ATAOL BEHRAMOĞLU / ÖZDEMİR İNCE

DÜNYA ŞİİR ANTOLOJİSİ

edgarallanpoe.
waltwhitman.
emilydickinson.
ezrapound.
goethe.
nietzche.
halilcibran.
resulhamzatov.
gerard'denerval.
victorhugo.
charlesbaudlaire.
paulverlaine.
arthurrimbaud.
paulvalery.
pauleluard.
tagor.
williamshakespeare.
tseliot.
füruğferruhzad.
oscarwilde.
williambutleryeats.
antoniomachado.
nellysachs.
pierpaolopassolini.
yasanoakiko.
jorgeluisborges.
attilajozsef.
kunuthamsun.
muhammedikbal.
fernandopessoa.
aleksandrpuşkin.
mihaillermontov.
ilyaehrenburg.
hochiminh.
konstantinoskavafis.
yorgoseferis.

2

pozi+if

Dünya Şiir Antolojisi-2

Hazırlayanlar: Ataol Behramoğlu & Özdemir İnce

© Pozitif Yayınları

Yayın Yönetmeni: S. Dursun Çimen

Editör: Muharrem Kaşıtoğlu

Sayfa Düzeni : Adem Şenel

Kapak Tasarımı : Yunus Karaaslan

Eylül 2008

Baskı : İdil Matbaası, İstanbul

GENEL DAĞITIM

ARTI YAYIN DAĞITIM

Alemdar Mah. Çatalçeşme Sok. Çatalçeşme Han

No: 25/2 34110 Cağaloğlu-İstanbul

Tel: (0212) 514 57 87 • Faks: (0212) 512 09 14

e-mail:sdcimen@gmail.com

info@artidagitim.com.tr

www.artidagitim.com.tr

POZİTİF YAYINLARI

Tel: (0212) 512 48 84 • Fax: (0212) 512 09 14

www.pozitifkitap.com

DÜNYA ŞİİR ANTOLOJOSI

Hazırlayanlar
Ataol Behramoğlu & Özdemir İnce

İKİNCİ CİLT

POZİTİF YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

İNGİLTERE-İSKOÇYA

Geoffrey Chaucer 16
William Shakespeare 17
John Milton 21
William Wordsworth 22
Lord Byron 23
Percy Bysshe Shelley 24
John Keats 26
William Makepeace
Thackeray 29
Lewis Carrol 30
John Masefield 32
Oscar Wilde 32
Rudyard Kipling 33
Walter De La Mare 34
Edward Thomas 36
T. S. Eliot 36
David Herbert Lawrence 47
Isaac Rosenberg 49
Hugh Macdiarmid 49
Wilfred Owen 51
Robert Graves 52
W. H. Auden 55
Stephen Spender 60
Lawrence Durrell 62
Dylan Tomas 63
D.J.Enright 69
Philip Larkin 71
Thorn Gunn 72
Ted Hughes 74
Adrian Mitchell 76

İRAN

Nima Yusiç 77
Furuğ Ferruhzad 80
Hamid Mosaddegh 86
Ali Reza Nabdel Oktay 89
Ahmet Ziberem 92
Meniye Oskuyi 93
Hosro Golesorhi 94
Ahmed Şamlu 95
Siavaş Kasrai 97
Nader Naderpur 98

İRLANDA

William Butler Yeats 99
Louis Macneice 103
Patrick Kavanagh 106
Thomas Kinsella 108
John Montague 109
Seamus Heaney 110

İSPANYA

Antonio Machado 112
Juan Ramon Jimenez 115
Leon Felipe 116
Federico Garcia Lorca 118
Vicente Aleixandre 124
Rafael Alberti 127
Miguel Hernandez 129
Gabriel Celaya 130
Blas De Otero 131
Marcos Ana 133
Vidal De Nicolas 135
Angel Gonzalez 136
Jesus Lopez Pacheco 136

İSRAİL

Hayim-Nahman Bialik 138
Nelly Sachs 140
David Rokeah 142
Amir Gilboa 142
Touvia Rubner 143
Yehuda Amichai 144
DanPagis 146
Adamiel Koşman 147
Şlomo Tanni 148
T. Karmi 149
Haim Guri 149
Etamar Yaoz - Kest 150
Moşe Dor 150
Rina Chany 150
Yaakov Steinberg 152
Puah Shalev 152

İSVİÇRE

Maurice Chappaz 153
Rainer Brambach 154
Philippe Jaccottet 155
Pierre Chappuis 157
Vahe Godel 157
Arthur Steiner 158
Paul Thierrin 160

İTALYA

Umberto Saba 162
Vincenzo Cardarelli 166
Diego Valeri 169
Giuseppe Ungaretti 171
Eugenio Montale 174
Salvatore Quasimodo 177
Sandro Penna 179
Libero De Libero 181

Cesare Pavese 181
Antonio Delfini 184
Giorgio Caproni 185
Vittorio Sereni 186
Franco Fortini 187
Pier Paolo Pasolini 188
İtalo Volpe 193
Alfredo Giuliani 194
Elio Paglîarani 195
Nanni Balestrini 196
Antonio Porta 197

İSVEÇ

Par Lagerkvist 198
Elmer Diktonius 200
Harry Martinson 201
Artur Lundkvist 202
Gunnar Ekelöf 204
Karl Vennenberg 206
Maria Wine 208
Sonja Akesson 209
Lars Forsell 210
Lasse Söderberg 211
Göran Sonnevi 212
Peter Curman 212

İZLANDA

Tomas Gudmundsson 214
Snorri Hjartarson 215
Stein Steinarr 215
Jon Ur Övr 216
Olafur Joharın Sigurdsson ... 216
Dagur Sigurdarson 217
Thorsteinn Fra Hamri 217
Njördur P. Njardvik 218

JAPONYA

Yosano Akiko 221
Yamamura Bocho 222
Kitahara Hakushu 222
Fukushi Kojiro 223
Tsuboi Shigeji 224
Nakagawa Kazumasa 224
Tanaka Fuyuji 225
Yamamura Jun 225
Kitagava Fuyuhiko 226
Takahashi Shinkichi 227
Okamoto Jun 228
Murano Shiro 230
Kitasono Katue 231
Hiraki Jiro 232
Kusano Şinpei 232
Hara Tamiki 233
Saburo Kuroda 234
Kizu Toyotaro 235
Shozo Kashima 236
Tamuro Ryuichi 237
Santaro Tanikawa 239
Takiguşi Masako 240
Mitsuko Inoue 241
Fujitomi Yasuo 241

KABARTAY-BALKAR ÖZERK CUMHURİYETİ

Alim Keşokov 243
Kaysın Kuliyev 245

KALMUK ÖZERK CUMHURİYETİ

David Kugultinov 247

KANADA

Ralph Gustafson.....250
Irving Layton 251
Miriam Waddington 252
Eldon Grier 253
Alfred W. Purdy 254
Gilles Henault 255
Jean Guy Pilon.....255
Louise Gareau Des Bois 256
Leonard Cohen 257
Jeorge Browering 260

KAZAKİSTAN

Saken Seyfulin 261
Olcas Süleymanov 262

KIBRIS

Osman Türkay 264
Özker Yaşın 265
Fikret Demirağ 266
Zeki Ali 268
Mehmet Yaşın 269
Neşe Yaşın 269
M. C. Azizoğlu 270
Zeki Cemal 271
Kostas Grekos 272
Antis Kanakis 274
Kostas Kleanthis 276
Eli Peonidıı 277
Petros Sofas 280
Neofitos Taliotis 281

KORE

Lee Kwang - Su 282
Han Yong - Un 283
Nam Gi Ho 284
Cho Pyong - Hwa 285
Kim Chun-Su 288
Kim Çi Ha 289
Ko İn 293

KÜRT ŞİİRİ

Ahmet Hâni 295
Nali 295
Hacı Kadir Koyi 296
Şeyh Rıza Telebani 296
Adab Nisbad Ad-Divan 297
Cigerhun 297

LATİN AMERİKA

Arjantin
Alfonsina Storni 300
Jorge Luis Borges 301
Francisco Luis Bernandez 303
Juan Gelman 304

Bolivya
Ricardo Jaimes Freyre 305
Petro Shimose 306

Brezilya
Manuel Bandeira 307
Jorge de Lima 309
Cecilia Meireles 311
Murilo Mendes 313
C. Drummon de Andrade ... 314
Thiago de Mello 316

Ekvador
Jorge Carrera Andrade 319
Gonzalo Escudero 322

Guetamela
Miguel Angel Asturias 323
Otto Rene Castillo 324

Haiti
Jacques Roumain 329
Rene Depestre 330

Honduras
Constantino Suasnavar 332

Kolombiya
Luis Vidales 334
Oscar Echeverri Mejia 334
Eduardo Cote Lamus 335

Küba
Jose Marti 336
Nicolas Guillen 339
Eugenio Florit 343
Felix Pita Rodriguez 344
Roberto
Fernandez Retamar.....345
Herberto Padilla 346
Belkis Cusa Male 348
Guillermo Rodriguez 348
Nancy Morejon 350
Victor Casaus 350

Meksika
Jose Gorostiza 352
Octavio Paz 353
Tomas Segovia 358
Marco Antonio Montes
De Oca 359
Juan Banuelos 360
İsabel Faire 360
Sergio Mondragon 361
Francisco Cervantes 362

Nikaragua
Ruben Dario 363
Ernesto Cardenal 364
F. Gordillo Cervantes 367

Paraguay
Augusto Roa Bastos 368
Jose - Luis Appleyard 368
Elsa Weizell 371
Elvio Romero 372
Ramiro Dominguez 373
Ruben Bareiro Saguer 374
Francesco
Perez - Maricevich 375

Peru
Cesar Vallejo 377
Carlos Oquendo De Amat ... 380
Arturo Corcuera 381
Luis Nieto 382
Javier Heraud 383

Porto Riko
Luis Pales Matos 385

Şili
Gabriela Mistral 386
Vicente Huidobro 388
Pablo Neruda 389
Nicanor Parra 412

Uruguay
Juana De İbarbourou 414
Ildefonso Pereda Valdes 415

Venezuela
Otto D'Sala 416

MACARİSTAN

Sandor Petöfi 418
Endre Ady 421
Gyula Juhasz 423
Lajos Âprili 423
Lajos Kassak 424
Milan Füst 427
Sandor Forbath 429
Jösef Erdélyi 430
Jòsef Fodor 430
Gyula İllyès 431
Attila Jozsef 438
Zoltan Zelk 441
Miklos Radnoti 442
György Ronay 444
Sandor Wöeres 445
Laszlo Benjamin 446
György Somlyo 448
Janos Pilinszky 449
Sandor Rakos 450
Agnes Nemes Nagy 452
Peter Kuczka 455
Laszlo Nagy 456
İmre Takacs 457

Ferenc Juhasz 458
György Timar 459
Gabor Garai 460
Sandor Csoori 462
Mihaly Ladany 463
Anna Pardi 465

MOLDAVYA

Andrei Lupan 466
Grigore Vieru 467

NORVEÇ

Knut Hamsun 469
Sigbjörn Obstfelder 470
Olaf Bull 471
Gunnar Reiss - Andersen 472
Astrid Tollefsen 472
Johannes Ur Kötlum 474
Rudolf Nilsen 475
Nordahl Grieg 475
İnger Hagerup 478
Magli Elster 479
Marta Takvam 480

ÖZBEKİSTAN

Sabır Abdullah 481
Yusuf Şamansurov 484

PAKİSTAN

Muhammet İkbal 485
Faiz Ahmed Faiz 486
Daud Kamal 488
Agha Shahid Ali 489

POLONYA

Adam Mickiewicz 493
Yaroslaw Ivaszkiewicz 494
Adam Vazyk 495
Juliusz Zulawski 496
Czeslaw Milosz 497
Pawel Hertz 501
Tadeusz Rozewicz 502
Artur Miedzyrzecki 504
Miron Bialoszewski 506
Wislawa Szymborska 506
Zbigniew Herbert 510
Jeny Picowski 510
Leszek Elektrowicz 511
Adam Czerniawski 511
Stanislaw Grochowiak 512

PORTEKİZ

Fernando Pessoa 517
Jose Gomes Ferreira 519
Miguel Torga 521
Adolfo Casais Monteiro 522

Sophia De Mello Breyner Andresen 524
Jorge De Sena 525
Carlos De Oliveira 527
Egito Gonçalves 528
Eugenio De Andrade 530
Alexandre O'neill 532
Antonio Ramos Rosa 533
Antonio Maria Lisboa 535
Ana Hatheryl 536
Alberto De Lacerda 537
Herberto Helder 539
Melo E. Castro 540
Luiza Neto Jorge 542

ROMANYA

Mihail Eminescu 545
George Cosbuc 546
Tudor Arghezi 550
George Bacovia 553
Gheorghe Topiceanu 554
Zaharia Stancu 555
Mihai Beniuc 558
Eugen Jebeleanu 559
Maria Banus 560
Gellu Naum 561
Isanos 563
Nina Cassian 564
Alexandru Andritoiu 565
Tiberiu Utan 566
Aurel Rau 567
Nichita Stanescu 569
Nikolea Labis 570
Marin Sorescu 571
Nicolae Dragoş 575
Cesar Baltag 576
Ana Blandaina 576
Gabriela Melinescu 578
İon Alexandru 578
Adrian Paunescu 579

RUSYA

Aleksandr Puşkin 581
Mihail Lermontov 584
Nikolay Nekrasov 587
Fyodor Sologub 589
Vyaçeslav İvanov 590
Konstantin Balmont 590
İvan Bunin 591
Valeri Bryusov 591
Mihail Kuzmin 592
Aleksandr Blok 593
Andre Beliy 595
Velimir Hlebnikov 596
Nikolay Gumilyov 597
Nikolay Klyuyev 597
Anna Ahmatova 598
Boris Pasternak 600
Vera İnber 602
İlya Ehrenburg 603
Osip Mandelştam 604
Marina Tsvetayeva 606

Vladimir Mayakovski 607
Sergey Yesenin 613
Nikolay Tihonov 617
Aleksey Surkov 618
Mihail İsakovski 618
Nikolay Zabolotski 619
Mihail Svetlov 621
Leonid Martinov 624
Arseni Tarkovski 625
Aleksandr Tvardovski 625
Aleksandr Yaşin 629
Konstantin Simonov 630
Boris Slutski 631
Yevgeni Vinokurov 632
Yevgeni Yevtuşenko 633
Andrey Voznesenski 639
Nikolay Rubtsov 644
Aleksandr Kuşner 644
Victor Sosnora 645
Bella Ahmadulina 646
Yunna Morits 647
İosif Brodski 648

TATARİSTAN

Musa Calil 650

TÜRKMENİSTAN

Memet Seyidov 651
Kurbannazar Azizov 652

UKRAYNA

Pavlo Tıyçina 653
Vasil Mısik 654
Platon Voronko 654
Vitali Korotiç 655

VİETNAM

Ho-Chi Minh 657
Tu Mo 660
Van Dai 662
Le Duk Tho 663
Luu Tiong Lu 665
Ksuan Dieu 665
Nguyen Binh 667
Huy Kan 668
Nguyen Ksu An Sanh 669
To Hu 670
Şe Lan Vien 673
Anh Tho 675
Te Hanh 677
Nguyen Dinh Thi 678
Hoang Trung Thong 679
Tran Huu Thung 681
Thich Nhat Hanh 683
Ksuan Hoang 684
Thu Bon 689

YENİ ZELANDA

Charles Brasch 687

Lauris Edmond 689
James K. Baxter 690
Rachel Macalpine 690
Michael Jackson 692
Elisabeth Smither 693
BM Manhire 694
Tony Beyer 694
Olla McQueen 695

YUGOSLAVYA

Aleksa Santiç 697
Vladimir Nazor 697
Oton Jupançiç 698
Miroslav Krleja 699
Desenka Maksimoviç 701
Radovan Zogoviç 703
Koço Ratsin 704
Oscar Daviço 705
Duşan Kostiç 707
Blaje Koneski 708
Vesna Parun 709
Vasko Popa 710
İvan Minyati 713
Mira Aleçkoviç 714
Branko V. Radiçeviç 715
Mikal Babinka 717
Miograd Pavloviç 718
Stevan Raiçkoviç 719
Mateya Matevski 721
Necati Zekeriya 722
İzzet Sarayliç 722
İvan Laliç 724
Dara Sekuliç 725
İlhami Emin 726
Vlado Uroseviç 727
Rade Zlatanoviç 728
Radovan Pavlovski 729
Velimir Miloşeviç 730
Pero Zubaç 732

YUNANİSTAN

Dionisios Solomos 733
Kostis Palamas 735
Konstantinos Kavafis 736
Angeleos Sikelianos 740
Kostas Varnalis 742
Yorgo Seferis 744
Zoe Karelli 748
Yannis Ritsos 750
Odisseus Elitis 755
Nikiforos Vrettakos 758

İNGİLTERE - İSKOÇYA

Modern İngilizcenin oluştuğu 16. yüzyılın başlangıcından sonra İngiliz şiiri önce Elizabeth çağında, sonra 18. yüzyılın sonuna doğru Romantik akımın ortaya çıkışıyla iki altın çağ yaşadı. Bu dönemin en önemli ozanları Spenser, Sidney ve Shakespeare'dir.

Ancak, burjuva ve sanayi devrimlerinin gerçekleşmesiyle şiir İngiltere'de toplumsal duyarlığı dile getiren bir iletişim aracı olmak niteliğini yitirmiş, onun yerini, toplumsal hayattaki kentleşme, sanayileşme gibi değişimleri daha büyük açıklıkla yansıtan roman türü almıştır.

Wordsword, Mathew Arnold, Ruskin gibi, sanatsız, edebiyatsız ve şiirsiz kalan toplumların barbarlaşacağını savunan şair ve yazarlara, Tennyson, Arnold, Browning ve Swinburne gibi Victoria Çağı şairlerini izleyen 20. yüzyıl başındaki "Georgian" dönemi şairlerine rağmen İngiltere'de şiir yukarda sözünü ettiğimiz iki altın çağdaki düzey ve saygınlığına bir daha erişemedi. Aynı dönemin Fransız, Alman şairleriyle karşılaştırılabilecek değerde şairler çıkartamadı.

En parlak dönemlerinde köklü Avrupa kültürüyle derin bağlar kuran, İtalyan, Fransız ve İspanyol şiirlerinden olumlu yönde etkilenmeyi başaran İngiliz şiiri bu içine kapanık durumdan kurtulmak için Ezra Pound ve T.S. Eliot gibi kendilerine bir gelenek temeli arayan iki Amerikalı genç şairin ülkelerinden Avrupa'ya göç etmelerini bekledi. Ezra Pound, T.E. Hulme adlı bir İngiliz eleştirmenin görüşlerinden yararlanarak 1908 yılında "İmgecilik" adını verdiği bir şiir akımı başlattı. İmgeci şiir, şiir dilinde açık-seçikliği, özgür koşuk ritimlerini, şiirin organik bütünlüğünü ve her konunun şiirde işlenebileceğini, günlük konuşma dilini savunuyor, Klasik Yunan ve Latin şiirinden, Japon "haiku"larından yararlanıyordu.

Bu amaçla Pound, Provençal ve İtalyan şiirinden; Eliot, Dante ve Baudelaire'den; Joyce ise Yunan, Latin ve ortaçağ kaynaklarından yararlanma yollarını seçtiler.

Getirdikleri teknik yeniliklere ve güncel dili kullanmalarına karşın, çağlarının politik ve toplumsal isteklerine ters düşen, çözümlen-

mesi zor, kapalı şiirler yazdılar. Ama onların getirdikleri yeniliklerden yararlanan Auden, MacNiece, Spender gibi genç şairler şiire siyasal içerikler getirdiler.

1940'larda çıkıp 1953'te alkol yüzünden ölen Dylan Thomas bir tür romantik, savruk ve kişisel ses tonu yüksek şiir yazdı.

1950'lerde adlarını duyuran Philip Larkin, Thom Gunn ve Ted Hughes'le birlikte D.J. Enright, Kingsley Amis, John Wain günümüz İngiliz şiirinin önde gelen şairleridir.

Geoffrey Chaucer (1343 -1400)

CHAUCER'IN BOŞ KESESİNE YAKINMASI

Böyle yakınıyorum, çünkü tek sevgilimsin,
Başka kimseye değil, ey kesem, yalnız sana!
Doğrusu çok üzgünüm hafif olduğun için
Ne kadar ağır olsan o kadar edip dua
Ağırlığına bakmaz, kordum seni koynuma;
Sana sığınıyorum, ben, mahzun bıraktığın
N'olur ağırlaş, yoksa katilim sayılırsın.

Bana yardım et biraz, görünsün artık için,
O kutlu sesler gelsin yeniden kulağıma,
Işısın gözlerimde rengi gibi güneşin
Beni çoktan bırakan o altınlar sırayla;
Dümeni ol kalbimin, yine gir hayatıma,
Rahatlığın sultanı, iyi arkadaşlığın,
N' olur ağırlaş, yoksa katilim sayılırsın.

Böyle kese görmedim, sen ne biçim kesesin,
Keseler yardım eder, ışık tutar yollara,
Kurtarmadın da beni borçlarından şu şehrin,
Veznedarlık etmedin bana bu pis dünyada,
Bir keşiş saçı kadar az para var yanımda.
Cömertliğini göster, açılsın artık ağzın.
N' olur ağırlaş, yoksa katilim sayılırsın.

SUNU

Büyük İngiltere'nin ulu fatihi, dinle,
Ey Kral seçtiğimiz asil hür bir seçimle:
Senin olsun bu şarkı, sana gönderiyorum,
Saklamadan söyledim: budur kesemde durum;
Haznedarına bildir, n'olur, görsün beni de.

Türkçesi: Ülkü Tamer

William Shakespeare (1564-1616)

SONE 2

Kırk yılın kışı, güzel alnını kuşattı mı,
Kapladı mı yüzünü derin çukurlar artık,
Gençliğin kibirli, süslü giyim kuşamı
Beş para etmez olur, hırpani yırtık pırtık:
O zaman sorarlarsa güzelliğin nerdedir,
Dinç ve şen günlerinin hazinesi ne oldu;
Dersen yuvalarına çökmüş şu gözlerdedir,
Bencil utancıyla israfa övgüdür bu.
Kavuşur güzelliğin çılgınca alkışlara
"Benim güzel çocuğum beni kurtarır" dersen
"Ve yüzümü ağartır ben yaşlandıktan sonra."
Güzelliğin onda sürdüğünü göstersen!
O, sen yaşlandığında yeniler varlığını
Soğuktan donan kanın duyar ısındığını.

Türkçesi: Talat Sait Halman

SONE 3

Aynaya bak da şunu gördüğün yüze söyle:
Sıra gelmiştir artık bir taze yüz yapmana,
Güzelliğini hemen yenilemezsen şöyle,
Yeryüzü yoksun kalır, lanetlenir bir ana.
Hiçbir güzel var mı ki el sürülmemiş rahmi
Senin sürdüğün çiftin ekinini tepecek?
Sırf kendini sevmenin mezarını ister mi,
Geleceği ahmakça durdurur mu bir erkek?
Sen annenin aynası olmuşsun da o sende
Bulmuştur gençliğinin güzelim baharını;
Kendi dinç varlığınla görürsün pencerende
Kırışıklara rağmen, şu altın yıllarını.
İstersen ki varlığın unutulsun ve bitsin,
Bir kuru başına öl, izin de ölüp gitsin.

Türkçesi: Talat Sait Halman

SONE 11

Gençliğin günden güne kalırken gerilerde
Bir yavru yaratırsan alsın diye yerini,
Dinçken hayat verirsen o körpe can ilerde
Senden göçen gençliğe varıp yaşatır seni.
Böyle sürecek akıl, güzellik ve başarı;
Yoksa cinnet, yaşlanmak, çürümek yer altında:
Hiç kimse düşünmese gelecek kuşakları,
İnsanlık sona erip giderdi üç batında.
Dünya çoğaltmak için doğmayanlarla dolu,
Kaknem, kakavan, kaba: kısırlıktan bitsinler;
Yaradan vermiş sana en iyiyi, en bolu,
Bu cömert armağana cömertçe karşılık ver.
Seni kendine mühür yapmış, bunu böyle bil:
Sen de eşler yap diye, ölüp git diye değil.

Türkçesi: Talat Sait Halman

SONE 18

Seni bir yaz gününe benzetmek mi, ne gezer?
Çok daha güzelsin sen, çok daha cana yakın:
Taze tomurcukları sert rüzgârlar örseler,
Kısacıktır süresi yeryüzünde bir yazın:
Işıldar göğün gözü, yakacak kadar sıcak,
Ve sık sık kararır da yaldız düşer yüzünden;
Her güzel, güzellikten ergeç yoksun kalacak
Kader ya da varlığın bozulması yüzünden;
Ama hiç solmayacak sendeki ölümsüz yaz,
Güzelliğin yitmez ki asla olmaz ki hurda;
Gölgesindesin diye ecel caka satamaz
Sen çağları aşarken bu ölmez satırlarda:
İnsanlar nefes alsın, gözler görsün, elverir,
Yaşadıkça şiirim, sana da hayat verir.

Türkçesi: Talat Sait Halman

SONE 40

Hepsini al, sevgilim, ne sevgi varsa bende,
Çoktan senin olmayan ve sevgi sağlarsın ki?
Gerçek der misin ona eline geçirsen de
Sevdiklerimin hepsi sende değil mi sanki?
Sevgilimi alırsan gerçek sevgim uğruna
Ses çıkarmam onunla keyif sürdüğün için;
Sevgime sırt çevirip el uzatırsan ona,
Kendini aldatırsan suçun büyüğü senin.
Tatlı hırsız, yine de bağışlarım suçunu
Sen varımı yoğumu aşırsan bile benden;
Oysa daha acıdır, sevenler bilir bunu,
Sevginin haksızlığı nefretin sillesinden.
Güzel sürtük, kötülük iyi görünür sende;
Biz düşman olmayalım canevini söksen de.

Türkçesi: Talat Sait Halman

SONE 66

Vazgeçtim bu dünyadan tek ölüm paklar beni,
Değmez bu yangın yeri, avuç açmaya değmez.
Değil mi ki çiğnenmiş inancın en seçkini,
Değil ki yoksullar mutluluktan habersiz,
Değil mi ki ayaklar altında insan onuru,
O kızoğlan kız erdem dağlara kaldırılmış,
Ezilmiş, horgörülmüş el emeği, göz nuru,
Ödlekler başa geçmiş, derken mertlik bozulmuş,
Değil mi ki korkudan dili bağlı sanatın,
Değil mi ki çılgınlık sahip çıkmış düzene,
Doğruya doğru derken eğriye çıkmış adın,
Değil mi ki kötüler kadı olmuş Yemen'e,
Vazgeçtim bu dünyadan, dünyamdan geçtim ama,
Seni yalnız komak var, o koyuyor adama.

Türkçesi: Can Yücel

SONE 144

Biri huzur,biri dert, iki sevgilim var benim,
İki görüntü gibi hep gönlümü çelerler.
Sarışın bir erkektir benim iyi meleğim,
Kötü ruh bir kadındır, kapkaranlık bir esmer.
Dişi cin, cehennemde beni yok etmek ister,
Meleğini gönlümden ayartmaya çalışır,
Onun saf varlığını pis kibriyle büyüler,
Kutsal ruhu şeytana çevirmeye kalkışır
Benim iyi meleğim iblisçe kudurunca
Dosdoğru bilemem de kuşkulara düşerim:
İkisi benden ayrı sıkı dostluk kurunca
Melek, dişi şeytanın cehenneminde derim;
Dertliyim bilemeden kuşkuyla yaşamaktan,
Sonunda meleğimi yakacak dişi şeytan.

Türkçesi: Talat Sait Halman

John Milton (1608-1674)

ZAMAN

Uç, kıskanç zaman, gücün bitene kadar,
Ünle kurşun alımlı, tembel saatleri,
O ağır ve durgun akışlı saatleri.
Doyur gözlerini yuttuklarınla,
Yani sahte olanla, boş olanla,
Yani ölümlü tortularla.
Çok az kaybımız bizim.
Çok az senin de kazancın.
Kötü şeyleri gömünce,
Tükenince açgözlü yanlarımız,
Sonsuzluk mutluluğumuzu kutlayacak,
İçten iyi olan ne varsa,
Gerçekten tanrısal olan ne varsa,
Hep gerçekle, huzurla, aşkla parlayacak
En ulu tahtın çevresinde,
Onun tahtının çevresinde,
Onun mutluluk veren bakışları altında,
Ruhlarımız erişince cennete
Bırakıp bütün çirkinliklerini dünyanın,
Yıldızlar kuşatacak dört bir yanımızı,
Bu böyle sürüp gidecek.
Yeneceğiz ölümü ve talihi,
Ey zaman, yeneceğiz seni!

Türkçesi: Tahsin Yücel

William Wordsworth (1770 -1850)

PRELÜD'den

Biz topraktanız ama, ölümsüz ruh serpilir
Musikideki ahenk gibi. Bir sanat vardır ki
Karanlıktır, sırrına erilmez - bağdaştırır,
Bir araya getirir uyuşmaz unsurları
Aynı birlik içinde. Şaşılacak şey: bütün
Korkular, ıstıraplar, gençlik üzüntüleri,
Esefler, bunalımlar, bıkkınlıklar aklımda
Haşır-neşir olmuş ta insan haysiyetimle
Asude varlığımın mayasına karışmış,
Ona nimetler katmış! Sonsuz övgüler azdır
Tabiatın lütfedip kullandığı usuller
İçin. Bazen korkusuz uğrayışlarla gelir,
Ya da ince, yumuşak uyarmalarla, sakin
Bulutları incitmeden yaran ışıklar gibi;
Araya girişleri bazen de sertçe olur,
Elle tutulur sanki yardıma katılması.
Gelsin de kendi nasıl dilerse öyle gelsin.

Türkçesi: Talat Sait Halman

WESTMINSTER KÖPRÜSÜ, 3 Eylül 1802

Dünya asla sunamaz bundan hoş bir manzara:
Bu gönül okşayıcı görkeme bakmayarak
Geçip gidenler varsa kof ruhlulardır ancak;
Sabah öyle güzel ki kent, canım urbalara
Bürünüp açılıyor şimdi ta ovalara,
Göklere uzanıyor, sessiz sedasız, çıplak,
Bunca gemi, sur, kubbe, tiyatro ve tapmak
Işıltılar serpiyor dumansız havalara.
Güneş hiç saçmamıştır böyle baştan başa nur
Vadi, kaya ve tepe üstüne yükselerek.

Hiç görmedim, duymadım bu kadar derin huzur:
Irmak akıp gider de keyfince yelyepelek.
Sevgili Tanrım! Sanki evlerin hepsi uyur
Ve sessizliğe dalmış, yatar o ulu yürek

Türkçesi: Talat Sait Halman

Lord Byron (1788-1824)

CHİLLON'A SONNET

Sen, hiç ölmeyen özü zincirsiz düşüncenin!
Hürriyet! Işıldatır seni en çok zindanlar
Çünkü herkes orada seni kalbinde saklar
O kalp ki varlığının tek nedenidir sevgin.

Ve zincirlere konsa bile çocuğun senin
- Zincire ve ıslak bir kubbe karanlığında -;
Orada can vermesi kazandırır yurduna
Bir özgürlük ünlerin kanadında her yelin.

Chillon! Zindanlarından senin bir kutsallık var
Bir mihraptır çiğnenen yaslı döşemelerin
Onun adımlarıyla iz kalıncaya kadar

Bonivard'dan kalmıştı taşlardaki izler
Dilerim silinmesin ordan yok olmasınlar
Çünkü onlar zulümden Tanrı 'ya doğru gider.

Türkçesi: Bilge Umar

BİRİNCİ SATIR

Artık gezintilere çıkmayacağız.
Geceleyin geç vakit,
Gönül ne kadar çekse de
Ay ışıldasa da.

Kılıç nasıl yıpratırsa kınıNI
Ruh da göğsü öyle aşındırır
Gün gelir kalp durur solumak için
Aşk dinlenmek ister.

Hep sevişmek içinse de geceler
Gün ışığı çabucak çıkagelir
Ama gezintilere çıkmayacağız artık
Ay ışığında.

Türkçesi: Halit Çakır

Percy Bysshe Shelley (1792 -1822)

İNGİLTERE, 1819.

İçi geçmiş bir kral, bir ayağı çukurda, tıknefes ve kör,
leş gibi bir kral.
Bir sürü prens, alıklar soyu, halkın nefreti içinde soluyan
tortular.
Cahil, duygusuz ve sağır yöneticiler, yapışmışlar sülük gibi
bitkin ülkelerine.
Düştü düşecekler, bir fiske bile istemez, kanla o kadar şişmişler.
Aç ve çıplak bir halk, ezilen ezilen ezilen bir halk, ham
topraklarda.
Özgürlüğü boğan bir ordu, halkını kırıp geçiren ve soyan
çöpüne dek,
Kim baştaysa onun uşağı, onun kulu kölesi bir ordu.
Ve yasalar, suça iten, yoldan çıkaran, astığı astık, yaldızlı
ve kanlı.

Ve tanrısız bir din ve kutsal bir kitap, hiç açılmaz bir kitap,
mühürlü.
Ve bir senato, zorla ayakta duran, kokuşmuş, sarsak, gücü kuru.

Ölümsüz bir ışık doğacak yarın bütün bu mezarlardan,
Boğacak aydınlıklara kasırgalı günlerini çağımızın.

Türkçesi: A. Kadir - S. Yıldırım

DÜNYANIN AVARELERİ

I

Söyle bana, yıldız, kanatları nurdan,
Göster, uçuşunla, ateş saçaraktan,
Gecenin hangi tarafında mağaran?
Kanadını nerde kapatacaksın?

II

Ey saz benizli yolcu, ay, söyle bana,
Kuş uçmaz kervan geçmez sema yolunda;
Gündüzün, gecenin hangi kovuğunda
Dinlenmek için gidip yatacaksın?

III

Macera peşinde sürten yorgun rüzgâr,
Bir serserisin ki her yerden koğarlar,
Sığınacağın gizli bir yuvan mı var,
Üzerinde bir dalın, bir dalganın?

Türkçesi: Orhan Veli

John Keats (1795 -1821)

CHAPMAN'IN HOMEROS TERCÜMESİNİ İLK GÖRÜŞ

Altın illerde çok gezip dolaştım,
Nice büyük devletler krallıklar gördüm,
Batının nice adalarını dolandım ki
Şairler Apollon'un buyruğunu tutarlar.
Bana kaç kereler geniş bir ülkeden bahsedildiydi:
Bu mülke alnı derin kırışıklı Homer beylik edermiş;
Ama Chapman'ın gür ve yiğit sesini işitinceye dek
O saf sonsuzluk nedir bilmemiştim.

O zaman içimde bir his doğdu: Sandım ki ben, görüş ufkuna
Yeni bir seyyare yüze giren bir gökler gözcüsüyüm;
Yahut - Bütün adamları çılgınca kuşkulanarak
Birbirine bakarken - Dairen'de bir tepeden,
Sesini çıkarmaksızın, kartal gözleri
Büyük Okyanus'a dalıp kalan Levent Kortez'im.

Türkçesi: Orhan Burian

LA BELLE DAME SANS MERCİ

"Seni ne üzebilir, ey gücü-pek bahadır!
Yalnız dolaşıyorsun, benzinde solgunluk var.
Sazlar kurudu artık gölün kıyılarında.
Ötüşmez oldu kuşlar.

"Seni ne üzebilir, ey gücü-pek bahadır!
Ne kadar da bitkinsin, terk etmiş seni rahat,
Sincap doldurdu artık kışlık ambarlarını.
Yapıldı bitti hasat.

"Bir zambak görüyorum senin alnında açmış
Istırap nemi ile humma çiği taşıyan,
Ve solan bir gül yanağının üstünde
Son demini yaşayan."

"Bir hatuna rastladım kırlarda dolaşırken,
En güzelden de güzel - Gerçek bir perikızı,
Topuklarında saçı, keklik gibi sekişli,
Vahşi - ürkek bakışlı.

"Çiçeklerden bir çelenk ördüm onun başına,
Sonra bileziklerle bir kemer hoş kokulu;
Gözlerime baktı da sevdalı gözleriyle,
İnledi arzu dolu.

"Tuttum, onu bindirdim rahvan giden atıma
Ondan sonra bütün gün bilmedim gördüğümü,
Eğilerek bir yana çünkü çağırdı durdu
Bir peri türküsünü.

"Bayan hazlar verici kökler çıkardı bana,
Yaban balı topladı, kudret çiği içindi,
Ve sonunda dedi ki kendi peri dilinde
'Çok seviyorum seni.'

"Sonra götürdü beni büyülü mağ'rasına,
Or'da gözyaşı döktü, bir ah çekti kederle,
Or'da kuruttum ben de o vahşi gözlerini
Yanan öpücüklerle.

"Or'da uyuttu beni tatlı ninnileriyle,
Bir rüya gördüm or'da - Ah! bahtım ne de kara,
Biraz önce gördüğüm pek taze bir rüya bu
Bu ürperten yamaçta.

Solgun krallar gördüm, prensler, savaşçılar
Ölüm solgunluğuydu hepsinin yüzündeki;
Haykırarak dediler ki - "La Belle Dame sans Merci
Beni de tutsak etti!"

"Kavruk dudaklar gördüm akşam alacasında
Büyük büyük açılmış müthiş bir uyarmayla.
Birden uyanıverdim, bur'da buldum kendimi
Bu ürperten yamaçta.

"İşte bundan dolayı buradayım şimdi ben
Yalnız dolaşıyorum, benzimde solgunluk var,
Kurumuş da olsalar sazlar göl kıyısında
Susmuş da olsa kuşlar."

Türkçesi: Mete Ataç

BİR YUNAN VAZOSUNA

Hey sessizlik!. Eşikte el değmeden bekleyen,
Kıvrak bükülüşlerle süzülüp duran gelin!
Ağlamadan, gülmeden toprakta emekleyen
Güzel çocuk sütanan Vakt'ın elinde elin...
Yüzyıllardır söylenegelmiş ve bitmemiş te,
Ölmüşleri ölümsüz yapan masallar işte,
Uzandıkça dolanan sarmaşık üzerine...
Bizdeki bozuk düzen mırıltılar yerine
Birşeyler anlatıyor, içli, sessiz, derinden
"Arkadya"nın duygular akan düzlüklerinden...
Gün geçer, güzelleşir duyulmuş şakımalar;
Duyulmamışlarında daha da güzeli var;
Üstündeki resimde üflenen, duyulmayan
Makamlar işte öyle alımlı, zorlu yaman
Şu güz bilmez ağaçlar altında gelmiş dile.
Şu atılgan, gözü pek, sevimli âşık hele.
Bekleyecek hep böyle uzanmış o genç dudak;
Aklından geçmez bile bir ân için sızlanmak
Çünkü sevgili hep bu, hep burda, bekliyor hep,
Uzanıp öpemesin, öpmemeye yok sebep!
Böyle diri, tetikte, böyle istekli her ân
Mutluluk kadehini boşaltıp da kırmadan
Yüzü buruşturmadan hep içmeyi beklemek
Ne tadına doyulmaz ne vazgeçilmez emek!
Var öpme o dudağı; kapanmasın gülüşün.
Kalb böyle çarparsa, biter ömür bir günde, düşün,
Duracaksın hep böyle, alımlı, zorlu, sıcak,
Hep böyle çarpan kalbin hep böyle genç kalacak!
Her siniri bir düğüm, her bakışı bir hile;
Burkulmuş dilleriyle, yanan alınlarıyla

Yürekleri çarpmaktan bıkan insanların, sen,
Havasında hep böyle yaşamak, ne zevk, bilsen!
Kutlu şey! Güzel duruş! Eşsiz, benzersiz şekil;
Amacı kekeleyen kelimelerle değil;
Birkaç beden çizgisi, bir dal, bir çeşme tası,
Çiğnenmiş ot, çalınmış çalgı, bir taş parçası
En işlek dil olmuş ta, bilinen bugün-yarın,
Sırrını fısıldıyor bize sonsuzlukların...
Gönül! bak, gözlerini örten dumanı sil de;
Vazo! bunu tekrar et, ona daha eğil de.
"Bunu bil, yeter sana, yeryüzünde bunu bil!
"Güzellik, büyük gerçek, tek gerçek, başka değil!.."

Türkçesi: Behçet Kemal Çağlar

William Makepeace Thackeray (1811 -1863)

WERTHER'İN ÇEKTİKLERİ

Werther'in Charlotte'a öylesine sevgisi vardı ki
Sözle anlatılamazdı bu:
İlk kez karşılaşmaları nasıl oldu bilir misiniz?
Kız ekmek ve tereyağı kesiyordu.

Charlotte evli bir hanımcıktı
Werther sapına kadar dürüst erkek;
Okyanus adalarının bütün zenginliği karşılık olsa
Hiçbir şey yapamazdı onu incitecek.

Bu yüzden iç geçirip ofladı pufladı durdu
Kaynadı köpüklendi içindeki arzular
Ta aptal beyni patlayıp
Dertsiz kalıncaya kadar

Charlotte ise görünce onun cesedini
Önüne geldiğinde konup da bir sedyeye
Hanım hanımcıklara yakışacağı gibi
Devam etti ekmekle tereyağı kesmeye.

Türkçesi: Bilge Umar

Lewis Carrol (1832 -1898)

ÇILGIN BAHÇIVAN TÜRKÜSÜ

Bir fil gördüğünü sandı
Duvarda kaval çalan
Yine baktı, anladı ki
Mektupmuş karısından.
"Sonunda anladım." dedi,
"İnsana hayat zindan."

Yılan gördüğünü sandı
Soru soran Yunanca,
Yine baktı anladı ki
Geçmiş gün, bir de baca.
"Üzüldüğüm şu ki" dedi,
"Yok bende konuşmaca."

Goril gördüğünü sandı
Kahve değirmeniyle
Yine baktı, anladı ki
Hapmış, erimiş bile,
"Bir yutarsam bunu," dedi,
"Ey hayat, güle güle."

Martı gördüğünü sandı
Çevresinde lambanın
Yine baktı, anladı ki
Puluymuş geçen ayın,
"Geceler soğuyor," dedi,
"Evine git, donarsın."

Kanıt gördüğünü sandı
Diyor ki: "Papa oldun."
Yine baktı, anladı ki
Bir kalıp renkli sabun.
"Sen görsen bunları," dedi,
"Kırılırdı umudun."

İnek gördüğünü sandı
Rafta, aman ne iyi,
Yine baktı anladı ki
Baldızının yeğeni.
"Evi terk etmezsen," dedi,
"Çağırırım bekçiyi."

Kâtip gördüğünü sandı
Oturduğu yerde güler,
Yine baktı, anladı ki
Su aygırıymış meğer.
"Yemeğe çağırırsam," dedi,
"Ben başlamadan biter."

Fayton gördüğünü sandı
Atları birer karış
Yine baktı, anladı ki
Başsız bir ayıcıkmış.
"Aman zavallıcık" dedi,
"Vah, vah karnı acıkmış."

Kapı gördüğünü sandı
Açılan iki yana
Yine baktı, anladı ki
Dünya binmiş zamana.
"Bu işin esrarı" dedi,
"Gün gibi açık bana."

Türkçesi: Ülkü Tamer

John Masefield (1878 -1967)

DENİZ HUMMASI

1

Gene denizlere dönmeliyim, ıssız deniz, semaya
Bütün istediğim bir gemi ve yolunu gösteren yıldız
Çark vursun, rüzgâr söylesin, beyaz yelkenler çarpsın havaya
Ve denizde sisli bir fecir, bir fecir istediğim yalnız.

Gene denizlere dönmeliyim, dalgaların çağrısına
Öyle hoyrat, öyle saf bir çağrış ki karşı durulmaz buna
Bütün istediğim rüzgârlı bir gün, bulutların yarışı,
Savrulan köpükler, serpintiler, martıların haykırışı.

Gene denizlere dönmeliyim, serserilik hayatına
Martılarla, balinalarla o keskin rüzgârlı yollarda
Bütün istediğim yolculuğun sonunda, bıkıncaya dek,
Uyumak, rüya görmek ve bir gemici masalı dinlemek.

Türkçesi: M. C. Anday

Oscar Wilde (1856 -1900)

ZİNDAN TÜRKÜLERİ'NDEN

Al ceketini giymedi
Çünkü kırmızıdır şarap ve kan
Elleri kan ve şaraba bulanmıştı
Onu cesetle buldukları an
Bir ölü vardı yatağında
Sevdiği zavallı kadından

Geziyordu mahpuslar arasında
Başında kriket şapkası
Soluk gri bir ceket sırtında
Yürüyüşü hafif şen-şatırdı
Ömrümde görmedim böyle bir adam
Güne bu kadar ihtirasla bakan

Ömrümde görmedim böyle bir adam
Mahpusların gök dediği
O küçük mavi çadıra
Ve gümüş yelkenlerle geçip giden
Her buluta
Böyle ateşli gözlerle bakan

Dünyanın bir başka ucunda
Izdırap çeken başka ruhlar da olacak
Nasıl iş yapmıştı bu adam acaba
Ki arkamdan bir ses duydum:
— Bu adam asılacak

Türkçesi: Halim

Rudyard Kipling (1865-1937)

ADAM OLMAK

çevrende herkes şaşırsa bunu da senden bilse
sen aklı başında kalabilirsen eğer
herkes senden kuşku duyarken hem kuşkuya yer bırakır
hem kendine güvenebilirsen eğer
bekleyebilirsen usanmadan
yalanla karşılık vermezsen yalana
kendini evliya sanmadan
kin tutmayabilirsen kin tutana

düşlere kapılmadan düş kurabilir
yolunu saptırmadan düşünebilirsen eğer
ne kazandım diye sevinir, ne yıkıldım diye yerinir
ikisine de vermeyebilirsen değer
söylediğin gerçeği eğip büken düzenbaz
kandırabilir diye safları dert edinmezsen
ömür verdiğin işler bozulsa da yılmaz
koyulabilirsen işe yeniden

döküp ortaya varını yoğunu
bir yazı-turada yitirsen bile
yitirdiklerini dolamaksızın dile
baştan tutabilirsen yolunu
yüreğine sinirine dayan diyecek
direncinden başka şeyin kalmasa da
herkesin bırakıp gittiği noktada
sen dayanabilirsen tek

herkesle düşüp kalkar erdemli kalabilirsen
unutmayabilirsen halkı krallarla gezerken
dost da düşman da incitemezse seni
ne küçümser ne de büyültürsen çevreni
her saatin her dakkasına
emeğini katarsan hakçasına
her şeyiyle dünya önüne serilir
üstelik oğlum adam oldun demektir

Türkçesi: Bülent Ecevit

Walter De La Mare (1873 -1956)

GEÇMİŞTE KALAN

Çok yaşlıdır korular;
Ve funda dallarında
Baş veren tomurcuklar,
Eserken Mart rüzgârları,
Öyle eskidir ki güzellikleri -
İnsan hiç bilebilir mi
Kaç çılgın yüzyıl geriye
Uzanır gülün tarihi!

Çok yaşlıdır dereler;
Ve altında mavi bir göğün
Karların serin serin uyuduğu
Yerde kaynayan sular

Gelip geçenle ilgili
Bir öykü anlatırlar
Bilgedir her damlası
Hazreti Süleyman kadar

Çok yaşlıyız biz insanlar;
Düşlerimiz masal olmuş
Havva'nın bülbülleri anlatır
Cennetin kararan bahçelerinde;
Uyanır fısıldaşırız bir süre,
Ama bitmiştir artık gün,
Ve horozibikleriyle dolu bir tarla gibi
Uzanır sessizlik ve uyku.

Türkçesi: Cevat Çapan

BANA PAN ÖLDÜ DEDİLER

Bana Pan öldü dediler,
Öyleyse kimdi şakıyan sessizce
Külrengi mürverlerle kaplı
O yeşil vadinin dibinde?

Bazen ruhumun büyüsüyle
Canlanan bir kuştu sanki öten;
Bazen denizin iniltisiydi
Karada yüreğime seslenen.

Soluk güzelliğiyle çuha çiçeklerinin
Donanmış kırlarda bile,
Eski bir acının gözyaşlarına
Rastladım menekşelerde.

Türkçesi: Cevat Çapan

Edward Thomas (1878 -1917)

YENİ EV

İlk önce, kapayınca kapıyı,
Yapayalnız kaldım
O yeni evde, derken uğultusu
Başladı rüzgârın,

Birden eskiyiverdi ev,
Birden ben de yaşlandım;
Önceden söylenenlerle
Ürperdi kulaklarım.

Fırtınalı geceler, sonu hiç gelmeyen
Sisli gündüzler; güneşle ısınmayan
Kasvetli günler: eski tasalar
Ve daha başlamamış yeni acılar.

Böyledir demişlerdi de,
inanmamıştım önceden;
Şimdi anladım görünce,
Rüzgâr nasıl uğuldarmış eserken.
Türkçesi: Cevat Çapan

T. S. Eliot (1888 -1965)

MR. PRUFROCK'TAN AŞK TÜRKÜSÜ

Gel gidelim beraberce;
Akşam gelip göğün üstüne serilince
Ameliyat masasında baygın bir hasta gibi...
Gidelim bildiğin ıssız sokak içlerinden,
O sabahlara dek gürültüsü dinmeyen otellerle
Sabahçı kahveleri önünden...
Gidelim o sokaklardan işte...
Bir sinsi niyetle uzadıkça uzayan münakaşalar gibi hani

Sürükler ya içinden çıkarılmaz bir soruya doğru seni...
Kuzum, sorma nedir diye?
Kalk gidelim misafirliğe!
Odada kadınlar bir aşağı bir yukarı...
Michelangelo'dur konuştukları.
Sarı sis sürterken sırtını pencere camlarına,
Sarı duman sürterken burnunu pencere camlarına
Yaladı diliyle kenarını, köşesini akşamın
Oluklarda oyalandı bir vakit su birikintileriyle,
Sonra yüklenip sırtına bacalardan inen kurumu
Kaydı saçaktan, ansızın baş aşağı daldı,
Baktı bir ılık teşrin gecesi,
Şöyle bir dolandı evin etrafında, uyuya kaldı.

Elbet bulunacak vakit
Kaysın diye yol boyunca sarı duman
Pencere camlarına sürterekten sırtını;
Bulunacak vakit, bulunacak vakit
Yaklaştığın çehrelere yakışacak bir çehre takınmana;
Bulunacak vakit, hem öldürmek, hem yaratmak için
Ve vakit, kaldırıp bir sual bırakan tabağına
Türlü işleri, türlü günleri için ellerin;
Vakit senin için de benim için de
Hâlâ daha hâlâ vakit kararsızlıklar için
Binbir karar, binbir pişmanlık için
Kızarmış ekmekle çay ikramından önce.
Odada kadınlar bir aşağı bir yukarı...
Michelangelo'dur konuştukları.
Elbette bulunacak vakit
"Cesaretim var mı cesaretim" diye sormak için de
Vakit, geriye dönüldüğünde, merdivenler inildiğinde,

Bir açılmış benekle saçlarımın tepesinde -
(Diyecekler: "Bir hal oldu saçlarımın dibine!")
Üstümde sabah kostümüm, sımsıkı yakam, havada çene,

Kıravatım zengin fakat mütevazı, bir de basit asorti iğne-
(Diyecekler: "Bir hal oldu el ayak bileklerine!")
Cesaretin var mı
Tacize kâinatı?
Vakitse var aynı dakka içinde
Kararlar için pişmanlıklar için derken hepsinin karşıtı.

Zira şimdiden bilirim bütün hepsini bir bir hepsini -
Bilirim sabahını, ikindisini, akşamlarını,
Kahve kaşıklarıyla çıkarmışım ömrümü tutarını;
Kesik bir ezgiyle kesilen sesleri de bilirim,
Ağır basınca bir uzak bölmeden bir musiki,
Şimdi nasıl cüret ederim ki?

Şimdiden bilirim gözleri, bir bir hepsini -
İnsanı yafta olmuş bir cümlenin altında çıkan gözleri;
Yaftalandıktan sonra duvarda yarı canlı,
Hangi cesaretle başlamalı
Döküp saçmaya günlerimin yamalı bohçalarını?
Hem nasıl cüret ederim ki?

Şimdiden bilirim kolları, bir bir hepsini -
Kollar: bir masaya uzanmış yahut bir şal'a sarılı.
(Ama ışık düşünce üstünü ayva tüyleri saracak!)
Bir entariden yayılan lavanta
Kokusu mu acaba aklımı dağıtmakta?

Kollar: bir masaya uzanmış yahut bir şal'a sarılı.
Hangi cesaretle başlamalı?
Hem nasıl cüret ederim ki?

Denir mi "Ben akşam karanlığında dar sokaklardan geçtim;
Pencerelerden sarkmış kolları sıvalı, yalnız insanların
Seyrettim pipolarından yükselen dumanı"?
Çentikli bir çift yengeç kıskacı olacaktım ben,
Seyirterekten sakin deniz düzlerinde.
İkindi vakti, akşam vakti, uyumakta öyle deliksiz!..

Uzun parmaklarla okşanmış da
Dalmış... yorgun... yahut yalancıktan hasta,
Uzanmış şuracağa yanımıza...
Kalkmalı mıyım çay, pasta ve dondurmadan sonra
Yaşadığımız anı sürüklemeye bir çıkmaza?
Evet, ağladım, oruç tuttum, ağladım, dua ettim,
Gördüm, evet, başımın (hafiften dazlak) bir tepside yattığını,
Demiyorum, peygamberim ben - Şart değil ya bu zaten;
Görmedim değil devlet kuşunun bana doğru kanat çırptığını,
Paltomu tuttuğunu gördüm o ezeli kavasın, pis pis
sırıttığını;
Ne saklayayım korkudan kalbimin attığını!

Zahmete değer miydi üstelik
Fincanlardan, reçellerle çaylardan sonra
Porselenler ve senli benli bir sohbetin ortasında,
Zahmete değer miydi
Kestirip atmak meseleyi bir tebessümle,
Sıkılmış bir top'a döndürüp avucunda kâinatı
Yuvarlamak içinden çıkılmaz bir soruya doğru?
"Ben Lazar'ım" diye çıkmaz ortaya. "Ben ahretten geldim
Anlatmak için size her şeyi, anlatacağım size her şeyi" -
Ya hanım başının altına bir yastık yerleştirerekten
"Hiç de bu değildi benim aklımdan geçen,
Hiç de bu değildi," deyiverirse?

Zahmete değer miydi üstelik?
Zahmete değer miydi?
Onca gruptan sonra yol üstü bahçelerinden, sulanmış
sokaklardan,
Onca romandan sonra çay fincanlarından, döşemelerde
sürüklenen eteklerden sonra? -
Neler daha, nelerden sonra? -
Bir türlü anlatamıyorum meramımı bu sefer;
Fakat sinirlerin hayalini bir perdeye aksettirmiş gibi
bir sihirli fener:

Zahmete değer miydi
Ya hanım, bir yastık yerleştirerek yahut çıkarıp atarken
şalını,
Pencereye çevirip yüzünü
"Hiç de bu değildi", deyiverirse?
"Hiç de bu değildi benim aklımdan geçen."

Yok! Ben Prens Hamlet değilim, ne de o katın ehliyim;

Ben mabeyinde bir beyzade, hizmeti geçen biri
İşlerin seyrine hız vermekte ve bir iki sahneye vesile,
İşe yaradığına memnun gayet,
Ve prense nasihat etmekte ele yatkın bir maşa nihayet,
Hürmetkar, dikkatli, ihtiyatlı,
Tumturaklı laflara meraklı, fakat azıcık kaim kafalı,

Kimi zaman doğrusu gülünç adamakıllı -
Kimi zaman nerdeyse Soytarı.

İhtiyar oluyorum., İhtiyar...
Kıvıracağım zahir paçalarımı potinlerimin konçlarına kadar.

Saçlarımı arkadan ayırsam mı acaba; yiyeyim mi dersin bir şeftali?
Beyaz fanila pantolonlar ayağımda, dolaşacağım sahili,
Türkü söylerken işittim deniz kızlarını birli ikili.

Sanmam türkü söylesin onlar benim için.

Açılırken gördüm onları dalgaların sırtında.
Dalgaların tarayaraktan beyaz saçlarını, o arkaya savrulu,
Savurdukça suları rüzgâr açıklı koyulu.

Oyalandık bir vakit denizin sofalarında
Saçlarına kırmızı yosunlar takmış deniz perileriyle,
Boğulduk sonra uyanınca ansızın insan sesleriyle

Türkçesi: Can Yücel

RÜZGÂRLI BİR GECE ÜSTÜNE RAPSODİ

Saat on iki.
Sokakların erimi boyunca
Durdurulmuş bir aysı bileşimde,
Fısıldayan aysı büyüler
Dağıtır tabanını anıların
Ve onun tüm açık ilişkilerinin,
Sınırlarının ve kesinliklerinin.
Geçtiğim her sokak lambası
Kaderci bir davul gibi vuruyor,
Ve karanlıklar boyunca
Yarıgece sarsıyor anıları
Bir deli nasıl sarsarsa ölü bir ıtırı.

Saat bir buçuk,
Sokak lambası pırpır etti,
Sokak lambası mırıldandı,
Sokak lambası dedi, "bak şu kadına,
Sana doğru ikircikli, ışığında bir kapının,
Açılmış ona doğru bir sırıtış gibi.
Görürsün elbisesinin eteği
Yırtılmış ve lekelenmiş topraktan,
Ve görürsün gözünün köşesi
Çengelli bir iğne gibi bükülür."

Anılar fırlatır su üstüne
Bir sürü bükülmüş şeyi;
Bükülmüş bir dal kumsalda,
Aşınıp düzlenmiş ve cilalı,
Sanki dünya vazgeçmiş
Onun iskeletinin gizlerinden,
Sert ve apak.
Kırık bir yay bir fabrika avlusunda,
Pas yapışmış biçime, gücün terk ettiği,
Sert ve kıvrak ve ısırmaya hazır.

Saat iki buçuk,
Sokak lambası dedi,
"Bak oluğa uzanmış kediye,
Uzatır dilini
Ve atıştırır bir parça küflü yağı."
Çocuğun eli de öyle, kendiliğinden
Uzanıp cebine attı rıhtımda yuvarlanan oyuncağı,
Hiçbir şey göremedim çocuğun bakışları ardında.
Sokakta gözler görmüşümdür
Işıklı panjurlardan dikizlemeye çalışan,
Ve bir yengeç, bir öğle sonu, bir havuzda,
Yaşlı bir yengeç, sırtında deniz böcekleri,
Yakaladı ucunu kendisini durdurduğum çubuğun.

Saat üç buçuk,
Lamba pırpır etti,
Lamba mırıldandı karanlıkta.
Lamba vızıldadı:
"Aya bak,
La lune ne garde aucune rancune, (1)
Kırpıyor gözünü hafifçe,
Gülümsüyor köşelere.
Düzeltiyor saçını otların.
Ay yitirmiş anılarını.
Çiçek hastalığı çopurlaştırıyor yüzünü, kadının,
Büküyor elinde kâğıttan bir gülü,
Toz kokulu, kolonya kokulu,
Yalnızdır o,
Geceye özgü tüm eski kokularla,
Ki geçtikçe geçerler kafasından."
Akla gelir
Güneşsiz kuru ıtırlar
Ve çatlaklardaki toz,

1 Ay hiç kin beslemez.

Kestane kokuları sokaklarda,
Ve kadın kokuları panjurlu odalarda,
Ve sigaralar koridorlarda
Ve kokteyl kokuları barlarda.

Lamba dedi,
"Saat dört,
İşte numara kapıda.
Hatırla!
Anahtarın var,
Küçük lambanın ışık çemberi merdivende.
Çık.
Yatak açık; diş fırçası duvarda asılı,
Pabuçları kapıda bırak, uyu, hazırlan hayata."

Son bükülüşü bıçağın.

Türkçesi: Suphi Aytimur

OYUK ADAMLAR

A penny for the Old Guy[2]

I

Bizler içi oyuk adamlarız
Bizler içi doluk adamlarız
Birlikte eğilen
Kafaları saman tıkılı. Yazık!
Kurutulmuş seslerimiz
Birlikte fısıldaşınca
Sessizdir, anlamsızdır
Yel nasılsa kuru otlarda
Ya da sıçan ayakları cam kırımlarında
Kuru kilerimizde
Görünüş biçimsiz, gölge renksiz,
Kötürüm güç, jest kımıltısız;

2 Old Guy için bir penny
(5 Kasımda Guy Fawkes'ın yakalanışını kutlamak üzere donanma fişeği almak için çocukların para isteme yolu)

Onlar ki göçüp gittiler
Göz kırpmadan ölümün öbür ülkesine
Anarlar bizi, anarlarsa, derler ki
Yitik azılı canlar değillerdi, ama
İçi oyuk adamlardı
İçi doluk adamlardı.

II

Düşlerde bakamadığım gözler
Ölümün düşsel ülkesinde
Bunlar görünmez:
Orada, bu gözler
Günışığıdır kırık bir sütun üzre,
Orada, bir ağaçtır salınır
Ve sesler
Yelin türküsündedir
Daha uzak ve daha ağırbaşlı
Solan bir yıldızdan.

Daha yalana yaklaşmayayım
Ölümün düşsel ülkesinde
Ben de kılık değiştireyim
Şöyle seçme giysilerle
Sıçan kürkü, karga tüyü, çapraz çomaklar
Bir tarlada
Ne yöne eserse yel, o yöne
Daha yakına değil —

İstemez o son karşılama
Alacakaranlık ülkesinde

III

Bu ölü ülkedir
Bu kaktüs ülkesidir
Burada taştan putlar
Yükselir, burada onlar kabullenir
Bir ölü elinin yakarışlarını
Solan bir yıldızın pırıltısında.

Hep böyle midir
Ölümün öbür ülkesinde
Yalnız uyanış
O saatte, biz tam
Titrerken sevecenlikle
Dudaklar ki öpüş içindir
Yakarışlar sunar kırık taşlara.

IV

Burada değil gözler
Burada göz ne gezer
Bu ölen yıldızlar vadisinde
Bu oyuk vadide
Bu kırık çenesinde yitik ülkelerimizin

Bu sonuncusunda buluşma yerlerinin
El yordamıyla aranıyor
Ve kaçınıyoruz konuşmaktan
Yığılmış kıyısına bu kabarmış nehrin

Görmeyeceğiz belirmezse
Gözlerimiz yerlerinde
Sonrasız yıldızı
Katmerli gülü gibi
Alacakaranlık ölüm ülkesinin
İşte tek umudu
Boş adamların.

V

Çevresinde döndüğümüz frenkinciri
Frenkinciri frenkinciri
Çevresinde döndüğümüz frenkinciri
Saat beşte sabahleyin.

Düşünceyle
Gerçek arasına
Devinimle
Eylem arasına
Düşer o Gölge

Çünkü Senindir Ülke

Kavrayışla
Yaratma arasına
Coşkuyla
Yanıt arasına
Düşer o Gölge
Hayat uzun mu uzun

Kösnü ile
Kasılma arasına
Cinsel güçle
Varlık arasına
Kök ile
Soy sop arasına
Düşer o Gölge

Çünkü Senindir Ülke

Çünkü Senindir
Hayattır
Çünkü Senindir o

İşte böyle kopar kıyamet
İşte böyle kopar kıyamet
İşte böyle kopar kıyamet
Gümbürtüyle değil iniltiyle

Türkçesi: Suphi Aytimur

David Herbert Lawrence (1885 -1930)

BİR BEYAZ ÇİÇEK

Orada bir küçücük ay bembeyaz
Bitimsiz baharlardan kalma kokusu yasemin gibi
Yaprakları yapayalnız uzanmış pencereme
Karlı çardakları içinden gecenin
Pırıl pırıl ışımıştı nasıl da yumuşaktı
Ilık damlacıklarınca yağmurların
Parıldar o şimdi evrenime uzaklardan
Kaygısız gençliğimin ilk aşkı
Esen günlerimin en yiğit anısı
Parıldar boşuna.

Türkçesi: Coşkun Zengin

MIRIAM'A SON SÖZLER

Seninki huysuz bir acı,
Oysa benim de yüzüm kara;
Sevgin köklüydü, eksizdi senin,
Benimki güneşe doğru büyüyen
Tutkusuydu çiçeğin.

Beni araştırıp tanıyacak güçteydin,
Tomurcuklarımı bir bir açacak;
Çektin uykulardan aldın ruhumu,
Acıyı duyar ettin-
O zaman tökezledim?

Koyun koyuna seni sevemedim,
Sevmeyi isteseydim de
Öpüştük, belki de öpüşmemeliydik.
Boyun eğdin, kendimizi son bir denedik,
Beceremedik.

Sen yalnız dayandın, böylece
Çökerttin usta direncimi.

Okşamamla titremedi hiç tenin;
Bu yüzden gereken son ince acıyı da
Sana çektiremedim.

Güzelsin, alımlısın
Ama donuk ve tutuksun etinde;
İçine işleyebilseydim eğer
O dikenli acının olanca şiddetiyle,
Işıyan bir ağ çıkardı belki

Renkli bir pencere gibi; tenini
Yakıp geçti en güzel ateş,
Kurtardı çürümekten, arıtıp
Kutsadı onu yeni bir duyarlıkla.
Ama kim alır şimdi seni yeniden?

Kim yakıp kurtarabilir seni
Etinin ölümünden, çürümesinden?
Artık söndüğüne göre benim de içimin ateşi,
Hangi erkek eğilir sürüp çıkarmak için
Etinde haykıran çarmıhı şimdi?
Sessiz, nerdeyse güzel bir şey yüzün,
Baktıkça utanıyorum,
Seni bütün yalımların içinden
Kurtarıp çıkaracak kadar
Amansız olmalıydım.

Türkçesi: Cevat Çapan

Isaac Rosenberg (1890 -1918)

AĞUSTOS 1914

Bu savaşın ateşinde
Yaşamımızda ne yanmış?
Yüreğin sevgili anbarı?
Ya diğerleri, özleyeceğimiz?

Üç şeyin tek bir yaşamı var -
Demir, bal ve altın.
Gitti altın ve bal
Sert ve soğuk, sen kaldın.

Yaşamlarımız demirdendir
Gençliğimizin ortasında eritilmiş.
Olgun tarlalarda yanık yerlerdir
Güzel bir ağızda kırık bir diş.

Türkçesi: Ali Cengizkan

Hugh Macdiarmid (1892 -1978)

JOHN MACLEAN (1879 - 1923)

Glasgow şehrinin bütün yapılan koyu kurşuni.
Zulmün, alçaklığın rengidir bu,
söker götürür insanın içinden tüm umudunu,
birden kararır yapılardan biri, olur zifir gibi.
Kör duvarlar arasından gelir bu türkü,
gerçek bir yiğitlik, gerçek bir destan arasından,
bu türlü düşmeyecek dillerden hiçbir zaman.

Bakın ona, ey dalkavuklar, kör gözlerinizle bakın ona!
Hadi, yalancı dillerinizle inkâr edin onu!
Sizin o pis yüreğiniz nasıl da sezer ama,
o saat telaşa kapılır dört dönersiniz, bakarsınız karartmaya,
yanı başında bir sürü yalanlar düzdüğünüz
kutsal kitabın karanlık dolaplarına benzetmeye,
bir hücrenin içinde yaşayan bu aydınlığı,
hiçbir yüreksizin baş edemediği bu aydınlığı.

Gök mavisi değil zalim polisinizin yakasındaki mavi.
Ve adalet bu denli kirli duvarlar arkasında
kirli işini yürütür durur.
Bir de övünür kendi kendisiyle, çalım satar,
ama hiçbir vakit şunu bilmez, budala:
Karanlık zindanlara atılan her mahpus,
aydınlığı da yanında götürür.

Yaklaşın gelin, köreltin bu alevi,
gücünüz yettiği sürece, ey rahipler, düzen bekçileri,
ey cehennem bekçileri, duygusuz, sağır,
ey kalın enseliler, şiş göbekliler, kaymak tabaka,
körelttiğimiz bu alevin kıvılcımları gene de korktuğumuz
yere varacaktır,
boy ölçüşemez MacLean'ın düşmanlarından bir teki
MacLean'la,

bu bir gerçek,
bu, gün gibi ortada.
Pilat ve Romalı askerler nasıl davrandılarsa İsa'ya,
öyle davrandı en güzel İskoçyalısına çağının
hukuk ve düzen,

az rastlanır gerçek insanına lanet soyumuzun,
zindan karanlığı içinde soluyan bir ülkenin tek güneşine.
Yok Hıristiyan şefkatiymiş, yok bilmem ne!
Siz gidin o mavalı başkalarına okuyun.
İşte bar bar bağırıyorum ben olanca gücümle:
Mutlaka öcü alınacak John MacLean'ın!
.....
En güzel onur payları dağıladursun dalkavuklara, katillere!
Onun çeşmesine zehir katıldı bir kere, yayar fesadını dört
bir yana!
Ne çıkar senin vücudun göçtüyse, ne çıkar, John MacLean,
İskoçya hiçbir zaman unutmayacak senin o hiç yıkılmayan
inancını,
sensin bilecek İskoçya'nın gücünü ayakta tutan tek gerçek,
kendi aptallığının tek simgesidir bu, bir kara bayrak,
bu senin yattığın zindan,
bilecek.

Türkçesi: A. Kadir - Selahattin Yıldırım

Wilfred Owen (1893 - 1918)

UĞURLAMA

O kararan daracık patikalardan şarkılarla gittiler
İstasyon kulübesine
Ve gaddarca sevinçli yüzlerle doldular trenlere.

Göğüsleri dallarla, çelenklerle bembeyaz
Hani insanların olur ya, öldüklerinde.

Yorgun hamallar baktı arkalarından, rasgele bir serseri
Durup seyretti gidişlerini,
Onları kaçırdığına üzgün dağdaki kamp yerlerinde.
Sonra, duygusuz, işaretler verildi ve bir lamba
Göz kırptı hareket memuruna.

İşte böyle gittiler gizlice, örtbas eder gibi bir suçu.
Bizim oralı değillerdi:
Hiç öğrenmedik hangi cepheye gönderildiklerini.

Ne de onlara çiçek veren kadınlarla hâlâ
Eğlenip eğlenmediklerini.

Acaba dönerler mi çalınan çanlarla gene
Trenler dolusu, sevinçten çılgın?
Birkaçı, ancak birkaçı, trampet sesleri
Ve çığlıklara göre pek azı
Sürünüp sessizce dönerler belki suskun köy kuyularına
Tırmanarak o yan bildik yolları.

Türkçesi: Cevat Çapan

ÖLÜME MAHKÛM GENÇLERE AĞIT

Sürüyle ölenlere hangi çanlar çalıyor?
Sadece silahların canavarca öfkesi.
Yarım yamalak dua etmeye çabalıyor
Tarrakalar kopartan silahların şom sesi.

Ne cenaze alayı, ne de alaycı çanlar;
Tiz bir korodan başka yaslı sesler kısılmış:
Çıldıran, çığlık atan bir korodur kovanlar.
Gençler üzgün illerden korularla çağırılmış.

Onları hangi mumlar uğurluyor yarına?
Son vedaların kutsal ışığı parlayacak
Toy erlerin elinde değil gözünde ancak.

Kızların solgun yüzü şaldır tabutlarına,
Çelenkleri bir sessiz duygudur gönüllerde
Ve her akşam loşluğu inen son kara perde.

Türkçesi: Talat Sait Halman

Robert Graves (1895 -1985)

HIRSIZLAR

Âşıkların davranışlarıyla dağıttığı
Benim - senin haklarına karşılıklı saygı
Aslında uyarıcı bir açıklamada-
Alınacak ve çalınmayacak olana dair,
Ve uyguladıkları çözümün gizi:
'Sen ve ben buralarda değiliz.'

Sonra çözülünce birbirlerinden
Sen benden ve seninki benimkinden,
ikisi de kararsız, kimdi
O ben, benimkinin sen olduğu.
Davranmaya başlarlar yine
Bütünüyle bilmezden gelircesine.

Hırsızlık hırsızlıktır, saldırı saldırı
Yapılmış olsa bile karşılıklı
Sonuç şudur: âşıklar
İç geçirmeyi ve kıskançlığı arttırırlar
Hırsızlar arasında yiten onura
Yas tutmakta olan tek bir yürekte.

Türkçesi: Ali Cengizkan

KOPUK İMGELERLE

O hızlıdır, düşünür seçik imgelerle;
Ben yavaşım, düşünürüm kopuk imgelerle,

O alıklaşır, seçik imgelerine güvendiğinden;
Ben keskinleşirim, kopuk imgelerime güvensizlikten.

İmgelerine güvendiğinden, uygunluklarını varsayar;
İmgelerime güvensizlikten, uygunluklarını sorgularım.

Uygunluklarını varsayarak, gerçekliği varsayar;
Uygunluklarını sorgulayarak, gerçekliği sorgularım.

Gerçeklik onu yanılttığında, duygularını sorgular;
Gerçeklik beni yanılttığında, duyularımı onaylarım.

Seçik imgeleriyle, hızlı ve alık, sürdürür işini;
Kopuk imgelerimle, yavaş ve keskin, sürdürürüm işimi.

O, kavrayışının yeni bir kargaşasında;
Ben kargaşamın yeni bir kavranışında.

Türkçesi: Ali Cengizkan

YİRMİ BİN AYAKTA GECENİN ÇÖKÜŞÜ

Doğudan siyah bir duvar, tekerlenerek, kemerliyor
üstteki yüksek göğü
Boğmak için masum ve benzi uçuk batı ışıklarının
henüz kapladıklarını
Tükenmiş günbatımının buluttan kıyılarını; öyleyse
hoşçakal, tatlı gün!
En erken yeşilden fışkırdın sen, yeşiller içinde,
incinirmişçesine, kayarsın.
Hiç fark etmemiş miydim, nöbette daha önce, daha
alçakgönüllü bir yükseklikte
Şafağın kapısından, kalabalıklaşarak, gecenin
ve gecenin ölümünün girdiğini?

Türkçesi: Ali Cengizkan

KİMSE DEĞİL

Kimse değil, gedikli şeytan, kimse değil
Yitik bir tenle erinçleri durma yıkan.

Kimse değil, yoldan gelen, kimse değil
Kara giyinmiş bir adam uzunluğunda.

Kimse değil, evde dolaşan, kimse değil,
Kimse değil, çocuklar kadar merdiveni sessiz çıkan

Kimse değil bahçesinde, kimse değil
Kimse değil, örgü ören kız kadar suskun,

Kimse değil, daha henüz gelmeye başlayan
Kimse değil, uyanık kulağın aralıksız ağırlığı.

Bu kimse yanaşmadıkça ölüme
Çarpılıp duracağız ilence

Ve kıskançlığının, acısının ve korkusunun ilençleri
İzleyecek geceleri, cürümlere ve bozulan kızlara dek.

Türkçesi: Feyyaz Kayacan

SAĞ KALAN

Umutsuz bir umutla ölmek, ama düşersen ellerine
Savaş çapulcularının, kurtulmak için pençelerinden
Boy göstermek yeniden bir tören alanında,
Yaralı ve göğsü madalyalarla dolu, kaldırıp kılıcını
Kahraman bir bölüğe yeniden kumanda etmek:

Mutluluk bu mu acep? Kesenkes canlı olmak yeniden
Başkaları ölmüşken? Hoş gelir mi burnuna
Her zaman ilk kezmiş gibi koklayacağın konca?
Kulağın bilenir mi dinlerken ardıç kuşunu
Kendi bestelemişçesine şakırken türküsünü?

Ve bu mudur mutluluk? Çifte intihardan sonra
(Yürek yüreğe karşı) yeniden hayata dönmek,
Düzeltmek saçlarını, silmek dökülen kanı,
Gencecik bir kız bulup kulağına gecede
'sonsuza kadar' diye yeminler fısıldamak?

Türkçesi: Cevat Çapan

W. H. Auden (1907 -1973)

SAATLE BENİM ARAMDA

Vurdum kapıyı, indim bir akşam
Bristol Caddesi'nden aşağı;
Kaldırımlarda ahali baktım,
Tarlada sanki buğday başağı.

Yürürken taşmış dere boyunda
Bir aşk şarkısı duydum ansızın,
Demir köprünün hemen altından;
"Ucu bucağı yoktur sevdanın.

Vazgeçmem senden, vazgeçmem, yârim,
Taa ki geçer de magrip maşrığa,
Tırmanır da Kafdağı'na sular,
Taa ki çıkar da balık kavağa.

..Vazgeçmem senden taa ki Okyanus
Kurur, katlanır, konulur rafa;
Dolanır gökte yedişer yıldız
Cıvıl da cıvıl konar Araf'a.

–Yıllar koşacak tavşanlar gibi
Sen varsın mademki kollarımda,
Sen ki çağların gonca baharı.
Dünyaya nasip ilk ve son sevda."

Yazık ki şehrin saatleri hep
Başladı birden çın çın ötmeye:
–Düşme zamanın ağına sakın!
Diş geçirilmez o örümceğe.

–Kâbusun budak deliğinde Hak,
Başı kavuksuz, sırtı cübbesiz...
Gözetler zaman sizi siperden,
"Öhö" der, tam öpüşeceksiniz.

"Hayhuydu derken bir de bakarsın,
Kandilinde yağ kalmamış ömrün.
Zaman erecek muradına hoş,
Yarına kalmaz belki de bugün

"Nice yemyeşil bağ bahçe var ki
Üstüne şimdi çullanmakta kar.
Zaman dağıtır bari, halayı;
Ellerde kopar güzelim yaylar.

"Daldır suya ellerini bari,
Bileklerine kadar daldır da!
Gözlerini dik! dik de leğene,
Neydi o, düşün kalan arkanda!

"Buzullar zorlar yük kapısını,
Yatağında iç çekense çöldür;
Çay fincanındaki bir çatlaktan
Öte dünyaya yollar görünür.

"Kuzum gel de bir bak şu aynaya!
Gel şu perişan haline bir bak!
Hayat, Şer değil Hayır; gine de
Sana hiç hayrı dokunmayacak.

"Dur da, camların önünde dur da!..
İki göz iki çeşme dökülen...
İşin yoksa sen kötrüm komşunun
Gönlünü al bu kötrüm gönüllen."

Geç - ti, geçtiydi akşam suları,
Gitti aşıklar gittiydi bir bir;
Sustu saatler durduydu çın çın;
Akar da akar akardı nehir.

Türkçesi: Can Yücel

ALLA'SEN SÖYLE NEDİR
AŞKIN ASLI ASTARI!

Kimine göre ufak bir çocuktur aşk,
Kimine göre bir kuş,
Kimi der, onun üstünde durur dünya,
Kimi der, kalp kuruş;
Ama komşuya sordum, nedense yüzüme
Manalı manalı baktı,
Karısı bir kızdı bir kızdı, sormayın,
Aşkedecekti tokadı.

Şıpıtık terliğe mi benzer yoksa
Yoksa kandil çöreğine mi
Hacıyağına mı benzer dersin kokusu.
Yoksa leylak çiçeğine mi?
Çalı gibi dikenli mi batar mı eline,
Andırır mı yoksa pufla yastıkları,
Keskin mi kenarı yoksa yatar mı eline?
Alla'sen söyle nedir aslan aslı astarı!

Tarih kitapları dokundurur geçer
Köşesinde kenarında,
Hele bir lafı açılmaya görsün
Şirket vapurlarında;
Eksik olmaz gazetelerden, bilhassa
İntihar haberlerinde,
Maniler düzmüşler gördüm üstüne
Telefon rehberlerinde.

Aç kurtlar gibi ulur mu dersin
Bando gibi gümbürder mi yoksa,
Taklit edebilir misin istesen kemençede,
Ne dersin piyanoda çalınsa;
Çiftetelli gibi coşturur mu herkesi
Yoksa ağıraksak bir hava mı?
İstediğin zaman kesilir mi sesi?
Alla'sen söyle nedir aşkın aslı astarı!

Bir hâl oldum çardakların altında
Onu araya araya,
Küçüksu'ya baktım, orada da yok,
Boşuna çıktım Çamlıca'ya;
Anlamadım gitti bülbülün şarkısını
Bir acayip gülün lisanı da;
Benim bildiğim o kümeste değildi
Ne de yatağın altında.

Aklına esince çıkarabilir mi dilini,
Başı döner mi asma salıncakta,
At yarışlarında mı geçirir hafta tatilini,
Usta mı düğüm atmakta,
Millet der peygamber demez mi
Para mevzuunda nedir efkârı,
Borç alır borcunu ödemez mi?
Alla'sen söyle nedir aşkın aslı astarı!

Ona rastladığı zaman duyduğu şeyleri
Kabil değil unutamazmış insan,
Yolunu gözlerim bacak kadardan beri
Ama o geçmedi bile yanımdan;
Merdiven dayadım otuz beşine,
Öğrenemedim gitti bir türlü,
Nemene mahlûktur bu düşerler peşine
Bunca insan geceli gündüzlü?

Gelsin ya, nasıl, pat diye gelir mi dersin
Burnumu karıştırırken tatlı tatlı,
Ya tutar yatakta bastırırsa sabahleyin?
Talih bu ya otobüste nasırıma basmalı!
Gelişi yoksa havalardan anlaşılır mı
Selamı efendice mi yoksa gider mi aşırı,
Değiştirir mi dersin bir kalemde hayatımı?
Alla'sen söyle nedir aşkın aslı astarı!

Türkçesi: Can Yücel

HİÇ BARIŞ OLMAYACAK

Güldüyse de berrak yumuşak bir hava tekrar
İyi şeyler düşünen varlığının ülkesine,
Döndüyse de renkler... boradan sonra değiştin.
Hayır, unutmayacaksın
Bütün umutları birden silen karanlıkta
Düşeceksin diye kâhinlik eden fırtınayı.
Yaşaman gerek yine kendi bildiğinle:

Yabancılar var uzaklarda, senden ayrı düşen,
Mehtapsız yokluklarda hiç duymadığın;
Oysa onlar seni duymuş, seni öğrenmiştir,
Kaç tane, ne cins, bilmediğin varlıklar,
Bir tanesi olsun seni sevmez.

Ne mi yaptın acaba onlara sen?
Hiç mi? Yok, bir cevap değildir ki hiç:
Evet, akıl yoracaksın, düşünmesen olmaz,
Bir şeyler yaptın mı ki yapmışsındır;
Ah şunları bir güldürebilsem diyeceksin,
Dost olmayı onlarla için isteyecek.

Hiç barış olmayacak:
Öyleyse, savaş sen de; yiğit ol, kullan
Bildiğin her türlü kalleş hileyi,
Vicdan bakımından rahatın yerli yerinde:
Davaları bitmiş - o da davaları varsa -
Onların nefreti sırf nefret içindir artık.

Türkçesi: Talat Sait Halman

Stephen Spender (1909-1995)

ÇİFTE ORDULAR

Karakışın düzlüklerine dizboyu dalmış iki ordu
Mevzi alıyor - yenmek için yok etmek için.
Donuyor askerler, aç izinler kaldırılmış
İki orduda da - yalnız ölüler ve yaralılar,
Onlar izinli gitmiş. Yeni taburlar bekliyor
Azgın bir barışa varmak için eninde sonunda.

Herkesin cinleri başında, herkes öyle üşümüş,
Nefret ediyor herkes amacından bu savaşın
Ve mermiden çok, cepheye sürükleyen uzak laflardan.
Oğlanın biri bildik bir marş mırıldanmış eskiden,
Toy bir elceğiz selam çakmıştı bir sefer:
Ses boğuldu, yana düştü selama kalkan el,
Bileğinden vurdular ondan yana olanlar.

Bu duygusuz hasattan kaçacaklardı ama, bir kez
İçlerine işlemişti korku çelik bir okulda,
Namlu ucunda hepsini kıskıvrak tutan korku.
Ama, uykuya daldılar mı yurdun yuvanın -hayali
Biner gider kaçışın umutlu küheylanlarına,
Okunmayan bir kitle şiiri kaplar koca düzlüğü.

Nefret etmez olurlar sonunda; oysa ki nefret
Havadan fışkırır, dolu olup kamçılar yeri,
Ya da çeşmelerden yükselir, görmelere değer.
Gerçi yüzlerce can gider, ama kimler bir-tutacak
Silahların ardı arkası gelmez öfkesini
Dilsiz sabrıyla işkence edilen hayvanların?

Temiz bir sessizlik iner geceye: birkaç adımcık
Ayırır uykuya dalmış orduları. Uzak ellerin
Ördüğü çarşafları içinde uyurlar tortop olmuş.
Susunca topların tarrakası, tek nefeste aynı acı
Beyazlar havayı, bir yapıverir iki orduyu
Kucak kucağa uyuyormuş gibi kanlı düşmanlar.

Aşağı düzlüğe parlak kılavuz ay bakar yalnız,
Berrak dostu gökteki çapulcu akıncıların,
Işıl ışıl bir iskelet yaratır ay ışığı
Binlerce kemikten düşen gölgelerle yoğrulmuş.
Kehribar bulutların serpildiği ıssız vadide
Aydır seyreden ölümün ve vaktin fışkırttığı
Gazaplı sözlerle yakıp yakıcı madenleri.

Türkçesi: Talat Sait Halman

YOKSUL KIZ

Yabancı bir ülkede oturan yoksul kız,
Kafatası biçiminde ışıltılarıyla gecenin
Yazdöneminde parlayan uzak ay gibi
Gözlerinin içinden bakar her yana ölüm
Öyle dik ve derin:

Yoksul çocuk, giymişsin yazlık giysilerini
Ve altın çizgili yırtık ayakkabılarını
Toprak ana renk çimen
Ve çiçek mantosunu giyindiği gibi
Örterek yıkım mağaralarını
Oyuk ölümlerin söylediği.

Yüreklerimizde sanki de şaftlarıdır kuyuların
O çökmüş gözler ki bakıyorum derinden
Bilmem günahı nedir onların
Bu yapmacık sevinç gösterisinde
Dudaklarımızın arkasında uslarımız
Birleşir ağlamakta
Uyku içinde hiç uyumayan
Ölümlülüğe.

Ağlamanın yararı ne?
Bir cerrah bıçağı taşımıyor ki
Kessin yaşamının kökünde
Yanlış çoğalan hücreleri

Sevginin aşırılıkları tanıtlar yalnız,
Tenin ötesinde uzanır çirkin kemiğe
Karanlıkta sırtlanlarda uluyan bir ses.

Bir düşünüdür üzgünlüğüm, bir düştür,
Yarının fırtınası alıp götürecek:
Uyanmaz güngünden daha dinç
Görünüşten öte salt doğru olana:
Ya da yatağının çevresindeki granit gerçeklere
Yoksulluğun kahrıyla umutsuz, çirkin
Gerçeğe ki bir belirtisidir
Yakında öleceğinin.

Türkçesi: Osman Türkay

Lawrence Durrell (1912 -1990)

ÖZGÜRLÜK

Ey herkese içlerindeki odlarca özlem
Kuğulara göl, allara petek,
Yarasalara karanlık, sevgililere
Sevişme sunan özgürlük,
Salt bilgeleri kısıtlayan, sınırlayansın,
Kendisinden yan kurtulan herkes
Çeker acılarını yalanlarının,
Özgürlük, özgürlük, zindanı özgürlüklerin.

Türkçesi: C. Çapan - T Aktürel

ACI LİMONLAR

Bir acı limonlar adasında
Karanlık yuvarlarında meyvelerin
Ayın soğuk otlarının yandığı,

Sonra kuru otlar yerdeki
Acıtan anılan, yan yaşamdır
Gözden geçiren ölü alışkanlıkları

Gerisini söylemesek daha iyi,
Güzellik, karanlık,
Kocamış denizler korusun onları

Anılarıyla uykularının
Kıvırcık başı Yunan denizinin
Saklar sessizliğini akmayan yaşlar gibi.

Türkçesi: Cevat Çapan

Dylan Tomas (1914 -1953)

PARKIN GEDİKLİSİ KAMBUR

Parkın gediklisi kambur,
Münzevi bir zat...
Demir kapılar açıldı mı o saat
Ne kadar berduş varsa içeri doluşur
Büzülür o da şimşirlerin arasına iki kat
Paydos vaktine dek orada durur
Gazete kâğıdından yer peynirsiz ekmeğini
Zincirli maşrapadan içerdi suyunu
Yelkenlimi yüzdürdüğüm yalağın içine
Görmezlikten gelirdi çocukların toprak doldurduğunu
Geceleri sığınırdı bir köpek kulübesine
Ama duymazdı uykusunda uluduğunu

Parkın kuşları gibi kalkardı erken
Parkın çimleri gibi çöker toprağa
Kambura da Maşallah, diye başlarlardı derken
Mektep kaçakları kenar mahallelerden
Şeytan görmüş gibi kaçardı fıkara
Yumurcaklar üstüne koşuşurlarken
Yumruğunu sallar ama boşlamazdı gülmeyi
Horlandıkça büyüse de sırtındaki tümseği
Bir solukta aşar fidanlığı fideliği
Kaybolurdu söğütlüğün yaygarası içinden
Sonunda bunun dayak yemek de var bekçiden
Hep o kambur bozuyor dirliği düzenliği!

Öğleyin pineklerken havuzun başında
Ördeklerle kuğularla bir başına
Bir kıyamettir kopar korudan
Kükrerdi sıçrayıp kayalığın taşına
Yamyamların gözlerinden bir alay kaplan...
Bıraksalar, bırakmazlardı ki rahat
Hayalin kuracaktı çarpuk çomaklarından
Selvi boylu bir sultan suret
Salına salına gelecekti yanına
Ömür-boyu can yoldaşlığına razı
Bir hayat ki hayatta görülmedik bir hayat

O kahpe, o kambur feleğe inat
Oysa rivayet ederler kim
O bozuk-düzen parkta geceleyin
Çitlerle çalılardan sonra
Kuşlar havuz ağaçlar çimen
Ve çilekler kadın masum çocuklar
Gelirmiş kamburun peşi sıra
Karanlıktaki kulübesine kadar

Türkçesi: Can Yücel

HÜKMÜ HİÇ KALMAYACAK ARTIK ÖLÜM ÜLKESİNİN

Hükmü kalmayacak artık ölüm ülkesinin
Tek gövdede çıplak ölüler birleşecekler
Rüzgârla batan ayaktaki insanla beraber;
Sıyrıldı da savruldu mu artık o kemikler,
İskeletler tepeden tırnağa yıldız dolacak.
Sağlamlaşır akılları çıldırsalar bile,
Ummana batsa da çıkar hepsi sahile;
Kaybolsa da her sevgili kaybolmayacak aşk,
Hükmü hiç kalmayacak artık ölüm ülkesinin.

Hükmü hiç kalmayacak artık ölüm ülkesinin
Çoktan uzananlar denizin kıvranışında
Rüzgârca ölüp bitmeyecekler boşuna;
Gerilen etleri mosmor olacak cenderede,
Bağlanmış azap çarkına, hiç kopmayacaklar.
Avuçlarında inanç parça parça olsa bile,
Gulyabani kötülükler canevinden deşse,
Yarılsalar da her uçtan, kopup kırılmazlar
Hükmü hiç kalmayacak artık ölüm ülkesinin.

Hükmü hiç kalmayacak artık ölüm ülkesinin.
Ve çığlık atmayacak martılar kulaklarına,
Dalgalar sille tokat çarpmayacaklar kıyıya;
Deli rüzgârla uçup düştüğü yerlerde çiçek
Eğecek kamçılı yağmurlara bitkin başını.
Çılgın da olsa, leş gibi cansız da olsalar
Kelleler fışkıracak yerden ezip laleleri,
Çatlayacaklar güneş altında, güneş çatlayacak:
Hükmü hiç kalmayacak artık ölüm ülkesinin:

Türkçesi: Talat Sait Halman

KÂĞIDI İMZALAYAN EL

Bir şehri yıktı kâğıdı imzalayan el
Soluğu kesti beş egemen parmak
Çiftleştirdi ölüler evrenini, bir ülkeyi böldü
Beş kral bir kralı ölüme görürdü

Eğik bir omuza uzanan güçlü el
Tebeşirle kenetlenmiş parmak eklemleri
Cinayetlere bir son veriyor
Görüşmelere son veren kalem

Bir hastalığı çoğaltıyor güçlü el
Ağustos böceğiyle birlikte açlık ve kıtlık
Karalanmış bir imzayla büyüktür
İnsanlara hükmeden el

Krallar ölüler sayar, yaraları yumuşatamaz
Ve alnını okşayamaz kimsenin
Gökyüzü ve şefkat ellerin emrindedir
Ama gözyaşı yoktur ellerin.

Türkçesi: Anıl Meriçelli

BAŞLANGICIMDA

Başlangıçta üçgen bir yıldız vardı
Boş bir yüzün ötesinde ışığın gülüşü
Kök salan havanın ötesinde kemikten bir dal
Özdek çatalladı özleştirsin diye ilk güneşi
Ve uzayda fırdolayı yanan şifreler
Döndükçe cennet cehennem karşıtı birbirine

Başlangıçta solgun bir imza vardı
Üç heceli ve yıldızlı tıpkı gülümseyiş gibi
Sonra suların üstüne izler düştü
Kalıplanmış bir yüz ay üzerine
Çapraz ağaca ve kutsallığa dokunan kan
Değdi ilk buluta ve bir belirti bıraktı

Başlangıçta dağca yükselen ateş vardı
Ki bir kıvılcımla havayı tutuşturdu

Bir üç gözlü, kızıl gözlü kıvılcım çiçeksi açık
Yaşam yükseldi ve filizlendi yuvarlanan denizlerden

Patladı köklerden, pompalandı topraktan ve kayadan

Çayırları besleyen gizli yağlar

Başlangıçta söz vardı, söz
Ki ışığın som köklerinde
Soyutladı boşluğun tüm harflerini
Ve soluğun bulutlu yataklarından
Sözler fışkırdı, çevirerek yüreğe
İlk harflerini doğumun ve ölümün
Başlangıçta gizli bir beyin vardı
Beyin hücrelendi ve düşünceye kaynaklandı
Yükseldik bir güneşe doğru çatallanmadan önce
Kan fışkırdı ve dağıldı yellerin ışığına
Hançerlenmiş kökeni sevginin

Türkçesi: Osman Türkay

FERN HİLL

Ben işte öyle gencecik, tasasız bir çocukken seken evin ordaki
Elmaların altında, otlar nasıl yeşilse işte öyle mutluyken,
Vadideki koruyu örten yıldızlı gece,
Zamanın da izniyle bağırıp tırmanırken
Hep öyle pırıl pırıl dipdiri gözlerinde,
Ve sayılan biriyken vagonları orada, prensi o elma köylerinin,
Bir kere zamanında altında krallar gibi ardımdan sürüklendi
Ağaçlarla dalları, arpalar, papatyalar
Rüzgârın sağnağıyla ırmaklardan aşağı.

Yemyeşil, umursamaz, o mutlu avludaki ambarlar arasında ünlü,
Bir de türkü tutturup o çiftlik yurdummuş gibi,
Yalnızca bir kerecik genç olan o güneşte,
Zamanın da izniyle oynayıp koşuşurken
Hep öyle pırıl pırıl Tanrının esirgeyişinde,
Yemyeşil, pırıl pırıl, hem avcı, hem çobandım, buzağılar
Ses verirdi öttürdüğüm boynuza, tepelerde tilkiler donuk donuk
havlarken
Pazar çanı ağır ağır çınlardı
O kutsal derelerin çakıllarında.

Gün boyunca hiç bitmeyen bir koşuydu, ne güzel, uzanan tarlalarda
Ev boyunda tarlalarca ekinler, bacalarda ezgiler, bir havaydı,
Çalıyordu, su gibi öyle güzel,
Ateş bile otlar kadar yeşildi.
Ve her gece o yalın yıldızların altında
Ben atımla yol alırken uykuya, baykuşlar da çiftliği uzaklara taşırdı,
Ay geceyi dolandıkça duyardım, ahırlarda kutsanmıştım,
Öten kuşlar balyalarla uçardı, atlar birden
Şimşek gibi karanlığa dalardı.

Sonra uyanmak ve çiftliğin beyaz bir gezgin gibi
Geri gelişi, çiğ içinde, omuzunda horozla: her şey
Pırıl pırıldı, Adem ile Meryemdi,
Gökyüzü yeni baştan bir araya geldiydi
Ve güneş işte o gün yusyuvarlak belirdi.
Demek ki aydınlığın doğum gününden hemen sonraydı
O fırdönen alanda, büyülenen atlar da hızla çıkarken
Soluklarının dumanı tüte tüte kişneyen yeşil ahırdan

Ve sayılan biriyken tilkilerle sülünler arasında, gülen evin yanında
Yepyeni bulutların altında, yürek nasıl uzunsa, işte öyle mutluyken
Durmadan doğan günün aydınlığında
Koşardım hiç aldırmadan,
İsteklerim yansırdı ev içinde savrulan samanlarla
Hiçbir şey umurumda değildi, gök mavisi uğraşımda, zamanın
O güzel sabah türküleri kulağıma geldikçe
Çocuklar yeşil yeşil, altın gibi sapsarı
İlk duadan çıkmış onu izlerken

Hiçbir şey umurumda değildi, o süt beyaz günlerde, zaman
Kucaklar kaldırırdı beni kırlangıçlı samanlığa elimin gölgesinde
Durmadan yükselen ayın aydınlığında,
Onun uçtuğunu bile duymazdım
Yükselen tarlalarda at sırtında yol alırken uykuya
Uyanıp o çocuksuz ülkeden sürgit kaçan çiftlikte.
Ah işte öyle gencecik tasasız bir çocukken Tanrının esirgeyişinde
Zamana yakalandım körpecik ve ölürken
Türkümü söylediysem de denizler gibi zincirlerimle

Türkçesi: Cevat Çapan

D.J.Enright(1920-2002)

TANRILARDAN SONRA
KAHRAMANLARDAN SONRA

Görüyorsun işte, ne kadar kolay bir insanı susturmak,
İki üç yardakçın adamın kollarını büker arkasında,
Sokakta bekleyen bir arabanın içine yakapaça sokup
Issız bir yere götürür de ağzını burnunu
Darmadağın ederseniz adam susar eninde sonunda.

Söz açma kahramanlıktan. Ömrü bir soluk kadardır.
Kafalarına kurşun yemiş olan koca kahramanlar
Birer cesettir ancak. Gömdürme masrafını ailesi
Ödemek zorunda. En sessiz sedasız cenaze bile masraf
kapısı.

Düşünceler, bilgiye dayanıyor günümüzde. Hiç kimse
Çabucak heyecana kapılmıyor artık. Nice kahramanlar
Gelip geçti. Sağduyu değişir kuşaktan kuşağa. Genel yargı şu:
Başı derde girenler, kargaşalık çıkartarak belalarını bulmaya
Dünden hazır olanlardır. Bu illetten kurtulamayanlar, doğuştan
intihara eğilimlidir.

Ne olursa olsun, uzmanlar bile ayırt edebilir mi kahramanı
Kötü adamdan? Özellikleri nedir ki?

Tarih kitapları çoktan doldu.
Gazetelerde yer satın alınamaz parayla da sevgiyle de.
Gazetelerin işi gücü beşizler, en yeni modalar,
İç çatışmalar ve cinayetler ev köpeklerinin yiğitliği.
Örneklerdeki ilham gücünü göstereyim deme,
Daha iyisi, örneklerden ibret alınması üzerinde dur.
Özgürlükten sebze ya da arabaymış gibi, hayati ihtiyaçmış
Gibi söz açmak boşuna. Sebze yiyen araba süren bilgili
kimselerle konuşuyorsun.

Söylemesi acıklı ama, bizim çağımızda, çıkar yol
Başkalarından medet ummaktır, bir de
Ataerkil ve anaerkil ailelerden, sıkıla sıkıla çalışan

Kâtiplerden, ihtisas yapmaksızın zar zor okul bitirenlerden,
Yaşamanın son tadını almaya kalkışan dedelerden, acayip
Hülyalara kapılmış kızlardan, içlerini boşaltmak için
Ellerinden gelse şiir yazacak olan delikanlılardan...
Yoksul ülke, işte, kahraman olmayan bu insanlardan yana zengin.
Kitlelerin önderleri artık önderlik yapmaz olmuş.
Şimdi, kitlelerle bir arada kalmışsın,
Hepsinin ayrı ayrı istekleri, küçük inatçı hırsları,
(Kurşuna dizilemeyecek, hapse atılamayacak kadar kalabalık
Olduklarından) kalımlı olanlar.
Ya kitleden biri olacaksın ya da gidip asacaksın kendini,
Öleceksin kuru başına. Açık bir mektup bırakacaksın, gururlu,
Kınayan bir mektup, gazetelerin yayınlamasını da istiyorsan,
Pürüzsüz olmalı mektup, hem de kısa

Türkçesi: Talat Sait Halman

SOKAKLAR

Şiirin başlığı "Hanoi Sokakları"ydı,
Konusu düşen bombalar, ölüm ve yıkım,
Çile ve sefalet, acı ve hasar.
Bestelendi şiir, bestenin konusu da ölüm
Ve yıkım, çile ve sefalet, acı ve hasar.

Salon bulundu, şarkıyı okuyacak birisi de
Eşlik edecek bir orkestra, program basacak
Bir basımevi... O zaman düşündüler ki
Olup bitenlere bakılırsa şarkının adı
"Saygon Sokakları" olsa daha uygun.

İyi söylendi şarkı, iyi çalındı, iyi karşılandı.

Şiir gerçekten evrenseldir, musiki gibi
Düşen bombalar da ölüm ve yıkım da.
Çile ve sefaletle acı ve hasar da

Gerçekten tek şair gerektir dünyaya,
Belirli yerlerde adlan yayımcılar değiştirir,
Tiyatro yönetmenleri, kâtipler, kültür bakanlıkları.

Türkçesi: Talat Sait Halman

Philip Larkin (1932 -1985)

YATAKTA KONUŞMAK

Yatakta konuşmak en kolay şey olmalı,
Bir gelenek sanki böyle yanyana uzanmış olmak:
İki kişinin içtenlikliğinin kanıtı.

Oysa konuşmadan geçen zaman gittikçe uzuyor.
Dışarıda rüzgârın o eksik karmaşası
Bir toparlıyor bulutları bir dağıtıyor,

Karanlık kentler yığılıyor ufukta.
Ve umursamıyor tüm bunlar bizi. Yanıtlanmıyor
Sorumuz: bu denli uzakken tekillikten, yatakta,

Niye daha da zor, neden,
O sözcükleri bulmak, hem sevecen, hem içten,
Ya da en azından, ne kırıcı, ne yalan.

Türkçesi: Roni Margulies

BABA EVİ

Hüzünlüdür baba evi. Kalır bırakıldığı gibi
Kendini son terk edenin zevkine uygun.
Yeniden kazanmak istercesine o gideni.
Oysa, sevindirecek kimsesi yokken, solgun,
Bir türlü unutamaz yitirdiklerini.

Ve yeniden başlayamaz dönüp geriye,
İşte, her şey böyle olmalı, deyip coşkuyla
Bunu denediği günlere. Çoktan uğramış yenilgiye.
Nasıldı bir zamanlar! Bakın: resimlere, şu vazoya.
Çatal bıçak. Notalar piyanonun üstünde.

Türkçesi: Roni Margulies

Thorn Gunn (1929-2004)

İDAM SEHPASINDAN KİMSE KONUŞMAYACAK

İdam sehpasından
kimse konuşmayacak. Sahne
kendi kendini açıklayacak.

O üstü parlak
düzgün kesilmiş tahta
mutfakta kullanılan bir araç tıpkı.

Hele o yüzü maskeli adam
elinde baltası: tanıdığımız biri:
Bizim orda bir depoda çalışıyor iş saatleri.

Sonra, mahkûm, yüzünün rengi uçmuş,
çiğle ıslanmış otlarda yürüyor,
veda ediyor başıyla

tanıdıklarına. Sehpadan
kimse konuşmayacak. Biz de
unuttuk zaten suçunu.

Artık önemli değil
ne yaptığı. Önemli olan
hükmün yerine gelmesi ya da

daha çok, nasıl davranacağı
orada beklerken, insanlığı
sona ermeden.

Türkçesi: Cevat Çapan

BENİM YASLI KAPTANLARIM

Birkaç arkadaştılar ve tarihsel adlı
Birkaç insan: şimdi gelmişler
Bir bir görünüyorlar karanlığın içinden.
Ne de geç başlıyor ışımaları,
Nasıl da erişiyorlar sönmede önce
Pürüzsüz bütünlüğüne bir tenin.

Ve kuşanır oluyorlar sonra bir yokluk gibi
Upuzun bir geçmişin urbasını.
Yenilemek için tek onun için
Yaşadıklarını sanmıştım
Habire kasılan bir sancıya ödenmiş
Bir kuvvetin kısır döngüsünü.
Uyarmalarıdır şimdi bana uzaktan değinen.

Doğru, durulmamışlardır daha,
Gene de bir belirginlikleri var
Kendilerince gerçek ve ayrı;
Bir ayıklanmışı var her birinin
Çıkmazlar arasından.
Çekilmişler bir yörüngeye,
Katı, çıkarsız bir güç ile
Dönüp duruyorlar, yıldızlar kadar.

Türkçesi: Feyyaz Kayacan

EYLÜL

Oturup akşamları izliyoruz yayılan karanlığı yavaşça:
Hiçbir saat saymıyor bunu.
Yinelendiğinde öpücükler ve kollar sarıldıkça
Kim bilebilir zamanın nerede olduğunu.

Yazortası: iri, durgun sarkıyor yapraklar:
Bir yıldız gözlerin ardından,
İpek bileğin altından bir deniz, diyorlar:
Hiçbir yerde zaman.

Şimdi duruyoruz; uyamadı yaz zamanına yapraklar.
Saatlerin söylemesi gereksiz
Artık salt anımsadıklarımız var:
Başkaldırıyor dakikalar, ellerinde başlarımız

Başları gibi talihsiz Kraliçesiyle bir Kralın
Ayaklandığında budala kalabalıklar;
Ve sessizce sularına havuzların
Atıyor taçlarını ağaçlar.

Türkçesi: Şavkar Altınel - Roni Margulies

ŞARKI

Kadınım, kutsadığında ayın eğik kupası seni
Yumuşak ateş oldun bir bulut inceliğiyle;
Güç yıldızlar yüzdü göz yerine yüzünde;
Durdun yer ettim gölgende:
Döndün, buza döndü gölgen

O Kadınım.

Kadınım, okşadığında deniz seni
Köpükten mermerden, ama dilsiz.
Ne zaman açacak taş dikitini?
Ne zaman salıverecek dalgalar köpüğünü?
Ne ölüyorsun ne de dönüyorsun eve,

O Kadınım.

Kadınım, yel öptüğünde seni
Ezgin yaptın onu denizkabuğu gibi.
İzliyorum suları ve yeli hâlâ.
Yüreğim türkünü duyup kırılalı beri
Sevgililerinin çaldığı kötü amaçla,

O Kadınım.

Kadınım, düşün yitirdiğimde seni
Ayın dopdolu elleri yıkıntı saçarak,
Denizin elleri dünyanın göğüslerinden karanlık,
Yelin geçtiği yerde dünyanın çürüyüşü,
Başım sevgiden yorulmuş durarak
Ellerimde ve ellerim dolu toprak,

O Kadınım

Türkçesi: Şavkar Altınel - Roni Margulies

KARGA TÜNEMESİ

Karga bir küme dağ gördü sabahleyin, buram buram.
Denizi gördü
Omurgası loş, kıvrımlarında bütün dünya.
Yıldızları gördü, karanlıkta yitip giden bir duman, hiçlik
ormanında üretim yerlerini örten mantarlar, Tanrı ağusu.
Yaratılışın korkunçluğundan titredi.

Dehşetin verdiği görüntüde
Şu ayakkabıyı gördü, tabansız, yağmurdan sırılsıklam,
Yatıyor çölde.
Bir de çöp tenekesi vardı, dibi paslanıp delinmiş,
Rüzgârın oyun yeri, pis su birikintilerinde.

Bir de ceket vardı sessiz evin sessiz odasındaki karanlık dolapta.
Bir de yüz vardı, sigarasını tüttürmüştü alacakaranlık
pencereyle ateşin korları arasında.

Yüzün yakınında, bu el, hiç kıpırdamadan.
Elin yakınında, şu fincan.

Karga göz kırptı. Göz kırptı. Hiçbir şey olmadı.

Gerçeklere baktı da baktı.
Hiçbir şey kaçmadı gözünden. (Hiçbir şey kaçamaz ki).

Türkçesi: Talat Sait Halman

Adrian Mitchell (d. 1932)

ŞİİR NEDİR?

Hep birlikte dans eden şu çırçıplak sözcüklere bak!
Nasıl da çarpıyorlar herkesi.
Tek bir adım atmak yeter bunun'çin -
Çıkarın giysiler'nizi
Ve dansa katılın siz de.
Çırçıplak sözcükler ile insanlar dans ediyor hep beraber.
Olay çıkacak şimdi
Neyse işte geliyor Şiir Polisi!

Devam edelim dansa.

Türkçesi: Mehmet Yaşın

UZAYDA ŞARKI

Gökyüzünün ötesine ilk defa uçan insan
Başını çevirince mavi gözlerini gördü yeryüzünün.
İnsan dedi: Nasıl böylesine mavi oldu gözlerin?
Dünya dedi: Okyanus'ta biriken gözyaşları yüzündendir.
Ama niçin akan yaşlarla dolu denizler?
Çünkü binlerce yıldır çok seller boşaldı içimden.
İyi de niçin gözyaşı döktün uzayda dans ederken böyle?
Çünkü ben anasıyım İnsan Soyunun.

Türkçesi: Mehmet Yaşın

İRAN

Firdevsi (X. - XI. yy.), Nizami (XII. - XIII. yy.), Ömer Hayyam (XI. - XII. yy.), Hafız (XIV. yy.), gibi çok büyük ustalar yetiştirmiş klasik İran şiirinin etkileri İran şiirinde XIX. yüzyıla kadar kuvvetle duyumsanmıştı. İran şiirinin yenilenmesi, Batı şiirinin etki alanına girmesiyle koşutluk taşır. Başlangıçta biçimden çok içerik alanında, konularda kendini gösteren yenilikçi akımlar, daha sonra müstezat, ya da aruz vezninin sadeleştirilmesi yollarıyla biçimde de kendini gösterdi. Modern İran şiirinin kurucularından sayılan Ali İsfandiyari'nin (Nima Yusiç adı ile ün yapmıştır, 1897 - 1953) "yeni dalga" adını verdiği ve biçimle ilgili tüm geleneksel kuralların kaldırıldığı akım içinde, günümüz İran şiirinin Ahmed Şamlu, Furuğ Ferruhzad (1934 -1966) vb başlıca temsilcileri yer almıştır.

Nima Yusiç (1897 -1953)

EY İNSANLAR

Ey insanlar!
Siz kıyıda şen ve kedersiz,
Denizde can çekişen bir insan var.
denizde,
Şu bildiğiniz sert, kara ve ağır denizde
Yaşam için çırpınan bir insan var!

Düşmanları yendim diye
    Keyiflendiğinizde,
Bir düşkünün elini tuttum
    Esenliğe kavuşsun diye
Kemerimi daha fazla sıktım diye
    Övündüğünüzde,
Bilmem ne zaman anlatsam ki size
Ey insanlar
Kıyıda kurulu düzeniniz var
    Önde ekmek, üstte gömlek

Denizde boğuşan insan size sesleniyor.
Ağır dalgaları yorgun elleriyle itiyor
Ağzı açık gözler yerinden fırlamış
Uzaklardan karaltımızı görmüş
Yutmuş yutacağı kadar deniz suyunu
Takattan kesilmiş
Batar
Kâh başı
Kâh eli

Ey insanlar!
Uzaklaştıkça o
Köhne dünyaya seslenirken
Bas bas bağırarak yardım diliyor
Ey insanlar!
Kıyıda sakin, seyre dalmışsınız
Dalgalar, sakin kıyınızı döver
Parçalanır kumsal üzerine
Çekilir köpükler.
Bir bağırtı uzaklardan duyulur
duyulur.

Ey insanlar!
Sesi rüzgâr alır götürür
Rüzgârda, sesi dalgalanır
Uzaklardan yakınlardan
Kulaklarda yine bir haykırış
Ey insanlar!..

Türkçesi: İldeniz Kurtulan

EVİM BULUTLUDUR

evim bulutludur
boydan boya yerler bulutlu
dönemeçten
öfkeli bir yel esiyor
dağıtıyor her bir yeri
duygularımı dağıtıyor
ey sen kaval çalan
ve dalıp giden kavalım ninnisiyle
evim bulutludur benim

ey bulut
boşalmak isteyen bulut

ve ben
anılarıma karışıyorum
geçmişte kalan mutlu günlerime
güneşe çeviriyorum bakışlarımı
deniz kıyısında
yıkılmış her bir yer
öfkeli rüzgârla

ve yolda
kaval çalan adam
yürüyor
bulutlu dünyasında

Türkçesi: M. Babek

Furuğ Ferruhzad (1934 -1966)

YERYÜZÜ AYETLERİ

O zaman
Güneş soğudu
Ve bereket topraklardan gitti

Ve çöllerde yeşillikler kurudu
Ve balıklar denizlerde kurudu
Ve toprak
Ölülerini kabul etmez oldu artık.

Bütün solgun pencerelerde gece
Belirsiz bir düşünce gibi
Birikiyor durmadan ve taşıyordu
Ve yollar
Sonlarını karanlığa bıraktılar

Kimse aşkı düşünmez oldu.
Kimse düşünmez oldu yengiyi
Kimse
Hiçbir şey düşünmez oldu artık.

Mağaralarında yalnızlığın
Uyumsuzluk doğdu
Afyon ve esrar kokusuyla kan,
Başsız çocuklar doğdu
Gebe kadınlardan.
Koştular mezarlara sığındılar
Beşikler
Utançlarından.

Kötü günler geldi ve karanlık
Yenilince ekmeğe şaşırtan gücü
Tanrı elçiliğinin
Kaçtılar adanmış topraklardan

Aç ve sefil peygamberler.
İnsanın kaybolmuş kuzuları
Çobanın seslenişini duymaz
oldular

Çöllerin cennetinde.
Aynaların gözlerinde sanki
Tersine yansıyordu renkler
Kıpırtılar, davranışlar, görüntüler

Bir şemsiye gibi tutuşuyordu
Başlarında aşağılık soytarıların
Utanmaz yüzlerin orospuların
Tanrının o kutsal ışık çemberi

Bataklıkları alkolün
Ağulu buharlarıyla buruk
Çekti derin köşelerine
Durgun aydınlar yığınını
Kemirdi aç gözlü fareler
Altın yapraklarını kitapların
Eskimiş raflarda, dolaplarda.

Güneş ölmüştü
Güneş ölmüştü ve yarın
Uslarında küçük çocukların
Yitik, belirsiz bir kavramdı.
Defterlerine sıçrayan kapkara
İri bir mürekkep lekesiyle
Anlatıyorlardı çocuklar
Tuhaflığını bu eskimiş sözcüğün.

Zavallı halk
Yüreği ölgün, bitmiş, dalgın
Huzursuz ağırlığı altında ölü
gövdesinin

Bir yerden bir yere sürünüyordu
Ve önlenmez cinayet isteği
Durmadan büyüyordu ellerinde.

Kimi zaman ufacık bir kıvılcım
Bu cansız ve sessiz topluluğu
Ta içinden dağıtıyordu birden.
İnsanlar saldırarak birbirlerine
Biri karısının boğazını
Kör bir bıçakla kesiyordu
Bir ana birer birer çocuklarını
Tandırın ateşine atıyordu.
Boğulmuş kendi korkularında
Ürkütücü duygusu suçluluğun
Öldürdü öldürdü kör ruhlarını
Ve çocukları.

Ne zaman bir tutsak asılırken
Darağacının yağlı halatı
Korkudan kasılan gözlerini
Sıkarak dışarıya fırlatsa
Onlar dalarlardı içlerine
Şehvetle titreyen bir düşünceden
Gerilirdi yaşlı, yorgun sinirleri.

Ama her zaman alanın kıyısında
Bu küçük canileri görürdün
Durmuşlar ve dalgın bakıyorlar
Fıskiyelerden suyun durmaksızın akışına
Ola ki gene de arkasına
Ezilmiş gözlerinin ve donmuş derinlerde
Yarı canlı bir küçük şey karışık,
Kalmıştır.
Güçsüz bir çırpınışla istiyordu
İnanmayı su sesinin doğruluğuna

Ola ki...
Ola ki.. ama ne sonsuz boşluk...
Güneş ölmüştü
Kim bilebilirdi artık
Yüreklerden kaçan o üzgün
güvercinin
İnanç olduğunu...

Ah tutsağın sesi...
Büyüklüğü senin umutsuzluğunun
Işığa bir küçük yol açmayacak mı
Bu uğursuz gecenin bir köşesinden?
Ah tutsağın sesi...

Türkçesi: Onat Kutlar - Celal Hosrovşahi

AKBABA

tepemde bir akbaba
hırsla ölmemi bekliyor
ben ise düşünüyorum
nasıl bir tuzak kurayım ki
bana yaklaşsın da
onu vurayım

soluk almak için
oturmaya kalksam
işte yıkıldı diye
saldırıyor yüzüme
onu vurmak için
anlayınca fırsat beklediğimi
hızla dönüyor gökyüzüne

kuşaktan kuşağa
onca insanlar öldü
yem olarak şu ihtiyar akbabaya

deneyimlerim sesleniyor ki
bitimindeyiz zamanın
yaklaşan bir sonu var
ya senin, ya ihtiyar akbabanın

bu cadı, bu kocamış
leş yiyenin yazgısı, sana bağlı
başaramazsan eğer
sıran geldi demektir

tepemde bir akbaba
hırsla bekliyor ölmemi
vay eğer
fırsatı ben kaçırırsam

Türkçesi: M. Babek

SENDEN SONRA

Ey yedi yaş!
Ey şaşırtıcı yaşı yola çıkmanın!
Ne çok zaman geçti senden sonra
Çılgınlık ve bilgisizliklerle dolu!
Bizimle o kuş arasında, senden sonra.
Bizimle sabah esintisi arasında
Bir bağlantı olan o diri o aydınlık pencere
Kırıldı
    Kırıldı
        Kırıldı

Senden sonra o topraktan yapılmış
O bir tek sözcük söyleyen bebek, bir tek sözcük: Su su su
Boğuldu suda
Sesini öldürdük biz senden sonra ağustos böceklerinin
Ve bağladık yüreğimizi
Alfabeden yükselen zil seslerine
Siren seslerine silah fabrikalarının

Senden sonra masaların altından
Oyun yerimiz olan masaların altından
Masaların arkasına geçtik
Arkasından masaların
Masaların üstüne
Ve oynadık masaların üstünde
Ve yitirdik, senin rengini yitirdik ey yedi yaş!
Birbirimize ihanet ettik senden sonra
Ve sildik tüm anıları
Kurşun parçaları ve akan kanın damlalarıyla
Sokakların alçı duvarlarından

Alanlara doluştuk senden sonra
Ve haykırdık:
Yaşasın!
Kahrolsun!

Alanın kargaşasında kurnazca
Kentimize sızmış ve şarkılar söyleyen bozuk paraları
Alkışladık
Senden sonra yargıladık aşkı

Birbirimizin katili olan bizler
Merak içindeydi yüreklerimiz
Ceplerimizde
Bizse pay almak için aşktan, yargılamaya başladık

Senden sonra mezarlıklara adandık
Büyükanne'nin çarşafı altında soluyup duruyordu ölüm
Bir yanında dirilerin kederli dallarına
Adaklar bağladığı
öbür yanında
Ölülerin fosforlu köklerini tırmaladığı
O ulu ağaç: Ölüm
Ve o kutsal parmaklığın üstünde oturuyordu ölüm
Köşelerinde
Dört mavi lalenin yandığı

Rüzgârın sesi geliyor
Sesi geliyor rüzgârın ey yedi yaş!

Kalktım ve bir bardak su içtim
Ve hatırladım birden korkusunu
Genç tarlalarının çekirgelerden

Ne ödemeliyiz?
Ne kadar ödemeliyiz daha
Büyüsün diye bu beton kutu
Ne ödeyeceğiz?
Gerekeni
Yitirmek için yitirmişiz çoktan
Işıksız yola koyulmuş olan biz
Ve ay, ay yani o sevgi dolu dişi oradaydı hep
Çocuksu anılarında bir toprak damın
Ve genç tarlalarında çocukluğun çekirgelerden korkan.

Daha ne ödemeliyiz?

Türkçesi: Onat Kutlar - Celal Hosrovşahi

Hamid Mosaddegh (1943-2001)

PEŞREV

Olayların gizemini
Kır.
Suskunluk mührünü dudaklarından
Sök
Terk edilmiş kuyulara
Dalma
Sun, adımlarını yollara
Sun...
Direniş destanı ezgisini çağır
Keder türkülerini neden,
Neden söylersin?

Kurulup oturmamalı tasa
Gönlüne
Gözlerinden yaş akmamalı
Direnip ayakta durmak
Belki çok zordur bilirim
Ama
Çökeltemez insanı gam
Kalk o gem almaz atını
Eğerle
Ardına bak
Kimdir güvendiklerin
Efrasiyab[3], Siyavuş'un[4] kanını döktü
Bijen' e[5] düşmanlar kuyuda boğdu
Neredeymiş bahadırlığın senin?
Tüm vücudun suskun
Nerdeymiş erkekliğin senin
Tüm vücudun durgun
İsfendikar'ı[6] ne teselli edersin
(Ben) pür gurur benddeyken?
Al okunu yaya yerleştir
Yaylan, vur onu gözünden
Şogad'ın [7] kuyusu, ölümünü sağlar
Sana senden gelir zarar
Kendi kuyunu kazansın sen
Seni vurmak gerek
Kırmak gerek.

Türkçesi: İldeniz Kurtulan

3 İran mitolojisinde Şahname'de adı geçen kişilerden.
4 İran mitolojisinde Şahname'de adı geçen kişilerden.
5 İran mitolojisinde Şahname'de adı geçen kişilerden.
6 İran mitolojisinde Şahname'de adı geçen kişilerden.
7 İran mitolojisinde Şahname'de adı geçen kişilerden.

HALLAÇ

Suda yine belirdi
rüzgârda,
saçlarının bulutuyla
yine o kızıl marş
"Enelhak"
hep dilindeydi

sen
"aşk namazında" ne okudun ki
asıldığından yıllar geçiyor da
hâlâ
bu ihtiyar asesler
ölünden bile korkuyorlar
adını
Nişabur'un bağrı yanık âşıkları
esriklik
esriklik ve doğruluk anında
dudaklarının altından
yavaş yavaş
gizleyerek yineliyorlar

sen
darağacında
suskun ve donukken
izleyici kaldık biz
vazifeli aseslerle

külünü
sabah rüzgârı
nereye savurduysa
bir yiğit çıktı
topraktan

Nişabur'un sokaklarında
geceyarısının esrikleri
yavaş yavaş
kızıl şarkılarını söylüyorlar

adın,
dolaşıyor dillerde

Türkçesi: M. Babek

Ali Reza Nabdel Oktay (1971-1972)

YURT

Yorgun bir kent
geceleri ağır ağır
uykuya dalarken
gider benim gönül kuşum
ufuklara doğru
yellerin savurduğu
bulutlarla beraber

ey benim gönül kuşum
soyunup
bırakan kendini
serin dalgaların fısıltısına
ve kulaçlayan
"Urumiye" gölünün sularını
sonra o
buharlı geminin
dumanı kaplar gökyüzünü
gölün tarih ocağından
odlanan yüreğinden çıkar

yükselir duman, dağılır duman
Bağmeşe'de
tezgâh başında
halı dokuyan bir kızın
dolar
ıslak ve küflü bodrumuna

çalışır kız kan ter içinde
canla başla çalışır
dokunur ilmek ilmek insanlığın destanını
çiçekler yaratır
sonsuza dek yaşayacak

gönül kuşum
Karadağ halkının
kışlık konargalarında gezer
ve Merage'nin

bağ çardaklarında
bahçıvanların söyleşilerini dinler
titrek fener ışığında
ve sonra yükselir
yürek dolusu gamla
konar
uçsuz bucaksız "ark" ın surlarına
donar gönül kuşumun yüreği
"neden bir sıcak ocak, yoktur ülkemizde
neden halkımın elleri soğuktur"
dağların
çayırların ötesinde
hiçbir sıcak ocak
hiçbir sıcak kucak
çağırmadı gönül kuşumu

O Ark ile dertleşir
Ark ki özüdür tarihin, sözüdür
ve der ki gönül kuşuma Ark
tutsak olmayacak insan
insanlık boy atacak

Türkçesi: M. Babek

TANYERİ

Sabaha dek uyumayan
bana ninni söyleyen anam
ağlarken mutsuzluktan
gözyaşlarımı silen anam
öğretmişti bana
geceleri uyanık kalmayı

uyumadık
bu karanlık yıldızsız gecede
usanmadan dikilir gözlerimiz
tanyerine
uyumadık gözlüyoruz
ne zaman ağaracağını tanın

gelin sulayalım kanımızla
bu kızıl fidanı
sulayalım tanyerinin
bu kızıl gülünü

bulunmaz
karanlığın gözlerinden
acı acı dökülen
yaşlardan
daha parlak bir ışık

Türkçesi: M. Babek

Ahmet Ziberem (? -1972)

EĞER BİR BİRE EŞİT OLSAYDI

Durmaksızın bağırıyordu öğretmen
tahtanın önünde
kızgın mı kızgındı
tebeşir tozluydu elleri

ama arka sıradakiler
kimi pestil paylaşıyor,
kimi karıştırıyordu elindeki,
resimli dergiyi

denklemler yazıyordu coşkuyla
düzgün elyazısıyla
zalimlerin yürek rengi tahtanın üstüne
yazdı yine
"bir eşittir bire"
öğrencilerden biri kalktı ayağa
diğerleri kalkmadı - bu her zaman böyledir -
ve "yanlıştır" dedi "bu denklem" yavaşça
çocuklar şaşkın gözlerle süzdüler onu
öğretmen duraksadı
sordu ayaktaki çocuk
"diyelim her insan bir birim
eşit midir yine bir bire"
sessizlik
- ne güç bir soru -
kızdı öğretmen "evet" dedi
gülümsedi ayaktaki çocuk
"diyelim her insan bir birim
neden ayrılmış insanlar
soylu üstte yoksul altta"

diyelim her insan bir birim
neden gümüş yüzlüsü ay gibi üstün
neden zenci olan feryatlarla altta

altüst eder bu denklemi
her insan bir birim olursa

güldü çocuk sordu çocuk
eğer bir eşit olsaydı bire
kim yaşatırdı soyluları varlık içinde
kim örerdi Çin Seddini
kim katlanırdı yoksulluk yüküne
eğer bir eşit olsaydı bire
kimin yüzünde şaklardı kırbaç
kim koyabilirdi özgür kuşları kafese

sustu öğretmen
dinledi, mahzunlaştı
yazdırdı çocukların defterlerine
"bir eşit değildir bire"

Türkçesi: M. Babek

Meniye Oskuyi (? -1971)

DALGA

küçük bir nehir idim
ormanlar, dağlar ve vadilerden
akıyordum
kendi içinde boğulur
durgun sular, biliyordum

beni yolumdan alıkoyamadı
menzilin uzaklığı, yatağımın karanlığı
ne de durgunluk korkusu

şimdi katılmışım
tükenmez dalgalara
varlığımız dayanmak
yokluğumuz dayanmak.

Türkçesi: M. Babek

Hosro Golesorhi (? -1973)

ADSIZ ŞİİR

Düşmanın göğsüne açtığı yara
seni yıkmaya yetmedi, yiğidim
kişiliğindir senin
ayakta dimdik ölmek
sen hançer ve kan şarkısı

sen
göçmen kuşları
sen
zafer marşı

gözlerin ne kadar da parlak,
halkın öfkesi,
kanınla uyanıyor
Tophane meydanında
coşuyor halk
hep beraber savunuyorsa,
ekmek özgürlüğü
ulu fidanım
ölümündür kılavuzları
aç ve çıplak insanları
adın sarsın istemiyor, düşman
fakat
ulaştıkça haykırışların onlara
bir mihrap oluyor
kanının her damlası

adın
halkın türküsüdür artık
dolaşır dilden dile
adın
İran bayrağı
Hazar, senin adına yaşar.

Türkçesi: M. Babek

Ahmed Şamlu (1925-2000)

EŞİKTE
Sakın
Güneşin sarı benzine
dalıp
bakma

Büyüler
seni.
Gözlerine ellerini siper et
Gökyüzüne bakarken
Göçmen turnaları
Göreceksin
yükseklerde
Mevsimlerin kavşağında
Rüzgârların geçidinde
Güneye doğru
Uçarlarken.

* * *

Ellerin
Gözlerinin kalkanı olsun
San benizli güneş
Bakışını
Büyülemesin
Göçmen turnaları
Gör de
Kanat kanata
Denizleri aşarlarken
Denizlerden
Dağlara
Gururlu dik dağlara
Islak saman yüküne
Tarlanın kuru sofrasına

Kargaların kargaşasına
terk edilen harman yerlerinde
Geleneklere
Göreneklere
Ülkelere
Ve seni fersiz damına
Başına
Ve üzgün gövdene
Çöktüğün kedere

Ve böylece
Zindanda geçen yıllarına
Ve turnaların kanatlarındaki son kızıllık
Batan güneşin ateşinde
Kül olacak

Orda sen
Kederi göreceksin
Uzayan gölgesiyle
Batan güneşle birlikte
titreye
titreye

Ereğe erişir
Ve senin yanında
Pencere kıyısına ilişir
O
Senin sayrılı, beyazellerine
Yaşlı ellerine...
Ve batan güneşi
Kara Kanadını...

Türkçesi: İldeniz Kurtulan

Siavaş Kasrai (1927-1997)

SESSİZ DAMAWED

Selam! Ey görkemliler!
Selam! Ey aydınlık ve mağrur tepeler!

Yamaçlarına, vadilerine, derelerine selam!
Duru ve berrak kaynaklarına selam!
Vücudun sağlam, yüreğin kırılmaz çelik
Sertliğin dokunulmaz.

Dorukların ötesindeki gece şöleninde
Sonsuz yıldızların övgüsü,
Kollarının arasındaki sislerde günün doğuşu
Sürüp gidiyor,
Yaban lalelerinin kışkırtan çağrısı
Sert ve güzel taşların ardında.

Sen de bizim gibi bağlısın
Bulutların şalından bir örtü boynunda
Bir dayanak ve sığınaktır!
Ey şahlanmış at!

Kara bulutlar gibi karanlık benim de ruhum
Konuşuyorum seninle
Olmayan ovalarda taşınan zahmet niye,
Nerde yuvaları kartalların? Söyle,
Barınmak istiyorum ölenecek.

Gece nasıl da yıldızsız
Bakışlarımız ve ellerimiz boş
Sessizlik yanıp tutuştu çayırdaki köklerinde
sözlerin

Söyle, söyle, konuşan sensin işte
Yıldırım dilinde ve taştan sözlerinle
Ne kadar karanlık gece
Sonsuz gecelerimizden daha soğuk bir gece
Söyle, susup durma öyle!

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Nader Naderpur (1929-2000)

HEYKELTIRAŞ

Koca heykeltıraşım ben, hayalin çekiciyle,
Bir gece seni şiirin mermerinde yaratmışım.
Elmas gözlere şehveti resmetmek için
Bin tane kara gözün nazına katlanmışım.

Bakıp endamının yıkanma isteğine.
Ayın köpüklü şarabını üzerine serpmişim.
Seni korumak için ansızın nazardan,
Kıskançların gözünden bakışları çalmışım.

Kıvrılıp bükülüşün gönülleri fethetsin
Diyerek, ellerimi dört bir yana açmışım.
Her kadın endamından biraz ödünç almışım;
Güzel rakkaselerin nazlarını çalmışım.

Güzel bir heykelsin sen, bakmıyorsun hiç bana.
İnsafsızca atmışsın beni kara toprağa.
Sarhoşsun gururunla, uzak benim acımdan
Gönlüm kapanmış seni yaratan adama.

Dikkat et! Bu yalvarış perdesinin ardında
Ben varım, heykeltıraş, kara sevdalı sana...
Çılgınlık saracak bir gece her yanımı,
Yerlerde görecekler seni de parçalamış!..

Türkçesi: A. Eğilmezcan

İRLANDA

İrlanda yazını, iki dilde (İrlandaca ve İngilizce) gelişmiştir. En eski şiirler Faeth Fiada (Geyiğin Sesi) ve VI. yüzyılda oluşan Amra'da (Övgü) yer almaktadır. VII. ve VIII. yüzyıllarda Sagalar (Epik şiirler) gelişmeye başlar.

Kraliçe Elizabeth (1558 - 1603) başlayarak XVII. yüzyılın ortalarına doğru İngiliz egemenliğinin kesinleşmesi İrlanda dilinin gücünü yitirmesine yol açtı. Ancak İrlanda şiiri kendi dilinde direnmesini sürdürdü ve şiir dili giderek halkın diline yaklaştı.

XIX. yüzyılın başlarında İrlanda dili ve edebiyatı J. Hardiman, J.O' Donovan ve E. O'Curruy gibi yazarların önderliğinde yeni bir uyanış dönemine girdi. Bu dönem W. B. Yeats'in şiiriyle taçlandı. Seamus Heaney'in (d. 1939) Nobel Edebiyat Ödülünü kazanmasıyla (1995) günümüz İrlanda şiiri yeniden ilgi odağı oldu.

William Butler Yeats (1865 -1939)

İNSANIN DÖRT ÇAĞI

İlkönce bedeniyle yaman bir cenge girdi,
Ama beden kazandı, dimdik yürüyor şimdi.

Sonradan yüreğiyle çarpışmaya koyuldu;
Masumluk da huzur da başka sığınak buldu.

Kafasıyla kavgaya kapıştı daha sonra;
O mağrur yüreğini bıraktı bir kenara.

Şimdi Tanrıya karşı başlıyor savaşları;
Zaferi kazanacak geceyarısı Tanrı.

Türkçesi: Talat Sait Halman

ÖLÜM

Ne korkusu vardır, ne de emeli
Can çekişmekte olan bir hayvanın;
Korkularla, umutlarla eceli
Bekleyip durmak yazgısını insanın.
Kaç kere ölmüştür insan üstüste
Ve kaç kere dirilmiştir art arda.
Bir büyük adam gururuyla işte
Katillerin karşısına çıkar da
Küçümser, hor görür, alaya alır
Ecelin kesmesini soluğunu.
Ölümü etle kemik gibi bilir -
İnsan kendisi yaratmıştır onu.

Türkçesi: Talat Sait Halman

İKİNCİ GELİŞ

Genişleyen çemberde döndükçe hiç durmadan
Şahin işitmez oldu kendi şahincisini;
Her şey çığrından çıktı: devrilen devrilene;
Saldırıyor dünyaya amansız kargaşalık,
Gemi azıya alan kapkara kan selinde
Boğulup kurban gitti masumların şöleni:
İyilerde ne inanç ne umut kaldı artık,
Oysa kötüler coşkun, kabına sığamıyor.

Yakında belirecek elbette bir mucize,
Artık İkinci geliş yaklaşmıştır elbette.
İkinci geliş! Daha bu sözler söylenirken
Evrensel Ruh içinden koskoca bir görüntü
Tartaklıyor gözümü: bir çölün kumlarında
Aslan biçimli, insan başlı bir gövdedir bu,
Bir bakış, güneş gibi bomboş ve merhametsiz,
Ağır kalçalarıyla yürüyor, çevresinde
Gölgeleri dönüyor kızgın çöl kuşlarının

Karanlık bastırıyor yine; biliyorum ki
Yirmi yüzyıldır süren taş uykusu kâbusa
Dönmüştür ezasından sallanan bir beşiğin.
Hangi yaban yaratık, günü gelmiş de artık,
Doğmak için Beytlehem yolunda sendeliyor?

Türkçesi: Talat Sait Hamlan

GALWAY AT YARIŞLARINDA

Orada, atların yarıştığı çayırda,
Aramızda birlik yaratıyor duyduğumuz sevinç.
Atlılar dörtnala atlarının sırtında,
Yüreği ağızlarında arkadan bakanların:
Bizim de seyircilerimiz vardı eskiden;
Dinleyen, işimizde bizi yüreklendiren;
Yoldaşlık ederdik binicilerle
Yeryüzü tüccarın, kalem efendisinin
Kesik soluklarıyla buğulanmadan.
Sürdürün türkünüzü: bir yerde doğarken yeni bir ay,
Göreceğiz uyumanın ölmek olmadığını,
Duyarak yeryüzünün yeni bir hava tutturduğunu -
Yeryüzü hep delikanlı çünkü -
Sonra bağıranlar çıkacak yarışlardaki gibi,
Ve insanlar olacak bizi yüreklendiren,
Atını sürüp gidenlerden?

Türkçesi: Cevat Çapan

BİZANS

Gündüzün silinmemiş görüntüleri çekilirken
İmparatorun zilzurna askerleri sızmış erken;
Karışıyor koca katedral çanının ardı sıra
Gece yankısıyla bekçi şarkıları kayıplara;
Yıldızlarla ve ayla ışıklanan kubbe tiksinir
İnsanın tüm varlığından,
Bütün karmaşıklığından,
Nasıl öfke ve balçıkla doluysa gövdede sinir.

Sürüklenir önümde bir imge, insan ya da gölge,
İnsandan çok daha gölge, gölgeden çok daha imge;
Ahretin makarası, mumya bezlerine sarılı,
Çözebilir arapsaçı gibi yolu;
Bir ağız ki ne bir soluğu var, ne de nemli,
Çağrılar çıkabilir soluksuz ağızlardan;
Selam sana üstün insan;
Adına varlıkta ölüm, ölümde varlık demeli.

Mucize, kuş ya da altın el işi,
Daha çok mucize, değil kuş ya da el iş,
Yıldızlarla ışıklanan altın dala dikilmiş de
Cehennem horozları gibi ötüp duruyor işte
Ve nefret saçıyor acısıyla aydan yanmış canın
Değişmez madenlerin görkemleri uğruna,
Sıradan kuşla çiçek yaprağına
Ve olanca karmaşıklığına balçığın ve kanın.

Geceyarısı İmparatorun avlusunda seker
Çalıyla beslenmeyen, çelikten yanmayan alevler,
Alevden doğan alevler, onları bozmaz fırtına;
Kanın doğurduğu ruhlar yaklaşır da yanlarına
Öfkenin olanca karmaşıklığı tutar yolunu,
Ölüm raksıyla birleşir,
Coşan acıyla depreşir,
Kol ucunu yakamayan alevin acısıdır bu.

Yunusun balçığı kanı üstünde eli yularda
Ruhlar, peşpeşe ruhlar! Sel kırılır kuyumcularda,
İmparatorun altın işçileri!
Raks yerinin mermeri
Bozar karmaşıklığın öfkelerini, merhametsiz,
O görüntüler ki yine
Hayat veriyor taptaze görüntülerine,
Yunusun yırttığı, çanın işkence ettiği deniz.

Türkçesi: Talat Sait Halman

Louis Macneice (1907 - 1963)

BULUŞMA YERİ

Zaman yoktu, zaman başka yerdeydi,
İki bardak, iki iskemle vardı,
İki insan, nabızları aynıydı,
(Yürüyen merdiveni durdurmuşlardı):
Zaman yoktu, zaman başka yerdeydi.

Ne yüksekteydiler ne derinlerde
Berrak esmer dereyi bir zaman dinlediler,
Sonra hâlâ o sesin duyulduğu yerde
Bir kır kahvesi buldular, oturdular
Ama ne yüksekteydiler ne derinlerde.

Havada bir çan sesi sallandı durdu
Öyle bir huzurla susmuş,
İki vuruş arasında bir çiçek oldu.
Tunçtan bir keis, demir bir sesmiş,
Havada bir çan sesi sallandı durdu.
Fincanlar tabaklar arasında

Kum denizleri vardı, develer geçti,
Çöl onlarındı, yıldızında hurmasında
İki insan birbirini paylaştı,
Fincanlar tabaklar arasında.

Zaman yoktu, zaman başka yerdeydi,
Garson görünmedi, saat unuttu onları,
Radyonun çaldığı valslar o pınar değil miydi
Demin kayalar içinde duydukları?
Zaman yoktu, zaman başka yerdeydi.

İnce parmakları külünü silkti
Tropik ağaçlarda biten korların,
Kimin umurunda dünya, tomruklar kaça çıktı
Onlar sahibiyken bu uçsuz ormanların,
Uzun parmakları külünü silkti.

Allah yahut ne demekse o
Büyüktür ki zamanı durdurur böyle,
Kalplerin anladığı duyduğu
Gerçek olur vücudun huzuruyla,
Allah yahut ne demekse O.

Zaman yoktu, sevgili buradaydı,
Yaşamak değildi daha önceki,
Çan sesi susmuştu, ses havadaydı,
Her yeri bir ışık ısıtmış, çünkü
Zaman yoktu, sevgili buradaydı.

Türkçesi: Cavit Erginsoy

BAŞTAN BAŞA

Anlayabilmek işin aslını baştan başa
Olmayacaktı erken;
Bildiğimiz, sözlerin sıçrayışı rastgele,
Bir de şarkının dalları düşerken.
Ne zaman kulak versek büyük varlıklara biz,
Kırk yılda bir kere
Talih yaver giderse, yakalayabiliriz
Baştan başa bir ibare.

Bulabilsek mutluluğumuzu baştan başa
Kollarında başka birinin,
Bahar mızraklarının korkusunu çekmezdik,
Ne de kentin o cırtlak yangın sirenlerinin;
Gel gör ki etimizi mızraklar öldürüyor
Her yıl ve her saat başı
Çanlar ya da sirenler uzaklara sürüyor
Masmavi gözlerini sevdanın baştan başa.

Dünya ya kara olsa ya da ak baştan başa.
Tüm haritalar olsa ayan -beyan,
Kaplan gibi suların arapsaçı değil de
Biçmeler gibi hazla ve acıyla parlayan-
Gitmek istediğimiz yolu bilirdik belki,
Ya da kalırdık öyle, bunalmış sıkıntıyla.
Ama gaddar gerçekte asla tek bir yol yok ki
Doğru olsun baştan başa.

Türkçesi: Talat Sait Halman

SELAM YARATANLARA

Tanıklardan bir bulut. Kime? Neye tanıklar;
Gökyüzünden gitmeyen o küçücük ateşe.
Günlük aşı pişiren o koskoca ateşe.

Ne varsa yeryüzünde bizi hatırlamasa bile
Bizce anılıp kutsanan. Ne varsa biz öldüğümüzde
Farkına varmayacak olan. Ama gene de

Anlam ve kanat veren her geçen ana.

Selam öyleyse Yaratanlara: sözlerden, eylemlerden
Kitaplar dizenlere. Ne kadar koşan varsa
O kadar yazanlara, nasıl büyürse bir aile

Yüzlerini güneşe döndüren ayçiçeklerince,
Ve bazen karartmalarda, hava saldırılarında
Nasıl bir ada yaratırsa gecede yapılan şaka,

Bazen de bir iyilik nasıl sararsa odayı,
Evleri ve köyleri, bazen de hiç olmadık
Bir vida sıkıştırmak, bıçaklan bilemek

Bir anlam kazanırsa, tıpkı geceyarısı
Çan seslerini duymak paylaşmaksa onları,
Ya da ahir ömründe adamcağızın biri

Ihlamurlar diker de bütün bir cadde boyu
Koklarsa çiçeklerini daha açmadan, yürürse
Gölgeli kemerleri altından ağaçlar büyümeden,

Yeşermeye başlarsa otlar, doğanlarla birlikte
Yanında yürüyenlerden, nasıl nohut öğütür
Kahve bulamayınca insan ve saldırılara

Karşı durursa asker, analar gecelerce uykuyu düşünmeden
Hayatı yoğururlar, madenciler gündüzün kuyulara inerse,
Bir çocuk yaramaz uçurtmasını aldırışsız bir göğe

Nasıl salıverirse, balıkçılar sallayıp oltalarını
Balıkla oynarlarsa, işçiler çalışıp da nasıl övünürlerse
Dökülen alın terinden daha gündeliklerini almayı düşünmeden,

Atlılar nasıl sürerse atlan atların üzerindeyken,
Dağcılar nasıl tırmanırlarsa bir doruk orda diye,
Ve hayat nasıl doğrulanırsa intihar ederken bile:

Yaratmak budur işte. Yaratalım ey dostlar. Arınsın şu pis hava.

Türkçesi: Cevat Çapan

Patrick Kavanagh (1905 -1967)

YARINDAN SONRASI İÇİN ŞARKI

Dublin'e çıkarsanız şöyle bir
Yüz yıl ya da daha sonra
Baggot Street'te söylerler size
Nasıldım arkadaşlarıma karşı.

Bir başkaydı o
Diyecekler size
Bir başka herifin
Tekiydi o

Çok zaman oluyor ninemi
Davet etmişti fakirhanesine
Ninem gülümsüyordu hep anımsayarak
İlk o tatlı yaprak koparışlarını.

Tehlikeliydi o, orası öyle
Tehlikeliydi
Tehlikeli olmasına
Tehlikeliydi o.

Pembroke Road'da adarsınız
Bağrı açık görüntümü benim
Birkaç yumurcakla parmaklık arasından oynayan
Onların öz çocukları toprak altında olacak o zaman.

Uğursuz değil de hem
Seviyorduk çok onu
diyecekler size
Seviliyordu o.

Kahvelerde işitirsiniz
Kaldıysa boşlukta sesim
Sorun masada oturanlara
Ne düşünüyormuş dedeleri hakkımda benim.

Kendine özgü birisiydi o
Evet, kendine özgü
Kendine özgü olmasına
Kendine özgü biriydi o.

Bir tanrı vergisiydi onda
Herkese kesin değerini vermek
Tanrı nasıl nazlıysa ölçüde, öyle,
Niye sevsinler onu sanki.

Gururluydu o, orası öyle
Gururluydu
Diyecekler size
Gururluydu o.

Bir gün çıkarsanız Dublin'e
Yüz yıl ya da daha sonra
Soluyacak mısınız benim özümden
Gerçek bir lavantadan daha başka şey.

Kendini beğenmişti o.
Beğenmişti kendini
Orası öyle
Öyleydi o.

Yüz başka adın arasından
Bir kitapta gördüm adını, rafta
Okudum orada
"Çok daha iyi yapabilirdi"
Doğru, tembeldi tembel olmasına
Tembel
Diyecekler size
Tembelin tekiydi o.

Biliyordu ki Yarın
Us verilerini sever ancak
Yürekten kopan dizeler oysa
Yalnız ruhun Türküsü.

O da yalnızdı öyle
Orası öyle
Ama yaşamında yararlanmasını
Bildi o.

Türkçesi: Kaya Öztaş

Thomas Kinsella (d. 1928)

EGAN ORAHILLY'NİN İHTİYARLIĞI

Soğuk aydınlıkta dikilir zorcana
Ve gider yoluna tiril titrek kıyı boyunca.
Sarsak, bükük ve söverek mide sızıltısına.

Tuzlu uçurum sulara boğar onu daha bir
Her işgüzar çarpıntısında dalganın
Gösterir dişlerini o, bitimsiz ölüm çığlığına denizin.

Çukurun yanında açılır kapanır gökkuşağı
Titreşir rüzgârda bitkisel görüntüler
Gülerler gizli gizli görüp ölümcülün çizgilerini.

O kısar kırmızı gözlerini ve kaynaşır garibanlar
Çirkin yüzleriyle ezerek şatoları, açar gizini
Başkaldıran yüzlerin, yere göğe söverek.

"Ey sürgün prensler, sizler mutsuzluğunuzda
Kaçtınız deniz ötesine. Adımlarımın gittiği her yanda
Evleriniz: atmayı kesmiş yürekler şimdi.

Öldürür çocuklarınızı açlık, çocuklarınızı ki ben
Çılgınlıklarını besleyebilirim ancak, uzun ve anlamsız
yakanlar
Sizin için özümlenmiş can çekme sanatının yatağında.

Ama düşman yöneliyor aynı yöne ve çoğalıyor
Düzensiz vuruşu okyanusun yıktı dinginliğimi dün
Bu sabah deniz yumuşakçaları ve yapay sofular
bulantısı."

Türkçesi: Kaya Öztaş

John Montague (d. 1929)

ALABALIK

Kıyıdan sazları dümdüz
Ayırdım aksın diye çevik ellerim
O kırışıksız suda
İzleyip usulca akıntıyı
Onu yavaşçacık sallayan
Akışkan ve bedensel düşün
Bulunduğu yatağa doğru

Fezanın kiralı, bedensiz
Süzüldüm üstünden onun
Tadına vararak öz yokluğumun
Duyularım genleşerek ağır ağır
Anlık sakinliği içinde
Tetikten önceki, yücelim noktasına erişen.

Ve ellerimin ayası
Canlı, onu hissettiğinden tüm bedeniyle
Zevkten yay gibi gerilmiş oldu.
İnanılmaz derecede yakındım ona
Görebiliyordum her tel pulunu
Gölgem düşmeden üstüne.

İki avuç birden onu kafeslediler
Çırpıntılı solungaçları altında
Sonra (ırmağı dalgalandıran geniş
gölgemi daldırarak içeri)
Sıktım. O saatten beridir
Duyarım ellerimde şiddetinin zevkini.

Türkçesi: Kaya Öztaş

Seamus Heaney (d. 1939)

BELFAST'TAKİ DOK İŞÇİSİ

Orda, işte köşede, dikmiş gözlerini
Çıkmış bir kiriş gibi kasketi
Alnı maden, çenesi çekiç
Dudak mengenesinde gem vurulmuş sözcükler.

Ezebilir bir iyi o yumruk sizi
Evet, gelebilir başınıza pekala
Yalnız bira köpüğüne sabırlıdır o
Süsleyen kenarını yeşil-mavi bardağının.

Yasa'nın çizelgelerinde perçinlenmiş gibidir o
Ona göre Tanrı-Patron yönetir keyfince
İşe alıp işten atmaları ve dinlenmeleri
Karar ulaşır sirenin sesinde.

Oturmuş, bir kelt çarmıhı gibi ağır yoğun öyle
Koltuğun rahatına alışmıştır köşede
Bu akşam kan ve çocuklar duymazlar herhalde
Kapının itilişini ve tiryakinin öksürdüğünü girişte.

Türkçesi: Kaya Öztaş

İSPANYA

Sekiz yüzyıl süren Arap-Yahudi-Hıristiyan ortak yaşamı İspanya'nın kimliğine damgasını vurmuş ve Avrupa'da çok kendine özgü bir kültürün oluşmasına neden olmuştur.

İspanyol edebiyatının geçmişi 1000 yıllarına kadar gitmektedir. Rönesans çağında İspanya yavaş yavaş Avrupa'ya açılmış ve hümanizma düşüncesiyle birlikte "Altın Çağ" başlamıştır. Bu dönemde, Erasmus düşüncesi ile İtalyan şiirinin etkileri egemendir; Lope de Vega ile Luis de Gongora'nın İspanyol dilinin gelişmesine büyük kat- kıda bulundukları bir çağdır bu.

Aydınlanma çağını ve XIX. yüzyılda romantizmi yaşayan İspanyol şiiri 1898 Kuşağı'yla birlikte çağdaş evresine girdi. (1898'de İspanya'nın sömürge imparatorluğu sona erdi.)

Bütün Latin Amerika şiirinin babası sayılan Nikaragualı şair Ruben Dario'nun etkisinde ve izinde yenileşmeye başlayan çağdaş İspanyol şiirinin ilk önemli ozanı Antonio Machado'dur. Juan Ramon Jimenez de 1898 kuşağının bir ürünü olarak Machado'nun yanında yer alır.

Cumhuriyet Kuşağı ile İspanya'da, çağımızın en önemli şairleri arasında sayılan ozanlar yetişti: Lorca, Alberti, Guillen.

Bu dönemde oluşan lirik, insancıl, halkçı, özgürlükçü şiir anlayışı bugün de etkilerini sürdürmektedir.

Antonio Machado (1875 -1939)

SAVAŞ

Kinden garazdan bir elle, ey canım İspanya
–Denizler arası, denize inen, enli lir—
Çizildi üstüne savaş bölgeleri bir bir,
En yığılı dağlar ovalar, siper her kaya.

Garaz bir fırtına, alçaklık bir toz bir duman
Dalmış öz meşeliklerine elinde balta
Senin altın salkımlarından şarap sıkmakta
Toprağının tohumudur kaldırdığı harman

Bir kez daha - bir kez daha! - Ey gamlı İspanya,
Nen varsa rüzgâr taşan, denizle yıkanır ya
Hıyanete kurban, tüm kırdı geçirdi fesat

Nen varsa kutsal kirletildi unutularak
Tüm ne kaldıysa arıtmış bağrında toprak
Sunuldu bir yağmaya, satıldı haraç mezat!

1938

Türkçesi: Necati Cumalı

SEVGİLİM MELTEMDİR SÖYLEYEN

Sevgilim, meltemdir söyleyen
fırsatının bembeyazlığını...
Gözlerim seni görmeyecek;
bekliyor seni yüreğim!

Rüzgâr getirdi bana
adını sabah alacasında;
dağ tekrarlıyor
ayak seslerinin yankısını...
Gözlerim seni görmeyecek;
bekliyor seni yüreğim!

Kuytu çan kulelerinde
alabildiğine çalıyor çanlar...
Gözlerim seni görmeyecek;
bekliyor seni yüreğim!

Çekiç sesleri
anlatıyor tabutun kasvetini;
küreğin sesi de
mezar yerini...
Gözlerim seni görmeyecek;
bekliyor seni yüreğim!

Türkçesi: Eray Canberk

GÖZLERİNDE

Gözlerinde bir giz yanıyor, el değmemiş
kızıl yonca, can yoldaşım benim

Nefret ya da aşk -bilir miyim bunu?- kara sadağının
bitmez tükenmez ışığında

Bedenim gölgeye serilene ve sandalların kuma gömülene kadar
sen benim yanımda olacaksın.

–Susuzluk mu yoksa yolumun üstündeki su musun sen?
Söyle bana el değmemiş kızıl yonca, can yoldaşım benim.

Türkçesi: Eray Canberk

AŞKIM MI?

Aşkım mı?.. Söyle bana anımsar mısın
bu yumuşak kamışları,
bükülgen ve sarı,
derenin kurumuş yatağındaki?

Anımsar mısın gelinciği
kırların üzerinde kara bir tül gibi
yazın kavurup bıraktığı
solgun gelinciği?

Anımsar mısın donmuş güneşi,
alçak gönüllü, sabahleyin,
ışıldayan ve titreyen güneşi
buz tutmuş bir çeşmenin üzerinde?

Türkçesi: Eray Canberk

GRANADA'DA CİNAYET

I

Namlular arasında yürüyordu gördüm,
O uzun caddenin tam ortasında
İlerde, bir ıssız tarla beliriyordu,
Erkenci yıldızlarla, gündoğumlarının beklediği
Sonra silah sesleri ve Lorca öldürülüyordu,
Gün doğuyordu, son nefesini verdiği an
İdam mangasının buz kesilmiş yüzünde
Bir korku vardı ki; çağların tanımladığı
Kapatıp gözlerini sözde duaya durdular,
Lorca'nın cesedinde ölümsüzlük başlıyordu,
Kana bulanmıştı alnı, elleri, gövdesi
Ah, Granada'da cinayet işleniyordu,
Granada'da, onun bir şair gibi sevdiği
Lorca, Granada'da can veriyordu.

II

Gördüm, o caddede, ölümle birlikte yürüyordu,
Yüzünde izi bile yoktu o tanımsız korkunun
Güneş neredeyse parlıyordu, çekiç sesleri başlıyordu doklarda,
Demir ocaklarında, madenlerde
Garcia Lorca, birden, ölüme sesleniyordu,
Ölüm Lorca'yı dinliyordu:
"Dostum, senin sesindi, o ölümcül palmiyelerden kopan
Mısralarında yankılanan daha dün,
Senin soğuğundu, şarkılarımı donduran
O elindeki oraktı benim alınyazım
Dinle, tenimin şarkısını, sende olmayan
Şu gözlere bak, sende olmayan
Bak sende olmayan, şu dağınık saçlara
Hep eskisi gibi gene, sensin gene ölüm,
Seninle yapayalnız başlamak sonsuza,
Okşarken rüzgârıyla son defa Granada."

III

Gördüm işte, şurada yürüyordu
Kardeşlerim, dostlarım, yiğitlerimle
Bir şair için şu anıt yüceliyor
Elhamra da, taşların, düşlerle yoğrulduğu
Suların ağladığı, bir çeşmenin üzerinde,
Bir ses derinden, "Cinayet" diyordu,
"Granada" diyordu, "Granada" diyordu.

Türkçesi: Engin Aşkın

Juan Ramon Jimenez (1881 -1958)

GECE İLAHİSİ

Bir yıldız ve bir damla gözyaşım
değdiler birbirlerine ve birden
bir tek damla oldular
tek bir yıldız.

Kör olup kaldım sevda ile
ve sevda ile kör olup kaldı gökyüzü.
Bütün evrendi -ne fazla ne eksik-
yıldızın kaygısı, gözyaşının ışığı.

Türkçesi: Eray Canberk

AŞK UĞRAŞI

Sakin olsun herkes, çalışıyoruz biz:
ateşçi ocak başına; gözcü
gözetleme yerine; serdümen dümene;
ressam tablolarıyla; radyocu
dinlemeye; marangoz çekiçleriyle;
kaptan emirleriyle; kadın da
süslenerek, iç çekerek, coşkuyla.

...Ben de tutkulu, tutku veren yaratıcı;
bir aşk uğraşında
alabildiğine bilinçli,
güneş gibi ya da ay gibi tanrı,
herkes için bir tek olan dünya.

Türkçesi: Eray Canberk

Leon Felipe (1884-1968)

İKİ İSPANYA

İki İspanya vardır: askerinki, ozanınki. Kardeş katili
kılıcınki, avare türkününki.
İkidir İspanya, türkü tek. Avare ozanın türküsüdür bu:
Franco, senin
çiftlik,
ev,
at ve tabanca.
Toprağın eski sesi benim.
Kalıyorsun sen, her şey senin, beniyse bırakıyorsun
dünyaya, çıplak ve gezgin...
ama dilsiz bırakıyorum ben de seni, dilsiz!
nasıl biçeceksin buğdayı bundan böyle
nasıl harlandıracaksın ateşi
alıp gidersem türküyü ben?

Türkçesi: Egemen Berköz

BİYOGRAFİ, ŞİİR VE KADER

Önce insanlara anlatır hayatını ozan;
sonra insanlar uyuyunca, kuşlara;
daha sonra uçup gidince kuşlar, ağaçlara anlatır...
Rüzgâr eser sonra dallarda bir hışırtı.
Şöyle de anlatılabilir bu:
insanlara anlattığım gururla doludur;
kuşlara anlattığım, müzikle;
ağlayışla, ağaçlara anlattığım.
Ve bir türküdür bunların tümü, Rüzgâr için ezgilenmiş
birkaç kelimesini anımsayabileceği ancak
bu tek ve belleksiz dinleyicisinin.
Hiçbir zaman unutmadıklarıdır ama anımsadığı bu
kelimeler taşların.
Sonsuzlukla doludur ozanın taşlara anlattığı.
Ve kaderin türküsüdür, unutmaz yıldızlar da.

Türkçesi: Egemen Berköz

ŞARKI SÖYLEMEYE GELMEDİM

Şarkı söylemeye gelmedim ben, götürün başımdan gitarı.
Hayır hayır, belge falan hazırladığım yok
ermişler katına atanmak için ölümümden sonra.
Yüzüme bakmaya geldim ben gözyaşlarında
denize akıp giden gözyaşlarında
ırmaklarla
bulutlarla...
kuyunun dibinde gizlenen gözyaşlarında,
gecede
ve kanda...

Dünyanın bütün gözyaşlarında yüzüme bakmaya geldim
Ve bir damla cıva, bir damla ağıt, bir damlacık olsun
kendi ağıtlarımdan katmaya
gelecek olanların beni görebilecekleri, kendilerini
tanıyabilecekleri o uçsuz bucaksız aynaya.
Yeniden duymak için geldim şu atalar sözünü karanlıklarda:
Alınterinle kazanacaksın ekmeğini
ve ışık acısındadır gözlerinin.
Kaynağıdır gözler ışığın ve gözyaşlarının.

Türkçesi: Özdemir İnce

Federico Garcia Lorca (1898 -1936)

ÜÇ NEHİR ÜSTÜNE KÜÇÜK BALAD

Akar Guadalkuivir
Portakal ve zeytin bahçelerinin gölgesinde
Senin iki nehrin Granada
Düşer karlardan, vadilere

Ah sevda
Geri gelmez bir daha

Guadalkuivir kıvrımlarında
Yanar tutuşur nar çiçekleri
Akar nehirlerin Granada
Biri kanla, gözyaşıyla öteki

Ah sevda
Karıştı rüzgâra

Sevilla'da zarif
Yollar açılmıştır yelkenlilere
Senin nehirlerinde Granada
İniltilerdir yüzen sade

Ah sevda
Geri gelmez bir daha

Guadalkuivir... Çan kulesi
Ve rüzgâr, limon bahçesinde.
Dauro, Henil, ölü kilisecikler
Nehirlerin denize kavuştuğu yerde

Ah sevda
Karıştı rüzgâra

Sular taşıyıp götürürler mi
Çürüyen acının ateşlerini?

Ah sevda
Geri gelmez bir daha

Endülüs, portakal çiçeği taşır
Ve zeytin dalları, denizlerine

Ah sevda
Karıştı rüzgâra

Türkçesi: A. Behramoğlu

DENİZ SUYU BALADI

Deniz
Gülümsüyor uzaklarda.
Köpükten dişler,
gökyüzünden dudaklarla.

— Ne satarsın, anlaşılmaz kız,
göğsünü rüzgâra verip?

— Suyunu satıyorum, efendim,
denizlerin.

— Ne taşırsın, kara oğlan,
karışmış da kanına senin?

— Suyunu taşıyorum, efendim,
denizlerin.

— Bu tuzlu gözyaşları, ana,
nereden gelir"

— Suyunu ağlıyorum, efendim,
denizlerin.

— Yürek, bu ağır acılık
nereden doğar dersin?

— Öyle acı ki suyu
denizlerin

Deniz
gülümsüyor uzak
Köpükten dişler
gökyüzünden dudaklarla.

Türkçesi: Sait Maden

OLAĞANÜSTÜ AŞKA GAZEL

Bütün kireciyle
kötü kırların işte
bir aşk sazına dönmüştün, ıslak bir yasemine.

Güneyle ve aleviyle
kötü günlerin işte
bir kar uğultusu kesilmiştin içimde.

Gökler ve korlar
zincir takıyor ellerime.

Kırlar ve göklerse
kırbaçlardı ne kadar yara varsa gövdemde.

Türkçesi: Sait Maden

GÜLE KASİDE

Gülün
aradığı yoktu doğacak günü:
ölmeyecek gibi dalında,
başkaydı peşine düştüğü.

Gülün
ne bilimdi ne gölge düşündüğü:
ten ve düş sınırı,
başkaydı peşine düştüğü.

Gülün
aradığı yoktu gülü.
Kımıldamadan gökte
başkaydı peşine düştüğü.

Türkçesi: Sait Maden

SANTIAGO

Yağmur yağar Santiago'ya,
Sevgilim, aşkım benim.
Gölgelerden parlar güneş,
Ak çiçeği göklerin

Yağmur yağar Santiago'ya
Karanlık akşamlar.
Gümüşlerin, uykuların çimeni
Boşalmış ayı kaplar.

Taşların ağıdıdır
Sokakta yağmur sesi.
Savrulur rüzgârlarda
Denizin külüyle gölgesi.

Denizin külüyle gölgesi,
Hepsi çok uzaktalar.
O günlerin suyu şimdi
Yüreğimde kımıldar.

Türkçesi: Ülkü Tamer

AYRILIŞ

Eğer ölürsem,
Bırakın açık kalsın balkonum.

Küçük oğlan portakal yiyor.
(Görüyorum balkonumdan.)

Rençber buğdayları biçiyor.
(Duyuyorum balkonumdan.)

Eğer ölürsem,
Bırakın açık kalsın balkonum.

Türkçesi: Ülkü Tamer

AĞITA KASİDE

Kapadım balkonumu,
Duymak istemiyorum ağlayışlarını çünkü,
Ama kurşunî duvarlar gerisinden
Bir şey duyulmuyor ağlayıştan başka.

Ne kadar az melek var şarkı söyleyen,
Bir şey duyulmuyor ağlayıştan başka.
Binbir keman sığıyor avucuma yalnız.

Ağlayış kocaman bir köpektir ama,
Ağlayış kocaman bir melektir,
Ağlayış kocaman bir kemandır,
Yaşlar sarıyor rüzgârı,
Bir şey duyulmuyor ağlayıştan başka.

Türkçesi: Ülkü Tamer

BAŞKA BİR ANLATIM

Şenlik ateşleri yerleştirir boynuzlarını
Çıldırmış bir geyiğin ikindi tarlasına,
Gittikçe yayılır vadi. O küçük rüzgâr
Sıçrar bayırlardan bayırlara.

Hava kristalleşir duman altında
— Kedi gözleri gibi sarıdır, hüzünlüdür -
Ben dallardan yürürüm gözlerimde,
Dallar, ırmaklardan yürür.

Gelirler bana, gerçek şeylerim benim,
Aynı ezgileri tekrarlayarak.
Burada, bu ikindi sazlıklarında
Ne garip Federico adında olmak

Türkçesi: Ülkü Tamer

SEZİLMEMİŞ AŞKA GAZEL

Karnındaki karanlık manolyanın
Kimseler anlamadı kokusunu.
Acıttığını kimseler bilemedi
Dişlerinle sıktığın o aşk kurşunu.

Binlerce Acem tayı uykuya yattı
Alnının ay vurmuş alanında,
O senin kar düşmanı göğsünü
Kucaklarken dört gece kollarımla.

Bakışın, tohumların solgun dalıydı
Alçılar, yaseminler arasından.
Aradım vermek için yüreğimde
O fildişi mektupları her zaman diyen,

Her zaman: acımın bahçesi benim
Gövden her zaman, her zaman şaşırtıcı
Damarlarının kanıyla dolu ağzım,
Ağzın ölümüm için söndürdü ışığını.

Türkçesi: Ülkü Tamer

IGNACIO SANCHEZ MESIAS İÇİN AĞIT tan

4. Artık Olmayan

Boğa bilmiyor seni, incir ağacı da,
Ne atlar, ne de evindeki karıncalar.
Çocuk da ikindi de bilmiyor seni,
Çünkü başladın artık yaşamamaya.

Taşın arkası bilmiyor seni,
İçinde çürüdüğün kara atlas da.
Sessiz anıların bile seni bilmiyor,
Çünkü başladın artık yaşamamaya.

Beyaz böceklerle gelecek sonbahar,
Sisli üzümler, kümelenmiş dağlarla,
Kimseler bakmayacak gözlerine senin,
Çünkü başladın artık yaşamamaya.

Çünkü başladın artık yaşamamaya
Bütün ölüleri gibi yeryüzünün,
Bütün o unutulmuş ölüler gibi
Durmaktasın cansız köpekler yığınında.

Kimse bilmiyor seni. Ama ben söylüyorum,
Yüzünü, olgunluğunu söylüyorum çağlara,
Ölüm tutkunu senin, ölümün seçmesini,
Hüznünü söylüyorum kahraman gülüşünün.

Uzun sürer doğması, eğer doğarsa,
Şenin gibi kıyasıya yaşayan bir Endülüs'lü;
İnleyen kelimelerle söylüyorum inceliğini,
Anıyorum üzgün yeli zeytin ağaçlarında.

Türkçesi: Ülkü Tamer

Vicente Aleixandre (1898 -1984)

ÇIPLAK BİR KIZA

Nasıl da tatlı tatlı bakıyor bana -
sen siyah gözlü kız!
Köpürüp akan ırmağın kıyısından
açıkça seçiyorum yeşillerle uyumlu çizgilerini.
Otları dağlayan alevler gibi bir çıplaklık değil bu,
ne de küllerin habercisi bir köz sıçrayıp parçalanan,
daha çok, oraya sessizce yerleştirilmiş, sabahın
en körpe çuhaçiçeğisin sen, bir solukta yetkinleşen.
Esintiyle sallanan çuhaçiçeğinin serin imgesi.
Gizli, el değmemiş çimenden bir döşeği var gövdenin
Kenarları dingin akan bir ırmak gibi.
Uzanmış yatıyorsun ve koyaklarda esen yellerin
bestelediği bir türküyü söylüyor sevimli çıplaklığın.
Ey ezgilerin kızı, nice incelikle sunulan
ve orada o uzak kıyıda kabul edilmeyen armağan.
Azgın dalgalar giriyor araya, ayırıyor seni benden,
tükenmek bilmeyen tatlı isteğim, mutluluğun bağı,
göksel bir yıldız gibi o otlarda serili yatan gövde.

Türkçesi: Cevat Çapan

ŞAKIYIN KUŞLAR

Kuşlar, özgür kanatlarınızın okşayışları
alamaz elimden hüzünlü anılarımı.
Ne aydınlık bir coşkunun
cıvıltısıdır bu bağrınızdan konuşan!
Şakıyın bana, parlayan kuşlar
yanan ormanlarda sevinci çağırıp
aydınlıkla esrik, bir çanın dilleri gibi
maviliklere yükselin
sizi sevgiyle bağrına basan.
Şakıyın bana, her gün yeniden doğan
ve çığlıklarınızla dünyanın suçsuzluğunu
haykıran kuşlar. Şakıyın, şakıyın ve sevinin yürekten
kökümden kopardığınız için beni ve yeryüzüne dönmeyin.

Türkçesi: Cevat Çapan

GERÇEK

Duvarlar değil, gölgeler boğuyor kalbimi; nedir bu
gölgelerde gülümseyen? Hangi yalnızlık bu çırpınan
aysız acısıyla kollarının ve bitmeyen çığlıklarını
geceye çarpan? Kim bu gizlice şakıyan yapraklar içinde?
Kuşlar mı? Sanmam, bir anısıdır kuşların belki. Nesin sen
bir yankıdan başka, bir yankı ancak, dağınık tüyler,
bir yığın döküntü elimde kalan? Sevgiliyi öpmek değildir
külleri öpmek. Ve kurumuş bir dalı kemirmek
o kadar uzaktır ki ışıyan bu dudakları
yükseldikçe parıltısına parıltı katan şu fildişi göğse
dayamaktan. Güneş, ey göz kamaştıran güneş!

Bir yana bırakılır giysiler - hışırtılı, işe yaramaz
kalıntıları şehrin. Gövde pırıl pırıl uzanır,
çıplak, akan suları gibi bir kaynağın,
dönencelerde yanan dalların arasında
kendini duyuruşu gibi ekvatordan fışkıran hayatın.

İç; tüket o güçlü ateşini öğle vaktinin -
ışıklarını doruklara salıp tam bir esriklik içinde
seni tutuşturan ve eriten. Ey güzel, hayatı sürdüren ölüm,
közleri günün! Hayatına alevlerle son veren balta
girmemiş orman!

Türkçesi: Cevat Çapan

ŞAİR HERKES İÇİN SÖYLER TÜRKÜSÜNÜ

I.

İşte herkes orda, bakarsın geçişlerine.
Nasıl can atarsın, aralarına karışmak tanımak için onları
Yüreğindeki çılgın kasırgadır çıldırtan seni.
Acının depreştirdiği kalabalık,
İçine işlemiş susku,
Ne deyip karar verirsin. İşte, geçiyorlar.

Herkes. Çocuklar ve kadınlar. Durmuş oturmuş erkekler bile.
Acı apaçık bakışlarında.
Ve bir tek kalabalık, tek bir varlık gibi geçer.

Ve sen, daralmış yüreğin, tek başına kalan acının
kudurganlığıyla,
Son bir çabayla kalabalığa karışırsın.
Kendini bulursun, kendini tanırsın böylece.
Dingin dalgalara bırakıp kendini, ağır ağır açılırsın.
Yumuşak itişlerle gidersin, yumuşacık sallanışlarla.
Ve yoğun bir mırıltı duyarsın, alçak sesle söylenen bir ilahiyi
andıran.
Binlerce yürek tek bir yürekte çarpar, sürükler seni.

II.

Seni sürükleyen tek bir yürektir. El etek çeker
Kendi acın, daralmış yüreğin ferahlar.
Tek bir yürek olursun, şakaklarında duyarsın atışını,
Seni sarar, göğsünü kabartır,
yürüdükçe güç verir kollarına.
Ve eğer dikelirsen, bir an yükseltirsen sesini,
bilirsin ki bir türküdür söylediğin,
karanlık ve uçsuz bucaksız bütün bedenlerin derininden kopup
gelen aydınlıktı bu
ve bedenlerde, ruhlarda senin haykırışınla borcunu ödeyendir,
sana destek olanların sesidir, içinde sen de varsın,
senin sesin, şaşırarak kendini tanıdığın güçlü ve gerçek ses.
Darmadağın olmuş yüreklerin sesidir bu, gırtlağından
fışkırıp gökleri saran
ses sade ve açık.

III.

Herkes için yükselir bu ses, bak bütün insanların kulağı sende.
Kendilerini duyarlar, kendilerini bulurlar bir tek seste.
Söylediğin türkünün gücü kuvveti onlardır, bir ırmak gibidirler.
Irmağın dalgalarına karıştın, dağılır gibi insanları birbirine
bağladın.
İşte onları sürükleyen ses, titreşir ve bir yol gibi uzar.
İnsanların adımları üstünden geçer onun, onlar
çiğner ve bedenlerinden izler bırakırlar.
Ses dağılır, verir kendini ve kalabalık akar, akar,
yüreğe ulaşır, bir yoldur bu, bir dağ gibi
Tepeye kadar varır. Güneşin rengi alınlarda solar.
Herkes türkü söylemeye koyulur aydınlık zirvede.
Sesin onların sesi, ortak ve yüce.
Ve kuvvetin ve gerçeğin maviliği
yankılar insanların sesini. Görkemle.

Türkçesi: A. Hatipoğlu - E. Canberk

Rafael Alberti (1902-1999)

BERTOLT BRECHT'İN DÖNÜŞÜ

Geliyorsun bana türküler söyleyerek
ey yiğitliğin ozanı, ey Galile!
aşıp da denizi zifir karanlıkta
ulaşıyorsun beni barındıran topraklara
uzakta yurdumdan, sürgünümde.

Geliyorsun bana, ta Berlin'den
o candan, arkadaş köşesinden evinin
bir sabah orada, sunmuştun bana
adalet dolu yüreğini, utangaç ve sevecen,
ışığını aklının, berrak ve belirgin.

Sokaklarda bağrı paramparça
haykırıyordu kent, senin kentin,
ve sen orada çelikten sözünü
o yüce yapıyı yükseltmedeydin
ki nasıl geniş bir alan oldu halkına.

Canlıydın, ateş dolu ve şimdi de
ölmüş olsan da dirisin her zamankinden
görüyorsun, dosdoğru, uyanık yüreğini yurdunun
uyumayan şeyleri tetikte bekleyen
yeni bir güneş doğurmak için dünyanın üstünde

Böylece, geliyorsun, diri bir umutla
ayakta tuttuğun hep, bu gecede de
aşıp da denizi, her zamanki gibi uykusuz
ve tüfekleriyle Carrar Ana'nın
nişan alarak her zamanki gibi
ansızın kan saçan o korkunç gölgelere,
şafağın düşmanlarına, gün ışığının
ağu katanlara tatlı ekmeğimize.

Dönüşün, seçkin varlığın yanıbaşımda
bir ışın gibi görünüşün birdenbire
hep destek olsun bana yaşamımda
ey yiğitliğin ozanı, ey Galile!

Türkçesi: A. Behramoğlu

GIRNATA'YA HİÇ GİTMEMİŞİN BALADI

Federico Garda Lorca için

Denizlerce, ovalarca, dağlarca uzakta!
Ağarmış saçlarımı başkaları görüyor şimdi.
Hiç gitmedim Gırnata'ya.

Ağarmış saçlarım, yok olmuş yıllarım.
Yok olmuş eski patikaları bulurdum ama
Hiç görmedim Gırnata'yı.

Yeşil bir ışık dalı uzatın bana.
Kısa bir dizgin, dörtnala adımlar verin.
Hiç gitmedim Gırnata'ya.

Hangi düşmanlar tutmuş kalelerini?
Özgürlüğü yankıyor mu rüzgârda?
Hiç gitmedim Gırnata'ya.

Kim tutuklamış bahçelerini?
Çeşmelerinin akışına kim zincir vurmuş?
Hiç gitmedim Gırnata'ya.

Gelin, hiç gitmemiş olanlar Gırnata'ya.
Kan var orada, beni çağıran kan.
Hiç gitmedim Gırnata'ya.

Türkçesi: Ülkü Tamer

SESİM KARADA ÖLÜRSE

Sesim karada ölürse
deniz düzeyine indirin onu,
götürüp kıyıya bırakın.

Deniz düzeyine indirin onu,
beyaz bir savaş gemisinin

kaptanı yapın.
Ey denizci nişanlarıyla
süslenmiş sesim:

yüreğin üstünde çapa,
çapanın üstünde yıldız,
yıldızın üstünde rüzgâr,
rüzgârın üstünde yelken!

Türkçesi: Ülkü Tamer

Miguel Hernandez (1910 - 1942)

TÜRKÜ

Su kenarına götürmek istiyorum seni,
fışkıran denizi andıran türkünü dinlemeyi.

Su kenarına gideceğim sarılıp sana.
Coşup taşacaksın su gibi coşkuyla.

Su kenarında öpüp koklamak isterim seni.
Suyun köpüğü sana gülmeyi öğretmeli.

Suyun kenarında sevmek için seni kadınım,
görmek, kucaklamak, sana sahip olmak muradım.

Denizde yitip gitmiş suyun kenarında,
ne yitirir kendini, ne çıkar ortaya.

Türkçesi: Eray Canberk

SON TÜRKÜ

Gönül mü? Seni okşayan sudur
ve seni söyleyen türkü.

Gönül mü? Bir kapıdır
açılan ve kapanan.

Gönül mü? Sudur
kımıldayan, sürüklenen,
burgaçlanan ve öldüren

Türkçesi: Eray Canberk

Gabriel Celaya (1911-1991)

YOKSULLUK, BASİTLİK, SEVİNÇ

Türküsünü söylemeyi öğrendim
yoksulluğun, basitliğin, sevincin.
Şu ellerimle dokundum yaşama.

Türküsünü söylemeyi öğrendim
yoksulluğun, güçlüye tatlı gelen
insanlığımın görevidir
savaşma sevince.

Şu ellerimle dokundum yaşama,
biçim verir sınırları karşı koymama,
aydınlattı günü sonsuzluk tutkusu.

İçime çektim denizi,
izledim iğri gülümseyişlerinde
unutulmuş kadınların,
bir barış antlaşmasının kolay imzasını.

Şu ellerimle dokundum yaşama:
yoksulluğa, basitliğe, sevince:
içimden gelen ses tanıktır buna.

Türküsünü söylemeyi öğrendim
azınlık içinden utkuya yücelip
gerçeği haykırmanın,
yüreğim vura vura özgürlüğe kavuşmanın:

zoraki özgürlük,
var olmayan insanlık özgürlüğü:
kader yerine kahramanca büyüyüş.

Türküsünü söylemeyi öğrendim
tatlılık ve ciddilikle geleceğe yönelmenin,
yasallara uymanın,
barışa doğru itelenmenin.

Yoksulluk, basitlik, sevinç,
bir insan olmanın gücü, somut kazanç,
bir gülümseyişi saran adalet!

Türküsünü söylemeyi öğrendim
sen, ben, herkes için ölünceye dek
hoş, tatlı, kederli gerçeğin
ve de bitmez tükenmez tarihin.

Bir insan olarak hürüm ben,
Kabul edince işleyen barışımı, büyürüm,
türküsünü söylersem umudun
söylediğim türkü olurum.

Türkçesi: Yekta Ataman

Blas De Otero (1916-1979)

BU TAŞIN ÜZERİNDE KURACAĞIM

Tanığınım senin, ey gözlerimin toprağı,
özümlenen yurt, satırı gözkapaklarımın,
sen, kanla giren karamsar hava
dudaklarımın yazma sanatına.

Durumunu anlatıyorum, aktarıyorum sayısız
ayrıntısını yüzünün ve sonra acıyla sunuyorum
bu defter yapraklarında onları rüzgâra.
Ey kılıcın ikiye böldüğü taş. Sen. Günah taşı.

Geri geri gitmenin İspanya'sı,
sen, bardaksız su, su varken; susuz bardak,
susayıp kavrulurken. "Tanrım, nasıl da uysal
iyi bir kulun var..."
var..."

Sessizlik,
artık tek bir mazgalım bile yok
bu benimdir diyebileceğim.
(Eski bir Romans'tan)
Türkçesi: Özdemir İnce

XXX

Tek bir sözcük
gelmeyecek dudaklarıma
gerçekliği
olmayan.
Tek bir hece
gerekli olmayan.
Yaşadım
görmek için
sözcüklerin
ağacını, tanığı

oldum
insanın, yaprak yaprak,
Yaktım bütün teknelerini
rüzgârın.
Yerle bir ettim
düşleri,
yaşayan sözcükler
ektim.
Biri olsun
çıkmadı sözümden:
kökledim

söktüm çıkardım
sessizliği topraktan
güneşin alnında.
Sayılıdır
günlerim
bir,
iki,
dört
kitap sildi unutulmayı.
Ey kırları,
ey dağları, ey ırmağı
Darro'nun: diri diri
yok edin beni.
Yükseltin
mavi doruklarına ülkemin
sesi.
Tek bir mazgal
kaldı bana
benimdir diyebileceğim.
Ey yitik hava
ey yitik deniz.
Gelip çarpın
mısralarıma
ve yankılanın
özgürlüğün tadını
çıkara çıkara.

Türkçesi: Özdemir ince

Marcos Ana (d. 1921)

YAŞAM?

Şöyle bana neye benziyor ağaç.
Üzerinde kuşlar uçtuğu zaman
nasıldır bir ırmağın şarkısı.

Denizi anlat bana. Anlat bana
engin kokusunu tarlaların.
Yıldızları. Havayı.

Ufukları anlat bana,
bir yoksul kulübesi gibi
kilitsiz, anahtarsız ufukları.

Nasıldır öpmesi bir kadının
söyle bana. An biraz da
aşkın adını: anımsamıyorum artık.

Kokar mı geceler hâlâ
ayışığında mutluluktan titreyen
aşıkların kokusuyla?

Kalmadı mı yoksa geriye bir şey
şu çukurdan, şu mezar ışığından
ve volta taşlarımın türküsünden başka?

Tam yirmi iki yıl oldu... Unuttum
nasıldı boyutları, nasıldı
kokusu ve rengi dünyanın...

Rasgele yazıyorum: "deniz" ve "kırlar"ı
"Orman" diyorum, ama unuttum artık
nasıldı boyu bosu bir ağacın.

Konuşuyorum, canlandırmak için hayalimde
yılların gözlerimden sildiği şeyleri.

(Sürdürmek olanaksız artık: çünkü
ayak seslerini duyuyorum gardiyanın.)

Türkçesi: Özdemir İnce

AÇIKLIYORUM

Bağışlanma falan istemiyorum. İstemiyorum
benzi sararmış sesin bir dirhemini bile,
sırtımdaki yaşam yüküne bir bağışlanma.

Nefret ediyorum yerlere kapanan güçsüz sesten
ve diz çöküp salya sümük ağlayan yürekten,
nefret ediyorum tozlara bulanan alınlardan
ve o bin parçaya bölünen düşüncelerinin ışığından.
Bağışlanma falan istemiyorum. Kavuşturmuyorum
yakarmak için titreyen ellerimi.
Gurur ormanları tutuşur sözlerimde
karanlık öcün kapıları yıkılsın diye
insanlar kurtulsun diye çarmıhlarından
-ağlayıp sızlanmadan- direndiğim zaman.

Bağışlanma falan istemiyorum. Gösteriyorum
işte elinde bir baltayla insanların yaşamında
egemenlik süren o gaddar kadavrayı,
ve şimdi de başkalarına örnek olsunmuş diye
mızrak ucunda gezdirmek istiyor benim kesik başımı.

Bağışlanma falan istemiyorum ben.
Sahiplerine veriyorum bayrakları.
Geçiriyorum işte elden ele
yenik yüreğini mahpus halkımın.

Türkçesi: Özdemir İnce

ÖZYAŞAM ÖYKÜSÜ

Çok korkunçtur benim günahım:
yıldızlarla doldurmak
istediğim insanın yüreğini.
İşte bu yüzden parmaklıklar ardında
tam on dokuz kış
yitirdim gençliğimi.
Çocuktum attıklarında hapse beni
ardından ölüme mahkûm edildim,
soldu yapraklarımın ışığı
taş duvarlar arasında.
Ama izi yoktur damarlarımda
o "İntikam meleği"nin gölgesinin:
Benim düşler gören acımın
İspanya'dır tek çığlığı.

Türkçesi: Özdemir ince

Vidal De Nicolas (d. 1922)

EN ÇOK, NEDEN SEVERİM ÖZGÜRLÜĞÜ

Anlatayım, neden delisiyim, özgürlüğün en çok:
Diyelim, keyfimce yaşam yine buyruğumda,
Diyelim, tutmuşum elimde şarap dolu bir bardak,
Özgür olma duyusunu götürmüşüm dudaklarıma
Diyelim, bir de, Rachel'im gelmiş; bütün tutkusuyla,
güzelliğiyle

Yanakları kıpkırmızı, aylardan bir altın Ağustos.

Anlatayım özgürlüğün neden benzersiz tadı:
Diyelim, bir polis karakolundayım yine;
Üniformalar, küf kokan odalar, küfürler
Diyelim, bir tabanca sallanır burnumun ucunda
Hep eski işkenceleri hatırlatan anılar,
Yaralı ülkemi çeviren duvarlarda.

Diyelim, Conchita'yla ben, bir elmayı bölüşürüz
İlkyaz rüzgârlarının okşadığı çayırlarda,
Dudaklar bir çağrıyı fısıldar,
Öpücükler sonra bir çiçek avuçlarda.

Diyelim, üzerimi arar hoyrat eller, şiir defterimi
Alırlar kalemimi cebimden; alırlar İspanya'mı, alırlar
yüreğimi

Diyelim, cüzdanımda resim-resim anılar.

Şimdi zindandayım ama yine de tutamam kahkahamı;
Güneşi tevkif ederler mi dersiniz
Pırıl-pırıl cümbüşüyle çıkmış yola Cordoba'dan
Yakalayıp tutarlar mı benim gibi işkenceye.

Türkçesi: Engin Aşkın

Angel Gonzalez (1925-2008)

ALKIŞLA SEÇİLEN

Bir yanlış anlaşılma oldu aslında.
"Sandık başına!" diye haykırdı halk,
ama o "Silah başına!" anladı, "Silah başına!" dedi.
Gururu okşandı ve şahlanıp
tüfekle, tabancayla ve yasayla
bir yığın insan öldürdü.

Kınına sokarken kılıcını, konuştu:
"Demokrasi yetkinliktir, olgunluktur" dedi.
Alkış tuttu bu sözlere halk. Sustu ölüler,
aldırmadılar bile, başka ne yapsınlar?

İradesi gerçekleşti halkın.
Bundan böyle eğer -sessizlik-
isterseniz Şefiniz olurum artık.
Parmağını kaldırabilir yalnızca
aranızda böyle düşünmeyen varsa.

Ezici bir çoğunlukla bütün cesetler
ona mezarlığın başkomutanlığını verdiler.

Türkçesi: Özdemir İnce

Jesus Lopez Pacheco (1930-1997)

ELİMİ ÜZERİNE KOYUYORUM İSPANYA'NIN

Elimi üzerine koyuyorum İspanya'nın
ve ant içiyorum adını boş yere yazmamaya.
Kökünden kesebilirsiniz elimi, eğer
yalan yere yemin edersem bir gün
İspanya'ya ve onun halkına.

Türkçesi: Özdemir İnce

BU GECE

Kaldırın, kaldırın gözlerimden
şu sisini yüzyılların.
Bir çocuk gibi görmek istiyorum
her şeyini dünyanın.

Kederlendiricidir, sabahları
hep aynı şeyleri görmek.
Bu kanlı geceyi
ve reziller rezili hayatı.

Ama bir gün gelecek
bir gün ki bambaşka.
Ve ışık da gelecek
inanın inanın bana.

Türkçesi: Özdemir İnce

HALK

Binlerce kez öldürdüler seni.
Her gün öldürdüler seni.

Dayayıp sırtını duvarlara
delik deşik ettiler gövdeni
kurşunlarıyla.

Nasıl yaşayabiliyorsun hâlâ?
Ve senden niçin korkuyorlar?

Türkçesi: Özdemir İnce

ELLERİYLE YAŞAYANLARIN TÜRKÜSÜ

İstemiyorum başkalarının malını mülkünü
İsteğim yok kesinlikle
kendi ekmeğimden ve bir parça havadan başka.

Çiçek istiyorum, çiçek istiyorum yalnızca
ve ekmeğimi istiyorum kendi ellerimin ürünü olan.

Türkçesi: Özdemir İnce

MIGUEL HERNANDEZ'E

Miguel, ben de toprağım, ben de
ölüm yoktur, yoktur ölüm,
göğüslerimiz üzerinden arabalar geçerse,
duyumsarsam bende sürdüğünü hayatının,
senin sustuklarını ben söyleyebilirsem,
dilimi öğrenirse bir başka ülke,
senin hasatınsam ben, senin hasadın benimse,
ellerimiz varsa, aletlerimiz varsa ellerimizde,
yoktur ölüm, ölüm yoktur, Miguel,
toprak adımızdır bizim, herkesin adıdır,
ve ölmez, toprağa gömülse de toprak.

Türkçesi: Özdemir İnce

İSRAİL

Yahudi yazını üç bin yıldır varlığını sürdürmektedir. Kutsal kitap Tevrat'ın yazınsal ve dilsel yapısı, dilsel ve şiirsel düzeyi XX. Yüzyıl düzeyinde kabul edilmektedir (Bk: Encyclopaedia Universalis, Cilt 9, S. 551)

Yahudi şiiri büyük sürgünden sonra Yahudi ulusunun gittiği her yerde o ülkenin diliyle yaşamını sürdürdü.

1880-1917 yılları arasında Çarlık Rusya'daki programlar, siyasal ve kültürel siyonizmi içeren "Sion Âşıkları" hareketi çağdaşlaşmanın başlangıcı olarak kabul edilmektedir.

Bağımsızlıktan önce, iki savaş arasında, Yahudi şiiri ileride mutlu bir çağın geleceği inancı, kent uygarlığında insanın yozlaşması, daha sonra da Nazi Avrupa'sında çekilen acılar, yeni bir bağımsız devlet izleklerini işlemiştir.

Bağımsız İsrail devletinin kurulmasıyla birlikte Batı dillerinde yazan şairlerin yanı sıra yeniden ulusal dil durumuna gelen eski dilde yazan şairler çoğalmaya başlamış; 1950 yıllarından itibaren bağımsızlık savaşı ve bunun ortaya çıkardığı sorunlar, İsrail toplumunun değişimi başlıca şiirsel izlekler durumuna gelmiştir.

Çağdaş İsrail şiirinin en önemli şairleri arasında, H. Gouri, Y. Amihai, D. Pagis, N. Zach, Dalia Ravikovitch'in adlan anılabilir.

Hayim-Nahman Bialik (1873 -1934)

ALTINA AL BENİ KANATLARININ

Al beni, altına al kanatlarının,
Kızkardeşim, anam ol benim.
Başıma bir sığınak olsun kucağın
ve bir yuva, dualarıma.

Yarı karanlıkta, akşam üzeri,
Sana dertlerimden söz açsam.
Gençlik hiç tükenmez derler, derler ya,
Söyle bana, nerde gençliğim?

Anlatılmaz, daha neler var;
Gönlüm, deli gönlüm odlara yandı,
Sevgi hiç tükenmez derler, derler ya,
Geri çağrılır mı bir daha sevgi?

Yıldızlar, aldattı yıldızlar beni,
Kaçtı benden kurduğum düşler,
İşte şimdi hiçbir şeyim yok,
Hiçbir şeyim yok şu yeryüzünde.

Al beni, altına al kanatlarının,
Kızkardeşim, anam ol benim.
Başıma bir sığınak olsun kucağın
Ve bir yuva, dualarıma.

Türkçesi: Sait Maden

YOKTAN YARATMADIM

Yoktan yaratmadım bu ışığı ben,
Babamdan da kalmadı.
Bağrımdan çıkardım onu, bağrımdan,
Bağrımdaki taştan çıkardım.

Bir kıvılcımdır, durur bağrımdaki taşta,
Bir kıvılcım ancak, ama her şeyim benim.
Ne zorla elde ettim, ne de çaldım onu ben,
Bende, benim içimde.

Gün olur tükenmez acılarımdan,
Yüreğim sızlar sanki,
Boşanır, gözlerime taşar kıvılcım,
İner mısralarıma.

Sonra da ısıtıp yüreğinizi,
Söner kendi közünüzde.
Ah işte soluğumla, kanımla tutuşturup
Çıkardığım yangın...

Türkçesi: Sait Maden

Nelly Sachs (1891 -1970)

HAZIRDIR BÜTÜN ÜLKELER

bütün ülkeler hazırdır
ayağa kalkmaya haritadan
yıldız derilerini silkip atmak için
denizlerin mavi yüklerini
sırtlarına alıp düğümlemek için
dağlarını ateş kökleriyle
kasketler gibi geçirmek için
duman çıkaran saçlarına

acılarının son ağırlığını
bavullarında taşımak için bir koza kurdu gibi
onlar ki onun kanatlarında bir gün
yolculuklarını sona erdirecekler

Türkçesi: Sedat Umran

DÜNYA ULUSLARI

dünya ulusları
sizler sizler ki bilinmeyen yıldızların
güçleriyle sarılı makaralar gibi
dikersiniz ve dikileni yeniden ayırırsınız
sizler ki dilin karmaşıklığına çıkarsınız
arı kovanına girer gibi
tatlıda sokmak
ve sokulmak için

dünya ulusları
sözcüklerin evrenini yok etmeyiniz

kin bıçağıyla kesmeyiniz
soluk alışımızla doğan sesi

dünya ulusları
biri yaşamak deyince ölümü duyurmasın
ve beşik deyince kan demek istemesin

dünya ulusları
sözcükleri kaynağında bırakınız
çünkü onlardır ulusları
gerçek göklere götürebilen
ve görünmeyen yanıyla onların ardında
gecedir bir maske gibi esneyen
onlardır yıldızların doğuşuna yardım eden

Türkçesi: Sedat Umran

KURTULMUŞLARIN KOROSU

biz kurtulmuşlar
oyuk kemiklerimizden ölüm flütlerini kesmişti
sinirlerimizde ölüm yayını gezdirmişti
gövdelerimiz bozulmuş musikisi ile
hâlâ yakınmaktadır
biz kurtulmuşlar
hâlâ ilmikler boyunlarımız için atılmış duruyor
önümüzde mavi havada
hâlâ kum saatleri damlayan kanımızla doluyor
biz kurtulmuşlar
hâlâ korku kurtları bizi kemiriyor
bizim yıldızlarımız toza gömülü
biz kurtulmuşlar
sizden dileğimiz
bize güneşi yavaş yavaş gösteriniz
bizi yıldızdan yıldıza adım adım götürünüz
yeniden yaşamayı yavaş yavaş öğretiniz
yoksa bir kuşun şarkısı
çeşmede bir kovanın dolduruluşu
bizim kötü mühürlenmiş acımızı açabilir
sizden dileğimiz
bize ısıran bir köpek göstermeyiniz
olabilir olabilir ki
bizler toz halinde ufalanabiliriz
gözlerinizin önünde toz halinde dökülebiliriz
bizim dokumuzu ayakta tutan nedir
ruhları geceyarısında ONA kaçanlar
bedenimizi kurtarmadan önce
an'ın kayığına kaçanlar
gözlerinizi tanıyoruz
fakat ayrılık bizi bir arada tutuyor yine
tozdaki ayrılık
bizi sizlerle bir araya getiriyor

Türkçesi: Sedat Umran

David Rokeah (1916-1985)

NEREDE?

Nerede
idi ve ne zaman.
Sorma. Sorma.

Şöyle başlanabilir: işte deniz
kum düş kuma dönüşen düş.
Yalnızca şu da söylenebilir:
çekiliyor deniz.

Bu deniz
bildiğimiz
günlük ekmeğimiz gibi
ve hiç de basit değil
senin yenilenen aşkın gibi

Deniz hakkında kötü söz söyleme.
Sis - kıyıda parçalanan bir dağ.
Karanlığın yürek hoplamalarından korkun
bir yaz sabahı. Düşünün hücreleri
donuk korkmuş bir kaplumbağanın zırhı gibi.
Ne şarkı ne kiriş ne dalga.
Kabuğun içinde yürek.
Tanrı gibi kaygısız saat.

Türkçesi: Özdemir ince

Amir Gilboa (1917-1984)

KUDÜS

Biliyordum düşümde, düş yok olmaz öyle bir düş gibi
Biliyordum düşümde, binlercenin bende gördüğüydü bu düş.
Uyandım. Geceyarısı. Aydınlatan kim gün ışığıyla karanlığını
gecenin?
Olduğu yerde duruyor güneş, devinimsiz, düşümdeki pencerede,
Gibeon'da olduğu gibi tıpkı, anımsıyorum,
İşte, yaklaşıyor gün olan gece, gece olmayan gece,
Sonsuz gün geliyor ortasına gecenin. Sönmeyecek bir daha
artık.
İşte ışıldadı sabahın ışığı. Uyandım, işte karşımda. Kudüs,
İşte görüyorum onu, görüyorum onu binlerin gözüyle.
Görülmüş, duyulmuş bir şey midir acaba -
Aynı anda binlerin gözüyle
düşlenen bir düş?

Türkçesi: Özdemir ince

Touvia Rubner (d. 1924)

GÜNE GÜNEŞ

Gene yeşil güneş çamlarda,
Hem açık hem koyu ışınlar,
Gecenin süslediği günler güzel
Korkulu yıllar sonunda.
Bir kuş şarkı söylüyor güne,
Düşsel yağmur yüklü bulutlar,
Ölüler toprak altında,
Yıldızlar koca uzayın göbeğinde,
Sınırdan sınıra gidip gelen insanlar
Yolluyorlar ses kuşlarını birbirlerine.
Haftadan haftaya, gücendirir ve kafasını kurcalar daha
Bunlar canlı kalacak gözlerimde
Kendimi yaşadıkça bir gün daha.

Türkçesi: Nesim Eskin

DEMİR KIRINTILARI ARASINDA

Demir kırıntılarıyla paslı düşler arasında
Buldum seni

Yitmiştin şaşkın avuçlarımda:
Yüzün mü bu? Omuzların mı bunlar? Gecenin saçları mı?

Koyu yalım ve uykuya dalmış ağzın.
Nasıl da unuttu yıllar gözlerini!

Belirdiler işte çevrende senin
Sivri mızraklar halinde

Üstünde senin beyaz ve ince kabartma
Gidip gelen rüzgârlarda

Buldum seni -
Rüzgârın ortasında yaralı yüzüm ve kollarım alabildiğine açık.

Türkçesi: Özdemir İnce

Yehuda Amichai (1924-2000)

BU YÜZYILIN ORTALARINDA

Bu yüzyılın ortalarında birbirimize döndük
Yüzlerimizin yarısı ve dolu gözlerle
Eski Mısır'dan bir sahne gibi
Bir an, öylece.

Saçlarını okşadım
Geldiğin yöne doğru,
Çağırdık birbirimizi,
Bilinmez kentlerin adını söyler gibi
Yol boyunca
Kimsenin uğramadığı kentler.

Şarap gibi
İnsanları içiyor dünya ve sevilerini,
Unutmak için,
Unutamıyor
Ve Filistin tepelerinin etekleri gibi
Huzur bulamayacağız hiçbir zaman.

Bu yüzyılın ortalarında birbirimize döndük,
Beni bekleyen vücudunu gördüm gölgelerin arasında
Daha o zaman sıkılıyordu sırtımda
Uzun bir yolculuğun deri kayışları.
Ölümlü kalçalarına övgüler düzdüm,
Geçici yüzümü övdün sense,
Saçlarını okşadım gideceğin yöne doğru,
Sonunun peygamberi derine dokundum
Uykusuz ellerine dokundum
Belki bir gün şarkılar söyleyecek dudaklarına dokundum.

Çölün tozları kapladı
Üzerinde yemeye zamanımız olmayan masayı,
Fakat parmağımla
Adının harflerini yazabildim tozlara

Türkçesi: Roni Margulies

VÜCUTLARIMIZIN GÖLGESİ GİBİ

Vücutlarımızın gölgesi gibi
Buralarda yaşadığımızın belirtisi kalmayacak yakında.
Ardımız sıra kapanacak dünya,
Kumlar düzelecek yeniden.

Var olmadığın tarihler
Görünür oldu daha şimdiden,
Üzerimize yağmayacak yağmurların
Şimdiden bulutlarını üflüyor yel.

Ve şimdiden adın gemilerin yolcu listelerinde,
Ve kayıt defterlerinde
Adları bile
Yüreğimi daraltan otellerin.

Bildiğim üç dil,
Gördüğüm ve düşlediğim tüm renkler:

Hiçbiri işime yaramayacak.

Türkçesi: Roni Margulies

YAZ ZAMANIYDI

Yaz zamanıydı, sonuydu sanırım yazın
Ve son bir kez doğudan batıya göçtüğünde
Ayak seslerini duyduğumu anımsıyorum.
Ve dünyada mendiller yitiriyordu,
Ve kitaplar, insanlar.

Yaz zamanıydı, sonuydu sanırım yazın
Öğle sonrasında sonsuz saatler vardı,
Sen vardın;
Ve ilk kez
Kefenini giydiğinde
Farkına bile varmamıştık
Çiçeklerle kaplıydı çünkü üzeri.

Türkçesi: Roni Margulies

DanPagis(1930-1986)

ÖZYAŞAM ÖYKÜSÜ

İlk vuruşta öldüm ve gömdüler beni
Bir taşlı tarlaya.
Karga öğretti anababama
Beni ne yapacaklarını.

Ünlüyse bugün ailem, çokçası benim sayemde
Kardeşim cinayeti keşfetti,
Anababam, gözyaşlarını,
Ben de sessizliği.

Sonra herkesin gayet iyi bildiği şeyler.
Geliştirildi bulgularımız. Bir şey başka bir şeyi getirdi
Buyruklar verildi. Ve kendi tarzında öldürdü kimileri
Ve kendi üslubunca ağladı kimileri

Ad sıralamayacağım şimdi
Okura saygı nedeniyle,
Çünkü başlangıçta ürkütür ayrıntılar
Ama sonra bıktırırlar.

Bir kez ölebilirsin, iki kez hatta yedi kez,
Milyarlarca kez ölebilirsin istersen.
Ben de yapabilirim bunu.
Hücrelerim gizlice ulaşabilir her yere.

Çoğalmaya başlayınca yeryüzünde Kâbil,
Karnında çoğalmaya başladım toprağın ben de,
Ve o zamandan bu yana geride bıraktı gücüm onunkini.
Terk edip onu askerleri bana katılıyorlar.
Bir şey değil daha, öcümün yarısı bile değil.

Türkçesi: Özdemir İnce

EVİNDE EFENDİ OLMAK

Kendi evinin efendisi olmak, rüzgârda
ölçülmek, incir ağacının altında oturmak,

izlerini sürmek bağları harap eden
tilkilerin, toprağın kitabını okumak,

Görkemini tanımak gönderilen ışığın, onun
ayaklarına, sakınmak aşırılmış sudan, ateşten sakınır gibi

İki kez dokunmak ve nesneye, aysız oturmak her gün ve bakmak
bulutlara doğru.

Geçen kim mülkü, geceleyin,
denize giden yol üzerinde.

Türkçesi: Özdemir İnce

Adamiel Koşman (d. 1957)

ÇOK YÜREKLİLER

Çok yürekli şu koca Tel-Aviv kentinin dilencileri
Nasıl temsilcisi olmayı göze alabiliyorlar Tanrı'nın
O Tanrı ki kendisi sürüp çıkardı
Bütün sesleri, çığlıkları dağlara doğru
Bırakarak arkasında
Cıvıldamayan kuşlar
Kara kara dumanlar
Ve kocaman bir ateş.
Bir gün gelecek
yetmişi birden
yatırılacaklar yakıcı asfaltı üzerine bu kentin,
ve eriyip hepsi
yola karışıp
yol olacaklar.
Bir saat önce toprağa gömdüler onu.
İçimde şimdi haykırışlar yükseliyor
Taş duvarları üzerinde Kudüs'teki odamın.
Çoktan ışıkları söndürdüler aşağıda
Ama içimde hâlâ inildiyor rüzgar
Ve haykırıyor onun adını
Guivat - Shaoul çamlarında. Acımasızca
Hoşlanıyor korkunç öyküsünden bu genç insanın,
Bir saat oluyor gömdüler bu
Genç insanı ve konuşma yapmadı hiç kimse
Mezarının başında.

Türkçesi: Özdemir İnce

Şlomo Tanni

ALACA KARANLIK

Böyle akşamlar masmavidir ortalık,
Gökten bir parça düşmüş gibi
Evlerin ağaçların üzerine;
Çıplak kadın üzerinde çarşaf.

Böyle akşamlar keyfim yerinde,
Umutla sarmaş dolaş
Çaresizlik, keder, sıkıntı;
Bir deniz havasıdır esen tepede.

Böyle akşamlar bilirim.
Işın demeti düşmüş gibi
Kımıldayan deniz dibinde;
Çölün kayalığında yankı.

Türkçesi: Nesim Eskin

YARALILAR

Biz yoksuluz
Yavrularımıza kupkuru meme
Çocuklarımıza bayat mı bayat ekmek
Su desen kıt giyecek de yok

Dağılmışız yurdun dört bucağına
Uzak dağlar arasında soğuk vadilerde
Bizleri fırtınadan çiğden koruyan
Ya bir çadırdır ya bir teneke kulübe

Oysa yanıbaşımızda
Sımsıcak evlerinde sapasağlam
Soydaşlarımız kardeşlerimiz

Bulunmasına bulunur zamanla
Kederlilerin umutsuzların derdine çare

Ama vakit dar yaralar derin
Bir yanda giysiler karınları doyanlar
Öte yanda yalınayaklılar yemek bulamayanlar
Bağdaşamayan iki ayrı dünya

Vakit dar sızlamaya başlıyor yaralar
O kapandıkları sanılanlar da
İmdat dileyen açlar
Yalınayaklılar acılar içinde

Türkçesi: Nesim Eskin

T. Karmi (1925-1994)

MACERA

Balıkçı köyündeki kadın
Söz edince bana gidip de gelmeyen kocasından
Ve kapısının önünde can verişinden denizin her akşam
Ses çıkaramadım
Sedef gözlerine diyemedim ki
Kocasının döneceğini bir gün
Ve denizin dirileceğini yeniden.

-Gün olur sana söyleyecek
Bir söz bulamam-

Türkçesi: Nesim Eskin

Haim Guri (d. 1923)

YORGUNLAR PARKI

Yorgunlar parkında sıra.
Mürekkep bir gökyüzü
Yassı ve beyaz damları üstünde
Doğduğum kentin.

Kalkmazsam
Gün ışıyacaya dek oturabilirim denizde,
Bölük pörçük, sürekli,
Bir nokta gibi cümle sonunda.

Pilotlar maden kanatlarını gerip
Engin yıldızlara dokunuyor.
Kadınlar uzanmış kuma,
Bir şeylerini yitiriyorlar azar azar.

Aşağıda liman.
Güney - batı rüzgârı.
Bir adımlık tuzlu su.
Benden de azar azar bir şeyler yitiyor.

Türkçesi: Nesim Eskin

Etamar Yaoz - Kest (1887-1947)

YÜKSEKLİK

Sabahın damı
Karıyor
Masmaviliğini yüksekliğin.
Bir parça
Göl.
Damın kenarına
Kuşlar konmuş
Temizlemeye suratlarını karadan.
Bana verilen
Bir saatlik sabah
Ne vakte kadar?

Türkçesi: Nesim Eskin

Moşe Dor (d. 1930)

SEN UYURKEN KÜÇÜKSÜN

Sen uyurken küçüksün,
Kötü düşlerin olamaz senin.
Saçlarının gümüş parıltısı
Ansıtır korkunç uzakları.
Gözlerin kapalı kayıp gidiyorsun
Kollarımın arasından, sonra usumdan.
Avuçlarım öyle boş ki ölümcül,
Düşten yana da yoksul.

Türkçesi: Nesim Eskin

Rina Chany

BEKLEYİŞ

Uzaklarda sessizlikler içinde
Hayalimi dokuyorum
Gecelerden
Ve denizlerden

Odun yığınlarında
Esintilerde
Heykelini yapıyorum
Dumanlardan
Ve yellerden

Bütün yenilikler battı,
Yalnız adımlarındır
Çiğneyen
Çiğneyen
Çiğneyen
Zamanlarımı

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

BAŞKADIR BU AKŞAM

Akşam karanlığı
Hafif bir duman gibi yayılıyor
Kıyılar boyu.

Tam bir sessizlik.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

VAHA

Dudaklarımda sanki
Dumandan hafif bir tüy.

Gözlerimin balıkları üstünde
Bir su çiçeği sanki.

Saçlarımı yıkayacağım geceleyin
Ve vücudumu ayın balesinde.

Çölümden çıkıp geleceğim
İlerimin vahasına.
Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Yaakov Steinberg

KARANLIKTA

Öyle olur ki karanlıkta, geceyarılarında
Birbirinden kara düşünceler kurcalar zihnimi
Yüreğim büyük bir acıyla burkulur;
Çağlardan beri süregelen bir acıyla.

Yalnızlığın korkunç duygusuna kapılırım o vakit
Kara bir bulutun yalnızlığı gibi
Geceleyin sükuna kavuşur karanlık ülke,
Kara bulutu sürükler sonbahar rüzgârı.

Eserlerde bile yaşamayacağım sanırım
Boşa harcamışım bütün gücümü,
Hayat bir düşe benzer, şarkıya benzer,
Bir gölge olup karanlıklara karışacağım ben de.

Türkçesi: Nesim Eskin

Puah Shalev - Tören

BAKIYORUM GÖZLERİNİN İÇİNE

Bakıyorum gözlerinin içine yine yine
Okuyorum gözlerinde
Oldum olası bildiğim masalları;
Bakıyorum gözlerinin içine yine yine,
Bakıyorum gözlerinde hepsine -
Büyülercesine gerçek ve cana yakın.
Ben Küçük Afacanım
Koca kurdun girmediği ormanda.
Hem de Pamuk Prenses
Ama cadım yok, cücelerim yok.
Bakıyorum gözlerinin içine yine yine,
Aynam olmasa da olur, yalan bilmeyen,
Güzeller güzeli kim diye sormayan.
Şafakların ecesiyim ben uykuda,
Ama yüreğim uyanık.
Hem sondan bir önceki sayfada
Küçücük Külkedisiyim her zaman
Saat geceyarısını çalar çalmaz
İnerim koşar adım
Merdivenlerden.
Ama hiç yitirmem ki pabucumu
Merdivenlerden inerken,
Sonra tırmanırım yeni baştan
Masalları okumak için yine
Okumak için hepsini - sende.

Türkçesi: Talat Sait Halman

İSVİÇRE

Çok dilli (Almanca, İtalyanca, Fransızca ve Romanş dili) İsviçre edebiyatında, edebiyatın şiir dışındaki (roman-deneme-oyun vb) türlerinin şiire göre daha çok yaygınlık taşıdığı söylenebilir. Alman dilli İsviçre edebiyatının başlangıcı XIII. yüzyıla uzanırken Fransız dilli İsviçre edebiyatının ilk örnekleri XV. yüzyılda verilmiş, İtalyan kesiminin (Ticino yöresi) edebiyatının ilk örnekleri (Ticino dili) İtalyan edebiyatına ancak şair ve romancı Francesco Chiesa'nın (1871 - 1973) yapıtlarıyla girerken, Reto Roman edebiyatı (Romanş dili) ilk örneklerini XVI. yüzyılda vermiştir. Alman dilli İsviçre şiirinin modern temsilcileri arasında Cari Spitteler (1845-1924), Robert Walser (1878-1956), Albin Zollinger (1895-1941); Fransızca şiirine temsilcileri arasında Charles Ferdinand Ramuz (1878-1947), Pierr Louis Matthey (1893-1970), Gilbert Trolliet (doğ. 1907), Philippe Jaccottet (doğ. 1925), sayılabilir. Romanş şiirinin önemli temsilcileri arasında Peider Lansel (1863-1943), İtalyan şiirinin başlıca temsilcileri arasında da Francesco Chiesa vb sayılabilir.

Maurice Chappaz (d. 1916)

KAÇAK

Mavi gözbağı
gözler için.

Beyaz peşkir
yürek için.

Gün doğarken
kendi arkadaşlarım
öldürecek beni
başkası değil.

Av eti olarak sunun
yüreğimi sevgilime.

Bir öykü uydurun anneme:
bir yerde kralmışım.

Papaz'a söyleyin ki
yukardaki meyve bahçesindeki Adamı
seviyorum herşeye rağmen.

Karışıklığa ateş!

Türkçesi: Özdemir İnce

KARASINIZ AMA GÜZELSİNİZ

Kadın erkeğe hizmet etti. Ona dokundu ve iyileştirdi. Dahası bağrının içinde taşıdı onu.

Deli miyim acaba insanın şiirine inandığım için? Okşamaları alıp götürdü beni ötesine göklerin, yaprakların ve çiçeklerin. "Mucizeleriniz benim mucizelerim değil", dedi Peri Masalları'na İncil.

Küçük bir ayna kalmıştı, bir kırmızı elma ve bir mavi kuş.

Türkçesi: Özdemir İnce

Rainer Brambach (1917-1983)

ŞİİR

Kimse yok Parkta
Poe ile benim dışımda
yalnızca o, Poe'ya benzeyen adam
alacakaranlıkta
yaşlı karaağaçların altında.
Poe'yu gördüm
Orada duruyordu, karaağaçların altında
ıslak yaprakların arasında, yalnız
ve ıslanmış.
Görüyordum Poe'yu.
Üzerinde, yakası kadifeli
paltosu
ve bakıyordu dalgın dalgın bir yere -
nereye? bilmiyorum -
Bir fırt Brambach ıslık çal!
Bir şarkı söyle,
kendini bir kuş olarak tasarla,
Poe'nun o kocamış kara kuşunu al,
bırak uçup gitsin... evet uçsun,
gördüm Poe'yu
yağmurun altında
karışırken yavaş yavaş
karaağaçlarla.

Türkçesi: Özdemir İnce

Philippe Jaccottet (d. 1925)

KUŞLAR, ÇİÇEKLER VE MEYVELER

Gün kavuşurken bir ekin sapı çok yüksekte
yerle bir bu hafif esinti:
kim seçiyor böyle bir gövdeden ötekine?
Dağların ağılından sıyrılmış bir kaynak,
bir köseği mi?

Kuşlar duyulmuyor bu taşların arasında,
yalnız, çok uzakta, çekiçler

Her çiçek yaklaşmış gibi duran
gecedir ancak

Ama kokusunun yükseldiği yerden
girmeyi umamam
onun için sarsıyor beni böylesine
ve bu kapalı kapının önünde uyanık
tutuyor böylesine uzun zaman

Her renk, her yaşam
bakışın durduğu yerde doğar

Bu dünya doruğudur ancak
görünmez bir yangının.

Göz:
taşan bir kaynak

Ama nereden gelmiş?
En uzaktan daha uzaktan
En aşağıdan daha aşağıdan

Sanıyorum ben öteki dünyayı içtim

Nedir bakış?

Dilden daha sivri bir kargı
bir aşırılıktan ötekine koşu
en derinden en uzağa
en karanlıktan en arıya

bir yırtıcı

konmak istemiyorum artık
zamanın hızında uçmak

bir an böylece
bekleyişimi devinimsiz sanmak.

Türkçesi: Enis Batur

DERSLER

Eskidendi,
ürkek, bilgisiz ben, ancak yaşayıp,
gözlerimi görüntülerle örterek,
ölülere ve ölenlere kılavuzluk yaptığımı
savladım.

Ben, içleştiren şair,
tutumlu, ancak acı çeken,
oralara dek yollar çizmeye gitmek!

Şimdi, üflenmiş lamba,
el daha aylak, titrek,
yavaşça başlıyorum yeniden
havada.

"Kim bana yardım edecek? Gelemez kimse buraya.
Ellerimi tutacak olan tutamaz titreyen elleri,
gözlerimin önüne bir perde koyan alıkoyamaz beni görmekten,

bir palto gibi gece ve gündüz çevremde olan
bu ateşe, bu soğuğa karşı yapamaz hiçbir şey.
Buradan, en azından, hiçbir
aygıtın sarsamayacağı bir duvarın olduğuna tanık durabilirim.

Bundan böyle, en kötü ve en uzundan başkası bekliyorum beni."

Böyle mi susar darlığında gecenin?

Gözlerimi kaldırdım.

Pencerenin ardından,
ışığın dibinden
imgeler geçiyor gene de.

Mekik dokuyanlar
ya da varlığın melekleri,
uzayı onarıyorlar.

Türkçesi: Enis Batur

Pierre Chappuis (d. 1930)

DÜŞLEM

Hiçbir şey (ama şu koku, birdenbire, sanki çiçek açmış
uzak akasyalar), ilk sıcakların mutlu karayılanından
başka hiçbir şey, papatya ve adaçayının egemen olduğu
çayırda akıp giden.

Şurda burda çiğ parıltıları.

Kazılmış çukurlarda, karıklarda çoktan ayağa kalkmış
ot, bir izin başlayıp bittiği yerde, sanki algılanmaz
bir yelin (bir iç çekişi, bir soluk parçası) keyfine
göre.

Koku. Kararsız patika, silik.

Ya da (ama, birdenbire, şu koku, şu salkım salkım beyaz-
lık), ya da suların yüzeyinde sallanan, dağılmış, yarısı
batık bir papatya tacı, adaçaylarının mavi saplarıyla
bağlı.

Türkçesi: Özdemir İnce

Vahe Godel (d.1931)

GİDİŞ VE DAVRANIŞLAR

bir kış gecesi
şamdanların ışığında
kafayı bulurken saray:
"seviştim
savaştım
ve bayındır oldum" diye
haykırdı en sevileni
kralların - sonra dönerek konuklarına
göz göre göre kaldırıp bardağını
içkisini içti

buna
yankı verdi beyaz sesi
düşük bir hükümdarın - sürgün
bin fersah uzakta yitip ülkesinden:
"ölü taklidi yaptım
denizin ortasında
sırt üstü yüzdüm=
ve bıraktım kendimi
küreklerin keyfine
tıpkı bir saman çöpü gibi."

Türkçesi: Özdemir İnce

FIGURE III

çözülmüş saç kaplar sürülmüş toprağı
ağız hafifçe dokunur ufka
dizler yoklar birbirlerini

boşlukta eller sürdürür savaşlarını
biri kansız bir kedigil - kanlar içinde
kırmızı bir eldiven giymiş ötekı-sıkılı yumruk

göz kendini tüketir kendi ağının göbeğinde
- bilmeksizin hâlâ kanat salladığını
üstüpüye gömülü yüreğin

Türkçesi: Özdemir İnce

Arthur Steiner (d. 1934)

DOĞANIN BİR PARÇASIYIM BEN

Doğanın parçasıyım ben, şiirler yazarım.
Yalnız doğa da değilim. Olsaydım bir taş ya da bir ağaç olurdum.

Onun bir kesitinde yaşıyorum, görmezlikten gelemem bunu.
O benden daha güçlü. Daha büyük. Çok zaman dilsiz, yine de
çok konuşkan.

Her şeyin aslıdır o. Hüzünlü ve güzel, durgun ve devingen, yıldırıcı ve zorba. Hem kendisine tutsak, hem o kadar değişken.

Doğada yaşar insan. Evinden çıkmasa da. Onu fark etmese de, rahatsız olsa da ondan.

Şiirler yazarım ben, doğanın bir parçasıyım,
imgeler üretir yaşam. Bir yığın imge, tanımadığım. Tedirginlik duyduğum, imgelerin biri gelir biri gider. Yine de mutlu olurum, bir teki gelmese bile.

Doğayı unutmak, yaşamı unutmaktır bir bakıma.
Büyük bir tehlikedir bu, benim için ve başkaları için.

Yaşam tehlikedir zaten, ve şiirler yazarım ben.

Türkçesi: Ahmet Necdet - Gertrude Durusoy

MEVSİMLER

Şu anda ilkbahar ölse
ağaçlar gitmez mi
ormanlara.

Şu anda sonbahar ölse
ağaçlar girmez mi
topraklara.

Şu anda kış ölse
ağaçlar dönmez mi
ağaçlara.

Şu anda yaz ölse
ağaçlar başlamaz mı deli danalar gibi
dolaşmaya.

Türkçesi: Ahmet Necdet - Gertrude Durusoy

Paul Thierrin (1923-1993)

KIRIK ŞİİRLER

Seni bekliyorum

yokluğun boşaltıyor odayı
bir bıçağın yumuşak ağzı

lamba
gölgelerin tükettiği

Halının üzerinde
adımlarının kırıntıları

Toplamam gerek
hepsini birer birer
seni var etmek için yeniden.

* * *

Bir duvar, bir kertenkele

Bir bisiklet enkazı
eğilmiş bir dal

Bir kadının karnı
yeşil düğmeli

İki bacak
ve Cythére'e tramvay bileti

Kafasını yitirdi
diyor insanlar

Budalalar
Yitirmiş olsaydı

elbette bulurdu biri.

Türkçesi: Özdemir İnce

İTALYA

XIV. yüzyıl eski İtalyan şiirinin en önemli çağıdır: Dante, Petrarca ve Boccacio gibi İtalyan şiirinin dünya şiirini etkileyen öncüleri bu çağda yaşamıştır.

Romantik çağa gelinceye kadar İtalyan şiirinde önemli bir hareket görülmez. Romantik çağda ise yine büyük ozanlar yetişir: Başta Leopardi (1798 - 1837) olmak üzere Giovanni Brechet (1783 - 1851) ve Silvio Pellico (1789 - 1854).

1920 yıllarında İtalyan şiiri önemli bir yenileşme evresine girer. Bu dönemin en belli başlı şairleri Guisippe Ungaretti, Eugenio Montale, Salvatore Quasimodo ve Cesare Pavese'dir.

Bu yeni dönemde İtalyan şiirinin öncüleri olarak Ungaretti ve Montale dikkatleri çekerler. 1935 yılına doğru Salvatore Quasimodo ve onun anlayışını paylaşan Alfonso Gatto, Leonardo Sinisgalli, Mario Luzzi, Victorio Sereni "Kapalıcılık" okulunu kurarlar ve belli bir şiirsel teknik ve kalıplan kurallaştırırlar. Ancak bu şiirin dışında ve ondan çok daha geniş boyutlu ve İtalyan şiirinin ana damarı olan bir başka şiir de vardır: "Yeni Şiir". Guovanni Pascoli ve Gabriel D'Anunzio'nun şiir geleneğine karşı çıkarak yepyeni şiirsel anlatım biçimleri kuran Guiseppe Ungaretti, Eugenio Montale ve bunlardan daha başka nitelikler taşımasına karşın Umberto Saba gibi ozanlara "Yeni ozanlar" denilmiş ve bunların yazdığı şiirler "Yeni Şiir" olarak adlandırılmıştır. "Kapatıcı Şiir" içinde yer alan bazı ozanların daha sonra bu akımdan ayrıldıkları ve "Yeni Şiir"e bağlandıkları görülür. "Kapalıcılık" dönemi Quasimodo için bile geçici bir dönem olmuştur.

1936'da yayımladığı ilk yapıtı "Çalışmak Yorar"la bir tür "Öykü-Şiir" gerçekleştiren Cesare Pavese'nin son şiirlerinde öykü öğesi tamamen yok olmuştur.

Umberto Saba, İtalyan çağdaş şiirinde, "Kapalıcılık"ın tamamen dışında kalmış ve gelenekle, insanın günlük sorunlarıyla bağını koparmadan kendine özgü bir yer yaratmıştır. Günlük yaşamda olup da Saba'nın şiirine girmeyen ne bir olgu, ne bir duygu, ne de kişiler vardır. 1970li yılların ortalarından itibaren ülkemizde de etkili olmaya başlayan günlük (Quotidien) şiirle Saba'nın şiiri arasında bir akrabalık söz konusudur: Binbir çeşitlilikle dolu günlük gerçekliği her yanıyla şiire aktarırken o gerçekliğe duygusal olarak katılmak ve o gerçekliğin içinde yer almak, somut sözcüklerle gündelik ama varsıl bir dünyayı yani "Gündelik yaşamın mucizesi"ni dile getirmek.

İtalyan şiirinin yeni seslerine gelince: Renkli ve çoğul kişiliğiyle Pier Paolo Pasolini, Elio Pagliarani, Antonio Porta ve Nanni Balestrini'yi anabiliriz.

Umberto Saba (1883 -1957)

KARIMA

Sen bir piliç gibisin
taze ve beyaz.
Esince rüzgâr, tüyleri karışan
su içerken boynunu eğen
ve toprakta eşinen
ve yürürken
seni sultanlara yaraşır adımlarınla
ağır ağır giden
ve iterek göğsünü ileriye
çalımla çimende gezinen
bir piliç gibisin sen.
Erkeğinden daha üstün bir piliç.
Tanrı'ya yaklaştıran
tüm günahsız hayvanların
tüm dişileri gibi.
Eğer yanılmıyorsam
yanıltmıyorsa eğer beni gözlerim
başka hiçbir kadında değil
bunlar arasında senin eşin.
Akşam
tavukları bastırınca uyku
öyle sesler çıkarırlar ki
bazen hastalanıp inildediğinde
tatlılar tatlısı sesini anımsatır senin.
Sen bilmezsin
kümeslerin yumuşak ve üzünçlü sesine
nasıl benzediğini sesinin.

Sen gebe bir düve gibisin
hafif
ağırlaşmamış daha
şen şakrak hatta,
boynunu çeviren
okşayınca,
boyun değil

yumuşak pembeden bir et çemberi sanki.
Karşılaştığında
duyursan böğürdüğünü
o ses
o denli yakınıcıdır ki
koparıp bir tutam ot
edemezsin vermeden.
Hüzünlüysen eğer
işte ben de öyle sunuyorum
armağanımı sana.

Sen dişi bir köpek gibisin
uzanmış yere,
gözleri bunca tatlı
ve acımazsız yüreği.
Bastırılamayan bir öfkeyle tutuşmuş
bir ermiş oluveriyor
ayaklarının dibinde
ve öylece sana bakıyor
Tanrı'sı ya da Efendisiymiş gibi.
Evde ya da yolda
yaklaşmaya görsün birisi
hemen gösteriyor bembeyaz dişlerini,
kıskanç mı kıskanç
sevgisi.

Sen ürkek bir tavşan gibisin.
Daracık kafesinde
dikilir ayağa
görünce birini
ve durur tetikte
uzatarak kulaklarını.
Kepek ya da hindiba götürmeni bekler,
olmayınca da
büzülüp içine
karanlık köşeleri seçer.
Hangi gönül razı olur
ağzından almaya yemini?
Hangi gönül razı olur almaya

kurmak için yuvasını
üstünden yolduğu tüyü?
Hangi yürek katlanır
acı çektirmeye ona?

Sen bir kırlangıç gibisin
baharda dönen,
ama güzün göç eden.
Ne ki yok bu son alışkanlığın senin.
Daha çok
tüy gibi deviniş almışsın
kırlangıçtan.
İşte budur bana
yaşlılığını duyan
ve de yaşlı olan bana
bir başka bahar muştulayan.

Sen bir karınca gibisin
yarınını düşünen.
Çıkınca kıra gezmeye
ninesi ondan konuşan
yanındaki bebeye.
Ben de böyle işte
başka hiçbir kadında değil
ya anda buluyorum seni
ya da Tanrı'ya yaklaştıran
tüm günahsız hayvanların
dişilerinde.

Türkçesi: Bedrettin Cömert

SEVGİLİ YER

Dolaşıp durduk bütün öğleden sonra
iki yaşamı bir yapacağımız bir yer arayarak

Gürültüydü yaşam, ergindi, düşmandı
gençliğimize gözdağı veriyordu

Oysa cırcır böceklerinin hâlâ öttüğü bu yere varınca
bilseniz nice sessizlik bu ay altında.

Türkçesi: Bedrettin Cömert

ESKİ KENT

Çoğun dönerken eve
loş bir sokağından geçerim
eski kentin,
yansır su birikintilerinde solgun
ışığı birkaç sokak fenerinin
ve hep kalabalıktır yol.

Burda
meyhaneden eve ya da kerhaneye
gidip gelen insanlar arasında
burda
insanların ve malın
koca bir limanın dökümtüsü olduğu
bu yerde
sonsuzluğu buluyorum
alçak gönüllülükle

Burda
denizci orospusu
ana avrat düz giden moruğu
işini uyduran kancığı
kızartmacı dükkânına mitili sermiş süvarisi
canı istediğinden içi içine sığmayan genç kızı
hepsi
yaşamın ve acının yaratıklarıdır.
Tanrı çalkalanır
onların içinde
benim gibi...

Burda
sıradan insanlar arasında
düşüncemin arındığını duyumsuyorum
yolun en aşağılık olduğu yerde.

Türkçesi: Bedrettin Cömert

Vincenzo Cardarelli (1887-1959)

ÖLÜME

Evet ölüme,
ama hayır ölümün saldırısına uğramaya!
En iyi yolculuk olduğuna inanarak
ölmek
böyle bir yolculuğun.
Ve son anda
her biri bir yüzyılmış gibi gelen
bir istasyon saatinin dakikalarını
sayar gibi
neşeli olmak.
Mademki ölüm
aldatan sevgilinin yerine geçen
bir gelindir kocasına bağlı
almak istemeyiz içeri onu
çağırılmamış bir konuk gibi
ne de kaçmaz birlikte.
İzinsiz
çok kez çıktık yola.
Zamanın tek bir anda
eşiğini aşmak üzereyken,
anısı bile bizlerin
uçup gidecekken,
bırak bizi ey Ölüm, elveda diyelim dünyaya,
bırak, gecikelim biraz daha!
Olmasın birdenbire
büyük adım.
Buz kesiyor kanun
düşününce apansız ölümü.
Ölüm, yakalama birdenbire beni,
haber et uzaktan,
alışkanlıklarımın en sonuncusuymuş gibi
dostça alırsın beni.

Türkçesi: Bedrettin Cömert

MARTILAR

Bilmem
yuvası nerdedir martıların
nerede barışa ererler.
Durmadan uçmaktayım
ben de onlar gibi.
Yem yakalamak için suya sürünüşleri gibi
ben de yaşama sürtünüyorum.
Belki onlar gibi sessizliği seviyorum
sonsuz deniz sessizliğini.
Ama benim yazgım
yaşamaktır
fırtınada şimşek gibi.

Türkçesi: Bedrettin Cömert

GECE GEÇİŞİ

Işıklarla pırıl pırıl
bir trenle geçerken gece
gördüğüm şu tepecikte,
işte şurda,
yukarlarda,
çocukluğum yatar benim.
Yanık sap kokusu
dolduruyor içimi istasyonda.
Beni çağıran sayısız sesi andıran
eskil ve yaygın koku.
Ama gidiyor tren.
Nereye gittiğimi ben de bilmiyorum.
Uykudan gözünü bile açmayan
bir yol arkadaşım var.
Bir yabancı gibi bir hain gibi
geçtiğim bu ana toprağının
benim için ne olduğunu
ne düşünür ve düşler başkası.

Türkçesi: Bedrettin Cömert

ÖMER HAYYAM'a

"İç yaşadıkça" (Hayyam)
Yaz sabahlarında
yetişir ağızda bir yaprak ey Hayyam!
Bahçelerin güneşi
senin o
hiç içmeyeceğimiz şarabından
daha çok sarhoş ediyor bizi.
Bilsen
senden sonra nice mahzenlerden içtik,
kıpkırmızı oldu boğazımız
batının şaraplarından,
benim ihtiyar, benim yanık İranlım!
Tatlı düşünür çocukluğundur senin
asıl büyük armağan.
Sen
sisler ve yıldız uzaklıklarından
baktın dünyaya,
bildin yaşamın gölgesini
boyamasını ilksel meraklarla.
Umutsuz kesinliğin dışında
bir şey olmadığı yerde
sorular sordun, uyuşumlar önerdin
ve sonuçlanmıştı her şey.

Acıyarak gizlenen sana
sertliği değil Tanrı yüzünün
ama yorgun etin
tekdir ederken seni,
o karanlık ve ağlamaklı hoşnutsuzluktan
inceliği doğuyordu bir uyumun.
Böylece sen
inanarak bilmediğine
ve aramak zorunda olduğunu sanarak
atlattın
kaçınılmaz öncüllerini
insan yaşamının.
Budur asıl iyi şarap
Hayyam!
Bu aidatı içkisini
sana hayırlı kılan Tanrı,
seni varsıllığa
ve şiire eriştiriyordu.
Sense ey korkusuz,
kendi yaşamının zaten
çiçeklenmiş bir mezarlık olduğundan
kuşkulanmadan,
güleç mezarının güllerinin
çeşnisinde bakıyordun.

Türkçesi: Bedrettin Cömert

Diego Valeri (1887-1976)

KIYI

Bu uzun kıyıda iyiliğim benim
boydanboya uzanır ya günbatımları
göğün ve kanalın bir anı
kırmızı, altın şansı, güneşin
peşindedir ya, kaçak mutluluğun,
durgun uçuşun, gözkarartan boşluklarda
darmadağın ufuklarında geniş ateşlerin.
Sallanır yelkenlilerde direkler
titrer ağı çeken ipler, sessiz türküsü
canlı suskun suların, sönen gölgede.

Türkçesi: Egemen Berköz

BİR GÜL

Yine açılıyor akşamlar göller gibi
soluk, altın damların üstünde,
titreyerek yavaş, kımıltısız ışıkta
dağınık kuşkusu ağaçların.
Yok artık anılar, ağlayışlar: yalnızca
kısacık bir an, taş uykusundan
uyuyan yürekte, seni gören
parlak ışığı yaşamın
açık ve gizli şaşırtıcılığı yaşamın
yaşayan yaşamın. Ve gök göktür.
Bir gül açılır bir köşesinde
dünyanın, esrikleşir akşam havası
yeryüzünü kaplayan.

Türkçesi: Egemen Berköz

YEŞİL KUŞLAR

Değil mi hava güzel, değil mi esmiyor artık
dizilebilirler dallara sessizce
ötüşmeden yeşil kuşlar
yaprakçasına, pençeleri gümüşten.

Türkçesi: Egemen Berköz

ACILAR KIYISI, UNUTUŞ KANALI

Büyük gölgesi şimdi güzün:
birden çökmüş akşam, soğuk
karanlık enginliğinde dumanlı göğün
hasta taşın üstüne, suyun - sönük.

Seyrek ışıklar şimdi, sıkıntıları,
sarı, siste dağılmış
uzak birbirinden, ayrı
her biri kendi ışıltısına kapanmış.

Acılar kıyısı, unutmuş kanalı...
bir ses yok yükselen ölü yürekten.
Yalnız o ayrılır haykırışları, tırmalayan kulakları
limandan uzaklaşan gemilerin

Türkçesi: Egemen Berköz

TATLI ZAMAN

Asılı havada tatlı zaman.
Dökülür tüyleri mavi göğe
ak kanadından bir güvercinin.
İnce bir ışık süzer son güllerden
seyrek yaprak duvarlar
tarlayla çayır arasında.
Gökten bir hüzün, büyük güneş kadar
iner yeryüzüne.

Sen, doğan set üstüne, yalnız
bir pırıltısıyla görünmez suların...

Eğiyorsun başını, ak kollarını kaldırıyorsun
tarıyorsun yumuşacık saçlarını;
öylesine yavaş, durarcasına.
Havada tatlı zaman gibi.

Türkçesi: Egemen Berköz

Giuseppe Ungaretti (1888 -1970)

LUCCA

Mısır'daki evimizde, akşam yemeğinden, Dua'dan
sonra annem buraları anlatırdı bize.
Bundan, şaşırmalar şaşırmalarla geçti çocukluğum.
Sakınan, körce bir gelgit var kentin sokakları arasında.
Burda amaç yola çıkmaktır.
İkindi serinliğinde meyhanenin önünde, California'dan
kendi mülkleriymiş gibi söz eden insanlarla
oturdum.
Dehşetle kendimi buluyorum bu insanların
davranışlarında.
Sımsıcak aktığını duyuyorum şimdi damarlarımda
ölmüşlerimin kanının.
Bir kazma aldım ben de.
Toprağın tüten kalçalarında güler yakalıyorum
kendimi.
Elveda istekler, sıla özlemleri.
Bir insanın bilebileceği kadar biliyorum geçmişi
ve geleceği.
Yazgımı tanıyorum artık ve köklerimi.
Artık bir şey kalmıyor bana kehanette bulunacak,
düşünü görecek.
Her şeyi tattım, acısını çektim.
Ölüme rızadan başka bir şey kalmıyor bana.
Huzur içinde çocuk yetiştireceğim demek.
Yaşamı överdim, kötücül bir iştah
ölümlü aşklara iten beni.
Aşkı, ben de türün bir güvencesi saydığım
şu an, ölümü görüyorum.

Türkçesi: Egemen Berköz

LOCVİZZA (30 Eylül 1910)

Muhammed Şahab
derlerdi adına

Soyundandı
Berberi emirlerinin
kendini öldürdü
çünkü yoktu artık
yurdu
Fransa'yı sevdi
adını değiştirdi

Marcel oldu
Fransız değildi ama
ve yaşayamazdı artık
ailesinin
Kuran
dinlenen çadırında
bir kahve yudumlanarak
Ve çözemiyordu
büyüsünü
kendini bırakışının

Birlikte götürdük onu
otelin sahibi kadınla
Paris'te kaldığımız
karanlık ve yokuş
bir arka sokaktan,
rue des Carmes, 5 numaradan
Ivry mezarlığında
yatıyor
hep
dağılmış
bir panayır sonrası günü
görünümünde
o kenar mahallede
Ve belki yalnız ben
biliyorum artık
yaşadığını

Türkçesi: Egemen Berköz

BİTİŞ

Böğürmüyor artık, fısıldamıyor deniz,
Deniz.

Düşsüz, renksiz bir alan deniz,
Deniz,

Aşındırıyor da insanı deniz,
Deniz

Yansısız bulutlarda kımıl kımıl deniz,
Deniz.

Hüzünlü dumanlara bıraktı yatağını deniz,
Deniz,

Ölü de görüyorsun, deniz,
Deniz.

UYANIŞLAR

Mariano 29 Haziran 1916

Her bir anı
bir başka kez
yaşadım ben
koyu bir çağda
benden dışarı

Uzaktayım belleğimle
peşinde o yitik hayatların

Uyanıyorum su
içinde sevgili bildik şeyler
şaşkın
ve yatışmışım

Bulutları kovalıyorum
çözülüyorlar tatlı
dikkat kesilmiş
anıyorum
birkaç
ölü arkadaşı

Nedir Tanrı?

Ve canlı
yılgıyla
faltaşı açıyor gözlerini
ve kucaklıyor
yıldız damlacıklarını
ve susuyor ova

Ve duyuyor
yeniden soluk aldığını
Türkçesi: Işıl Saatçıoğlu

Eugenio Montale (1896 -1981)

DEĞERLERİN DÜŞÜŞÜ

Bir yüksek öğrenim tezi okuyorum
değerlerin düşüşü üzerine
düşen kişi yüksekteymiş önceden
buymuş savunulması gereken
kim yitirmiş peki bu denli aklını?

Ne üstte ne de alttadır yaşam
hele hele ortada hiç
tanımaz o yukarıyı aşağıyı doluyu boşu
ne de sonrayı
zırnık bilmez şimdidense

Yırt kâğıtlarını at lağıma
ey kendini bilmez adam
belki işte o zaman
söyleyebilirsin bir an olsun yaşadığını

15 Ekim 1972

Türkçesi: Bedrettin Cömert

DAĞILGAN GÖLÜMÜZ

Şu dağılgan gönlümüzü kavrayıp her biri yandan
ateşten imlerle açıklayacak
ve tozlu çayırlarda yitmiş bir safran gibi
parıldayacak sözcüğü isteme bizden

Ah güven içinde gidiyor insan
dost kendine ve başkalarına
önemsemiyor sıvası dökük bir duvarda
bıraktığı gölgesini kavurucu sıcağın

Sana dünyalar açacak anahtar isteme bizden
belki birkaç hece bir dal gibi kuru ve eğribüğrü
bugün yalnız şunu diyebiliriz sana
olmadığımız ve istemediğimiz şeyi

Türkçesi: Bedrettin Cömert

İNGİLİZ KORNOSU

Rüzgar özenle çalıyor bu akşam
- Bir çelik şakırdamasını anımsatıyor -
sazların sık ağaçların ve süpürüyor
bakır ufku
uçurtmalar gibi uzandığı uğuldayan
gökte ışık çizgelerinin
(Geçip giden bulutlar, parlak
krallıkları göğün! Yukardaki Eldorada'ların
aralık kapıları!)
ve deniz, morarıyor
köpükten köpüğe, renk değiştiriyor
ve kıvrılıp bükülen köpüklerden
bir hortum fırlatıyor kıyıya;
kararırken hava yavaştan
doğan ve ölen rüzgâr
seni de çalsaydı bu akşam
kalbim

Türkçesi: Egemen Berköz

UZANMAK GÖLGESİNE, SOLUK VE DALGIN

Uzanmak gölgesine, soluk ve dalgın,
güneşten kızgın bir bostan duvarının,
dinlemek böğürtlen dikenlerinin arasından
tarlakuşlarının şakımasını, hışırtısını yılanların.

Toprağın çatlağında, burçakotlarında ya da
izlemek kırmızı karınca dizilerini,
kâh dağılan, kâh toplaşıveren
başak kümeciklerinin üzerine.

Gözlemek dallar arasından, çırpınışını
denizin uzaklarda, pul pul,
yükselirken ağaçsız tepelerden
ağustos böceklerinin titreyen şarkısı.

Ve dolaşırken göz kamaştıran güneşte
hissetmek hüzünlü bir hayretle
nasıl da benzediğini, hayatın ve acılarının,
üstü cam kırıklarıyla kaplı
şu duvar boyunca yürümeye.

Türkçesi: Egemen Berköz

SURİYE

Şiir Tanrı'ya çıkan merdivendir
derdi eskiler. Öyle olmadığını görürsün belki
beni okursan. Ama o gün anladım bulduğumu
söyleyeceklerimi sana, bulutların
aldığı göğü ve bir keçi sürüsünün
dik yamaçlardan sarktığı otlayarak
böğürtlenlere, sazlıklara doğru, o gün ve zayıf yüzleri
ayla güneşin birbirine karışıyordu,
motor bozulmuştu ve bir kayaya
kanla çizilmiş okun gösterdiği
Halep yoluydu.

Türkçesi: Egemen Berköz

YAŞAMA SANCISIYLA

Kaç kez karşılaştım yaşama sancısıyla:
yolu kesilmiş, dereydi, uğuldayan,
kıvrılmasıydı yanan kâğıdın,
yere çökertilmiş attı.

Mucizeydi tanıdığım tek iyi şey
tanrısal ilgisizliği başlatan:
yontuydu o, öğleden sonra ağırlığında
ve buluttu ve yükseklerde süzülen doğan.

Türkçesi: Egemen Berköz

Salvatore Quasimodo (1901 -1968)

BİR BAŞKA LAZZARO ÜSTÜNE

Çok uzak kışlardan beri, kükürtten
bir gong dövülür dumanlı
vadilerde. O zamanki gibi dalgalanır
ormanların sesi: "Işıktan önce,
uyku içinde, doğacaksın ottan
insanlara". Geri döner taşın
dünyanın hayalinin duraksadığı yerden.

Türkçesi: Egemen Berköz

ÇAĞIMIN İNSANI

Hâlâ taş elinde düşünde hâlâ sapan
çağımın insanı. Uçaktaydın,
kanatları ölüm ve kötülük taşıyan,
- gördüm seni - ateş arabasında, darağaçlarında,
işkence çarklarında, gördüm: sendin,
kıyıma inanan biliminle, yanılmaz,
aşksız, İsasız. Öldürdün yine
hep öldürdüğü gibi ataların öldürdüğü gibi
insanı ilk gören hayvanları.
Ve bu "Dağa gidelim" dediği günkü
koku kardeşin kardeşe bu kan
kokusu. Ve sana kadar gününe kadar
gelen o soğuk inatçı yankı.
Unutun ey oğullar topraktan yükselen
kan bulutlarını unutun babalarınızı:
kül altında kalmış mezarları,
rüzgâr yüreklerini karakuşlar almış.

Türkçesi: Egemen Berköz

DUVAR

Kertenkeleler dolaşıyor nicedir, kayıp
kayıp gidiyor duvarlarında stadın
sarkan otlar, çatlaklar arasında;
kurbağa yuvasına dönüyor,
türkü söylüyorum durmuş, uzak
gecelerini memleketimin. Anımsarsın
gölge gibi gelişimizi büyük yıldızın
selamladığı bu yeri. Nice günler
geçti, sevgilim, kavaklar yaprak dökerken
nice kan aktı toprağın ırmaklarına.

Türkçesi: Egemen Berköz

KAR

Akşam iniyor: ayrılıyoruz yine
ey sevgili hayalleri yeryüzünün, ağaçlar,
hayvanlar, asker kaputlarına
bürünen yoksullar, analar ey gözyaşıyla
dölyatakları kuruyan analar.
Aydınlatıyor bizi çayırları örten kar
ay aydın kar. Oh, bu ölüler. Alnımıza
alnımıza vurun kalbimizi kalbimize
de haykırsın birimiz hiç olmazsa bu sessiz
bu apak mezarlar çemberinde.

Türkçesi: Egemen Berköz

GÜN GÜN ÜSTÜNE

Gün gün üstüne: uğursuz sözler, kan
ve altın. Tanıdım sizi ey benzerlerim
ey yeryüzü canavarları. Dişleriniz
arasında yok oldu acıma, iyi haç bizi bıraktı.
Dönemem artık cennetime.
Mezarlar kaplayacak yaralı toprakları, denize karşı,
kahramanlık anıtı olmayacak ama bir teki bile.

Kaç kere oynadı bizle ölüm: yaprakların
tekdüze hışırtısıydı saran havayı
keşişleme esince fundalıktan bulutlara
yükselir gibi bataklık kuşları.

Türkçesi: Egemen Berköz

MİLANO, AĞUSTOS 1943

Boşuna aranıyorsun toz toprak arasında
yoksul elim, kent öldü.
Öldü: Naviglo'nun tam kalbinde
gürledi son patlama. Düştü
akşamüstleri tüneyip öttüğü
manastırın anteninden bülbül.
Kazmayın avluları, kuyu açmayın
susuz değil artık canlılar.
Bırakın bu kıpkızıl bu şişmiş ölüleri
evlerinin toprağına bırakın:
öldü kent, öldü.,

Türkçesi: Egemen Berköz

Sandro Penna (1906-1977)

ŞİİRLER

Yaşam.. şafak vakti bir trende
anımsamaktır üzünçlü bir uyanışı
dışarda ölgün ışığı görmüş olmaktır
ısırgan havanın kızoğlankız ve buruk hüznünü
duymuş olmaktır kırık dökük bedende

Daha bir tatlı anımsamak
apansız kurtuluşu oysa
yanıbaşımda genç bir denizci
ve mavisi ve beyazı giysisinin
ve dışarda bir deniz
baştan sona renk tazesi

III

sen rüzgârdan sırılsıklam
iniyorsun kara merdivenlerini meyhanenin
benim uzakçıl bir göğümde
güzel saçların diri gözlerine dökülmüş.

Liman ve rüzgâr kokusu şimdi
dumanlı meyhanede
ve oylumlayıp bedenleri
beyaz denizciler sevindiren
özgür rüzgâr

IV

Nisan göğü altında kuşkuludur dirliğim
kımıldar şimdi açık yeşiller
gelişi güzel esen rüzgârda,
uyur sular hâlâ
ama açık gibidir gözleri

Koşar çocuklar çayırda
dağıtır sanki hepsini rüzgâr
ne ki yüreğimdir tek dağınık benim
kala kala bu yüreğe
yeşile iz bırakmış beyaz gömleklerinden
(ah gençlik) bir şimşek kalır canlı mı canlı

VIII

Kaçma çocuk, gitme tek başına
kendim için söylediğimi sanma
apaçık bir iz gördüm alnında
ama annen görmüyor, görmüyor ne de arkadaşın

IX

Bir bardak süt
ve bir meydan anıtlı
bir bardak süt
senin tatlı senin kirli senin yeni
ellerinden

Türkçesi: Bedrettin Cömert

Libero De Libero (1906-1979)

NE YAKINMA NE DE ÇIĞLIK

Sen de öfkeli gözkapaklardan çıkarsın
erişemezsin ama kanın vuruşlarına
seni acının demir parmaklıklarına bağlayan kadın.
Yüz çevirirsin can sıkıcı dostuna
ve uzaklaştırır seni ağıdın eli
bir yanıltıcı sözler yoluna
bir gölgeyle buluşmayı beklersin orada.
Ve ben ne bir yakınmayım ne de bir çığlık
ne de bir dengesiz yüzün adıyım
kendi kışında donmuş mürekkebim ben.

Türkçesi: Özdemir İnce

Cesare Pavese (1908 -1950)

GÖRÜNÜM IV
(Tina'ya)

İki adam kıyıda sigara içiyor. Yüzen kadın
–suyu yarmadan– kendi kısa ufkunun yeşilinden
başka bir şey görmüyor. Gökle ağaçlar arasında
bu su uzanıyor ve akıp gidiyor kadın içinde,
gövdesiz. Bulutlar gökte dinleniyor, kımıldamıyor
sanki. Duman havada asılı, duruyor.

Buz gibi suyun altında otlar var. Kadın
üstlerinden geçiyor; ama biz ediyoruz otları,
yeşil otları gövdemizle. Su boyunca yok
başka ağırlık. Toprağı yalnız biz duyuyoruz.
Uzanan gövdesi kadının, suyun içinde,
açgözlü soğuğun emdiğini duyuyor belki
gevşekliğini güneş alan yerlerinin ve bıraktığını onu
capcanlı, devinimsiz yeşile. Başı kımıldamıyor.

Otların ezik olduğu surda uzanmıştı o da.
Koluna dayamış yan görünen yüzünü,
otlara bakıyordu. Kimse konuşmuyordu.
Hâlâ asılı havada o ilk hışırtı,

onu suya alan. Bizim üstümüzde, duman,
Şimdi kıyıya vardı, bizimle konuşuyor, ışıl ışıl
kapkara, kütüklerin arasından çıkan gövdesi.
Sesi, suyun üstünde işitilen tek ses
-boğuk ve genç, o önceki ses.

Kıyıda uzanmış,
en koyu, en taze yeşili düşünüyoruz, içine
bıraktığı gövdesini. Sonra, içimizden biri birden
suya atlıyor ve batıp çıkarak omuzları,
köpüklü kulaçlarla, devinimsiz yeşili geçiyor

Türkçesi: Egemen Berköz

GELECEK ÖLÜM - GÖZLERİ GÖZLERİN OLACAK

Gelecek ölüm - gözleri gözlerin olacak
sabahtan akşama dek, gözünü kırpmadan,
sağırcasına, eski bir vicdan acısı gibi
saçma bir alışkanlık gibi
ardımızdan kovalayan bu ölüm
gelecek bir gün
Boş bir sözden ayrımsız olacak gözlerin
aynada kendini gördüğünden ayrımsız her sabah,
suskun bir çığlık, bir sessizlik olacak.
Ey sevgili umut, o gün biz de bileceğiz
hem yaşam hem hiçsin sen bile, ey sevgili umut!

Herkese birdir bakışı ölümün
Gelecek ölüm-gözleri gözlerin olacak
bir alışkıyı bırakırcasına
ölü bir yüzün belirdiğini görürcesine aynada
kenetli bir dudağı dinlercesine
sessizce ineceğiz o dipsiz burgaca.

Türkçesi: Bedrettin Cömert

UYUYAN DOST

Ne diyeceğiz uyuyan dosta bu gece?
En güçsüz sözcük
en yırtıcı acıdan geliyor dudaklarımıza.
Bakacağız dosta,
bakacağız hiçbir şey demeyen yararsız dudaklarına,

çok yavaş konuşacağız
Her akşam
aldırışsız ve dipdiri beliren eski ağrının
yüzünü alacak gece. Bir can gibi karanlıkta suskun,
acı çekecek eskil sessizlik.
Çok yavaş soluyan geceye konuşacağız.

Ölü sessizliğe karşı oylumlaya oylumlaya varlıkları
apansız gelecek şafağın irkiltisinde
ve varlıkların ötesindeki karanlıkta
an'ların damlayışını duyacağız. Yararsız ışık
günün doğan yüzünü vuracak ortaya. Susacak
an'lar. Varlıklar konuşacak yavaştan.

Türkçesi: Bedrettin Cömert

ÇALIŞMAK YORAR

Evden kaçmak için yolu geçmeyi
yapsa yapsa bir çocuk yapar,
çocuk değil ki artık
bütün gün sokaklarda sürten bu adam
üstelik evden de kaçmıyor.

Hani yaz ikindileri vardır
meydanlar bomboş uzanır batan gün altında,
geçip gereksiz bitkilerle bir bulvardan
durur yalnız adam.
Değer mi bunca yalnızlık, gittikçe daha yalnız olmak için?
Boştur yollar meydanlar yalnız gezildiğinde.
Oysa bir kadın durdurmalı
konuşup da birlikte yaşamaya inandırman,
yoksa hep kendisiyle konuşuyor insan. Bunun için de
kimi vakit körkütük olur geceleri
ve anlatır durmadan, anlatır yapıp edeceklerini.

Böyle ıssız meydanda bekleyerek
rastlanmaz elbette kimseye, ama dolaşırken sokakları
durduğu olur insanın şöyle bir
Olsalardı iki kişi, başka olurdu ev
sokaklarda bile. Kadın olurdu, değerdi dolaşmaya.
Gece kimsecikler kalmaz meydanda
Oradan geçen bu adam görmez
yararsız ışıklar içinden evleri
kaldırmaz artık gözlerini.
Kaldırımları dinler yalnızca
kendininkiler gibi nasırlı ellerin döşediği.

Doğru değil ıssız meydanda kalmak.
Mutlaka yolda olmalı o kadın
yalvarsan eve çeki düzen verecek

Türkçesi: Bedrettin Cömert

Antonio Delfini (1908 -1963)

AĞAÇLARI KESİYOR

Ağaçları kesiyor sayın belediye başkanı,
ağaçları kesiyor sayın şapşal.
Belgelere imza çakıyor sayın Vali,
imza çakıyor sayın yönetici belgelere,
üç yataklı polis amiri imza çakıyor,
sayın milletvekili oyunu veriyor,
sayın memur sallıyor başını.
İtalya'da hükümet sonsuz cehennem,
İtalya'da her dakka buz gibi soğuk.
Bir toprak kayması oldu Sicilya'da,
bakan çatar kaşlarını, atar tutar;
"Neler biliyor yahu bu adam,
gebermeli pezevenk!"
Lukanya'da su baskını var.
gelsin ölümle maskeli balolar.

Bir eğlencedir bu, bir yaşını aşkın:
Savaştan, depremden, açlıktan, mısır hastalığından,
göçmenlerden, banka boğmacasından,
İtalya'da her zaman vebadan çok ölen var.
Rovigo'da, Catania'da, Liverno'da çok ölen var,
Trento'da, Trieste'de çok ölen.

Yoksullar kamçıyla, zehirle ya da tüfekle ölsünler.
Ne dedi Milano'da patron:
"Torunlar yaraşmadılar atalarına."
"Bizim olsun sermaye, özel olsun,
bu düzen değişmemeli,
çağa uygun olmalı kamçı, ağırlaşmalı yumruk."

Sonra geldi saat dokuzda buzlu içkiler.

Türkçesi: A. Kadir - A. Tanış

Giorgio Caproni (1912-1990)

Silah sesleri
inim inim inletiyordu bütün ormanı

donmuş penceremin
yanında, gözlüyordum
kırağıda birbirleriyle çarpışan
gölgeleri.

Bir ona
bir ötekine gidiyordum
Bulmaya
çalışıyordum kendi gölgemi
Engel oluyordu
işime, handaki curcuna.
Dumanlar.
Şen şakrak kahkahaları
kadınların.
Kırılan
bardaklar.

Başım dönüyordu.

Böyle çılgın bir
şenlik hiç görmemiştim daha.

Dört nala gidiyordu
arkamdaki şamata, arıyordum
-tüfek omuzda-
gölgeler içinde kendi gölgemi.

Bir görünüp bir kayboluyordu.

Pusu kurmuştum avlanmak için ama
karanlıktı sonum.

(Benim hedef.
Gerisi
safsata.)

Türkçesi: Özdemir İnce

Vittorio Sereni (1913 -1983)

BİR FABRİKAYI ZİYARETTEN

Bir fabrika düdüğünün sesi gelir çok uzaklardan,
bu eylül ortasında, çığlıktan çok ıslık gibi sevinçli.
Demek ki bütün düdükler susmamışlar daha.
Eski patronlar isterlerdi her şey sessiz olsun, çıt çıkmasın-
açlık mahallelerinde;
toplumun suskunluğuyla övünürler şimdi.
Bu sessizlik içinde,
sabah suskunluğunun birdenbire kapladığı
bu sessizlik içinde,
yanda kalmış oyundaki bir ödevin kızgınlığı var,
gürleyip taşıverir yüreciğinde
çocukken iki ders arası duyduğun düdük sesi.
Çınlar saatlerinde bugünün
kükreyen gücü öncülerin:
Yükselir gelecek günlere susamış
atılganlıkların burçları
genç yüzyılın kalesi üstünde.
Ama bir başka ses bu,
işçilerin sesi bu,
yükseldikçe tedirginleşen
ve boğuk hoşnutsuzlukta karara karara
korkunç öfkelere bürünen bir ses.
Ey, şu anda susturulmuş ses,
aslında bölük pörçük ses,
ey, titreyen gelecekle yiten geçmiş arasında sıkışmış kalmış
iki dilli can,
ey, bir vakitler göklere ağan acı şarkı!
Ama şu, tedirgin edici, alaycı düdük yok mu
fabrika düdüğüdür o, umut dolu.
Çevrede ücret ve iş sıkıntısı içinde,
acı ve boş ortalıkta hiçbir ses yok
suskun düdüklerin cılız sesinden başka.
Ama gittikçe daha yavaş dalgalanan kısa titreyişlerde
bir karışım kokusu var,
kan ve ter kokusu.

Türkçesi: A. Kadir - A. Tanış

Franco Fortini (1917-1994)

SUÇ ORTAKLIĞI

Biz geçmişi unutursak,
Ruhr işçisi hem kendi kendini yer bitirir,
hem de ortak patronlarımızın
onun koluna kazıdıkları
bütün damgaları siler.

Biz birçok haklardan vazgeçersek,
bir Asturia maden işçisi de
pembe ve kurşuni ipek parçasıyla avunur durur
ve Cezayirli bir kadın
korkak ve mutlu görür kendini.

Biz baş eğmekte devam edersek,
kederli çocuklar da yaşamakta devam eder,
doğduğuna kimbilir ne kadar pişman olacağını
henüz bilmeyen.

Türkçesi: A. Kadir - A. Tanış

İTALYA

1942

Oysa ne kadar severmişim seni,
işte karşında selama dururum,
ey İtalya, ey gerekli hapishane!

Ne kederli yolların içindir,
ne insan yüzleri gibi kırışık kentlerin için
ne kiliselerinin çilesi içindir,
ırak kitaplarının sesi için ne de.

Kafalara çekiç gibi vuran sözlerin içindir,
açlarla, yoksullarla örülü sözlerin için
belki senin bağrında bir yabancı gibi saran
işte şu acılar için.

Gelecek günleri canla başla bekleyen
güvenilir insanlara seslenen dilim için
kaskatı acılarla yoldaş
özgür insanlara seslenen dilim için.

Senin o eski, boş adın için
artık ölmek bile yetmez.

Türkçesi: A. Kadir - A. Tanış

Pier Paolo Pasolini (1922 - 1975)

GÜL BİÇİMLİ YENİ ŞİİR

Bana gelince
bıraktım ücreti ödenmemiş
asker, istenmeyen gönüllü yerimi:
sinemayı, yolculukları, utancı, biliyordum, düşüm-
den biliyordum zaten, ama uyanınca kenarda buldum
kendimi, başka oyuncular girmişti, ne ki gönüllü değil,
ve çekip gidince kırlangıçlar, yığıştı sahneye şimdi onlar,
kovulmuş havva, gülüşünde yakınıyor yeni havvalar'ın. ne önemi
var ki bunun? bir gerçeği anlamaktır gerçek acı. benim bu
63'te yeniden 43'te olduğum gibi oluşum, gözü yaşlı
çocuk, istekli çırak, dökülen saçlarıyla, ağaran
saçlarıyla, dünyanın beni, kendine yabancı
cismi, kendiliğinden dışa atması, yeni ka-
pitalizmin tarihsel yöntemleriyle ger-
çekleşti, her insanın bir çağı var ya-
şamda ve soyulur kendi sorunlarıyla,
on yıl tek bir yılmışçasına doğan
yeni İtalya'yı bilmeye yetkili
değilim, ta 64'te İtalya, bense
benim gibi tüm marksistler
gibi 54'te, uzlaşmışız tut-
kularında eski dönem-
lerin.

Türkçesi: Bedrettin Cömert

ZAFER'den

...
Son kanlı grevlerin yankısıyla
gidiyor şimdi Togliatti,
ah, haklı çıkan peygamberler arasında
gidiyor yaşlanmış olarak.
Gizli silahlar düşlüyorum çamurda
oynayan çocuklar arasında
toprak belleyen yaşlı babalar arasında
gizli silahlar düşlüyorum iniltili çamurda.
Ve hüzün dökülüyor gömüt yazıtlarından
çatlıyor sıra sıra adlar çizelgesi
fırlıyor kapağı gömütlerin
ve o yıllarda kullanılan paltolarıyla
geniş pantolonlarıyla
ve çeteci saçlarında asker beresi
iniyorlar gencecik cesetler
dibinde pazar kurulan duvarlar boyunca
bostanlardan şu yamaçlara giden
yollardan aşağı
iniyorlar mezarlarından.
Aşktan da başka bir şey gözlerinde
gözlerinde gizli bir çığlık
kendi yazgılarından değişik bir yazgı için savaşan
insanların gizli çığlığı gözlerinde.
Artık gizli olmayan o gizleriyle
suskun
iniyorlar aşağı
ağarırken tan.
Bunca yakın oldukları halde ölüme
dünyada katedecek çok yolu olanların
mutlu adımlarıyla yürüyorlar.
Dağlarda oturur ama onlar
Po nehrinin çakıl dolu vahşi kıyılarında
ve sonunda buz gibi ovanın.
Ne işleri var aramızda?
iniyorlar ve kimse durdurmuyor onları
saklamıyorlar
ne acı ne de sevinçle sıktıkları silahlarını.
Mitranın o terbiyesiz parlayışı
ve o akbaba yürüyüşün utancından körleşmişçesine

kimse bakmıyor onlara
İniyor onlar
gün ışığında
o karanlık ödevlerine.
....

Bakalım, yüreği tutulup kim söyleyecek onlara
bittiğini
Türkçesi: Bedrettin Cömert

BİR PAPA'YA

Sen ölmeden birkaç gün önce, ölüm
gözüne sen yaşta birini kestirdi,
yirmisinde sen öğrenciydin o işçi,
sen soylu varlıklı, o halktan biri:
ama aynı günler ikinizin de üstünden ısırdı
gençleştirmek için yaşlı Roma'yı.
Ölüsünü gördüm, Zucchetto garibin teki.
İçkili dolaşırken gece pazar yerinde
San Paolo'dan gelen tramvayın altında kalıp
çınarlar arasında, raylarda sürüklendi bir süre:
saatlerce tekerlerin altında bekledi:
çevrede üç beş meraklı toplandı sessizce
bakmak için: gelip geçen azdı, saat geçti.
Sen var olduğun için var olan insanlardan biri,
bıçkınlar gibi göğsü bağrı açık yaşlı bir emniyetçi
fazla yaklaşanlara bağırıyordu: "Açılın!" diye.
Derken hastaneden cankurtaran geldi, ölüyü yüklendi,
insanlar dağıldı, giysi yırtıkları kaldı bir iki yerde,
ve az ötede, gececi kahvenin, onu iyi tanıyan
sahibi kadın, yeni gelen birine
Zucchetto tramvay altında kaldı, can verdi, dedi.
Birkaç gün sonra da sen tükendin: Zucchetto
senin kilisenin büyük insan sürüsündendi,
geceleri dolaşan, karnını kimbilir nasıl doyuran,
kimsesiz, yersiz yurtsuz içkici garibin biri.
Haberin yoktu halinden onun: haberin olmadığı gibi
binlerce binlerce mesihten onun gibi.
Zucchetto'ların sevgini niçin hak etmediklerini
kendi kendime sormam, acımasızlık belki.

Analarla çocuklar, bir başka çağın külleri,
çamurları içinde yaşıyorlar rezil yerlerde.
Senin ömrünü geçirdiğin yerin az Ötesinde,
San Pietro'nun güzelim kubbesinin berisinde
Gelsomino bunlardan biri...
Taş ocağının ikiye böldüğü tepenin eteğinde
bir dizi yeni yapıyla bir su birikintisinin orta yerinde
bir sürü izbe, ev değil domuz ini.
Bir işaretin, bir sözcüğün yeterdi
buradaki evlatlarının evlerde oturmaları için,
ne bir işaret verdin, ne bir sözcük söyledin.
Marx'ı bağışlaman istenmiyordu ki! Seni
ondan, onun dininden ayıran dev dalgalar vardı
binlerce yıllık yaşamdan yansıyan:
senin dininde yok mu acımanın yeri?
Papalık ederken sen, binlerce kişi,
ahırlarda bok içinde yüzdü gözlerinin önünde.
Bilirsin, kötülük etmek değil günah işlemek:
asıl günah, iyilik etmemek.
Ne iyilikler edebilirdin! Hiçbirini etmedin:
gelmiş geçmiş en büyük günahkâr sensin.

Türkçesi: Rekin Teksoy

ŞİİRLİ SES

(Marilyn Monroe için)

Geçmiş dünya ile gelecek dünyadan
yalnızca güzellik kalmıştı geriye, bir de sen
çaresiz küçük kardeş,
abilerinin peşinde koşan,
onlara öykünüp, onlarla gülüp ağlayan.
Sen, en küçük kardeş,
alçakgönülle taşıdın sırtında güzelliği
ve halkın içinden gelen kızın ruhu
hiç bilmedi güzel olduğunu,
bilseydi, güzellik olmazdı ki.
Dünya öğretti sana güzelliğini
ve güzelliğin dünyanın oldu.
Korku salan geçmiş dünya ile korku salan gelecek dünyadan
yalnızca güzellik kalmıştı geriye, bir de sen,

uysal bir gülücük gibi sürüdün onu peşinden.
Uysallık bol gözyaşı dökmeyi,
kendini vermeyi, gülen gözlerle
acıma dilenmeyi gerektirdi.
Ve alıp görürdün güzelliğini.
Yitip gitti bir altın zerresi gibi.
Aptal geçmiş dünya ile
yabanıl gelecek dünyadan,
bir güzellik kalmıştı geriye, küçük kardeşin
küçük göğüslerini, kolayca açılan küçük göbeğini
vurgulamaktan utanmayan.
Güzellik bunun için vardı,
senin dünyanın tatlı kızlarının...
Miami'de, Londra'da yarışmalar kazanan
tacir kızlarının güzelliklerinin aynı.
Yitip gitti altın bir güvercin gibi.
Dünya öğretti sana güzelliğini,
ve güzelliğin artık güzellik olmaktan çıktı.
Ama sen çocuk olmayı sürdürüyordun,
geçmiş gibi aptal, gelecek gibi acımasız,
ve seninle İktidarın sahip çıktığı güzelliğin arasında,
yer aldı bugünün olanca aptallığı, acımasızlığı.
Gözyaşları arasında bir gülücük gibi sürüdün onu hep peşinden,
edilginliğinle arsız, uysallığınla ahlaksız.
Yitip gitti ak bir altın güvercin gibi.
Geçmiş dünyadan arta kalan,
gelecek dünyanın istediği, şimdiki dünyanın
sahip çıktığı güzelliğin ölümcül bir kötülük oldu.
Şimdi artık abiler dönüp geriye bakıyorlar,
rezil oyunlarına bir an ara veriyorlar,
sağır dalgınlıklarından sıyrılıp
soruyorlar kendilerine: "Marilyn, küçük Marilyn,
yol mu gösterdi yoksa bize?"
Şimdi sen,
hiçbir değeri olmayan, gülümseyen çaresiz kız,
ilk sensin, dünyanın kapılarının ötesinde
ölüm yazgısına terk edilen.

Türkçesi: Rekin Teksoy

İtalo Volpe (d. 1926)

BARIŞ BAYRAKLARI

Barış bayrakları,
tüm renkler
halklardır,
tüm halklar da insanlık -
Tüm halklar bekler durur
sevginin sesini,
bedenleri saran,
düşünceleri birleştiren
sevginin.
Ta yukarlarda, başlar üstünde,
acılı acılı,
dalgalanırken rüzgârda,
bir çınlama gibi dolanan
sesleri ölülerin

Barış bayrakları,
tüm renkler,
dünya halklarının selamı.

Türkçesi: A. Kadir – A. Tanış

ARTIK YETMEZ

Ortalıkta suskunluk varsa,
gözler gülümseyerek bakıyorsa,
gözyaşları yüreklerden uzaksalar,
her şey tatlı, güzel, uyumluysa,
her şey görünüyorsa yerli yerinde,
o zaman böylesi mutluluktan
ne kalır bize?

Oysa ortalıkta sürüklenir durur
insanların gözyaşları, sicim gibi,
konar acımız
sonsuz çayırlarına toprağın,
dilsiz ağaçların bağrına
girer acımız,

sürükler acıyı hava ordan oraya,
dirilikten soluya soluya sessiz sedasız
beklersek zamanın sonunu.

Bugün artık yetmez
şiirlerde anlatmak yaşamı,
almalıyız hayatı kendi ellerimize
kurmak için geleceğini dünyanın
vakit geçirmeden.

Türkçesi: A. Kadir - A. Tanış

Alfredo Giuliani (1927-2007)

MAVİ EŞİTTİR CUMA

Nasıl davranmalıyım, yenilecek mi sonunda
kara kanat, bilmeyi istedim (Almak için istenir oysa)

Şöyle dedi yıldız falcısı: (yazgı): genellikle iyi,
gerçekleşecek ve pişman olmayacaksınız, yanmasında parlak
hilal ay, çağı hesaba katarsak, azıcık bir hoşnutluk
(gün ortasında çayırda yüzmek), durumu
zorunlu kılabilir, Uranüs'ün veya uzaylardan gelen kış
kimi kız arkadaşla veya akrabayla çakışıyor, o işi yapmaktan
çekinmeyin,

ün sağlayarak ona (bahçeden makas gürültüsü)
saygınlığını azaltmak için hep yanınızda tutun nazarlığı,
oldukça tekdüze bir ay geçireceksiniz.
Akıl doktoru ise şöyle dedi: (düşle ilgili olarak):
geniş aydınlık boş sıkı koyu dolu yüksek derin
oynak murdar kımıltısız pis mi pis bulaşıcı tiksindirici
güler yüzlü gözdağı verici sınırsız ağrılı
zehirli vıcık vıcık çözük içe işleyici
dünyadır elinde bok tutan çocuk görüntüsü
suratsal yüzkızartıcı tanrısaldır dünya
kanlı keskin dölsel içi geçmiş ürkünç
savurgan baş döndürücü uydurucu değişimsel
kinci kurnaz inatçı âşık (içine kadar girerken girmeyi
bitiremediğin)

içseyrine dönmediğin sürece (bahçe kapısının sarmaşıktan güzel
bir eyer altı örtüsü var) ve
yanıtladım: ne güzel bir huzur var burda, nesneler yüzeylerini
kazıyorlar: arkama dönmek istiyordum, ama kaçmıştı ağlayarak.

Türkçesi: Bedrettin Cömert

Elio Paglîarani (d. 1927)

YOLCULUK No. I.

Doğmakta güçlük çekti bu kez İsa.
Çocuk doğurmak kadar yorucudur tren.
Üç çocuğum ve bir oyuncak atım var.

Sayısız ayaklarımız var, öylesine üşüyoruz ki
yalan söylemek boşuna: yirmi beşime
basacağım ocak ayında, şimdi bekliyorlar beni
nasıl bir herif olduğumu anlamak zorundalar.

Kış parkında durduk, ama
delik deşik ediyor düdük sesleri
durup dinlenmeden bekleyiş sessizliğini.

İnen adamın bağıracak gücü var
(kimse çağırmadı onu) kamburu çıkmış
donuk gözbebekli patlak gözlü adamın,
söylemek, anlatmak isterdim ona
iyi geçmiş bir yolculuk öyküsünü
bir tekne öyküsünü anlatmak isterdim ona.

Şimdi bir halka yapmışız ateşin çevresinde
kâğıt ateşinin ve ışıl ışıl ortalık
güzeliz hepimiz bakıştığımız zaman ve atkım
hâlâ benim hırsızın boynunda.

Haydi, yola çıkıyoruz, yabancılar, yüzü bulunmayanlar,
kapattılar seni ve iyidir böylesi,
biri var Bologna'da bekliyor seni
tam geceyarısı gerçekleşecek
bir doğum mucizesine yürekten inanarak.

Bakıyordum
korku içinde peronlara: öldürecek beni
şimdi deli ve olanaksız elinden kurtulmam,
doğdu artık Efendimiz, önümde duruyor işte.

Türkçesi: Özdemir ince

Nanni Balestrini (d. 1935)

TAPE MARK

Başım omzuma bastırılmış, onların dönüşünü
seyrediyorum, güneşten otuz kez daha parlak
yavaş yavaş kımıldatıncaya kadar parmakları ve gelirken meydana
çoğunluğu şeylerin, bulutun doruğunda,
dönüyor hepsi köklerine ve çalışarak yakalamaya
giriyorlar bilinen mantar biçimine.

Saçları dudakları arasında, dönüyor hepsi köklerine,
göz kamaştıran ateş küresinde, onların dönüşünü
seyrediyorum, yavaş yavaş kımıldatıncaya kadar parmakları
ve çiçeklenmesine karşın şeylerin, giriyorlar
bilinen mantar biçimine yakalamaya
çalışarak gelirken meydana çoğunluğu şeylerin.

Göz kamaştıran ateş küresinde, onların dönüşünü
seyrediyorum varınca stratosfere gelirken meydana çoğunluğu
şeylerin, başları omuzlarına basılırmış
güneşten otuz kez daha parlak, dönüyor hepsi
köklerine, saçları dudaktan arasında
giriyorlar bilenen mantar biçimine.

Kımıltısız yattılar konuşmadan, otuz kez
daha parlak güneşten, dönüyor hepsi
köklerine, başları omuzlarına bastırılmış,
giriyorlar bilinen mantar biçimine yakalamaya
çalışarak ve çiçeklenmesine karşın şeylerin
hızlıca yayılıyorlar, saçları dudakları arasında.

Gelirken meydana şeylerin çoğunluğu, göz kamaştıran
ateş küresinde, dönüyor hepsi köklerine,
hızlıca yayılıyorlar, yavaş yavaş kımıldatıncaya kadar parmakları
varınca stratosfere ve kımıltısız
yattığı zaman konuşmadan, otuz kez
daha parlak güneş yakalamaya çalışarak.

Dönüşlerini seyrediyorum, yavaş yavaş kımıldatıncaya
kadar parmakları, göz kamaştıran ateş küresinde,
dönüyor hepsi köklerine, saçları dudakları arasında
ve otuz kez daha parlak güneş
kımıltısız yattılar Konuşmadan, hızlıca
yayılıyorlar doruğu yakalamaya çalışarak.

Türkçesi: Bedrettin Cömert

Antonio Porta (1935-1989)

AÇMAK VII

Vücut kayalık üstünde, göz kamaşmış, güneş,
duvar uyuyordu, başı kitapta, gece denizin üstünde,
pencerenin ardında kuşlar, çadırda güneş,
göz daha koyu, karında kesik, izin altında,
çadırın ardında, son, açmak, duvarda,
bir delik, kurumuş karın, kapalı kapı,
kapı açılıyor, kapanıyor, bastırılmış karın,
açıyor, duvar, gece, kapı.

Türkçesi: Bedrettin Cömert

İNSAN İLİŞKİLERİ XII

Katlanılmaz oluyor yürümek, bir yıl daha geçti
döşemeye yapışmış ayaklarla,
er ya da geç, kemiğe indirgenmiş bacaklarla,
balı kasların, eski bir gerçekten başka,
kapanmış odaya, diyeceği bir şey yok sana ve yok sonra.

Buzlu yollarda, kayarak, yeşil atkı
ve koyu bereyle, bir dizi suç yüzünden,
kısacık mutluluk, buluşmuyorlar hiçbir zaman, bu yüzden
köpürüyorsun,
tırnağınla duvarı tırmalayıp, tırnağını kırıyorsun, uzanmışsın
kanepeye, mumyalanmış ördekler yüzüyor gölde,
"Bir öykü anlatıyordu bana" - "ha evet, yalnız sonunu ama."

Türkçesi: Bedrettin Cömert

İSVEÇ

XII. yüzyıl öncesi İsveç yazımıyla ilgili kaynaklar hemen hemen yok gibidir. Ülkenin 1100 yılında Hıristiyanlığı kabul etmesinden sonra kiliselerde, önce Fransız ve Alman, daha sonra da Danimarka edebi yatının etkisinde ve Latince yazılan bir edebiyat gelişmeye başladı.

1810 yılında kurulan "Posophoros" adlı derginin çevresinde toplanan şairler, başta Per *Daniel Amadeus Atterbom* (1790-1855) olmak üzere, Tieck ve Shakespeare'in etkisinde lirik bir şiir gelişti.

XIX. yüzyılda sanayileşmiş ülkelerle ilişkilere giren İsveç'te ekonomik ve toplumsal kargaşa başgösterdi ve bunun sonucu olarak, resmi edebiyatın romantizme bağlı kalmasına karşın bir başka şiir (başkaldırın, nihilist) gelişti. Bu dönemde özellikle *August Strind-berg*'in etkisi önemlidir.

XX. yüzyıl başlarında kendisi de bir sanayi ülkesi olmaya başlayan İsveç'te öncü ve toplumcu düşüncelere karşı bir eğilim belirdi. Bu dönemin en önemli yazarı *Par Lagerkvist* (1891-1974), en önemli şairi ise *Vilhelm Ekelund*"dur (1880-1940). Sanayileşen İsveç'te oluşan işçi sınıfına gönül yakınlığı duyan *Arthur Lundkvist, Harry Martinson* gibi şairler yetişti.

İsveç şiiri, ikinci Dünya Savaşı'ndan sonraki yıllarda Fransız şiirinin etkisinde kaldı.

Par Lagerkvist (1891 -1974)

YAŞAM

Ey yaşam, seni unutmayacağım ömrüm oldukça
Boğazıma sarıldığın o geceden beri.
Gençtim, körpeydim.
Gövdem sivilceli ve mosmor
Ellerin boğazımda zincirlenmişti.

Her gece yatağımın köşesinde
Dalıyorum o ıssız karanlıklara,
İnsanlar arasında yürüyorum korkuyla
Ellerin hep boğazımda.

Bir aralık boğulmam işten bile değildi.
Kesik kesik sözcükler geldi kulaklarıma
Karışırken kara toprak kanıma.

N'olduysa işte o anda oldu,
Duydum birden bire yaşadığımı,
Tüm ağırlığımca, tüm boyutumla,
İlk kez kuşkulandım o suskun boşluktan
Akarken taze kanım karanlık içine.

Ey yaşam, ömrüm oldukça seni unutmayacağım.
Boğazıma sarıldığın o geceden beri
Gençtim, körpeydim
Sivilceli ve mosmordu gövdem
Ellerin boğazımda zincirlenmişti.

Türkçesi: Lütfü Özkök

ARADIĞIN BURDA YOK

Sakin ol çocuğum, yok aradığın burda
Salt gördüklerindir var olan:
Orman, sis ve rayların uzanışı,
Çam ağaçlarını örten karlar bir de.
Belki uzakta, çok uzak bir ülkede
Meltemlerin estiği masmavi bir gök vardır
Duvarlarında güller, yollarında palmiyeler
Ama hepsi bu kadar.
Arama yok burda o sıcak dudaklarınla öpeceğin şey
Bilirsin, dudaklar da zamanla soğur gider.
Yürek her şeye bedeldir deme yavrum,
Deme boşuna yaşamaktansa ölmeyi yeğ tutarım.
Ne istersin ölümden?
Bir duysaydın gövdenden yayılan o kokuyu
Anlardın yılgısını kendi kendine kıymanın.
Zorunluyuz çocuğum, zorunluyuz sevmeye
Yaşamın upuzun sayrık saatlerini
Ve özlemin kısacık yıllarını
Bir aralık çöllerin çiçeklenmesi gibi.

Türkçesi: Lütfü Özkök

Elmer Diktonius (1896 -1961)

GRANİT

Taş haline gelmiş damarlarım
Atomlarım bir kaya içine sıkıştırılmış
Kısır ve kabayım
Sıcaktım bir çağda
Donmuşum şimdi
Sertleşmişim
Hiçbir güneş eritemez beni
Hiçbir soğuk çatlatamaz
Delemezler zırhımı öyle kolay kolay
Kaldıraçlar oynatamaz beni yerimden
Kayayım ben
GRANİT.

Ama istekliyim tüm koşulara
Yeşermek dilerim ormanlar gibi
Kuzey ışıkları gibi yanmak alev alev
Ya da ateşten yazılarla ışıldamak göklerde.
Seçtiğim:
Ölü yaşam yerine
Devinmek
Zaman ve sonsuzluk arasında.

Bahar ayaklarım ucunda ağlar durur
Yusufçuk yedi saatlik mutluluğunu yaşar çevremde
Ama ben bir tek maske ile
Tüm tutkularımı yansıtabilirim:
Ağır gelen bir granit ölümünde.

Köpürürüm öfkeden
Alnım kan içinde kalmıştır
Yüreğimi altüst eder acılar
Can yakıcı bir çığlık kopar içerimden:
Bir çağda sımsıcaktım ben
Buz gibiyim şimdi
Nice isteklerle doluyum ama
Ne fayda
Kayayım
GRANİT.

Türkçesi: Ata Karatay

Harry Martinson (1904 -1978)

DENİYE YAKIN

Okyanusun gürültüleri şu anda.
Kumsallar üzerine yuvarlanmakta gülle gibi.
Geçiciliğin bayraktan denen o kişi
Bu kıyıya ulaşmış,
Bu kumlara uzanmıştı.
Yersiz yurtsuz bir kraldı o.
Salt bir gün sürdü önderliği.

Türkçesi: Lütfü Özkök

BİLİNMEYEN DENİZ

Bilinmeyen denizde geçen her gün
Sürükler ardından sonu gelmez yarınları.
Çoğalır duyular kendiliğinden
Çevrilir kum bugünkü cama
Kavanozun içinde sıkışıp kalınır
Tıpkı kendi içine kapanan insan gibi
Denizin sonsuzluğu benzer bir cezaevine
Gözler mavi duvarda çaresizce dolaşır.
Ölesiye kahreder uzaklık seni
Ey bu denizlerin külrengi tayfası!
İşte böyle yakınlık ve uzaklık arasında
Pusulayı şaşırır kalır kişi oğlu.
Tapınağı yıkılır, gemisi batar...
Yarat bu yüzden kendine bir düşünce sanatı
Gelecek yıllar için çığlığını taşıyan
Dayanabilmen için o günlere dek,
Dayanabilmen için o illere dek.

Türkçesi: Lütfü Özkök

ADSIZ

Ne güzeldi mevsimlerin buzlarda dolanışı
Ve anısı sokakta yakılan çıraların,
Yıllar geçse de içimizi ısıtır
Yelde sağa sola savrulan isleriyle.

Ara sıra önemsiz olaylara tanıktık:
Kızağımızın kırılışı bayır başında
Ya da fırıl fırıl dönüşümüz buz tutan gölde.

Clary! Senle ben ikimiz yalnızdık.
Oturmuş sahildeki karlı fundalara
İşemiştik içine, anımsıyor musun?
Kahkahalar atmıştık birbirimize bakıp.
O kış zehir gibiydi, her yerde raşitizm,
Salgın hastalıkların bini bir para.

Clary! O harika cin gibi gözlerinle sen
O kış öldün, göğsün daha kabarmamıştı.

Türkçesi: Lütfü Özkök

Artur Lundkvist (1906-1991)

ÖZLEYİŞ

İlona,
Düşlerinde bir başkası olursun
Benden uzak, kendinden uzak.
Bir yaralı kanat mıdır kumlarda sürüklediğin
Yoksa dalgalar mı arkandan gizlice vuran?
Yolunu mu şaşırdın kardan bir dünyada
Çelikten çanı vururken sessizliğin
Bir başka balığın yuttuğu balık mısın
Karnına yavaş yavaş kayıp
Öldüresiye tıkayan
Yoksa rüzgârın o korkunç diline karşın
Taş üstünde biten çiçek misin
Yoksa kendi içine kapanan

Ve uyanışı olmayan bir düşte
Salt düşen, durmaksızın düşen
Herhangi bir özdek misin?
Kime gülüyorsun böyle
Çocuksu yüzünle çıkınca ortaya,
Kiminle savaştasın
Olgun yüzün altında?
Boynunda açan ne, bir gelincik mi,
Karışırken organlarımız birbirine
Aşkın yılan düğümüyle?

II

Yokluğunu duyuyorum İlona, kanıyor içim,
Ey ağaç dokuları gibi sımsıkı kapalı ağız!
Ey güvercinler geçtikten sonra kalan yeldeki alev,
Ekin tarlaları gerisinde yaz sisleri gibi yiten göğüs,
Kendi yelkenlerinde boğulan gemi,
Bir dövme gibi taş üzerine kazılan anı
Sabah çiğiyle ıslanan çiçekten kirpikler,
Bir çağlayan gibi ağır ateşten şehvet,
Dil altında yas, salyada ekim,
Hiçbir zaman kuramayacağım ev, düşten dumandan bir ev,
Tüm bir kuşağın yitirildiği kandan liman,
Bilinmez kentler üzerine yayılan bakır dumanlarında
Yeni doğan ay ve kayaların profili ey İlona,
Bir yusufçuk gözünde mahvolan ey mümkün hayat.

Türkçesi: Lütfü Özkök

ZORLAMAYIN BENİ

Zorlamayın beni yadsımaya
Düşlerde görünen gerçeği
Gerçekte görünen düşü.
Zorlamayın beni
Kurt köpeklerinin tüylerini okşamaya,
Gazetelerle volkanları söndürmeye,
Dikenli kundura giymeye;
Çıplak ayaklarla salt ufka varmak mümkündür
Bir çocuk gibi kucağında fidan taşıyan.

Benim işim değil betimlemek aç gözleri,
Olayların dizisinde kanlı sözcükleri silmek;
Ben tutuşmuş çıraları loş ve perişan odalara atacağım,
Ezeceğim yaklaşan tüm bitleri,
Kıracağım atomatları zencilerin kara pamuklarıyla.
Bana göre değil urağanları dinlemek suların dibinde
Ahtapotları sümbüllerle beslemek.
Atlamasına atlarım, mahkûm bir kuleden ölüme,
Orman yangınına, bir mezar taşı kurtarmak için;
İçmesine içerim güzelliği, sıçanlı nehirlerden,
Kırlangıçtı bir akşam göğünün temel taşını atmak için.
Ama gene de zorlamayın beni, gözlerimle gördüğümü
yadsımaya,
Bir bambu gibi diklemesine büyüyen tüzeyi,
Çam kozalaklarında sıcak sıcak kızaran
Ve bir şiiri kar kokan.

Türkçesi: Lütfü Özkök

Gunnar Ekelöf(1907 -1968)

YAŞAMIN HİÇBİR ÇEKİCİ YÖNÜ KALMAYINCA

Yaşamın hiçbir çekici yönü kalmadığı gün
İçimde öz suyun ve asidin yükselişi durduğu gün
Durgun bir yaşantıya vardığım gün
Kısacası, kendi kendime benzemeye başladığım gün,
- Bırakın beni gideyim!
Bırakın yaşayayım daha bir süre
Hür olarak başkalarına karşı,
Hür olarak kendime karşı!
Bırakın beni gideyim buralardan
Dostça ağaçlarla
Dostça denizle,
Taşlarla, yağmurla, güneşle
Hiçbir bağdan kopmadan,
Hiçbir şey istemeden, hiçbir suçum olmadan
Alıp başımı gideyim
Yalnız, yapayalnız!..

Türkçesi: Lütfü Özkök

GÜZLE GELEN

Rahat dur çocuğum, sakin ol ve bekle,
Bekle, yaban hayvanlarla gelen mucizeyi
Bekle, yıkılışını evrenlerimizin
Zaman denen nesnede hiçbir tat kalmayınca.
Sönmüş tüm yıldızlar süzülecek teker teker
Uyuyan adalara doğru
Ağaran güne dek, batan güne dek.
İşte o an, ne gündüzün ne de gecenin olacak;
Güneş toprağa girecek, ay taşların içine.
Sönmüş yıldızları getirecek kömürden gemiler.
O zaman, ah işte o zaman
Kanayan kapılar kendini her olanağa açacak,
Kansız kapılar büsbütün kapanmış olacak.
Yeryüzünü kaplayacak görünmeyen adımlar,
Havayı dolduracak işitilmedik sesler,
Kulakların zarı patlayacak derin sular dibinde.
Kentler çökecek, çanlar susacak.
Ve evleri okşayarak geçen mucizeyle
Sonsuzlaşacak zamanın o ölçülmez hüznü
Ölü bakışlarında ve uyuşmuş ışıklarda.
Sen çocuğum, bekleyeceksin sen gene
Suskun, tedirgin, evrenin değişişini
Kılın kıpırdamadan ağaran güne dek,
Kılın kıpırdamadan batan güne dek...

Türkçesi: Lütfü Özkök

FAUN

Bir hayvan ruhu var bende
O gözlerle bakarım sana.
Şunu bil
Ölümle ilişiğim
Salt güzellik uğrunadır.
Fazla duygum yoksa da
Gene onunla görürüm işlerimi.
İğrenmek elimden gelmez
Ama havlamayla melemeyi beceririm.
Eğer görürseniz tiksindiğimi bir şeyden
Bu, gövdenin kapsadığı anlamdandır.

Ya da bir istek,
O da aynı hesaba gelir.
Sakın ruhumu gövdemde arama.
O, tedirginlikle kendini gösterir.
Gizli düşüncelerim var sanma,
Onlar sana özgüdür, ey insan!
Zıt uçlarda bulunmaz,
Aralarda görünür
En çok üstüne titrediğin değer:
Ruhun koşulu tedirginlik...

Türkçesi: Lütfü Özkök

Karl Vennenberg (1910-1995)

YAKINLARDA BİR TELEFON OLSAYDI...

Yakınlarda bir telefon olsaydı
Hastaneye haber verirdik
Ya yetkisiz birinden öğüt ister
Ya da artık elinden bir şey gelmeyen
Bir doktora baş vururduk.
El altında bir sedyemiz olsaydı.
Belki yola çıkar otomobil beklerdik.
–Benzini bombardıman uçaklarına gitmemişse–
Ya da bir köylü arabası
–Atlarına ordu el koymamışsa–
Ya da yedek bir sedye
–Kaputtan ve değnekten–
Bir kilimcik olsun birkaç dal parçasıyla;
Gene de bir şeyler yapmak mümkündü o zaman
Ama içimizde kimsenin ne kaputu kalmış ne de kilimi

Diyelim ki sedyemizle kaputumuz var,
Tedavimiz de işe yaramış olsun.
O zaman yaralıyı yarasız yerinden tutup
–Yarasız yeri kalmışsa–
Altına ottan bir döşek yapar,
Sırtından doğrultmaya çalışırdık.

Ama madem ki yaralı sırtından ve ensesinden vurulmuş,
O zaman yan üstü yatırmaya uğraşır,
Yarasına dokunmadan taşımaya çalışırdık,
Ama mademki göğsünden de vurulmuş,
O zaman yarı yanlamasına yatırırdık,
Ama madem ki hem genişliğine hem uzunluğuna vurulmuş,

Tek çare: Bacaklarını kalçalarına dek bükmek
Ve incitmeden yavaşça taşıyabilmek,
Başı dik, bacaklar yukarda,
Tüzük gereğince,
Zaman uygun düşmese de
Durum böyle istiyordu.

Ama gel gelelim ne sedyemiz var
Ne görünürlerde bir yol
Ne otomobil, ne araba.
Ne doktora bir telefon
Ne de hastaneye.
Gaz bezleri tükenmiş
Pansumandan haberimiz yok.
Üstelik durum yüzde yüz umutsuz
Kan kaybı hesapsız
Acısı yürekler paralayıcı
Buna rağmen gene de yardıma kalksak
Mitralyözler bizi de biçecek
Parasını versek bile
Yok morfin can çekişene

Çarpış babam çarpış bir ceset uğruna
Ve gömme hukuku adına
Çürümüş organlarını
Batı kültürünün.

Türkçesi: Lütfü Özkök

Maria Wine (1912-2003)

BİR HEYKEL OLMAKTAN BIKTIM

Bıktım artık bir heykel olmaktan
Kimsenin göremeyeceği bir hiç olmak istiyorum
Gövdeme bakan hayran hayran
İnsanlardan da bezdim artık
Hani açık ağızları, dilsiz gözleriyle
Taştan ayaklarıma sürünenlerden.
Ve adi düşünceleriyle aynalarda
İliklerime değin beni üşütenlerden.
Yüz yıllardır dinledim
Zaman denen kanlı oku,
Öldüren, öldüren, salt öldüren.
İnsanların gizlerini, kuşların gizlerini,
Mevsimlerin gizlerini durmadan dinledim.
Gizler, gizler sonu gelmeyen gizler,
Tekrarlana tekrarlana içi boşalan gizler.
Bıktım artık bir heykel olmaktan
Taş yüreğim, tulu, perişan
Hiçbir küreğin kazmakla varamayacağı
Yerin altına girip yitmek istiyorum,
Toprakla birlikte şarkı söylemek istiyorum,
Toprak yemek istiyorum,
Toprak olmak istiyorum.

Türkçesi: Lütfü Özkök

BAŞLANGICI GERİ ÇAĞIRMA

Geri çağırmaya heveslenme başlangıcı
Bakarsın yaklaşıverir son,
Ama son diye bir şey yok ki,
Salt geçişler var.
Işıktan karanlığa
Karanlıktan ışığa.
Bir de sen varsın büyüyen,
Hiç durmadan büyüyen.

Türkçesi: Lütfü Özkök

Sonja Akesson (1926-1977)

ARACILIK

İş eder misin kendine
Dişlerini sıkıp
Sövüp saymayı?

Yok öyle şey.

Tası toprağı toplayıp
Buralardan gitmek mi?

Yok öyle şey.

Aşka gelip savaş açmak
Tabak çanağa
Ya da yumruk atmak mermer aynalara?

Yok öyle şey.

At kendini denize
Vur usturayı damara?

Yok öyle şey.

Peki elin kalem de mi tutmaz,
Bir şiircik olsun yazamaz mısın?

Yok öyle şey.

Türkçesi: Lütfü Özkök

FARE GİBİ

Bağdaş kurmuş soluk alıyorum
Mezarıma yakın.
Ha desem içindeyim,
Ha desem dışındayım,
Ha desem içindeyim.

Dışarda kar yağıyor,
Şimdiden eskimek istemiyorum.
Hiç istemiyorum.

Dışarda kar yağıyor,
Öyle şairane öyle usul usul...

yararı dokunur mu sağlığıma
Soluk alsam daha yavaş?

Ay, ne bu rüzgâr böyle!
İşte kapandı pencere birden
Bir tabutun kapağı gibi.

Türkçesi: Lütfü Özkök

Lars Forsell (1928-2007)

BÜYÜ

Gir içime, öl, gemici!
Rüzgâr ol, durmadan es!
Kanım ol, korkum ol, ölümüm ol benim!
Yeter ki yardım et biraz, yola çıkayım
Sonra kum yap beni istersen
Toprak yap!
Ver elini gemici, merhaba!
Korkuyorum, çelimsizim
Önemsizim, dışarda kalmışım.
Gir içime, bir ülke ol!
Rüzgâr ol, gül ol!
Yüreğimin sahiline çarpıp kırılan
Dubaları, fıçıları duyuyor musun?
İçimde öl benim, gemici
Ki gün ışığına çıkabileyim
Sözcüklerimi bulabileyim
Sonra gelsin ölüm, ona razıyım.

Türkçesi: Lütfü Özkök

ŞİİR

Bırak gelsinler...
Etkilensinler, değişsinler.
Daha yeni başladın işe sen.

Oysa her saatinde bir ozan var
Her dakkasında bir türkü
Yaşamının...

Bırak gelsinler
İstedikleri gibi söylesinler; .
'Ben benim', 'Seni delice seviyorum...'

Boş ver, bırak gelsinler
İster atla, avcı kılığında
İster yayan, hacı kılığında
Daha yeni başladın işe sen...

Türkçesi: Lütfü Özkök

Lasse Söderberg (d. 1931)

ORHAN VELİ'Yİ DÜŞÜNÜYORUM

1.
Limon rengi bir gök altında kulağıma şarkılar çalındı.
İşittim kötülüğün soluk alışını
Açık arazisinde kara düşüncelerin.
İşte bugün geliyorum billurların mesafesinden
Doğunun yıldızlarını göğsünden içmek için
Ey dilinde güvercinlerin tünediği,
Yalın içkilerle kadınların sevdalısı!
Ey şiirlerindeki güzelliğin
Kelebek hafifliğini hapsetmeye çalıştığım ozan kardeş!

2.
Yurdumda kar meydanlarda ölürken
Savsaklamanın uyuşukluğu kaplar içimi.

Yurdumda çalınır o ezici, kahredici
Avrupai ölümün tekdüze oda musikisi.

Yurdumda kar, genç kızların düşleri gibi kokar
Beyaz dallar altında okurken yabancı şiirlerini.

3.
Her gece bir gündüzün içine akar,
Her tedirgin pencere bir çığlık fırlatır
Kapanırken karanlığın göğsüne.
An olur uzak ülkeler özlenir,
An olur zamanın anaforu kösnüyle içilir.
Ama bugün seni düşünüyorum ey yaşamın kırdığı ozan!

4.
Görüyorum ölümünü herkesinkine benzeyen,
Görüyorum yalınlığını kahramanlara yaraşan,
Duruyorum bir dakika hayale dalmak için
Gök denen şu koskoca erinçin altında.

Türkçesi: Lütfü Özkök

Göran Sonnevi (d. 1939)

KISA ŞİİRLER

Kıvançla sıktım yumruğumu
Denize karşı
Bağırdım sonsuzluklara
Egemenlik ulusundur
Egemenlik denizindir

Kıyıdaki çakıl taşlarına uzandım
Verdim dudaklarımı ilk gelen dalgaya
Aktı içime hafif tuzun tadı tertemiz
Ve ılık bir ışık

Doğruldum, kahkahalar fırlattım
Dolandım kayalıklar arasında
Sıktım yumruğumu yaklaşan fırtınaya
Sudan tattım üç kez
Yekindim kalktım, deniz de kalktı benimle

Türkçesi: Lütfü Özkök

Peter Curman (d. 1941)

BEN VE ÖTEKİLER

Uzun süre inandım varlığına iliklerime dek
Bir noktaya varmanın, bir amaca ulaşmanın
Yalnız bana özgü bir gerçek var sandım.
Ama şimdi anlıyorum yaşamın anlamını
Başkalarına ne değin bağlı olduğumu,
Başkalarının koşullarını paylaşma zorunluğunu
Ve kimliğinin başkalarıyla birlikte doğduğunu,
İşte bundan ötürü kendimi toplum hizmetine adadım.

Ben imtiyazlı bir ülkede imtiyazlı bir vatandaşım,
Bu olağandışı ülkede olağandışı bir yaşamım var,
Konum bunlarla ilgili,
Hem İsveç'te oturup hem de pasaportumu yakmak
Ya da haritanın herhangi bir noktasına taşınmak,
Akıl kârı değildir derim.
Ama bu Zenginler Kulübünde yaşadığıma tanıklık etmek
Ve televizyonda yoksul ülkelerin yoksulluğunu görmek
Acı verse de gene haklı çıkarıyor yazarlık mesleğimi.

Türkçesi: Lütfü Özkök

KARA ATLAR

Bir Madonna gibi temiz
Ve aydınlık yüzünde
Birdenbire şaha kalkıyor yağız atlar.

Bunları da korkmadan bağrıma basmam gerekiyor

Türkçesi: Lütfü Özkök

İZLANDA

İzlanda edebiyatının şiir alanında ilk örnekleri X-XII yy'da yazılan *Edda şiirleri*'dir. X-XIII. yy'da yazılan *Skald şiirleri*'yse saray şairlerinin (skaldlar) ürünleridir. Hıristiyanlıkla birlikte içerik alanında değişmeler görüldü. XIV. yy'da yepyeni bir şiir türü olarak, destan özelliklerini taşıyan *rimur* diye adlandırılan bir şiir gelişti. XVII. yy. dinsel şiirin yükseldiği çağdır. XVIII. yy'da aydınlanmacı düşüncelerin etkisiyle ürünler veren *E. Olaffson*'dan sonra XIX. yy. da İzlanda şiirinde romantizmin derin etkileri görüldü (*J. Hallgrimsson vb.*) Yirminci yüzyılın ilk çeyreğinde İzlanda şiiri *Stefan fra Hvitadal* (1887 - 1933), *David Stefansson* (1895 - 1964), *Tomas Gudmundsson* (1901-1983) vb. şairlerle yeni romantizme doğru bir gelişme gösterdi. İkinci dünya savaşı sonrasında ortaya çıkan "atomik şairler" kuşağı ise özgür koşuka ve Avrupa modernizmine yöneldi. Bu akımın başlıca temsilcileri: *Stein Steinarr* (1908 - 1958), *Jon ur Vör* (d. 1917), *Johannes Ur Kotlum* (1899 - 1972), daha genç kuşaklardan *S. H. Grimmson* (d. 1919), *H. Sigfusson* (d. 1922), *H. Petursson* (d. 1931) vb. dır.1062

Tomas Gudmundsson (1901-1983)

BÜYÜK KERVAN

Bir bilen yok nerde başlamış yolculuk
Kim yönetir şu koca kervanı
Katılmışız alaya tümümüz noksansız
Kimimiz isteksiz, kimimiz oyuna katılır gibi

Çeşitli yükleriyle ağır ağır ilerlemede
En aşılmaz yollarda hayal kataı
Çağ çağ sürüklene sürüklene bir gidiş bu
Ve ölüm bu uzun yolculuğun tek amacı.

Türkçesi: Ata Karatay

Snorri Hjartarson (1906-1986)

DUYDUM YAKLAŞIYORLARDI

Duydum yaklaşıyorlardı
alaca karanlıkta beklerken
yol üstünde tozlu yolda

Adam yürüyordu atı çekerek
eli sımsıkı tutmuştu yuları
sanki yularla büyümüştü eli

Kadın sarılmıştı çocuğa
öyle soluktu ki
geceye yaldızsız geceye doğru

Dedim ki sizler tıpkı
önceki gibisiniz
yolda bu göçmenler yolunda

ama sığınacak yer neresi
nereye saklanacaksınız
umudunuzla hepimizin umuduyla?

Hiçbir şey söylemeden baktılar bana
ve sonra silinip gittiler
geceye, karanlığa ve geceye

Türkçesi: Talat Sait Halman

Stein Steinarr (1908 -1958)

MERMER

Göz kamaştıran YUNAN
Ve ROMA yüceliği
Toza dönüşür yeryüzünde.

Alır götürür bir gün
Onları esen rüzgâr

Ben kalırım:
İnsan eli değmemiş gibi hiç
Beklerim
Yaratıcı ustamı.

Türkçesi: Ata Karatay

Jon Ur Övr (d.1917)

KOY KANADINI

Şiirimin üstüne koy kanadını
uzun yolun yolcusu küçük kuş
sabahtan akşama kadar.

Bahçemdeki çiçeğe yaslan, yıldız
bir an için zaman ve uzayda
sürüp giden yolculuğunda.

Ölüm ummanının kumsalından fışkıran
bir deli ot gibi kökleri büyüyenler
kımıldanıyor. Onun nerden geldiğini soran yok.

Türkçesi: Talat Sait Halman

Olafur Joharın Sigurdsson (d. 1918)

SESSİZLİKLE KUYULAR

Sessizliği dinlediğinde altın ormanların hışırtısı
ırmağın gür çağıltısı ve güz çalılarıyla koruların
son kokulan birbirine karışır
sessiz bir yas, ayla yıldızların aydınlığı.

Sessizliği dinlediğinde bilirsin ki bahar bitmiştir
ve senin ilkyazın hiç gelmeyecektir artık.
Yaz da gelmeyecektir, ama yolcu yolunda gerek.
Türküsüz yollar mı? Alacakaranlığın ayazın belirsiz yolları mı?

kısa ve yokuş yukarı mı? uzun ve ferah mı?
Hepsi aynı yere varır - korkuyla sorularla doldurur senin
yüreğini.
Sessizliği dinlediğinde duyarsın ormanın hışırtısını, ırmağın
çağıltısını,
derken sessizlik yitip gitmiş kuyuların ferahlığını getirir sana.

Türkçesi: Talat Sait Halman

Dagur Sigurdarson (d. 1937)

YAŞANTI ŞİİRİ

I

Erkek olup da
yolda güzeller güzeli bir kıza
rastlamak zor iş.

Kaşlar çatılır. Göğüs
içeri çekilir. Ben
durup bakarım aptal aptal.

Öyle acı
Öyle acıklıdır ki.

Süt şişesi verilmeyen bebek
gibi ağlamak işten değil.

II

Yine de böylesi biraz daha iyidir
güzeller güzeli bir kız olup da
tuzlu balık fabrikasında
çalışmaktan boğaz tokluğuna

ve kahrolası bir masal şehzadesine
yaranmaktan herifin iğrenç bir serseri
olduğunu bile bile

Türkçesi: Talat Sait Halman

Thorsteinn Fra Hamri (d. 1938)

BEN BU ADAMI TANIMIYORUM

Ulusunun canevine girmek mi istiyorsun
huzuru ve gerçeği bulmak için

seni götüreceklerdir baş papazın avlusuna
kömür ateşlerine
el pençe divan kızlarla birlikte işiteceksin
nice suçların inkâr edildiğini

Türkçesi: Talat Sait Halman

HAYRET

Şaşılacak şey tertemiz taptaze
başlayan güne uyanmak

kupkuru toprak şimdi ıslak yumuşak burcu burcu
kemiklerinde ölüm taşıyarak gezdiğin yerlerde avlaklar var-

şaşılacak şey böyle uyanmak:
mutlu görmek, saydam ve taze görmek başlayan günü,
yeryüzündeki tüm gençlere gülümsediğini görmek
ve kendi çocuklarının otlara daldığını seyretmek...

Türkçesi: Talat Sait Halman

Njördur P. Njardvik (d. 1936)

İÇEBAKIŞ

I.

Aydınlığın orta yerinde
karanlık
karanlığın orta yerinde
aydınlık
aydınlığın ortasında
Ben

II.

Kapının önünde
gözlerim dört dönüyor
içe bakıyor
durmuşum eşiğinde
dış yüzeyin
işte genişliyorum
gözlerimin önünde
çinili bir zemin gibi
erdemler duruyor dimdik
sütunlar gibi
duvarlar boyunca
ve ben adım atıyorum

kendi karanlığıma
içebakışın genişliğinde
dış yüzeyin kapıları
kapanıyor ardımdan

III.

Sivri uçlu bir sancı
çekiyor beni kendine
göğsümden
görünmeyen bir engel gibi
ilerde hiçbir şey yok
yürüyorum el yordamıyla
akıl ve duyu arasında
çıplak
ürkek
körelmişim
kötü bakan karanlıktan

Türkçesi: Talat Sait Halman

IV.

Sonra bir şey değiyor
bana gizliden usulca
uzanıyor da
o dost eli
yumuşak sıcacık dokunuşuyla
kavrıyor beni
çekip götürüyor
yanmasında
ileriye, bir yere
gidiyorum peşinden
istekli
uysal
kör bir çocuk gibi
üstümdeki karanlık kabuğu
yalım olup fışkıracak
karanlığımın derinliklerinden.

Türkçesi: Talat Sait Halman

BANGLADEŞ

İki kez seller
gelip ezdi bizi

Önce umman geldi
örttü ülkemizi
açlıkla

Sonra kardeşlerimiz geldi
batıdan
ezdi geçti bizi
ölümle

İşte kaldık ıpıssız
viran kıyıda
dünyamızı kuracağız şimdi
açlıkla ölümün yakıntısından

Türkçesi: Talat Sail Halman

ZAMAN

Uçuyorsun ta yükseklerde
üstünden uçtuğun ülke
öyle ufak ki
katlayıp koyabilirsin
avucunun içine

Ama yaklaştın mıydı
büyür de
sana doğru
o seni tutar avucunun içinde

Zaman böyledir işte

Biran
küçücük durur ilerde
göremezsin ki onu

Ama yaklaştın mıydı
büyür de
sana doğru
o seni tutar avucunun içinde

Alabildiğine büyüktür
senin tüm varlığının çevresinde

Türkçesi: Talat Sait Halman

JAPONYA

Japon şiiri 19. yüzyılda Avrupa yazınına yönelişle modernleşme aşamasına girdi. Yazı ve konuşma dillerinin birleştirilmesi de bu dönemde gerçekleşti. Batı şiirinden etkilenerek modern Japon şiirinin ilk örneklerini veren ilk kuşak şairler arasında *Takamuro Kotaro* (1883 - 1956), *Muro Saisei* (1889 - 1962), *Miki Rotu* (d. 1889), *Hinatsu Konosuke* (1890-1970), *Sato Haruo* (1892-1964) vb. adları saymak gerekir. Daha sonraki kuşaklardan *Yamagusi Seişi* (d. 1901), *Tskumoto Kunio* (d. 1922) vb şairler **tanka, haiku** gibi şiirsel formları yeni yaklaşımlarla işlediler. *Yoshioka Minoru* (1919-1990) özgür koşukla gerçeküstücü şiirler yazdı. Günümüz Japon şiirindeki yeni yönelişler, çeşitli gruplar (VU grubu, ASA grubu, Areçi grubu vb.) çevresinde toplanan İşii Yutaka (d. 1940), *Iwata Hiroşi* (d. 1932), *Niikuni Seiiçi* (d. 1925), Tanikava Şuntaro (d. 1931) vb şairlerce temsil edilmektedir.

Yosano Akiko (1878 -1942)

BEKLEYİŞ

1.

Gelebildin nihayet,
Bıraktım canavar sineklerini
Ki tutup hapsetmiştim
Avucumun içine
Bu sonbahar sabahı.

2.

Sayısız adımlar
Kalbimi dövmede
Durun bakalım:
Buraya tırmananlar
İki-üç kişidir belki de.

Türkçesi: Güngör Küçükersan

Yamamura Bocho (1884 - 1924)

DUA
Gökyüzünden
Bir olta sarkıyor
Aşağı doğru
Yalnızlığın verdiği
Sıkıntıdan doğma
Umacı umacı
Kırmızı balıklar
Oltayı yutuyorlar...

Türkçesi: L. Sami Akalın

Kitahara Hakushu (1885 -1942)

İHTİYAR ADAMIN BİRİ

Şu izbe köşelerden birinde
Ufacık bir kulübe var
İçinde kemik yüzlü batık gözlü
İhtiyar adamcağızın biri yaşar.

Kıpırdadığı yok, hep öyle yarı uykulu
Ne gecesi kalmış artık ne gündüzü
Ve öyle bitkin öyle bitkin ki
Böğürtüye benzeyen öksürüğü...

Yüzünde soğuk bir gülümseme
Arada bir mırıldanır durur
Çiğner de çiğner bir kemik parçasını
Takır da takır - tukur

Çiğnediği beyaz bir kemik parçası
Ya... bir takırtı, kuru tukurtu...
Gönlünde yıllarca önce ölen
İlk sevgilisinin kemiği bu.

Sonra bakarsın bir şeyler sayıyor
O titrek parmaklarıyla
Hani sonradan kuyusunu kazan
Dostlarının sayısı mı bu?.. Yoksa

Sevip sevip de bir el sıkarak
Ayrıldıklarının sayısı mı?
Yoksa uzak düştüğü yuvasının
Buraya kaç günlük yol ettiği mi?

Ve gün olur bana der ki
Şu göğe bak da ne var ne yok söyle
Hiiç, derim; ne olacak, bir şey yok.
Tamam der; boş., yüzünde bir gülümseme
Türkçesi: L. Sami Akalın

Fukushi Kojiro (1889 - 1946)

KİM KESTİREBİLİR

Dangalak ağacın birisin sen
Göverir de göverir yaprakların
Dalın-budağın büyür de büyür
Hele hele bahar gelmeye görsün
Açar da açar çiçeklerin
Ye kuşlar gelir üstüne
Ötüşmeye bıcır bıcır.

Sen varsın ya sen hani
Gene de dangalak ağacın birisin
Ama çiçekler açıyormuş
Ama kuşlar geliyormuş ötüşmeye
Göverip duruyormuş yaprakların
Sen gene de gene de
Dangalak ağacın birisin işte.

Şu var ki yalnız
Bu söz konusu ağacın
Ta gökyüzünde
Ama nasıl parıl parıl
Bir yıldıza öyle
Bakıp bakmadığını
Kim kestirebilir?

Kim akıl-sır erdirebilir
Bu ağacın gökte
Ama nasıl parıl parıl
Bir yıldızı
Seyredip seyretmediğine?

Türkçesi: L. Sami Akalın

Tsuboi Shigeji(1897-1975)

ÇAKILTAŞI

Yolda çakıltaşının birine
Şut çeke çeke yürüyorum.
Serince bir rüzgâr.
Yolda çakıltaşının birine
Şut çeke çeke yürüyorum.
Takla atıp duruyor çakıltaşı.
Çakıltaşı, çakıltaşı
Ne zaman uyanacaksın sen?

Türkçesi: L. Sami Akalın

SESSİZ, AMA...

Sessiz olabilirim, ama
Düşünüyorum.
Konuşmayabilirim, ama
Karıştırmayın beni duvarla.

Türkçesi: Yusuf Eradam

Nakagawa Kazumasa (1893-1991)

GELİNCİK

Senin resmini yaparken
Parlak kırmızıyla laciverti
Birbirine karıştırıyorum.
Söyle bana ey gelincik
Toprakta ne al, ne lacivert,
Ne kırmızı, ne de sarı varken
Sen nasıl boyuyorsun böyle
Çiçeğinin yapraklarını?..

Türkçesi: L. Sami Akalın

Tanaka Fuyuji (1894-1980)

JAPONYA'DA SONBAHAR

Japonlar
Krizantem yaprakları yerler
Buddha kokan krizantem yaprakları.
Japonlar
Kızarmış krizantem yaprakları yerler
Soya fasulyesinden bir salçaya
Banıp banıp.
Ey Pierre Loti'nin
Issız Japonya sonbaharı!

Türkçesi: L. Sami Akalın

Yamamura Jun (d. 1898)

ÖLMÜŞ ARKADAŞLAR

AveB
Bir hava hücumunda öldü
C veD
-Söylentiye bakarsan-
Uzak bir cephede
Vurulup kalmışlar.

Her birinin bir derdi vardı
Bize düşerdi tasası da
Her neyse... hayatlarını
kötü geçirmiş de sayılmazlar.

Uzun ve ateşli
Bir tartışmadan sonra
Çayıra gidip eltopu oynardık.
Kulaklarıma inanamadım doğrusu
Hep-si-nin
Öldüğünü duyunca.

Her zamanki gibi
Bugün de
Bir tramvay durağında
Bir sürü insan gördüm
Yanımdan değişik yüzle
Bir sürü insan geçti.

Dikildim onların arasında
Hani belki de
O eski dostlardan birini
Olur a görürüm gibilerden
Boşuboşuna boşuboşuna.

Hiçbiri
Hiçbiri görünmedi
Ve böylece
Bir bahar günü daha
Geldi geçti...

Türkçesi: L. Sami Akalın

Kitagava Fuyuhiko (1900-1990)

BİR SAĞANAK

Çömelmemize rağmen yere,
eller
filizleniyor kollarımızdan
ve birkaçı onların,
büyüyor, uzanıyor...

Yanlamasına uzanmamıza rağmen yere,
ayaklar,
filizleniyor inciklerimizden
ve birkaçı onların,
büyüyor, uzanıyor...

Filizlenen bu eller,
itiyor kendini, uzanıyor
gökyüzünü arayarak başıboş-
duyulmamış hıçkırıklarla bükülmüş gibi...

Filizlenen bu ayaklar,
itiyor kendini, uzanıyor
ve serpiliyor çevreye, vuruyor yere
son bir çaresizlikteymiş gibi...

Eller, ayaklar
sayısız
çılgınca serpilen
kuşatan yeri ve gökyüzünü!
Türkçesi: İhsan Doğan

Takahashi Shinkichi (1901-1987)

DOĞUM

Değdi mi elim hiç saçına?
Dokundu mu hiç yumuşak tenine parmaklarım?

Hep bir kış ayazı girdi aramıza,
Bir yaz sisi çöktü, öyle değil mi?

Bir çocuğa gebe karnın, yine de
Seğiriyor ve hopluyor bu canlanıştan.

Aynı yatakta uyuduk, ama
Kimsin bilmiyorum.
Doğuracağın çocuk sen olabilirsin
Ya da pekala ben olabilirim.

Ve sen, sen de bilmiyorsun benim kim olduğumu

Şimdi iki can taşıyorsun: bir tek kişi değilsin artık.
Doğuracağın çocuk için şimdi bütün sevgin.
Ben, babası -varlığım daha az önemli onun büyümesinden-

Bu bir yanılsama, belki:
Ne sen, ne de ben gerçekten varız:
Zaman zaman yaşadığımızı hissediyorsak, dokunma yoluyla yalnızca,
Aynı bir düşte olduğu gibi
Ve çocuğumuz bu düşe doğacak.

Doğan bir şey sonsuza dek yaşamıyor
Ve yeniden doğmuyor var olanlar.
Bunun için var mısın yoksa doğmuş bir şey misin
Bilmiyorum.

Türkçesi: Yusuf Eradam

Okamoto Jun (d.1901)

DÜŞLERİN SAVAŞ MEYDANI

İki ya da üç yaşındaydın
Seni bahçede kollarıma almıştım.
Tutarken seni
Uzak gökyüzünün öteki ucuna dek düşlerimi kovalamıştım.
Ansızın
Kollarımdan kaymış ve düşmüştün.
Ne çok ağlamıştın
Ve yitip gitmişti düşlerden dünyam.
Büyüyüverdin kaşla göz arasında
Ve ilkokula gittin.
Ben, dikkatsiz ve tutarsızdım,
Kollarıma almamaya karar verdim seni bir daha,
Hepten annene bıraktım seni,
Kendimi düşlerime verdim.

Sen tek çocuktun,
Oyuncaklarını severdin, hayvanları severdin, bitkileri severdin.
Yeni bir oyuncakla değil de
Kolları ve bacakları yırtık pırtık olanla kucaklaşırdın.
Yabanıl çiçeklerle konuşurdun, adlarını bilmediğim.
Köpekler, kediler, kuşlar, böcekler,
Yabanıl her şeyle hemen dost olurdun.
Ama en sevdiğin, saman köpeğin, İmpy idi.
Okula giderdi İmpy seninle,
Kollarında dinlerdi dersini.
Okulun beşinci yılında
Eski bir hikâyeden aldı götürdü polis beni
Annenle beni ziyarete gelirdin
Ya da bazen, yalnız.
Kayıtsızca girerken odaya
'Gene geldik' derdin.

Yaşlı ciddi adamlar gülerlerdi
Ve sen, resim yapmayı severdin,
Bütün gerçekliğiyle çizmiştin yüzümü
Ve yaşlı adamların yüzlerini de çizmiştin,
İlgisizce, hepsini gülerken.
Yaşlı adamlardan biri

Duvara yapıştırmıştı resmini,
Artık gülecek halimiz kalmayana dek güldürmüştü hepimizi.
Elini sallayıp giderken,
'Gene geleceğim' derdin.

Sonra kızlar lisesinde,
Daha uzun boyluydun annenden,
Okulun en fettanı, derlerdi.
Keçi gibi inatçı
Olma yolundaydın;
Verdin mi bir kez kararını,
Bırakmazdın ucunu bir daha.
Sendeki bu inadı
İzlerdim sessizce.
Üç, beş, on yıl sonra
Ne olacaksın
Bilmiyorum.
Mutlu mu yoksa mutsuz mu
Bir şey diyemiyorum,
Mutluluk için de mutsuzluk için de
Girme benim dünyama.

Derin uykudayken sen ve parlak lekelerinden kirlenmiş,
Gözleri ve burnu örselenmiş
Paçavra bebeğini sımsıkı kavradığın zamanki düşün,
Ve seni düşürüp de uyandırdığım zamanki düşüm.
Düşün etkisi düşe
Karışıyor
Şiddetli
Yanıyor
Umursamaz
Kükreyen bir şamata.

Ve sessiz düşlerin savaş meydanında,
Fır fır dönen silah dumanları arasında,
İnce bir güzellik,
Solmayan bir çiçek.

Türkçesi: Yusuf Eradam

Murano Shiro (1901-1971)

ESKİ BİR KÖY

Parıl parıl
Günbatımında
Maymun kuyruklu köpeğin biri
Dolaşıp duruyor.

Çitin ötesinde
Kızaran bir ağaç
Evde kimse var mı yok mu
Kestirip söylemesi pek kolay değil.

Şu var ki şurada-burada
Oyukların içinde öyle
Atışmış yığınla
Üzüntü ve cançekişmesi.

Türkçesi: L. Sami Akalın

DOĞA

Şişman hizmetçisi ruhun!
Sevecen bir başlangıcın var,
Bir çiçek saksısının
Hiç aralıksız sızan
– Tanrının salyasıyla dolusun.

Açık saçık bir kulübesin
İçinde bir çift sığırın uyuduğu;
Hiçbir papazın vaaz vermediği
Bir küçük kilisesin bazen.

Ve bazen
Yalnız bir eve benziyorsun
Bir hemşirenin görüldüğü.

Ya da
İçi boş
Bir telli çalgı.

Ya da bir görü
Sürüklenen uçsuz bucaksız
Yaralı uzay boyunca.

Türkçesi: İhsan Doğan

Kitasono Katue (d. 1902)

BİR AYIŞIĞI GECESİ ÇANTADA

Gecenin sırçasına açılan
bardağın
yutulur
bir yeşil mendil içinde

mahmur
bir yıldızın
ayartmaya geldiği bir kabare

geçer gece
bonbon ve laltaşları üstünden
gebe çiçek şurubunun
kırdığı
dünsüz yarınsız bir el üstünden

imgeleyen
saf bir kozalağı
şehvanîden ârî
öylesine mavi içinde
bir cam

aşkım

senin
çatırdayan
sona ermeyen saflığın
cam bir iskemle
sarı noktalar içre.

Türkçesi: İhsan Doğan

Hiraki Jiro (d. 1903)

ÖLÜM VE BEN

Tifüsten ölmek üzereydim,
Ölüm dikildi başucuma:
"E... nasılsın bakalım," dedi,
"Eski ahbap, babadostu?.."
"İşte geldi çattı artık
"Benimle geleceğin gün,
"Tam sırası, tam sırası,"
Boynumu büküp dedim ki:
"Eksik olma, ama,"
"Seninle gitmeden önce,
"Ev sahibim olacak hatuna
"Kirayı ödemem gerek.
"Ama bu parayı tutar da
"Benim yerime sen verirsen,
"Beni de yola hazır bil."
Bir bozum oldu seninki:
"Öyle kesat ki işlerim
"Vallahi de billahi de
"Meteliğe kurşun atıyorum,
"Hay aksi şeytan haay..."
Böyle deyip çekip gitti.

Türkçesi: L. Sami Akalın

Kusano Şinpei (d. 1903)

ZAMAN

İğnelerden bir ışığa dönerek
Kara Çin gecesi oluyor,
Sonra bir içdeniz.

Sıraya giriyor ışığın bu sayısız iğneleri
Ve orada! İçdenizden Edo Irmağı'nı oluşturuyor.

Ve dönüyor yine yaşamıma,
Kara ve mavinin parıltısına.

Türkçesi: İhsan Doğan

Taneka Iku(d.1904)

YILDIZLAR

Yıldızlar var Japonya üstünde
Petrol kokan yıldızlar
Yabancı aksanla konuşan yıldızlar
Eski Fordlar gibi tıngırdayan yıldızlar
Coca-Cola renginden yıldızlar
Buzdolabı gibi cızırdayan yıldızlar
Pamuk, yün ve cımbızla temizlenen yıldızlar
Formalinle sterilize edilen yıldızlar
Radyoaktivite yüklü yıldızlar.
Aralarında, yıldızlar var gözle görülmeyecek denli hızlı
Ve düzensiz bir yörüngede dönen yıldızlar
Taa derinlere
Evrenin dibine dalar bu yıldızlar.

Yıldızlar var Japonya üstünde.

Soğuk kış gecelerinde -
Her gece -
Ağır bir zincir gibi sallanırlar.

Türkçesi: Yusuf Eradam

Hara Tamiki (1905 -1951)

İNSANOĞLU BU

Bu
İnsanoğlu bu
Bak bir Atom bombası
Onu
Ne kılığa soktu.

Alev
Öyle kor-kun-ç
Yükseldi ki
Erkekmiş, kadınmış
Hepsi bir biçime girdi.

Şişmiş dudaklardan
İmdaaat... diye sızan
Baygın bir çığlık
Bu müthiş yanmış
İrinli bir yüz bu.

Bu insanoğlu bu
Bu
Bir insanın yüzü
Bu.

Türkçesi: L. Sami Akalın

PARILDAYAN GÖRÜNTÜLER

Parıldayan görüntüler
Küllenen közler
Yavaşça akıp giden bir panorama gibi,
Kıpkızıl yanan, sonra kararan.
Ve yabansı tartımı insan cesetlerinin.
Var olan her şey, ne varsa var olabilen,
Yok oldu bir parlamayla. Dünyadan geriye kalan
Tersyüz olmuş bir trenin yanında
Şişen bir at cesedi
Tüten elektrik tellerinin kokusu.

Türkçesi: Yusuf Eradam

Saburo Kuroda (1919-1980)

BİR SANDALYE VAR ORADA

Bir sandalye var şurada
Sağ yanımda -
Otur oraya
Sana "Otur" diyebileyim diye
Her zaman
Bir boş sandalye var
Sol yanımda.

Sevgilim
Ancak bir kez oturdun
Oraya
Çünkü bir anan, bin baban vardı
Ve bağlı olduğun bir tapınak,
Alıp görürdü seni kolayca
Bu dünyanın yasaları
Henüz oturmuştun daha.
Yumuşak başlı bir genç kız
Sadık bir dindar olman gerekiyordu
Bu dünyada.

Sevgilim,
Neler olman, kaça bölünmen gerekiyordu
Ama gene de sen,
Bir gece,
Kafesten kaçan bir küçük kuş gibi
Kaçarak dünyanın yasa ağından
Oturmaya geldin
Sol yanıma.

Uçup gitti mi yoksa
Bir gecede hayatım?
Ah, işte o gün bu gündür
Gece - gündüz
Bir boş sandalye
Var
Sol yanımda
Boş yere
Tekrarlayıp duruyorum aynı sözcükleri
Haydi otur
Bir boş sandalye var şurada.

Türkçesi: Özdemir İnce

Kizu Toyotaro (d. 1921)

ŞİİR

Doğduğu zaman ay
Bir bataklığı andıran zevk bahçesinin üstünde
Başlar o yürümeye

Bildirge içinde, dilekçede, söylevde
Ve kalabalıkta,
Radyoya doğru, cigaraya, çakmağa doğru
Ve naylon çoraplara.
Sürükler onu düşünceleri
Daha yakınına çıplaklığın.

El çırpmalara, alkışlara doğru
Eller ve eller ve eller
O yürür
Ve birden denizi görür.
Ama artık değildir onun bu deniz.
Yapma göğüslerin hızında
Akşam taraçası önünden geçer.
Yürümeye başlar o önüne eğilerek,
Çayın acılığına doğru,
Uzun, çok uzun bir yolculuğun ardından.

Türkçesi: İhsan Doğan

Shozo Kashima (d. 1923)

UÇARI DİZELER

Önlerinde birer acı kahve, gizlice
aşktan konuşmaya çalışıyor âşıklar.
Kaim bir sesle
"Aşk" demek istiyor erkek
Ama "Yarın" diyor onun yerine.

"Yarın, savaş, ertesi gün..."
Bütün yükünü taşıyordu yirminci yüzyılın
Duvarda asılı duran takvimin yaprakları;
Köre yol gösteren kör gibi.
Yumuşacıktı kadın;
Bir adada büyümüştü
"Aşk" sözcüğünün ondokuz yüzyıl bilinmediği bir adada;
Ondoküz yüzyıl ağzına almamıştı bu sözcüğü;
Ama şimdi tedirgindi işte bir kar fırtınasının uğultusunda
Az sonra patlayacak olan kar fırtınasının, dışarda.
Önlerinde duruyordu acı kahve
Ama tedirgindi âşıklar.

Türkçesi: Özdemir İnce

Tamuro Ryuichi (d. 1923)

ÜÇ SES

Uzaktan geldi ses
Ses çok uzaktan geldi
Daha sessizdi tüm fısıltılardan
Daha tizdi tüm çığlıklardan
Daha derindi tarihin derinliklerinden
Emden Denizi'nin 10.830 metresinden daha derindi
Sözcüklerdeki deniz
Aşıyordu yalnızca ozanların bulduğu yitik denizi
Yarıyordu dünyanın en soğuk atmosferini
Dünyanın en güzel filosunu denizin dibine batırıyordu
Krallarımızı ve tutku kentlerimizi denetleyen güç
Ölü denizlerimizi ve bitkinliğimizi yeniden yaratan güç
Uzaktan geldi ses
Ses çok uzaktan geldi

Ah çünkü
Çünkü biz suç işlemeyiz
Biz terör istatistikleriyiz, terör istatistikleri
Biz arzunun bildirişiyiz, arzunun bildirisi
Suç işlemeyiz biz

Ah çünkü
Biz tek bireyler değiliz
Biz sürüyüz, topluluğuz
Kişileştirilmiş topluluğuz biz

Gözyaşlarında geldi ses
Ses tek bir gözyaşı damlasında geldi
Daha zayıftı zayıf olan her şeyden
Daha acınasıydı açınabilir her şeyden
Daha yoğundu beyaz sıcağında yüreğin
İkibin yıl önce yalnız ölen birinin acılarından daha yoğun
Sözcüklerdeki sevgi
Aşıyordu yalnızca ozanların bulduğu yitik sevgiyi
Parıldıyordu dünyanın en yakıcı ışık gösterisinde
Dünyanın o en çok kavrulmuş boğazından aşağı dalıyordu
Enerjilerimizi ve derilerimizi mahveden güç
İnançlarımızı ve öpücüklerimizi yok eden güç
Gözyaşlarında geldi ses
Ses tek bir gözyaşı damlasında geldi.

Ah çünkü
Çünkü sevgiyle yok edemeyiz
Biz tutkunun gizli planlarıyız, tutkunun gizli planları
Biz bunalımın bilgisiyiz, bunalımın bilgisi
Sevgiyle yok edemeyiz biz

Ah çünkü
Biz tek bireyler değiliz
Bir sürüyüz, topluluğuz
Kişileştirilmiş topluluğuz biz

Aştı Zamanı ses
Ses aştı bir tek anı
Daha acılıydı getirdiği gelecek tüm geçmişlerden
Daha parlaktı getirdiği geçmiş tüm geleceklerden
Daha keskindi tanrının acımasından
Tokyo Merkez Standart Zamanına göre akşam sekizde
Şubat meridyeninden geçen arabanın ışığından daha keskindi
Sözcüklerdeki zaman
Aşıyordu yalnızca ozanların bulduğu yitik zamanı
Öpüyordu dünyanın en soluk yanaklarını
Akşam güneşini dünyanın en çürümüş ufkunda batırıyordu
Kalıntılarımızı ve yapayalnız tren istasyonlarımızı çalan güç
Bilimimize ve kanımıza yalancı tanık olan güç
Aştı Zamanı ses
Ses aştı bir tek anı

Ah çünkü
Çünkü ölçmeyiz biz
Biz ölümsüzlüğün ilanıyız, ölümsüzlüğün ilanı
Biz boşa harcama siyasetiyiz, boşa harcama siyaseti
Ölemeyiz biz

Duyuyorum sesi
Ve en sonunda gebe bırakacağım annemi
Duyuyoruz sesi
Ve cesetlerimiz atılacaklar akbabaların üzerine
Sesi duyuyor

Türkçesi: Yusuf Eradam

Santaro Tanikawa (d. 1931)

ÖLÜNÜN ARDINDA BIRAKTIĞI

1. Ölünün ardında bıraktığı
   Bir kadın
   Ve bir çocuk
   Hepsi o kadar
   Bir mezar taşı bile yok.

2. Ölen kadının ardında bıraktığı
   Solmuş bir çiçek
   Ve bir çocuk
   Hepsi o kadar
   Bir elbise bile yok

3. Ölen çocuğun ardında bıraktığı
   Burulmuş bir bacak
   ve kurumuş gözyaşı
   Hepsi o kadar
   Bir anı bile yok ardında

4. Ölen askerin ardında bıraktığı
   Bir kırık tüfek
   Ve çığırından çıkmış bir dünya
   Ardında ne bırakabilirdi başka
   Bir rahat gün bile yok

5. Bu ölülerin artlarında bıraktıkları
   Yaşayan ben
   Yaşayan sen
   Kimse yok başka
   Kimse yok artık

Türkçesi: Y. N.

Takiguşi Masako

BİR ADAM

Biliyor ki
Bacakları arasında bir kadının
Bir çiçek
Açar değişe değişe
İlkbahar
Yaz
Sonbahar
Kış.
Duraksamadan konuşuyor adam
Geleceği okuyan bir büyücü gibi
Tok sesi
Utandırıyor kadını
Tepeden tırnağa
İstiyor ki
Sevgilisi ölsün çabukça
İnanması için
Tek onun olduğuna.
Aydınlık bir kış günü
Kadının ardına düşüp:
"Ölürsen
Ben taşıyacağım tabutunu" diyor.
Acele ediyor
Yeşermiş kaysının kızarması için
Açması için zorla tomurcuk gülün.
Sanıyor ki
Ellerinin ayasıyla dokununca
Olgunlaşır ve düşer bir kadın,
Avuçları hep nemli
Yehova gibi tıpkı.

Türkçesi: Eray Canberk

Mitsuko Inoue

MINERVA'NIN FISILTISI

Takma bir bıyık bulamadım
Senin beğenine uygun.

Şaşırıp kaldığın o dörtyol ağzında
Eşi güçlüydü, biliyor musun,
Ve evin yolunu tuttum ben hıçkırarak

Seni bir yere götüreyim, mesela bu akşam bir çeşme başına,
Çünkü daha iyi olacak, yeniden başka bir dingin güne gelmemiz:
buraya geliyor Madame Carossa!

Yağmur için birkaç küçük bulut toplamaya geldim;
Yeterince toplanmış zaten şimdiden.
Ama yanılgıya düşmekten korkuyorum yarınki Oratoryo'da;
Hanna'nın şarkısını söyleyeceğim tüm bu olanlardan sonra.

Birden bulutlar ağırlaştı;
Hemen koşup pencereleri kapamalıyım,
Çünkü ayakları üşürse eğer
Bay Mozart hasta olacak.

Türkçesi: İhsan Doğan

Fujitomi Yasuo (d. 1928)

KONU

Bitirirken önemsiz bıkkınlığını
Bir cigarayla dişlerinin arasında,
Gördün cenaze alayını kendinin.

Örneğin,
Toparla saçmalıkları
Ve bir ateş yak
Ve bir umutsuzlukmuş gibi bu
Sırıt yalnız başına.

Ve tutkum şahların şahlanmaz
Felsefeye
Ve
kelebeğe karşı,
O ben'im işte,
O'nun için değil ama,
Herhangi biri için'im yalnız.

Türkçesi: İhsan Doğan

KABARTAY - BALKAR ÖZERK CUMHURİYETİ

Rusya Federasyonu'na bağlı özerk cumhuriyette yaklaşık 750.000 kişi yaşamakta (1986 sayımı), nüfus bir Kuzey-Batı Kafkas dili konuşan Kabartaylar (yüzde 46) ve Türk dilinin Kıpçak grubuna giren Balkarca lehçesi konuşan Balkarlar'dan (yüzde 9) ve genellikle kentlerde yoğunlaşmış Ruslardan oluşmaktadır. Özerk cumhuriyet

1991'de kendi içinde iki özerk yönetim birimine (Kabartay ve Balkar) ayrılmıştır. Aynı zamanda dilbilimci olan ilk Kabartay şairi *Şora Nogmov* (1801-1844) ilk Kabartay alfabesi ve dilbilgisi kurallarının da oluşturucusudur. Kabartay folkloru ve Rus-Sovyet edebiyatı etkilerinde gelişen XX. yüzyıl Kabartay şiirinin başlıca şairleri *B. Paçev* (1854-1936), *Ali Şogentsukov* (1900-1941), *Alim Keşokov* (d. 1914) vb'dir. Balkar dilinde ilk yazılı ürünler ise 1924'ten sonra verilmeye başlanmıştır. Balkar şiirinin gelişimi de folklor ve Rus edebiyatı etkileriyle gerçekleşmiştir. Balkar edebiyatının kurucusu, halk şairi *Kâzım Meçiyev*'dir (1859-1945). *Said Şahmurzayev* (d. 1886) *Kaysın Kuliyev* (d. 1917) vb. Balkar şiirinin başkaca belli başlı temsilcileridir.

Alim Keşokov (d. 1914)

LERMONTOV'A

Benim için çok kimseden daha yakın ve değerlisin
Üstelik yaşıtız da
Ben de on dördüncü yılda doğdum
Sadece bir yüzyıl sonra

Hükümdarın yüce buyruğuyla
-Gözden düşen dost-
Kuzeydeki yurdundan
Kafkas derbentlerine sürülmüştün
İşin bitirilsin diye bir dağlı kurşunuyla

Kurşunlar vızıldadı dağ köyünde
Ve bağırdı sığınağından dağlı:
Korkma!
Kafkasyalı bilir kime nişan alacağını...

Bacım güneşten önce kalkar
Yufka ekmeği pişirirdi sana
Üzengini tuttuğum olurdu
Sen eğere sıçradığında

Yazgıma teşekkür borçluyum
Orada, yüce karlar ülkesinde
Çömelip de ocak başında
Sana İsmail Bey öykülerini çevirdim diye

Ve tüylü halının altında
Uyku öncesinde
Gerek görmezdin başucunda silah saklamaya
Sen, basit bir dağlıyı öylesine yücelten ölümsüz şiirlerde...

Derdim ki:
"Ne olur, az daha kal!"
Fakat sen yamçının siyah kanadını neşeyle savurmuş
Ve gabardin eğere oturmuştun bile...

Dağlarımızda at koşturan delikanlı
Seni biz başka dinden saymıyoruz
Ben sol yanında yüreğimle
Kaysın Kuliyev sağda
Sana siper oluyoruz...

Dağ dorukları düşünceli ve dalgın
Yıldızlar birbirleriyle konuşuyor
Gençsin sen ve sonu yok yolların
Ardın sıra yüzyılların tozu uçuşuyor...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Kaysın Kuliyev (1917-1985)

ÇINARLAR YİNE ACIYLA HIŞIRDIYOR

Çınarlar yine acıyla hışırdıyor
Yine onursuz bir savaş var bir yerlerde
Kardeş kardeşe nişan alıyor
Ve ölüm mazlumu buluyor yine

Bomboş sokakta oğlancık
Okula gidiyor ve dönmüyor geri
Kapanıyor üstüne kederli sözlerim
Acılı bir anne gibi

Yine bir yerlerde köyler yakılmış
Ağlıyor kurban ve cellat gülmede
Oysa çok olmadı göreli o düşü
Artık kan akmayacaktı hiçbir yerde

Bulutsuz düşler, nasıl da kolay
Dağıttı sizi uzak gümbürtü
Uzaklarda olsa da
Ucu bana dokundu çünkü

Varsın tek bir kaya üstünde gürlesin gök
Dingin kalamaz hiçbir kaya
Kederlenir her ağaç
Kesilen kendi olmasa da

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

BİR ÇOCUK AĞLAYIŞI DUYDUĞUM ZAMAN

"Çocuklar ağlaya ağlaya büyür" diyor atasözü
Fakat bir çocuk ağlayışı duymaya göreyim
Çevremdeki dağlar yasa batıyor sanki
Öylesine ağrıyor yüreğim

Anımsıyorum, uğursuz savaş yıllarında
Kan içinde kaçan çocukları, yanıp yıkılmış yollardan
Tüm evren ağlıyormuş gibi gelir bana
Bir çocuk ağlayışı duyduğum zaman

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

KALMUK ÖZERK CUMHURİYETİ

Rusya Federasyonu'na bağlı özerk cumhuriyet. 600.000 kişilik nüfusun yüzde 40'ını Moğol kökenli bir halk olan ve Batı öbeğinden bir Moğol dili Kalmukça'yı konuşan Kalmuklar oluşturmaktadır. Kendi halksal kökenlerinde ve Moğolistan, Tibet, Hint kültürü etkilerinde oluşan Kalmuk edebiyatının ilk büyük yazınsal hazinesi 13 bin dizeden oluşan "Cangar" (XV. yüzyıl) adlı kahramanlık destanıdır. Kalmuk kültürü halk türküleri bakımından da çok zengindir. 1812'deki kurtuluş savaşı, savaşçı büyük Kalmuk şairi *Onçhan Cirgal'ın* adıyla da özdeşleşmiştir. XX. yüzyıl başlarının önemli bir şairi ise, yergi türünde şiirleriyle büyük ün kazanan *Badma Bobayev* (1880 – 1917)'dir. Çağdaş Kalmuk şiirinin başkaca önemli temsilcileri *S. Kalyayev, H. Syan-Belgin, A. Suseyev, D. Kugultinov,* ilk kadın Kalmuk şairi olan *B. Sangadjieva* (d. 1921), *A. Balakayev* (d. 1928) T. Bembeyev (d. 1930) vb'dir.

David Kugultinov (d. 1922)

SÖZCÜKLERİN RUHU

Ne çok sözcük birikti dünyada
Ama ne parayla, ne güç kullanarak
Onu mülkiyetine geçirebilirsin
Kilitleyemezsin çekmecene
Satın alamazsın
Sözcük, çok şükür, ortak malıdır herkesin

Sayısız kere farklı dudaklar
Tek ve aynı sözcüğü yineler
Ve değişir önemi yeniden
Sayısız ağızda her sefer

Başkadır kokusu ve çınıltısı
Kimi kez küstahça ister, kimi kez yalvarır
Onu söyleyenin ışığını ve karanlığını
Bir köle uysallığıyla yansıtır

Pek çok ince ayrıntıyı gizler kendinde
Anlamı daha fazla değildir bir giysiden
Her sözcüğün kendi ruhu var
Konuşanın ruhuna benzeyen

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

KANADA

Kanada şiiri iki dilli (Fransızca, İngilizce) bir şiirdir. Fransızca Kanada şiiri Octave Crémajie (1827-1879) ve Louis Frechette (1839-1908) gibi şairlerin önemli yapıtlar vermelerine karşın bu şiiri özgürlüğüne kavuşturan ve ona XX. yüzyılın yolunu açan şair Emile Nelligan'dır (1879-1941). Daha sonra Albert Lozeau (1878-1941), Paul Morin (1889-1863), René Chopin (1885-1953) bu şiirin gelişmesine katkıda bulunmuşlardır.

Başlangıçta Fransız şiirinin etkisinde gelişen Fransızca Kanada şiiri artık bu tür etkilerden arınmış ve kendine özgü bir ses ve anlatım olanağına kavuşmuş görünüyor.

İlk zamanlar, doğal olarak İngiliz şiirinin etkisinde ve bir "garnizon" yazını görünümünde olan İngilizce Kanada şiiri 1880'e doğru "Konfedarasyon Şairleri" adı verilen bir topluluk sayesinde kimliğini kazanmaya başladı: Bliss Carman, Charles D. G. Roberts, Duncan Campbell Scott, Archibald Lampman. Bu ozanların İngiliz romantik ozanlarının etkisinde gelişen şiirleri felsefi düşünceden çok somut imgelere yaslanıyordu.

Öncüler döneminin sonunda başlayan çağdaşlaşma sürecinde şiirin öteki yazın türlerinden önce bir atılım yaptığı görülür; E. J. Pratt, Kanada'nın çağdaş şairlerinin ilki olarak kabul edilir. Pratt'ın yanı sıra, F. R. Scott, A.J.M. Smith, Leo Kenndy ve A. M. Klein'dan oluşan "Montreal Şairleri" Kanada'nın ilk modern şair topluluğunu kurmuşlardır. T. S. Eliot, Auden ve Yeats gibi şairlerin etkisinde kalan bu topluluk biçimsel açıdan olduğu kadar içerik bakımından da moderndirler.

Ralph Gustafson (1909-1995)

BİR PENCERE, BİR DE MASA, KUZEYDE

Maviden alacakaranlığa derken ışıklar çıkageldi.
Olup bitenler bu kadar yanıldı işte
Ta kentin üzerinde.
Kuşların, kanatlar üstünden, çığrışması değil,
Aşağılarda yaz akıp giden bir yeşillikti,
Durumu sorarsanız kaya gibi ağırbaşlı.
Biz feylesoflara gelince
İzledik
Dünyanın bir ucundan bir ucuna:
Caddeler, takların uzaklığıdır,
O kemerli boylamlar,
Geçitlerin odak yeri
Kutup gecesi.
Buzlar kapladı parkı
Bir pembe kayak yeri
Bir bando öttürüyor da öttürüyor
Sevinç içinde
Sokaklar sonsuza dek koşu tutturmuş
Kuzey de kuşlar da yükseklerde uçuyor
Onlar bizim onurumuzun yoldaşı
Ve muhteşem ülkenin dört bucağında
Işıklar yandı artık.

Türkçesi: T.S. Halman

Irving Layton (1912-2006)

TRAJEDİNİN DOĞUŞU

Ben şiir yazınca mutlu oluyorum en çok.
Aşk, iktidar, zafer çığlıkları da
bir şey, hem de bir hayli;
ama bir şiir, tıpkı bir havuz gibi
suyu da içeriyor, yansımayı da.
Doğada bölünmüş ne varsa benim içimdedir,
ağaç da ağacın küfü de
bende kıvama varır;
ben caneviyim onların. Değişsinler,
atışsınlar, sağa sola sapsınlar alev gibi
ben onların ağzıyım, hizmetindeyim onların.

İyice görüyorum, kösnülü pervaneler
kokuyla ve güneş aydınlığıyla kocaman
dalıyorlar tehlikeli çalılıkların içine
ya da gelip duran gölgelerini düşürüyorlar
yıllardan bir yıl, dört başı mamur tanrılar
ayaklarını koysunlar diye,
çiçeklerden yaptığım bahçenin üstüne:
o tanrılar, yükselen düzenlerin dostudurlar,
onlar destekler bu coşkulu düşünceleri
ve ta oralardan bağışladıklarını bildirirler
başkaldıran kanları.

Ben sessiz bir deliyim, gözyaşlarının yanıbaşında,
canına kıyılmış bir şey gibi yatıyorum
ağaçların evi olan
yeşil havada ya da yaslanmışım çarçabuk alev alan
havanın nice ardıçların kanatlarıyla
üstüne devrildiği bir iskemleye;
biliyorum, tam mevsimi,
yapraklarla tomurcuklar fışkırıyor
ve canlı ne varsa hazırlıyor kendi ölümünü
bir yandan da ta uzaklarda bir yerden
gelmiş birisi söndürüyor dünyanın doğum günü mumlarını.

Türkçesi: Talat Sait Halman

Miriam Waddington (1917-2004)

GÜZELİM ÜLKE

Mayıs güzeller güzeli bir ülkeydi;
Dünyadaki tüm çocuklar sanki hacca çıkmış
Yazı karşılamak için; yolda hayvanat bahçesine
Uğrayıp altın kaplanla yalnız aslanın
Üstündeki büyüyü bozmuşlardı.
O çocuklar, zebraları kahkahaya elçi
Atamışlar, tavşanları renklerin naibi olarak
Kabul edip otlarla örtülü dağın üstünde
İzlemişlerdi tavus kuşunu, dalmış düşünüyordu,
Gördüler ki onun boyu bosu gururdu
Bir kalem güzelliğe kaydını yaptılar
Güzelliğin başlığı ağırdır, başı hafif.
Bataklıkta kuğular
Musiki gibi rahat kayıyordu. Çocuklar şöyle dedi:
"Dokunmayın onlara, uyku gibi yumuşacık yastıklar yapsınlar
"ve uyku, ölüm gibi derin olsun." Çocuklar öyle dediler
Ve rahat bıraktılar kuğuları.

Çevrelerinde kent akıp gidiyordu; çocuklar gördü ki
Ceketlerden mandalina sarısı fışkırıyor,
Hem de fıstıkiler, allar, morlar -
Yollar, allı pullu panayırlar gibiydi
aşk çıkıyordu talihlilere,
Büfede dilencilerle kraliçeler bir arada,
Ah bu ne hengâme yaz mevsiminin sarayında
Çocuklar dizi dizi yürürken ilahiler söylüyorlar Mayıs'a,
Ne övgüler söylüyorlar Mayıs'a ve çayırlara.

Türkçesi: Talat Sait Halman

Eldon Grier (d. 1917)

GARCIA LORCA'NIN ANISINA

Garcia Lorca,
Bırakırlar mı sandın
Yakaya takılı
Sonsuz yas çiçeğini?
Hiç sezmiş miydin
Işıltılı sözlerinin seni
Yabancı gibi göstereceğini,
Kötü kişi yapacağını seni?

Granada kılını kıpırdatmadı,
Seni serseri gibi öldürdüler;
Granada unuttu cinayet gününü,
Unuttu hangi çukura gömüldüğünü,

Çingeneler, çiftçiler, paşalar,
Papazlar, turistler
Ses çıkarmayan zenginler
Şimdi umursamadan yürüyüp
Geçiyor senin üstünden.

Oiga hombre!
Sorun herkese.
Bir yerde
Gömülü
Bir gümüş kafatası var.

Türkçesi: Talat Sait Halman

Alfred W. Purdy (1919-2000)

DURGUNLUK

Su damlaması
karanlıkta
ve gürültü
fazla gürültü
    güvenle
    ilerleyen
    ve duran
    hayvanlar
Düşen
kayalar
çakıl
parçaları
yivlerden
    ve orada
    ayılar
    fareler (gö-
    rülmekten kızgın)
    yılanlar
    kertenkeleler
    ağaçlar
    arasında
    yavaşça
    yürüyen geyikler
    ve sonra
    yolun kıyısında
    ben
sigara içen
kızgın
geceyarısı
saatte
100 mil
    tuzlu
    ve korkunç
    yolun kıyısında
    tek canlı
    kımıldanıyor
    hiçbir şey

Türkçesi: M. Uyguner

Gilles Henault (d. 1920)

ZAMANIN SEHERİNDE ZAMAN

Taş çağı zamanları
o kadar uzak mısınız kulağımdan
mağaraların kahkahalarını duymuyorum artık.
Zamanın seherindeki zaman
taşıl kıvancın zamanı
kireçler dünyasının.
Anılar çakmak taşı uğulduyor başımda.
Savaş baltalarının, tamtamların, davulların zamanı
iğneler zamanı, çiçeklerin yırtıcı zamanı
yalnızlığın kumlarında yok olan.
Aşktan daha insancıl olan sfenksin kızarması.
Gözler bulacak yolunu barışın
aynalar ormanında
umutsuzluk bir yalandır orada binlerce maskeli.

Eriyen buz üstünde yalnayaktı küçük kız
yüreği de bir fenerdi sanki.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

JEAN - GUY PİLON (d. 1930)

Unutulmuş bir adayım
çamurlu çakıltaşından da kara
hareketlerle ve kanla kirli
sen takımada yaptın beni
birçok yığınım vardı
ellerim ve kollarım
kucaklamak ve okşamak için
çevremde akıp duran
ırmağı
artık üzerimden aşamayacak
ırmağı
ışıkların ve gecelerin ırmağı
akıp giden
toprağın ve suyun mağrur uzunluğu
bilmeyen yıldızlarda daha canlı ve saf.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Louise Gareau Des Bois (d. 1933)

GÜNLÜK ÜLKEM

Kış ülkesinin kadınıyım ben
Ellerimi bağlamışlar
Buzdan iplerle.
Cendereye sokulmuş bir kadınım
Hâlâ adını arayıp durduğum
Koskocaman bir ülkede.

Biliyorum bunu, duyuyorum
Soğuk parmaklarımın ucuyla,
Ansızın sarsıcı
Bir ateş fışkırıyor da
Buzlu dağları koparıp
Çözüyor şaşakalmış ellerimi.

Karanlığı yoklayarak
Açılıyor ellerim
Yeni bulunmuş bir evrene,
Daha dün bilmediğim,
Bir adı
Onlar söylüyor bana.

Ah benim günlük ülkem
İnsan ne uzun bir sabrın acısını
Çekmek zorunda seni sevmeyi öğrenmek için...

Türkçesi: Talat Sait Halman

SEN

Sana can atıyorum erkekçe sözlerle,
Okşayan kımıltılar, derin susuşlarla,
Fışkıran kahkahalarla etlerimde yaralarla.
Sana can atıyorum sığınak
Kolların sarıp sarmalasın beni
Asmalardan daha güçlü.
Sana can atıyorum anılar ormanı
Huzur dolu bir ova ol bana.
Sana can atıyorum fırtınalı gök
Ve yağmurdan daha canlı durgunluk.
Can atıyorum sana, can atıyorum -
öyle güçlü bağlan ki bana
Varlığı yaratalım birlikte
Ve sonsuz öldürelim ölümü...

Türkçesi: Talat Sait Halman

LİMAN

Düşümde gördüm, bir limandan
Denize karşı boylu boyunca.
Düşümde, yerim yurdum olan limandın sen,
Saldıran dalgalara mağrur göğüs geriyordun.

Düşümde, demir atmak istedim sana, limanım,
Dedim ki vazgeçeyim upuzak kıyılardan
Boşuna seraplardan,
Boğulup gideyim senin bağrında.

Koştum, koştum sana doğru -
Ölesiye koştum o gece!
Sonunda ulaştım limana, yüreğim duracakmışçasına,
Hâlâ dudaklarımda titriyordu soluğum,

Bir de baktım, bembeyaz bir yelken
Gözden kayboluyor uzaklarda...

Türkçesi: Talat Sait Halman

Leonard Cohen (d. 1934)

TÜRKÜ

Bir çiçek çekip çıkardı
yosunlar arasından
sonra askerleri yardı
çarmıha çakmak istiyordu da ondan.

Elindeki çiçeği
bastırdı bir yaraya;
umudu; çiçek büyür de
bir bahçe çıkar ortaya.

Çarmıhta adam ürperdi
çiçek onu uyarınca,
yumuşak dokunuşuyla
etini yarınca

Ve işitmedikleri
bir sesle dedi ki:
"Çiçeğin yaprakları, kökleri
"bulacak mı kanayan yaralarımda?"

"Kopmuş bir dilden
"Türküler öğrenecek mi ozanlar?
"Derimdeki yarıklardan
"Şifa bulacak mı hasta yatanlar?"

Oradaki insanlar
sezdi ki konuşmuştu sanki bir tanrı
korkuyla seyretti onlar
çaktıkları mıhları.

Kapandılar adamın üstüne,
mızrak ve bıçak tutuyordu hepsi,
bir kurbanla onurlandırmak için
adamdan gelen sesi.

Çarmıhtaki adam
kalabalığa konuştu
ama hem yorgundu hem de
dualar yaygara olmuştu.

Adalar geçti aklından
denizin en ıssız yeri
ve denizden gelen sularla
yıkandı ağaçların kara kökleri;

gelgit dalgaları
karaya doğru şahlandı
ve bu çarmıhlara
şu karşı dağlara, bu adama abandı.

Kentler geçti
buğday tarlaları geçti aklından,
insanlar geçti ve bu adam-
ama tek bir söz çıkamadı ağzından.

Ah sakladılar o iki cesedi
bir kayanın arkasına
gece günü izledi
kalabalık döndü evine barkına.

Ve Golgota halkı diyor ki bana
"Bugün bile, inan,
"bahçıvanlar boşuna
"o toprağa döküyor kan."

Türkçesi: Talat Sait Halman

SİSLER İZ BIRAKMAZ

Duydun mu sislerin iz bıraktığını
Yeşilli boyutların gönendiği tepede
Tıpkı ellerim gibi sevdalarca yavaş
O yüce çıplaklığın gümüşsü yüzeyinde

Kartallarla rüzgâr ne zaman yüz yüzedir
Ne kalmış geriye bir tutam anı mı
Ve sen belirirsin bir düş penceresinden
Duyarız direncin her yönde dağıldığını

Düşün geceler nasıl da dayanır
Yıldızlarla ayın kaybolduğu zaman
Zorlamak gücümüzü belki de öylesine
Giz olmak gecede sonsuza uzanan

Türkçesi: Engin Aşkın

MÜZİK, YENİLGİMDİ BİR GECE

Hatırlattım işin gerçeğini sorarsanız
Hatırlattım sayın Müdüriyete
İçkilere su katıldığını anlattım
Vestiyerdeki kızın frengi taşıdığını
Eski S S Subaylarıyla doluydu orkestra
Bir eski cellattı davulcusu söyledim
Hatırlattım işin gerçeğini sorarsanız
Ama Yılbaşı gecesiydi dostlar
Bir de o yıllanmış beyin sarsıntısı
O cıvıl cıvıl kahkahalar
Müziğin güzelim patırtısı
Tutup geçirdim kâğıttan şapkamı dostlar
Kayboldum müziğin en yavaş bölümünde

Türkçesi: Engin Askın

KIŞ BÜLTENİ

Baş tacı ettin beni Toronto
Televizyon ekranlarında güldün yüzüme
Rivayetler çıkardığımda kendime dair
Montreal'i çekiştirdiğimde
Sahte Ölüm Belgesi hazırladığım gece
Hani gerekir diye ortadan kaybolmak
Beni kınamayan tek sendin Toronto
Bir madrabazla çene çalmıştım ayak üstü
Dünyaya gelmeyi mutlulukla eş kılan
Uyumuştum güneş gözlüğümün ardında
İlk kez boş vermiştim ergenlik sivilcelerime
Issız düşler kurmuştum insansız düşler
Kurduğum tuzaklara yöneltmiştim kendimi
Tek dostum sen kalmıştın Toronto
Görüşler öne sürmüştüm saçmanın saçması
Tutup ocak soğuğuyla dalga geçmiştim
Kahramanlık aşkına buzullar üzerinde
Her eyleminde o eski amaçsızlık
Tutup geleceği düşünmüştüm Toronto
Neden daha az tanıdığımı hayvanları
Gelecek bir zencinin kaderi gibiydi
Kişisel kusurlarımca kötümser
Şu kopya kâğıdının günler boyu yansıttığı

Türkçesi: Engin Aşkın

Jeorge Browering (d. 1936)

KANADA - PASİFİK DEMİRYOLU

Gece treni
çayırlar arasında
küçük köylerden geçip
korulara gidiyor
Deşiyor yolda karları
sonra görünmez oluyor
Yüzlerce mil ötelerde
karlar bembeyaz.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

KAZAKİSTAN

Yazılı edebiyatı 19. yüzyılın ikinci yarısında başlayan Kazakistan'ın ilk önemli şairleri Mehmet Ötemiş (Mahambet Utemisov, 1804 - 1846), eğitici şiirler yazan İbray Altınsarin (1841 - 1889) ve ulusal Kazak edebiyatının kurucusu sayılan Abay İbrahim Kunanbay (1845 -1904) vb'dir. Kazakistan Sosyalist Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra Cambul Cabayoğlu (1846 - 1945), Saken Seyfulin (1894 - 1939), T. Jarakov (1908 -1965), İ. Cansugurov (1894 - 1937) vb şairler yaygınlık kazanan ürünlerini verdiler. Günümüz Kazakistan şiirinin en önemli temsilcisi ise Olljas Süleymenov'dur (d. 1936).

Saken Seyfulin (1894 -1939)

DALGALAR

Dalgalar kabarıp yükseliyor
Geniş ufkunda okyanusların
Fakat eninde sonunda
Dinecektir çalkantısı suların

İnsan denizi dalgalanıyor
Mutsuzlukla, savaşla, kıtlık-kıranla
Fakat dinecektir er geç
Bu çalkantı da

Kabarıyor yüreği sürgünün
Memleket özlemiyle
Fakat o da yatışacaktır
Sılaya dönünce

Yatışır dağ nehirleri de
Sadece aşkın çalkantısıdır
Yürekte sonsuzca kıpırdayan
Taşırsın onu ömrünce

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Olcas Süleymanov (d. 1936)

"SÜMBÜLE YILDIZI..."

Sümbüle yıldızı
parlayarak belirince gökte,
kısrak sürüleri
ak sütler verince,
İncecik uzun kazlar geçince bozkırdan
karanlıkta acıyla bağırarak,
otlar yaşanmış demektir çayırlarda.
Kalk artık, Kıpçak...
Parlak Sümbüle yıldızı
avuçlarında ölsün.

Türkçesi: Ülkü Tamer

SICAK

Ne güzel bir kadın bu
açmış kollarını uyuyor
tozlu elma ağacının altında
bir pınarın başında.
Ezilmiş yoncaların üstünde vızıldıyor bal arıları.
Kadının göğüslerini gün ışığı örtmüş.

At sırtındayım, geçiyorum pınar başından.
Ne güzel bir kadın! Yere yayılmış saçları!
Utanarak başını çeviriyor atım.
Gün ışığı
avuç içi kadar.

Türkçesi: Ülkü Tamer

KIBRIS

Kıbrıs Türk şiirinin geçmişiyle ilgili köklü bilgilerimiz yok. "Divan" ve "Halk" türü şiirlerin köklü bir geleneği olduğunu kanıtlayacak bilgi ve belgelerden yoksun bulunduğumuz söylenebilir. Ancak, Kıbrıs Türklerinin sözlü şiir geleneğinin bazı izleri var: bazı türkü ve maniler günümüze kadar kalabilmiştir. Osmanlı ve İngiliz yönetimleri sırasında dağa çıkan eşkıyalarla ilgili bazı destanlar (kahramanları Kıbrıslı Türk olan Mida ve Hasanbulli destanları) hem Türk hem de Rum sözlü şiir içinde yer almaktadır. "Aynalı" adlı bir Kıbrıslı Türk, sözlü şiir geleneğinin son temsilcilerinden biri olarak son yıllara kadar, Lefkoşa'da sokak satıcılığı yapmıştır. İkinci Dünya Savaşı'na İngiliz ordusu saflarında katılan otuz bin Kıbrıslı için halkın yaktığı anonim ağıtlar ve türküler de bu sözlü geleneğin bir parçasıdır.

Çağdaş Kıbrıs Türk şiirinin, 1940'lardan bu yana Türkiye şiirinin izdüşümünde yer aldığı görülüyor. Bu bağlam içinde, 1950'li yıllarda, Özker Yaşın (d. 1932) özellikle Varlık dergisinde yayımladığı şiirlerle anımsanabiliyor. 1960'lı yıllarda İkinci Yeni'nin izinde şiirler yazmaya başlayan ve daha sonra toplumcu yönelişte şiirler yazan Fikret Demirağ (d. 1940) günümüz Kıbrıs – Türk şiirinin önemli bir temsilcisidir. Kıbrıs kökenli, fakat Kıbrıs ve Türkiye şiirinin dışında yer alan Osman Türkay (1927-2001) İngiliz ve dünya şiirinden yararlanarak, bir tür "uzay mistiği" kimliğiyle uzun dizeli, bol sözcüklü, çok dizeli şiirler üretmiştir.

1970'li yıllarla birlikte Kıbrıs Türk şiirinin Türkiye şiiriyle öz ve biçim olarak buluştuğu, fakat özgün bir kimlik oluşturma eğilimi de taşıdığı görülüyor. Öte yandan Kıbrıs'ın içinde bulunduğu siyasal koşullar, Kıbrıs Türk ve Rum toplumlarını ayıran çizginin giderek kalınlaşması sonucu doğurmaktadır. Kıbrıs Rumlarının da siyasal ve kültürel olarak Atina'ya bağlılıkları, bu kesimin şiir gelişiminin yazgısını Türk kesiminin yazgısıyla benzer kılıyor. Bu da bir tahmin. Bunun dışında, bu kesimin şiiriyle ilgili olarak, Antoloji'de yer verdiğimiz şiirlerden başka bir bilgimiz ne yazık ki yok.

Osman Türkay (1927-2001)

EVRENSEL YANKILAR

I

dört yanım süt mavisi cam duvar
üstümde iç içe aydınlıklar
ışık
hava
ateş
kan
buğu
ve sihirli parmakların gezindiği doğal kubbe
durup haykırırım içimin bir boşluğundan
sesimin şimşekleri görünmese de
sarsılır göklerin en yüce katı
belki merih
belki satürn
belki neptünden
yankılar verir
sesimin
sesi
"gerçek olamaz bu" derim
bu evrensel ayna
bu anıt-yapı
peki
bu ses
kimin sesi
bir düş olmalı
kırılmış birazı dünden

Özker Yaşın (d. 1932)

BABİL DAHA UZAKTA

Sevinme ilkyazın geldiğine
N'olursun sevinme
Bir yıl daha kocadık
Bir yıl daha tükendi hayatımızdan
Bir yıl daha

Anılarımız paslanıyor görüyor musun
Yalnızlık oluyor kurtlar gibi
Bir garip hal ortalıkta
Bir garip hal ortalıkta

Eski ilkyazlar nasıldı hatırla
Acep tükendi mi
Umut çeşmesinin suyu

Gençliğimizi kaçırdılar uzun soluklu atlarla
Peşlerinde çığlık çığlığa
Bir yarı aydınlıkta kaldık
Bir yarı aydınlıkta

Yitirdik sevinci ilkyaz sabahlarından
Eski serin rüzgârlar üşütür bizi
Artık koşamayız ayaklarımızda tutsak zincirleri
Babil her yıl daha uzakta
Babil daha uzakta

Fikret Demirağ (d. 1940)

YÜREĞİN KARIŞTIĞI ŞARKI

Bu haksız, bu kirlenmiş dünyada
sevgilere saygılı ol ey insan

Sevdalara saygılı ol
yüreklerin üstüne basıp geçme

Bulut sızan evlerin, dilsiz portakalların
Kanayan şarkısına kulak ver

Yüreğin arada bir bulutlansın
yaşama saygılı ol

Sevinçlere, acılara saygılı ol
küllerine bile basıp geçme

Bu yoğun insan kirlenmeleri
ey ozan, şiirinde yer bulsun

Çocukların uçucu çiçek yüzleri
sana bir şeyler anımsatsın

On beş deniz, yüz ülke gezsen
yurdunda olsun yüreğin

Saygılı ol ekmeğe ve şiire
yüreğin yaşamı uğultusunu duysun

Umutlara saygılı ol ey insan
kütlelerine bile basıp geçme

Lefkoşa, 8 Ocak 1984

AŞK KOKULU MEMELİ SEVGİLİME BİR ŞARKI

Yurdumun güzel kokulu kavunları değil mi
besleyen senin de aşk kokulu memelerini,
gözlerin aşk rengini bu ülkeden almadı mı
yurdumuzun toprağından buğu gibi yükselen
kokudan almadı mı gövden sevda güzelliğini
ve güzel kadın sesin aşk mevsimi rengini,
bu toprağın şarkılarından almadın mı
bir sevişme çığlığı gibi güzelliğini,
seni de bu acılar ve sevinçler emzirmedi mi?

Sevgilim, güzelim, gözlerin aşk rengini
benim sevdalı gözlerimden almadı mı
gözlerin bir sevişmeden almadı mı rengini;
öyleyse sen de kuşatılmışsın bu kan tufanıyla,
sen de kulaçlıyorsun aynı acı denizlerini.
Seni kucaklayan gövdemden çıkan kıvılcım
senin sevda kokulu gövdenden de çıkmadı mı?
Öyleyse iyi aç sevgilim, güzelim ve bak
bu yaralı dünyaya, aşk irisi gözlerini
Lefkoşa, 13 Ağustos 1982

Orbay Delicetrmak (d. 1942)

NÖTRON

Cevriyemin bileziği Cevriyemin kollarında güzeldir...
Tüfek icat olmuş, mertlik bozulmuş, o bir gazeldir...
Artık yavrunuza değil, yavrunuzun beşiğine sarılın
Analar heyy analar
Beşikler ninnilerden güzeldir.

TAY

Sen nasıl taysın be
Sen nasıl tay
Sen nasıl tay...

Günlerboyu aç
Ve günde üç öğün kırbaç...

Sen nasıl gençsin be
Sen nasıl genç
Sen nasıl genç...

Açlık bir yana da
Boyunduruk iğrenç...

Tayım benim
Gerilmemiş yayım benim
Kopar ipini fırla
Dağlara kaç...

Sen bağlı durdukça
Ve sırtında kırbaç
Ferman padişahın
Dağlar da padişahındır...

Zeki Ali (d. 1951)

ÖLÜM BOŞ BİR SAYFADIR

Ölüm boş bir sayfadır

Üzerinde ne geçmiş yazılıdır
ne de gelecek

Ne acı ne sevinç
ne sabır ne direnç

Üzerinde ne sevda yazılıdır
ne ekmek

Ölüm boş bir sayfadır

Toronto, 1982

Mehmet Yaşın (d. 1958)

SEVGİLİMİN TÜRKÜSÜ

Sevgilimin türküsüydü deniz
mavi sesine demir attı savaş
sevgilim,
ölü asker.

Sevgilimin türküsüydü buğday
altın bakışlarına kelepçe vurdu savaş
sevgilim
ölü asker

Sevgilimin türküsüydü Barış
beyaz gülüşünü ikiye böldü savaş
sevgilim,
ölü asker.

Duyuyorum sevgilimi
türkü söylüyor ölü asker.
evimizin kapısını çalıyor mavi türküler.
Duyuyorum,
barış için en güzel türküleri söyler
savaşta ölenler.

Neşe Yaşın (d. 1959)

GÖÇMENCİKLER

Göçerken bir Kıbrıslı çocuk
kuzeyden güneye
unutmuş evinde melodikasını
unutmuş evinde melodikasını
en güzel sarkıları çalmak istiyor

Göçerken bir Kıbrıslı çocuk
güneyden kuzeye
unutmuş evinde badem ağacını
unutmuş evinde badem ağacını
hep ağlamak istiyor.

"Melodikanı vereyim
getir bana badem ağacımı"-

Ama aşamaz ki çocuklar
kocaman duvarları
Geçemez ki çocuklar
mayın tarlalarını.

Aralık 1978 - Ankara

M. C. Azizoğlu

AYRILIK ÇOK ŞEY GETİRDİ

ayrılık
koyu bir başlangıç getirdi
yetmişdördün yazından sıcak...

ayrılık
koyu bir özlem getirdi
yetmişdörtün yazından göçenlere...

ayrılık
koyu bir bilinç getirdi
yetmişdördün yazından doğanlara...

ve ayrılık
koyu bir inat getirdi
yetmişdördün yazından kalanlara...

1 Mayıs 1978

GEL GÖR Kİ SIRALAMIŞLAR ÇOCUKLARI

kamyon kamyon insan ölüsü geliyor
kamyon kamyon ölü adayı gidiyor...
bozuk plak gibi çalıyor kafamızdaki acı
niye bu savaş
niye bu... konuş...

dolu dolu olur gözlerimiz
tank iskeletlerini gördüğümüzde
yol kenarlarında yanmış...

çiçek demetlerinin en güzelini
aldılar ellerinden çocukların...
elleri soğuk demirlere kenetli
soğuk demirler
öldürücü...

daha söyleyemediğimiz nice şarkılar var
sevdalar var
dünyalar var görmediğimiz...

dizi dizi sıralamışlar çocukları
gözleri faltaşı olmuş babaların...
gel gör ki sıralamışlar çocukları
kızı erkeği
silahlanmış...

bozuk plak gibi çalıyor kafamızdaki acı
niye bu savaş
niye bu... konuş...

kamyon kamyon insan ölüsü geliyor
kamyon kamyon ölü adayı gidiyor...

15 Mayıs 1978

Zeki Cemal

SEVMEK

Sevmek,
Duyunca bu kelimeyi insan
bir şeyler kıpındanır içinde
usulca
ağırdan.
Dalar kimisi
kimisi kurar hayalini
yaldızlı sarı saçları okşamanın
Belkide kimisi hatırlar
eskiden avucunun içinde tuttuğu
yumuşacık kaymak tenli eh
Oysa
oysa sevmek birtanem
acıyı yüreklerden
umutsuzluğu gözlerden silmektir

kurtarmaktır karanlığından umudu
kapkara gecenin.
Dinle sevgilim
verebiliyorsan eğer
kan damlayan yüreklere
minnacık da olsa o sevincini
yaşamanın
ve eğer verebiliyorsan kapkara gözlere
parlaklığını kavganın
–yitirdiklerimizden sonra -
sevmek o'dur işte.

Kostas Grekos

KARDEŞİM HASAN

Kardeşim Hasan,
bu harup ağacı kollarını açmıştı
bizi zorba temmuz güneşinden korumak için
bardağın elde ve tabaktaki demet umudun
bulunduğu bir zamanda
(kim ağlarsa-dedin-kendi gömütünü kazar)

Yuvamız oldu o
ve erincimiz vardı
ve sürdürmek istedik bunu.

Dün gece yastık diye bir toprak tümseğinde uyurken ben
bombaların güneşi kararttığını gördüm yine
ve sayamadım ölüleri
kattım senin oğlunu da
kattım benim oğlumu da
daha dün
orak makinesini kullanmayı öğrettiğimiz
ve birlikte tarla kuşu avladığımız.
Dün gece sen uyumadın kardeşim Hasan
yerim sertti deme bana
karpuz tarlalarındayken toprakta bile uyurduk biz.

Köyümüzü anımsamış olmayasın
Senin topların ve benim kurşunlarım
yeryüzünden silip attı
senin camini
ve benin kilisemi
anayurt ve din için savaştığımızı söylemelerine karşın.

Senin yuvan
benim yuvam
bizim tarlalarımız,
senin oğlan
benim olan
hangi anayurt, kardeşim Hasan?
Senin yuvan
benim yuvam
senin oğlan
benim oğlan
ve yaşadık biz
hasat zamanı elini uzattın bana
zeytinlerin toplanmasında beni çağırdın yardıma
Beşparmak ve Trodos dağları bekliyorlar
ve anayurtlar arıyoruz biz
ve silahların gölgesinde yaşıyoruz geceleri.
Yaktığın ormanlar
"birlikte yaşamanın olanaksızlığına" inandırmak için bizi
yasadışı silahlarla bezendi şimdi
-Amerikan özgürlüğü işte-

Annen karşılaşsa annemle
"komşu" deyip seslenirler birbirlerine
ve biz de bir şeyler bulabiliriz aslında
-Bu topraklar ve sevgimiz onlara-
ya çocuklarımız, kardeşim,
nasıl unutabilirler silahlı askerleri
ne nefretlerini sulayan kandökümünü?
Düşünmedik mi çocuklarımızı
bu dağların doruklarının
bu vadilerin
bu denizin sahiplerini.

Çocuklarımız, kardeş
nereye ekecekler tohumu
-toprak çok küçük
ve o kadar çok parçaladık ki onu -

Analarımız,
ve bizler, kardeş
nasıl unutabildik ki
çocuklarımızı?
Güneşin ellerimizden gitmesine
izin verecek miyiz
güneşin bizden alınmasına
izin verecek miyiz
Hasan, kardeşim?

Türkçesi: Neşe Yaşın

Antis Kanaklı

ÖLÜMSÜZ BİR EL SIKIŞ

An gelir
an geçer
seslerini işitiriz
görürüz geçtiklerini
anılar penceresinden
Hepsinin önünde
Mişauli-Kavazoğlu
O güzel bayrakla.
Mihaili
Elya
Yahya
Eksintari
Hikmet-
Gürkan
ve Sellâ,
izlerler.
Kana banmış kalem

ve ötekiler.
Meşaleler taşıyarak geçerler
tarihin meşalelerini taşıyarak
ellerinde.
Karanfiller taşıyarak
ceketlerinde.

Binlerce el
alkış tutar onlara
ve karşı tepelerinden
Beşparmakların
binlerce yoldaş
zorlar yarı karanlığını
tanın.
Onlar da geçerler
yaklaşırlar
belgileri duyulur
"Barış dostluk
kardeşlik"
Dağlar ses verir
Yankı yol alır Mesarya'da
ve dolaşır gök mavisi
denizi.
Yaklaşırlar
ölçülü adımlarla
yavaş ama dimdik.
Uzatın ellerinizi
telörgülerin üzerinden
hazır olmalıyız
ölümsüz bir el sıkışa. (8)

Türkçesi: Neşe Yaşın - Mehmet Yaşın

Şiirde sözü geçen kişiler, Kıbrıs'ın savaşımında kurban olan, Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rumlardır. Emperyalist gericiler ve ajanlar tarafından katledilmişlerdir.

Kostas Kleanthis

KARDEŞİM OSMAN

Kardeşim Osman, yüreğimi açarım sana
sevginin karbeyaz bir lale gibi filizlendiği
mutsuzluğumu ve acımı birleştiririm seninkiyle
uzatırım elimi.

Kan yolu hiçbir yere götürmez kişiyi
nefret tohumlarını zorba yabancılar ekti
ve onların ürkütücü giyotini sallanmakta
başımızın üstünde.

Yıllar yılı dost yaşadık bu topraklarda
tatlı davranış, meyvelerini sundu bize
ve kucağında sımsıkı sardı
gözetti bizi.

Yağmurun altında ya da kızgın güneşte terleyerek
çalışırken tarlalarda, üzüm bağlarında
aynı ekmek somununu paylaşırdık
bu küçük işyerinde.

Orada üzünçler ve acılar yok oldu
ve düşlerimiz - güzel ve aynı
uzak yolculuklara çıkan
dostluk kayıkları gibi.

Bütün dünyanın Barış şarkılarıyla çınlayacağı
ve yeryüzünün bütün insanlarının
kardeş olacağı günü düşlerken
unuttuk birbirimizi

Türkçesi: Neşe Yaşın

Eli Peonidu (d. 1940)

GEL GİDELİM NAİME

Sana yazayım demiştim, fakat birden
engeller geldi aklıma. Dil, mektuptaki pullar,
ve binlerce el mektubun içindeki
çıplak ruhuma dokunacak.
Göçmen masasında duran iki kahve fincanından
başka bir şey kalmadı.
Küçük Kıbrıs'ımız, beşiğinde uyuyan bir bebek,
başının üstünde kuşlar ve deniz kızları dolaşıyor,
bebek acıkınca benim göğsümde süt, susayınca
senin göğsünde su. Eskiden olduğu gibi.

Sana yazayım demiştim, fakat birden
aramıza yabancı sözcükler girdi.
Göç, tecrit ve kaybolanlar.
O zamanlar ikimiz, bu sözcükleri küçümsüyorduk.
İkimiz, yanyana, avluda elişimize eğiliyorduk
ikimiz bu kelimeleri kitre ağacının köküne
gömmüştük. Hayatımız bir elişi, bir ırmak
bir kök, bir çiçek gibi akıp gidiyordu.

İkimiz de yağmuru bekliyorduk
Çevremizde tuzlu deniz ve kurumuş kuyular
Eğilerek bu kuyulara, ruhumuza sesleniyorduk.
Bir-iki Deprem!
iki-üç Açlık!
üç-dört Ateş!
ve çekirgeler!
ve Yılanlar!
ve Dolu!
Fakat yağmur gelmiyordu.
Karıncalar susuzluktan çıldırmışçasına
deliklerine toprak taşıyorlar ve diri diri
bu toprağın altına gömülüyorlardı.
Muhtarlar, bir haberci seçmek için

saatlerce uğraşıyorlar ve geleceği öğrenmek
için onu bilici Mabetine gönderiyorlardı
Fakat Mabet yıkılmıştı, bu son kardeş kavgasında
bu ani ölümde, bu yabancılar akınında
Ve sen gittin. Alıp başını kuzeye gittin
Kendi kendime soruyorum, benim yatağımda
nasıl uyuyabiliyorsun, benim hayaletlerimle nasıl
arkadaşlık kurabiliyorsun?
Ve sen gittin, Seni alıkoymak için hiçbir
şey yapamadım. Sense karşı gelemedin.

Gel gidelim, Çorbamız soğumuştur.
Ölüler darılmazlar, yalnız hayret ederler
her şeyin bitmediğine.
Gel gidelim Naime. Önümüzde kuru
bir ırmak, kuru otlar ve yükseklerde
yusyuvarlak, terli Ağustos güneşi.

Türkçesi: Neşe Yaşın - Mehmet Yaşın

ANISINA

Yaşamı bir baharda sona eren
küçük yabancı Merife için

Altınlaşıyor portakallıklar
limonluklar Lefke'de
Ama uyumaya nereye gidesin?
Ayazlı toprağa çıkacak dizlerin
(yarısı aşınmış topuklar
yarı kadın yarı çocuk bacaklar)
Uzattığı eli tut portakallıkların
Ve Lefke'deki limonlukların
kaldır başını yükseğe.
Olağan bir ömür on dokuz yıl
Söyleyin portakal bahçeleri toprağa düşenleri
ve bir yandan çürüyenleri
On dokuz çıplak portakal ağacı
çiçeksiz ve meyvesiz.
Ama uyumaya nereye gidesin?

Bir avuç ak toprak
Bir avuç kum nehirden
ve bir bardak yağmur suyu
gidermen için susuzluğunu.
Fakat bir düşünce verdik sana:
kanatlanması kuşun.
Yok olmadın.

Türkçesi: Neşe Yaşın - Mehmet Yaşın

YAĞ YAĞMUR

Ne dişi, ne erkektiniz
iki çocuktunuz sadece
kara saçlı
Beraber çektiniz içinize taze kokusunu kırların
ve ürperişin.

Yabani kekik çiğnediniz
Saklambaç oynadınız
kavrulan başaklar arasında
ezdiniz kehribar tanelerini bağda fıçılarla
bağda fıçılarla
iki çocuktunuz sadece
Cumartesi akşamı kolalı gömlekleri
ve boyalı ayakkabılarıyla
caka satardı delikanlılık sokak kapısında

Karalar bağlamış ana
Boş başlı ana
Ecel sana sormadı
Ecel sana sormadı
Türk müsün Rum musun
Ecel sana sormadı
Ecel sana sormadı
başka çocukların da var mı
Yalnız aştı yaslı eşiğini
Ve oturdu sofrada karşına
Koy yağı kandile ve lafla
Meryem ile

Koy toprağı çiçekli ve bir türkü yak karanfile
Koy merhemi yarana
ve gözyaşı
aldatılmış yüreğine Oy!
Yağ yağmur, yıka yağmur
Irmak ak derinliklerimize
çok acı, çok kurak
yüreğimize.

Türkçesi: Neşe Yaşın - Mehmet Yaşın

Petros Sofas

KÜÇÜK TANRI

Kıbrıs'ın küçük Tanrı'sı kalkıp gömütlerden
yürür yücelere, cennete doğru.
Taşıyarak ellerinde ve omuzlarında
anaların adadığı
binlerce yanık mumu.
Ve kokudan sersemlemiş, yol alırken yukarlara
- kan kokusu mu, tütsü mü yoksa -
karışır kafası bu adaklarla.
"Bunların hangisi Rum ananın
hangisi Türk'ün?"
Birbirine karıştırır artık yüzleri
dilleri karıştırır.
Ama onlar, her biri kendi dilinde hâlâ
"bizim tanrımız" bizim Tanrımız" diye haykırmaktadır...

Türkçesi: Neşe Yaşın - Mehmet Yaşın

Neofitos Taliotis

NEŞE YAŞIN'A KARŞILIKLAR

A-

Neşe
işitmiştik ki
yurdunu sevmelidir insan,
aynı şeyleri söyler
senin ve benim babam.
Ve biz ellerimizi uzatıyoruz
ikiye bölünmüş memleketimizde
fakat kana bulanıyor telörgülerde.
Bekleyeceğim seni yine de
    yarın aynı saatte,
bir karanfil armağan etmek için sana
    doğum gününde
ama beceremeyeceğim saçlarına takmayı
onu telörgülerin üzerinden atacağım sana
kan kokmasın diye
yüreklerimize çok benzeyen o çiçek.

B-

Yurdumuzun ikiye bölündüğünü yazdın
son mektubunda
ve soruyorsun bana
hangi parçasını sevmeli öncelikle
Neşe
sen yüreğini parçalara bölme
özgür bir güvercin yap onu
    her yere gidebilen
pasaportsuz bir kuş

Türkçesi: Mehmet Yaşın

KORE

Kore'de şiirin kaynakları İ.Ö. I. yüzyıla kadar gider. Hoang-djo ya (Sarı Kuşların Şarkısı) adlı bu yapıt Çince yazılmıştı.

1443 yılında Kore alfabesinin bulunmasıyla şiir alanında büyük bir gelişme görüldü ve artık şairler, romancıların tersine, yapıtlarını Çince değil kendi dillerinde yazmaya başladılar.

Bu gelişim XIX. yüzyılın başlarına kadar sürdü. Ne var ki büyük devletlerin yayılmacı politikaları sonucu altüst olan toplumsal düzen ortamında ülke edebiyatı da XX. yüzyıl ortalarına kadar susmak zorunda kaldı.

Kore 15 Ağustos 1945'te ikiye bölünerek bağımsızlığına kavuştu. Kuzey - Güney savaşının (1950 - 1953) ardından, Güneyli şairlerin bir durum değerlendirmesi yaptığı ve otoriter rejimin karşısında yer aldıkları görülür.

Kuzey Kore şiirinde ise yeni kurulan toplumun sorunları, köylülerin, işçilerin günlük yaşamları ve çalışma koşulları bellibaşlı izlekler olarak ağırlık kazandı.

Lee Kwang - Su (d. 1892)

DOSTLARA ÖZLEM

Oy kardeşim benim
İşitir misiniz işitir misiniz
Söylediğim şarkıyı öylece hafiften
Saygılı bükülmüşlüğümce diz çökmüşlüğümce
Yıkık duvarlar altında oturup

Hey benim kardeşlerim
Duyar mısınız kokusunu duyar mısınız
Kokulu dallara yönelmiş baharların
Titrek parmaklarımca yanmışlığımı
Duyar mısınız
Bin parça buhurdanlarda.

Oy benim kardeşlerim
Görür müsünüz görür müsünüz
Durup beklediğimi
Kentlerin ötesinde ağlamaklı
Bu deli özlem büyür de büyür
Küçücük bir yer için
Yüreciğinizde.

Türkçesi: Coşkun Zengin

Han Yong - Un (1899 - 1940)

TERS ORANTI

Senin sesin Sessizlik mi
Şarkı söylediğin zamanlar
Şimdi derinden duyuyorum onu
Senin sesin Sessizlik

Senin yüzün Karanlık mı
Kapayınca gözlerimi
Pırıl pırıl gördüm onu
Senin yüzün Karanlık

Senin gölgen Aydınlık mı
Kara pencereler üstünde
Parlar öylece gölgen
Senin yüzün Karanlık

Senin gölgen Aydınlık mı
Kara pencereler üstünde
Parlar öylece gölgen
Senin gölgen Aydınlık

Türkçesi: Coşkun Zengin

Nam Gi Ho (d. 1918)

EİZAN IRMAĞI

Koreli kadıncıklar giysi yur
Sabahtan akşama kadar
Bugün de aynı nakarat işte.
Tokmaklar vururlar giysileri
Batırırlar çıkarırlar
Gözyaşlarına
Irmağın kıyısında.
Giysiler
Süngülenmiş, vurulmuş
Kocalarının ceketi, gömleği.
Yürek yanmazdı
Yabancı düşmanlar edeydi bunu
Ama bunu
Kore'li kardeşleri yapmış.
Giysiler
Kore'yi yaşanacak
Daha iyi bir ülke
Yapmak istediler diye
Yakalanıp yakalanıp deliğe tıkılan
Oğullarının pantolonları.
Giysiler yırtık pırtık
Dilleri olsa neler anlatırlardı.
Katmerli
Yoksulluktan mutsuzluktan
Renkleri atmış giysiler.
Ah bu bahtsız kadıncıkların
Aydınlıksız yaşamlarında
Gönüllerine su serpen tek varlık,
Tek arkadaşı bu giysiler işte,
Soylarını - soplarını yur
Kore'li kadıncıklar
Tuzlu tarihlerini yur
Kore'li kadıncıklar
Irmağın kıyılarında.

Türkçesi: L. Sami Akalın

Cho Pyong - Hwa (d. 1921)

DENİZ KIYISI

Kuzey illerinin deniz kıyısında
Lapa lapa yağan kan görüyorum hastanenin kafesli
penceresinden

Külrengi bir deniz
Sessiz bir öğle sonu denizi
Sürdürüyor sonsuz bekleyişi

(Ah, ne kadar güç bu)

Uzun dalgakıranın ucunda
Kara gözleri, eskisi gibi
Yanıp sönen bir fener.

Türkçesi Muzaffer Uyguner

ANI

Unutmak istiyorum
Deniz kıyısında yürüdüğümüz günleri

Bir gün
İki gün
Üç gün

Yaz gelir
Güz gelir
Her şeyi denizden toplayıp kış gelir

Unutmak istiyorum
Deniz kıyısında yürüdüğümüz günleri

Bir gün
İki gün
Üç gün.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

SARMAL KABUK

Kıyıda
Bir sarmal kabuk
Tek başına

Boş umutla
Öyle yapayalnız büyümüş
Sarmal kabuk gizlice
Özlemiş derinlikleri

Güneş ve ay batmış çoktan
Kabuğun düşleri
Yok olmuş deniz sularında
Büyük denizin kıyısında
Günler boyunca
Sarmal kabuk
Tek başına

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

KIYI

Deniz
Azgın deniz
Kıyıya vurup duran su; gelip giden su!

Sonra
Yine Özler
Yine gelip gider!

Aşınmış kıyıda bir yalnız fener
Yanıp söner
Hiç kimse de yok denizde!

Deniz
Azgın deniz
Kıyıya vurup duran su; gelip giden su!

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

ÇİÇEK AÇMIŞ MANOLYA

Felsefeye giriş sanma bunu.
Gelinlik tülünü açan bir manolyadır bu.

Hüzünlüydü geçip giden güney yeli
Ve bilinmez bir anı gibi uçup gitti.

Ullam, Beatrice'den daha güzeldi
Ak giysiler giydiğinde, manolya açtığında.

Büyüleyici çelengiyle
Gelmeyen Nisan'ı bekleyip durdu.

Geçip gitti o güzellikler
Yapayalnız kaldı şimdi

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

ESKİ POSTA KARTI

Bütün gün yağmur yağdı.
Gemilerin gidip geldiği liman sessiz
Bir Güney treni hızla gidiyor.
Üçüncü mevkiin dar penceresinden
Akıyor yağmur suları;
Akvaryumda yüzen kâğıt bir gemi gibi
Filizlenmiş arpa tarlaları görünüyor;
Kavaklar görünüyor; eski dağ silsileleri görünüyor.

Konuşulduğu halde uyku hali var içerde,
Ben de
Orta Asya kıyılarını düşünerek
Yumuyorum uykulu gözlerimi

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Kim Chun-Su (1922-2004)

ÇİÇEK

Adını söylemeden önce
Bir hiçti o
Özlemdi yalnızca.

Adını söyleyince
Geldi bana
Çiçeğim oldu.

Ne zaman söylesem adını,
Tatlı bir ses duyarım
Adımı fısıldayan.

Bu renk, bu koku,
Ona yaklaşınca
Bir çiçek olur ses.

Bir şey olmayı özleriz hep -
Bir anlam olmayı sözgelişi,
Ben de sen olmayı

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

İNCİR AĞACI VE ŞİİR

Solgun bir kış göğü
Kapkara bir derinlikle
Maviliğin genişliği arasında
Belirsiz bir renk içinde
çırılçıplak incir ağacı
Yapraksız ve meyvesiz.
Hangi şiir yalan ya da uzak
Ağacın kış çıplaklığına?
Düşüyor yapraklar ve meyveler
Zamanı gelince.
Hangi şiir yakın ya da uzak
Ağacın kış çıplaklığına?

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

GÜZ

Kaynayan kanını gördük gençliğin
Nisan ayının uyanışında.
İşte geldi güz ve şiirim
Duino'nun eski manastırlarında
Rilke'nin duyduğu acılar için
Saçıyor kadın sal gururu.
Ürün yok, tatlılık yok,
keseceğim doygunluğu
Fakat kurşunun karanlığı
Nisan'da kaynatıyor gençliğin kanını
karanlığın sessizliğidir
Güz gelince ortalığı saran.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Kim Çi Ha (d. 1941)

BİR SESİN ÖYKÜSÜ

Uzun süredir, Seul'un orta yerinde
Seslerin en garibini duymakta insanlar.
Kimileri çınar yaprakları gibi titreyip
Soğuk terler döküyor bu sesi duyduklarında...
Garip bir iş bu; daha da garibi,
paralı herifler bunlar, hani o gerçek
para-babalarından.
Güm.
— İşte, o ses.
Güm.
Gözyaşartıcı bir bomba mı atılan?
Yok.
Güm.

Savaş mı başladı? Atom bombası mı
gene patlayan? Hirohito'nun osuruğu mu? Nixon'un aksırığı mı?
Yok.
Güm.

Tören kıtası kodamanları mı selamlıyor atışlarla
T'ien-An-Men Meydanında?
Değil mi? Ne öyleyse?
Güm.
İşte gene, duydunuz mu?
Güm.
Bilen var mı içinizde, nereden doğduğunu bu Güm sesinin?
Gümgüm, Güm.
Kulak verin ey insanlar, dinlemeye hazırlanın
bir sesin öyküsünü.

Rusya'da değil, Çin'de, Japonya'da,
Amerika'da da değil, burda, Kore'de,
Seul'un doğu kesiminde,
tozun dumana karıştığı Ç'ongiangni'de,
ötesinde kömür karası suların aktığı
o Çongnang Deresi'nin.
İki kıyısı boyunca sıkış tepiş,
her yanına kayık evler tünemiş, öbek öbek,
takırdayarak, sallanarak bir o yana, bir bu yana
yanlarından eserek geçen en hafif rüzgârda.
Arkalarda bir yerde, en karanlık köşesinde
en yıkık dökük kayık evin
Ando oturuyordu, köyden inip gelmişti buraya
yenmek için kör talihini

Eşek gibi çalışıyordu Ando,
Ama bir farecik gibi ürkekti, temizdi
bir kuzu gibi - kimseye zararı olmayan
dürüst yaşamak için yasalara gerek duymayan insanlardan
Ama feleğin garip bir cilvesi,
önceki yaşamdan artakalan o iğrenç miras
kurutuveriyordu
neye atsa elini.

Dan, Dan, Dan.
"Yok, yapamazsınız!"
Çatçut.

"Şeyim gitti! Yapmayın!"
Çatçut, çatçut.
"Taşaklarım gitti! Durun! Yapamazsınız! Yapmayın!"
Çatıır, Çutur.
"Boynum, boynum! Nerde... ?"
Katır-Kutur!
"Ah olamaz! Bacaklarım da gitti bir vuruşta!"
Sonra kollar bağlandı arkadan;
deriden bir ceket;
bağırmayı engelleyen araç iyice tıkıldı içeri...

İşte böylece, acımasızca attılar zavallı Ando'yu yosunlu,
karanlık ve havasız hücreye.

Şangır-Şungur! Kilitlerin sesi yankılandı
yankılandı durdu hapishanenin dehlizlerinde...

Yok!
Olamaz bu! Olamaz!
Nasıl olabilir?
Nasıl?

Aç bilaç, paçavralar içinde, ölesiye çalıştım;
İtilip kakıldım, bir tek laf etmedim.
Dinlenecek, uyuyacak, şöyle uzanacak zaman bulamadım.
Öyleyse neden oldu bütün bunlar?
Nasıl korkunç bir suç
işledim de yedim bu dayanılmaz cezayı?

Ey yükseklerden uçan kazlar!
Siz bilirsiniz benim içimi.
Söyleyin hadi bana: akdarı saplarının
gölgelerinin uzadığı yerde
yakıcı günışığında
yeni yapılan yolun orda,
hâlâ duruyor mu anam öyle,

yolumu gözleyerek?
İçin için ağlayarak,
süresini çoktan doldurmuş
giysileri içinde, bakışları
uzanıyor mu zaman zaman
Seul'e doğru?

Sevgili anacığım, döneceğim yurduma;
döneceğim, ölsem bile.
Cesedimi lime lime ayırsalar
bin parçaya, on bin parçaya
gene döneceğim.
Bu duvarın içinden,
öbürünün üstünden,
gerekirse bir ruh gibi
geçeceğim, aşacağım
bu kırmızı tuğla duvarları.

Döneceğim, anacığım;
ölsem bile, döneceğim, inan.

Ando ağlayarak söylemek isterdi bu türküyü,
ama ne gözyaşları kalmıştı artık ne de sesi.
Gözyaşı dökmeden, sessizce, içinden
yüreğinden söyledi her gece, kıpkırmızı, kan rengi türküsünü
Hayır! Hayır! HAYIR!
At kendini, öyleyse,
yuvarlan yerde, hadi,
vurarak bedenini
Güm.
Gene, sonra gene bir daha
duvarlara attı kendini:
Güm,
Güm, Güm.

Uykuları kaçıyordu kimilerinin duyunca
yükselen bu sesi,
paralı insanlardı bunlar, hani geçip giderken
rüzgârlarıyla insanı sarsan. Kesin buyruk gönderdiler
idam edilmesi için adamın, ama gene

Güm.
Garip bir iş bu, nasıl da deliye çeviriyor bu ses
kimi insanları.

Güm Güm:
Şimdi bile duyabilirsiniz bu sesi, hiç durmadan,
gece gündüz.
Kimileri var, bir hayaletin işidir diyor buna;
Kimileri de size Ando yapıyor diyecektir, bir yerlerde
hâlâ yaşamakta olan;
ve hiç durmadan kendini duvarlara çarpan.

Gizlice yayıyor insanlar söylentiyi, kulaktan kulağa,
Gözlerinde garip ışıklar çakmaklanarak.

Türkçesi: Yurdanur Salman

Ko İn

KÜÇÜK MUNİYİ KÖYÜ

Küçük Muniyi köyünde gördüm
Yüreğimde, tir tir,
Görmedik, bilmedik bir yol
Kavuşacakmışçasına
Yollara tür tür.
Ölüm ister ki bu evren
Kendi gibi yaslı olsun.
Kuru bir sesle çağırsam
Kulak asmaz:
Yolların bittiği o yerde egemen soğuk.

Ah yaşam köyler kurar:
Onlar ölüm yoğurur.
Kar yağar
Kar yağar...
Kavuşturunca kemikli kollarımı
Yakın gelir bana çok
Uzak dağlar.

Ey Muniyi'nin karı
Daha ne örteceksin
Ölümü örttükten sonra...?

Küçük Muniyi köyünde kışın
Ölümü gördüm bir ölüyü canlı gibi ağırlayan.
Duymazlıktan gelip sesimi
Sonunda dönüp de bana bakan.
Kar yağar durmaksızın
Gerçeğin küçük bu evren üstüne.
Ey Muniyi'nin karı
Daha ne örteceksin
Ölümü örttükten sonra?

Türkçesi: Melih Ercin

KÜRT ŞİİRİ

Kürt dilinde yazılı edebiyatın ilk temsilcisi Cizreli Şeyh Ahmet'tir (1570 - 1640) (Bkz. Büyük Larousse, 14. cilt s. 7285). *Kurmanci* lehçesinde yazmış olanlar arasında Faki Tayran (1590 - 1660), Ali Termuki (1590-1653) anılabilir. Ahmet Hani (1690 - 1706) ünlü epopesi "Mem-u Zin"de aşk temasıyla vatan sevgisini birleştirmektedir. XIX. yy. da *Sorani* lehçesiyle yazan şairler arasında gizemci şair Mevlevi (1809 - 1849), lirizm ve yurtseverlik öğeleri taşıyan şiirleriyle Nali (1797-1855), Hacı Kadir Koyi (1815-1892), Edip (1859-1916), Şeyh Rıza Telebani (1835 - 1910) özellikle anılması gereken adlardır. Irak'ta Kürt dilinde ürün veren Abdullah Ziver (1875 - 1948), Bikes (1905 - 1948) vb. din konuları yerine toplumsal konuları işlemişlerdir. Bu süreçlerde, şiirin biçiminde de değişmeler gerçekleşmiş, aruz ölçüsü yerini özgür koşuka ve hece ölçüsüne bırakmıştır. Piremerd (1867 - 1950), Goran (1904 - 1962), Ciğerhun (1903 -) vb şairler gerçekçi bir anlayışla toplumsal konuları işlemişlerdir.

Ahmet Hâni (1650 -1706)

MECLİSİN EMİRİ

Meclisin emiri gülmüyorsa, mutripler ne yapsın?
Gülümseyen bir gonca yoksa, sevdalı bülbüller ne yapsın?
Öğrencinin öğrenmekte, yetişmekte gözü yoksa
Bilgenin dağarcığındaki bilgiler ne yapsın?
Hâni'nin şiirleri birer incidir, birer uyanrıdır ama
Memlekette okuyucu yoksa, şairler ne yapsın?

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Nali (1797 -1855)

BENİM ŞAİRLİK YETENEĞİM

Benim şairlik yeteneğim bürününce öz diline
Bunu bir sınav beller kendine
Hiçbir dil tutunamaz güzel söz alanında
Ben hücuma kalkınca atlıların başına geçip de
Varsın kaba bulsunlar, kullanmasınlar onu
Adam olan erişir ondaki inceliğe

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Hacı Kadir Koyi (1815 -1892)

YÜZLERCE ŞEYH

Yüzlerce şeyh, molla, emir ve han
Zıkkımlanmak için zevk ve saltanattan
İliklerine kadar sömürdüler halkı.
Şair! Hiçbiri seni örnek almadı
Hiçbiri acı duymadı halkın acılarından

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Şeyh Rıza Telebani (1835 -1910)

GENÇ ADAM ZAHİDE BAŞVURDU

Bütün gönlüyle katılmak için tarikata
Genç adam bir gün Zahid'e başvurdu
Zahid dedi ki: "Delikanlı, iyi hoş ama
Ben inancımı bir pula satalı bir yıl oldu!"

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

MÜFTÜNÜN EVİ

Herkes bilir müftünün evi ne yandadır Kadı'nın evi ne yanda
Yoksulun biriyim ben, ne yanda olduğum kimin umurunda

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

ŞEYHLER

Şeyhler yatsı namazında uyuklamazlar tabii
Sizin gibi sabahın köründe kalkmıyorlar ki

Türkçesi: Ataol Behramğlu

Adab Nisbad Ad-Divan (1859 -1916)

BİLGELİK DEFTERİ

Bilgelik ve yetenek defteri rafa kaldırılmıştır bu zamanda
Cahil bilge olmuştur bir iki pulu varsa
Ey Adab! Varsın sanata değer vermesin bu çağ
Senin malın gün gelir alıcı bulur nasıl olsa

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Cigerhun (1903-1984)

GÜL SATICISI

Bir gül satıcısı gördüm uyandığımda
Çok sevindim, gülü kalbe değişeceğine
Gülü kalbe değişeceğine

Bir kalbimiz vardı, hastalık ve yara dolu
İnanamadım önce, gülü kalbe değişeceğine
Gülü kalbe değişeceğine

Pazarlık ettik, "Takas etmem" dedi;
"Güle tapan canını da verir üstüne
Canım da verir üstüne"

Sordum: "Can ve kalbini kim değişir bu güle!"
"Pazarlık" bu dedi, "Yaralı ya kalbin
Yaralı ya kalbin"

Canımı da kalbimi de verdim, kalp seslendi:
"Hey Cigerhun bir güle değişti kalbini
Bir güle değişti kalbini"

Derleyen: Gani Bozarslan

KIZ HABUR

Hey Habur, Habur; hey Habur, Habur...
Çok uzun, çok derinsin, dileğim gibi.
Nedir bu çaban: Gürültü hep şorultu
Aklına gelmez mi hiç dinlenme-uyku?
İnilersin hep; bağrış, haykırışla
Ama kimsecikler bilmez senin isteğini
Yatağın dar, genişlesin diye
Dalgalar atıp, atılırsın öne: bağırış-feryatla
Benim gibi özgürlüğe susamışsın sen de
Yırttın zorla bu toprağın sinesini
Bilmem niçin yücelmezsin yine de
Bunca heybetine rağmen
Düşersin bağrına aşksız denizin.
Keşke senin gibi olaydım, dertsiz, yarasız
Esenlikle yaşıyorsun sen, beyinsiz yüreksiz
Kürt olsaydın eğer benim gibi
Görürdün bu gücün dert ve yaralara dönüştüğünü.

Derleyen: Gani Bozarslan

LATİN AMERİKA (9)

Latin Amerika kapsamına (Orta Amerika, Güney Amerika, Antiller) toplam nüfusu 350 milyondan fazla 31 ülke giriyor. Portekizce konuşan Brezilya dışında öteki ülkeler İspanyolca konuşuyorlar. Birbirine yakın olan ortak kültürün temelinde Avrupa, Afrika ve yerli halkın kültürü var.

XIX. yüzyıla kadar Latin Amerikalı şairlerin en büyük çıkmazı sömürgecilerin diliyle yazmak yılında İspanya'nın son sömürgesinden de çekilmesi İberik yarımadası kültürüyle Latin Amerika'nın kültürel yakınlaşmasına yol açtı ve giderek Latin Amerika kültürel bağımsızlığına kavuştu.

XIX. yüzyılda baskın özelliği ulusal bağımsızlık için savaşım olan Latin Amerika şiirinin en önemli ozanları başta Küba ulusal kahramanı José Marti olmak üzere Andres Bello, José Joaquin de Olmedo, José Maria Heredia, Bartolomé Hidalgo, José Fernandez ve Ruben Dario idi.

İlk dönemi 1882-1896 yılları, ikinci dönemi 1819-1915 yılları arasında egemen olan "Modernismo" Latin Amerika şiirini köklerine götürerek kimliğini kazanmasına yol açtı.

Daha sonra "Mundonovismo", "Sencillismo" akımlarıyla yerel konulara ve yalınlığa dönüldü.

Sanayi döneminin başlamasıyla bu akımlar güçlerini yitirdiler. Bazı Latin Amerika şairleri Avrupa'da gelişmeye başlayan Kübizm'le ilgilendiler. Bunun sonucu, estetik değerleri herşeyin üstünde tutan "Creacionismo" başladı. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra şairler gerçeküstücülükle tanıştılar.

Zenci nüfusunun çoğalması Afrika kültürünün canlanmasına ve yeni bir şiir anlayışının doğuşuna yol açtı: "Poesia negra". Ama daha sonra bu akım bugün de etkinliğini sürdüren "Afro-Amerikan" şiirine dönüştü ve "Negritude" anlayışı bir diğer olarak kendini kabul ettirdi.

Bütün bu deneyimlerin izini taşıyan günümüz Lâtin Amerika şiiri, ABD'nin yeni sömürgecilik hareketine karşı etkili bir militan kimlik kazandı.

Bugün Lâtin Amerika şiirinin genel ve baskın özelliği, halkın sözcüsü olan bir toplumcu şiir olarak özetlenebilir.

---

9 Arjantin, Bolivya, Brezilya, Guatemala, Haiti, Honduras, Kolombiya, Ekvador, Küba, Martinik, Meksika, Nikaragua, Paraguay, Peru, Porto Riko, Şili, Uruguay, Venezuela.

ARJANTİN

Alfonsina Storni (1892 -1938)

KARELER

Sıra sıra evler, sıra sıra evler,
sıra sıra evler.
Kareler, kareler, kareler.
Sıra sıra evler.
İnsanların da ruhu karedir,
fikirleri sıralı
ve bir acı vardır sırtlarında.
Ben de gözyaşları döktüm
Tanrım, kare kare.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

KÜÇÜK ADAM

Küçük adam, küçük adam,
bırak uçmak isteyen kanaryayı...
O kanarya benim, minik adam,
bırak da uçayım.

Senin kafesindeydim, minik adam,
beni kafese koyan küçük adam.
"Minik" dedim, beni anlamadın
ve anlamayacaksın.

Ben de anlamam seni: bekleme,
kurtulmak istiyorum, kafesimi aç;
Seni sevdim, küçük adam, yarım saatçik;
O da geçip gitti.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Jorge Luis Borges (1899-1986)

BEŞPARMAK DAĞI'NDA ENDYMİON

Uyuyordum doruğunda dağın. Ve güzeldi
yılların yıprattığı yıktığı gövdem.
Yukarda, elen ormanında, yavaşlatıyordu
Kentaur dörtnal koşusunu
gözetlemek için uykumu. Hoşlanıyordum
düş görmek için uyumaktan ve o öteki,
bellekten kurtulan arındırıcı düşe kavuşmak için
yeryüzünü yaşamanın yükünden bizi
kurtaran düşe kavuşmak için uyumaktan.
Tanrıça Diane, o aynı zamanda ay olan,
görüyordu uyuduğumu dağın üzerinde.
İndi, yavaşça, kollarıma
Altın ve aşk, yanan gecede!
Sıkıyordum ölümlü gözkapaklarımı.
Görmek istemiyordum, balçık dudaklarımın
kutsallığına saygısız davrandığı yüzü.
içime çektim ayın kokusunu
ve adımı ünledi ölümsüz sesi.
Kavuşan arık yanaklar!
Aşkın ve gecenin ırmakları!
İnsan buseleri ve gerilimi yayın!
Bilmiyorum ne kadar sürdü mutluluğum.
Öyle şeyler vardır ki ne salkım
ölçebelir ne çiçek ne de narin kar.
Herkes kaçtı benden. Korkutuyordu herkesi
ayın gönül verip sevdiği erkek.
Yıllar geçti. Çılgına çeviriyor beni,
bir korku, uyandığım zaman. Düşünüyorum,
gerçek miydi, bir düş müydü yoksa
dağın doruğunda yaşadığım o altın çalkandı.
Boş yere tekrarlıyorum kendi kendime
geçmişin anısı ve düş, tek ve aynı şeydir diye.
Yalnızlığım dolaşıyor yavan yollarında
yeryüzünün; ama ben, arıyorum,
hep arıyorum, eskil gecesinde tanrıların,
o duygusuz ayı, kızını Zeus'ün.

Türkçesi: Özdemir İnce

KENDİNE KIYAN

Hiçbir yıldız kalmayacak gecede.
Ne de gecenin kendisi kalacak.
Öleceğim ve benimle birlikte ölecek
çekilmez, katlanılmaz evrenin tümü.
Yok edeceğim piramidleri, madalyaları,
yüzleri ve anakaraları.
Yok edeceğim birikimini geçmişin.
Toza dönüştüreceğim tarihi
ve tozu toza.
Son kez batan güneşe bakıyorum.
Son kuşu duyuyorum.
Kimseye kalıt bırakmıyorum hiçliği.

Türkçesi: Özdemir İnce

DOĞU LANSİNG'DE BİR ANAHTAR

Bir anahtarım ben perdahlı çelikten.
Keyfe bağlı değil düzensiz profilim.
Görmediğim bir dolapta uyuyorum
belirsiz puslu uykumu, bir anahtarlıkta.
Bir kilit var beni bekleyen.
Bir tek. Dövme demirden kapı
katı kristalden. Bir ev var
öte yakada, gizli ve gerçek.
Yukarda, aynalar, alacakaranlıkta,
görüyor boş aynalar geceleri, gündüzleri,
görüyor ölülerin fotoğraflarını
ve incecik geçmişlerini fotoğrafların.
Çevireceğim bir gün kilidin dilini
ve iteceğim ağır kapıyı.

Türkçesi: Özdemir İnce

Francisco Luis Bernandez (1900-1978)

KARDEŞLİK

I

Şanssızlıklar ortasında doğan insan,
Gören ve aşkla duygulanan insan,
bilmediğini bilmeyen insan,
Korkan ve sergüzeştlere koşan insan,

İman saatlerini durmadan sayan insan,
Yalnız karanlığı seçebilen insan,
Varlığını gösteren şeyleri gören insan,
Kendisini ağlatan şeyleri bulan insan,

Mutlu insan, acılar çeken insan,
Tapan insan, nefreti bilen insan,
Tutsak insan, egemen insan.

Hayaller kuran insan, büyülenen insan,
Soluk alıp veren, türkü söyleyen insan,
Ölümlü ve ölümsüz insan, kardeşim insan.

II

Benden çok uzak ve en bilinmez,
Miniminnacık ve en bahtsız,
Çabucak bırakılan ve aranılmayan,
Hemen yok edilen ve en çok unutulan,

Hep acılar, yalnız acılar çeken,
Hep ağlayan, yalnız ağlayan,
Yaşamadan işte öyle yaşayan,
Geçmişi olmadan geçmişi olan,

İnsanlık yazında bir yazısı var,
Adımın harfleri arasında adı var,
Benim sözlerimde sözleri var,
Hayatımın derinliğinde hayatı var,
Hiç unutamam onu, varlığımda o var,
Kendisini anlatır, sesimde sesi var.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

JuanGelman (d. 1930)

CEZAYİR

ey öfke korku ve öç ustaları
aşk sarhoşluğunun ustaları
umutla bekleyen bütün ufukların
yaşayan ve ölen her şeyin ustaları
cepheye bir başlatma nasıl güzel gittiler
acılı bir halka omuz omuza
kuşkularını yorgunluklarını nasıl giderdiler
dünün ve yarının yenilgilerini atıp
nasıl yiğitçe sordular o soruyu
yeniden yeniden nasıl doğdular
ey güzel insanlar yalnız ve kalabalık
öfkenin ve korkunun ustaları öç ustaları
bereketli kadınlar gibi yalnız ve güzel köyler
ufukların ortasında bir umut gibi sessiz
acımasız gece uzun gece acı çekiliyor burada
yargılar veriliyor ve canavarları doğuruluyor inceliğin
yaşayabilmek için mazgallar asılıyor kasıklara
ey yalnız ve güzel insanlar uzun gece
bereketli kadınların kokusuyla donanmış gece
o acıyı paramparça edin cezayirde
kin ve sevgi yazılarıyla donanmış duvarları
toprağın altına çürük kemikler saklamış cezayir
ama günün birinde birleşecek o kemikler
kadınların ve duvarların kemikleriyle
son silah sesleri ve son öfkeler arasında
afrika tabutunun son korkusunda
paramparça acımasız uzun yalnız ve güzel
rimbaudnun yüzü değecek toprağa

Türkçesi: Ülkü Tamer

GÖZLER

bilmiyorum kimim ben ya da kimdim
kendi kargaşamı biliyorum yalnız
kuşkularla kuşkularla yıllar geçirdim.
çok az öğrendim ve gördüm dünyanın değiştiğini
dünyaya karşı öpüşenleri duydum
devrim için yaşayanları ölenleri
en güzel şeydi evet en güzel şey
kurşun yaralarının yanındaki gözlerine bakmak
bunca kısa bir yolun sonunda

Türkçesi: Ülkü Tamer

BOLİVYA

Ricardo Jaimes Freyre (1868-1933)

HÜZÜNLÜ SESLER

Kayıp gidiyor kızak
beyaz bozkırda,
uzaklarda, çok uzaklarda kurtların uluyuşu
karışıyor kızağı çeken yorgun köpeklerin soluğuna.

Kar yağıyor.
Her yer bir peçenin arkasında gibi
kuzey yeli leylaklar sürüklemiş
ve peçeye o leylakları iliştirmiş sanki.

Beyazın sonsuzluğu.
Derin acıların belli belirsiz izlenimi yüzüyor
sonu gelmeyecek gibi görünen çölde,
bırakılmışlık yüzüyor, çözülmeyen bir düş kırıklığı.

Uzaklarda
ıssız bir çam ağacı,
arkasında sis ve kar,
bir iskeletin uzun çizgisi,
Toprakla gök arasında,
beyaz örtüler arasında,
doğuda beliren kış sabahı
soğuk adımlarla ilerliyor şimdi.

Türkçesi: Ülkü Tamer

Petro Shimose (d. 1940)

VADİLERDE NOKTÜRN

Sevda yeşerir
ve çiy
boşalır
bir şarkı gibi

Ay
çınlar
ekmek
ve orkideler

Sessizlik
ve senin
soluk alıp verişin
nazlı nazlı korlaşan
bir kömürdür,
ışıltılı
biçimler doğar
senin uçuşundan.

Rosario
güldür
gül değildir.
Zamanın
yaptığı
güzdür.

Türkçesi: Adnan Özer

SCHERZO AIMARA

Ben onurluydum...
TAMAYO
Gerçeklik benim suçum değil.
Onu ben yapmadım
Ben yaratmadım taşı ne de gülü,
Doğumumu ben istemedim.
Dostlarım da olmadı benim.
Aşk bir işkenceydi bana.
Yaşlanıyorum.
Yaşam umudunu kesti benden.
Yalnızlığım: onurum.

Türkçesi: Adnan Özer

KUZEY DENİZİ

Yükselir rüzgâr ve siler
ayın izlerini
Zeebrugge kum tepecikleri

üzerinde.
Yeni her şey
Bilmiyorum hiçbir şey.
anımsıyorum ne de
taşan
suların
şavkında
ateşin
kıyısına
Şafak söküyor.

Türkçesi: Adnan Özer

BREZİLYA

Manuel Bandeira (1886 -1968)

SOKAK

Oturduğum bu sokak, iki dağ yolunun arasındaki,
Bir kentin caddesinden daha ilginç.
Kentlerde birbirine benzer herkes.
Herkes birbirine benzer. Herkes herkese benzer.
Burada öyle değil; bir kişiliği var herkesin.
Her yaratık apayrı.
Köpekler bile.
İşadamlarını andırıyor bu köy köpekleri:
İşleri başlarından aşkın.

Ne çok insan gelip gidiyor!
Hepsi değişik; çağrışımlar başlatıyor hepsi.
Omuzlarda taşınan tabut, keçinin çektiği süt arabası.
Suyun mırıltısı neler diyor simgelerle:
Günler geçiyor, günler geçiyor!
Ve artık sonuna yaklaşıyor gençlik.

Türkçesi: Ülkü Tamer

ÖLÜ GECE

Ölü gece.
Sokak fenerinin yanında
Sivrisinekleri yutuyor kurbağalar.

Kimse geçmiyor sokaktan.
Bir sarhoş bile.

Ama geçit töreni var gölgelerin.
Geçip gitmişlerin gölgelerinin.
Yaşayanların ve ölülerin.

Suyolları ağlıyor.
Gecenin sesi...

(Bu gecenin değil, daha yücesinin.)

Türkçesi: Ülkü Tamer

MOZART CENNETTE

Wolfgang Amadeus Mozart, 5 Aralık 1791'de, bembeyaz bir atın üstünde nefis piruetlerle, bir sirk cambazı olarak cennete girdi.

Sordu küçük melekler şaşkınlıkla: Kim bu? Kim olabilir bu?
Tam o anda duyulmamış bir müzik yükseldi
yöneticilerin üstünde.
O hor gören bakışlar silinip gitti.
Meryem alnından öptü onu.
Ve meleklerin en genci oldu Wolfgang Amadeus Mozart.

Türkçesi: Ülkü Tamer

Jorge de Lima (1893 -1953)

KUŞ

Kimse bilmiyordu nereden geldiğini garip kuşun.
Son fırtına sürüklemişti onu belki
bilinmeyen bir adadan ya da bir körfezden;
dev yosunlardan doğmuştu belki,
bir başka atmosferden düşmüştü belki,
bir başka dünyadan, bir başka gizden.
Eski denizcilerden hiçbiri görmemişti onu buzlar arasında,
onunla karşılaşmamıştı hiç bir yolcu:
insan biçimindeydi, melekler gibi
şairler gibi sessizdi.
Kilisenin büyük kubbesi üstünde süzüldü önce;
papaz kışkışladı onu, kötü bir ruhu kaçırıyordu sanki.
Aynı gece deniz fenerine kondu ışık saçarak,
fener bekçisi de kovdu onu, gemileri şaşırtır diye.
Kimse bir parça ekmek vermedi kuşa,
sığınacak bir dam altı vermedi.
"Sürüleri yutan kötü bir kuş bu," dedi biri.
"Aç bir şeytan," dedi bir başkası.
Kanatlarının altına alınca yorgun çocukları
anneler kuş taşladı, bilinmez kuşu, horlanmış, bitkin kuşu.
Bulutlar arasında sessiz bik doruktan gelmişti belki,
eşini bir ok alıp götürmüştü belki.
İnsan biçimindeydi, melekler gibi
şairler gibi yalnızdı.
Bir candaş arıyordu
kendini kovan insanlar arasında.
Buğday tarlalarını sel basınca bir gün
"Kuş yüzünden," dediler.
Kıran girince sürüler arasına
"Kuş yedi kuzuları," dediler.
Suyunu sakınır oldu çeşmeler,
güçsüz bir Samson gibi düştü toprağa kuş.
Balıkçının biri gördü onu, yumuşacık kaldırdı yerden,
"Bakın," dedi, "ne güzel bir kuş buldum."
Bir başkası hatırladı ansızın: yoksullara yumurtalar götürürdü
bu kuş.
Bir dilenci anlattı: kuş, soğuktan korumuştu onu.
"Bana tüylerini vermişti," dedi çıplak bir adam.

Halkın önderi, "Kuşların kralıydı bu, onu tanımamışız" dedi.
Önderin küçük oğlu, yalnız, tatlı bir çocuk, şunları söyledi:
"Tüylerini bana ver baba, hayatımı yazayım,
onunkini andıran hayatımı, göreyim kendimi,
çünkü senden çok ona çekmişim baba."

Türkçesi: Ülkü Tamer

ESİN PERİSİ

—Adalgisa Nery için

Sana Havva demiyorum,
Sana ne dünyadaki kadınların adını veriyorum, ne perilerin, ne ilahelerin, ne esin perilerinin, ne kâhinlerin, ne ülkelerin,
ne yıldızların, ne de çiçeklerin.
Fakat sana bataklıklarla evlenmek için ayışığından inen
Ve sallanan eşyayı büyüleyen diyorum.
Mine çiçeklerinin kocaman tarlasında tüveyçlerini kımıldarken görünce
biliyorum ki onları kımıldatan bir yel değil, örülmüş saçlarınla geçişindir senin
Kuzey denizlerine doğru giden deniz yıldızlarının üzerinde
ya da donmuş toprağın üstünde uçuşan martıların ve kutup kuşlarının
uçuşlarında seni düşünmekten haz duyuyorum.

Sana Havva demiyorum,
Dünyadaki hiçbir kadının adıyla seslenmiyorum sana.
Adın bebeklerin sessiz küçücük dudaklarında olmalı,
vaktiyle denizlerin derinliğinde kalmış hareketli ve sessiz kumlarda olmalı,
büyük boralarla çalkanan havada,
seni düşünde gören ve uyandıklarında ölen münzevilerin dilinde,
yıldırımın çizdiği o bir daha görünmeyen çizgide olmalı.
Ve bütün bu hareketler senin yüzlerce yıllık adının heceleri olmalı.
Ve bütün kuşaklar tanımalı onu.
Dur, dostum, lütufkâr hasatlar başlıyor
ve aynı gök altında barışıyor yaradanın yaratıkları;
Havva demediğim
ve dünyadaki hiçbir kadının adını vermediğim adını
zamanı gelince duyacaksın,

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Cecilia Meireles (1901 -1964)

GECE

Toprağın ıslak tadı,
yıkanmış taşın kokusu
-zamanın kötü anı!-
dağın yamacında gölge,
çıplak ve soğuk, korkunç.

Savrulan kumların sesi,
kuru yaprakların tadı,
-hüzünlü sesin dudağı!-
hiçbir olayın geçmediği
sabahların nefesi.

Şebnemle ıslak kırların
serinliğini getiriyor gece
-kokusundan belli!-
en saf çiçeklerden çıkarılmış
ve meltemle yayılmış çevreye.

Ne kadar durgun hayat!
Fakat yükseliyor düşünce...
-nerden geliyor bu müzik?-
yıldızlarla gök arasında
ne kadar çok bulut var.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

EĞİL PROFİLİNE

Sessizliğin kadifeleri üzerindeki
ve düşünce alevlerinin
bu kıvılcımlı tablosu üzerindeki
sevdiğin profiline eğil.

Kapısı örtük salonun
uzun merdivenlerinden in
hiçbir sorunun olmadığı
aydınlık sokağa çık.

Çıplak kıyılara git
güzel yolları karıştırarak
konuşmaları keserek
derin labirentlerinin.

Ve toprağa de: Ben kumum,
ve dalgalara de: Ben suyum.
Yokluğun valslerinde
ölülere atıver ruhunu.

Düşler kurmadan
izlemeden seherleri,
unut buğulu gözlerini
ve kanayan yüreğini.

Belki havayı ve ormanları dokuyan
insanüstü bir el
sağlayacak dinlenmeni
bu kızgın kavgaların sonunda.

Belki rahata ereceksin
ey hayat, denizle yel arasında
belli belirsiz gözyaşı gibi
üzerinde bir mendilin.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Murilo Mendes (1901-1975)

OZANIN ALINYAZISI

Bu yüzyılın başlarında doğmadım ben.
Sonsuzluk içinde doğdum.
Üst üste birikmiş binlerce hayattan doğdum.
Üst üste bir yığın hüzünden doğdum.

İyilikle kötülüğü tanımak için geldim dünyaya
İyiyi kötüden ayırmak için geldim.
Sevilmeden sevmek için geldim.
Çocukları avutmak için geldim.

Zengin olmak için
Başka zenginleri yıkmak için gelmedim.
Atalarımın bana bıraktığı
Bu hüzünden ve sıkıntıdan kurtulmak için geldim.
Zamanın güçlüklerine katlanmaya
Ve geldiğim sonsuzluktaki ilkeyi doğrulamaya geldim.
Şeytanı taşlamaya geldim.
Esin meleklerine boşvermeye geldim.
İnsanlığın sesinin tek ses kalacağını
İşçilerin ve patronların sesini bastıracağını
Söylemeye geldim.
Beni yaratanı yavaş yavaş tanımaya geldim,
Görünce gözlerim kör olmasın diye.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

C. Drummon de Andrade (1902-1987)

KOCA DÜNYA

Hayır, dünyadan büyük değil yüreğim,
Minicik.
Acılarım için bile yer yok orada.
Bu yüzden seviyorum onu anlatmayı
Bu yüzden okuyorum gazeteleri ve seriyorum kitaplıklarda:
Muhtacım bütün dünyaya.

Evet, minicik yüreğim,
varsaydığım insanları görüyorum bugün orada yalnız.
insanlar dışarda çünkü, sokakta.
Sokak geniş. Çok geniş, tahminden de büyük.
Fakat bütün insanlar sokakta değil.
Sokak çok küçük dünyadan.
Dünya kocaman.

Biliyorsun ne kadar kocaman dünya.
Gemiler kitap ve petrol, etle pamuk taşır bilirsin.
Çeşitli acılarını gördüm insanların
Çeşitli acılarını insanların,
Acı çekmenin ne güç olduğunu bilirsin,
İnsanın göğsüne yığılması bütün bunların ne kadar kötü.

Yum gözlerini ve unut.
Camlardaki suyu dinle,
ne kadar sessiz. Hiçbir şey söylemiyor.
Ama kayıyor ellerden,
ne kadar sessiz. Boğacak her şeyi...
Yeniden kurulacak mı suyun bastığı kentler?
Ve boğulan insanlar doğacak mı yeniden?
Bilmez bunları yüreğim.
Şaşkındır, gülünçtür ve kırıktır yüreğim.

Bilmez bazı şeyleri,
Anlıyorum hüzünlü bugün.
(Kişinin sessizliğinde
duyamadım konuşulanları).

Vaktiyle dinlemiştim melekleri,
sonatlar, şiirler, patetik itiraflar dinlemiştim.
İnsan sesi duymamıştım.
Ne kadar zavallıydım gerçekten.

Vaktiyle koştum
düşsel ülkelerde, oturulması kolaydı,
sonsuzdu adalar, hepsi tükendi şimdi, intihar ettiler.

Adalara kaçtı dostlarım.
Yitirdi insanları adalar.
Bazıları kurtuldu
haberler getirdiler
dünyadan, koca dünya büyüdü her gün
seviyle ateş arasında.

Yüreğim de büyüyecek işte.
Seviyle ateş arasında
hayatla ateş arasında,
on metre oldu yüreğim ve patlıyor.
Ey gelecek hayat, kuracağız seni.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

YEDİ YÜZLÜ ŞİİR

Doğduğumda, karanlıklarda yaşayan
bir kambur şeytan dedi ki:
"Carlos! sakar biri olacaksın hayatta."

Kadınların ardında koşan
adamları bekliyor evler,
akşam sakin olacak
istekler dolaşmazsa çevrede.

Ayaklarla dolu geçiyor tramvay:
Kara ayaklar, sarı ayaklar.
Niçin yüreğimi ister bu ayaklar Tanrım,
neden gözlerim
hiçbir şey istemez.

Bıyığının arkasında adam
ciddi, basit ve kuvvetli.
Gevezelik etmiyor artık.
Birkaç da dostu var,
gözlüklerinin ve bıyıklarının ardında adam.

Tanrım, niçin bıraktın beni?
Biliyorsun ki Tanrı değilim,
biliyorsun ki zayıfım.

Dünya, dünya, koca dünya,
belki de Raymonde idi adım,
bu bir uyak olur, ama hal çaresi olmaz.
Dünya, dünya, koca dünya
boyutlara sığmıyor yüreğim.

Söyleyeceğim söyleyeceğimi
fakat bu ay
fakat bu konyak
şeytanca heyecanlandırıyor seni.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Thiago de Mello (d. 1926)

İNSAN YASASI

Carlos Heitor Cony için

MADDE I. Bu yasaya göre
önemli olan gerçektir bundan böyle
önemli olan yaşamdır
el ele verip
gerçek yaşam için çalışılacaktır.

MADDE II. Bu yasaya göre iş günlerinin
bulutlu Salıların bile
bir Pazar sabahı olmaya hakları vardır.

MADDE III.
Bu yasaya göre
günebakanlar olacaktır her pencerede
günebakanlara da tanınmıştır
gölgede açma hakkı;
pencereler bütün gün açık tutulacaktır
umudun boy attığı yeşilliğe.

MADDE IV.
Bu yasaya göre
insan, insana kuşku duymayacaktır.
İnsan, insana güvenecektir artık
rüzgâra güvenen ağaç gibi
havaya güvenen rüzgâr gibi
göğün mavi tarlasına güvenen hava gibi.

PARAGRAF I.
İnsan, insana güvenecektir
çocuğa güvenen çocuk gibi.

MADDE V.
Bu yasaya göre kurtulmuştur insanlar
yalanların boyunduruğundan.
Kimse kuşanmak zorunda değildir artık
sessizliğin zırhını,
sözcüklerin silahını.
Sofradaki insana
tatlıdan önce gerçek verilecektir.

MADDE VI.
Bu yasaya göre
gerçekleşecektir peygamberin düşü:
kurt, kuzuyla otlayacaktır
ne tat aldılarsa yediklerinden
aynı tadı alacaklardır yine.

MADDE VII.
Bu yasaya göre
doğruluk ve aydınlık hüküm sürecek
ve insanların içinde dalgalanan
cömert bir bayrak olacaktır mutluluk.

MADDE VIII.
Bu yasaya göre en büyük acı
bitkide çiçek mucizesi yaratan şeyin
su olduğunu bilip de
sevgi verememek olmuştur ve olacaktır
sevgi arayan kimseye.

MADDE IX. Bu yasaya göre
alınteri taşıyacaktır ekmek.
Ama her şeyin üstünde, her şeyden önce
sevginin ılık tadını taşıyacaktır.

MADDE X. Bu yasaya göre herkes
ne zaman dilerse giyebilecektir
bayram giysilerini.

MADDE XI. Bu yasaya göre
seven hayvandır insan
güzeldir,
seher yıldızından bile güzeldir.

MADDE XII. Bu yasaya göre
buyruk yoktur artık, yasak yoktur.
Her şeye izin verilmiştir,
gergedanlarla bile oynayabilir insan
ve ikindi üstü yürüyüş yapabilir
elinde kocaman bir begonyayla.

PARAGRAF I. Bir tek şey yasaklanmıştır:
sevip de sevgi duyamamak.

MADDE XIII. Bu yasaya göre artık
satın alamayacaktır kimse
doğacak güneşleri.
Korkunun sandığından çıkarılacak
ve bir dostluk kılıcı olacaktır para,
gelecek günleri kutlama hakkını,
şarkı söyleme hakkını savunacaktır.

SON MADDE. Bu yasaya göre
yasaklanmıştır özgürlük sözcüğünü kullanmak,
ağzın aldatıcı pisliğinden
ve sözlüklerden kaldırılacaktır.
Bu yasanın yürürlüğe girmesiyle birlikte
diri ve saydam bir şey olacaktır özgürlük
ateş gibi ırmak gibi
bir buğday tanesi gibi
ve insan yüreğine yerleşecektir.

Türkçesi: Ülkü Tamer

EKVADOR

Jorge Carrera Andrade (1903 -1978)

KUŞLARIN KULLANMASI İÇİN YAŞAMÖYKÜSÜ

Gülün ölüm yüzyılında doğdum
makine, melekleri çoktan kovalamıştı.
Son altı arabanın geçişine bakıyordu Quito,
arabayla birlikte ağaçların geçişine,
çalılıkların geçişine,
yeni evler geliyordu onların yerine,
yüzyılın eşiğindeydik,
sessizliğin gevişini getiriyordu inekler
rüzgâr, atları mahmuzluyordu.

Annem, akşamüstünün güneşini giyinmiş,
derin bir gitarın içine koymuştu gençliğini,
bazı geceler müziğe, ışığa, sözcüklere bürünüp
çocuklarına göstermekle yetiniyordu onu.
Yağmurun suyazısını severdim,
elma ağacının sarı sineklerini,
kurbağaları da severdim,
tahta çanlar çalan kurbağaları.

Durmadan şişerdi havanın büyük yelkeni.
Göğün kıyısıydı sıradağlar.
Fırtına patlardı ansızın, davulunu çalınca
saldırıya geçerdi ıslanmış tümenleri;
sonra sabah, altın devriyeleriyle
tarlalara o saydam sessizliği getirirdi yine.

Arpa avuçlayan adamlara bakardım,
göğe gömülen atlılara,
ve mango kokulu kıyılara giden
böğüren ineklerle dolu vagonlara bakardım.
Vadi oradaydı işte, çiftlikleriyle,
horozlardan süzülürdü alacakaranlık,
batıda usul usul dalgalanırdı
şekerkamışının sancağı ve kakao
bir sandıkta saklardı gizli definesini,

kokulu kabuğuna sarınırdı ananas,
çıplak muz ipekliler giyerdi.

Hepsi gitti şimdi, dalgalarla,
köpüğün anlamsız simgeleri gibi,
yıllar örtünmüş gidiyor işte,
bellek, bir su zambağı,
boğulmuş yüzünü gösteriyor
ürkekçe su üstünde.
Gitar, şarkıların tabutu sadece,
başı yaralı horoz ağıt yakıyor.
Bütün melekleri göç etti yeryüzünün,
kakao ağacının kara meleği bile.

Türkçesi: Ülkü Tamer

PAZAR

Manavlar manavı kilise
hayatın bir köşesine çökmüş:
pencereleri billur portakallardan.
Orgu şeker kamışlarından.

Melekler:
Meryem Ana'nın civcivleri.

Mavi gözlü küçük çan
yalınayak seyirtiyor
çayırlara, çimenlere.

Güneş saati:
kutsal bir sıpanın minik erkekliği;
yakışıklı Pazar yeli
haberler getiriyor tepeden;
başlarında sebze senetleriyle
yerli kadınlar geçiyor.

Yalınayak küçük çan
zıplaya zıplaya çıkınca kiliseden
gözlerini katlıyor gökyüzü

Türkçesi: Ülkü Tamer

SİERRA

Çatı kirişlerinden sarkıyor mısırlar
sarı kanatlarıyla.

Ufacık Hint domuzları
şaşkına çeviriyor
okuma yazması olmayan sessizliği
serçe ötüşleriyle, kumru ötüşleriyle.

Dilsiz bir yarış başlıyor kulübede
kapıyı itince rüzgâr.

Öfkeli dağ
kara şemsiyesini açıyor hemen;
kumaşı bulutlarda dokunmuş,
telleri şimşeklerden yapılmış.

Francisco, Martin, Juan,
tepedeki çiftlikte çalışırken
fırtınaya yakalanmışlardır şimdi.

Bir kuş sağnağı
cıvıltıyla iniyor ekinlerin üstüne.

Türkçesi: Ülkü Tamer

SAAT

Saat:
taş yoncutucusu zamanın.

Gecenin en sert duvarına vuruyor
inatçı çekiç, sarkaç.

Menekşe rengi, uyanık,
koku notaları yazıyor dolapta.

İşlerine bakarak saatin
dilsiz terliklerle yürüyor sessizlik

Türkçesi: Ülkü Tamer

Gonzalo Escudero (1903 -1971)

HAYVANAT BAHÇESİ

Güneş,
renklerin sayım defteri.

Dünyayı okumayı öğrenmiş atlar
gözlerinin sırça yemişleriyle.
Beyaz mercanların çıplak topluluğu.
Zürafaların çikolata vinci.
Claude Debussy
farelerin gramofon iğnesi.
Boa yılanlarının elektrikli trenleri.
Denizci pantolonları fillerin.
Stranvinsky, dolunayda damlarda gezen kedilerin ergenliği.
Kuş mermilerinin madeni.
İguananın bakır rafı.
Develer gibi hangi tepe yükselebilir?
Hangi gemi balinalar gibi suları yarabilir?
Coğrafya, salyangozun sezgisi.
Marx'ın bilgeliği, karıncalar topluluğudur.
Göğün kara gömlekleridir penguenler.
Charlie Chaplin ceylanların sıçrayışı üstüne yaptı doktorasını.
Kimse yılan X'in cebir denklemini çözemeyecek.
Hangi İngiliz hemşire daha iyi olabilir kangurudan?
Freud libidoyu onda öğrenmişti.

İstiridyelerin saatçi dükkânı.
Hangi kadın kışları vizon gibi giyinebilir?
Zebraların pazar giysisi.

Hızlı devekuşları tüyden otomobillerdir.
Örümcek, billur iskelenin kuklası.
Bütün bunlar, yarasa gecenin şemsiyesini açsın diyedir.

Türkçesi: Ülkü Tamer

GUATEMALA

Miguel Angel Asturias (1899 -1974)

YAŞIYOR PABLO NERUDA

Guatemala'da yıkıntılar Ekim'i,
muz ordusunun ihaneti,
göğün tadı kurumuştu ağızlarda,
yüzler
bir tuz yağmuruyla sırılsıklamdı,
geldi acılı halk,
senin yüreğine bıraktı acısını.

Sen, acılara kulak veren şair,
o Haziran ayında anladın,
elli dördünde yüzyılın -
tohumlar, kırlangıç ayında -
anladın tropiklerin yiğitliğini
muz damarları kesildiği zaman.

Çizmeler altında yatıyor şimdi
Şili'de, Şili halkının üstünlüğü de
yıkıntılar içinde, kan içinde.
Tek yüreğin damarlarıdır onlar:
Ailende: atardamar,
Neruda: toplardamar,
ayıramaz onları hiçbir şey,
Ne yaptılarsa ortada işte -
yas yok yas üstüne
yengi var yengi üstüne.
Amerikalıların yüceliğiydi Şili
daha da yücelecek zamanla.
Ve Neruda'nın şiirleri,
köpükler üstünde martılar gibi
binlerce yıl ses verecek
sonsuzluğun ötesinde.

Çatışma sürüyor şimdi kanda.
Bir kıvılcım oldu sonun,

ışıl ışıl tutuşturdu bizi,
senin o ateşten şiirlerin
yakacak zalimleri, hainleri, uşakları.
Kimse öldü demesin sana,
dirisin sen, yaşıyorsun!
Söylüyorum işte bir daha, bir daha:
okunduğu zaman yoklamada Şili'nin adı,
sen bağıracaksın: BURADA!
Türkçesi: Ülkü Tamer

Otto Rene Castillo (1936 -1967)

DEVRİM

Gözleri görmeyenler
kör diyor bize,
ama gösterdin sen
nasıl göreceğimizi
renklerini geleceğin.

Kulakları duymayanlar
sağır diyor bize,
ama gösterdin sen
nasıl duyacağımızı her yerde
insan yüreğinin
uysal sesini.

Korkaklar korkak diyor bize,
ama seninle birlikte çıkıyoruz
karşısına karanlığın,
yüzünü değiştiriyoruz seninle.
Katiller katil diyor bize,
umudu seninle yeşertiyoruz,
son veriyoruz suçlara,
orospuluğa,
açlığa.
Göz veriyoruz,

ses,
kulak
ve can veriyoruz
insan yüreğine.
insanlık düşmanı diyor bize ırkçılar,
kinin mezarını kazıyoruz seninle
sevgiler kentinde şimdi.

Neler demiyorlar ki bize.

Ama bütün bunları diyenler
unutuyorlar,
öyle aptallar ki
yarın
torunları,
içleri pırıl pırıl,
sevda türküleri yakacaklar
adının yıldızlı harflerine.

Türkçesi: Ülkü Tamer

TARAFSIZ AYDINLAR

1

Tarafsız aydınları
yurdumun
sorguya çekilecek
günün birinde
en basit insanları
tarafından
halkımızın.

Soracaklar onlara
ne yaptılar diye
ağır ağır ölürken
ulusları,
tatlı bir ateş gibi
ufacık, bir başına.
Kimse sormayacak onlara

giysilerini,
uzun öğle uykularını
yemek sonrasında,
bilmek istemeyecek kimse
anlamsız uğraşlarını,
hiçlik konusunda görüşlerini,
nasıl para kazandıklarını
felsefe yaparak.
Sorguya çekilmeyecekler
yunan mitolojisi konusunda,
nasıl tiksindikleri konusunda
kendi kendilerinden,
korkuyla ölürken içlerinde bir şeyler.

Sormayacaklar
nasıl vardıklarını
doğrulara
yalanın gölgesinde.

2

O gün
basit insanlar,
tarafsız aydınların
kitaplarında, şiirlerinde
yer almayanlar,
her gün ekmek getirenler onlara,
süt getirenler,
çörek ve yumurta getirenler,
giysilerini dikenler,
arabalarını sürenler,
köpeklerine, bahçelerine bakanlar,
onlar için çalışanlar,
gelip soracaklar:
"Ne yaptınız
acı çekerken yoksullar
içlerindeki sevgi
ve yaşam sönüp giderken?"

3

Tarafsız aydınları
güzel yurdumun,
cevap veremeyeceksiniz.

Yiyip bitirecek sizi
bir sessizlik kuzgunu.
Yüreğinizi kemirecek
zavallılığınız.
Susup kalacaksınız
kendi utancınızla.

Türkçesi: Ülkü Tamer

GEL YÜRÜYELİM YURDUM

Gel yürüyelim birlikte, yüce yurdum
Gel yanıbaşımda ol, seni duyayım
Ta en derinlerden söyleşelim birlikte
Bir yudum sunsan yeter
Bana acı kahvenden.

Ben sana söz verdim ey ulu toprak,
Gözlerimi vereceğim sen göresin diye
Sesimi adayacağım ilkelerin adına
Şen şarkı şarkı, haykırasın diye
Öleceğim hiç korkmadan, ne zaman gerekirse
Sen sonsuza kadar yaşayasın diye
Sen parlayacaksın bütün gündoğumlarında bir gün
Her çiçek kümesinde, mezarımdan fışkıran.

Usandım taşımaktan gözyaşlarını
Gel konuşalım seninle yüce yurdum
Çak şimşeklerini artık, artık gürülde
Eyleme geç, yarat yeni değerler,
Ben sendenim, senden olan yüz binlerden.

Ey ulu toprağım, yurdum Guatemala
Değişecek kaderin eninde sonunda

Eninde sonunda bütün uşaklar
Senin ellerinde gereğini bulacak
Sisli bir sabah, ağaçların altında
Ve halkların hıncı, masmavi menekşe.

Gel kenetlensin ellerimiz
Gel sözleşelim birlikte,
Çiftçilerin, işçilerin, bütün emekçilerin
Kim olursa olsun, sana adanmış
Yüreğinden yurdum diye haykıran
Karşılık aramayan seni sevmeye
Kim olursa olsun, birleşelim yenibaştan
Tek adımda başlayalım, yürüyelim birlikte.

Türkçesi: Engin Aşkın

GİDELİM YURDUM

Özgürlük yurdumla buluştu bir gün
Sabahın başladığı kavşakta yeniden
Umut çiçekleriydi ellerinde çocukların
Bir gizli güçle uyanan her başakta
Yürüdü yüce yurdum ben tuttum ellerinden.

Senin için haykırdım geleceğin türküsünü
En saygın öyküleri sana adadım
Sen göresin diye sundum gözlerimi
Gencecik ölüler senin için can verdiler
Bayrağı götüren o kutsal dirençti
Geldiler dağlardan geleceğe yüceldiler.

Anmak adını yaşamak gibiydi
Üzgülerden, acıdan, işkenceden bir anı
Kavramların çoğalttığı bir ulu ülküde
Her gülümseyişle direncimi bileyin.

Sen gündoğumlarının uyandığı çizgisin
Ağrılı gecelerden yorgun düşen savaşçı
Sevgisin sen, sen yücesin, yurdumsun sen
Satılmış kalemlere direnen gücümsün
Korkusun işbirlikçilere, zorbalığa yenilgisin
Senin adınla gönenir başkaldırı.

Türkçesi: Engin Aşkın

HAİTİ

Jacques Roumain (1907-1944)

TAMTAMLAR ÇALINIRKEN...

Gölgelerde titrer yüreğin
tedirgin sulara yansımış bir yüz gibi
O eski görüntü yükselir gecenin kuyusundan
Duyarsın geçmişin tatil büyüsünü:
Alır götürür seni kıyılardan bir ırmak
Geçmişinin doğasına sürükler.
Sevda türküleri gelir kulaklarına
Ve tamtam sesleri dağlarda
bir zenci kızın göğsü gibi inip kalkar.

Yüreğin orada işte, o fısıldayan suda,
atalarının eğildiği sulardadır,
Dalgalara karıştırır gizli kıpırtılar seni,
Ve senden bir melez yaratan beyaz
kıyıya tükrük gibi atılmış bir köpüktür şimdi.

Türkçesi: Ülkü Tamer

GİNE

Uzun yolunda Gine'nin
Ölüm sırtlamış seni
Dallara bak, ağaçlara, ormana
Kulak ver, nasıl esiyor rüzgâr
saçlarında sonsuz gecenin.

Uzun yolunda Gine'nin
Ataların bekliyor seni
Bekliyor yol boyunca
Konuşuyorlar
Derelerde bir şakırtı
kemik boncuklar gibi.

Uzun yolunda Gine'nin
Törenlerle karşılamayacak seni kimse
Kara adamların kara ülkesinde:
Kuş seslerinin yırttığı göğün altında
Su gözünün başında
çürüyen ışığa açılıyor ağaçların kirpikleri,
Sessiz bir köy bekliyor seni
Kulübesi bekliyor atalarının, kara bir taş,
başını o taşa koyup dinleneceksin.

Türkçesi: Ülkü Tamer

Rene Depestre (d. 1926)

KARA CEVHER

Güneş kurutunca yerlilerin terini
Ve altın tutkusu ansızın pazar yerinde
Kurutunca son damlasını yerli kanının
Yoklara karışınca madenlerde son yerli
Afrika'nın kas ırmağına başvurma vakti geldi
Yoksulluk nöbetinin değişmesi gerekti artık
Akın başladı
O zengin ve sonsuz kara et yığınına
Soluk soluğa koşu başladı
Öğle ışıltısına karaderilinin
Ve kazmaların sesiyle çınladı toprak
Kara cevhere iniliyordu
Çalışmaya başladı kimyacılar bu madenden
Yeni ve değerli bir bileşik yaratmak için
Senegallilerden yapılma tencereler istedi kadınlar
Antillilerden yapılma çaydanlıklar istedi
Kara kandan dökülmüş çanlar düşledi papazlar
Ve Noel Baba yılbaşında armağan dağıtırken
Kara kurşun askerler koşmayı düşündü kızağına
Yiğit subaylar kılıçlarını
Bu madenle bilemeyi kurdular

Kazma vuruşlarıyla sarsıldı toprak
Halkımın içlerine inildi
Kas yatağına inildi karaderilinin
Yüzyıllar boyunca nice derinliklerden
Şaşırtıcı gücü çıkarıldı zenci soyunun
Ey cevher - halkım benim
İnsan kırağısının sonsuz damarı
Nice korsanlar sapladılar hançerlerini
Kuytu karanlıklarına gövdenin
Ve ışıklı yollarında nice yağmacılar
Bitkileri biçerek ilerlediler
Yaş gölleri yarattılar arka arkaya
Ey, tepeden tırnağa talan edilmiş halk
Dünyanın büyük pazarlarını doyurmak için
Sabah altındaki toprak gibi
Altüst edilmiş insanlar
Gövdenizin gizli gecesine saklayın ateşinizi
Kimse toplar ve altın sikkeler dökemesin artık
Öfkenizin kara selinden yaratılmış madenle

Türkçesi: Ülkü Tamer

HONDURAS

Constantino Suasnavar (d. 1912)

SAYILAR

IX

Ne cılız bir yaşam sürüyor
balıkçı kız...

Kirli, kokuyor,
paçavralar içinde,
boyuna bağırıyor,
nerdeyse bayılacak.

Hasta bir kız.
Yüzü ne kadar soluk!

Ne hüzünlü gözleri var,
külrengi martılar gibi
mavi gözleri.
Ah, balıkçı kız., balıkçı kız,
balık satıcısı kız!

SAYILAR

XXI

Tarlalar.
Sürüler.
Dağlar.
Güneş, rüzgâr, su.

(Akıyor ırmaklar
başıboş,
mırıldanarak
kır çiçeklerine şarkılarını.)

Bir çocuk gülüyor.
Şarkı söylüyor bir ihtiyar.
İki genç köylü öpüşüyor
göğün altında.
Oturdum
bu şiiri yazdım
yeni bir yaşam uğruna.

Türkçesi: Ülkü Tamer

SAYILAR

XXVI

Yitirdim kunduralarımı
büyük Sula Vadisi'nde.

Irmaklardan geçtim,
uyuyan köprülerden,
ayın pelerini altından.

Muz korularının hışırtısına,
pumaların kükreyişine,
caramba! geliyorum.

Geliyorum işte, yalınayak,
San Pedro Sula'ya.

SAYILAR

XXX

Otellere bakıyorum
bir iş bulayım da karnım doysun diye,
yok.

Çarşı-pazar bırakmıyorum
orada da aynı:
yok.

Bütün sokakları dolaşıyorum,
yerlerde
bir sözcük bile yok.

Yok. Yok. Yok.

Türkçesi: Ülkü Tamer

KOLOMBİYA

Luis Vidales (1904-1990)

TAŞ

Ey taş! Ey, zavallı taş!
Ne zamandır uyuyorsun
böyle, hangi çağdan bu yana.
Niçin yaşadın kendi içinde?
Ey taş! Ey zavallı taş!
Bekleyip duruyorum
yeni bir adımın beklenen gününü,
uzun uykundan silkineceğin günü.
Ne güzel olacak o gün seni görmek.
O anda sen,
ayaklarını kımıldatıp
yavaşça, kaldıracaksın başını
şaşırmış insanlara karşı
ve başlayacaksın sürünmeye yerde.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Oscar Echeverri Mejia (d. 1918)

ZORDUR KİŞİNİN İŞİ GÜCÜ ZOR

"Vivir es algo a lo que nos habiamos acostumbrade"
Alıştığımız bir şeydi yaşamak ([10]) Cahit Sıtkı TARANCI

Zordur kişinin işi gücü, zor.
değil mi Sergio? Yaşarız hak etmesek de:
aşk olur bazen nedeni bunun
saatlerimizi umutla doldurur
ve inancı yağmurun geceye ettiğini edip
tarifsiz hüzünlere boğar bizi
Bazen de sivri bir kılçık olup gelir acı
göğsümüze saplar direksiz bayrağını:
ve işte o zaman hatırlarız
yitirdiğimiz mutluluğu.
Bazen de hayat, o bilinmeyen kıvrımlarında

10 Tarancı'nın mısraının çevirisi şiirin başında aynen böyle yer almıştır.

pırlantalar gibi sakladığı iyiden güzelden ne varsa
şımartırcasına yağdırır üstümüze,
çarçur ederiz, tıpkı çocuklar gibi
bilmeden hiç, bir gün yerinden yurdundan olmuş
o ilk kişi gibi bizi de hayat
yanımıza arkadaş diye yalnızlığı katarak
bırakabilir ortada, bir gece karanlıkta.

Zordur kişinin işi güçtü, zor.
değil mi Sergio? Yaşarız ve hak etmeyiz,
unuturuz, unutulmuş olmanın acısını çekeriz.
çapraşık labirentlerde kayboluruz,
bazı bazı aşk olur kurtarıcımız.

Ne var ki sonunda ölüm
son noktayı koyar kaderimize
o zaman çaresiz, ölürüz
hak etmesek de ölümü!

Türkçesi: Beki. L. Bahar

Eduardo Cote Lamus (d. 1928)

ÖLEN BİR KÖYLÜ İÇİN AĞIT
Bilmiyordun okuy yazmayı,
fakat bir dildi elindeki sabah,
ve öylece anlatıyordun toprağı,
sesin tatlılaşıyordu, biraz daha.
Yüreğin, su ve rüzgâr
bir ırmakla akıp gidiyordu sanki.
Ve yoğunlaşıyordu sözün havada
ve sevincini yansıtıyordu ışık.
Bir gün, neden ve niçin, bilemeden
geliverdi ölüm
ve alıp götürdü yaşamını.
Gök kaldırmıştı başını
sesleniyormuş gibi sana.
Ve tatlıydı gözlerin, daha güzeldi ufuklardan,
bir dost bakışı vardı ölü gözlerinde.
Ve sonra
bir tohum ekildi toprağa:
suskunluğun, bir ağaçla örtüldü,
silindi böylece izleri ölümün.
Üstündeki kökler sürdürüyor şimdi yaşamını.
Dallarda senin soluklarını dinliyorum.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

KÜBA

Jose Marti (1853 -1895)

AYNI YALINLIKLA ÖLMEK İSTERİM

Aynı yalınlıkla ölmek isterim
Kırda bir çiçek gibi sakin, gösterişsiz.
Mum yerine yıldızlar parlasın üstümde
Yeryüzü uzansın altımda sessiz.

Ben aydınlık ve özgürlük delisiyim
Varsın hainler gizlensinler soğuk bir taş altında
Dürüstçe yaşadım ben, karşılığında
Yüzüm doğan güneşe dönük öleceğim.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

KABARAN BİR DALGA GÖRDÜĞÜNDE SEN

Kabaran bir dalga gördüğünde sen
Şiirimi görüyorsun demektir
Yükselir göğe, fakat bazen
O hafif ve uykulu bir yelpazedir.

Öyle bir hançerdir ki şiirim
Çiçeklenir elde kabzesi
Şiirim bir çağlayandır
Suyu berrak, kristal gibi.

O fışkıran bir yeşilliktir
Pırıl pırıl ve alev kızıllığında.
Şiirim yaralı bir geyiktir
Bir sığınak arayan ormanda

Şiirim kardeştir cesarete
Yalın, içten ve özlüdür
O, kendisinden kılıç yapılan
Çelikle aynı örste döğülmüştür.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

İKİ YURT

İki yurdum var benim: Küba ve gece.
İkisi de bir sayılır aslında. Yiterken
Güneşin görkemi, Küba
Üzgün bir dul gibidir
Uzun örtüleri içinde, suskun, elinde karanfil
Bilirim ne olduğunu elinde ürperen
Bu kanlı karanfilin! Bomboş
Göğüs kafesim, bomboş, paramparça
İçinde yüreğimin çırpındığı. Vaktidir
Ölüme gitmenin. Uygundur gece
Elvedalara. Işık engeller bizi.
Sözler de. Evren
İnsandan daha ustadır konuşmada.
Bayrak gibi
Kavgaya çağıran bir bayrak gibi
Işıldıyor kızıl alevi mumun, açıyorum
Pencereleri. Daralıyor yüreğim
Küba, dul Küba, göğü karartan
Bir bulut gibi sessizce geçiyor
Koparark yapraklarını karanfilin...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu - Aysel Özakın

AKADEMİK

Gel şöyle atım; kolan vurayım sana
İstemiyorlar bilge içgüdüsüne uyup yaşamın
Koşasın doğal çalımınla savaş alanında.
Adımların koşu pistine uymalı
Kırbacın dilini öğrenmeliymişsin
Ve bir eğer vurulmalıymış görkemli sırtına.
Gel şöyle atım, yürek için gerçek olan
Ne varsa onlara yalan gelir
Ve toprağın yumuşak mantosunu yırtarak

Binlerce sedef damlalar halinde saçılan
Berrak bir kaynağın suyu gibi
Yakıcı ve ruhun derinliklerinden fışkıran
Dizeler, onlara kalırsa söylenmemelidir
Cüppeli ukalâların vâz'ettiği
Küçük, zararsız kalıplar önerir onlar
Ve özgür bir adam görmesinler kapısında tapınaklarının
"Hırsız var" diye koparırlar velveleyi.
Gel şöyle atım, taze ot ve çayır çiçeği kokan
Işık saçan toynaklarınla
Çiğne geç kolanları; ve züppelerin
Eski yapraklar, roma gülleriyle
Ve donuk ışıklı yunan mücevherleriyle
Bezenmiş şatafatlı gömleğini
Kuru, iyiliksever bir kütüğün üstüne fırlat ki
Güneş can versin yeniden ısıtıp da.
Ve dünyaya açılan aydınlık şafakta
Fırla yeni dünyaya doğru dörtnala.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu - Aysel Özakın

SELAMLARIM ŞİİRİ

Güzel bir kadını selamlayan
Şövalye gibi ben de
Selamlarım şiiri kalemimle.
Ve tıpkı bir dövüşe girer gibi
- Çalışma öncesinde -
Delici bir mızrağa
Dönüşür kalem.
Tutku küheylanı gemlenmiştir
Pelerin omuzlarda
Ve ben, vahşi hayvan eğitmeni
Solgun bir yüzle
Selamlarım şiiri.
Ve hemen ardından

Bir matador gibi
Girerim arenaya
Kudurgan boğa, boynuzlarıyla
Delsin diye karnımı;
Ve bu yüce gösteriyle esinlenmiş -
Dünya, banarken beyaz ekmeği kırmızı şaraba
Ve kanı çekilmiş, soğuyan vücudumla
Uzaklaşırken ben
Yeni doğanların tutuşur bakışları...
Ve denizler plajlara
Yeni kumlar bırakırken,
Yeni kanatlar çıkarken
Yumurtalardan kuytu yuvalarda,
Kaplan eniklerinin keskinleşirken
Köpek dişleri ve meyve yüklü ağaçlarda
Belirirken narin yapraklar
Tıpkı doğa gibi şiirim de
Gelişecektir; ve onun ardı sıra ben.
Kim ki bu güzel dünyadan
Bir yakınmayla söz eder sadece
O kör ya da ödlektir...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Nicolas Guillen (1902 -1989)

GARCIA LORCA'NIN ZAMANI

Sümbülleri, mumları düşlüyordu Federico,
Zeytinleri, karanfili, soğuk ayı düşlüyordu.
Düş görüyordu Federico, ilkyazın Granada'da.

Acı bir yalnızlıkta dinleniyordu,
belirsiz limonların ayak ucunda,
ezgi içre yatmış, yok kıyısında.

Yüksek gece, pırıltılı yıldızlar ekili,
sürüyordu uzun saydam kuyruğunu
bütün yollar üzerinde.

"Federico" diye bağırdı birden
ayak sürüyerek geçen çingeneler,
elleri hareketsizdi, elleri bağlı.

Oh! nasıl bir ses kükrüyordu kansız damarlarında!
Nasıl bir yalım alevlendiriyordu
soğuktan titreyen vücutlarını!
Nasıl yumuşacıktı adımları ah nasıl!

Yürüyordu gecenin örttüğü yeşil gölgeler:
duyulur da gidiyordu yalınayak, peşleri sıra
o sert, omurgasız yolda.

O zaman Federico, yıkanmış ışıklarla,
- Düş gören Federico, ilkyazın Granada'da-
ay, karanfil, mum ve sümbüller taşıyarak
güzel kokulu sıradağlar arasından

Türkçesi: Özdemir İnce

AMA HİÇ OLMAZSA GÖREBİLEYİM SENİ

Doğruysa beni öldürmek istediğin,
bekleme sakın uyumamı:
tekrar uyanamam.

Ölüm, ayy!
aynı zamanda ölü ve uykuda olmak,
ne ölmektir bu ne de düş görmek,
ne anıdır ne de unutuş.
ölüm, ayy!
aynı zamanda ölü ve uykuda olmak.

Şafak sökerken öldür beni,
ya da geceleyin, nasıl istersen;
ama hiç olmazsa
elini görebileyim;
ama hiç olmazsa
tırnaklarını görebileyim;
ama hiç olmazsa
görebileyim gözlerini,
ama hiç olmazsa görebileyim seni.

Türkçesi: Özdemir İnci

BİR YOLDA GİDİYORDUM

Bir yolda gidiyordum
ansızın gördüğümde Ölümü.
Dostum! diye, bana seslendi,
ama hiç cevap vermedim,
ama hiç cevap vermedim;

Ölüme, evet, baktım ona,
ama hiç cevap vermedim.
Beyaz bir zambak vardı elimde,
ansızın gördüğümde Ölümü.
Zambağın! diye, istedi benden,
ama hiç cevap vermedim,
ama hiç cevap vermedim;
Ölüme, evet, baktım ona,
ama hiç cevap vermedim.

Ayy! Ölüm,
bir daha görürsem seni,
konuşmak için görürüm, evet,
bir dost gibi:
öpüşümle, elinin üzerindeki,
bir dost gibi;
ben devinimsiz ve güleç,
tıpkı bir dost gibi.

Türkçesi: Özdemir İnce

AŞK DİLENEN GECE

Aşk dilenen gece.
Soğuk yel, gök külrengi.
Ölü güneş.
Aşk dilenen gece.

Kapalı gözkapaklarını düşünüyorum onun,
aşk dilenen gece,
kansız dizlerini düşünüyorum onun,
aşk dilenen gece,
ve yeşil tırnaklı ellerini,
solgunluğunu alnının,
ve tıkanmış ağzını onun...
Aşk dilenen gece,
aşk dilenen gece,
aşk dilenen gece.

Hayır.
adımlarım üzre yürüyor çünkü,
hayır;
çünkü bana seslendi, selamlıyor beni,
hayır;
çünkü geçişine bakıyorum cenaze alayının,
hayır;
çünkü gülümsüyor bana, uzanıvermiş,
uzanıvermiş, yumuşacık ve uzanıvermiş,
ölmüş bir tek vuruşta, uzanıvermiş...

Hayır.

Türkçesi: Özdemir İnce

Eugenio Florit (1903-1999)

BİRİNİN ÖLÜMÜ ÜSTÜNE

Burada işte, dağlardan, bulutlardan arınmış bakışta;
gölgesiz kirpikte, bir başkasının yaşıyla ıslanmış kirpikte;
konuşma kuşunun uçup gittiği kuru ağızda;
bu çökmüş göğüste,
düne kadar acıyla kıvranan bu soğuk ellerde,
artık kara saatlerin ağırlığını duymayan ellerde.
Yatağa uzanmış bu kıpırtısız bedende şimdi,
yol kavşağında ağıtların, kumruların, cansız dualaların.
Burada, ötelerde: kapalı kapılar ardında,
güneşli dostluk köşelerinde,
tabağı kaldırmadıkları masada.
Daha da ötelerde: şapkanın altında,
kıvrımlarında mendilin,
sayfalar arasına bırakılmış çiçekte.
(Yazık, Tanrım, yazık. Öyle gençti ki.)
Uzaklarda iki kumru buluşuyor havada.

Türkçesi: Ülkü Tamer

BİR HEYKELE DÖRTLÜKLER

Ölümünden çok uzaklarda, zamanın
çepeçevre kuşattığı anıtsın.
Kelebeklere karışan güneşin kıyısında
sessizce duruyorsun.

Sen, beyaz heykel, mermer gül,
öz çocuğusun toprağın,
başında yapraklardan bir çelenk,
göğün altında görmeyen bakışların.

Anlarsın ışıkların solduğunu
sana dokunup geçen renklerden
ve soğuktan alacakaranlıkta
akşam sessizliğinden kopup gelen.

Taşa gömülürken gülümseyişin
kırdı kanatlarını altın arı,
sonsuzluğa taşıyor şimdi içinde
balın ve ağızların anısını.

Kusursuz geometrin biliyor artık
kırağı ürkektir, boştur hava
deniz nasıl gelir kumların ötesinden
sayısız kabukların yankısıyla.

Alnında bir yıldız öpücüğü
anılardan yoksun bir ışık,
anılardan ve yaşlardan arınmış;
mermer bedeninde düşlere yer yok.

Omuzlarına eğilmiş daldan
öpücükler taşıdı bir kuş sana.
Sonsuzluğu ne duru görüyorsun
gecenin bulutsuz açıklığında.

Türkçesi: Ülkü Tamer

Felix Pita Rodriguez (1909-1990)

YALNIZ ŞEKİLLER

Yalnız şekiller, sensiz
can veremem onlara:
dağıtır gür bir yalaza.

Eskiden, ayakta, caddelerde,
içimde, dizilirlerdi.
Şimdiyse bir aynada

uyurgezer bir kız çocuğu gibi
öylece, görmeden, uykuda.

Kör ateşböcekleri
yahut çılgın melekler gibi
söz dinlemezler, bozgunda.

Yalnız şekiller, sensiz
egemen olamam onlara.

1932

Türkçesi: Adnan Özer

YALNIZLIK

Yalnızlık çınlamaz asla
sözsüz bir çukur gibi
söyler ve kalır havada.

Yalnızlık kof buğday.
Yalnızlık ak portakal.
Suskun mimarisini yapan
ölü bir mimar.
Yalnızlık!
İnanırız henüz
bir belirtisi olmadığına.
Ama işte dikenlerin burcunda.
Yalnızlık!
Sancılı bir taş, gömülür gider
dipsiz bir geçitte,
müziksiz bir tek harfle.

Yalnızlık çınlamaz asla.

Türkçesi: Adnan Özer

Roberto Fernandez Retamar (d. 1930)

ÖTEKİ

1 Ocak 1959

Biz sağ kalanlar
yaşadığımız için kime teşekkür edelim?
Kim öldü benim yerime cezaevi avlusunda?
Kim vuruldu yüreğinden
bana atılan kurşunla?
Hangi ölümden arda kalmışsam kalayım
artık onların kemikleri benim,
artık onların fırlak gözleri
dünyaya bakan gözlerimdir benim.
El ise onun değil,
benim de değil,
yazar patlayan sözcükler
dünyaya ve yaşama değin
artık içinde onun bulunmadığı...

Türkçesi: Gürhan Uçkan

Herberto Padilla (d. 1932)

KÜBA'DA YAŞADIM OLDUM OLASI

Küba'dır benim yurdum. Oldum olası
Küba'da yaşadım. Yıllar yılı, dünya kazan
ben kepçe dolaştığımı söylerler ya,
bütün bunlar benim kendi düzdüğüm yalanlar.

Çünkü oldum olası Küba'da yaşadım ben.

Doğru,
devrim sırasında adamızın dalgalara karışıp
yok olacak gibi göründüğü günler olurdu da
yolculuk yaptığım yerlerdeki
havaalanlarında
beni adımla
    çağırıyorlar
        sanırdım
cevap verirken
çoktan erişmiş olurdum bu kıyılara
ter içinde,
    koşar adım,
        kısa kollu gömlekle,

rüzgârla yapraklarda sarhoş,
güneşle denizle tırmanarak taraçalara
övgü ve sevinç türküleri söylerdim.

Türkçesi: Talat Sait Halman

YAŞLI OZANLARIN KONUŞMASI

Ozan, unutma sakın,
tarihi yarattığın ya da acısını çektiğin
yer ve zaman ne olursa olsun
tehlikeli bir şiir seni daima pusuda bekleyecek

Türkçesi: Talat Sait Halman

SPASKAYA KULESİNİN TÜRKÜSÜ

Spaskaya kulesinin
bekçisi
bilmez ki
kulesi rüzgârdan yapılmıştır.
Bilmez ki
kaldırımda
cellatların adımları
sürüp gider.
Gün olur,
kanlı bir sarmaşık fışkırır.
Şarkılar unutturmaz
devrilmiş sarayları
ve karanlık pencerelerden
casuslar gözetler durur.
Bilmez ki

hiçbir dehşet
rüzgârda gizlenemez.

Türkçesi: Talat Sait Halman

BİR KIZ ÖLÜYOR KOLARIMDA

Bir kız ölüyor kollarımda.
Büyük bir felakete kurban gittim diyor.
Gece-gündüz yürümüş de gelmiş evime.
Odamın kara taşlarına vurgunmuş.
Adım Seba Melikesi diyor.
Oğullarıma bakmak istermiş.
Kuğu gibi bir kız.
Tüylerle kaplı baştan aşağı,
yumuşacık.
Canı yaşamak istemiyor artık.
Küçücük memeleri soğuyor gitgide,
dudakları gözünün akından beyaz.
Kollarını boynuma dolamış,
ölüyor kollarımda çaresiz bir kız,
ağır, ölen bütün kızlar gibi:
erkekleri suçlayarak
zavallıcık bu son anında
aşk istiyor,
umutsuz bir kurtuluş.

Türkçesi: Talat Sait Halman

Belkis Cusa Male (d. 1942)

SENİ UNUTMADIM

Albay Luis Turcios Lima'ya

Havana'nın gözü yaşlı bugün.
Bir kasırga balıkları
yutmakla korkutur mürekkep kuyusunda.
Ne bulut var, ne ses, ne de toz
pençerede.
Geceye alışılmış olur
derinliklerin evinde.

Gövden sonsuz değin yitmiş olsa bile
ve mahmuzların dinlense de horozla birlikte
ellerin gürlemese de tabancanla
ve sırtın çıplak kemiğe dönüşse de:
ölüme alışkınım, bütün akrabalarına da.
Fakat ismini sessiz selamlamayı reddediyorum
reddediyorum onların bir haç dikmelerini sana
sürekli bir uyanıklıkla.
çünkü böyle unutturmaya başlayacaklar seni
basın organlarında.

Türkçesi: Ali Cengizkan

Guillermo Rodriguez (d. 1943)

KADERSİZ BİR KADIN

Bir şiiri yaşama adıyorum
Komşulara, fırıncıya, kasaba
Bakkala
Geniş Zaman Bildirim Kipinin
Birinci, ikinci ve üçüncü tekil şahıslarına

Nerede yaşar? Kadın neredendir, kocası nerede?
Yerini başkalarından öğrendim. Kolay olmadı.

Annesi ona bir koca bulmuştu, mutluluk satın almıştı ona
Bir dergi alır gibi köşedeki büfeden. O
Çalışma olanağıdır ve yaşlıdır kadın. Sonra
mutsuzluğu seçer. Şimdi suskundur. Zavallı!

Oradaki! Kırılmış olmak nedir, bilir misin?
Hayır mı? Ona sor
Kocası beceriksizin biriydi. Oturma odasının
kışyasına bir yazı koydular ve ağır ağır ve güvenle
O yalnızlaştı orada: o ve yalnızlığı,
O ve yalnız tek bir dolap
O ve saç tokaları, o ve kâğıttan bir çiçek
O ve kapı, o ve tavandaki örümcekler
O ve saçlarının güzelim kıvrımları,
O, mahvolmuş ve sabırdan bir maske yüzünde.

Onun mahallesinde oturdum.
Öyküsünü biliyorum, isyan ve sonunda
Boşanma.
kesinlikle haklıydı kadın.

Ben bir kadının yanında yatabileyim diye
püro, kurşunkalem, uçak, sevgilim diyebileyim,
olanaklı her şeyi yapabileyim
Marisol'un oğlu fırdöndü topaç alabilsin diye
ve böylece -başka seçenek kalmadığında-
sorun çıkartmadan bir gün ölebileyim.
Burada olmamın nedeni bu işte.

Bunun için
düşünüyorum da
vazgeçmeliyiz
aptallıklarımızdan.

Türkçesi: Ali Cengizkan

Nancy Morejon (d. 1944)

HOŞÇAKAL MUTLULUK

Ela O'Farril için

Evet, Ela
mutluluk öküzler gibidir
mutluluk öküz gibi dolanır
yolda rastlarsınız ona ara sıra
ve onun beynini ya da gizemini açacak olan
ölümü aramaktadır
ve kuşku yok ki bulacaktır.

Ve bir gün
tek bir gün
-yalnızca bir gün yeterli
geçecektir, yalnız ve pis
sırtını göstererek
sevgili Ela
bir an duraksamadan
geri dönmeden.

Türkçesi: Ali Cengizkan

Victor Casaus (d. 1944)

BİZİZ

Kuşkusuz biziz.

Biziz, sarı telgraf
sözlerinin üzerinde duran,
dün değil evveli gün kurulan
bu aydınlık adada.

Biziz, çiğden hâlâ nemli gözlerimiz
yumruklarımız ve kusurlarımızla
yanlış ve onu bilmeyenlerimiz
ve bilen ve fakat yanlış yapanlarımızla.

Biziz, zayıf gülümsemesi altında
duran, yavaşça yenik düşmüş

kelebeklerin: Biziz çünkü
her zaman yaşayan bu bölgede.

(Çünkü, yalnızca
şu an'da olmak
ve şu enlem-boylamda
önemli bir utku değil aslında.)

Türkçesi: Ali Cengizkan

MARTİNİK

Marie - Therese Rouil

ÇOCUKLUK

Küçük bir çocuktum,
Yüzüm kadar iyiydi gözlerim,
Hint kirazı gibi parlaktı yüzüm,
Hint kirazı, tanırım seni!

Kıvırcık saçlarım varmış,
Yün gibi kıvır kıvır.
Yün mü? Tanımam onu.

Çıplak ve özgürdüm,
Dağ güvercini gibi özgür!
Dağ güvercini.. tanırım seni!

Berrak bir sesim varmış,
Kristal gibi saf.
Kristal mi? Tanımam onu.

Fakat uzundur vücudum,
Palmiye gibi uzun!
Palmiye.. tanırım seni!

Gülüşlerim çıngırakmış,
Çıngıraklar gibi çıngırak.
Çıngırak mı? Tanımam onu!
Ama dans ediyorum durmadan
Tam-tamlarla!
Tam-tam., tanırım seni!

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

MEKSİKA

Jose Gorostiza (1901 -1973)

KADINLAR

Kalkıp gürültülü kentimden
bu uykulu sıcak kasabaya geldim,
tuz tadı vardı tanyerinin dudaklarında.

Acı getirdim
vadilerimden,
saydam denize özlem getirdim.

Daracık kurdelesinden geçiyordu sokakların
dik memeleriyle kadınlar
oynak ezgilerden göğüsleriyle.

Esmer yüzlerine konmuştu güneş;
gözlerinde iki akik ışığı,
ballı dudaklarında zehir.

Cennet elmaları vardı düşlerinde,
o elmaların süzülmüş suyu,
rüzgârların, kokuların türküsü.

Saydım kadehler biçiminde
yaratmıştı onları Tanrı,
Hugo'nun duasındaki gibi.

Kurudu bütün çeşmelerim
gencecik dudakların sunacağı
bitkin tadıyla bir öpüşün.

Gordoba, çeyiz sandığı kadınların, güzel coşku:
yanaklarınıza allığını veririm seherin dedim
bir öpüşün bitkin tadı karşılığında...

Güneşi verdiler bana!

Türkçesi: Ülkü Tamer

Octavio Paz (1914-1998)

IRMAK

Huzursuz kent kanımda dolanır bir arı gibi,
Ve şikâyetçi bir inlemeyi uzun bir S gibi izleyen uçak,
uzak köşelerde kıvrılıp kalan tramvaylar,
birisinin plaza'da geceyarısı silkelediği güceniklikle
yüklenmiş şu ağaç,
yükselen ve parçalanan ve yitip giden ve kulakta kıvır kıvır
dönen bir sır fısıldayan sesler,
karanlığı açarlar, a'ların ve o'ların uçurumlarını, suskun
seslilerin tünellerini,
gözlerim bağlı aşağıya koştuğum dehlizler, uykulu alfabe
bir mürekkep ırmağına benzeyen çukura düşer,
ve kent gidip gelir ve taştan gövdesi tapınağıma ulaşırken
parçalanır,
bütün gece, teker teker, heykelden heykele, çeşmeden çeşmeye,
taştan taşa, tüm bir gece boyunca,
kırık parçaları alnımda birbirlerini ararlar, bütün gece boyunca
kent benim ağzımdan konuşur uykusunda,
nefesi kesik bir söylev, suların kekeleyişi ve tartışan taş.
onun öyküsü.

Bir an kıpırtısız durmak, gidip gelen, gidip gelen ve hiçbir şey
söylemeyen kanımı durgunlaştırmak,
bir incir ağacının gölgesinde oturan yogacı gibi üstüme kurulan,
ırmak kenarındaki Buda gibi an'ı durdurmak,
tek bir an, zamanın kenarına kurulan, benim uykusunda konuşan
ve hiçbir şey söylemeyen ve beni kendisiyle birlikte
sürükleyip taşıyan ırmak imgemi silmek için
kıyıda ırmağı durdurmak için an'ın kilidini açmak, onun
şaşkın odalarına girerek suyun merkezine ulaşmak için
oturmuş,
çeşmeden su içmek, taş dudaklardan dökülen mavi hecelerin
çağlayanı olmak,
kendi kenarına oturan Buda gibi gecenin kıyısına oturmak,
kapaklı an'ın titrek ışığı olmak,
yanışı ve çözülüşü ve doğuşu an'ın, zamanın kenarında
koşuşturan derin soluğu gecenin,
ırmağın söylediğini söylemek, dudaklara benzeyen uzun bir söz,

hiçbir zaman bitmeyen uzun bir söz,
zamanın taştan tümcelerle söylediklerini söylemek,
suların kapladığı dünyaların geniş el-kol hareketleriyle.
Şiirin ortasında büyük bir umursamazlık çöker üstüme,
her şey terk eder beni,
yanımda hiç kimse yok, arkamdan yazdıklarıma dikilen
o gözler bile,
ne arkamda, ne de önümde, hiç kimse, kalem isyan eder,
ne başlangıç var, ne de son, atlayabilecek bir duvar ne de
ıssız bir promenaddır şiir, söylenen söylenmemiştir,
söylenmeyen de söylenemez zaten,
kuleler, yıkılmış teraslar, asma bahçeler, siyah tuzdan bir
deniz, kör bir krallık,
Hayır,
kendimi durdurmak, susmak, gözkapaklarımdan bir yeşil filiz
uçverene kadar gözlerimi kapalı tutmak, bir güneşler filizi,
ve alfabe görüşün rüzgârı altında uzun uzun sallanır
ve akıntı bir dalgaya yuvarlanır ve dalga bendi yıkar,
kâğıt, yıldızlarla kaplanıncaya ve şiir karmakarışık sözler
ormanıyla kaplanıncaya kadar beklemek,
Hayır,
söyleyeceğim hiçbir şey yok, kimsenin söyleyeceği bir şey yok
hiçbir şey ve hiç kimse, yalnızca kan,
kanın bu gelip gidişi dışında hiçbir şey, yazıların üstündeki
yazının,
şiirin ortasında yinelenen aynı sözcüğün dışında,
zamanın heceleri, parçalanmış harfler, mürekkep lekeleri.
gidip gelen ve hiçbir şey söylemeyen ve beni de
kendisiyle sürükleyip taşıyan kan.

Ve konuşurum, yüzüm kâğıda eğilmiş ve yanımda birisi
yazar kanım gidip geldikçe,
ve kent kendi kanında gider ve gelir, bir şey söylemek ister,
zaman bir şey söylemek ister, gece konuşmak ister,
bütün gece boyunca adam tek bir sözcük söylemek ister,
söylevini
vermek sonunda, ufalanmış taşlardan yapılmış,
ve ben kulak kesilirim, adamın söylediklerini duymak,
sürüklenen
kentin söylediklerini yinelemek isterim,
bütün gece parçalanmış taşlar birbirlerini ararlar, elyordamıyla
alnımda, bütün gece su taşa karşı savaşır,

sözler geceye karşı, gece geceye karşı, donuk savaşçıyı hiçbir
şey aydınlatmaz.
silahların vuruşları taşa tek bir parça bile ışık koparamaz,
geceye bir kıvılcım, kimse bir erteleme bağışlamaz
ölümsüzler arasında ölümüne bir savaştır, geri çekilmeyi
sunmak,
kan ırmağı, mürekkep ırmağını durdurmak için
sözler ırmağını durdurmak için, akıntı yukarı geri gitmek için
ve gece altın yalımlı iç organlarını kendi kendine
sergilesin diye.
su göstersin yüreğini, bir boğulmuş aynalar öbeği, camdan bir
ağaç
rüzgârın köklediği,
(ve ağacın her yaprağı kanat çırpar ve parlar ve zalim bir
ışıkla yiter, nasıl yiterse ozanının görüntüsünün sözleri),
zaman kalınlaşabilsin ve yarası görünmez bir yara izi olsun,
dünyanın derisinin üzerinde görülür görülmez ince bir
çizgi,
bırakın sözler silahlarını bıraksınlar ve şiir tek bir sıkı
dokulu söz olsun, ilerleyen amansız bir ışınım
ve tin yangından sonra kararmış çayır olsun, denizin taşlaşan
ve hiçbir şey yansıtmayan ay parçası göğüs
yayvanlaştırılmış boyut dışında, genişleme, kendi üzerine uzanan
uzam, olabildiğince geniş açılmış kanatlar,
ve her şey kendini keserek ve dondurarak saydam iç organlar
kayasına katabilen yalım gibi olabilsin,
büyük sert alevler şimdi kristal, barışçıl bir berraklıkta
karar kılsın.

Ve ırmak akıntı yukarı geri gider, yelkenlerini toplar,
görüntülerini teker teker kaldırır ve kendi içinde
kıvrılır kalır.

Ginesra, 1953,
Türkçesi: Ali Cengizkan

HERATTA MUTLULUK

Carlos Pellicer'e

Ta buralara geldim
Yazarak bu çizgileri,
irademin dışında:
Yeşilli-mavili bir cami,
Altı yassılmış minare,
İki ya da üç mezar,
Ermiş bir şairin anıları,
Timurla soyunun adları.

Rastgeldim yüzgünlerin rüzgârına.
Kumla örttü tüm geceleri,
Kamçıladı kaşımı, kavurdu gözkapaklarımı
Şafak:
Kuşların saçılması
Ve taşlar arasında köylülerin ayaksesleri olan
Suyun söylentiler yayan sesi.
(Ancak su da aldı tozdan nasibini.)
Ovada homurtular,
Görünüşler
Yitişler,
Kil şansı kasırgalar
Düşüncelerim gibi aslı astarı olmayan.
Dönüyor, dönüyorlar
Otelin bir odasında, tepelerde:
Bir develer mezarlığı bu diyor
Ve benim düşüncelere dalışımda
Hep aynı çöken suratlar.
Rüzgâr, o harabeler efendisi mi
Benim tek ustam?

Aşınmalar:
Git gide serpilip büyüyen parçacıklar.

Bir çivi çaktım,
Ermiş'in türbesinde,
Kurumuş ağacın derinine,

Öylesine değil
Diğerleri gibi, kem göze karşı:
Kendiminkine karşı.
(Bir şeyler söyledim:
Rüzgârın alıp götürdüğü sözcükler.)
Bir akşam yükseltiler geldi bir araya.
Kavaklar gezindi
Değiştirmeksizin yerlerini
Menevişli damlarda güneş
Apansız bahar havaları.
Hanımlar Bahçesi'nde
Tırmandım firuze kubbeye.
Sembollerle döğmelenmiş minareler:
Ve o kûfi elyazması ışıldadı
Anlamının daha ötesinde.
İmgesiz görüntülerim olmadı benim,
Yitene dek döndüklerini görmedim biçimlerin
Durgun bir açıklık içinde,
Maddesiz varolmasında Sufi'nin.
İçmedim doluluğu hiçlik içinde
Ne de gördüm iki ve otuz işaretini
Bodisatva'nın elmas bedeninin.
Bir mavi gök gördüm ve tüm mavi tonlarını.
Beyazdan yeşile
Tüm kavaklar yelpazesi
Ve bir çamın üstünde, kuştan çok gök olmuş,
aklı-karalı karatavuk.
Dünyanın dinlediğini gördüm kendinde
Görüntüleri gördüm.
Ve tam şu saatin buçuğuna ünledim:
Ölümlünün kusursuzluğunu.

Türkçesi: Adnan Özer

Tomas Segovia (d. 192?)

ÖLÇÜSÜZLÜK

Bu ak ışık sağnağı yok ediyor her şeyi,
körletiyor besbelliyi,
hemen hemen görünmüyor dünya.
Bekleyecek miyiz, kuşkulu,
düşünülmeyen baskınının mutluluğun? .

Fakat, ölçüsüz
bir başka ok var yayda.
Kim soracak nedenini
fazla gevezeliğin,
çingen çalıp kurt oynayacak,
kimse dinlemeyecekse söyleneni?

Korkusuz, taşkın bir sevinçle,
anlatacağız her şeyi,
aralayıp sessizliği,
göstereceğiz yaralı yüreği çırılçıplak;
eğer yok olursa güzelliğin
hiçbir anlamı kalmaz
artık dünyanın;
vuruşlarıyla dalganın
gerileriz adım adım.

Işığın eksilmedi yeryüzünden,
ama gene diyebilirim ki
ıklım ıklım anlamlı sözcük
ağır basıyor sessizlikten.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Marco Antonio Montes De Oca (d. 1932)

BELLEĞİN GERİSİNDE

Diz çöküp anamın karnında
dua etmekti işim gücüm,
arasıra durup seyrederdim
aydınlığını dışarının:
gerçekle yoktu ilgim
ama gülünce anam
bir Akdeniz ateşi yayılırdı
kırılgan iskeletine kemiklerimin.

Görünmeyen seherimdi bu
ve bayramım ve sefaletin öncesinde
duyuyordum seslerin hafif yankısını
etin sinirli penceresi ardında;
aylar geçirdim böyle diz çökmüş
organların oturumunda, sayarak
saniyeleri ve beni kutup gecesinden
ayıran düzenli solukları.

Sonra dokundum yaşama
güvercin yumurtalarının zor sığdığı
o ufacık ellerle;
bütün duyuları karıştırıyordum
altın iplik gibi
içimdeki şimşekler itiyordu başka yaşama.

Saçların ve ayakların sessiz gürültüsünde
selamladılar yanıp tutuşan semaforu.
Dudaklarıma kadar kavruldum o zaman
bir buhar tülünden kurtuldum
ve uyudum derin bir mutluluk içinde
çekerek havayı ciğerlerime.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Juan Banuelos (d. 1932)

ANEKREON GİBİ

Asıldım dudaklarına korkunun.
Gözleri kanlı mor bir kaplan gibi.
Saçlarının altına yığdım ışığı.
Güneş. Kirpiklerinin üzerinde gölge izleri
Baskıda ezilen üzümler gibi uğultulu.
Birdenbire kuşandım heyecanı,

Ve saldırırca tutuşturdum arasında kollarının.
Attım kendimi boynunun yüksekliğinden
On yedi yaşında bir kızın
Korsajının altında
İki küçük gemi gibi
Akarken.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

İsabel Faire (d. 1934)

İNDİRDİLER KANATLARINI RÜZGÂRDA

I

İndirdiler kanatlarını rüzgârda ölü kelebekler
çevrildi çiçek dürbünü
göründü ölüm
sabah maskesi içinde
Çanlar çalındı ve çiğli yapraklar şenlendi yeniden.
Ölüm
sabah maskesiyle, düşünceli,
çevreye yayılan
güzelliğinde katılaşmış.

II

Günün hafif kımıltısı
başlıyor
böcekler
soyut biçimleriyle
saatlerin kıvıltısı

artırıyor renkleri
çevrildi çiçek dürbünü
duyuların değişen ışığı
eşyanın karşısında
değişip duruyor
esrimiş gözde
anılardan eser yok.
Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Sergio Mondragon (d. 1935)

GÜNEŞ ŞİİRİ

Çılgın şiir giyiyor güneşin şapkasını
çılgın şiir giyiyor mantosunu yağmurun
ve bize uzatıyor süslü oğullarını
ve bütün sorulara tek cevap gibi çiçekleniyor

Çılgın şiir iniyor göğün merdivenlerinden
tırmanıyor ağaçlarına sabahın
bebeciklerin
kirpiklerinde uyukluyor
deliyor öğle ışığını
çalışıyor ve dua ediyor

Islak saçlı çılgın şiir
uyuyor geceleyin
yol alıyor gündüzleyin
duruyor
çiçekleri kokluyor ve gidiyor bulutlarla

Omuzumda ayağı
çılgın şiirin
güzel göğüslerinde senin
çılgın şiir doğuyor güneşin göbeğinden
kayıyor senin böğürlerinden
saçlarından da geliyor

Bizden de çılgındır şiir
Dört kez çiziyoruz simgeyi
kuzey güney ve batıyı görmek için
ve yağmur gibi düştüğünü görmek

geçen yel gibi duymak sesini
ve görmek için sarıldığını kasıklarına akşamın

Daha çılgındır bizden şiir ve sunuyor bize yazı
yavaş yavaş geçen yazı
mevsimlerin kızkardeşinin yanında
çılgındır şiir.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Francisco Cervantes (d. 1938)

GÖREVİN KOKUSU

Hastalandığında, gize benzer bir şeylerin
atlandığını gördü düşünde.
Onu betimleyemiyoruz.
ne o ne ben,
fakat
geçip gidiyordu o korkusuzca
şaşkınlığın, tehdidin, korkunun ve umutsuzluğun
yapmacıkları arasından.
O anda biliyordu
bu garip kişinin her şeyini
dizginsizce giden bu kişinin
görev kokusuyla dolu düşüncelerini:
Şöyleydi onursallık listesi:
yararsızın ıslahı,
geniş imparatorluğu yapmacığın,
sefil kalıntıların titrek sahibinin Kocaman Dünyası,
ve gelip geçici sevgilerinin parlaklığını ve uçuculuğunu
ya da can çekişmesinin resmini bulgulayanlar;
karşılıklı nefretin telgrafla iletiminde,
ya da birbirine bağlananları bağlayan bağın gölgesinde
aşağsamasında aynı varlığın
böyledir değerler. Akşamları ve günleri
patlayan kızgınlıklarla doludur, kaygısızdır gene de
gene de.
Gece, yalnızlık, kafesler arasında düşünce
derin uyuşukluk içinde görüyor geldiğini
sığınağına kadar hastalık nöbetlerinin

Türkçesi: M. Uyguner

NİKARAGUA

Ruben Dario (1867-1916)

GRİ MAJÖR SENFONİ

Deniz civalı, uçsuz bir cam gibi
yansıtır levhasını çinko bir gökyüzünün,
uzak kuş sürüleri kirletir
cilalı tabanını solgun grisinin.

Güneş toparlak ve donuk bir vitray gibi
hasta adımıyla yürür doruğa;
dinlenir gölgede deniz rüzgârı
yastığıdır kara trompeti.

Kurşuni karnının dalgaları salınır
iskelenin altında inlercesine.
Düşünür bir denizci, kaf diyarının,
uzak sisli bir ülkenin sahillerini
bir halatın üstüne oturmuş, tüttürürken piposunu.

Şu ihtiyar deniz kurdu. Kavurmuş yüzünü
Brezilya güneşinin yalaz ışınları;
görmüşler içerken bir şişe cinini
Çin denizlerinin yaban tayfunları.

İyot ve güherçileden kötü kokan köpük
tanır öteden beri kırmızı burnunu,
kıvırcık saçlarını, atletik pazularını,
yelken bezinden kepini, pamuklu yeleğini.

Tütünden çıkan duman bulutunun ortasında
görür o ihtiyar uzaklan, sisli diyarı,
sıcak ve altuni bir akşam
yelkenleri salınmış çektirgeyle çıktığı.

Tropik siestası. Uyur deniz kurdu.
Ve sarıp sarmalar onu grinin tüm tonları.
Sanki yumuşak devrisi bir gölge kalemi
siler ufuğun kavisli çizgisini.

Tropik siestası. İhtiyar ağustos böceği
dener boğuk sesli, emektar gitarını
ve ses verir çekirge tekdüze bir solodan önce
kemanının tek teli üzerinde.

Türkçesi: Adnan Özer

GÜZ DİZELERİ

Kokuşlanır sana düşende gönlüm;
öyle tatlıdır ki bakışın işler derinlere.
Tanırsın dudaklarında mutluluğunu yeryüzünün,
köpüğün aklığıdır ayaklarının dibinde.

Geçip giden sevdanın güzelliği ne kadar kısa,
sunar aynı yazgıyı neşeye ve kedere de.
Bir saat önce bir ad kazıdım kara;
bir dakika önce söyledim aşkımı kum üstüne.

Sarı yapraklar düşer kayın korusunda,
pek çok âşığın çift çift dolaştığı.
Ve hayali bir şarap kalır gözün kupasında
senin güllerinin, baharın yapraklarının döküldüğü.

Türkçesi: Adnan Özer

Ernesto Cardenal (d. 1925)

SAAT SIFIR'dan

Orta Amerika'nın tropikal geceleri,
ayın altında güller ve yanardağlar
ve başkanların saraylarında ışıklar,
kışlalar ve hüzünlü boru sesleri
sokağa çıkma yasaklarında.
Ubico bir sigara yakarak,
"İdam kararlarını sigara içerken verdim," diyor,
pembe bir doğum günü pastasına benzeyen sarayında
Ubico nezle olmuş,
Dışarda fosfor bombalarıyla dağıtmışlar halkı.
Gecenin karanlığı altında San Salvador,
odalarda, pansiyonlarda muhbirler
ve çığlıklar karakollarda.
Halk taşa tutmuş Carias'ın sarayını.
Çalışma odasının camı kırılmış
ve polis ateş açmış halka.

Çikolata rengi sarayın pencerelerinden
makineli tüfekler için bir hedef Managua,
sokaklarda kol geziyor çelik yelikliler.

Gözcü, gecenin kaçı?
Gözcü, gecenin kaçı?

Paralarını sombrerolarında saklardı Honduraslı köylüler
toprağı kendileri ektiklerinde
ve Honduraslıların olduğu zaman toprak.
Paraları olduğu zamanlar.
Yabancılara borçları olmadığı zamanlar,
vergilerini Perpont Morgan and Company kesmeden önce,
yemiş şirketi küçük ekiciyi ezmeden önce.
Ama United Fruit Company geldi yan şirketleriyle
Tela Raulroad Company'yle,
Trujillo Railroad Company'yle,
yan kuruluşu Cuyamel Fruit Company'yle.
Vaccaro Brothers and Company'yle,
sonra Standard Fruit and Steamship Corporation'a bağlı
Standart Fruit and Steamship Company'yle:
United Fruit Company yle,
darbeler düzenlediler ayrıcalıklar sağlamak için
milyonlarca dolarlık ithalatlardan, ihracatlardan
vergi iadeleri sağlamak için
yeniden düzenlemek için eski ayrıcalıkları,
yeni sömürülerine yatırımlar sağlamak için
anlaşmaları bozmak için bozmak için
Anayasa'yı...
Yükümlülükler vardı ortada
(ulusun yükümlülükleri, Şirket'in değil)
günün birinde eğer
99 yıllığına bedavaya verilmiş
o varlıklara el koyarsa ulus
koşullar vardı (Şirket'in koşulları)...

"işbu anlaşmada imzası bulunan şirketin kurmuş
bulunduğu
ya da ileride kuracağı şirketler de
bu anlaşmanın daha önceki maddelerinde belirtilmiş
haklardan
aynı koşullarla yararlanma olanağına sahiptir..."
(Dili de bozdu Şirket.)
Şirket demiryolu kuracaktı koşullara göre
ama kurmadı,
çünkü katırlar daha ucuzdu demiryolundan Honduras'ta
– ve Zemurray'ın dediği gibi -
"milletvekili katırdan da ucuz"du,
vergi bağışıklığından yararlanıyordu yararlanmasına
Şirket'e armağan edilmiş 175.000 dönümden yararlanıyordu
yararlanıyordu
yapmadığı her mil için para ödeyecekti ulusa
hiçbir şey yapmadı, hiçbir şey ödemedi.
(Diktatör Carias'ın bir rekoru var:
demiryolu yapmama rekoru)
ve sonunda yapıldı demiryolu
ulusa beş paralık yararı yoktu
Trujillo ile Tegucialpa arasında değil,
iki işletme arasında yapılmıştı çünkü.

Dili bozuyorlar, Parlamento'yu.
İşletmelerde çürümeye bırakılıyor muzlar
ya da demiryolu yanındaki vagonlarda çürümeye bırakılıyor
ya da dallarda bekletiyorlar uzun süre onları
rıhtıma gelince geri çevrilsinler
ya da denize dökülsünler diye;
hevenkler zedelenmiş diyorlar, muzlar küçük diyorlar,
kurtlu diyorlar, ham diyorlar, fazla olgun, çürümüş diyorlar:
muzun satış fiyatı düşmesin diye bütün bunlar,
ve kendileri ucuza kapatsın diye.

Türkçesi: Ülkü Tamer

F. Gordillo Cervantes (1940 -1967)

ŞİMDİ BİLİYORSUN ONUN ÖLDÜĞÜNÜ

Şimdi biliyorsun onun öldüğünü
Biliyorsun nerdedir mezarı kardeşinin
Ve diliyorsun ona bir gömüt töreni yapılmadığını
Çünkü
Kalbindir onu örten tek toprak

Bütün günlerimiz bundan böyle
Onun mezarında filizlenen çiçeklerin içinden fışkıracak

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

ÖLÜ

Ölü, ölü
Destek olacak silahına devrimcinin
Koruyacak kalabalığın sesini
Yol gösterecek sabanına köylünün

Ölü...

Ona kim engel olabilir?..

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

ÖLÜ BİR GENÇ

Ölü bir genç. Bir silahın yüreğini nasıl çevirebilir.
Hiçliğin gölgelerini nasıl yaralayabilir acıyla.
Bir şeyler akıp gidiyor yaralarından,
dönmemek üzere bir daha.

En büyük yalnızlığıdır kahramanın
kendini ölümün kollarına atması.
Sırt çevirmeyin ona.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

PARAGUAY

Augusto Roa Bastos (1917-2005)

ÜLKEMİN ERKEKLERİ

Ülkemin erkekleri, bu toprağın insanı.
İşte daha şimdiden ölü görünüyorlar;
derin bir uykudalar dıştan bakıldığında,
içten bakarsan savaş düşlerine uyanık.

Onlar hep bu topraktan, ta kendisi toprağın:
Ölmüşlerinin yapraklarıyla yürüyorlar
görüntü yok, yolar yok, çöller de yok artık;
her ne varsa savaşın izini gösteriyor.

Eski yaralar kendi derilerini deşmiş,
çiçeklerin açtığı derinliklerden kökler
sere serpe fışkırmış nadas tarlalarına.

Ülkenin erkekleri, bu toprağın insanı:
göğüslerinin kanlı rengi öyle güzel ki
onlar savaştığında Barış tomurcuklanır.

Türkçe: Talat Sait Halman

Jose - Luis Appleyard (d. 1927)

EKMEK

Ekmek ara.
Koş peşinden.
Koş. Uyu. Uyan.
Yeniden başla.
Koş. Ara.
Ye. Uyu.
Başka bir şey yapma.
Ekmek ara.
Koş peşinden.

Dudaklarına getir titreyerek.
Yemeği.
Koş.
Uyu.
Yıllanmış sokaklardan git gel.
Koş.
Yemek için-
İki ayağınla.

Görmek için gözleri
Ve sert kırıntılar üstünden
Salyası ağır aksak süzülen acı ağzı.
Ekmek ara.
Koş peşinden.
Kavgaya tutuş uğrunda.
Yarala gerekirse.
Ye.
Uyu.

Yeniden doğma sakın.
Yaşamak budur işte.
Ama yaşamak
Düşünmek değil artık
Sevişmek değil, var olmak değil.
Ye.
Uyu.
İyisi mi: öl.

Türkçesi: Talat Sait Halman

TESTİ YAPAN KADINLAR

Bir düşünseniz testilerin kıvrımlarını -
kıpkırmızı öpücükleriyle ateş perdahlar kili
ve suyun depreşen şifası bir sığınak bulur.
Bir düşünseniz o yuvarlak ve titiz elleri -
kumların sarkan dilindeki iştaha
olanca durgunluğunu sebil ederek
testinin ham maddesini dalga dalga getiren
ırmaktaki küplere biçim veren, can veren eller.
Bir düşünseniz.

Hem bu yurdun hem uzakların kadınları -
saç örgüleri hamaktır,
kara salıncaklar gibi kalın -
çene kemikleri çıkık
yüzlerinin cılız tirşesini yırtarcasına,
dudakları sımsıkı oldum olası -
ta o zamandan beri,
törende sütle kucaklaşmayı uzatmak için
ana memesini ittiklerinden beri.

Testi yapan kadınlar.
Ayakları nasırlı, pis, gergin,
damarlar kaslar coğrafyasında kumların örttüğü çelik,
eğri büğrü ayaklar, baştan başa bolluk,
hepsinin işi gücü toprağın alınyazısı olmak,
taşımak desteklemek güç vermek,
ayakların somut ve yalın görevi.

Kuru kuru et, güneşte, öğle sıcağında ışıltılı ve kavruk
ve birtakım kararmış eller, yarık,
testilerin düşünü görmek için hep uyanık.

Su. Kadın. Toprak.
Bir düşünseniz.

Türkçesi: Talat Sait Halman

Elsa Weizell (d.1927)

BENDEKİ

Özveri
Dört yanda
Ve yaralı taşbebeği
Çocukluğun.
Düşler
İtti beni
Eylüle doğru
Ansızın
Bir telaş
Tanıdım erkeği.
Esirgedim türküyü
Çekingen
Güz içerisinde
Kurdum evimi
İki penceresi var
Biri ağaç gövdesi biri çiğ.

Türkçesi: Talat Sait Halman

BU

Bu aşk doğdu içimde
sözlerden
ısırılmış acıyla
şimdi sürüp gidiyor büyüyor
yüreğin kendi itilimiyle.
Artık adsız gecenin
ayazı kopup gelse bile
hırpalamıyor beni.
Acısını çekmez oldum
çığrışan neşidelerin
bir başka susuzluğun.
Aşk duruyor yerli yerinde
ölümümün
gizli omurgasında.

Türkçesi: Talat Sait Halman

GÖLGELERİN KOPARTTIĞI

Juan ile Pedro'yu alıp götürdüler, ellerini kestiler:
biri sağda kanatsız kaldı
ötekini gölge örttü
sol koluyla.
Andrés'in nutku tutuldu
Antonio ana avrat sövüyor sessizliğe.
Maria çıt çıkarmıyor, boğazı kuru,
serzenişi yok onu cezalandıran edasıyla
attığı tavan adımlardan başka.
Ortiz'in yüreğini söktüler
türkü söylüyordu
tuzlu su balıkları şimdi
kumsal boyunca ölü.
Kuzey Rüzgârı gibi bir nefret var
kopup geliyor da zehirliyor ırmakları
Sandal: sal,
ay: kılıç
ve zehir koşuyor alev gibi.
Nice türkü söyleyip dua etseler duyamazlar ki
o sağır cılk yara kulaklarla.
Birbirlerine sarılamazlar artık
çünkü elleri koptu gitti.

Türkçesi: Talat Sait Halman

Elvio Romero (d. 1927)

TANRIIN LİMANI

İşte kayıtlar,
Rakamlar,
Çizelgeler,
Başkalarının alınterinin sayımı!

Kahkaha dağarcığı,
Kaygı ve açlık yükü,
Çaput hamulesi,
Istırap ve kan envanteri,

Öfke yükü,
Ağaç yükü
Gazap ve hakaret
İçki, köpekler, sıcak
Ve yüzlerinden açlık akan barbar yığınlar

Balta girmemiş orman.
Binlerce yıldır lekelenmişler
Kıyasıya, oburca saldıran suçlarla,
Tükürerek söverek.

Kayıtlar,
Rakamlar,
Çizelgeler,
Başkalarına verilen cezaların sayımı....

Ve sonra
yoksul, zavallı insanların alın teri!

Türkçesi: Talat Sait Halman

Ramiro Dominguez (d. 1929)

CANSIZ KÖKLERDEN UN

Eski çağların köklerinde un
-epeski açlık-

Canevlerinin kapılarından öte
Şu sizin isteksiz alıcılar
Kükreyen fırınları alabora eder.
Artık konuk kadına
Canının istediği kadar laf çıktı demektir.

Önce gece
Taze çarşaflarla.

Deri gerilmiştir çırçıplak
Kan denizi üstüne
nabız gibi atan bayram davulu -

Gözler olta atmıştır düzlemine
ellerle dilin.
Balçığın kendi vaktini al
Derinliklerden çamur çıkarmak
Ve siesta güneşinin ateşinde pişirmek için.

Türkçesi: Talat Sait Halman

Ruben Bareiro Saguer (d. 1930)

UYANIŞ

Çünkü birisi şafağı ördü
Taptaze düşen çiğle
Uyuyan kireçle

Çünkü birisi nakış gibi işledi balıkları
Irmağın bir kanadından bir kanadına
Sisli yaprakların çilesini çözerekten

Çünkü birisi çiğin liflerini ürküttü
On iki burcun içini dışını
ve yıldızları ezdi ateşböcekleri gibi

Çünkü birisi kuledeki sessizliğin yapraklarını yoldu
Cam doldurdu çanın içine
Yapraklar

Çünkü birisi gözlerle ormana çevirdi anıları
içeri çekerek keten çarşafları

Çünkü birisi şafağı ördü
Islak otların iplikleriyle

Çünkü birisi günün borusunu öttürdü.

Türkçesi: Talat Sait Halman

Francesco Perez - Maricevich (d. 1937)

BİR ADAMIN ADIMLARI'ndan üç parça

I

Yeşil yaprak. Gün ortasında
Kaynaşması
Tepeden tırnağa çıplaklığın. Varlığın
Işıltısı, küçüklüklerle dolu varlık.

Hiçbir şey yok artık
Bu ufacık
Bolluktan başka.
Ah, Tanrının bir hecesi
Geçip gidiyor titrek havada!

Şimdi
Varlık saydam, duru.
Şimdi
Zonklayarak salt gerçek
Olmuştur, yaşayan bir sınır
Beni sürdürüyor kıskıvrak
Her şeyden ayırıyor beni
Kendi içinde...
Tanrının adası, öğleyin türkülerle!

II

Zamanın kum tanecikleri
Düşüyor
Kaçıyor...

Günler-
Soğuk ve obur balıklar -
Azap
Sonsuz bir ırmak.

Bu adam:
Sessizliktir, çürüyüştür
Gözleri
Bacakları
Yırtık giysisi
Pis pabuçları...

Aranıyor
- Kimbilir neyi - soğuk gölgede.
(Gecenin sarp yamaçlarında
dolaşan bir kedi gibi
Tanrı adamın kemiklerinden geçiyor.)

III

Korku
Gölgelerden çıkıp gelen o kedi
bekliyor
erkek helalarında.
(Göremezsin girdiğini; işitmezsin adımlarını.)

Korku, salt korku
Keskin,
Uçsuz bucaksız, ürpertici dişler
Kemiriyor kemiklerimizi

Yaralar açıyor
Ürküntülü etimizde
Kanımız
Başıboş, bozuk kanımız.

İnsanların oturduğu odalara bakın hele!
Dört duvar,
Dam,
Pencereyle kapı
Boşlukla karşı karşıya...
İçerde -hey gidi yaralı zaman-
(Göremezsin girdiğini; işitmezsin adımlarını)
Hantal bir darbe, bir yudum
Sessizlik, hiçlik...

Türkçesi: Talat Sait Halman

PERU

Cesar Vallejo (1892 -1938)

KARA TAŞ AKTAŞ ÜSTÜNE
Paris'te öleceğim boşanan yağmurlarla,
anısını şimdiden yaşadığım bir günde.
Paris'te öleceğim -bu da koymuyor bana-
belki de bugün gibi bir güz Perşembesinde.

Bir Perşembe olacak, çünkü bugün, Perşembe,
yazarken bu dizeleri durmadan sızlıyor kolum,
ve hiçbir gün, geçtiğim yollarında yaşamın,
yalnızlığı içimde bugün gibi duymadım.

Cesar Vallejo öldü, dayak yiye yiye herkesten,
oysa kimseyi de incitmemişti:
koca sopalarla vurdular,

Kalın urganlarla dövdüler;
tanığı Perşembeler, kollarında kemikler,
yalnızlık, yağmurlar, yollar...

Türkçesi: Cevat Çapan

BİR İSPANYOL
CUMHURİYETÇİSİNE AĞIT

Bir kitap duruyordu yerde, cansız belinin yanında,
filiz sürüyordu bir kitap ölüsünün üstünde.
Alıp götürdüler yiğidi,
ve somut, mutsuz ağzı karıştı soluğumuza;
hepimiz terliyorduk, gövdelerimiz bir yük;
dolanan ay ardımızda;
ölüsü de terliyordu acıdan.

Ve bir kitap Toledo savaşında,
ardında bir kitap, üstünde bir kitap
filiz sürüyordu ölüsünden.

Mor elmacık kemiğinin şiiri,
söylemekle susmak arası,
yüreğinde taşıdığı
o yiğit bildirinin şiiri,
yalnız bu kitap kalmıştı geride,

çünkü mezarda böcekler yoktu
ve gömleğinin kolları yanında
kanına bulanan hava
buğulanıyor, sonsuzlaşıyordu.

Hepimiz terliyorduk, gövdelerimiz bir yük,
ölüsü de terliyordu acıdan
ve bir kitap, gözlerimi yaşartan
bir kitap, ardında bir kitap, üstünde bir kitap
filizlendi ölüsünden coşarak.

Türkçesi: Cevat Çapan

KİTLE

Savaş sona erdiğinde
ve savaşçı öldüğünde, bir adam vardı yanına
"Ölme seni öyle seviyorum ki!" dedi.
Fakat ceset, ah! sürdürdü ölmeyi.

Yaklaştılar iki adam ve yinelediler:
"Bırakma bizi! Cesaret! Dön yaşama!"
Fakat ceset, ah! sürdürdü ölmeyi.

Milyonlar vardı çevresinde
yalvarıp bir ağızdan: "Kal kardeş!"
Fakat ceset ah! sürdürdü ölmeyi.

Sonunda yeryüzünün tüm insanları
sardılar çevresini; ceset baktı onlara kederle,
içlenip; usul usul karıştı aralarına,
kucakladı en öndekini; koyuldu yürümeye...

Türkçesi: Adnan Özer

KARA HABERCİLER

Öylesine zorlu darbeler var ki yaşamda... Bilmiyorum
Tanrının lanetinden gelircesine darbeler; karşılarında
çekilen tüm çilenin dalgası
ruha dolarcasına... Bilmiyorum.

Azdırlar, ama... Karanlık yarıklar açarlar
en azgın yüzde ve en güçlü kalçada.

Barbar Attila'larını tayları olacak herhal onlar;
ölümün bize yolladığı kara haberciler ya da.

Ruhun Mesih'lerinin büyük dönüşüdür günaha,
yazgıcı küfredilmiş olmaz olası bağlılığa.
Şu kanlı darbeler çıtırdamasıdır
bir somunun bizi kavuran fırın kapılarında.

Ve insan... Zavallı... Lanetli. Çevirir gözlerini
omuzlarımızın üstünden bir el çırpmasıyla çağırdığımız günkü gibi;
çevirir çılgın gözlerini, ve set çekilir
bakışında suçun gölcüğünü taşıyan, yaşanılanın tümüne.

Öylesine zorlu darbeler var ki yaşamda... Bilmiyorum.

Türkçesi: Adnan Özer

AVUÇLAR VE GİTAR

Şimdi, ikimizin arasına, buraya,
benimle gel, bedenini elinden tut getir
birlikte yudumlayacağız ve bir an için geçeceğiz yaşamdan
ölümümüze ortak iki yaşama.
Şimdi, senle gel, bana bir iyilik et
benim adıma yakınarak kasvetli gecenin ışığında
tutup ruhunu elinden getirdiğin
ve biz yavaşça kendimizden yükseleceğiz.

Bana gel ve sana, evet,
eş adımla, birbirimizi farklı adımlarda görebilmek için
son geçiti kaydederek.
Geri dönünceye dek! Bir sonraya dek!
Okuyuncaya dek, bilmezler!
Geri dönünceye dek, hoşçakal diyelim!

Nedir tüfekler bana,
dinle;
dinle beni, nedirler bana

kurşun zaten imzamın saflarında geziniyorsa?
Nedir kurşunlar sana
tüfek zaten kokunda tütüyorsa?
Bu gün yıldızımızı
kör bir adamın kollarında tartacağız
ve benim için bir kez şarkı söylediğinde ağlayacağız.
Bu aynı günde, güzle kız, eş adımınla
ve benim uyarımla esenli cesaretinle,
kendimizden çıkacağız, ikişer ikişer.
Körleşinceye dek!
Taa
böylesi bir dönüşten ağlayıncaya dek!

Şimdi,
ikimizin arasına, getir
ince kişiliğini elinden tutup
birlikte yudumluyacağız ve bir an için geçeceğiz yaşamdan
ölümümüze ortak bir yaşama.

Şimdi, senle gel, bana iyiliğini et
bir şeyler söylemenin
ruhunda bir şeyler çalmanın, avuçlarını çırparak.
Geri dönünceye dek! O zamana dek!
Ayrılıncaya dek, hoşçakal diyelim!

Türkçesi: İpek Göldeli

Carlos Oquendo De Amat (1909 -1936)

ANNE

Alçakgönüllü bir ezgi gibi usulca geliyor adın
ve beyaz kumrular uçuyor ellerinden

Anılarım hep beyazlar giydiriyor sana
buradakilerin uzaktan izledikleri bir çocuk oyunu gibi

Bir gök ölüyor ellerinde ve inceliğinde bir başka gök
doğuyor
Sevecenlik bir çiçek gibi açıyor yanında seni düşünürken

Sesin yağmur kadar ilkel
seninle ufuk arasında

Güller de şarkılar da sessizdir sen varken

Türkçesi: Ülkü Tamer

DELİLİK ŞİİRİ

Korktum
döndüm deliliğin kapısından

Korktum
bir taşıt
bir renk
bir ayak sesi olmaktan

Türkçesi: Ülkü Tamer

GÖZLERİM BİRER ÇOCUKTU ÇÜNKÜ

yüreğim
bir
düğme
daha
deli gömleğimde

Ama gözlerim uzun pantolon giyiyor bugün
ayak sesleri dilenen sokağa bakıyorum.

Türkçesi: Ülkü Tamer

Arturo Corcuera (d. 1935)

HAİN KURT MASALI

"Kurt Amca, Kurt Amca,
kuzu postunda Kurt amca:
bu radar niye?"

"Ormanda saklanırsan
izini bulayım diye."

"Kurt Amca, Kurt amca,
bu infrared kamera niye?"

"Çantadaki konservenin
resmini çekeyim diye."

"Kurt Amca, Kurt Amca,
bu lazer niye?"

"Seni bir güzel pişirip
afiyetle yiyeyim diye."

"Kurt Amca, Ölüm Amca,
kuzu kim, sen kim,
hadi bakalım gazla,
ense tıraşını görelim!"

Türkçesi: Ülkü Tamer

Luis Nieto (d. 1910)

BU ŞARKI DEVRİM YİĞİTLERİNE ADANDI

Kiralık tabancalar ateşlendi ansızın
Daha dün gibiydi, gencecik döküldüler
Aralı dudaklarında bir mutlu gülümseyiş vardı
Çizgi çizgi özgürlüktü parıldayan yüzlerinde.

Gel bir bak, ta yakından.
Daha dün gibiydi, ansızın vuruldular
Belki yirmi tetikti belki daha çok
Namlular utanmıştı insanlar değil
Namlular şaşkındı, bitkindi çaresiz.

Düştüler toprağa özgürce, korkusuz
Kurşun sesi deşildi bir sevdalı gülüştü
Düştüler dimdik, özgürce, yalın
Öldüler ama çoğaldılar ölümsüz.

Gel bir bak yakından şu yiğitlere
Daha dün gibiydi acımasız devrildiler
Kan bir kara görüntüydü göğüslerinde
Ölüm çirkindi onlar güzelleştirdiler.

Yeniden yaratmak sesini orduların
Ufuklardan çizgi çizgi büyüyen
Savaşları çoğaltmak yüce düzen adına
Uykular bir daha kaçmasın diye
Sömürülmesin diye şu çocuk eller.

Gözyaşları yaraşmaz o ölülere
Onlar için en soylu örtüler gerek
Gerelim hıncımızı alev alev yeniden
Devrim şarkılarından haykıralım onlara.

Ölmediler onlar, ölemezler ki
Bu yadsınmaz gerçeği bilmedi satılmışlar
Onlar bir atardamardı halkların yüreğinde
Gecelerde yıldız yıldız tutuşan

Unutma söz etmek yok gözyaşlarından
Yaylar şimdi daha güçle gerildi
Yarın adına göğüs göğüs kuşandık gecede
Gecede en yenilmez güç bizde gönendi
Ölüler koştular ordu ordu dağlardan
Ölüler ansızın içimizde dirildi.

Türkçesi: Engin Aşkın

Javier Heraud (1942 -1963)

ŞİİR SANATI

Doğrusunu isterseniz, açıkçası
güç iştir şiir
ya kazanılır yıllarla
ya yitirilir.

(Gençse insan
dökülen çiçekler toplanmamışsa eğer
geceleri yazar da yazar
yüzlerce, yüzlerce kâğıt doldurur.
Bir de böbürlenir üstelik:
"Yazdığımı gözden geçirmem hiç,
sokağımdaki selvilerin dudak büktüğü
İlkyaz gibi uçup gidiyor
şiirler ellerimden.")
Ama geçtikçe zaman
şakaklar arasından süzüldükçe yıllar,
çömlekçinin işi olur şiir:
ellerin tutuşturduğu balçık olur
diri alevlerin biçim verdiği balçık.

İnanılmaz bir şimşektir şiir,
sessiz sözcükler yağmurudur,
hıçkırıklar, umutlar ormanıdır,
ezilmiş halkların türküsüdür
ve bağımsızlığa kavuşanların
yeni türküsü olacaktır yarın.

Sevgidir şiir,
ölümdür,
kurtuluşudur insanın.

Türkçesi: Ülkü Tamer

ŞİİR

Hayır
gülmüyorum
ölüme.
Sadece
korkmuyorum
ölmekten
kuşlar
ve ağaçlar
arasında.

Türkçesi: Ülkü Tamer

PORTO RİCO

Luis Pales Matos (1898 -1959)

MARMELAT DÜKÜ

Ah benim güzel, balrengi Marmelat Dükü'm!
Kimbilir nerede şimdi Pongo'lu timsahların,
Afrika baobablarının yuvarlak mavi gölgesi nerede,
Nerede şimdi orman kokan, çamur kokan on beş karın?

Artık yiyemeyeceksin o çıtır çıtır kızarmış çocuğu,
Öğle uykunda bitlerini kıramayacak o evcil maymun,
Sevimli gözlerin ovanın sıcak sessizliğinde
Ayak izlerini göremeyecek incecik zürafanın.

Gitti o geceler artık, şenlik ateşleri gitti,
Gitti gece karanlıklarına damlayan tamtamlar,
Sen ki gömülürdün o derinliklere, çamura gömülür gibi
Atalarının son kıyılarına ulaşıncaya kadar.

Şimdi gösterişli çevresinde lacivert elbisenin
İncelik yüklü gülücükler dağıtıyorsun herkese,
Pırıl pırıl çizmelerinden ayakların bağlıyor:
Balilongo, sarayın perdelerine tırman! diye.

Nasıl da salınıyor Dük'üm kemanların dalgalarında,
Kadifeli bir salınış, kolunda Madam Sütlükahve,
Aristokrat eldivenlerinden elleri bağırıyor:
Babilongo, yık şu karıyı güllü divana! diye.
Uzaklarda, atalarının son kıyılarında

Sıcak sessizliğinde ovaların bu akşam
Neden ağlıyor dersin Pongo'da o timsahlar
Ah benim güzel, balrengi Marmelat Dükü'm?

Türkçesi: Ülkü Tamer

ŞİLİ

Gabriela Mistral (1889 -19[illegible])

GECEYARISI

Yumuşacık, geceyarısı.
Duyuyorum gül fidanının düğümlerini:
özsuyu yürüyor güle.

Duyuyorum
yanık çizgilerini kaplanın:
uyutmuyorlar onu.

Duyuyorum
birinin şarkısını,
kum tepeciği gibi
gece kabarıyor.

Duyuyorum
uyuyan annemi
çifte solukla.
(Tam beş yıl
uyudum onda.)

Duyuyorum Rhone'u
alçalan ve bir baba gibi taşıyan beni,
kör köpüklerle körelmiş.

Bir şey duymuyorum sonra,
durmadan düşüyorum
Arles duvarlarına,
içim dışım günışığı...

Türkçesi: Ülkü Tamer

DERİN UYKU

Uyandırmasın kimse
uyuyan bu çocuğu.
Bir zamanlar karnımda
böyle derin uyurdu.

O duru dinlenişten
açtırdım gözlerini,
yaslanıp göğsüme yine
uyuyakaldı şimdi.

Alnındaki damarlar
sanki atmıyor artık.
Minik yengeçler gibi ayakları,
gövdesi pembe bir balık.

Çiğ düşmüş olmalı
ıslak kirpiklerine.
Müzikle sallanıyor
kolları uykusunda.

Dere gibi usulca
akıyor nefesi.
Titriyor gözkapakları
defne yaprağı gibi.

Hiçbir şey söylemeyin
uyanıncaya kadar,
bırakın uyusun böyle,
çevresinde sığmaklar.

Bir sığınaktır çatı,
kapı bir başka sığınak,
kadın olan annesi,
annemiz olan toprak.

Bu sessizlik içinde
belki de öğrenirim
o uykuyu yeniden
nicedir yitirdiğim.

Her yanı duru sevgi,
derin uyku her yanı,
bırakın da kullansın
bu güzel armağanı.

Türkçesi: Ülkü Tamer

Vicente Huidobro (1893 -1948)

ŞİİR SANATI

Dizeler anahtar olsun
binlerce kapıyı açan.
Bir yaprak düşüyor; bir şey geçiyor uçarak;
gözün gördüğü ne varsa yaratılsın,
titreyerek ayaklansın işiten yürekler.

Yeni dünyalar bulun, tartın sözcükleri;
güç vermiyorsa sıfat, yok eder.

Sinirler çemberi bu.
Kaslarımız sallanıyor
bir anı gibi müzelerde;
ama güçsüz değiliz bu yüzden:
kafalarda yaşıyor
gerçek dirilik.

Şairler: neden gülleri yazıyorsunuz?
Şiirinizle yaratın gülü!

Yalnız bizim için yaşar
güneşin altında ne varsa

Küçük bir tanrıdır şair.

Türkçesi: Ülkü Tamer

ALARM

Geceyarısı

Bahçede
Her gölge bir dere

Araba değil bu yaklaşan ses

Paris üstündeki gökte
Otto von Zeppelin

Sirenler uğulduyor
Kara dalgalar arasında
Bir borazan sesi şimdi
Yengi borazanı değil
Yüz uçak
Dört dönüyor ayın çevresinde

Türkçesi: Ülkü Tamer

CANLI DOĞA

Akordiyona bırakıyor dünyanın sonunu
Son şarkının ücretini yağmurla ödüyor
Bir çınar doğuyor seslerin birleştiği yerde
Gökten de dinlendirici bir çınar

Bir kırlangıç daha diyor bana
Bir menekşe anne diyor bana

Mavi masmavi orası kurdun ağzı da mavi
Masmavi Sayın Gök çekip gidiyor
Ne diyorsun Nereye gidiyor

Ah o güzel masmavi masmavi kol
Ver kolunu Bayan Buluta
Kurttan korkuyorsan eğer
Masmavi masmavi ağızlı kurttan
Upuzun upuzun dişli kurttan
Doğa Nineyi yemesinden korkuyorsan

Sayın Gök kazı kırlangıçları
Bayan Bulut menekşeleri söndür

Yaratılış ağacından da büyük
İki yıldız arasındaki akımdan da sevimli
O kuşun üstünde birleşiyor sesler

Türkçesi: Ülkü Tamer

Pablo Neruda (1904 -1973)

DENİZ KIZI İLE SARHOŞLAR MASALI

İçerdeydi bütün o herifler
Girdiğinde o, çırılçıplak.
İçmişlerdi ve tükürmeye başladılar ona.
Nehirden az önce çıkmıştı, hiçbir şey anlamadı.
Yolunu yitirmiş bir deniz kızıydı o.
Parıldayan etinin üstüne yağdı hakaretler
İşledi altın göğüslerine çirkef.
Yabancıydı gözyaşlarına, ağlamadı.
Giysilere yabancıydı, giyinmedi...

İzmaritler, yanmış mantarlar dürttüler vücuduna
Yuvarladılar döşemesinde meyhanenin kısık gülüşlerle,
Konuşmadı, çünkü nedir konuşmak bilmezdi.
Upuzak bir aşkın rengindeydi gözleri
Kolları safirdendi.
Dudakları bir mercan ışıltısıyla kımıldadı, sessizce
Ve çıkıp gitti sonunda o kapıdan
Nehre girer girmez temizleniverdi
Işıklar saçarak, yağmurun yıkadığı beyaz bir taş gibi,
Ve bakmadan geriye, yüzdü bir kez daha
Yüzdü hiçliğe, yüzdü ölümüne.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

FEDERICO GARCİA LORCA'YA YANIK ŞİİR

Issız bir evde,
Korkudan ağlayabilseydim;
Gözlerimi çıkarabilsem de
Yiyebilseydim;
Senin sesin için yapardım
Bunları,
Yaslı portakal ağacı sesin;
Senin şiirin için yapardım
Bunları,
Çığlık-çığlığa fışkıran şiirin.
Baksana,
Maviye boyuyorlar hastaneleri,
Senin için;
Kıyıdaki kenar mahalleleri
Ve okullar,
Senin için büyüyorlar;
Tüy salıyorlar,
Yaralı melekler;
Pullar örtünüyor,
Düğün balıkları;
Deniz kestaneleri,
Göğe uçuyorlar;
Siyah tülleriyle terzi dükkânları:
Kanla doluyorlar, kaşıklarla,
Senin için;
Ve

Yutuyorlar,
Yırtılmış kurdeleleri;
Öz canlarına kıyıyorlar,
Öpüşe öpüşe;
Ve ak sadeler giyiniyorlar.
Bir şeftali ağacı
Giyinip de
Kuş gibi seğirtirken sen;
Kasırga gibi fırıl-fırıl,
Bir pirinç gülüşüyle gülerken;
Türküler çağırdığında:
allak-bullak ederken,
Atardamar'larını,
Dişlerini, gırtlağını,
Parmaklarını;
Vay ne şirindin,
Kahrolurdum ben
Kahrolurdum ben
Kızıl göller için:
Güz ortasında bir şahbaz at
Ve kana belenmiş bir tanrıyla,
Beraber yaşadığın.
Kahrolurdum ben,
Mezarlıklar için:
Gece, sesi kısılmış
Çanlar arasından,
Suyla, mezarlarla küllenmiş
Nehirler gibi geçen;
Nehirler
Hasta asker koğuşları sanki,
Tıklım-tıklım dolu;
Ve matem yağlı ölüme,
Çürük taçlı mermer şifreli ölüme,
Nehir-nehir gelen ölüme doğru;
Birdenbire taşıveren nehirler.
Gece, ayakta, ağlaya ağlaya,
Boğulmuş çarmıhların geçişini
Seyrederken sen;
Kahrolurdum seni görmek için:
Bak,
Ölüm nehrinin önünde ağlıyorsun

Perperişan;
Garip kalmış köşelerde başın,
Durmaz ha, durmaz gözlerin
Ağlar yaşın yaşın.
Gece ve çıldırasıya yalnız,
Külleri ısıra ısıra;
Dumanı, gölgeyi, unutmayı:
Siyah bir huniyle yığabilseydim,
Trenlerin, gemilerin üstüne;
Filizlendiğin ağaç için
Yapardım bunları,
Topladığın,
Yaldızlı su yuvaları için;
Sarmaşık için
Yapardım bunları;
Gecenin sırrını sana ileterek,
Kemiklerini saran
Sarmaşık için.
Islak soğan kokusu gelen
Şehirlerden,
Seni bekliyorlar;
Boğuk bir sesle,
Şarkı söyleyerek
Geçesin diye.
Yeşil kırlangıçlar,
Saçlarının arasına yapıyorlar,
Yuvalarını;
Dilsiz siperma sandalları,
Peşin sıra geliyorlar;
Sümüklü böcekler, haftalar,
Yelkenleri durulmuş serenler,
Kirazlar da
Dönüveriyorlar ossaat:
Gözükünce solgun başın,
On beş gözlü başın,
Al kan içindeki ağzın.
Şehrin otellerini,
İsle doldurabilseydim;
Hıçkıra hıçkıra,
Yok edebilseydim
Çalar-saat'ları;

Ezik dudaklarıyla yaz ayı,
Evine nasıl gelecek,
Göreyim diye
Yapardım bunları;
Yığın yığın insanların,
Melil mahzun tantanalarıyla
Ülkelerin,
İşlemez sabanların,
Gelincik çiçeklerinin;
Mezar kazıcıların, süvarilerin,
Kanlı haritaların, gezegenlerin,
Evine nasıl geldiklerini
Göreyim diye;
Yapardım bunları.
Küllerle örtülü dalgıçların,
Uzun bıçaklarla delik-deşik olmuş
Meryem Ana tasvirlerini
Sürüte sürüte gelen maskelerin;
Damarların, köklerin, hastanelerin,
Karıncaların, su gözelerinin,
Evine nasıl geldiklerini
Göreyim diye;
Yapardım bunları.
İçine kapanmış atlının
Örümcekler arasında öldüğü
Bir yatakla,
Gecenin;
Kinden, dikenlerden bir gülün,
Sarıya çalan bir geminin,
Rüzgârlı bir günle, bir bebeğin;
Evine nasıl geldiklerini
Göreyim diye;
Yapardım bunları.
Ben, Oliverio, Norah,
Vicente Alexandre, Delia,
Maruca, Malya, Marina,
Maria Luisa, Larco, La Rubia,
Rafael Ugarte, Cotapos,
Rafael Alberti, Carlos,
Manolo Altolaguirre, Bebé,
Molinari, Rosales, Concha Méndez,

Ve daha da unuttuklarım;
Evine nasıl gelecektik,
Göreyim diye
Yapardım bunları.
Gel de taçlar takayım,
Gel, sağlık esenlik delikanlısı,
Gel, Kelebek kıravatlı civan;
Sen ey,
Sonsuz hür siyah bir şimşek gibi:
Pırıl pırıl insan;
Madem, geç vakitlere dek,
Kalınamıyor daha kayalıklarda;
Bari aramızda konuşalım,
Gel,
Şöylece bir, olduğumuz gibi;
Çiğ için olmadıktan sonra
Şiirlerde n'olacak yani?
Bir ağu hançerin,
İçimize işlediği bu gece için
Olmadıktan sonra;
Şiirler de n'olacak yani?
Bu tan kızıllığı için
Olmadıktan sonra;
İnsanın vurulmuş yüreğinin,
Ölüme hazırlandığı,
Şu viran köşe için olmadıktan sonra
Şiirler de n'olacak yani?
En çok gece, geceleyin:
Kıyamet gibi yıldızlardır.
Dolmuşlar hepten ırmağa;
Bir kurdele gibiler,
Fakir fukara dolu evlerin
Pencerelerindeki...

Bir ölen var,
Onların evlerinde:
Bürolarda, hastanelerde belki.
Belki asansör ve madenlerde
İşlerinden oldular.
Onulur şey değil yaraları;
Yaratıklar,
Acı çekiyorlar.
Her yanda dert yanış,
Her yanda,
Vay şuymuş vay bu;

Pencereler,
Gözyaşıyla dolu;
Aşınmış eşikler,
Gözyaşından;
Yüklükler ıslak,
Bir dalga gibi
Halıları dişlemeye gelen
Gözyaşından,
Oysa ki yıldızlardır akar
Uçsuz bucaksız bir nehirde.
Federico,
Dünyayı görüyorsun.
Yolları görüyorsun,
Sirkeyi görüyorsun;
Birkaç ayrılıştan,
Taşlardan, raylardan gayrı,
Kimseciklerin kalmadığı,
Köşeden:
Duman ha deyince,
Zalim tekerleklerine;
Hoşça kalları görüyorsun,
İstasyonlardaki...

Her yanda, sorunlar koyuyorlar,
Çeşit çeşit insan var:
Kanlı bıçaklı kör var,
Öfkelisi, ümitsizi var,
Yoksul var, tırnak ağaçları var,
Şunun bunun sırtından,
Geçinmek sevdasıyla;
Harami var.

Hayat böyle, Federico,
Ey babayiğit,
Ey kara sevdalı adam.
Sana,
Dostluğumun sunabileceği şey
İşte bunlar...
Sen de epeyce şey biliyorsun
Şimdiden.
Yavaş yavaş, daha da,
Öğreneceklerin var.

Türkçesi: Enver Gökçe

ANLATALIM

Hani ya leylaklar,
Diyeceksiniz?
Hani ya diyeceksiniz,
Gelincikler bürünmüş,
Metafizik?
Kuşlarla, boşluklarla elenmiş,
Kelime yağmuru;
Hani ya diyeceksiniz?
Al buyur:
Bir mahallesinde yaşıyordum,
Madrid'in:
Canlı, çalar-saatli, ağaçlı.

Kocaman,
Meşin bir Okyanus gibi
Uzaktan görünürdü Kastil'in
Kuru çehresi.
Çiçekler Evi'ydi,
Evimin adı.
Itırlar fışkırırdı,
Köşe bucak.
Güzel evdi bu
Köpekleri, bebeleriyle.
Raoul, hatırında mı?
Ya senin, Raphael?
Sen Federico,
Hatırında mı?[11]
Sen, yer altında yatan,
Hatırladın mı,
Balkonlu evimi?
Haziran güneşi hani,
Çiçekler basardı ağzına,
Orda...

Kardeş, kardeş,
Ateşli seslerden ibaretti,
Her şey;
Mallardaki tuzdan,
Çırpınan ekmek yığınından,

11 Federico Garcia Lorca

İbaretti her şey;
Donuk bir hokka gibi duran
Heykeliyle;
Argüelles'deki mahallemin,
Çarşıları...
Yağ akardı kaşıklara,
Caddeleri doldururdu,
El-ayak sesleri, derin...
Metreler, litreler,
Kıvıl-kıvıl hayat;
İstif-istif balık yığınları,
Çatılar:
Yorgun çan kulelerinin,
Yüceldiği;
Soğuk güneşle kaynaşan,
Çatılar...
Patateslerdeki,
Narin ve taşları fildişi beyazlık;
Yumak yumak dalgası,
Domateslerin:
Tıngır mıngır, haydi denize...
Bütün bunlar,
Tutuşuyorlardı,
Bir sabah;
Közler,
İnsanları dağlayarak,
Topraktan çıktılar,
Bir sabah;
Nah bu anda ateş,
Nah, bu anda barut,
Bu anda kan.

Bebekleri öldürmek için
Göğün yücesinden geldiler,
Göğün:
Uçakları, Magriplileriyle,
Haydutlar;
Yüzükleri, kurumlu avratlarıyla,
Haydutlar;
Kara keşişleri, dualarıyla,
Haydutlar;
Ve,
Çocuk kanları, caddelerden,
Aktı tıpış tıpış,
Çocuksu-çocuksu.

Çakallar,
Çakalların tiksineceği
Çakallar!
Taşlar,
Dalar dikenler'in dişlerken
Tu diyeceği taşlar!
Engerekler,
Engereklerin kin güdeceği
Engerekler!
Sizleri,
Gurur ve bıçaklardan bir dalgayla,
Boğmak için;
Önünüzde gördüm İspanya'nın,
Kıyamet kanını.
Generaller,
Gelin de
Yıkılmış evimi görün.
Görün,
Yaralı İspanya'yı.
Her göçük evden,
Bir ateş-metal çıkar ama,
Çiçek yerine.
Her yarasından,
İspanya'nın;
Doğar İspanya.
Her ölmüş bebekten,
Çıkar, bir mavzer:
Gözleri de var, gözleri.
Mermiler doğar,
Her cürümden;
Mermiler ki gün ola
kalbinizde yeri.
Neden diyorsunuz şiirlerin,
Söz açmaz, düşten yapraktan;
Doğduğun yerin,
Yüce volkanlarından?

Gel de gör:
Caddeler kan-revan.
Gel de gör:
Caddeler kan-revan.
Gel de gör:
Caddeler kan-revan.

Türkçesi: Enver Gökçe

OY NE ZAMAN, NE ZAMAN...

Şili hey,
Uzun taç-yaprağı seni:
Denizden, şaraptan ve kardan!
Kavuşmamız ne zaman,
Oy ne zaman, ne zaman?
Siyah-beyaz, köpük kurdeleni,
Belime takacaksın o günde
Ben de
Şiirimi yakıp yandıracağım,
Senin toprağının üstünde.

Yarı balık, yarı rüzgâr,
İnsanlar vardır,
Bir kısmı, sudan;
Ben,
Topraktan olmayım,
Topraktan!
Her zaman şen-şatır,
Gezerim dünyayı;
Yeni hayat verir,
Her şehir bana;
Ve dünya,
Doğmak üzeredir dünya!
Yağmur yağıyorsa Lota'ya,
Bana yağıyordur, demek.
Kar serpeliyorsa yapraklara,
Lonquimay'da;
Bu, bana geliyordur,
Bana.
Bende büyüdü Cautin'in,
Boz buğdayı.
Arokarya'm var benim [12],
Villarica'da;
Büyük-Kuzey'de,
Kumum var benim;
Sarışın gülüm var,
San Fernando'da.
Valparaiso'nun son dalgasını,

12 Arokarya: Ekvator'a özgü bir bitki.

Döğen rüzgâr;
Kesik bir gürültüyle,
Göğsüme vurur;
Sanki kalbim,
Kırık bir pencere orda.
Bizim ülkede İlkbahar,
Kuzey'den iner, Güneye;
Gelir burcu-burcu,
Gencecik bir kız gibidir,
Bir koşu çıplak ayak giden.
Kara taşlan arasında,
Coquimbo'un;
Ve
Muhteşem köpüklü kıyı boylarından
Bağrı yanık takım adalara kadar.
Sırf bu toprağı sunmuyor ki bana,
Senin çağrın bahar!
Bir başıma değilim ben.
Ben taşıyordum sınırlardan,
Son cenk başbuğunun,
Yalnızlık ve dolu-dizginliği'ni;
Arkadaşlar,
Alaşağı ettiler ama,
Atımdan beni
Adam oldum,
Dolandım kumları, sıradağları,
Görmeye başladım ve sevdim.

Baharda:
Adımın kulağında çınladığı,
Gerçek mi halkım?
Gerçek mi beni bildiğin,
Bir,
Nehir gibi geçtim;
Kapının önünden?
Nehirim ben.
Bir dinle de gör,
Can kulağıyla:
Antofagasta tuzlaları'nın,
Dibini;
Bir dinle de gör,
Can kulağıyla:

Oserno'nun güneyi'ni,
Ya da sıradağlara doğru:
Malipilla'da,
Yamyaş yıldızlı gecede,
Seslenir defne dallı, gecede.
Temuca'da;
Toprağa bir kulak tut ta gör:
Duyarsın,
Nasıl dipte kalmışım,
Türkü söylerken;
Nasıl akarım.
Ekim, oy İlkbaharım,
Yolla beni, gideyim
Halkıma.
Binlerce genç kız,
Ve delikanlıyı,
Nasıl durulur, görmeden?
Nasıl durulur,
Payıma düşen ümidi,
Sırtıma çalmadan?
Bitmeyen kavgamızın,
Töreninde:
Nasıl yürünür nasıl,
Elden ele,
Bana gelen bayrağı;
Taşımadan?

Vatan oy vatan,
Kavuşmamız ne zaman?
Oy ne zaman, ne zaman?
Senden ayrı, düştümse de
Senin insanınım yine,
Topraktan olma;
Yine, bahar,
Geçti gider bu gün,
Ne var ne yok yüklendim,
Çiçeklerinden ama;
alnımda taşıram zaferini,
köklerim sende yaşar, hâlâ.
Ne zaman kavuşacağım,
O zorlu baharına?
Oğullarınla beraber,

Ne zaman dolaşacağım,
Caddelerin, tarlaların arasında,
Yırtık pabuçlarımla?
Sapsarı pampa'yı,
Bir boydan bir boya;
Ne zaman aşacağım, ne zaman,
Elias Laferte'yle yanyana?
Oy güzelim, oy beni bekleyen,
Ne zaman koyacağım ağzına;
Avare dudaklarımı,
Oy ne zaman, ne zaman?
Ocağımıza ne zaman dalacağım,
Tanımadığım,
Ama öz kardeşimden
Daha kardeş olan,
Madenci Pedro'nun yanıbaşına
Ne zaman oturacağım?
Gece, deniz kıyısında:
Bir gök gürültüsü, bir gök,
Ne zaman uykumdan uyaracak beni,
Oy ne zaman, ne zaman?
Ev ev dolaşıp seçimlerde,
Ne zaman,
Elinden tutup kaldıracağım,
O susmuş hürriyeti oy vatan;
Sokak ortasında,
Çığlık atsın diye,
Oy ne zaman, ne zaman?
Yeşil deniz gözlerin,
Kar şapkanla;
Ne zaman,
Gelin-güveyi olacağız,
Seninle oy vatan,
Oy ne zaman ne zaman?

Hay limelimelikten
Kurtulası vatan,
İlkbaharım benim!
Ne zaman uyanacağım,
Kollarında senin;
O çiğle, denizle ıslanmış?
Ne zaman olacağım yanında,

Oy ne zaman, ne zaman?
Elimi, beline dolayacağım,
Kılına dokunamayacaklar,
Savunacağım seni,
Şarkılar söyleyerek.
Yanınsıra gideceğim ben,
Sen ne zaman geleceksin peki,
Oy ne zaman, ne zaman?

Türkçesi: Enver Gökçe

OĞULLARI ÖLEN ANALARA TÜRKÜ

Onlar ölmediler yok,
Ateş fitiller gibi:
Dimdik ayakta,
Barut ortasındalar!

Karıştı, bakır tenli
Çayır-çimen'e,
Karıştı,
O canım hayalleri:
Zırhlı bir rüzgâr,
Perdesi gibi;
Bir set gibi:
Kızgın çehreli,
Göğüs gibi:
Göğün görünmez göğsü gibi!

Analar, onlar ayakta
Buğday içindeler, onlar,
Yücelerden yüce dururlar:
Dünyayı doruktan seyreden,
Bir öğle güneşi gibi.
Bir çan darbeleri gibi,
Onlar.
Ölmüş gövdeler arasında,
Zaferi çekiçleyen bir ses gibi
Onlar,
Kara bir ses gibi.
Ey canevinden vurulmuş,
Toz-duman olmuş bacılar!
İnanın oğullarınıza.

Kök oldular onlar,
Sade kök:
Kan suratlı,
Taşlar altında.
Karışmadı toprağa,
Dağılmış kemikçikleri.
Ağızları ısırır hâlâ,
Kuru barutu;
Ve demir bir okyanus gibi,
Titreşirler hâlâ.
Ben ölmedim der,
Yumrukları;
Yukarı kalkık yumrukları,
Daha.

Bunca yere düşmüşlerden,
Yenilmez bir hayat doğar:
Bir tek beden olur,
Analar, bayraklar, çocuklar,
Hayat gibi canlı tek bir beden;
Bir yüz bekler karanlıkları,
Ölü gözleriyle,
Kılıcı dopdolu.
Dünya ümitlerinden.

Dursun,

Dursun yas esvaplarınız.
Yığın derleyin,
Gözyaşlarınızı;
Bir metal oluncaya kadar:
Bununla vuracağız,
Gündüz-gece;
Bununla çiğneyeceğiz,
Gündüz-gece;
Bununla tüküreceğiz
Gündüz - gece
Kin kapılarını,
Kırıncaya kadar.

Oğullarınızı bilirdim,
Unutmadım acılarınızı.
Ölümleriyle nasıl kıvandıysam,

Hayatlarıyla da öyleyimdir.
Onların gülüşleridir:
Karanlık atelyeleri ısıtan.
Her gün metro'da, yanıbaşımda:
Onların ayak sesleridir,
Çın-çın.
Akdeniz portakallarında,
Güney ağları içinde;

Yapılarda
Basım-evi mürekkeplerinde;
Kalplerini tutuşur gördüm onların,
Güçle, yangınla.
Ben de sizler gibiyim, analar.
Benim kalbim de yas dolu, ölüm dolu.
Gülüşlerinizi öldüren kanla,
Serpilip gelişmiş;
Bir orman gibidir kalbim.
Günlerin kahredici yalnızlığı,
Uyanışın sisli öfkeleri
Girmiştir içine.

Susamış sırtlanları,
Bitip tükenmez ürmeleriyle
Afrika'dan gürleyen hayvan sesini;
Öfkeyi, iniltileri, hoşgörmeleri,
Bırakın, bir yana bırakın.
Ölümün ve tasanın
Çemberinden geçmiş analar,
Doğan ulu günün ortasına bakın:
Bu topraktan güler ölüleriniz.
Kalkık yumrukları titrer,
Buğdayın üstünde,
bilesiniz.

Türkçesi: Enver Gökçe

DİKTATÖRLER

Şeker kamışları arasında bir koku kaldı:
beden ve kan karışımı, keskin
bir taçyaprağı bulantı veren.
Palmiyeler altında mezarlar dolmuş
çürük kemiklerle, kısılmış cançekişlerle.
Zarif diktatör konuşuyor
topazlar, altın kaytan ve şeritlerle.
Bir saat gibi ışıldıyor küçük saray
ve eldivenli kahkahalar hızla
geçiyor koridorlardan
ölü seslerle birleşerek
ve yeni gömülmüş mavi ağızlarla.
Görülmez ağlayanlar, bir bitki gibi
durmadan döken tohumlarını toprağa
ve geniş kör yaprakları ışıksız bile büyüyen.
Kin kerte kerte birikti
yumruk yumruk, bataklığın pis suyunda
bir domuz burnu gibi çamurla dolu, ve sessizlikle.

Türkçesi: Defne Sandalcı

KARAKAS'TAKİ MIGUEL OTERO ŞILVA'YA MEKTUP (1948)

Nicolas Guillén getirdi mektubunu bana, yazılmış
giysilerine gözlerine.
Ne mutlu sana, Miguel, ikimize de ne mutlu!
Yaralarla örtülmüş bir dünyada
yalnız bir kaldık başıboş mutluluklar yaşayan,
uçuşunu görüyorum karganın; hiçbir işe yaramaz hayatta.
Akrebe bakıyorsun, ne gitarım parlatıyorsun.
Şiir yazarak yaşıyoruz, yabancı hayvan arasında ve
dokunduğumuzda
çetinliğine inandığımız bir adama,
dağılıp dökülüyor bayat bir ekmek gibi
o zaman sana miras Venezuela'dan
kurtarılacak ne varsa topluyorsun, hayatın korunda
ellerimi ısıtırken ben.
Ne büyük mutluluk Miguel!
Nerde olduğunu soruyor musun? Anlatayım -

Devlete gerekli ayrıntılar vererek -
sarp kayalarla çevrili bir kıyıda
denizin ve kırların birbirine karıştığı, dalgaların ve çamların,
yelkovanların kartalların, çimenlerin ve köpüklerin.
Bütün bir gününü deniz kuşlarına bakarak geçirdiğin
oldu mu? Sanki
yazgılarına taşıyorlar mektuplarını dünyamızın.
İmbikler yelkenliler gibi salmıyor,
öteki kuşlar ok gibi haberler
iletirken, And kıyılarındaki firuzelerin altında gömülü
ölü krallardan, valilerden,
ve o görkemli beyazlıkları içinde martılar
durmadan unutuyorlar haberlerini.
Hayat ne kadar açık, Miguel, gökyüzü gibi hele aşkı ve kavgayı
kattığımızda ona, ekmekten ve şaraptan kelimeleri,
kelimeler ki eskitemiyorlar şimdi bile,
yürüyoruz çünkü sokaklarda şiirler ve silahlarla.
Bizi ne edeceklerini şaşırıyorlar, Miguel.
Öldürmekten öte ne yapabilirler ki ve o bile
sonuçsuz kalacak - tek şey var
bir oda kiralamak karşımızda ve bizi gözlemek
bizler gibi gülmeyi ve ağlamayı öğrenebilmek için.
Her yanımdan fışkıran aşk şiirlerimi
yazarken, bunalımlar içinde,
bırakılmış, göçebe ve daha kıvranırken alfabede,
bana: 'Sen büyük adamsın Theocritus!" dediler
Theocritus değilim ben: hayatı tuttum,
yüzleştim onunla, öptüm kazandım onu,
maden ocaklarının tünellerinden geçtim
nasıl yaşadığını görmek için başkalarının.
Ve çıktığımda, ellerimde pislik ve hüzün,
'Bu cinayette yerim yok benim' diyerek
ellerimi generallere uzattım.
Öksürmeye başladılar, tiksintilerini gösterdiler merhaba deyip
geçtiler,
bıraktılar Theocritus demeyi, sövdüler
ve tekmil polisi saldılar ardıma,
çünkü tutsak değildim artık fizik ötesi konulara.
Ama sevinci saflarıma kazandım.
O andan sonra doğrulup mektuplar okumaya başladım
deniz kuşlarının çok uzaklardan getirdikleri,

vardıklarında ıslak olan, sabırla ve güvenle, kelime kelime
çevirdiğim: bir makinist gibi
titizim bu garip işte.
Pencereye koşuyorum ansızın. Pencere
ışıktan bir kare, çimenlerden ve uçurumlardan
bir ufuk görüyorum ve çalışıyorum burada
sevdiğim şeyler arasında: kayalar, dalgalar, yaban arılar,
okyanusal ve sarhoş bir mutluluk içinde.
Oysa mutlu olup olmadığımıza aldıran yok ve bilgiçlik
taslıyorlar
sevimli bir sesle: 'Hadi abartma şimdi, boşver dertlenme.'
beni altın kafese tıkmak istiyorlar, gözyaşları olacak orda,
ve ben boğulacağım, söylevler çekecekler mezarımın başında.
Bir gün anımsıyorum kumlu düzlüklerinde
nitrat alanlarının; beş yüz kişi
grevdeydi. Kavurucu bir öğle sonrası
Tarapaka'nın. Ve çöllerin kansız kuru güneşinin ve tuzun
yüzlerde eriyip yitişinden sonra
o eski bunalımın, iğrendiğim bir içki gibi
içime dağıldığını duydum. O anda,
tuz alanlarının yalnızlığında, o güçsüz anında
kavganın, yenilebileceğimiz,
madenlerden gelen küçük solgun bir kız
içinde cam ve çelik olan cesur bir sesle
bir şiirini okudu senin, eski bir şiirin
kırışık gözlerinde dalgalanan işçilerinin ülkemin, Amerika'nın,
Ve bu şiir parçacığı tutuştu ansızın
mor bir tomurcuk gibi ağzımda,
ve coşkun bir sevinçle karıştı kanıma.
Seni düşündüm, ve acılı Venezuelanı.
Yıllar önce bir öğrenci görmüştüm, ayak bileklerinde bir
generalin emriyle vurulmuş
zincirlerin izleri vardı,
bana yollarda çalıştırılan prangalı mahpusları anlattı
ve insanların yok olduğu hücreleri. Çünkü buydu bizim Amerikamız
işte:
uzayıp giden azgın nehirler ve kelebek
kümeleri (bazı yerlerde zümrütler elma kadardır)
ama geceler ve nehirler boyunca
kanayan bilekler vardır, bir zamanlar petrol kuyularında,
şimdiyse nitratta, Pisagua'da, alçak bir başkanın

ülkemin en değerli insanlarını toprağın altına soktuğu, kemiklerini satmak için.
işte sen bu yüzden şiir yazıyorsun, utançlı ve yaralı Amerika
günün birinde titreyen kelebeklerini salsın ve zümrütlerini toplasın diye
işadamlarının ve cellatların ellerinde pıhtılaşan
kanı akmadan o korkunç dayakların.
Senin nasıl mutlu olacağını düşündüm, Orinoko'da, yazarken
belki ya da şarap alırken evine
kavgaya ve yükselişe katılırken
geniş omuzlarınla, çağımızın şairleri gibi -
sade giysilerin ve yürüyüş ayakkabılarınla.
O zamandan beri, sana yazmak istiyorum
ve Guillén koşarak geldiğinde
giysilerinden dökülen sana dair öyküler
saçıldılar evimin kestane ağaçları altına
kendi kendime 'Şimdi' dedim, yine de başlayamadım bir mektuba.
Oysa bugün fazlaydı artık: bir tek değil
binlerce deniz kuşu gelip geçti penceremden
ve okunmamış mektuplar topladım, dünyanın bütün kıyılarına
kuşların yitirene kadar sürükledikleri.
Her birinde senin kelimelerini okudum
benim kelimelerime benziyorlardı, düşlediğim şiirlere koyduğum
ve böylece sana yollamaya karar verdim bu mektubu, burada
bitirdiğim,
bizim olan dünyayı pencereden seyretmek için.

Türkçesi: Defne Sandalcı

ATLAR

Pencereden atları gördüm.

Berlin'deydim, kıştı. Işık
Işıksızdı, gökyüzü yoktu gökyüzünde.

Havanın aklığı ıslak bir ekmek gibi.

Ve penceremden boş bir sirk
Kışın dişleriyle kemirilmiş.

Ansızın bir adamın yedeğinde
On at göründü sislerin içinden
Çıkarken titremediler, ateş gibi

O saatte kadar bomboş olan
Evreni doldurdular gözlerimde. Görkemli, yangınlı
Uzun bacaklı on tanrı gibiydiler,
Yeleleri tuzun düşlerini andırıyordu.

Portakaldan ve evrenlerdendi sağrıları.

Baldı derileri, amber, yangın.

Boyunlan gururun taşlarından
Oyulmuş kulelerdi,
Ve kızgın gözlerine güçlü bir dirim
Eğilmişti bir tutuklu gibi.

Ve orada sessizlikte, ortasında
Günün, kirli ve dağınık kışın
Haşarı atlar kan,
Uyum ve yaşamın kışkırtıcı gömüleriydiler.

Baktım, baktım ve yeniden yaşadım:
Kaynağın, altın dansın, gökyüzünün,
Güzellikte yaşayan ateşin
Orada olduğunu bilmeden.

O kapanık Berlin kışını unuttum.

Ama atların ışığını unutmam.

Türkçesi: Hilmi Yavuz

BUĞDAYIN TÜRKÜSÜ

Halkım ben, parmakla sayılmayan
Sesimde pırıl pırıl bir güç var
Karanlıkta boy atmaya
Sessizliği aşmaya yarayan

Ölü, yiğit, gölge ve buz, ne varsa
Tohuma dururlar yeniden
Ve halk, toprağa gömülü
Tohuma durur bir yerde

Buğday nasıl filizini sürer de
Çıkarsa toprağın üstüne
Güzelim kırmızı elleriyle
Sessizliği burgu gibi deler de

Biz halkız, yeniden doğarız ölümlerde.
Türkçesi: Hilmi Yavuz

NÂZIM'A BİR GÜZ ÇELENGİ

Neden öldün Nâzım? Senin türkülerinden yoksun ne yapacağız
şimdi
Senin bizi karşılarkenki gülümseyişin gibi bir pınar bulabilecek
miyiz bir daha?
Senin gururundan, sert sevecenliğinden yoksun ne yapacağız?
Bakışın gibi bir bakışı nereden bulmalı, ateşle suyun birleştiği
Gerçeğe çağıran, acıyla ve gözüpek bir sevinçle dolu?
Kardeşim benim, nice yeni duygular, düşünceler kazandırdın
bana
Denizden esen acı rüzgâr katsaydı önüne onları
Bulutlar gibi yaprak gibi uçarlar
Düşerlerdi orada, uzakta,
Yaşarken kendine seçtiğin
Ve ölüm sonrasında seni kucaklayan toprağa

Sana Şili'nin kış krizantemlerinden bir demet sunuyorum
Ve soğuk ay ışığını güney denizleri üstünde parıldayan
Halkların kavgasını ve kavgamı benim
Ve boğuk uğultusunu acılı davulların, kendi yurdundan...

Kardeşim benim, adanmış asker, dünyada nasıl da yalnızım
sensiz
Senin çiçek açmış bir kiraz ağacına benzeyen yüzünden
yoksun
Dostluğumuzdan, bana ekmek olan,
Rahmet gibi susuzluğumu gideren ve kanıma güç katan.

Zindanlardan kopup geldiğinde karşılaşmıştık seninle
Kuyu gibi kapkara zindanlardan
Canavarlıkların, zorbalıkların, acıların kuyuları
Ellerinde izi vardı eziyetlerin
Hınç oklarını aradım gözlerinde
Oysa sen parıldayan bir yürekle geldin
Yaralar ve ışıklar içinde

Şimdi ben ne yapayım? Nasıl tanımlanır
Senin her yerden derlediğin çiçekler olmaksızın bu dünya.
Nasıl dövüşülür senden örnek almaksızın.
Senin halksal bilgeliğinden ve yüce şair onurundan yoksun?
Teşekkürler, böyle olduğun için! Teşekkürler o ateş için
Türkülerinle tutuşturduğun, sonsuzca.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Nicanor Parra (d. 1914)

KÜÇÜK BURJUVA DUASI

Sen de ulaşmak istiyorsan
O küçük burjuva cennetine
Sanat için sanat yolunu seçmelisin ilkin
Epeyce tükürük yutman gerekli
Yol uzun, çıraklık zaman ister.

Yapılması gerekenlerin bir listesi:
Boyunbağını artistçe ayarla
Uygun kişilere ver kartvizitini
Bir de sen parlat,
herkesin parlattığı kunduraları
Aynaya danış arada sırada
(Bir yüz bir profil)
Bir yudum brandy yuvarla
Kemanla viyolonseli ayırdet
Konukları pijamalı karşıla
Biryantin sür, saçların yüzüne dökülmesin
Epeyce tükürük yut.

En iyisi her şeyi el altında tutmak
Karın gönül vermişse birine
Bu işin listesi önünde, hemen bakıver:
Jilet kullan, sinekkaydı yap yüzünü
Övgüler söyle, doğa güzelliğine
Avuçlarında buruşsun kâğıtlar
Söylevler yağdır telefon tellerinden
Mantar tabancası patlat, rahatla
Dişlerinde yont tırnaklarını
Ve epeyce tükürük yut.

Toplantılarda ilgi çekme duygusu
Sarmışsa içini küçük burjuvanın
Sırasında yürüyebilmeli dört ayakla
Aynı anda hem gülüp hem aksırabilmeli
Takla atmalı her alanda
Cinsel organları Tanrılaştırarak
Ayna önünde giyinip soyunmalı
Kalemlerle geçmeli güllerin ırzına
Tonlarca tükürük yutmada ustalaşarak.
Bütün bunların ardından, sorabiliriz:
İsa da bir küçük burjuva değil mi?

Sen de ulaşmak istiyorsan
o küçük burjuva cennetine
Hünerli fırıldak olmalısın:
Cennete girebilmek için
Üstün bir akrobat olmak gerek

Öylesine haklı ki gerçek sanatçı
Tahtakurusu öldürerek eğlendiği için!

Kurtulmak için bu kısır döngüden
"acte gratvit"i öğütleriz:
illizyonizmden tezgâhlar hazırla
Ruhlarla sarmaş-dolaş ol

Yıkıntılar üzerinde vals yap
Gözlerini gözlerine dayayıp
Silkele ak saçlı bir ihtiyarı
Sor ölmekte olan adama
Kahkahalarla, saatin kaç olduğunu
Yangınlara koş pijamalarla
Maytapla dağıt bir cenaze törenini

Anla içinde ağaç büyüyüp büyümediğini
Hiç durmadan yön değiştir boyna,
Aldırmaksızın 'ne zaman'a, 'niçin'e
... bütün bunlar iş olsun diye...
... filim artisti bıyığı ile...
... düşünce hızıyle...

Türkçesi: T. Sönmez - G. Uçkan

URUGUAY

Juana De İbarbourou (1895 -1979)

YAĞMURLU GECE

Yağmur yağıyor... Dur, uyuma,
dinle rüzgârın dediklerini,
Bak, ne söylüyor sular
Pencerede ufacık parmaklarıyla.

Yüreğim kulak kesilmiş şimdi
O büyülü kardeşi işitmek için
Gökyüzünde uyuyan o kardeşi,
Güneşi yakından gören,
Sonra tutunarak rüzgârın eline
Sevinçle yere inen o kardeşi,
Döner gibi eşsiz bir yolculuktan.

Başaklar nasıl da dalgalanacak!
Nasıl da yeşerecek coşkuyla otlar!
Nasıl da yapışacak elmaslar artık
Çamların derin dallarına.

Dur, uyuma. Dinleyelim
Yağmurun güzel ezgisini.
Sessiz alnını göğsüme daya.
İki çekiç gibi tenimi döven
Atışını duyayım şakaklarının,
O ılık, sevecen atışını.

Dur, uyuma, İkimiz
Bir dünya olduk bu gece,
Rüzgârdan ve yağmurdan arındık
Bir odanın sıcaklığında.

Dur, uyuma, ikimiz
Derinlere inen bir köküz belki,
Belki yeni bir soy fışkıracak o kökten
Ve bir filiz yeşerecek yarınlara,

Türkçesi: Ülkü Tamer

Ildefonso Pereda Valdes (1899-1996)

ZENCİ BEBEĞE NİRİNİ

Ninni, ninni, ninni,
ufacım,
karacığım,
uyumayan bebeciğim.
Uyu kara bebeciğim,
kahve çekirdeğim,
gözlerin göz değil
iki pencere
denize bakan.
Yum gözlerini
benim korkak bebeğim
Yoksa gelir beyaz adam
yutar seni.
Ninni bebeğim, ninni.
Köle değilsin artık!

uyursan eğer
evin efendisi belki
düğmeli bir ceket alır sana
güvey olduğun zaman.
Ninni bebeğim, ninni,
uyu yavrum
uyu bebeğim
kahve çekirdeğim.

Türkçesi: Ülkü Tamer

VENEZUELA

Otto D'Sala (d. 1912)

KENTLERİ YAKAN UÇAKLARIN GELİŞİNDEN ÖNCE

Açmış zambakların seheri altındaki şu çocuklar ölürse eğer
eğer yosun ay altındaki şu duvarlar ölürse,
acı çektirmemek için bize, her şeyi gömmelisin,
sessiz mezarcı,

Unutuluş diliyor senden kepenekler ve karanfil,
ıslak çimenlerde kelebekler
ölüleri öpmek için bekleşirken.

Yıkılan duvarları kim duyacak, mezarcı,
ezilen çocukların çığlığını kim duyacak,
yoksa seheri de gömecek misin
sis mezarına?

O uzak yosun ay altındaki her şey ölürse,
acı çektirmemek için bize, her şeyi gömmelisin,
sessiz mezarcı.

Buğday kokan çocukları unutma sakın!
Tarih kokan duvarları unutma sakın!
Yaralı flüt kokan seheri unutma sakın!

Türkçesi: Ülkü Tamer

MACARİSTAN

Çağdaş Macar şiirinin kaynağında, XIX. yüzyıl devrimci Macar şairi Sandor Petöfi'nin yaratıcılığı büyük bir yer tutar.

Petöfi'nin yaratıcılığında doruğuna ulaşan siyasal savaş şiiri geleneği, Macaristan'da, XVIII. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'na ve Avusturya'ya karşı savaşlar sırasında doğdu. Bu dönemde, aralarında soylulardan, din adamlarından, yoksul köylülere kadar toplumun çeşitli kesimlerinden kimselerin yer aldığı şairler, Macar folklor geleneklerinden yararlanarak savaş ve direniş türküleri yazdılar. Bu savaş türküleri, yüzyıl sonra, Sandor Petöfi'nin yaratıcılığını hazırladı.

XX. yüzyılda Macar şiiri, Endre Ady'nin (1877-1919) yaratıcılığıyla yeni bir atılım kazanmıştır.

Endre Ady'nin öncülüğündeki hareket içinde Gyula Juhazs'ın (1883-1937) adını ayrıca anmak gerekir.

Endre Ady'nin öncülüğündeki devrimci, demokrat şiir hareketinin yanı sıra, XX. yüzyıl başlarında, Macar şiirinde fütürist ve dışavurumcu akımların da etkisi görülür.

Macar şiirinin en büyük adlarından biri olan Attila Jozsef (1905-1937), büyük ölçüde Petöfi ve Ady geleneklerinden kaynaklanan, belli ölçülerde yeni biçim ve yöntem arayışlarından esinlenen şiirlerinde faşizme, baskıya karşı çıkmış, bireysel ve toplumsal gerçekliği, kendi yaşamının ve yaşadığı toplumsal kesitin canlı dokusuyla örerek alabildiğine gergin ve etkileyici bir şiirsel bireşime ulaşabilmiştir. Attila Jozsef in şiiri günümüz Macar şiirini besleyen kaynakların en önemlisidir.

Çağdaş Macar şiirinde çağımızın bir geçiş dönemi olduğu, insanlığın tarihsel bir dönüşüm karşısında bulunduğu düşüncesi çok gelişmiş durumdadır. Macar şairlerinin çoğunluğu aşağı-yukarı şu görüş birliğine varmış gibidir: Değişen dünya olgularını ileri dünya görüşü açısından değerlendirmek, kişisel sorunları, mutsuzluk ve mutluluğu bütünsel görüş açısından irdelemek, tarihin hareketini yansıtmak, felsefel kategoriler uyarınca düşünmek, ulusal ve uluslararası bütünselliği yaratmak.

Bu genel tanımlar ışığında, günümüz Macar şiirinin belli başlı temsilcileri üzerinde durursak: Gyula İllyes'in, Laszlo Benjamin'in, Zoltan Zelk'in, Ferenc Juhasz'ın adlarını anabiliriz.

TUTUCULARA

Düşmana savaş açtık biz
Ve atıldık yiğitçe ileri
Tutucular! Geride bir yerdeydiniz
Savaş ağırlıklarının sürüklendiği.
Gölgesi yürüyüş kollarının
O kof vücutlarınıza düşüyordu
Güneşin kavurduğu saatlerde
Bu gölgeler sizi serinletiyordu.

Savaş başladığı anda da
Kendi kendinizle tutarlı kaldınız.
Engel olmak için çarpışmaya
Paçalarımıza sarıldınız
"Geriye! Geriye!" diye haykırarak
Yükselttiniz korkak bir uluma
"Ateş etmeyin! Ateş etmeyin!
Dayanamıyoruz barut kokusuna."

"Geriye! Geriye zaman var daha
Başka çıkış yolları da var
Evlere dönelim bir an önce
Ne güzel çıtırdar şimdi soba!
Kırbaçla dövsünler bizi ne çıkar
Kellemiz yerinde kalsın da
Evlere dönelim, evlere dönelim
Kırbaç kılıca yeğdir ne de olsa!"

İşte tam böyle bir savaş türküsü
Zırlayıp duruyordunuz gerilerde.
Tanrı yardım etti de bu savaş
Sonuçlandı büyük bir zaferle.
O zaman nadide bir kuş sürüsü
Olup yükseldiniz başımızın üstünde
Ve bu baykuşlar, sizler yani
Başladınız zafer marşını öttürmeye.

Ah eğer susmanız zorsa bu denli
Yavaş ötemez misiniz biraz daha
İnanın daha çok saygı duyarız-
Size o zaman... Nedir bu yaygara?
O ikiyüzlü, hain coşkunuzla
Kendinizi aldatıyorsunuz ancak:
Zaferle biten her savaş sonunda
Bizi aldatabileceğinizi sanarak!

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

ŞİİR

Hiç bilmezler kadrini senin, ey kutsal şiir!
Soysuzlaştıralım şunu, derler,
alırlar ayaklar altına seni,
bir güzel çiğnerler.
Kulak ver şu imansız papazların çığlıklarına:
Yokmuş farkın bir beyzadenin salonundan.
yaldızlı, göz kamaştıran, baktıkça bakılan.
Ama o salona kimler girer?
Yalnız cilalı ayakkabısı olan.
Yalancı dudaklar, susun!
Kesin sesinizi, yalancı peygamberler!
Şiir hiç de bir salon değil,
kibar takımının çene çalmaya geldiği.
Bütün insanlara açık bir kapı.
Yani, kutsal bir tapınak,
yalınayakların da girebileceği.

Türkçesi: A. Kadir - Şerif Hulusi

BİR DÜŞÜNCE BENİ ÜZÜYOR

Bir düşünce bana acı veriyor:
Yatakta, yastıkların arasında ölmek,
Gizli bir böcek dişinin kemirdiği
Bir çiçek gibi yavaş yavaş solmak...
Boş bir odada bırakılmış
Bir mum gibi sessiz sedasız sönmek...
Böyle bir ölüm verme Tanrım
Bana böyle bir ölüm verme!
Yıldırımın vurup geçtiği.
Ya da fırtınanın kökünden söktüğü
Bir ağaç olayım.
Yeri göğü sarsan gök gürültüsünün
Tepeden vadiye yuvarladığı bir kaya olayım...
Bir gün bütün köle uluslar
Boyunduruktan usanarak ortaya atılınca,
Kızarmış yüzlerle, al bayraklarla,
Bayraklarında "kutsal dünya özgürlüğü" parolasıyla:
Bu parolayı haykırsınlar,
Haykırsınlar Doğudan Batıya kadar.
Baskı onlarla çarpışsın
İşte ben orada öleyim,
O savaş alanında.
Genç kanım yüreğimden orda aksın.
Dudaklarımda sevinç dolu son sözüm çınlarken
Onu çelik şakırtıları
Boru sesleri, top gürültüleri yutsun.
Soluyan küheylanlar kazanılmış zafere doğru dört nala koşarak
Cesedimi çiğneyip geçsinler.
İşte beni orda bıraksınlar, çiğneneyim.
Dağılmış kemiklerimi orda bir araya toplasınlar...
Yarın büyük gömme töreni günü gelince,
Orda görkemli ve büyük yas müziği ile
Kara tüllere sarılı bayraklarla
Kahramanları ortak bir mezara koysunlar;
Onlar ki ey dünya özgürlüğü, senin uğrunda öldüler.

Türkçesi: Sami N. Özerdim

HALK

Bir eliyle sarılmış sabana
Öbür eliyle kılıç tutmakta.
Böyle görülür uysal halk karşıdan
Durmadan alın teri dökmesi bundan
Ve bulanması al kanlara.

Gereksinimleri o denli az ki
Bunca alınteri doğrusu boşuna!
Yiyeceğini ve giyeceğini
Çalışmasa da verir belki
Kendisine Toprak Ana.

Düşman geldiğinde can veren hep o
Kılıç sallayan hep o, bakın.
Niçin? Hep yurdu savunmak için mi?
Hakkı olduğu yeri yurt bilir ancak kişi
Hiçbir hakkı yok olsa bu halkın!

Türkçesi: Tahsin Saraç

Endre Ady (1877 - 1919)

ÜÇ DAMLA GÖZYAŞI

Bir sonbahar öğlesinde, bir sonbahar öğlesinde
Ah, ne de güç
Gülüp geçmek genç kızlara.

Bir sonbahar akşamında, bir sonbahar akşamında
Ah, ne de güç
Durup bakmak yıldızlara.

Bir sonbahar öğlesinde, bir sonbahar akşamında
Ah, ne kolay.
Ağlaya ağlaya yere kapanmak!

Türkçesi: Sami N. Özerdim

YARIDA KALAN

Ah o yarıda kalan öpüşlerin ateşi,
Kalplerimizi yakan.
O serin akşamlarda koşan deli gibi
Mahvoluruz ağlamaktan,
Bulamayız o yeri.

Kaç kere yarım kaldı. Kaç kere.. sarmaş dolaş,
Ben râşeler içinde.
Arzu içinde yanan dudaklarımda telâş,
Seninkilerde telâş...
Olmayacak bugün de.

Bir tek defa öpüşsek şöyle bir kana kana
Rahat ölebiliriz.
Ateş çağırıyor bak, gitmek lâzım o yana.
Neden daha acaba biz
Vakit geçirmekteyiz?

Türkçesi: Orhan Veli

PARİS'TEN GEÇTİ SONBAHAR

Dün, sessizce geçip gitti Paris'ten sonbahar.
Saint - Michel'e bir sokağı iniyordu
Yürüyordu sıcaktan uyuklayan ağaçların altında.
Kararlı, bana doğru geliyordu.

Ağır adımlarla yaklaşıyordum Seine nehrine.
İçimde ölmüş ormanların ateşi şarkı söylüyordu.
Garip bir şarkı, acımasız, kan rengi
Bana kendi ölümümden söz ediyordu.

Yanıma geldi sonbahar. Bir şeyler söyledi kulağıma
Saint Michel Bulvarı korkudan tirtir titriyordu
Ve yol boyunca şen şakrak yapraklar
Neşe içinde dans ediyordu.

Bir an sürdü. Umursamadı yaz, tınmadı bile.
Ve güz gülerek ayrıldı Paris'ten ruh gibi bir anda.
Geçip gitti. Ama bilen kimse yok olan biteni
O ağır ağaçların altında benden başka.

Türkçesi: Özdemir İnce

Gyula Juhasz (1883 -1937)

NASILDI

Sarışınlığı nasıldı; bilmiyorum artık?
Ama, bildiğim şu: kırlar da sarışındır.
Sararan yaz zengin başaklarla geldiğinde
Bu sarışınlıkta yeniden onu buluyorum.

Gözlerinin mavisi nasıldı; bilmiyorum artık?
Ama, güzle birlikte gökler açıldığında
Eylülün o baygın ayrılışında
Gözlerinin rengine yeniden dalıyorum.

Sesinin ipeği nasıldı; artık bunu da bilmiyorum?
Ama, baharın başında çayır iç çekerken
Öyle sanıyorum ki Anna'nın sıcak sözleri
Gök kadar uzak bir bahardan bana sesleniyor.

Türkçesi: Sami N. Özerdim

Lajos Âprili (1887 -1967)

GECE MÜZİĞİ

Ah! Fırtına ne güzel! Hızla dolandı gecenin ortasında ilkin uykulu vadide, taşıyıp dağların serinliğini.
Sarstı yeri göğü küstahça, taşkın bir çatırtıyla, kuru yıldırımlarla örülmüştü alevden kamçısı.
Kaldırdı yataklardan, uyandırdı sıcaktan bitkin köyleri, gördüm pencereden, yanıyordu çayırda bırakılmış ot yığını
Hırçın ufuktan kıpkızıl bir parça koparılmıştı geceden ve keskin bir biçimde belirdi ürkek karaağacın koyu görüntüsü karanlıkta

Gökgürültüsü yoruluyordu ve o zaman dibi delindi göğün,
alevler söndü ve yeniden karanlığın saltanatı başladı çevrede
Birden çıldırdı sanki yağmur olukları, anımsıyorum,
Hindistan'da böyle olurdu sağanaklar
Bir çınıltı dolaştı ağaçlarda, kıvrak damlalar akın akın
zıplıyordu çalıların sırtında, otların hıçkırığı duyuluyordu
Çayırlar göklerin cömert nemini içiyordu kuraklıktan sonra,
içkiye hasret kalmış ayyaş nasıl dayarsa şarap dolusu
testiyi dudaklarına
Ve ulu ağacın titremesini duydum benliğimde, tüm köklerimle
sarhoş özsuyunu toprağın emiyordum
Ve her bir yaprağımla, kendimden geçmiş, bağırıyordum
coşkuyla:
Ah! Fırtına ne güzel! Yaşam nasıl da başdöndürücü!

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Lajos Kassak (1887 -1967)

İLKBAHARDA HAYKIRIŞ

Bir çift söz konuşabileceğim kim var, kime vereyim yarısını
ekmeğimin?
Kiminle paylaşayım sadık sazımı
Yıllardır pekiştirdiğim, bilediğim?
Acı var bu sözlerde, acı ve kaygılı bir sancı
Ve onlara karşılık verecek bir kardeşe rastlamadım daha
Yalın ve bilgece sözcüklerle.

Çarpışmadayız, savaştayız, dinliyorum çevremi - yazık!
Ölüler görüyorum her yanda, vadilerde, yamaçlarında tepelerin.
Aydınlık bir bakış, bir sevinç çığlığı bilinmiyor burada

Bir akşamüstü, açıldım sandalla, ağımı atmak için;
Balık avlıyordum - cesetler çıkardım sudan:
Genç bir kız, rahminde doğmamış çocuğuyla ve bir delikanlı
Yüreğinde bir mutfak bıçağı paslanan.
İşte onlar, yeni kuşak, diye düşündüm ve ısıtmayı denedim
onları kollarımda
Fakat sessizce uyuyorlardı, bulutsuz, yıldızlı göğün altında.

Zaman aşağıladı bizi, yer kaydı ayaklarımızın altından
Fakat, haykırıyorum: eğer yoksa sazımızla çalacak bir şey
yukarı kaldıralım kaslarla kaplı kollarımızı, bir adalet aracı gibi!
Yaşamımız adına! Acı çeken kardeşlerimizin yaşamları adına!

Kırbaçlananların kemikleri çelikten olmalıdır
canlı canlı gömülenler dirilmelidir, ölüler içinden hatta.
Kardeşler, diplerden yüze doğru yükselmenin zamanıdır
madenlerin derinliklerinden, kapanmış fabrikaların yıkıntılarından.

Ekmeğimizin taş gibi kaskatı ve gecelerimizin uykusuz olduğu
bu acı günlerde artık kendi kendimize hizmet etmenin zamanıdır.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

BİR ÇEMBER İÇİNDE

İşte yetmiş iki yaşındayım
Yazgısını düşünün ki bir taşra delikanlısının
Silkinip şöyle bir, çıkmıştı dünyaya.
Görünen ve görünmeyen olguların
Bulmak ve kavramak için uyumunu.
Çünkü her şey bir tuhaf geliyordu ona.

Yürüyerek, yaylıda, trende ya da
Gidiyordum amaca doğru.
Bilmiyordum kendim de
Onun ne olduğunu.
Karşıma çıkan her şeyi
Yığıyordum omzumdaki torbaya:
Göğü ve toprağı, hışırtısını rüzgârın
Şiir dizelerini, açlıktan bayılmaları,
Bakışlarındaki parıltıyı sevdiğim kadınların.

Ve işte yetmiş iki yaşındayım.
Nasıldıysam öyleyim şimdi de.
Hiçbir şey doyundurmuyor beni

Her şey bir tuhaf yine.
Demek bitmemiş daha göreceklerim
Fakat sıçramıyorum artık şuraya buraya
Bir karış dışarda dilim.
Oturmuşum kapalı pencerenin arkasına
Biraz yorgun hissediyorum kendimi;
Ve sigara içerek üst üste
Bir kız anımsıyorum çocukluğumdan
Yabani erik ağacının altına oturmuş
Mavi çiçekler işleyen
Beyaz ketenden masa örtüsüne.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

GECEYE AÇILMIŞ PENCERE

Kara bir karga gibi bu gece
Kara bir karga gibi bu gece
Nerde kaldı dikişçi küçük kız
Nerde sabahların horozu

Öt horozcuk öt artık
Bitsin sessizliğin korkusu
Bitsin sessizliğin korkusu
Nerde kaldı dikişçi küçük kız
Nerde uçuşuyor kısa etekleri

Kara bir karga gibi bu gece
Kara bir karga gibi bu gece
Nerelere gideyim nerelere
Seni bulmak için sabahtan önce

Kara bir karga gibi gece.

Türkçesi: Adalet Cimcoz

Milan Füst (1887-1967)

BİR ŞEYİN
BELİRMESİNİ
BEKLİYORUM

(Ve yürüdükleri zaman kanatlarının gürültüsünü duydum.-
Hezekiel 24)

Melekler kederli. Görmez misin ellerindeki kılıcı?
Şimşekler salarken onlar ışığın içine
uçarlar ışıltılı kara lekeleri üzerinden güneşin,
ve güneş açılıverir önlerinde, çünkü onlar ellerinde kılıçla
uçmaktalar.
Melekler kaparlar zavallı gözlerini ve bağırırlar yukardaki
ışınlara
"Ulu tanrı! Ulu tanrı! ulu tanrı!"
Ve ışınlar meleklerin önünde kalkarlar şaha.- Öyle ya.
Ve güneşle ay küçük köpekler gibi büzülürler yanında onların.
Ve yıldızlar dağılırlar çil yavrusu gibi
ve aşırı bir alçak gönüllükle patlayıp o saat sönüverirler.

Gene de bu melekler ne kadar kederliler. Geçtiler kemiklerin
içinden kemik tarlası üzerinde uçarlarken.
Ve bu kemikler de kederliydiler, sularda boğulmuşlar, ateşte
yakılmışlardı bu kemikler,
o kadar yanmışlardı ki bir beyazlık kalmıştı tarlalarda kala kala.
Kemik tarlası üzerinde, diyorum. Orada bile yankı yaptı
meleklerin çığlığı
Karşılık vermediler miydi tarladaki bu kemikler de "ulu tanrı!
Ulu tanrı! Ulu tanrı!" diye onlara. Öyle ya.
Oysa sular boğmamış mıydı bu kemikleri, ateş yakmamış mıydı
bu kemikleri?
Çürük evlerinde bıraktıkları çocukları tütüyordu gözlerinde bu
kemiklerin gene de.

Ah! Düşünce o kadar büyük mü gerçekten, söyle bana
Vladimir İliç, o kadar büyük mü gerçekten?
Geçecek kadar hayatın ve ölümün üzerinden, kemiklerin içinden
geçecek kadar,
ve hiç var olmayan bir şey kalacak kadar iliklerde?
Söyle bana, madem tanrı üç kere ulu, öyleyse uludur onun adı,
bütün varlıklar üzgünken bile, kederliyken bile, bunu iliklerinde
duyar,
dahası var, en acı umutsuzluklar içinde öfkeliyken bile
iliklerinde duyar bunu,
düşünmesi bile insanı ürpertir ama sen gene de söyle bana,
böyle içten bağlılığı varlıklara kim öğreten?
Ah! Yumuşacık bir yürek var sende ve de korkunç bir yürek,
söyle öyleyse, Düşünce nedir biliyordun sen çünkü,
biliyordun, Düşünce kan dökücü, Düşünce iyilik, ama iyiliği
istediği için kan dökücü,
insanoğlunun ilk günahıyla lekelerini yenen güneş gibi
savaşmak zorunda olduğu için kan dökücü,
karanlıklar taşıyan her çağın içine sinmiş kötülüklerle savaşmak
zorunda olduğu için kan dökücü.
Sen ki o kadar iyisin, cezalandırdın gene de - oysa iyilik isteği de
dağlar gibi büyüktü sende,
ve işte öylesine büyük oldu, dağın tepesine çöken bulut gibi
öylesine büyük senin alnına inen keder ve karanlık.
Ey Vladimir İliç, yardım edebilir misin insanoğluna? Boşuna
bunu sana sormam.
Karanlık daha karanlık olur yeni bir çağın eşiğinde, geceler daha
derin.
Ben bu dünyanın vadilerinde hiçbir karşılık duymam.
Boşuna otururum burada ve beklerim görünmesini bir şeyin ne
zamandır, ama hiçbir şey kıpırdamaz.
Sadece resmin başını eğer ve kederli gözlerin bir şeyler söylemek
ister arada bir.
Bir de senin dev gibi eserin.

Türkçesi: A. Kadir - Mahir Şaul

Sandor Forbath (1890-1964)

YALNIZ

Küçük odada üç kişi vardık;
Ben, geceyarısı bir de sessizlik.
Üçümüz de candan arkadaştık.
Kurt yemiş, aşınmış, köhne odamda
Üst katta, bir tavan arasındaydık,
Ben, geceyarısı bir de sessizlik.

Çabucak ayrıldı geceyarısı,
Yavaşça, geldiği gibi çekildi.
Biz ikimiz kaldık, iki yakın dost.
Sevinçle kederle, ben ve sessizlik.

Sessizlik, hafif bir kadın örneği,
Dizime oturdu ve beni sardı
Öpüşü kanımı dondurdu sanki
Vücudumu baştanbaşa ürpertti.
Bağırarak ağlamaya başladım.

Arkamda çatlayıp gıcırdadılar
Köhnemiş eşya.
Ve tembel sessizlik kahkahalarla
Çekildi gitti...
Tavan arasında kaldım yapayalnız.

Türkçesi: Sami N. Özerdim

Jösef Erdélyi (d. 1896)

ÖLÜME DOĞRU

Dere tepe aşarak, ovalardan geçerek
Askerler uzaklara, savaşmaya gittiler.
Dinlediler uğursuz top gürültülerini,
Sonunda içlerinden dedi ki yaşlı bir er:

Ne mutlu genç olan kimseye, kuzum
Ne karısı vardır, ne de çocuğu,
Ölürse geride kalmayacaktır,
Ne dulu, ne öksüz bir yavrucuğu.

Dere tepe aşarak, ovalardan geçerek
Askerler uzaklara, savaşmaya gittiler.
Dinlediler uğursuz top gürültülerini,
Cevap verdi bir ara içlerinden genç bir er:

Ne mutlu sizlere ey ihtiyarlar,
Yetmez mi güldünüz, kederlendiniz,
Başlangıçta bile değiliz henüz
Aşkın tan vaktinde ölüyoruz biz.

Türkçesi: Sami N. Özerdim

Jòsef Fodor (1898 -1973)

KENDİ BIRAKTIĞIM İZLERDE

Kendi bıraktığım izlerde yürümeye
Ne gücüm var, ne de anlamı var bunun.
Varsın tersyüz olsun yüreğim.
Varsın peltekleşsin dilim;
Konuşmayı unutan ya da
Yeni bir dile başlayan gibi.
Tüm bu yararsız, anlamsız döküntüleri
Kurumuş çalılar gibi ateşe vermek istiyorum
Yeşil ormanı bırakıp yalnızca.

Kullanılmış, sıradan sözcüklere-
Neden sığınmalı, onlar-
Satılık kadınlar gibi tıpkı
Hazırdırlar satılmaya.
Sözcükler sözcükler sözcükler...
Ve yitiyor arada, aslolan.
Amaçsız, yabanıl, boş bir danstan başka
Nedir sözcüklerden kalan?
Varıyor iflasın eşiğine mantık. Durmalı öyleyse.
Biz ki tıka basa doymuşuz yalan sözcüklere.
Ey benim şiirim! Bir ölüm iniltisi ol
Titreyen iniltisi ol son nefesin.
Ya da yeni doğanın haykırışı -ki.
Bu sesin altında henüz
Yoktur çizgileri nesnelerin.
Bırak, yaşamın sıcak kucağı
Şiiri beslesin. Bırak, savrulup gitsin sözcükler
Sapın ayrılması gibi başaktan.
Bırak, çağrısına onun
- hiçbir söze gerek duymaksızın -
Titreyerek yanıt versin yakın bir can.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Gyula İllyès (1902 -1983)

BUDAPEŞTE, MAYIS 1945

İşte yeniden köşemdeyim!
Süprüntüler, kiremit tozları her yanda.
Yarı yarıya yakılmış evim;
Fakat sürüyor yaşam, olağan akışıyla.
Çalışma odama yürüyorum
Geçip altından tavanda açılmış deliklerin.
Bahçedeki mezar ürkütmüyor beni
Kendim kazdım onu ölüler için.

Yerle bir olmuş, ne varsa;
Kâğıtlar, eşyalar, raftaki kitaplar.
Yazı masamın üstündeki camda
Bomba kırıntıları var.
Yerleşiyorum yuvama
Şiirler yazıyorum ve dinliyorum sesini
Cıvıldayan kızımın, avluda.
Ve kuşların tasasız türkülerini.

Bana öyle geliyor ki - ve böyle bu gerçekten de -
Yurdumun yıkıntıları arasında oturmaktayım.
Fakat karanlık aydınlanmada git gide
Hüzün ve acılar gibi silinmez sandığım.
Geçmişin dünyası üzerinden süzülüyorum
Takıp kanat yerine özgür düşünceyi;
Şafağı türkülerle karşılıyorum
Türkücü kuşlar ve çocuklar gibi.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

ZORBALIK ÜSTÜNE

Yalnız orda yok zorbalık,
zorbalığın olduğu yerde,
yalnız tüfeklerin ağzında,
yalnız hapishanede.

Yalnız sorgu odalarında
yok zorbalık,
ve gecenin içinde bağıran
nöbetçinin sesinde.
Yalnız karanlık ve dumanlı
iddianamede yok o.
yalnız tutuklunun
itiraflarında yok.

Yalnız "suçlu" diye haykıran
yargıcın soğuk yargısında,
yalnız "hazır ol!"da
yok zorbalık

"Ateş!" komutu veren katılıkta,
trampetlerin çalışında yok yalnız,
yalnız bir cesedin mezara
atılış biçiminde yok.

Gizlice aralanmış
kapıların arasında
korkuyla fısıldanan
haberlerde yok yalnız.

Yalnız dudağa götürülen parmakta yok o.
ki "sus!" demek ister.
Daha başka yerlerde de var o,
daha başka yerlerde de.

Hapishane duvarı gibi örülmüş
bir yüzün çizgilerinde yok yalnız,
yalnız parmakların arkasında
acılı, perişan çığlıklarda yok.

Dilsiz gözyaşlarının
sessizliğe eklenen
coşkun selinde yok yalnız,
yalnız irileşmiş gözbebeklerinde yok.

Zorbalık gösterilerde
yok yalnız,
ayakta bağıra çağıra
yaşa'larda, şarkılarda yok.

Yalnız orda yok zorbalık,
zorbalığın olduğu yerde,
yalnız alkış tutan ellerde
yorulmadan hiç.

.....

Zorbalık çocuk yuvalarında,
zorbalık babanın öğütlerinde
gülümsemelerinde ananın,
verdiği karşılıklarda çocuğun yabancı birine.

Zorbalık dikenli tellerde yok yalnız,
kitapların satırları arasında,
bize dikenli tellerden iyi görünen
ve bizi aptallaştıran sloganlarda.

Veda öpücüğünde bile
var o aslında,
sesinde var kocasına soran kadının:
Ne zaman geleceksin, sevgilim?

Sokaklarda makine gibi tekrarlanan
"Nasılsın? "larda var o,
birden daha da rezilleşen
el sıkışmalarda.

Sevgilinin yüzünde,
buz kesiliveren apansız,
tam şu sıra,
onunla buluşurken.

Sorgularda yok yalnız,
itiraflarda yok yalnız,
şarabın içinde sinek gibi
sarhoşluğunda tatlı sözlerin.

Çünkü sen düşlerinde bile
artık yalnız değilsin,
gelin odasındadır o
belki hazdan daha önce.

İnanma boş yere
sana sahip olduğuna bir kez,
sevdiğini sandığından beri onu
yatıyordun onunla.

Tabaklarda ve bardaklarda o,
burunda ve ağızda,
soğukta ve karanlıkta,
içinde ve dışında senin odanın.
Sanki evin az ötesinde
bir gaz kaçağı varmış gibidir,
dalar gibidir açık pencereden
ağır, pis bir koku.

Konuşurken sen kendi kendinle
odur, zorbalıktır sorguya çeken seni,
özgür değilsin artık
düşünürken bile.
.....
Konuşur zorbalık
çanların sesinde.

Günah çıkaran papazın ağzında,
vaazlarında papazın,
sökün ederler aynı tiyatroya kol kola
kilise, parlamento ve darağacı.

Gözlerini boş yere açıp kapama,
o durmadan seni gözler,
o hep senin yanında,
hastalık gibi anı gibi.

Bir tümcenin uyumunda gider katar,
sen mahpussun, mahpus,
ister dağda ol, ister denizde,
zorbalıktır soluduğun.

Şimşek çaktı mı bil ki o,
her gürültüde patırtıda o,
beklenmeyen her ölgün ışıltıda,
mide bulantısında bile.

Gücü tükenmişlikte bile o var,
kelepçelerin bezginliğinde bile,
parmaklıkları gökyüzüne dek çıkan
sağnağın çarpışında.
Hücrenin duvarları gibi seni saran
ak karın yağışında var,
köpeğinin gözleri içinden
odur bakan sana.

Her tasarıda hazır o,
senin gelecek günlerinde,
senin güvencelerinde,
tüm davranışlarında hazır,

Hem izlersin, hem yaratırsın onu
yatağında akan ırmak gibi,
hele bir dene menzilinin dışına bakmayı,
o da bakar o saat sana aynada.

Kollar seni, kaçamazsın,
hem gardiyansın, hem tutuklu,
siner kumaşına esvabının,
siner tütünün tadına.

İşler ta iliklerine dek,
daha da derinlere hatta
düşünmek istersin bir şeyler,
onun sözleri gelir aklına.

Bakayım dersin şöyle bir,
görürsün onun gösterdiklerini,
çevrende çoktan kül olmuş gitmiş
tek bir kibritle tutuşan orman,

Ezilip söndürülememiştir
o kibrit atılırken yere,
Bekler zorbalık senin başında,
fabrikada, tarlada, evinde.

Artık bilmezsin yaşamak ne,
et ne, ekmek ne,
istemek ne bir şeyi,
istemek ölesiye.

Böylece olursun kölesi kendi kendinin,
olursun taşıdığı zincirleri döken ocak,
dünyaya getirdiğin çocukları
besler büyütürsün o yesin diye.

Zorbalığın olduğu yerde
her şey zincirin bir halkası,
veba gibi dört yandan sarar seni,
olursun sen de zorbalığın ta kendisi.

Türkçesi: A. Kadir - Eray Canberk

YABAN ÖRDEKLERİ

Genç yıllarımın pırıl pırıl göğünde
Çizgi çizen mühendisler gibi
Göründü yaban ördekleri
Yalpa vuran uçuşlarıyla

O ilkel desenlerinde
Bir eski mesajı okuyorum
Ürkek yüreğimde uyanan:
"İşte sonbahar! Uslu öğrenci!"

Döküyor, önüme sorunları gök,
Gizli bir elin kara tahtada
Tanrısal denklemler halinde,
Yazıp sonra sildiği.

Bin kere yazılmış formül
Sırrını arıyor kalbim,
Anlamadan, eskisi gibi
Gitmek gerek, ayrılmak bu yerden.

Senden de ayrılmak gerek, anam,
Uzak ve yabancı bir dünyaya doğru,
Çılgınlığım acı olsa da
Benim güzüm, benim kaderim bu.

Boyun eğdim, ezik yürekli, kaçtım,
Olduğumdan başkası olmadığıma,
Olmak istediğimi olamadığıma
Acınarak, inanır mısınız?

İşte geliyorlar, danslarını düzelterek
Çığlıklarla, dalgalanıp rüzgârda;
Çocukluğumun mavi yaban ördekleri
Kımıltılı gökte kaçıp gidiyorlar.

Türkçesi: Yaşar Nabi

Attila Jozsef (1905 -1937)

YURDUM

(VI)

Yoksulun karşısında ürküntüden titrer zengin
Yoksul korkudan titrer zenginin karşısında
Çünkü aslolan şey korkudur hayatımızda
Ve düzenbazlık, ama orada yeri yok ümidin.

Karınlarını köylünün ekmeğiyle şişirenler
Dışına sürmüşlerdir onu tüm hakların
Kıraç toprak kadar cılız şu gündelikçi kadın
Hakkını arayacağına bir köşeye siner.

Ve bin yıldır yürünmüş keçi yolunda
Halkın çocuğu ortaya çıktığında
Sırtında zavallı bir çıkın vardır.

Bir uşaklık bulmak için baştanbaşa dolaşır şehri
Ve yapabileceği şey, elindeki değneği
Babasının kemiklerinin bulunduğu mezara vurmaktır.

(VII)

Her şeyiyle Macar, ama kendi içine sürgün ruhum
Haykırıyor bir özlemi tüm gücüyle
Sonunda sadık oğlu olabileyim diye
Sonunda beni bassın diye bağrına sevgili yurdum.

Boynuna zincir vurulmuş bir hayvandan
Kaderim farklı olsun isterim, insanca yasamak, şairce.
Ve emrediyorum savcıya, hiç değilse
Kalemim koparılmasın çırpınışlarından

Ah yurdum, sen ki okyanus ötesine gönderdin köylülerini
Onlara dehasını ver Macar toprağının
İnsanlara insanca duygular ver şimdi,

Bir Alman sömürgesi olmasın bu ülke
Dizelerim, parlak bir güzellikle ışıldasın
Artık sevinç sinsin türkülerime

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

ANNE

Bütün bir hafta, aralıksız
Annemin görüntüsü geçti gözlerimden
Kolunda ağır çamaşır sepeti
Çatı katına tırmanırken

Ve ben yaramaz, delişmen çocuk
Bağırır, tepinirdim yerimde
Bıraksın da koca sepeti
Çatıya beni taşısın diye

O, söylenmeden, bana bakmadan
Çıkar, sererdi çamaşırları
Göz kamaştıran aklıkta çamaşırlar
Sallanır, döner, hışırdarlardı.

Ağlamak için çok geç şimdi;
Annemi uçuşan kır saçlarıyla
Görüyorum gökyüzü sonsuzluğunda
Göğün suyuna katarken çivitini...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

FLORA

Şimdi iki milyarlar zincirlemek için beni
Benden bir çoban köpeği yapmak için kendilerine
Fakat iyilik, şefkat ve incelik duyguları
Göç ettiler onların dünyasından Güney'e.
Artık ışık içinde göremiyorum bu dünyayı
Göremiyorum, deney tüpüne bakan bir doktor rahatlığıyla
Diz çöküyorum, haykırıyorum yenilgimi
Sevgilim, bir an önce gelmezsen yardımıma

Köylü nasıl toprağa muhtaçsa
Yağmura, güneşe nasıl muhtaçsa, muhtacım sana
Bitki nasıl ışığa muhtaçsa
Ve klorofile, fışkırmak için topraktan.
Muhtacım sana, çalışan kalabalık
Nasıl işe, ekmeğe, özgürlüğe muhtaçsa
Ve nasıl avuntuya muhtaçlarsa kuşatıldıklarında
Çünkü gelecek doğmadı daha acılarından.

Bir köye nasıl okul, elektrik
Su, taştan evler nasıl gerekliyse
Çocuk nasıl gereksinirse oyuncaklara
Isıtan bir sevgiye;
İşçi için bilincin
Ve gözüpekliğin anlamı neyse
Yoksul için onurun;
Ve bulanık çocuklarına bu toplumun
Bir hayat çizgisi nasıl gerekliyse
Ve nasıl gerekliyse hepimize
Akıl, uyanıklık, yol gösteren bir ışık
Flora! Yüreğimde yerin işte öyle.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

ŞİİR SANATI

Şairim ben ama şiiri
Kendisi olarak umursamam bile.
Gece ırmağının taşıdığı yıldız
Çirkinleşir göğe tırmanmak isterse.

Zaman damla damla eriyip gitmede
Karnım tok sütüne masalların
Ben gerçek ve elle tutulan bir dünyayla beslenmekteyim
Göğün köpükleridir yükselen üstünde o dünyanın

Girip yıkanasın diyedir kaynak
Orada ürpertici ya da sakin sular
Birbirlerine karışıp sarmaşırlar
Sevimli, akıllı şeyler konuşarak

Birtakım şairler - ırak olsunlar benden -
Tepeden tırnağa çamur içinde
Yalandan bir sarhoşluğun imgelerini kusarak
Yolculuk etmedeler birinci mevki bir esrimede

Meyhaneler de ırak olsun benden
Ben akla giderim ve daha öteye
Hiçbir şey ruhumu alçaltamaz
Dalkavukluğa, ikiyüzlülüğe.

Sev, ye, uyu, iç; kendine
Ölçü olarak evreni almalısın
Bizi yoksul ve tutsak kılanlara
Bir zerresini bağışlamam yaşama hakkımın

Hiçbir uzlaşmaya yanaşmadan
Mutlu olma hakkımı haykırırım
Kızarır yanaklarım tutkudan
Tutuşur ateşler içinde kanım.

Hiç kimse beni susmaya zorlayamaz
Bilimdir bana omuz veren çünkü
Çağ beni koruyor, onun oğluyum ben;
Beni düşünüyor sürerken sabanını köylü.

İşçinin içine doğan şey benim
Mekanik iki hareket arasında
Şu hırpani kılıklı delikanlı
Beni bekliyor sinema kapılarında

Ve benim yakıcı dizelerimi
Vurmaya kalkıştığında alçaklar
Yola çıkar kardeş tanklar
Gümbürdeyerek şiirlerimi

İnsan çocuk daha, bunu biliyorum
Ama büyümek istiyor; işte bu onun deliliği,
Anne-babası sevgi ve akıl
Ona göz kulak olsalar bari.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Zoltan Zelk (1906-1981)

SESSİZ AKŞAM

Dal eğilir bir ağ gibi
Sessiz akşamın suyuna dalar
Sonra yükselirken ağır ağır
Kızıl bir kaynaşmayla dolar

Türkçesi: Yaşar Nabi

DENİZİN KILIÇLARI

Yatağına çekilince deniz
Kasıp kavurduktan sonra bizi
Yapraklarımız serilmişti yere
Savaş alanında, savaş alanında

Ah, kıyının zavallı ağaçları
Tomurcuk umutlarımız yatıyor yerde
Çılgın deniz yere serdi hepsini
Yeşil kılıçlarıyla, yeşil kılıçlarıyla.

Türkçesi: Yaşar Nabi

Miklos Radnoti (1907 -1944)

DÜN VE BUGÜN

Dün yağmur çiseliyordu ve önümüzde
diz çökmüş bir insan gibi duran çalılıktan, çayırlığa
iki sevdalı çıktı ve uzaklaşıp gittiler
Çiçekler gibi açılmış dudaklarıyla.

Bugünse yamaçtan bize doğru sürünen
toplardır ve balçık içinde dönen tekerlekler.
Miğferlerle örtülü alınlar
Ve arkada kan ve ter kokuları bırakarak
Yürüyen askerler.

Kumral çocukluk! Çoktandır yoksun artık!
Yaşlılıksa ulaşılmayacak kadar uzak!
Dizlerine kadar kan içinde duruyor şair
Söylediği her türküyü son türkü sayarak

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

İSPANYA, İSPANYA

İki gündür yağıyor böyle; pencereyi açar açmaz
ışıldıyor karşıdan Paris'in damları
bir bulut çörekleniyor masama
yansıyor yüzümde ıslak bir parıltı.

Evlerin üzerinden, olukların diplerinden
sırılsıklam kurumlar yakarıyor bana.
Ben ki yapışkan çamurlar, haberlerle kirlenmişim
Oturmaktayım utanç duyarak bu alacakaranlıkta.

Ey bizi kırbaçlayan kara kanatlı savaş!
dehşetin geziyor sınır boylarında
kimse ekmiyor öbür yanda, kimse biçmiyor.
Yok artık, bağlarda devşiren parmaklar da.

Yavru kuş şakımıyor, güneş yanıp tutuşmuyor -
gökyüzünde, anneler çocuksuz bundan böyle.
Yalnız senin kanlı ırmakların, İspanya
köpüre köpüre akmakta.

Yeni ordular doğacak ama, gerekirse yokluktan
çılgın kasırgalar gibi
ordular, yerin altından
yaralanmış tarlalardan.

Özgürlük! Senin geleceğine inliyor insanlık!
Bu akşam vaktinde, sana ulaştırdılar şarkılarını.
Ağır sözler ve ıslanmış bir yüzle
yoksulluğu Paris'in söyledi sana bunları.

Türkçesi: Erdal Alova

György Ronay (1913-1978)

GEYİK

Her sabah bir geyik iner dağdan
İner ve evime gelir.
Yiyecek bir şeyler ister benden.
Ellerimden yer verdiğim yiyeceği.
Bir parça ekmek koy sen de bir kıyıya
Bakarsın geyikler gelir sana da ormanlardan
Ve bir şeyler yemek isterler senin de avuçlarından.

Türkçesi: Özdemir ince

SİYAH GÜL

Gece gibi karaydı saçları
Gözleri kömür gibi karaydı
Karaydı üzerine çullanan korku
Karaydı içine atıldığı gaz odası
Karadır öldüğü toprak.

Karadır onun suçlayan varlığı
Karadır solup gidişi bu yeryüzünde
Yüreğindeki eksikliği karadır
Karadır sonsuza dek anısı
Bak, bir gül açıyor, o da kara.

Türkçesi: Özdemir İnce

YAZ

Nasıl söylesem? İşte güneşin altındayım
Tam öğle vaktinde yaşamımın.
Söyleyemem, her şey pek kolay olmadı öyle,
Ama başardım işte gene de kırk yıl sonra
Bir yaz yarattım kendi içimde.

Uçsuz bucaksız bir ülke görüyorsun;
Irmağımın üzerinde, rüzgârda, bir deniz var,
Balıkların pulları bir anı gibi parıldar,
Buğdaylarım orağa gelecek kadar olgun,
Diz çöküp otlarım saman oldular.

Daldır, daldır testini sulara
Her zaman suvardın beni tertemiz kaynağından,
Soyun sen de ısın yazımda benim,
Akşama daha çok var, çok var akşama,
Kavaklara değen gökyüzü yaldızlı lacivert hâlâ.
Bırakma sakın, bırakma, sona ermesin gün,
Ve sen de sev beni, sev beni.

Türkçesi: Özdemir İnce

Sandor Wöeres (1913-1989)

ŞİMŞEKLER

Akşamın kıpkızıl dudakları
Yerde uykuya dalıyor duman.

Yanıp kül oluyorsun türküyle
Sisten bir ağır arabada.

Gülüşün geçiyor içimden
Çatıyı yalayan alev gibi.

Kurtlar alıp götürmüş arabacını,
Gölgeni karanlıklar.

Bir şeyler kalmış ardında bak:
Unutulmuş gül de haykıracak.

Türkçesi: Yaşar Nabi

KURU AĞAÇ

Yapraksız, yemişsiz, kuru kütük; kimsin sen benim için
Ki gece gündüz çıkıp önüme
Dallarının gıcırtılı ve titreyen karanlığını uzatıyorsun
Acındırmak için kendine.

Niye acıyayım, şimdi uzaklarda bir fırtına
hazırlanıyor gelip seni topraktan sökmek için.
Devrileceksin ve ilk kez karşılaşacak gökyüzüyle
ölü ve mutlu köklerin

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Laszlo Benjamin (d. 1915)

NÂZIM HİKMET'E

Ayrıldın, bir veda sözü mırıldanmadan
Nâzım.
Ve bir kez daha
Acılar eklendi hayata
Ve bir dost eksildi ondan.

Çıkıp gelmiştin bize bir gün
Şiirlerin elle tutulmayan dünyasından
Soyut ülkesinden gazete haberlerinin
Ve ağızdan ağıza dolaşan efsanelerden;
Ve söylemesi bir tuhaf bu ad
Bir can yoldaşına dönüşüverdi birden.
Hey kocaman gülümseyişli Türk!
Ağzında mahpushanelerden yadigâr hüzünlü bir kıvrım
Geniş omuzlarında sürgünlüğün ağır yükü
Ve göğsünde iyi bir devin yüreğini taşıyan...

Vaktimiz azdı masa sohbetlerine ayıracak
Ve oturup susmaya
Azdı, kesintisiz çalışma ve yolculuk yılları arasında
Adacıklar, bir soluk alacak...
Konuşamadık hiçbir zaman
şöyle doyasıya...
O ayrılırkenki el sıkışmalarda
Ne kadar söylenmedik söz kaldı sonsuzca.
Fakat her zaman
Yanıbaşımda duydum seni
Bir el sıkımı uzaklığında;
Ve yılları örten sislerin arasından
Ve iki bin kilometre uzakta da
Aynı masaya oturduğum
Çoğundan daha yakın ve gerçektin bana.
"Hoşçakal!" derdik ayrılırken birbirimize

"Budapeşte'de görüşmek üzere"
"İstanbul'da görüşmek üzere"
Fakat ne karşılaşma olacak artık ne görüşme.

Şiirler kalıyor
İçinde yüreğinin çarptığı şiirlerin
Ve tıpkı senin gibi onlar
Günler ve uykusuz geceler boyunca
Çalışıyor, dövüşüyor ve seviyorlar
Düşlerini bir bir gerçekleştirerek;
Ve öz dilinde senin
Ve dünyanın bütün dillerinde
"Barış, ekmek, özgürlük, gerçek"
sözlerini haykırarak girdikleri dövüşte
Ne zindan korkusu var onlar için
Ne sürgün
Ne de yüreği bir diş gibi zonklatan sancılar.

Dostum benim, kardeşim benim. Nâzım
Her şeyini veren ve vermekte olan.
Hayranlık dolu gezgin, insanlık ve
insan aşkına müptela.
Sevdiğin o toprak, seni bağrına basmak için
Gelip isteyecek kemiklerini bir gün
Yazık ki gecikmiş olarak;
— Gelecek o gün, çünkü kuraldır bu
Bir acı avuntu da olsa —
Ve coşkun söylevler, gözyaşları
Ve halkın, ellerinde çiçeklerle
Bekleyecek seni sevgili yurdunda...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

György Somlyo (d. 1920)

ÇİÇEK MASALI

Odanın içinde aşağı yukarı dolaşıyorum, çömeliyorum masanın yanındaki sandalyenin üzerine, bir kitap karıştırıyorum, bir yudum bir şey içiyorum, sözcüklerimi arıyorum.

Kocaman, pembe şakayık kımıldamadan duruyor vazonun içinde.

Paltomu giyip dışarı çıkıyorum, işlerimin, işlerim olduğunu sandığım şeylerin peşine düşüyorum, geri dönüyorum sonra.

Aynı yerde duruyor şakayık, bana dönmüş durumda; kocaman taç yapraklardan başıyla bakıyor bana.

Hep bana bakıyor. Bıkmıyor benden, yorulmuyor. Açılmış, iri iri açılmış bir göz gibi gramofon borusu gibi güneşi gibi tıpkı Notre Dame'ın.

Nasıl konuşsun, ne söylesin?

Konuşmak istemiyor şakayık. Kendi kendinin eşi, başka bir şey değil, o kadar. İşte bu yüzden bunca güzel.

Gene de nasıl duyarlıdır! Yanından geçecek olsam, bütün taç yapraklarıyla titremesi için yeter döşemedeki adımlarım.

Bitki yaşamına mı özeniyorum, bitkilerin bilinçsizliğiyle insanlığımı avundurmak mı istiyorum?

Hayır. Kendim olmak istiyorum, başka bir şey değil, o nasıl yalnız kendisiyse ben de olmak istiyorum.

Çiçek olmak istemiyorum, onun gibi. Çiçeğin çiçekliğince, ben de insan olmak istiyorum, o kadar.

Pembe, kocaman bir şakayık

Türkçesi: Özdemir İnce

YARADILIŞ MASALI

Gece böcekleri ışığın çevresinde
Yıldızlar yıldızların çevresinde
Düşüncelerim senin çevrende
Ben hiçliğin çevresinde
Hiçlik benim çevremde.

Düşüncelerim kendi çevresinde
Sen düşüncelerimin çevresinde
Hiçlik senin çevrende
Gece böcekleri hiçliğin çevresinde
Yıldızlar benim çevremde.

Ben düşüncelerimin çevresinde
Yıldızlar senin çevrende
Gece böcekleri yıldızların çevresinde
Gece böceklerinin çevresinde ışık
Hiçlik ışığın çevresinde.

Yıldızlar kendi çevrelerinde
Gece böcekleri kendi çevrelerinde
Sen kendi çevrende
Ben kendi çevremde
Çevre çepçevresinde çevrenin.

Türkçesi: Özdemir İnce

Janos Pilinszky (1921-1981)

IN MEMORIAM F.M. DOSTOYEVSKI

Eğiliniz. (Yere kadar eğiliyor.)
Kalkınız. (Doğruluyor.)
Gömleğinizi, donunuzu çıkarınız.
(İkisini de çıkarıyor.)
Bana bakın.
(Geri dönüp bakıyor.)
Giyininiz.
(Giyiniyor.)

Türkçesi: Özdemir İnce

ÜÇÜNCÜ GÜN

Külrengi gökler gürüldüyor, Ravensbrück'ün ağaçları,
Üçüncü gün bugün.
Ve duyuyor kökler gelişini ışığının.
Rüzgâr çıkıyor. Ve neşeleniyor dünya.

Kiralık askerler öldürebilirdi onu.
Durabilirdi yüreğinin vuruşları —
Üçüncü gün, yendi ölümü
Et resurrexit tertia die.

Türkçesi: Özdemir İnce

SOĞUK YEL

Issız taş, dinleniyor sırtım
anısız, bensiz,
ölü külünden zamanlarım.

Soğuk bir yel esiyor zaman zaman.

Türkçesi: Özdemir İnce

TAHTTAN İNDİRME

Boynuna asıyoruz tarihini,
Bir levhaya yazılı.

Türkçesi: Özdemir İnce

Sandor Rakos (d. 1921)

ŞAİRİN ÖZGÜRLÜĞÜ VE TUTSAKLIĞI

Şair, çevresinde değişip duran mevsimlerin, yıldızların durumlarının, birbirlerini çeken ve iten binlerce evrensel gücün, yakın ve uzak gökcisimlerinin saldığı ışınların ve bu cisimlerdeki lekelerin, hem iyi hem kem bakışları, horgörünün ve hayranlığın, (zanaatının ayrılmaz yol arkadaşları olan) inatçı karşı koyuşun ve utanç verici tapınımın, küçüklerin kıskançlığının ve bu dünyanın büyüklerinin tumturaklı umursamazlığının, her zaman ve her yerde onu tehdit eden ve olağanüstü bir hafiflikle kötüyü iyiye ya da iyiyi kötüye çeviren anlayışsızlığın, düşündaşlarının ihanetinin ve başka türlü düşünenlerin kuşkularının, kötülüğe dönüşen aptallık ya da aptallığa dönüşen kötülüğün zehirleyici iğnelerinin, kitaplarının yazgısını etkileyebilecek sayısız rastlantılar riskinin, dindarların gerçeğinde düş kırıklığına uğrama ve yalancıların yalanına kanma olasılığının; kentinde, ülkesinde ve dünyadaki tüm çekişmelerin ve çelişkilerin, halkının tüm önyargılarının, yakınlarının anlayışsızlığının, ailesinin ve çocuklarının yabancılaşmasının, dostların vefasızlığının, âşık olduklarının bencilliğinin, yakındakilerin umursamazlığı ve uzaktakilerin unutuşunun, aptallıkla

karışık erkek fitnesiyle fitneyle karışık kadın aptallığının, çoğunlukla güzel ve akıllı çocukların zamanla yetişkin ve ahmak olmaya doğru onulmaz eğilimlerinin; yaşamın sonsuzca bayağı, sonsuzca kaba, sonsuzca acımasız yasalarının; birbirlerini kemirmekte olan insanların yiyip içme, çiftleşme ve egemen olma konularındaki açgözlülüğünün.. egemenliği altındadır. (Tüm varlıklar gibi o da bu açgözlülük iğnesiyle doğdu, fakat başkalarını sokmak için değil de kendisini soksunlar diye ve günün birinde bir yara açtıysa bile, ölen kendisi oldu yine; tıpkı birini soktuğunda kendi yaşamını ve iğnesini kurban veren arı gibi.) Şair, başkalarının gücünün ve güçsüzlüğünün, nefretin ve aşkın inanılmaz geriliminin ve hepsinden daha önemli olarak da onu her zaman ve her yerde tehdit eden ölümün dehşetinin egemenliği altındadır.

Ve ayrılıp gider şair, toprağından, göğünün altından; sürünerek çıkar vücudundan ve derisinden, atomdan atoma ayrıştırır her şeyi ve her şeyi atomdan atoma yaratır.

Ve o zaman ayak basar özgürlük toprağına
çünkü özgürlük olanaklıdır, eğer şair
güçsüzlükten gücü yaratacaksa, döverek örsünde.
silahsızlıktan, silahı
ürkütücü boşbeyinlilikten, aklı

başkaldıran rastlansallıktan, yasayı
yaşama saldıran başıboşluktan, düzeni
karmaşık belirsizlikten, yazgıyı
süprüntüden, değeri
ve ideali yaratacaksa, döverek örsünde, kurnazca ve
buram buram tüten maddeden...

Tutsağım, şairim çünkü-böyle başladı bu.
Hizmet ediyorum, çünkü şairim-böyle sürmekte.

Tutsaklığım, yaptığım hizmettir.

İnsanlık soylulaşıyor benim acımda; dünyanın tüm başkaldırıcılığını, tüm utancını onun, yıkılabilirliğini ve utkusunu keşfediyor.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Agnes Nemes Nagy (1922-1991)

KUŞ

Omuzumda durur bir kuş,
Doğduğumda gelip konmuş.
Öyle büyük, öyle ağır,
Adım atsam dizim acır.

Ey inme, ey sırtımdaki yük!
Boştur kovalasam ne kadar.
Bir çam kök salmış, büyük,
Etimin içinde pençeleri var.

Kulağımda duyarım bütün
Vuran o iğrenç kuş yüreğini.
Uçacak olsa bir gün.
Cansız bırakır beni.

Türkçesi: Yaşar Nabi

BUZ

Kışın, tıpkı göldeki sazlar gibi
Dünya usulca donar içimde
Ve bir parça gökyüzü, bir imge, bir dal
Sıkışır sazların arasında, donup kalır.
İnansaydım eğer sana, açardım
Sessizce sıcak avuçlarını yine,
Yukarda, gölün ve bütün kışın üzerinde
Küçük güneşlere dönüşecek avuçlarını.
O zaman buz ve köpük oynardı yerinden
Tıpkı sudan fırlayıveren balıklar gibi
Hep birden pırıl pırıl olurdu nesneler.

Türkçesi: Özdemir İnce

DÖNERKEN

Masa gene dünkü gibi bomboş.
Ayakları. İplik. Lamba kımıldıyor.
Bir kadeh başköşede. Görüyorum onu.
Ve mavi zehir bir zamanlar içtiğim.
Pencereden bakıyordum.
Sis kımıldıyordu önümde.
Bir dal yığını boğuyordu
İçinde gecenin yüzdüğü çayırın suyunu.
Pencereden bakıyordum.
Gözlerim, kollarım vardı, sevincim de.

Şimdi çizmelere sürünüyorum.
Dizini aştığım yok bir şeyin.
Dün güllerin kırbacına meydan okurdu vücudum

Bunca kuşun üşüştüğü göklerde

Bir saz yangını gibi
Rüzgârdan ürkmüş çatırtılı bir düğüm,
Kanın coşkunluğundan çığlık çığlığa.
Binbir tüye bürünmüş çıplak yüreği
Kaybolmuş uçuşlarıyla bunca kuş
Dün ateşti dün göktü.

Gidiyorum. Neden parmaklarımla
Dokunamıyorum yerlere dalga dalga?
Soğuk rüzgârda bir ruh gibi
Kayıp gidiyorum kendimden geçmiş.

Türkçesi: Yaşar Nabi

ARASINDA

Hava açmış elini kolunu
Ve yaslanmakta ona
Hem kuş bilimciler, hem kuşlar
Hem uçucu sözcükler.
Canlı bir buhar yayılıyor
Tutku gibi kaprisli;
Ve yukarda, bulutlarda
Akıyor, beyaz yelkenliler gibi.
Oh, solumak dakikada yirmi kez
Muazzam, kırağılı melekleri!

Aşağıda, yerçekimi, ağırlık
Devsel dağların kımıltısız taşkınlığı.
Donmuş tepelerin yeleleri.
Kayalıkların ağır baskısı,
Muazzam forumu tüm jeolojinin.
Ansızın bir ova (gerginliği azaltmak
yolu bir an kesmek için)
Ve yeniden iskelet, kütleler, biçimler
taşlaşan hareket
  gökle yer arasında.

Kayaların yarıkları.
Ve madeni parıltısıyla güneş.
Ve maden, güneşsel parıltısıyla.
Geziniyor vahşi hayvan kızgın kütlelerde
Ve dumanlı izi tırnaklarının
Kalıyor yersel kemiklerin granitinde.
Ardından, uçurumda gece;
Her şey donduğunda, soğuduğunda,
Çatırdadığında toprağın çekirdeği
Eklemleri ve kıkırdakları kıtırdadığında
Patladığında dökme demirden levhalar
Ve büyük bir gerginlikte
Kemiren bir çılgınlıkta
Vuruşları sessiz yıldırımın
dilsiz, kara-beyaz hıçkırıklar
  yerle gök arasında

Yarıklar, yara izleri
Kuraklık ve inatçı serap.
Ve yeniden doğuş, anlık bir acıyla.
Kaya kaslarının titreyişleri
Yerden göğe kadar düşey hatlar...
Ve arasında iklim kuşaklan
Ve arasında taş ve tank izleri
Ufukta kararan kamış:
Ve iki satır, iki kitabede;
Ve yıldızlar, satır üstü işaretleri gibi...
Gökyüzüyle
Gökyüzü arasında

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Peter Kuczka (1923-1999)

EN DOĞRUSU

Anadan doğma dolaşacağım sokakta,
insanlar kırılacak bana gülmekten.

Anadan doğma dolaşacağım sokakta,
gezip tozacağım arasında delilerin.

Anadan doğma dolaşacağım sokakta,
olacağım kapkara, ağaç gibi.

Anadan doğma dolaşacağım sokakta,
toprağa düşeceğim
kendini öldürmüş biri gibi
kaskatı.

Anadan doğma dolaşacağım sokakta,
dileneceğim aptal aptal sırıtarak.

Ne diye yeniden kuşanayım
yalancı giysiler?
Anadan doğma dolaşacağım sokakta.

Türkçesi: A. Kadir - A. Timuçin

Laszlo Nagy (1925-1978)

KİM ULAŞTIRACAK SEVGİYİ

Ben çekip gidince kim hayran olacak
Yay çeken ağustosböceklerine?

Ebemkuşağında haça gerilip
Kim ısıtacak donmuş ağacı?

Kim yoğurup kaya göğüsleri
Yumuşak tarlalar haline koyacak?

Saçlar, kanlı duvarlara kök salmış
Damarlar, kim okşayacak sizi?

Kim çiğnenmiş imana sığınak
Küfür katedralleri dikecek?

Ben çekip gidince büsbütün
Kim ürkütecek akbabaları?

Bakir aşkı dişleriyle kavrayıp
Kim ulaştıracak karşı yakaya?

Türkçesi: Yaşar Nabi

RÜZGÂRLI BATI

Rüzgârlı Batı
Titriyor pespembe
Düşünce ve kaygılar
Artık dinlenmede

Çiy taneleri gibi
Donmakta ter
İçip doysunlar diye
Yıldız civcivler

Kızıl dağ koca bir
Geviş getiren inek
Başı üstünde ay
Bir tac oluverecek

Türkçesi: Yaşar Nabi

İmre Takacs (d. 1926)

KASIMPATI
Kasımpatı açtı babamın mezarı üzerinde,
Kar gibi tıpkı: soğuk ve beyaz
Ay gibi tıpkı: güzeller güzeli.
Güzelleştiriyor sona eren şu ekim akşamını,
Bu sisi ve bu yası.

Toprağın altında babam, eller kavuşmuş,
Bir kemikler kalmış o diri gövdesinden
Bir tahta üzerine uzanmış.
Gülümsüyor kafa kemiği
Oyuncak bebekler nasıl gülümserlerse.
Bir gömü gibi bastırmış göğsüne
O güzelim acısını.

Acımasız görünüyor sakin tatlı yüzü,
Sert mi sert.
Görüntüsü yükseliyor günbatımlarına karşı
Gelip yerleşiyor gövdemin içine
Ve bakıyor benden mezara.
Beyazdır kasımpatı, titremeye başlıyor
Ağlıyor belki de.

Türkçesi: Özdemir İnce

F erenc Juhasz (d. 1928)

AKŞAM TÜRKÜSÜ

Severim, çalışıp doyasıya ve avuçlarım ağırlaştığında artık,
Ve ruh, dingin ve dışında günlük kaygıların;
Durmayı sessizlikte, yükselen mavi sis bulutlarıyla yan yana,
Bakmayı, yolun bitiminde gitgide koyulaşan görüntüsüne
ağaçların.

O zaman, erken akşamın yumuşak fosforunda
Seçerim, yaprakların bakırdan dökülmüşçesine koyu kırmızı
rengini,
Üstünde onların kırpar gözünü bir yerde ilk yıldız,
İnekler sallayarak seçer sütten gerilmiş memelerini.

Ve bir akşam böcekçiği, uçarken yanıbaşımda
Çarpar bana, gülümseyerek alırım onu elime;
Ve salarım karanlığına akşamın bu vızıldayan yolcuyu,
Uçup gider, bir gönül yoldaşı arayarak kendine.

Ben de öylece, çıkardım aramaya seni, öyle körlemesine;
Sonunda, herhangi bir uzaklıkta, seni mutlaka bulacağımı
bilmeme rağmen.
Çünkü her zaman, karanlığında evrenin, bulur birbirini
İki uzak yıldız, karşı konulmazca birbirine akan iki beden...

Severim bu akşam vaktini; çalışmış olarak doyasıya
Duyarım omuzlarımda tüm yorgunluğuyla erkek yükümün
ağırlığını.
Ve dururum kımıltısız, dinlerim akşamı ve göçmen kuşlarının
Akşam sisinde durmaksızın bağırışlarını.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

György Timar(d. 1929)

KELETİ ANNA KELETİ

Keleti Anna Keleti
İşte yılların yaprak dökümü
Yok olmuş çocuk düşleri
Başladı yolculuğun

En kızıl ana doğru
Büyüyor ışıltılı yıldızın
Zaman içinde, artıp giden
Senin gittiğin gibi zaman içinde
Saçlarım sensizlikte
Okşayan parmaklarından yoksun

Neden doğmadın daha önce benim için
Bunca kadının oyuncağı olan!
Duygularımızı uyutan zaman
Aldatır, ihanet eder bize,

Arzularımızın çıplak kutuplarında
Ancak ellerimizdir birleşebilen
Kaderin bağlamış seni
Yalan bilmeyen bekçi.

Neden gelirsin, umut maskesi
Yüzünün baharıyla.
Aynamın gecikmiş aksi
Ben başka bir çağın yavuklusuyum.

Anna Keleti, sevgili Anna
Ne bir çare, ne de vaat,
Beklemiyorum seni bekleme beni
Çağırma beni, beni bırak.

Türkçesi: Yaşar Nabi

BİR İNSAN KONUŞUYOR

Çocuklara acıyorum,
Büyüyecekler.

Büyüklere acıyorum,
Bir gün ölecekler.

Dünyaya acıyorum,
Habersiz kendi sonsuzluğundan.

Var olsaydı. Tanrı'ya da acırdım
Çılgın yasaları için.

Türkçesi: Özdemir İnce

Gabor Garai (1929-1987)

YİYECEK

Öğle yemeği yiyen bir adam gördüm:
Üst üste koyduğu asfalt parçalarının
Yerleşti üstüne güzelce,
Bir kıvrım yaptığı noktada sokağın.

Küçük bir küskü sapladı ortasına yolun
Sürücüler biraz dikkat etsin diye;
Tarttı gözleriyle yiyecek paketini
Çıkardı tıpasını süt şişesinin. Durdu bir süre.

Başını ilgiyle eğdi üstüne yiyeceklerin
Sıcak francalayı ikiye böldü bıçağıyla:
Ne gevşeklik vardı, ne gerginlik,
Ne tezcanlılık, görkemli davranışlarında.

Isırdı ekmeği, çiğnedi beceriyle
İçerek sütünü her lokmanın üstünden.
Duyduğu hoşnutluk besbelliydi
Dünyadan, kendinden, bu öğle saatinden,

Ve başka hiçbir şeye gereksinim duymadığı
Okunuyordu bütün davranışlarından.
Bir sıcaklık yayılıyordu güçlü vücuduna
Bitiyordu şişe - uçuyordu zaman.

Sizler! Sofra başı uzmanları!
Oburlar, pisboğazlar, züppeler!
Gırtlağına kadar yiyeceğe saplananlar!
Öğle yemeğinde giysi değiştirenler!

Sıkı bir perhizin sofu yandaşları!
Gastritliler! isterdim görmenizi
Bıyıklarının altında, süt şişesinden
Nasıl yuvarlacık bir halkanın çiçeklendiğini.

Bir törendi - kutsal ve olağan,
Yiyeceklerin görkemle yutuluşu;
Ve yüzü, çalışan adamın,
Bayramlar gibi kutluydu.

Hiçbir neden yoktu kibirlenmesine
Fakat sanki sonsuz bir ışık kaynağıydı;
Aydınlatıyordu güneş gibi
Kalkıp, ağır adımlarla geçtiği sokağı.

Yürüyordu, sakin ve yumuşak bir düşünceyle dolu:
Her şeyin iyi, alışkın ve sağlam olduğuna dair yaşamda.
Tıpkı bu öğle sonrası gibi. Soğuyan terin tadı gibi...
Ve yarın yeniden başlayacaktı ekmek ve çalışma..

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Sandor Csoori (d. 19[illegible])

BİR ÇİÇEKTİR BU KADIN

Bir çiçektir bu kadın, bir rastlantı buraya bıraktılar
Yatıyor kum yatağında kıyıdaki,
Çıplak güzel bir bakış gibi
Bir taş gibi çıplak.

Uyudu, unuttu zamanı,
Kocaman beyaz bir kelebek uçuyor üstünde
Ve bir başka böcek;
İşte Cennet bahçesinin ülkesi
Aşkın doğuşundan önce.

Boğa başlı dağ da bakıyor ona.
Ve tahtadan oyuncaklara benzeyen hayvanlar.
Bir balıkçı olurdum ona bakmasaydım eğer.
Soluğu karışıyor saçlarına.
Bir perili uçurumdur böğürleri.

Başlıyor dünya onun yattığı yerde,
Yalnızlık ufkuyla kuşatılmış olduğu yerde,
Başlıyor dünya biz yüreklenelim diye,
Gövdelerin birleşmesinin ötesinde,
Son bir umudumuz olsun diye.

İnildiyor gemi, ağlıyor dalga, hışırdıyor kamış,
Yarat, Tanrım, bir elma ağacı, bir gülüş yarat,
Sıkıntı içinde uyanırsa eğer kadın
Sigaramın dumanını küçük bir yılan sansın diye.

Türkçesi: Özdemir İnce

Mihaly Ladany (d. 1934)

SİZ - İNANCIMSINIZ BENİM

Sabahleyin tramvayda
dokunup dururuz ya birbirimize
dirseğimizle, sırtımızla,
akşamleyin keyifle kadeh tokuştururuz ya birahanede,
ve sabah
ve öğlen yemeğinde,
ve cumartesi,
ve pazar,
en olmayacak cinsinden fıkralar anlatırız ya,
zaman öldürmek için
çocuk yaparız ya,
geçsin diye pazar günleri,
ve yerleştiririz ya dudaklarımıza sigarayı
koz çektiğimizde,
ve bir torna kalemi gibi
iz bıraktığında basan
ve yanıbaşımızdaysa kaygı,
ve hiç kimse son veremiyorsa ona,
sağlamıyorsa düzeni,
ve güneş alev alev tutuştuğunda,
kar yağdığında,
öfkeyle dolduğunda yürek:
her zaman,
her gün,
her saat,
her dakika
iğneli olsun, okşayıcı ya da
sizin üstünüzedir söylediklerim,
proletarya üstüne.
Sizler, nasipsizler!
bir mezara yatmak için doğan,
sizler, kadınların ihanet ettikleri,
ya da kısraklar gibi boyun eğerek-
sevdikleri, gücünüz yettiği sürece!
Yüksek fırında demir gibi

öylesine kaynaşmak istiyorum ki sizinle,
ayrılsın moleküllerim
curuftan;
döküleyim biçimlerine
kolay unutuşların,
görevin ve sevincin,
ve emeğin;
kaynaşma susuzluğundayım sizinle
sonsuzca!

Yoksullar!
Kaldırımdan bir taş söker gibi
koparıyorum kendimden
bu şiiri!
felaket, uyuz bir it gibi
her an ardınızda!
Sözlerim ulaşır mı size!
sonsuz öksüzlere?
Sizler, uzamış sakallarıyla,
sevincin kıyısında toplaşanlar,
kapı önlerinde
toplaşır gibi...
Şairlerin yaşamı
şaşmaz bir süreklilikle
son bulur bir kurşunla,
yalnızlıkla
ya da tekerlekleri altında bir trenin.
Fakat hepsi de bir gün
gelecektir kapınıza,
açlıktan ya da susuzluktan bitkin.

Her zaman ölçüm olacaksınız benim,
sizler hiç de ideallerden gelmeyen başlarının dönmesi;
koparmayın afiş tahtasından
şiirimin,
hayallerinizi ve düşlerinizi.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Anna Pardi (d.1945)

YÖNELİM

Elim bazen yüreğimin üzerinde durur
İşte oradadır vatanım benim.

Türkçesi: Özdemir İnce

ŞİİR

Gülden, bir tek gülden maymuncukla
açmayı deniyorum kapalı kapıyı.

Türkçesi Özdemir İnce

ORDULAR YOLU (SAMANYOLU)

Ne kan, ne ateş, ne devrim,
Pazartesi, salı, çarşamba, perşembe, cuma yalnızca

Türkçesi: Özdemir İnce

AKŞAM

Bazen, giderken hiçbir yerden hiçbir yere
yakalarım ay televizyonunu ve bakarım
insanlığın geleceği konulu yayımladığı izlenceye
ve haykırırım sokaklarda
yeryüzüne sadık bir iyimser olarak
protestolarımı,
ortaya çıkıncaya kadar birkaç insan
kurşun izleri taşıyan evlerle
köşe başındaki meyhane arasında

Kimse çıkmaz
benim için bildiri dağıtacak.

Türkçesi: Özdemir İnce

MOLDAVYA

1840 yılında yayımlanmaya başlayan "Daçiya Literatüre" dergisi çevresinde toplanan şair ve yazarlar, Moldavya edebiyatının modernleşme süreçlerini başlattılar. V. Aleksandri (1821-1890) dönemin önemli bir şairidir. Romen ve Moldavya edebiyatının geçen yüzyıldaki en büyük temsilcisi ise Avrupa romantik edebiyatının en büyük şairlerinden M. Eminesco'dur: (1850-1889). Resmi dili Rumence olan Moldavya'da bu dil dışında Rusça, Ukraynaca ve Gagauz Türkçesi'yle konuşan etnik grupların da kendi dillerinde edebiyatları vardır.

Andrei Lupan (1912-1992)

ÇOK BASİT

Çok basit. Buğday olgunlaşır
ve ılık günün soluğunda
rüzgârın anaç parmakları
tepelerin taçlarını öperken
altın başaklar dalga dalga salınır.

Çok basit. Gündüzün ruhu dans eder
meltemin titreyen kollarında,
ve güneşin parıldayan ışınları altında
biçerdöver makineleri gidip gelirken toprak ve gökyüzü arasında
yabansı bir yaz mitologyasını anımsatır.

Zamanın ölçümü kesindir:
gündüz uzar geceye ve geçer onu,
gecenin mavi serinliğine
ve tanın uyanışına karışır.

Zamanın dili kesindir:
bir saat zevkle dinle bir bak
ellerin flamalar gibi uçuşan
yeni doğmuş ekinlere dokunsun.
Kesin barışa evrensel bir inanç vardır;

bu barış, biçilip, dövülen ve tane tane
ayrılıp ekmek yapılan ekin için olursa.

Çok basit. Bir adamla karşılaşırsın tarlada,
adını bilmediğin,
ve ona "İyi şanslar!" dersin,
ve o da sana bir sağolla karşılık verir.
Bu minnettar toprak üstünde
bir efendi gibi dimdik durur,
ve buğdaylar dalgalar halinde kabarırken çevresinde,
başaklar hacılar gibi saygıyla eğilirken,
alnına kaldırır elini
ve siler alnındaki ışıldayan, boncuk boncuk
dürüst ter tanelerini.

Türkçesi: Yusuf Eradam

Grigore Vieru (d. 1935)

YÜZÜK

İlkin
Fırlattım sevgili yüzüğü
Moldavya bozkırında uzaklara.
Tepeler aştım
Bulmak için onu.
Böylece öğrendim koşmayı.

İlkin
Düşürdüm sevgili yüzüğü
Dibine denizin.
Daldım kabaran dalgalara
Onu bulmak için.
Böylece öğrendim yüzmeyi.

İlkin
Savurdum sevgili yüzüğü
Yıldızlara.
Sıçradım ardı sıra
Bulmak için onu.
Böylece öğrendim uçmayı.

Türkçesi: Ataoi Behramoğlu

NORVEÇ

Norveç topraklarında ilk yazılı belgeye IV. yüzyılda rastlanır. Koşukla yazılmış olan bu belgeler Norveç şiirinin ilk yazılı örnekleri sayılabilir.

1030 yılından itibaren Hıristiyanlığı kabul etmeye başlayan Norveç, Latin alfabesi kullanmaya başladı, bunun sonucu olarak da bu dinin kültür ortamının etkisine girdi.

Norveç, XIII. yüzyıldan itibaren Avrupa'nın, özellikle de Fransa'nın kültürel ve yazınsal etkisine açıldı.

Ülkenin Danimarka egemenliğine girmesiyle (1380-1814) birlikte Norveççe yavaş yavaş etkisini yitirmeye başladı. Öyle ki, XVIII. yüzyılın iki büyük yazarı Ludwig Holberg ve Johann Wessel bütün yapıtlarını Danimarkaca yazmışlardı.

Uzun yıllar yabancı boyunduruğunda yaşayan bütün ülkeler gibi şiirin gelişmesi tekrar bağımsızlık ve milliyetçilik düşüncesiyle birlikte gelişmeye başladı.

Şair, tarihçi, denemeci Henrik Wergeland (1808-1845) siyasal eylemiyle yazınsal eylemini birlikte yürüttü. Johan Sebastien Welhaven (1807-1873) Norveç dilinde yazmasına karşın Wergeland gibi politikayla ilgilenmemiştir.

Yeni Norveç yazını, şair ve oyun yazarı Henrik İbsen'le başlamış sayılabilir. İbsen (1828-1906) ulusuna yön vermeye, ona bir yücelik duygusu aşılamaya çalıştı.

1890 yılından sonra, çeyrek yüzyıl içinde iki akım gelişti: yeni romantizm ve simgecilik: gerçekçilik.

1920 dolaylarında ilk şiirlerini yayımlamaya başlayan kuşakla birlikte Norveç şiiri doğrudan doğruya politikayla ilgilenmeye başladı.

1930'a doğru uluslararası havanın etkisinde kalan Norveç şiiri otorite, gelenekler ve püritanizme karşı başkaldırdı.

Knut Hamsun (1859 -1952)

YİTİK ADA

Sandalım kayıyor
Şimdi denizde
Yemyeşil kıyılı
O ada'ya doğru.
Tüm gözlerden ırak
Yetişmiş çiçekler
Yabancı yabancı
Bana bakıyorlar.

Oysa kalbimde de
Bir büyülü bahçe
Şu ada'da olan
Çiçeklerle dolu.
Yanyana gelince
Fısıldaşıyorlar
Gülüp söylüyorlar
Çocuklar misali.

Herhalde bir gün
Zaman doğarken
Varlığın burada
Bir ak Şpir'miş
İşte yeniden
Ta eskilerden
Gelen kokular
Rüyalarlayım.

Gözlerim kapalı
Bir uzak anıdan
Başım düşüvermiş
Senin omuzuna
Gece büyümekte
Ada üzerinde
Denizde kükrüyor
NİRVANA, yok oluş

Türkçesi: Atâ Karatay

Sigbjörn Obstfelder (1866 -1900)

GÖRÜYORUM

Mavi gökyüzünü görüyorum
Kül rengi bulutları görüyorum
Kızıl güneşi görüyorum

İşte evren
İşte vatanı yıldızların
Su damlacıkları gibi

Yüksek evleri görüyorum
Binlerce pencere görüyorum
Uzaktaki kilisenin kulesini görüyorum

İşte yeryüzü
İşte vatanı insanların
Kül rengi bulutlar toplanıyor, güneş kayboluyor

Güzel giyinmiş adamlar görüyorum
Kendimi yıldızlarda sanıyorum
Yeryüzünde her şey ne kadar garip

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

DUA

İlk damlasından sonra gözyaşının
Çözülen buzullar gibi
Yavaş yavaş
Acılar diner
Tanrım içerimde donup kalmış
Gözyaşlarımı erit
Ne olur
Geri ver!

Türkçesi: Atâ Karatay

Olaf Bull (1883-1933)

ŞOPEN BİTİŞİK ODADA

Yine dertli komşum Şopen'den çalıyor
Ve benim bitirmem gerek şu şiiri

Sen bilirsin Tanrım!

Tam güzel bir deyiş yakalamıştım ki
O bin güçlükle gelen kelimeler
Melodiye dönüp uçuverdiler
Ne varsa alıp götürdü musiki

Masam bile titreşimler içinde org gibi!

Kalemim de ayak uydurmuş tempoya gidiyor
Şopen ve ben kardeşler gibiyiz şimdi sarmaş dolaş,
Görülmemiş bir göz kamaştıran gül tomurcuğu
Belirmiş notalardan doğru kâğıtlarımda

Ama ne olurdu bir an susabilseydi musiki!

Ey Tanrım, sen ey ulaşılmaz
Sen ey yüce olan yücelerden
Benim de diyeceklerim var çünkü
Benim de
Ölmeden!

Türkçesi: Atâ Karatay

Gunnar Reiss - Andersen (1896 -1964)

KALPLERE

Hiç unutma o kızı
Hiç rastlamadığın
Belki rastlayacağın
Öldükten sonra.

Hiç unutma o kızı
Belki de bekledi
Rastlamayı sana
Ömrü boyunca.

Hiç unutma o kızı
Özleye geldiğin
Unutma hiç onu
Onu seviyorsun.

Hiç unutma o kızı
Yalnız odur çünkü
Aslında sevdiğin
Sevdiğin kızda.

Türkçesi: Atâ Karatay

Astrid Tollefsen (1897-1973)

BİR GENÇ ADAMIN DÜŞÜ

İhtiyarlığımda
Bir evde yaşamak istiyorum deniz kıyısında
Önünden yüzmeye giden çocukların geçeceği

Penceremden içeri baktıklarında
Ellerimi görmeli onlar
Masa üzerinde kenetlenmiş duran
Mor damarlarla kaplı ellerimi

Akşam üzerleri
Kapımdan geçmeli balıkçılar
Ağlarında o günün kısmeti
Ve ara sıra
Bir küçük armağan bırakmalılar
İyi geceler dilekleriyle

Bir saat vurmalı saat başlarını
Bitişik evde
Sonra bütün gece
Yağmur yağmalı
Tıpır tıpır
Çatıya, toprağa, otlar üzerine

Bir şarkı oluvermeli anılarda
Yağmur sesi
Sabaha doğru
Gelmeli uyku, sessizce

Yelkenleri ıslanmış bir gemi
Ağır ağır
Kayıp gitmeli açık denize

Bir evsiz barksız kedi
Beni dost, komşu edinmeli
Ve bir kayın ağacı gölgesi
Serilip yatmalı odamda
Mehtaplı güz geceleri.

Türkçesi: Atâ Karatay

KAPATILMADAN ÖNCE MEKTUP

Kapatılmadan önce mektup
Ve taş üzerine isim henüz kazınmadan
Her şey söylenmiştir
Ama kimse okumamıştır daha.
Kelimeler yaprak gölgeleri gibidir
Yol üzerinde
Ve benzer yorgun adımlara -
Donmuş gecede.

Tutuşur gözlerde aydınlık
Karanlık şarkı söyler bir deniz gibi -
Kalpten doğru.
Oysa tek kelime okunmamıştır.
Hani acılar vardır:
Her kapıyı çalar, kaçınılmaz
Ve güçsüzlükler duyulur güzellik önünde
Tıpkı öyle.

Türkçesi: Atâ Karatay

Johannes Ur Kötlum (1899-1972)

DUA

Bombalar düşüyor: koparıyor başlarını çocukların,
Yakıp kül ediyor bir anda ihtiyarları
Kardeşinin gelini değil mi şu parça parça olan
Annenin göğsünde bak işte bir onmaz yara

Neredesiniz şimdi, ta güneşe dek uzattığımız kutsallıklar,
Cana yakınlık, anlayış ve ak yücelik?
Görmem zorunlu mu yok ediciliği tekrar tekrar
Hep sessiz bakıp kalacak mıyım olup bitenlere

Nereye kaçılabilir, insanlar öylesine dehşet içindeyken,
Kan ve gözyaşından gayrı beklenen kalmamışsa
Boğmuşken baygın türkülerin sesini yalan, korku
Çığlık çığlık biçerken tırpanıyla dört bir yanı

Doğa beşiği ve gömütü olan her şeyin
Tazele beni, kurtar varlığımı bu pis karanlıktan
Geri ver sevincimi, umudumu, şarkılarımı
Geri ver bana insan yaşamının kaderini.

Türkçesi: Atâ Karatay

Rudolf Nilsen (1901-1929)

SANA

Paydos düdüğü çaldı nihayet
Saat yine beşi oldu akşamın
İşçiler dağılıyorlar fabrikadan
Sen de aralarındasın.

Ne güzel baskın bu diye koşarak
Sevinçle uzattın ellerini bana.
Gülümsemenin öte yanında bitkinlik,
Gölgeler çevrelemiş gözlerini ama.

Ellerini avuçlarımla sarıyorum
Dokunuyorum onlardaki yorgunluğa, yaralara
Makinelerden doğru geliyorsun biliyorum:
Zalim öpüşlerin izi her yanında damga damga.

Türkçesi: Atâ Karatay

Nordahl Grieg (1902 -1943)

KOŞUCULAR

OWENS, zenci koşucu, fırladı en önde
üstün ırkın atletleri, geride kaldılar tek tek

Sarısın başlarla silme dolu stadyum şaşkın
Ve Führer'in öfke dalga dalga yüzünde.
Ama hemen tesellisi bulunuyor yenilginin:
Nasıl olsa yine,
Kurtarmak için hayatlarını kaçışırken,
Kadın erkek binlerce yahudinin
Koşup sokaklarda arkasından yetişmek mümkün!

Türkçesi: Atâ Karatay

17 MAYIS 1940 [13]

Tören bayrak direği bugün çıplak, boş
Eidsvoll'un yeşeren ağaçlan arasında
Ama hiçbir çağda şu andaki kadar
Özgürlüğün ne demek olduğunu bilmemiştik.
Şimdi bütün memleket üzerinde bir şarkı
Kendi dilince zafere seslenir
Kapalı dudaklarla bir düşünce fısıltısı
Yabancı boyunduruğu altında.

İçimizde yer etmiş bir inanç
Özgürlük ve yaşam ayrılmaz diyor
Öylesine gerekli ki bu
İnsanca nefes alış için.
Bu yüzden boğucu korkusunu köleliğin
Şimdi ta ciğerlerimizde duyuyoruz
Batık bir denizaltıda kalmışçasına
Ve böyle ölümü istemiyoruz.

Yanan şehirlerden daha kötü
Kimsenin görmediği bu savaş
Yayılıyor bir zehirli örtü gibi
Çayırlar, karlar, ağaçlar üzerine.

Dehşetin ve alçaklığın pisliği
Sanki veba döküntüsü yuvamızda
Ama düşlediğimiz dünya bambaşka
Özlediğimiz, unutamadığımız...

Türkçesi: Atâ Karatay

13 Norveç'in "Anayasa ve Özgürlük Bayramı" günü.

UMUT

Şimdi mucize zamanı yeryüzünde,
Şimdi umut hükmeden.

Bakın - tüm canlı şeyler arasından
Umut akıp giden:
Yeşeren otlar, kabaran tomurcuklar,
Kollarında çiçekler taşıyan genç kızlar
Ve çocukların gözlerine gülümseyen analar
Baştan başa umut!

Ama mutluluk içinden
Yükselen bir keder çığlığı, bir acı inilti,
Ve bir yaşamın yargılanıp hüküm giyişi
işte umutsuzluk.
Seven, düşler kuran, kendisi için savaşan
Fakat şimdi sadece sonsuz bir yankı olan insan
İşte umutsuzluk.

Daha demin yaşama pırıl pırıl gülen
Yüreği umutla dolu genç anne
Artık çaresiz.
Taşıyor içinde gitgide büyüyen
Bir korkunun ağırlığını.

Ey ordaki yaşam -
Yapraklan, kuş cıvıltıları, güneşi ve kahkahalarıyla -
Her şey kötü ve anlamsız kalmıyor mu
Yanımızda duran sevdiklerimizin
Göz yummaları üzerine
Umudun öldürülmesine?

Oysa yaşamın ışınlan içinde yürüyen bizler
Bütün ışıkları
Karanlığa ve ölüme karşı çevirebiliriz
Bu güç var bizde.

Neden öyleyse
Biz de söylemeyelim evrenin oluşundaki yaratıcı sözü
En yalnız, en zayıf olanımız bile
Diyebilir bunu:
Işık ve umut olsun!

Çünkü her birimiz
Kendimizce ışığa bağışta bulunabilir,
Yeryüzünde ilkbahar zaferinin
Ve umudun bir parçası olabiliriz!

Türkçesi: Atâ Karatay

İnger Hagerup (1905-1985)

DÜN GECE ÖLÜMÜ ARZULADIM

Ölümü arzuladım ölümü dün gece
Sonra birden korktum çünkü yalnızdım
Karanlık bir azgın ummandı çevremde.

Oysa gövdem bana fazla geliyordu
Günleri geceleri ne yapacaktım
Sen olmayınca?

Ölümü istedim ama öyle yakındı ki o
Kocaman gözleriyle bana bakıyordu her yönden
Ve kapkara urbalarını da giymişti törenlik
Korktum.

Türkçesi: Atâ Karatay

BAHARDA BİR AKŞAM

Bu gün hiç kalbime dokunma
Bahar alt üst etti beni
Tuzlu dalgalarla yakıyor her yanımı
Eski yenilgilerin öpüşleri

Yenilgiler, yitirişler
Erecek mi bir gün sona?
Yok, hayır bir şey söyleme!
Bahar anlatmakta bana.

Bak! açlıktan, susuzluktan
Öte istekler uyandı
Bu akşam kalbime dokunma
Bahar çok önce davrandı.

Türkçesi: Atâ Karatay

Magli Elster (1912-1993)

İKİ DEFA

Her şeyi iki defa buldum ben
Gökyüzünü, güneşi, yıldızlan
Ve ne varsa baharla gelen

İlkin: gözlerimi açtığım an dünyaya
Sonra: yaşantıma girdiğin zaman sen

Ölümüm de iki defa olacak benim

Önce: Sen beni unuttuğun için
Sonra: ben artık senden vazgeçtiğim gün
İki defa öleceğim.

Ama bu öyle uzak öyle olumsuz ki
Gerçek ölüm geldiğinde belki
Bizi yine koyun koyuna bulacak
Ve uyandırmaya kıyamayacak.

Türkçesi: Atâ Karatay

Marta Takvam (d. 1926)

EN GÜZEL DİZE GELİŞ

Dans edeceğim
Senin için dans edeceğim
Gece lambasının aydınlığında
Saçlarım çözülmüş olarak
Çırılçıplak

Dans edeceğim
Ta içerimden doğru
Kopup gelen şarkıya uyarak.

Ve yanıbaşımda sen
Ayaklarım dibinde diz çökmüş
Kalacaksın öyle
Yarı aydınlıkta
Uzun bir süre.

Diz çökmüş bir erkek
Dans eden bir kadın için!
Ne anlamlı dize geliş bu
Ne erkekçe, ne umut dolu!
Türkçesi: Atâ Karatay

ÖZBEKİSTAN

Özbek edebiyatı Çağatay edebiyatının devamıdır. Özbek halk edebiyatının en eski ürünleri yazıya geçirilmedikleri için büyük ölçüde unutulmuşlardır. Bugün elde bulunan halk edebiyatı yapıtları XIX. yüzyıl ürünleridir. Yenilikçi edebiyatın kurucularından Furkat (1858 1909) eski şiir geleneğine karşı çıkarak toplumsal temalara yönelmiştir. Abdurrauf Fitrat (1886 - 1938) Çağdaş Görüngü adlı edebiyat topluluğu içinde şiirleri ve dramlarıyla tanınmıştır. Yeni Özbek şiirinin temsilcileri arasında Gafur Gulam (1903 - 1966). Rahmetullah Atakoziyev (doğ. 1905), Zulfia (d. 1915) vb sayılabilir.

Sabır Abdullah (d. 1905)

....

Boşuna yaşamış olmazsın bırakabilirsen geride
Güzel bahçeler ve zamanın sınavından geçen ismini.

Çünkü bu dünyaya gelişin boşuna değildi
Gelecek olanlara, emeğin en güzel meyvelerini bırak geride.

Eğer kader buyurmuşsa belleğinin eriyip gitmesini
Sakla bütün kederli acılı düşüncelerini, bırakma geride.

Eğer her gün canla başla yaparsan işini
Kötü niyetliler utanır ve çok geçmez kalırlar geride.

Aldırma susuzluğa ve öğle sıcağına dağlayan tenini
Ve kumları aşacak bir yol kur, bırak geride.

Canlandır uyuyan çölü, hayat veren yağmur gibi
Sen giderken nefis kokulu güller açsın geride.

Evet, kurmalısın ortasına Aç Step'in o kenti
Ve, yeşil bağlarla parıldasın, bırak geride.

Sabır, yaşıyorsun, öyleyse çalış, yarat, kazan yeni zirveleri
Halkın için yeni şiirler bırak geride.

Türkçesi: Yusuf Eradam

Zulfia (Zulfia İsrailova) (d. 1915)

ŞARKI

Senin şarkını söylüyorum, kız kardeşim,
Yüreğim dolup taşıyor sevginle,
Topraklarımızın şarkısını söylüyorum, kız kardeşim,
Bir tek bulut yok üstünde.

O becerikli ve telaşlı ellerinle
Tohumlara dil dökersin, açsınlar diye zarlarını,
Seni söylüyorum şarkımda, kız kardeşim,
Ve söylüyorum, bereketli toprağımızı.

Tandan önce ayaktasın, işbaşında;
Güneş doğmadan kalkarsın erkenden,
Birer birer söner yıldızlar
Seni işine yolcu ederlerken.

Seninle gurur duyuyorum, kız kardeşim,
Ülkemiz başarılarını biliyor
Bir zamanlar çöl olan topraklar,
Şimdi güller gibi açıyor.

Türkçesi: Yusuf Eradam

AKRABALARIM

Soluk alamam anayurdum olmasa,
Dayanılmaz olur tüm yaşam.
Dolaşmasam dört bir yanı elde kalem,
Devşirmesem uçsuz bucaksız ellerin zenginliğini,
Nasıl mümkün olurdu:
Sevincini duymak uzun bir yolculuktan dönmenin,
Sıcaklığını ellerinde hissetmek uzak şeylerin,
Yüz yüze gelmek gerçek bir dostla yabancılar içinde,
Yüceliği sezebilmek söylenen bir çift sözcükte.
Görmek insanoğlunun güçlendiğini günden güne...
Çok mu oldu insanoğlu ateşi ilk bulalı?
Bugün çoktan aydınlığa yön veriyor.
Dost arıyor insanoğlu -
içten yanıtımı bekliyor.

Gerili bir yaysın sen yaşam!
Her kim olursa türküleri çağıran,
Ne buz gibi olabilir, ne kalpsiz,
Titremeli sevinç ve acıyla,
Rastladıkça her insancıl duyguya.
Boşa çıkacaktır çabası,
Uzatırsa elini çalmaya değersiz notaları.
Geri durmayacağım sevmekten, yeryüzünü,
"Tüm insanları bir boyda toplayan, ortak yuvamızı.
İnsanlar, dünyayı görmeye doğan - öğrenmeye, gezmeye.
Çal, daha yüksek çal kervanın çanları!
Sallanıyor her gün dünya:
İyiyle kötü ahlak kavgasında
Lotusu lekeliyor kan, kar beyaz lotusu,
Alçalan yaşamın kanıyla kızarıyor gökyüzü.
Ama aynı kan parlayan genç ülkelerin bayraklarında,
Yükselen özgürlük savaşçılarının avuçlarında.
Her ırktan insanla yükseliyor gururum.
Özgürlük güneştir
ben de parçası;
Alevdir özgürlük
ben de kıvılcımı.

Özgürlük yoluna koydum yüreğimi.
Gerekirse bu yolda ölebilirim.
Cömert bir ailede açtım dünyaya gözlerimi,
Bilirim sıcaklığını kardeşliğin.
Tüm sesleri dünyanın ulaşır bana
Tüm insanlığa -hepsi kardeşim- gider yüreğim.
Evet, tümünüz derisi beyaz ya da renkli,
Tümünüz, yuvası yakında ya da uzakta,
Bu gezegenin tüm insanları, hepiniz akrabamsınız,
Tümünüze sevgim ve güvenim.

Türkçesi: Ergin Koparan

Yusuf Şamansurov (d. 1936)

ATASÖZÜ
Bir atasözü duyarım - iki dudak arasında ışıldar
Ve aydınlatır konuşmanın bütün çehresini -
Düşlerde olduğu gibi - gözümün önüne bir ermiş gelir.
Yalnızca yıllar öğretir onun erdemlerini.

Geçerken onun sözcüklerinden kaleme aldığım şiirlere
Tatlı çiçektozları yağar, büyülenmiş, parlak
O hızlı geçiş anın yüzü hürmetine
Sonsuza değin teşekkür borcum olacak.

Türkçesi: Yusuf Eradam

PAKİSTAN

Pakistan edebiyatının kaynağında Arap, Fars ve Urdu edebiyat gelenekleri vardır. Bunlara, çeşitli yöresel dillerin edebiyatlarını da eklemek gerekir (Beluci, Keşmiri, Pencabi, Paştu, Sidhi vb). Muhammet İkbal (1873-1938) Pakistan devletinin kuruluş düşüncesini ortaya koyan büyük ve aynı zamanda da Pakistan edebiyatının en önemli adıdır. N. M. Reşit (1910 - 1975), Miraci (1913 - 1950), Faiz Ahmet Faiz (doğ. 1912) Pakistan şiirinin başkaca önemli adları arasındadır.

Muhammet İkbal (1873 -1938)

DÖRTLÜK

Soruyorsan, göğsün içindeki gönül ne demek
Soruna yanıtım şudur:
Gönül aklın tutuşmasıdır ve acı çeken yürek
Bunlarsız o sadece çamurdur

Türkçesi: A. N. Tarlan-A. Behramoğlu

DÖRTLÜK

Nereli olduğumu soruyorsun bana
Ben, ömrümce kendi içine kıvrılan adam;
Başıboş bir dalgayım ki okyanusta
Yokum, kendime kıvrılmasam

Türkçesi: A. N. Tarlan – A. Behramoğlu

Faiz Ahmed Faiz (1912-1984)

HAPİSHANEDE BİR AKŞAMÜSTÜ

Adım adım iniyor gece
Takımyıldızların salınan merdivenlerinden;
Yakın, şefkatle fısıldayan bir ses gibi yakın
Esiyor hafif bir rüzgâr;
Avludaki ağaçlar.
Boynu bükük mahkûmlar,
Kayboluyor rüzgârın fırıl fırıl eteğinde.

Ay ışığının ince parmakları merhametle
Işıldıyor çatının tepesinde;
Toza karıştı yıldızların avizesi.
Göğün mavisi akkorlaştı.
Kurşuni gölgeler kaplıyor yeşil kuytuları
Tereddüt içinde hasretin
Acıyla girdaplanışı gibi beyinde.

Bir düşünce dolanıp duruyor yüreğimde-
Öyle bir bengi sudur ki hayat bu anda
Ona zehirlerini katan tiranlar
Ne bu gün ne yarın, asla kazanamayacaklar.
Ne çıkar aşkın taht odasını aydınlatan
Mumu söndürseler de? Güçlüyseler
Ayı söndürsünler, görelim hele.

Türkçesi: Halil Köksal

BU ZİNCİRE VURULUŞ, BU DARAĞACI ANI

Bu bekleyiş saati sarmış tüm patikaları,
Hiçbir saat vurmuyor özlenen bahar anını,
Ve gündelik tasalar çökmüş üstüne ruhlarımızın.
İşte mihenk anıdır bu, aşkımızın nöbetini devretmek için.

Bu kutsal andır, sevgili bir yüzü gözümüzün önüne getiren,
Bu kutsal saattir, dinmek bilmez yüreği dindiren!
Şarap kadehi de saki de geri çevrilir, boşuna!
Serin bulutlar geçtiği zaman üstünden dağın,
Bir selvi ya da çınar yaprağının,
Paylaşamayacaksak artık hiçbir dostla
Oynaşan gölgelerini, yeşil saatlerini onların.

Sızladı durdu bu yaralar çoktan beri, ama böylesi-
Bu zincire vuruluş, bu darağacı ve bu sevinç
Bu kaçınılmaz seçme vaktindeki
Bu tüm dostlardan ayrılış vaktindeki gibi sızlamadı hiç!

Sözünüz geçse de hücreye, hükmedemezsiniz bahçeye
Kırmızı gül goncaları açtığında, o taze an geldiğinde,
Hiçbir ilmik yakalayamaz şafak rüzgârının ayaklanışını.
Hiçbir ağa tutsak düşmez baharın uyanışı.

Görecekler başkaları, ben görmesem de o anı
Bülbülün şakıdığı ve çiçeğin açtığını.

Türkçesi: Halil Köksal

Daud Kamal (1935-1987)

BİR SOKAĞI TEKRAR GÖRMEK

Bir beyaz güvercin iniyor
bir merdiveni basamak basamak,
bir taş duvara yaslanarak,
koltuk değneğini düzeltiyor bir yaşlı dilenci,
Paçavralar içinde çocuklar (koluna siliyor burnunu biri)
kaydırak oynuyorlar bir güneşli avluda.

Büyük bir değişim olmuş, belli,
son otuz yıl zarfında.
Daha uzun süre kalıyor turistler, daha çok para harcıyorlar.
Sinema afişleri kışkırtıcı mı kışkırtıcı.
Coca - Cola almış buzlu şerbetin yerini,
gaz lambalarıysa daha az görünüyor.

Bu sokağın ötesinde başka sokaklar var...
Bir kişiliksiz evler ormanı...
Suyuna tirit yemekler pişiriyor gene mutfakta
göğsü çökmüş anneler.
Mutluluk varsa eğer, dedikleri gibi
rüzgâr gibi geçip gitmiş olmalı yanlarından.

Türkçesi: Özdemir İnce

UZAK BİR BAŞLANGIÇ

Bu gece de göçüp gidecek
kendi ağırlığı altında
tıpkı öteki geceler gibi.

Yıkıcılardan sonra
ağıtçılar gelecek, yeni arkeologlar
ve küçük hırsızlar gün ışığında.

Nerede bulacağım
kendi gerçek kalıtımı -
çılgın yazılarında ağaçların
ya da aydınlık bir dalışta
sayısız ihanetlerin havuzuna?

Bütün düşler çiçek açarlar ancak uykusuzlukta
ve bütün gölgelerimiz
geri dönerler
yeni başlangıç için.

Türkçesi: Özdemir İnce

Agha Shahid Ali (1949-2001)

KIRIK PORTRELER

1.

Ali'nin oğlu, bir garip hekim,
kaftanı işlemeli, sarığı beyaz,
her zaman bir Kur'an
masanın üzerinde, elinin altında.

Dualar ararım gözlerinde
arapça yazılar.
Yazgısını bulurum orada yalnızca:
Boy boy çukurlar bıraktı bize
aile mezarlığında.

2.

Büyük dedem mi?
Pantolon giyen bir Sahib.
Hayal kırıklığına uğratmıştır beni yalnızca,
Elleri görünmez
resim salonunda çekilmiş fotoğrafta
Ama güçlüdür aynı eller
atları ya da uşakları
kırbaçladığı zaman.

Öfkeyle çevirirdi gramofonun kolunu
iğne dönmeye başlardı
Malika Pukhraj'ın şarkıları üzerinde,

sarhoş olurdu, parçalardı gömleğini
ve ağlardı plaktaki şarkıcının
"Henüz gencim" diyen sesini
duydukça.

3.

Yakışıklı dedem,
deliliğe kayıp gitti
Srinagar'ın içinde.
Esrar içiyordu
bir karanlık dükkânda.
Sufi'lerden
mistik dizeler okuyordu durmadan...
Babam alıp onu eve getirdi.

Yaşlandıkça Eflatun'a yöneldi,
homurdanıyordu "Kral - Filozof" diyordu.
Napoleon'sa her zaman ağzında.
Odasına oturmuş nargile içerken
Sibirya karlarının
Fransızların kemiklerini dondurduğunu
söyledi.

Düşlerinin kadehinde
dönüp duruyor Sokrat.

Örümcek ağları sarkıyor
dilsiz sözlerinden
dedelerimin,
örümcek ağları sarıyor
albümlerde
farelerin kemirdiği
yüzlerini
dedelerimin.

Kimse gelmiyor artık
Kandahar'dan
sevgili Ali,
çadır kurmak için
Jhelum'un yanına
akağaçların altına sonbaharda
kimse peygamber torunu olduğunu
ileri sürmüyor.

Portren yapayalnız duruyor
tahtaları gıcırdayan bir sofada

Türkçesi: Özdemir İnce

POLONYA

Polonya edebiyatı X. yüzyıl dolaylarında manastırlarda gelişmeye başladı.

XVI. yüzyılda ulusallaşma evresine giren Polonya edebiyatında Barok çağıyla birlikte, şiirin ağırlık kazandığı görülür. Lirik şair Andrezej Morsziyn (1613-1693) bu dönemin en önemli temsilcisidir.

Özgürlük ve bağımsızlık düşüncesini de içeren romantik akımın Polonya'da ilginç bir konumu vardır. Adam Mickiewicz (1798-1855), Julivsz Slowacki (1809-1849), Zygmunt Krasinski (1812-1859) gibi şairler bir halk önderi ve yalvaç kimliği kazandılar.

1863 ayaklanmasının başarısızlığa uğraması, ulusal duyguyu elli yıl diri tutmuş olan romantik ideolojinin de sonu oldu, pozitivizm adı altında bir anti-romantizm gelişmeye başladı.

1890'a doğru entelektüalizm ve pozitivizmin faydacı maddeciliğine karşı "Genç Polonya - modernizm - yeni romantizm" adı altında yeni bir akım oluştu. Bunun ardından izlenimcilik, simgecilik ve doğalcılık hemen hemen aynı anda girdi ülkeye.

1918'de kazanılan bağımsızlık Polonya'nın bütün kurumlarını olduğu gibi edebiyatını da temellerinden sarstı: Ulusal iyimserlik, liberal demokrasiye güven ve kozmopolit beğeniyle iç içe yaşayan gelecek korkusu, geri kalmanın yarattığı tedirginlik ülkeye egemen oldu. Bu dönemde değişik eğilimlerde şiir anlayışları belirdi. Ancak biçimci deneyimlerin ağır bastığı görülür.

İkinci Dünya Savaşı ve 1944-1948 yılları arasında meydana gelen toplumsal değişiklikler şiiri toplumsal olaylara yöneltti.

1956'dan sonra, özlü söz, kara mizah ve yergi Polonya şiirinin en belirgin özellikleri olarak belirdi.

Adam Mickiewicz (1798-1855)

SANKİ NEDİR MİLLETLER?

Prangaya mahkûm iskeletler.
Gençlik bağla bana kanatlarını
Ebedi göklerin yüksekliğinden

Râm edeyim bu köhne kâinatı
Yılların izi yüzünde çizilen.
Alnı hüzünle toprağa eğilen
Dermansız göz kapaklarının çizdiği
O mahut çevrede kalır kişi,
Ey gençlik! kanatların götürsün seni
o vakur kartalın süzüldüğü yere
Keskin nazarların dalsın güneş gibi
İnsanlığın yayıldığı bütün âleme
Bak ayaklarında koyu bir sis

Gördüğün her şeyi karartmakta.
Bu kitle ki alçaklıklar
Etrafını bir tel gibi sarmış
İşte odur bütün dünya
Sana selâm olsun Hürriyetin fecri
Ardından doğacaktır kurtuluş güneşi.

Türkçesi: Fuat Pekin

Yaroslaw Ivaszkiewicz (1894-1980)

MENEKŞE

İyi bak
şu menekşenin yapısına
sanki küçük bir katedral
ve adak taşında bir sarı leke
ortada

daha güzel
hem Paestum'dan
hem bütün tapınaklardan
adı bile anılmaz
Torun ve Cnacow kiliselerinin
onun yanında.

Belki sen otursun
bu katedralde
ölümden sonra.

Türkçesi: Özdemir İnce

BAYKUŞLAR

Ne yapar baykuşlar gündüzleri acaba?
İşleri başlarından aşkındır geceleri.

Penceremin altına kurulup öterler
uzun uzun şafaklara kadar

Yaşayanların baykuşudur biri
bir tavan arasında oturur
Berkley ya da Londra'da

Bir tek cümle bilir
ve onu tekrarlar bu baykuş
anımsamıyorum, hiçbir şey anımsamıyorum

Ne tangoyla dans ettiğim Wanda'yı
ne kirazların o görülmemiş bolluğunu
ne de bunca iyi oluşunu bize karşı

Zaten öyle kirazlar da çıkmıyor artık
anımsamıyorum, hiçbir şey anımsamıyorum

Öteki baykuş ölülerin kuşu
tüneyip bir daha bağırır da bağırır
anımsıyorum anımsıyorum

anımsıyorum sen de sevebilirdin

bir tek yanıtım vardır hep onu tekrarlarım
anımsamıyorum, hiçbir şey anımsamıyorum.

Türkçesi: Özdemir İnce

Adam Vazyk(d.1905)

ÜÇÜNCÜ AĞIT

Gözlerim kamaşmıyor artık, kamaşmıştı bir zamanlar
hemen gözlerimi kapatıyorum kum fırtınasına karşı
yıllardır geciken sözcükleri çağırıyorum yanıma
güzel olmasına güzel, ama bomboş yıllar

Paldır küldür dalıyorum dilin dehlizlerine
ortaya çıkmak istiyorum gün ışığıyla birlikte
kimi zaman az konuşuyorum kimi zaman da fazla
imler yoruyor beni, kendimi nesnelere yaslıyorum

Sen ki kırlangıçların kaygılarını giderensin
anladın beni anlamasına, ama harfi harfine
uzaklaşıp gitti dünya ve taşlaşıyor kuş
insan yüzüne gelince: dönüşüyor manzaralara.

Türkçesi: Özdemir İnce

HERAKLEİTOS 'UN TORUNLARI

Yuvarlak zamana inanmıyoruz artık
ne de sarmal dağın dağlığına
bir düzendir geçmiş denilen şey
gelecek ise bir şaşırtmaca
Bir pencere açtılar bize
ama bir şey göremezsin
Dudaklar verdiler bize
aynı suyu tekrar içmeyelim diye
Ateşli düşler verdiler bize
ve tuhaf bir dil konuşan günlük yaşam
giderek alıştık ona
şimdi az çok anlıyoruz.

Türkçesi: Özdemir İnce

Juliusz Zulawski (d. 1910)

POLONYA BAHARI

(Parça)

Burada, bu çorak ülkede
Traktör süren genç kız
Senin şarkıların bunlar, açtığın karıklar
Burada, Oder ile Bug arasında.

Burada senin gençliğin, ihtiyarlığın
Beşiğin ve mezarın
Burada senin o uslu acın
Yalnızlığın ve aşkın.

Zengin ettiler seni ve soydular.
Özgürleştirip zincirlere vurdular
Çağırdılar ve kovdular
Burada yalan söylediler sana

Burada - toprağa kök salmış durumda-
Tekrar bulabilirsin gözlerinin parıltısını
Zamanını adlandırabilirsin,
Mührünü açabilirsin dudaklarının
Omuzlarını salabilirsin dilediğince.

Geçen yılın o diri yapraklan
Mayıs'ını donatmıştın ya hani
Sararmış, savruluyor rüzgârın önünde
Boğulmaya gidiyorlar kafilelerle
Bizim Vistül'ün boz bulanak sularında.

Türkçesi: Özdemir İnce

Czeslaw Milosz (1911-2004)

ŞİİR SANATI

Ben hep daha geniş ferah bir biçime ulaşmaya çalıştım.
İstedim ki şiirim düzyazının baskısından özgür kalsın,
Yazan ya da okuru yüce kıvranmalara sürüklemeden
Karşılıklı anlayış sağlasın aramızda.

Arsız bir şey var şiirin öz gerçeğinde,
İçimizde olduğunu bilmediğimiz bir şey fışkırıverir de
Gözümüzü kırpıştırırız bir kaplan ortaya atılmış gibi.
Aydınlıkta dikilip duran, kuyruğunu kamçı gibi vuran bir kaplan.

Onun için şiiri yazdıran bir ifrittir derler ki doğrudur.
Ama melek olduğunu söylemek abartmadır ne de olsa.
Kim bilir nerden gelir şairlerin gururu?
Ne kadar zayıf oldukları meydana çıkıyor da hep mahcup
düşüyorlar.
Sağduyulu bir insan, bir ifritler kenti olmak ister mi ki?
Babalarının evindeymiş gibi rahat oturan, türlü diller konuşan.
Şairin dudaklarını ya da elini çalmakla yetinmeyen bu ifritler,
Kendi keyiflerine göre değiştirmeye çalışırlar şairin yazgısını.
Günümüzde marazi olan şeyler geçer akçe.

Belki de şaka ediyorum sanacaksınız.
Ya da diyeceksiniz ki sanata övgüler düzmek için
Yeni bir kinaye ve alay yöntemi bulup çıkardım.

Bir zamanlar hikmet dolu kitaplar okunurdu yalnız,
Acıya sefalete onlarla katlanırdık.
Alt tarafı, akıl hastalıkları doğuşlarından
Çıkıp gelen binlerce yapıtın sayfalarını çevirmek gibi değil bu.

Yine de dünya göründüğünden çok başka,
Biz bambaşkayız çılgınlıklarımızda kendimizi gördüğümüzden.
0 yüzden, insanlar sessiz duruyorlar da erdemle
Saygısını kazanıyorlar hısım akrabanın, konu komşunun.

Şiirin amacı, tek bir kişi olarak kalmanın
Ne denli güç olduğunu hatırlatmaktır bizlere,
Çünkü evimizin kapısı açıktır, anahtarı yoktur,
Görünmez konuklar boyuna girip çıkarlar keyfince.

Şu söylediklerim, amenna, şiir değil,
Çünkü şiir seyrek yazılmalı, heveslenmeden, zorla,
Dayanılmaz bir baskı altında, ancak iyi ruhların-
Ecinnilerin değil- bizi dile getireceğini umarak.

Türkçesi: Talat Sait Halman

ARMAĞAN

Ne mutlu bir gün
Sis erkenden kalktı. Bahçede çalıştım.
Kırlangıçlar konuyordu çiçek açmış hanımeline.
Benim olsun diye can attığım bir şey yoktu dünyada.
Kimse imrenmeye değmezdi bence.
Unuttum acısını çektiğim kötülüklerin.
Eskiden de aynı adam olduğum, tedirgin etmedi beni.
Ağrı sızı duymadım bedenimde.
Doğrularken masmavi gökle yelkenleri gördüm.

Türkçesi: Talat Sait Halman

DÜŞÜŞ

Bir insanın ölümü, güçlü bir ulusun düşmesi gibidir.
Geçmişte kalmıştır yiğit orduları, kaptanları, yalvaçları.
Görkemli limanları, denizlerde egemen gemileri.
Ama artık o ulus, kuşatılmış kentleri kurtaramaz,
Antlaşma yapamaz başka uluslarla,
Kentleri boşalmıştır, halkı darmadağın,
Devedikeni kaplamıştır eskiden ekin dolu topraklarını,
Ülküsü unutulmuş, dili yitip gitmiştir:
Bir köy ağzı kalmıştır ta yükseklerde, dağ başlarında.

Türkçesi: Talat Sait Halman

İTHAF

Seni kurtaramamıştım,
Sen kulak ver bana.
Bu yalınkat sözlerimi anlamaya çalış
Çünkü bir başkası utandırır beni.
İnan bana, söz sihirbazlığı yok bende.
Sana sessizlikle bir bulut ya da ağaç gibi sesleniyorum

Beni güçlendiren, ölüm demekti senin için
Bir çağa veda ile bir yeniçağın başlangıcını karıştırdın,
Ve nefretin ilhamı ile şiirsel güzelliği,
Kaba kuvvetle narin düzeni.

İşte sığ Polonya ırmaklarının vadisi, apak sisin içine
Atılmış upuzun bir köprü. İşte yıkık bir kent.
Rüzgâr senin mezarına martı çığlıkları serpiyor
Ben konuşurken seninle.
Şiir nedir ki kurtarmazsa
Ulusları, insanları?
Resmi yalanların suç ortağıdır,

Az sonra gırtlakları kesilecek ayyaşların şarkısı,
Liseli kızlara eğlencelik
Güçlü şiire özlem duydum ya ne olduğunu bilmeden,
Yararlı amacını geç öğrendim ya.
Kurtuluşumu işte bunda buldum, yalnız bunda.

Darı ve haşhaş tohumları dökerlerdi mezarların üstüne
Kuş biçiminde gelen ölüleri beslemek için.
Bu kitabı buraya ben senin için koydum.
Sen eskiden yaşamıştın.
Bir daha bizi ziyaret etme diye.

Türkçesi: Talat Sait Halman

KANIT

Oysa sen bilirsin cehennem alevlerinin ne olduğunu.
Anlatırsın da o alevleri; Somuttular,
Uçlarında yırtıcı kancalar vardır, etini koparıp
Didik didik ederler, kemiğe kadar. Sokakta yürüyordun
Bunlar olup biterken: Kırbaçlar indikçe kan fışkırıyordu.
Unutamazsın, hiç kuşkun yok: Bir cehennem var besbelli.

Türkçesi: Talat Sait Halman

KAÇIŞ

Kaçıyorduk yanmakta olan kentten:
Tarlalardan geçen ilk yolda durup geri baktık da
Dedim ki: "Otlarla örtülsün ayak izlerimiz.
Yangında sessizliğe gömülsün amansız peygamberler,
Ölüler anlatsın olup bitenleri başka ölülere.
Bizim yazgımız, yeni bir vahşet kabilesi doğurmak
Uyuklayıp duran kötülükten mutluluktan öte.
Gidelim" ve alevli bir kılıç, yeryüzünü açtı bize.

Türkçesi: Talat Sait Halman

BİR GÖREV

Korkudan titreyerek düşünüyorum da yaşamım muradına ererdi
Ele güne itirafta bulunmayı göze alabilseydim.
Açığa vurabilseydim bir yalanı, kendimin ve çağımın:
Cücelerle iblislerin dilinde çığlık atmamıza izin verdiler
Ama yasakladılar saf ve cömert sözleri
Öyle yaman cezalar koydular ki bir tanesini bile söyleyen
Kendini kayıplara karışmış sayıyordu.

Türkçesi: Talat Sait Halman

NE YAPMALI - NE YAPMAMALI?

Aya âşık olmamalı insan.
Elinde ağırlığını yitirmemeli balta.
Bahçesinde buram buram kokmalı çürük elmalar
Biraz da ısırgınlar boy vermeli.
İnsan konuşurken kullanmamalı en sevdiği sözleri.
Yarmamalı bir tohumu içinde ne var diye.
Ekmek kırıntısı dökmemeli yere, tükürmemeli ateşe
(Litvanya'da bana bunu böyle öğrettilerdi).
Izbandut, mermer merdivenlerden çıkarken
Çizmesiyle basamakları çentiklemeye kalkabilir
Merdivenlerin sonsuz olmadığını hatırlatmak için.

Türkçesi: Talat Sait Halman

Pawel Hertz (d. 1918)

SES

Ezgi neyse müzik için renk neyse bir tabloda
Özgür, bezeli, aydınlık ses de böyledir şiirde.
Çağlar boyu tıpkı topraklar ve sular gibi
Saklar savaşın silahlarını barış zamanında.

İnince geçilmez gene ak ardıç kuşu üzerine
Buz zırhları çatırdarken kayın ağaçlarında
Ey yabancı, bu bunca kederli manzarada
İn düzyazı ovalarına benim mısralarımdan.

Nedir anladığın buz tutmuş dağ sularından?
Anlayabilir misin, titrerler mi akarlar mı?
Çitin arkasında sürüden kaçan dişi kurt
Besler ikizleri, yaratmak için tekrar Roma'yı-

O günü göremeyeceğim ben, kış donduracak,
Dondurur yüreği sıkıntı, keder ve acılar,
Ama kendi gözlerimle görmek isterdim
insanların özgür sesi duyacakları günü mutlaka.

Türkçesi: Özdemir İnce

Tadeusz Rozewicz (d. 1921)

KESİN İZLENİMLERE GÖRE

I.

İşte kiralık ev, kırmızı kiremitli
Üçüncü kattan bir adam düştü
Taşlarında yatıyor kaldırımların
Gazeteyle örtülü yüzü.

Diyorlar
Pencereden attı sevdiği kadın
Diyorlar
Kadını itmekmiş niyeti bu adamın.

İki genç
Bir güzel eğleniyorlar
Saçları harika biçimde dalgalı
pilot sanıp kendini
Denemiş olacak uçmayı.

İnsanlar duruyorlar başı üstünde
ölümün
Sarı pabuçlarının hemen ucunda
Kirli
Bir fötr şapka.

Diyorlar
Çocuğu varmış
Erkek değil, orospu ama
Ne bozar başka aile düzenini
Keserle doğramışçasına.

Üçüncü katta iki pencere
Kıyısında çakılı bir ince tahta
Karınca kararınca yaşadılar orada
Et, pörsümüş
Yatıyor şimdi sokak kaldırımında
Kâğıtlara bürünmüş.

Ey ozan ne gelir ki elinden artık
Penceresinden düşmüşse adam
Bunaltı veren evin
Bir gün bugün her günkü gibi
Akşamüstü
Aylardan temmuz, yıl 1952.

Türkçesi: Oben Güney

BİR İSTEK

Şimdi apaydınlık konuşmak isterdim
çocuklar koşsunlar diye bana
bir bahçeye koşar gibi
güneşin doldurduğu aydınlık bir parka

Şimdi
konuşmak isterdim sımsıcak
yalın mı yalın
gerekli hissetsinler diye
kendilerini yaşlılar

Şimdi
konuşmak isterdim
ulaşsın diye sözlerim
gözyaşlarından gülüşe kadar

Yumuşacık konuşmak isterdim
dinlensin diye benimle insanlar
ağlasınlar gülsünler diye
sussunlar şarkı söylesinler

Öylesine sert katı konuşmak isterdim
öylesine acımasız öfkeli
yitik düşlerini bulsun diye insanlar
omuzlarında açılan kanatları bir zamanlar

Ve hiç mi hiç konuşmak istemezdim
ama sözlerimle bir şeyler yapmak
el ele versin diye bütün
bütün insanlar

Türkçesi: Özdemir İnce

BAĞIRIYORDUM GECEDE

Bağırıyordum gecede

ölüler vardı
gözlerimde
gülen sessizce

bir karanlık bıçak
gömülüyordu gövdeme
soğuk ve yaşamasız

deşiyordu karnımı

ŞU AĞAÇ

Bir ortaçağ gizinden çıkmış
ağaçtan İsa
sürükleniyordu dört ayak

her yanı kan ve yonga

boynunda dikenli tasma iyice çökmüş belkemiği
sopa yemiş gerçek bir köpek

tıpkı şu susamış ağaç

Türkçesi: Özdemir İnce

Artur Miedzyrzecki (1922-1996)

BULUTLARIN DEMİR BAHÇELERİ

Bulutların demir bahçeleri: bir düş mü
Oradaki hangi Roma ve hangi kırağı sırça kulelerde

Senin bin dereden su getirmelerinden
yoruldu gölge

Ters yapraklar fırlatan ağaçsın sen
susar ak ardıç kuşu kurumuş dalında.

Türkçesi: Özdemir İnce

SENDE YANSIYORUM BEN

Sende yansıyorum ben -der şu seyirci insana
Haber benim - der gazetenin muhabiri
Dünya benim - der su damlası
Ağacım uçtu - der düşerken yaprak

Ama umursamaz bu görüşleri rüzgâr
Suyu karıştırır sürükler gazeteyi
Meşeleri soyar
Kırar yağmuru

Çağını tanımak kuruntusuna kapılmasın kimse

Türkçesi: Özdemir İnce

HEP AYNI ŞEYLER

Sanki okulda gibi bitirme sınavları döneminde
Bir sessizlik bir sessizlik
Ayak uçlarına basa basa girilir
Ağırbaşlı herkes koyu renk giysiler içinde, kopya yasak
Bulutların geçtiği görülür ve birden bir yığın şey anımsanır
Islak leylağın kokusu ve arıların dansı yazların sonsuz
dinginliğinde
Ama bitirmek ve vermek gerek yaptığın şeyi dört gözle
bekleyene
Yağmurlu güz ayları geldi işte sürükleniyoruz kayın ağaçları
altında bir kil ve çamur denizinde
Dön dolaş hep aynı şeyler gene

Türkçesi: Özdemir İnce

Miron Bialoszewski (1923-1983)

SOBAMI ALIRLARSA

Bir çini sobam var
bir zafer anıtına benzer sobam
.
Çini sobamı aldılar elimden
zafer anıtına benzeyen sobamı

Geri verin benim çini sobamı
zafer anıtına benzeyen sobamı

Aldılar elimden sobamı

Boz
renkli
  bir boşluk
    kaldı
ondan geriye
çıplak boz delik,
Ama yeter bana:
çıplak boz delik
çıplak -boz- delik
çıplakbozdelik.

Türkçesi Özdemir İnce

Wislawa Szymborska (d. 1923)

BAZILARI ŞİİR SEVER

Bazıları-
yani herkes değil. Herkesin çoğunluğu bile değil ama azınlığı.
Okulları hiç sayma, orada zorunlu,
ve şairlerin kendileri,
olsa olsa her bin kişiden ikisi.

Sever-
ama kimisi de tavuk suyuna şehriye çorbası sever,
kimisi yersiz övgüleri ve mavi rengi sever,
kimisi modası geçmiş atkı sever,
kimisi haklılığını kanıtlamayı sever,
kimisi bir köpeği okşamayı sever.

Şiir-
ama ne menem bir şeydir şiir?
Bir dolu sallantılı yanıt
verildi bu soruya.
Ama anlamıyorum ve anlamıyorum ve sıkıca tutunuyorum ona
düşmemizi engelleyen parmaklık gibi.

Türkçesi Tuğrul Asi Balkar

YÜZYIL DEVREDERKEN

Diğerlerinden çok daha iyi olacaktı, 20 inci yüzyılımız,
Ama bunu kanıtlayacak zamanı yok artık.
Yıllar sayılı,
adımı kararsız,
soluğu yetersiz.

O kadar çok şey oldu ki şimdiye kadar
olmaması gereken.
Olması gerekenlerse
olmadı.

İlkbahar olacaktı yolunda,
ve mutluluk da, öteki şeyler arasında.
Korku dağları ve vadileri terk edecekti.
Gerçek yalanın hakkından gelecekti.
Bazı felâketler

hiç yaşanmayacaktı bir daha
savaş gibi ve açlık gibi ve ötekiler gibi.

Bunlara saygı gösterilecekti:
savunmasızların savunmasızlığına,
güvene ve benzeri şeylere.

Kim bu dünyadan zevk almak istiyorsa
olanaksız bir görevle yüz yüzedir.

Akılsızlık komik değil.
Akıllılık neşe vermez.

Umut
o bildiğin aynı genç kız değildir artık
ve ötekiler gibi. Yazık.

Tanrı inanacaktı sonunda insana:
güvenilir ve güçlüdür,
güvenilir ve güçlü ama
hâlâ iki farklı beşer olduğuna.

Nasıl yaşamalı–bana bunu sordu birisi mektupta,
pek çok şey gibi bunu da
sormak istediğim birisi.

Yeniden ve her zamanki gibi,
ve yukarıda görüldüğü üzre
daha acil sorunlar yoktur
denenmemiş olanlardan başka.

Türkçesi Tuğrul Asi Balkar

VİETNAM

"Kadın, adın nedir?" "Bilmiyorum."
"Yaşın kaç? Nerelisin?" "Bilmiyorum."
"Niçin o tüneli kazıyordun?" "Bilmiyorum."
"Ne zamandır gizleniyorsun?" "Bilmiyorum."
"Niçin ısırdın parmağını?" "Bilmiyorum."
"Bizden sana zarar gelmeyeceğini bilmiyor musun?" "Bilmiyorum."
"Kimin tarafındansın?* "Bilmiyorum."
"Bu bir savaş, seçimini yapmalısın?" "Bilmiyorum."
"Köyün hâlâ yerinde duruyor mu?" "Bilmiyorum."
"Şunlar senin çocukların mı?" "Evet."

Türkçesi Tuğrul Asi Balkar

Zbigniew Herbert(1924-1998)

ÇAKILTAŞI

Çakıltaşı
kusursuz bir yaratıktır

kendisinin dengi olan
sınırlarını iyi bilen

çakılsı bir anlamla doludur
baştanbaşa

İnsana bir şey anımsatmayan bir kokuyla
ne ürkütüp kaçırır, ne isteklendirir

ateşi de soğuğu da
tamdır ve onur doludur

büyük bir pişmanlık duyarım
onu elime aldığımda
soylu gövdesi hemen
yapay bir sıcaklığa bürünür

-Kendimize uydurmalıyız çakıltaşını
bize sonuna dek dingin
ve saf bir gözle bakacak olan

Türkçesi: Gürkal Aylaı

Jeny Picowski (d. 1924)

Düş gördüm. Benliğimden uzak.
Var olduğumdan beri ve bulduğumdan beri kendimi.
bütün gün sırtımda taşıyarak
bilinmedik bir gecenin yıldızlı anahtarını.

Vaktiyle yoktum
O zaman gölgemdi
gösterin varlığımı.
Hoşça kal diyorum artık. Bundan sonra
görmeyeceğim bir daha seni!
Benden uzaklara git
gömül kötü bir uykusuzluğa
gözlerini açarak ve esneyerek.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Leszek Elektrowicz (d. 1926)

BULUT

Konuş ey bulut
haykırıyordum çatılardan
haykırıyordum kulelerden
Konuş ey bulut
koşuyordum ardından yelin
kaldırıp elimi
- koşuyordu o
-apak
koşuyordum durmadan
koşuyordum taş botlarla
haykırıyordum
Konuş ey bulut
sessizce geçip gidiyordu
- ölümü gibi bir canlının.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Adam Czerniawski (d. 1934)

SEN VE BEN

Pasın renkli kabuğunda
bir horoz olduk
uçmak için gazete parçalarına

yığmak için ince dallar.
Sonra dalgalı bataklık üzerinde
yellere bıraktık kalyonlarımı.

Açık denizde
gözlerimizden ırak
yalpalayıp sallanıyorlar.
Uğulduyor üstümüzde cılız ağaçlar
ve titreşiyor güneş.
Şu anda da
kıyısında bir ırmağın
ya da köpüklenen denizin
Yuvarlanıyor çakıllar
yuvarlanıp duruyor.

Böyle başladık konuşmamıza
bizim için konuştu
çıplak dalları kışın
ve bir meşeden yelkenli
uzaklaşıp gitti karadan.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Stanislaw Grochowiak (1934-1976)

COŞKUNLUK

İnsanın burun deliklerini genleştiren bir rüzgâr
böyle bir rüzgâr var işte
İnsanın çene kemiklerini donduran bir soğuk
böyle bir soğuk var işte
Sen benim için ne kekiksin sen gülsün
bir şey ay ışığında tatlı bir an kadar
ama bu kara yel
ama bu beyaz don

Kadının dudaklarını aralayan bir rüzgâr
böyle bir rüzgâr var işte
kadının kalçalarını aydınlatan bir ışık
böyle bir ışık var işte
Bende güven falan aradığın yok senin
ne de destek olabilecek bir omuz aradığın

ama bu tuzlu yağmur
ama bu yazdıklı ışık

Âşıkların vücutlarını kül eden bir ateş
böyle bir ateş var işte
âşıkların gözlerini yerinden fırlatan ölüm
böyle bir ölüm var işte
Ve işte Sevinç'in ıslak çayırlan üzerinde
yükseliyor bembeyaz bir fildişi kule
Temiz ateş gibi
Ve pürüzsüz ölüm gibi

Türkçesi: Özdemir İnce

HİÇBİR ŞEY KALMAYINCA

Bir gün çırılçıplak bir büyük
Zenginliğin ortasına oturtacağım seni
Su gibi ağır giysilerin olacak
Meyvelere güzel kokusunu veren kadın çorapları
Kocaman kocaman kasketler olacak
Ve türlü türlü metaller

Siyah bir manzaranın ortasında
Çırılçıplak görmek istiyorum seni
Bronzların şamdanların vazoların ortasında
Burcu burcu tüterken vanilyalı punç
Azgın köpeklerin burunlarına

Bir Rembrandt'ın böyle bir tutkusu olmalı
Ölüme gömülen Saskia'sının tararken saçlarını
Üzümün ağırlığıyla ona engel olmak istermiş gibi
Zincirlemek istermiş gibi şamdanların
O ölçüye gelmez paha biçilmez ışığında

Türkçesi: Özdemir İnce

Jerzy Harasymowicz (1934-1999)

Yıldızlara dedim ki
birer şamdan olun
ve her elde

yedi kollu şamdan
Kayın ağacına dedim ki
kır at
ol
Ve işte kişniyor kayın ağacı
kuyruğuyla
kovuyor kuşları

Kendime dedim ki
akgürgen ol
akgürgen ol
Ve binlerce
pas renkli yaprak
oldum

Ve gürültüm uğuldadı
her türlü diliyle
sonbaharın

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

UMUT

Hani bir başarabilirsek düşündüklerimizi eğer
Ve taşralı aklımızın
Ve özel gevezeliklerimizin
Küçük saksılarında büyüttüğümüz bütün güneşler
Aydınlatabilirse şu geniş ufku
Ve söylemek zorunda değilsek eğer dahi olduğumuzu...

Çünkü bunu bizden başkaları söyler
Ve kutsal ışıklar
Gökkuşağı gibi kutsal ışıklar
...Eeeh gevezelik boşuna
Hani bunu bir başarabilirsek Baylar
Hah işte o zaman içelim allahına kadar...

Türkçesi: Teresa Ciecierska-Chlapowa ve Oben Güney

İLKEL SİLOJİZM

Güzel olan hiçbir şey bedava değil
Gel gör ki güneşin batışı bedavadır.
Öyleyse güzel değil.
Ama Lord'ların cirit attığı "prima" bir lokalin
yüz numarasında kusabilmek için
Ödemek gerek fiyatını votkanın
Ergo.
Bu dans ahırında ayakyolu güzeldir
De, güneşin batışı değil.

Söyleyeyim size ki palavradır bu.

Güneşin batışını seyrettim
Ve ayakyolunu danslı gazinolarda.

O kadar bir fark görmüyorum pek aralarında.

Türkçesi: Teresa Ciecierska-Chlapowa ve Oben Güney

YABANCI DİLLER

Pipo içer mi baban
Evet babam pipo içer.
Yes my father smokes the pipe
Tekrar ettikçe bu cümle
Açacak sana dostum
Dün-
yaya bir pencere.
Şeytanın gözlerinden daha güzel mi güzel
Bir barda oturduğun zaman Brodway'de
Şüphesiz soracaklar sana o an
Pipo içer mi baban
İşte o zaman yapıştır cevabını dudağında gülümsemen
Yes my father smokes the pipe
Görüyor musun bak
Ne harika..

Türkçesi: Teresa Ciecierska-Chlapowa ve Oben Güney

PORTEKİZ

Portekiz şiiri, Ortaçağ'da lirik halk şiiriyle başlamış. Bu şiirler cantigas de amigo'nun (dost şarkıları) ilk örnekleridir. Daha sonra Güney Fransa'dan geçen "Provençale" şiirinin etkisiyle cantiga de amor (aşk şiiri) türü gelişmiştir. Bu lirik şiir örneklerine koşut olarak aynı dönemde (XII-XIV yüzyıl) satirik şiirin de geliştiği görülür.

Portekiz şiiri XVI. yüzyılda İtalyan şiirinin etkisi altında kalmaya başlamış. 1521-1526 yılları arasında İtalya'da yaşamış olan Sa de Miranda yurda dönüşünde Rönesans'ın. Dante'nin ve Petrarca Sonnet'sinin tekniğini birlikte getirmiştir.

1580-1680 yılları arasında Portekiz şiiri Gongora'nın devsel gölgesi altında yaşamıştır.

İngiltere, Almanya ve Fransa'da başlayan romantizmi Portekiz'e İngiltere ve Fransa'da sürgün yaşayan Almeida Garrett (1799-1854) getirmiş, ancak bu akım türlü olumsuz nedenler yüzünden bu ülkede, başarılı olamamıştır. Bu dönemin en ilginç şairi "erken-simgeci" ve "erken-varoluşçu" olarak kabul edilen sonnet ustası Antero de Quental'dir (1842-1891).

Portekiz şiiri XIX. yüzyılın ikinci yansında Guerra Junqueiro'nun önemli yapıtıyla büyük bir aşama yapmıştır.

XX. yüzyılın ilk önemli olayı 1915 yılında ancak iki sayı (mart, haziran) çıkabilen "Orfeu" dergisi çevresinde oluşmuş, dergi bu iki sayısıyla fütürizmi savunan "Modernist" akımı kurmuştur. Bu akımın üç önemli ozanı Mario de Sa-Canıeiro (1890-1916). Jose de Alma Negreiros ve özellikle Fernando Pessoa'dır. Yirminci yüzyıl Portekiz şiirinde bir dergiler egemenliği söz konusudur. 1932-1970 yılları arasındaki Salazar diktatörlüğü döneminde (aslında bu dönem 1974 Nisanı'na kadar sürmüştür) uygulanan baskı yöntemleri yayınevlerinin gelişmesini engellediği için şiir edebiyat dergileri çevresinde gelişmiş, ancak her zaman baskı altında gelişme yolları aramıştır.

Çağdaş Portekiz şiirine yön veren dergilerden biri de "Presança"dır. 1927-1940 yılları arasında yayımlanan bu derginin yaptığı en önemli işlerden biri. "Orfeu" hareketiyle daha sonraki kuşaklar arasında köprülük görevini yerine getirmesidir.

Daha sonra "Yeni Gerçeklilik", "Cadernos'cu" ve "Gerçek üstü-[illegible]" şiir akımları görülür. Bu uç kısımda da gerçekten yetenekli şairler [illegible]ayrılmış, savundukları estetik ilkeler doğrultusunda yetkin örnekler [illegible]vermişlerdir. "Yeni Gerçekçi" akımın en önemli şairi, 1951 yılından [illegible]itibaren yayımladığı "Yılan" (3 sayı), "Ağaç" ve "Kuşatma Haberleri" (1957-1961) adlı dergilerle Portekiz şiirini olumlu yönde [illegible]etkileyen Egito Gonçalves'dir.

Fernando Pessoa (1888-1935)

ERTELEYİŞ

Öbür gün, evet, en erken öbür gün...
Yarını, öbür günü düşünmeye ayıracağım.
o zaman çözümlenecek her şey, ama bugün değil...
Hayır, bugün değil, yapamam bugün.
Şu benim inatçı öznel nesnelliğim,
gerçek yaşamımın bölünmeli uykusu
şu tutulduğum ve bitmek bilmeyen yorgunluk
tüm dünyanın yorgunluğu bir tramvaya binmek için...
İşte öyle bir ruh...
En erken öbür gün...
Bugün salt hazırlanacağım.
yarın öbür günü düşünebilmek için
hazırlayacağım bugün kendimi...

Sonucu bu belirleyecek.
Şimdiden tasarladığım bir şeyler var ama kalsın;
bugün tasarı da yok
Olsa yarını ayırdım.
yarın oturacağım masanın başına
dünyayı yenmek üzere.
Ama ancak öbür gün yeneceğim dünyayı...
ağlamak geçiyor içimden
çok ve apansız ağlamak istiyorum
gösterilmeden içimden.

çok ve apansız ağlamak istiyorum
göstermeden içimden.
Hayır, fazla sormayın, bir sır bu
söyleyemem.

Çocukken bir hafta boyunca sevinirdim
pazar günü gideceğim sirke...
Bugün beni sevindirebilen tek şey
çocukluğumun bir hafta süren pazar sirkleri.
Öbür gün başka bir insan olacağım.
yaşamım zafer kazanacak,
gerçek yanların, zekâm, okumuşluğum
ve yetişkin her şeyim toplanacak
halka açıklanmak için...
Ama en erken ertesi gün sabah açıklanmaya;
bugün uyumak istiyorum, tasarı işi yarın.
Bugün, nasıldı yahu: hangi gösteri
yaratacak yeniden çocukluğumu?
Yaratsın ki gidip biletleri alayım yarın
büyük oyun için öbür günkü...
Hayır, daha önce değil...
Halkın karşısında öbür gün alacağım pozu
yarın çalışacağım.
Nihayet öbür gün görülecek
bugün olmadığım ben.
Öbür günden önce değil...
Ne denli üşürse sahipsiz bir köpek
işte öyle yorgunum ben.
Yorgunum sadece,
Sözümü yarına saklıyorum ya da öbür güne...
Evet, belki öbür günden önce değil...
Gelecek...
Evet, gelecek...

14.4.1928
Türkçesi: Gürhan Uçkan

Jose Gomes Ferreira (1900-1985)

GÜNLÜK 1968-1975

XXIX

Bir çiçekler devrimi mi?
Evet.
Ama örtmek için değil sadece
çiçek tozlarını yaslı Afrika'mızın
karanfilden bayraklarla.
Dişilikleri yemiş tadıyla yüklü
çiçekler gerek bize.

XXX

Kızıl kuşlar düştü ansızın
her gece öldürülen aydan,
ağaç kütüklerine kondular
bir mızrağın
erkekçe sivriliğiyle.
Gördük.
ateş örüyorlardı gagalarıyla,
kanat çırpıyorlardı,
yıldızların kanıyla alev alev.
ve direklerde
sallanıyordu
kanatları..

Bayraklar.

XXXIII (o yıpranmış çocukluk simgesiyle bitireceğim. Evimin karşısındaki bahçede bilye oynayan çocuk. Söyle. Şair, gerçek Devrimi'nin yıllık sevincini söyle!)

Bahçenin köşesinde,
kör gözlerle çevrelenmiş bu bulutlu günde.
yeri kazmaya başladı çocuk,

ansızın durdu, eli yanmıştı.
eli yanmıştı duru güneşin lekeleriyle.
parmak derilerinin
tatlı umudunu
geride bırakarak ölen
o tanrıların gömdüğü güneşin lekeleriyle.
Yansın,
elin,
bileğin,
kolun.
Duru Ateş'in alevi.
bir gün o alevle kuracaksın bir başka dünyayı.
gölgelerde bir başka beyazlık belirecek.
katillerin gölgelerinde bile.
Haklı bir dünya.
fabrikalar dünyası,
ağaçlar yaprak değil,
rüzgârını taşıyacak kadın saçlarının.
Her taşta, her yemişte, her gölde, her çiçekte,
her yanardağda.
tam ortasında gezegenin
çiçek tozlarıyla yüklü yüreğinin vuruşunu duyacak herkes
- yanık ellerin çocuğu.

Türkçesi: Ülkü Tamer

Miguel Torga (1907-1995)

PİCASSO

Altamira mağaralarının yeni bir ressamı
kurtarıyor imgelemin bizonlarını.
Yabanıl yumruğuyla Vulcanus'un, fırlatıyor
yenileşmenin ışın ve oklarını.

Bu yeni oğlu İberik'in
veriyor maddeye
yalın ve erden biçimlerini.

Yorgun ve eski ayinli
şu Avrupa toprağında
yitmemiş çocukluğun biçimlerini

Türkçesi: Özdemir İnce

PİRİNÇLİK

İki yüz kadın var orada. Bilinmez bir acıyı söylüyorlar
türkülerinde,
eğilmiş hepsi de görünmüyor yüzleri.
Türkü söylüyorlar, suyun ortasına dikilmiş,
yakıcı ağustos güneşi altında.

Yorgun bir sesle söylüyorlar Kuzeyden ve Güneyden.
Kısık sesle söylüyorlar ve sanki
ayaklarının altındaki insancıl kökte
çürüyor bir şeyler.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Adolfo Casais Monteiro (1908-1970)

AVRUPA 45

IV.

İnsanları ve evleri anlatıyorum
yaşayanları ve ölüleri:
geçmişi ve geri dönmeyecekleri...
Matematik olarak ispatlandığını söyleme.
ah! kuramlar sürme önüme!
Yıkıntıları ve açlığı görüyorum.
Nedensiz can sıkıntılarını,
kurbanların acılı yüzlerine yazılmamış vahşeti.
Gördüğümü ve düşlediğimi biliyorum yalnızca
trajedinin en alçakça en anlamsız yönünü.
Görüyorsam da inanmıyordum.
Her şeyi görmekle ya deli ya veli olacaktım.
haydutlar şefi ya da yollarda eşkıya
- fakat inanmıyordum gördüklerime.

insanları, evleri ve hayvanları seyrediyorum.
Sonsuz bir şaşkınlık içinde seyrediyorum.
ve kalıyorum öylece sessiz
insan olduğumu bilmenin acısı önünde
şöyle davranılabilir belki:
Onlar kanlı bir bataklığa çevirdiler dünyamızı.
bu ruh ve kan çamuru
eşya ve varlık
ve can sıkıntım hâlâ bir umut olup olmadığını soruyor,
kin de karışır bazı işlere çünkü...
Bırak beni ağlayayım, ağlayayım!

Gözyaşları yıkayacak insan olmak utancımızı
ve susmakla cinayetin bir kurum olmasını onaylamamızı.
ve biz ağlarken

bu dramın kendimizin olduğuna inanacağız belki de
bir zaman sonra bizimki de başkalarının acısı olacak,
bir anda ölüp gideceğiz, işkenceye uğrayacağız,
cesetlerin çürüdüğü bir toprak olacağız,
ağaçların özsuyu olacağız,
yağmalanmış evlerin acılı koynunda
- evet bir süre içinde acı olacağız...
Bilmiyorum niçin ağladığımı,
niçin titrediğimi, içimdeki ürpermeyi,
bu savaşta ne anam babam var, ne dostum,
her şeyin uzağındayım.
Bu düzenli ve fukara evimdeyim.
bir savaş yok kapımın önünde.
- neden titriyor ve hıçkırıyorum?

Söyle; ağlayan kim içimde? Ağlayan kim içimizde
Kıvrıntılarını izleyen yorgun ırmak gibi yolunda gidiyor
her şey burda.
Sokaklar, insanların ve arabaların bulunduğu sokaklar,
sonsuz panikleri haykıran canavar düdükleri yok artık.
öncekinden farksız yoksulluk...
Eğer her şey öteki günlerdeki gibiyse
Avrupa yanımızda olsa da yoksulluk ve ıstırap,
düş görmekte olup olmadığımızı soruyorum ara sıra.
dostsuz ve bilinçsiz bir varlık değilsek,
canlı olarak gömülmemişsek,
bu gözyaşlarına karşın hiçbir şeyi olmayan varlıklar
geç gelenler ve bu gece, artık seheri olmayan bu gece
çevremizde dolaşanlar var.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Sophia De Mello Breyner Andresen (1919-2004)

FERNANDO PESSOA

Gölgelere adanmış gerçek türkü
Senin hayatından çıkarılmıştır
insan olmamak cesaretin
Bir pusulaya dayanan gemiciliğin
Yıldızların olmadığı sonsuzluk denizinde
Senin kendine has doğru görüşün

Yarattın ölçülü şiirini
Ve sen dört yüzü olan bir tanrı gibisin
Ve sen birçok adı olan bir tanrı gibisin
Alınyazısının olmayan anıtısın
Şimdi olmayan varlığını koruyan
Ve yok olan yollarda
Toplanamayan otlara benzedin

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

İŞTE

İşte
Soyunmuşum bütün giysilerimden
Ayrılmışım büyücülerden, kâhinlerden ve tanrılardan
Yapayalnız kalmak için sessizliğin karşısında
Sessizliğin ve yüzünün güzelliği karşısında

Fakat sen yoksun arasında bütün yoklukların
omuzun dayanmıyor elin dokunmuyor
Senin bulunmadığın zamanın merdivenlerini iniyor kalbim
ve rastlıyor sana
Ovalarda ve sessizliğin ovalarında

Kapkaranlık gece
Kapkaranlık ve saydam
Fakat yüzün ötesinde donuk zamanın
Ve oturmuyorum sessizliğin bahçelerinde
Çünkü sen yoksun arasında bütün yoklukların.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

BİLİYORUM

Biliyorum, yalnızım ve donmuşum yapraklar arasında.
Hiçbir mağara saklayamaz beni artık
Varlığımdan kopmuş bir göl gibiyim
Gözlerimde sönüyor görüntüler.

Boşlukta yarattığın melodiyi
söylüyorum içimden. Düşüyorum görüntülerden
ölü bir kuş gibi donmuş toprağa
düşen kuru yapraklar gibi.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Jorge De Sena (1919-1978)

GELECEK İÇİN KASİDE

altın yaldızlı bir düş gibi
söz edeceksiniz bizden. Konuşmalar sessiz.
Hareketler ağır. Tatlılık, müzik.
Düşünce acı. Gülüş keskin.
Boşlukta geçip giden görüntüler.
özgürdük. Konuşuyorduk.
Bilgindik ve sevimiz
tatlılık ve sükûnla doluydu.

Azalmış, hüzünlü bir can sıkıntısıydı
sizin düşlerinizdeki.

Ve fırtınalar, düzensizlikler, haykırışlar.
Geçip gittiğini bilemediğimiz baharlar
şiddet, alay, kinci bir karmaşa
ne kadar yakınımızdaydı tepelerde,
hapisler, ölüm, satılık sevi.
gözyaşları ve savaşlar,
aradığımız yaşamın umutsuzluğu
- sizin düşlediğiniz altın çağda
bu hüzünlü can sıkıntısı olmayacak.

Ve gizlice, özlemli ve sevinçli.
bizi konuşacaksınız -bizi- bir düş gibi.

Türkçesi: Muzafer Uyguner

OSSONOBRA YIKINTILARINDAKİ ROMALI BAŞ

Yitip gitmiş baş, katı,
kesilmiş halinle ne kadar güzelsin.
hiçbir şey taşımıyorsun kudretli imparatorluktan:
Boş gözlerin bir şey anlatmıyor artık.
alaylar yürümüyor dudaklarında,
öldürülen ve tartaklanan
insanlar dolaşmıyor tepesinde burnunun.
Seyre dalman hayatın tatlılığı
sessiz sağduyunun soğuk değişmezliğinde
biraz -ve yalnız bir an- bırakıp
düşünceye delilik katmaya
zorunlu olduğunu bilerek,
Düşlenen bir erdem: tutsak,
vücudun hüzünlü saatlerinde, hiç kimse
giremez onun kalbine ve kocası
belki doğuran odur onu, hiçbir zaman
uzun uzun bakarak düşünmedi kendine dönüşü.
Yaşadı, öldü, sütunlar ve insanlar arasında.
çayırlar ve dereler, gölgeler ve ekinler.

Tiyatrolar, bağbozumları arasında, -peri gibi.
Fakat nerede? İmparatorluk geniş.
Bütün tanrılar onundu, tanrıların yüzü
yoktu. Ve insanlar,
tanrılaşmak için hazırdılar
kendi yüzlerini bırakmaya. Bu
yitip gitmiş baş direnmiş:
ne peri ne kadın, yalnız bilim
ve bizden bizi kurtaramayan.

Türkçesi: Muzaffer Uygun

Carlos De Oliveira (1921-1981)

KUŞKULU GECE

Odamda yapayalnız unutuşun ışığında yazıyorum.
Bırak da yazayım ilerleyen gecede:
Alacakaranlıktan bir parçayım.

Buruk tadıyım bu acılığın
yaratıldığım toprak kadar umutlu,
savaşın bize vaat ettiği tek yasa olan
gelecek barışın gerçeğiyim.

Masalların ve inançsızlığın uçurumlarıyla,
nerede olduğunu bilmediğim yerlerden geliyorum.
Fablların ve öykülerin hayvanını yaratan benim
gizli sevinciyim ben insanoğlunun.

öyle bir tutsağım ki
zorla kabul ettirilen bu bayağı sessizlikte,
kaç kez gömülmüşüm böyle
yüreğimin derinliğine.

Bırakın diyeyim diyeceğimi geceler boyunca
uykusuzluk nasıl da uzun ve zor.
İşte seherin aydınlığıyla süsleniyor dizelerim,
yeni vatanın toprağıdır çağıran bizi.

Ateşin alevleri kör edemez bizi asla
ve bu hüzün de benim değil artık.
Portekiz ağladığı için ağlıyorum ben
yaklaşan ışığı büyültmek için.

Evlerin üstünde duyuyorum yelin uğultusunu,
daha iyi dinlemek için duruyorum bir an:
Dönüp duran kuş mudur, denizle hüznün
yendiği bir halkın uçuşu mudur?

Sözlerin ve eşyanın mırıltısıdır bu
sesinin gölgesinin kucağında böyle:
Yıldızların ve gömütlerin dirilişidir bu
dünyanın uzanan kollarıdır bize doğru.

Ülkenin ve yelin gürültüsüdür
pencereme vuran ve bana yaz diyen:
Sensin, sevgilim ve siz, insanlar, düşünceler,
geceleyin de gören ve bana gelen hepiniz.

Yazarak tüketiyorum sürgün günlerimi
kımıldayan eşyanın karmaşası içinde.
Açık duruyor kitaplarım üstünde masanın
Beni öven sessiz sayfalar ile.

Meyveler gibi kesik, beni rahatsız eden
gerçeği aradığım olgular gibi kesin:
kitaplar basit, ateşli, doğru,
yasak bütün sertlikler.
.....
İnsanların ve eşyanın sesini dinleyerek,
Yaşama ve yellere bırakıyorum kendimi
- Sen inebilirsin sessizce
dizelerime, unutuşun ışığı.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Egito Gonçalves (1922-2001)

KUŞATMA HABERLERİ

Senin yansızlığını kullanıyorum,
ince yüzünü, duru güzelliğini
kapılar önünde yol gözleyenlere
kuşatma haberlerini iletmek için.

Çektiğimiz acıları anlatırsın onlara
saçlarımızı ağartan güç günleri:
duygularımızı anlatırsın, söylersin
saçlarına sakladığımız sözleri.

Anlatırsın onlara, beslediğimiz kini,
nasıl siperler kurduğumuzu çevremizde
- açlık ve acı gecelerine karşı
kurduğumuz o kin siperini.

Rahatça sıyrılır gözcülerden
o yansızlığın sıyrılır geçer,
fotoğraflar götürürsün yanında,
bir harita, iki mektup, gözyaşı.

Nasıl yorgunuz sessizlikte, onu anlatırsın,
nasıl sessizlik yiyor sessizlik içiyoruz,
nasıl yaralanıyoruz sessizlikte
ve nasıl ölüyoruz, anlatırsın.

Git bakalım elinde ışıkla,
surlar dışında kimi bulursan anlat,
anlat dünyamızı onlara,
korkularımız anlat, ölen şiirimizi.

Git bakalım, gazetelere anlat
duvarlara yaz asitle,
gördüklerini, bildiklerini dile getir,
iki akın arasında sana dediklerimi.

Söyle onlara, korusunlar
kurmakta olduğumuz kalelerin gizini...
Ama o kalelerden sarkan alev alev bir çiçek
duru adını açıklıyor dünyaya.

Bu kentte direniş var, söyle onlara
bombaların yıktığı bu kentte,
su azalırken, yiyecek tükenirken
ülke çoğalıyor, umut artıyor şimdi.

Türkçesi: Ülkü Tamer

SORGU SIRASINDA ÖLÜM

Sabahın üçünde, uzaktı uykum düşlerden.
Uyuyordu karım yanımda.
Gezdirdim kalçalarında elimi.

Sonbahar ayı parlıyordu yolların üstünde,
Kış gecelerini haber veriyordu rüzgârın soluğu.

Sabahın üçünde, hemen bütün arkadaşlar
uykudaydılar. İçlerinden biri, yalnız o.
dönüyordu gece işinden, yorgun argın.

Hora teptiği saatti ışıkların mezarlarda,
uykuyu haplarda aradığı saatti sürgünlerin.

Sabahın üçünde, uyumamıştı henüz karısı onun.
Bir atkı atmıştı sırtına, elinde bir kitap.
Kaçmıştı uykusu, yarım saat olmuştu ışığı yakalı

Vakit geçip gidiyordu sorgu odasında.
Bin vatlık iki ampul kesiyordu havayı.

Kalp direnmekten vazgeçti, sabahın üçünde.
İki görevlinin karşısında bir ölü adam.
ve iki kül tablası, içinde otuz izmaritle.

Türkçesi: A. Kadir-Afşar Timuçin

Eugenio De Andrade (1923-2005)

SENİ BEKLEYEN BİR IRMAK

Yalnızsın ve gece inmiş
doğu rüzgârına açık kente.
Bilmediğin çok şey var
ve sormak için artık geç.
Zaten yeterli sözler var
sonu için:
solgun, ağır ve terk edilmişsin.

Yalnızsın.
o büyük köprü karşılayacak
seni ırmağın üzerinde.
Teknelerin geçtiği suya bakıyorsun,
su karanlık, su yoğun
ve inliyor
gecenin leylaklarıyla, gecenin kuşlarıyla.

Bir an için unutuyorsun
tüm kenti ve onun imgesel işlerini,
isteklerini içine yatırmak için
küçük tabutlar biçen umut.
aynı acıları çeken köpeklerin
varlıklarını havladıkları
yanıp-sönen ve çıplak kenti.

Sanki çocukluğundaki yatağınmış gibi
bakıyorsun suya:
arka bahçenin duvarındaki sarmaşığı anımsıyorsun,
toplayıp attığın dağ çileklerini.
gönderdiğin el değmemiş sözcükleri
kana bulayıp geri gönderen arkadaşlarını,
sevinç gözyaşları ile seni kapıda bekleyen
anneni anımsıyorsun.
Suya bakıyorsun, köprüye,
sokak lambalarına
ve bir kez daha suya...
Orada:
su ya da orman
tertemiz gölge
ve uzun yaz günleri var.

Yalnızsın,
Perişan ve yalnız.
Ve gece.

Türkçesi: Gürhan Uçkan

Alexandre O'neill (1924-1986)

ELLER

Bir el olarak belirecek bir gün şefkat
çenende.

Baş ve işaret parmakları arasında,
şurda, burda.
çalış, iğne, elinde
lütfun.
Fakat zorunluluktur seni öldüren.
İşsiz eller, balıklar gibi
hüznün akvaryumunda.

iki elle yakalıyorum seni
sarıyorum vücudumu ve kucaklıyorum.
Temizlik, kara pisliğinle
güçlükle tanımlıyorum seni,
atıldığım ve beni fırlatan,
beni yadsıyan ve sonra kabul eden bu elde.

Tesadüfen bulunan bir kadın eldiveni
güldürür bizi. Bilinmez
belki de bir haberdir bu,
var olmayan elden.
ya da düşmüşse eldiven, belki
çift olmayan bir şeydir.

Yumuşak
elinle berber
başımın çevresinde ötüşen
bu demir kuşu kullan da
futboldan söz etmeden,
bu pamuk elle
tıraş et beni, zaman sıkıyor artık!

(ihtiyar fotoğrafçı)
çenende elin,
oh ne sersemlik, dön bana.
kendine güveniyorsan,
sonsuzluğa bak!

Nerde o şimdi?
Hangi elle çalışır?
(bir ressama)
hayranım bitkisel sabrına,
kökten büyümene,
kör ve usta küçük eline,
saf, tam ve sadık,
saygılı ve usta,
kâğıt ya da tuval üzerinde çalışan elin,
açan bütün pencereleri
düşlerimizin dünyasına
ve kalbimizi serdiğimiz
sokaklara açılan kapılarımıza...
Hangi güzel resim çizilmiş eline?

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Antonio Ramos Rosa (d. 1924)

YABANIL BAKIŞ

Ne gerçek canlanıyor gözlerimde
ne de sen:
Parlak vapurlar,
yaşayan toprak gibi tutuşmuş yenilik,
kolların kımıltısı, bir acayip karmaşa,
tam bir kumul.

Gözlerim düşlemiyor artık, buluyor.
Yüklü toprak dopdolu gene.
Göğün aydınlığında başlıyor soluk.

İnsanlar oynaşıyor ara-sıra.
Senin vaktindir bu.

Senin ateşinle kuvvetlendim ve besledim kendimi
bekleyişin sessizliğinde.
Parlıyor ağın.
toprak geçmiştir, deniz gelecek.
Çıplak ayaklı bir kadının yaklaşan adımları.
Dünya yepyeni.
Toprak aydınlık.

Gürültüler arasında dinliyorum seni.
Omuzlarına attığın atkı
değişken ve yeşil: uyuyorsun,
adını sormuyorum, yıkanıyorsun
doğurgan sıcaklıkta, meyveler ne güzel
seninle buluştuğum taş masada.

Pencereler solumakta ağzında.
Duvarların, balkonların müziği
yükseliyor göklere, yıldızlara.

Senin verimliliğini görüyorum ve artıyor susuzluğum,
karanlıkta doğuyor her şey yeniden.
İstiyorum açıkça sende bulmak kendimi.
Aynasız bırakmak kendimi, karmakarışık.
Sessizliğinde toparlanıp sarıyorum seni.

En doğru, en temiz, en canlı sensin.
Reddin büyüyor gökler kadar
üzerinde duvarın.

Hakkında bildiğim görmeden görmektir seni.
kaba bir kaçamak bu, gözkapaklarının altında bir deniz,
zorlu gözbebeği, büyük dalga,
kolaylık
merdivensiz, ağsız; yalnız ve şiddetli bir yel.
parçalanan güneşin çeperi,
olgun anıtı sonsuz ateşi.
kızoğlan kız, yeşil, gerçek,

aldığım soluk.
patlayış, taşın öpüşü.

Heybetli vücudun sızmamı
ister: saf adlar:
ağzın, kolların, ellerin adlandır,
toprakta ve duvarlarda.

Heybetli vücudun benden ister
güzel adları, ölmeyen adları:
toprağın, ateşin, yumrukların adlarıdır bunlar
aydınlık, yakıcı ve karanlık.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Antonio Maria Lisboa (1928-1953)

RENKSİZ GÖZLERİNE

Renksiz gözlerine değer veriyorum her şeyden çok
yararsız ellerine, yeşil ağzına

Düşürülmüş saatlerden konuşuyorum sadece, arabalardan

Bu pembe ayaklardan konuşuyorum

Konuşuyorum... Konuşuyorum... Konuşuyorum...

Buluttur ağaçlar yirminci yüzyılda
minicik kuşlar tarih öncesinin dev yarasaları

Evet, doğru, bu altın sarısı saç örgüleri

Gece yarısı sonra!

Madam, güneş battı izin verirseniz
gün sona erdi
şimdilik

Çocuk kir içinde, çamur içinde

Sağolun.

Türkçesi: Ülkü Tamer

BİÇİMLER, GÖLGELER

Biçimler, gölgeler, geceyi anlatan ışık
küçücük bir kuş
seni yitirdikten uzun süreler sonra
iki dev boşluk oldu kollarım
gözlerim havayla dolmuş iki bakraç

ve tanıdıktan sonra seni uzak bir sokakta
çiçeğe durmuş ağaçlara döndü bacaklarım
parmaklarım yosun tarlası

senin biçiminle anımsıyorum
bahçenin rengini

Türkçesi: Ülkü Tamer

Ana Hatheryl (d.1929)

SAĞLIKLI BELİRSİZLİK

Ben o kadar sessizken böyle gelme n'olursun
bahçede oturmuşum gözlük bile takmışım
n'olursun gelme
güçsüz ve gülümseyerek gelme
başını eğerek önüne
gelme
Öylesine yaklaşıyordum ki
yeniden yaratılmalara bile dokunacaktım nerdeyse
yere bakıyordum
hepsini görüyordum sağlıklı minicik taşların
sessizce oturuyordum bahçede
soluk alıyordum
duyuyordum damarlarımdaki kıpırtıları bile
o hafif kıpırtıları
her şey kendi doruğundan dökülüyordu
kollarım ağırlaşmıştı kendi ağırlıklarıyla

başka kanadım yoktu
Güçsüz ve sağlıklı çıkageldin ansızın
ve ansızın sert düğümü oldu bahçe
doğaya ilişkin bilgilerimin
Uslu sanrılarımdan geçiyorum şimdi
Sessizce oturuyordum orada
gözlük bile takıyordum
başını eğmiştin önüne
İçimi çalılar gibi saran bu duyguyu anla
anla n'olursun

Türkçesi: Ülkü Tamer

Alberto De Lacerda (1929-2007)

PİERRO DELLA FRANCESCA'YA ÖVGÜ

I.

Birden seziyorum ki çırılçıplak her şey
sessizliğin birden son bulması gibi
güçlü yontularda ve gölgenin evcilliğinde
bizimle ve yaşamla
biten bir uzun öykünün çınlaması.

II

Bildeğmemiş -yalnız bir ses. Vücut başka bir şey.
Vücut, günler gibi değişir daima.
Her şeyin dayanağı güneş
değişmez yalnızca.

III

Sessizlik
birden kırılması ışığın,
uyuyan vücutta doğan
gizli bir kımıltı,
birden uyanıyor zamanın sesi

müzik ve ölüm uçurumu
tanrıların bütün sesini duyuran
ve dünyanın ateşini.

IV

Tutamayacağım ölümsüz acı
dünyanın büyük dönüşü.
Sessizliğin çınlıyor.
Ellerin dokundu eşyaya.

V

Ölüm gibi mükemmeldir kar
seçtiği dudakların arasında konuşur.
Sabahları melekler de konuşur.

VI

Zamana bırakarak bitirdi beni
beni bul ve yönelt beni
kaderimin son bulacağı
ülkeye

VII

İyilik salıyor köklerini
el değmemiş başka günü müjdeleyen gecede.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Herberto Helder (d. 1930)

HARİTADAKİ O KENTİ BULDUM SESSİZCE

Haritadaki o kenti buldum sessizce
hızla: bir damla
karanlık. Kanda balıklar gibi atan
tozları buldum.
Hızla, sessizce, haritada-
başka renkte bir harf bulur gibi
yapraklar arasında.
meşelerde titreyen yapraklar arasında.
sessizce.
Ayçiçeğinde bir damla karanlık-
o mektup, o sessiz kent,
kan gibi atan.

Haritanın kuzeyindeydi kentim,
karanlık Avrupa denilen uzaklıkta.
Titriyordu balıkları
yapraklarda titreyen harfler gibi
bir başka rengin tozları: kendini bulan
bir ayçiçeği
Avrupa'da bir damla gibi.
O kenti buldum, dikenlerdeki harfler
biçilen tahtalara bakıyorlardı,
güller kadar ağır. Kuzeyindeydi
sessizliğin, sessizlikle biçilmiş
bir özsu damlası gibiydi.

Kanatlarım olduğunu gördüm düşen
bir armut gibi. O hızla
kent bana doğru uçtu haritada.
Kanda atan balıklar gibiydim -sessizliğin
balıkları, yapraklı balıklar. Yazdım
biçilmiş tahtaların üstüne

sessizliğimi. Karanlık özsu
akıyordu haritasından ayçiçeğinin,
o Avrupa haritasının. Kan karanlığında
titreyerek
bir başka rengin yapraklan gibi
o yaprakların harfleri gibi.

Yakalıyorum kentimi, kanat çırpıyor
haritanın göğünde. Yakalıyorum
yazdıklarımla onu,
içimde yapraklar titriyor,
Avrupa'da.
Kendime çekiyorum onu
karanlık bir aşkla: hızlanıyor balıklar
ve tozlar arasında buluyorum
o anıtsal harfi.
Seviyorum, akıyor sessizce
bir başka renkte biçilmiş bir tahtada:
uçan bir armut gibi.
Avrupa'nın ayçiçeği gibi.

Türkçesi: Ülkü Tamer

Melo E. Castro (d. 1932)

EV/EVLER

oturuyorum bu evin sessizliğinde
kutup rüzgârına açık
denize
buraya şimdiye açık

belkemiklerine yüklenen çatılar yok
sancılı kapıların

açıyorum kapıları
biliyorum giriyor zaman
bu eşyalar arasına
bu eve akıyor

her ırmağın arkasında bir ırmak
bütün ağırlığıyla

zamanın sapmasını belirtiyor biri

ev şimdi
eskiden beri rüzgârların sürüklediği
bir yelkenli

pencereler açık
duman tütüyor

güneş bu gir içeri

ama içimde
daralıyor yoğunlaşmış ev

ev beş benzer duygu
kuzeyin güneyin ortası

eve bakmak evi görmek
sert taşların tadı
duvarlar
uzayan gölgelerle lekeli

sınırlar özgürlükler
bu evin duvarları
döşeme tahtalarını sayan gözler

çiviler zamanın işaretleri
sonsuza
çimento tuğlalar su

daha da açılan pencereler
bu çığlığın dışında bulutlar
gümüşü

bu iskemlelere oturuyorum
beyaz duvarları sınırlayan
ve kırıyorum gecelerimi

geometrik yeryüzü

yaşamlarımızın yükseldiği
toprak temeller

ev
devinimin edilgen biçimi

elini uzatsan ufuk

bir çatı

güneşi alan
yağmuru kaçıran

Türkçesi: Ülkü Tamer

Luiza Neto Jorge (d. 1939)

KİMSE IRMAĞI İKİ KERE GEÇEMEZ

I.

Kimse ırmağı iki kere geçemez
ırmaklar ölüme akar çünkü
ya da
akarak yaşarız biz
ırmaklar ölürken.

Kaynağının en alçak noktasına tutturulmuş her şey
canlıları koşmaz
denizler koşar
buluşmamak için bir daha
o uzak eşitlikte.

II.

Biri daha ölecek
birkaç gün sonra
doğanın utkusu için
can verecek.

Yükselmeye başlar
yerler
bozulur büyü.

Yörünge çürür
güneş inanmaz.

Türkçesi: Ülkü Tamer

AİLE ALBÜMÜ'nden

Annemi anımsıyorum
sebze yerdi boyuna
boyuna bir şeyler
kemirirdi
"benim de en kötü yanım
sebze yemek"
derdi

öteki annem ışığa çıkarmıştı beni
elektrik ışığına
günışığının altına

üçüncü annem ise
aç olduğu için
her saat başı düşerdi
oturduğu gökdelenden

Babamı anımsıyorum
oturduğu koltuğu
gözlüğünü kederini
yerini soluğunu

Parçalara bölünüyordu albüm
bir kurt kemiriyordu çünkü onu
ailem semiriyordu
bir başka ailenin etiyle

Sevinçten de geçebilir
bir fotoğrafın gülümseyişi

Türkçesi: Ülkü Tamer

ROMANYA

Romalıların ülkeden ayrıldıkları 271 yılı ile 1521 yılı arasında, Boyar Neascu'nun Braşov belediye başkanına yazdığı mektubun dışında, Romanya'da yazılı edebiyat kapsamına girebilecek izlere pek rastlanmaz.

İlk Romen yazını kiliselerde ve Bizans etkisinde gelişti. Romenler Batı edebiyatıyla Yunanca aracılığıyla ilişki kurdular.

Romen edebiyatı XIX. yüzyılın ortalarına doğru Rönesans, klasik ve romantik dönemleri yaşamadan çağdaş oluşum evresine girdi ve Batı'dan gelen bütün etkilere ayrım gözetmeksizin kapılarını açtı. Bu yüzyılın sonlarına doğru Romen yazını toplumcu düşüncenin etkisine girmeye başladı ve ulusalcı, pastoral ve kırsalcı bir eğilim gelişti. Bu eğilime karşı çıkan şairler evrensel kültüre ve simgeci akıma bağlandılar. Ancak bu tür bağlanmaların dışında kalan Tudor Arghezi (1880-1967) gibi şairler Romen şiirinin kişiliğine kavuşmasına olumlu katkılarda bulundular.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra kurulan yeni Romen toplumunda toplumcu gerçekçi sanat görüşü ağır basmaya başladı.

Son yıllarda eskinin kalıtıyla yeni deneyimlerin olumlu birleşimini gerçekleştiren yeni bir şair kuşağı (Geo Rumitrescu, Ion Carion, Stefan Augustin Doinaş) ve yetkin yapıtlarını vermeye başladı.

Romen şiiri yüzyılımızda yenilikçi ve deneyci kimliğiyle dikkati çekmiştir.

Mihail Eminescu (1850-1889)

ODE

Bir gün gelip ölümü öğreneceğimden kuşkuluydum!
Ölümsüzcesine genç, paltoma sarılmış
Düşçü gözlerimi yalnızlığın yıldızına
Kaldırırdım.

Birdenbire sen çıktın yolumun üzerine
Acı, sen, o baldan da tatlı acı...
İçtim dizginsiz ölümün şerbetini son damlasına
Kadar.

Diri diri yanıyorum, kıvranarak Nessus gibi.
Zehir içmiş yiğit giysili Herkül gibi ya da.
Söndüremem ateşimi artık bütün denizlerin
Sularıyla.

Kendi düşümle, gözyaşlarımla tükeniyorum.
Kendi yaktığım ateşle, yalımlarla eriyorum.
Dirilir miyim bir gün parıltılar içinde tıpkı
Bir Anka gibi?

Yok olup gitsin artık o baş döndüren gözler!
Geri dön yüreğime sen ey kederli kayıtsızlık!
Sakin sakin ölebileyim diye, ver bana, bana
Kendimi ver.

Türkçesi: Özdemir İnce

YILLAR GEÇİYOR

Yıllar geçiyor -ovaların üzerinde upuzun bulutlar-
Ama artık bir daha geri dönmüyorlar.
Artık avutmuyor beni eskiden başımı döndüren ne varsa:
Masallar, çalgılar, oyunlar, boş inançlar.
Çocuk alnıma dinginlik armağanı getiren şeyler.
Anlamakta güçlük çekiyorum, oysa apaçık anlamları.

Bugün boş yere sarıyorsun beni gölgelerinle.
Gizemlerin saati, günün veda saati.

Hayatın geçmişinden bir ses koparmak isterdim,
Tekrar titreyesin diye sen, ruhum, onu duyunca.

Elim dolaşıp duruyor boş yere lirin telleri üzerinde.

Her şey yitip gitti gençliğin ufkunun arkasında
Ama tek sözcük çıkmıyor zamanın güzel ağzından!

Saatler, günler, aylar, yıllar yığılıyor arkamda.

Bense gittikçe gömülüyorum dipsiz karanlıklara.

Türkçesi: Özdemir İnce

George Cosbuc (1886-1925)

TOPRAK İSTERİZ

Yersiz, yurtsuz, aç, çıplak,
Taşıdım sırtımda insafsızca vurarak,
Köpeğindim çünkü!
Nerden kopup gelmiş, yabanın dölü.
Şeytanla uzlaşman varsa eğer,
Vur vurabildiğin kadar, köpeğin olalım gene,
Katlanırız bütün yüklere, sefalete
Eyvallah boyunduruğunuza, gem'inize.
Yeter ki toprak ver bize!

Bir ekmek kırıntısı dünden artmışsa
aldın elimden onu da
Çocuklarımızı sürdün savaşa,
Kızlarımızı yatağına!
Sövdün, ne din bıraktın ne iman,
Yabancı sana utanç ve inanç,
çocuklarımız kırılır yollarda açlıktan.
Acısı çöker yüreğimize,
Hepsine katlanırız, hepsine,
Hele toprak ver bize,

Göz koydun köyde mezarlarımıza,
Sürdün, tarla ettin birer birer,
Aç gözlü sabanın ardında
Sürüklendi kemikler.
Sızlattın çukurlarında kemiklerimizi
Ne umurunuzda! Sürdün damımızdan bizi
Soğuğa ve rüzgâra çırılçıplak,
Ölülerimizi bile topraktan çıkararak,
Ah, onlar için onlar rahat uyusunlar diye,
Toprak ver bize!

Bir şey daha bilmek isteriz biz de
Kalacak mı rahat kemiklerimiz
Biraz insaf olacak mı sizde
Dünyadan göçünce biz!
Öksüzlerimiz ya analarımızı
Kabrimizin başında isteseler ağlamak
Bilecekler mi hangi çukurdayız-!
Yok bize ölmek için bile toprak.
Oysaki dindaşız sözde.
toprak ver bize.

Vaktimiz yok hatta duaya bile
Zamanımız da sizin elinizde.
Oysa biz de taşıyoruz can.

Unuttunuz çoktan!
Yemin etmişsiniz sanki birlikte.
Hakkımız ve sözümüz olmasın diye!
Bağırsak, dayak var, işkence var,
Kıpırdamak zincirler, prangalar.
Olsa olsa kurşun verirsiniz tek
Toprak verin desek!

Ne gömdünüz bu toprağa siz?
Siz buğdayınızı, atalarımızı biz,
Koynunda analar, kardaşlar, bacılarımız var,
Çekilin yolumuzdan yabanlar!
Bizim toprağımız değerli ve kutsal
Beşiğimiz o bizim ve mezarımız
Koruduğumuz sıcak kanımızla
Ve ne kadar ıslattık onu ne kadar
Acı gözyaşlarımızla biz,
Toprak isteriz.

Gayri ne halımız kaldı, ne dermanımız
Böyle yaşamaya dilenci gibi
Yolunuza sebil oldu kanımız,
Yabanın dölleri!
Sabrımızı tüketmeye görsün
Açlık bizi diretmeye görsün
Tanrı korusun, görmeyelim biz o günü
Toprak değil, kan istediğimiz o günü
İsa da olsanız kurtuluş yoktur size
Mezarlarınızda bile!

1894

Türkçesi: Yusuf Nevzat-Muzaffer Reşit

ŞAİR

Ulusumun ruhunda erimiş ruhum ben
Onun sevinçleridir haykırdığım, onun kederi.
Yarasında duyduğu acıyım ben,
İçtiğin zehir yakar yüreğimi
Ecel, şerbetini sununca sana
Seçtiğin yol ne olursa olsun.
Orası tapınak olacak bana.

Ulusumun ruhunda erimiş bir ruhum ben,
Onun sevgileridir haykırdığım, onun kinleri.
Tutuşturan yelim ben, ateş olunca sen.
Bir tek iradeyiz biz, çünkü tektir her zaman
Ne varsa bizim olan, bizi kaygılandıran...
Kaynaksın sen, türkülerimin ereği.
Alın yazının dediğine uymayan
Tek söz çıksa ağzımdan
Yıldırımın hazırdır, yüce ve kutsal halkım.
Vurur ağzıma susturur beni!
nice kişilerin peşinde koştukları
Başkaları için ne boş şeylerdir ya.
Ama her şeyi bilir o, pergelini dünyanın
İki ucuna koyan, ölümle yaşam arasına.
Belli olmaz verdiği, bazı kara bazı ak
Oysa içimde yüreksin sen, yüreğinim senin de
Yüzyıllar gelip geçer açıp kapayarak
Kaderin ölümsüz defterini ve ben
Ruhundan bir parçayım, halkım benim.
Hiçbir zaman bölünmeyen.

Türkçesi: Muzaffer Reşit

Tudor Arghezi (1880-1967)

GECİKMİŞ SEVDA

Evet, karşılık verebilirdim tutkuna senin.
akıl olmaz diyordu, olur diyordu gönlüm.
Senin ateşine yanmam için sanıyorum ki
Fırtınalarla sürüklenip gideceğim ben.
Nerden çıktın böyle yalaz yalaz
Ateş yıldızlarıyla sarmak için dört bir yanımı?
Aldırmasan da şimdi ortada ve açık.
Çocuğum yerindesin benim,
Ya da çocuğum olabilirdin.
Aşkın kanatlanıp uçuşu hep birden olur,
Ayrım gözetmez, bir araya toplar insanları,
Önemi kalmaz yaşın, eşitlenir,
Tutkulu, ateşli ve çekici olur kadın.
Sen nasıl da tazesin, fidansın, yaşam dolu.
Senin olmamı istiyorsun, kuşkusuz, endişesiz,
Benimle ilgili ne varsa, seninle ilgili ne varsa.
Kurban edilmiş akşamdan sabaha.
Kendini bana vermek istedin, bırakıp dünyanı,
Benim şiir evrenime.

Türkçesi: Eray Canberk

İÇERİK

Toprak, tarlalar, hasatlar,
Hepsi benim omuzlarımda,
İnsanlar, sürüler ve hayvanlar,
Saban izleri,
Daracık yollar ve saz damlar.
Sis, yağmur ve rüzgâr
Hıçkırıklar, korku ve acı.

Nasıl sığdı içime ülkem?
Nasıl toplandı her şey üzerinde küreğin?
Ormanlar nasıl toplandı köhne vazoda?
Ve bütün deniz bir su bardağında?

Ben de
Aynı çamurdanım onlarla,
Hepimiz paçasıyız Tanrı'nın.

Türkçesi: Muzaffer Reşit

AKŞAM YEMEĞİ

Soğuk ve çamurda
Hırsızlar kafilesi yürüyor ikişer ikişer
Zincirler ayaklarında
Ter ve koyu çamuru yaratarak
Yemek hazır
akşam, yağmur çiseliyor ak
Kürek kadar ağır kepçe
Çorba dağıtıyor iki fıçıdan

Birkaçı insan öldürmüş
Birkaçı hırsızlık ya da bir düş için tutuklu
Neyse tümü bir arada-bükülmüş
Ha zengini yatırırsın- Ha yoksulu kaldırırsın
Hortlaklar bahçesi gibi-sürü
omuzları, kalçaları, ayakları eğri-büğrü
Kendi kanlarını götürüyorlar
Sıcak tasta sarımsı buhar

Türkçesi: Nevzat M. Yusuf

KÜF ÇİÇEKLERİ

Duvardaki çıplak hücrenin sıvasına
Tırnaklarımla yazdım
Karanlıklarda yalnızlığımla
Ne boğa, ne aslan, ne de kartal
Yardıma koşamadılar
Onlar çevreyi düzelttiler, taradılar
Luka için, Marku için, Joan için
Bunlar yaşsız dizelerdir
Çukur yırları
Günün koşukları
Şimdi gökçe tırnaklarım kör olunca
Salıverdim büyüsünler diye
Ve büyümediler

Büyüseler de belki duyamazdım
Karanlıkta, yağmur uzaktan geliyor
Parmaklarım acıyordu bir pençe gibi
Ve hiç yumruk olmuyordu
O vakit sol elimin tırnaklarıyla yazdım.

Türkçesi: Nevzat M. Yusuf

MEZAMİR

Masal kahramanı gibi karadan ve havadan,
Dolaştım ülkemin kırlarını ve ormanlarını;
Doruklara çıkınca gördüm uçurumlara açılan
Erişilmez yüksekliklerini, yüksek dağlarını.

Gecelerin o bilinmez parlaklığında, yıldızlar
Çağırıyordu beni göklere, bense çukurdaydım.
En uzun ve yakıcı çöl yollarını seçtim de
Bir iz bile bulamadım gene, hâlâ yollardayım.

Seni aradım dizelerimde, sözcüklerde, hecelerde,
Kâh, dizlerimin üzerinde, kâh, sürünerek yerlerde.
Bu sonsuz işkencede iyilikler umarak
İnandım ki muhtacım senin merhametine.

Uzun süredir yalvarıp yakarıyorum böyle
Kendimde buluyorum seni, inan ki seviniyorum.
Eşiğine yüz sürüp dualar okuyarak, seni,
Sürgülerde, zincirlerde, parmaklıklarda duyuyorum.

Bütün gücümle atılıp kırmak istiyorum engelleri
Sen geçiyorsun önüne, sıkılı bırakıyorsun elleri

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

George Bacovia (1881-1957)

BAHAR CANLILIĞI

Bahar,
Kokulu bir resim ve oyunu morların...
Vitrinlerde, bilinmeyen bir ozanın şiirleri;
Şehirde, soluk alışı valslerin,
Yeni bir baharı bu düşlerin ve görüntülerin...
Tatlı bir uzanışın ürpertisi; mırıltılar çevrede,
Parıl parıl ve yakıcı güneş.
Solgun bir işçi fabrikanın bahçesinde
Mavi göklere bakıyor mahzun mahzun.

Yıllanmış acılar üzerine bir yeni bahar,
işte köylülerle dolu kırlar,
Sanki kımıldıyor toprak, yüreği oynatıyor:
Her şey yerli yerinde ve kalacak öylece
Her şey beklenecek gene de duracak öylece.

Bilmem ne zaman söz edeceğim başka bahardan.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

GÖRÜNTÜ

Her taraf sessiz.. bir rüzgar
esmede ırmak üstündeki köprüde.. don
çözülüyor, kargalar...
Duygular, hayat.
Her zamanki gibi yalnızım...
Mor sis içinde dallar...
Irmağın köprüsünde esiyor yeller...
Vakit tamam., hayat.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Ion Vinea (1895-1964)

FİLDİŞİ

Sonunda, ölü saatlerin bitiminde,
Sert ve yüksek, günden güne,
Geceden geceye, yükseldi Kale
Çevremde,
Yapayalnız, bekliyorum. Sessizlik. Her şey çok uzak.

Çölde bir haykırış:
Rüyalar nerde? kayalar nerde? sen nerdesin anne?
Hata kimin? beni ayıran ne?
Duyan yok sesimi. Bana seslenen de yok.
Çok geç artık. Kale yükseldi gecenin ortasında.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Gheorghe Topiceanu (1896-1937)

YAĞMURLU SONE

Robenson gibi yapayalnızım,
Hiç kimse anmıyor adımı;
Ellerimle sürdüm sürgüleri
Rüzgâr bile çalmıyor kapımı.

Daha mutluyum sanırım herkesten
Herkes yitti gitti gözümde,
Bir kız saçı var yayımda:
Özgür, uçup duruyoruz göklerde.

Ey yeryüzünün güzel tanrıçası,
Sıkılıyorsunuz kalabalık içinde;
Bense özgürüm böyle göklerde.

Biliyorum ki tek dörtlük de yeterdi,
Ozan yalnız, kızı da çeyizsiz işte,
Nerde o eski günler, nerde?

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

YALNIZLAR

Uyu! Taptaze bir hava getiriyorum sana;
Titrek kandil de sönüp gitmiş masada.
Alacakaranlıkta parlayan mücevher gibi
Yalnız közler ışıl ışıl parlamada.

Yağmur ve fırtına vuruyor camlara,
Kapkara bir gece, göz gözü görmez dışarda.
Soluk alıp konuşan damlalıklar
Unutulmuş bir zamanı anımsatmakta.

Bir tek ışık bile yok perdelerde.
Bilinmeyen dostlar var biliyorum
Karanlıklarda paylaşıyorlar mutluluğu.

Yalnızım, karanlığı bekliyorum.
Artıyor gürültüsü dışarda yağmurun.
Kara gözlerini öpmek için eğiliyorum.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Zaharia Stancu (1902-1974)

DÜNYANIN BİR UCUNDA

Dünyanın bir ucuna varmışım
Tahta bir tepsiye dokundum tık tık
Bir kapı açan yok bana.
Yok bir merdiven uzatan
Uçmak, çıkmak inmek için.

Dünyanın bir ucuna varmışım
Tahta bir tepsiye dokundum tık tık
Boşuna tınladı tepsi boşlukta.
Yer yaşamakta, gökler canlı,
Dünyanın bir ucu ıssız baştan başa.

Sen ey gökteki ay, gel yanıma
Süngersi taşlarınla gel.
Akşam yıldızı gel yanıma
Ateştense ateşinle
Buzdansa buzunla gel.

Sabahın bakırsı yıldızı
Sen gel bari yanı başıma,
Güldense gülünle gel
Çiydense çiyinle...

Dünyanın ucu olmaz, ama vardım ucuna
Dünyanın bir ucunda iki büklüm yapayalnız,
Tam ucunda dünyanın.

Türkçesi: Yaşar Nabi

KIYIDA

Deniz, burası, burası kum,
Denizdim ben, kumdum ben.
Bir sesim, bir yüzüm olduğu gün
Olduğu gün başladı çilem.

Ne güzel olurdu!.. Ne güzel olurdu.
Bin yıl önce rastlasaydım sana.
Ne güzel olurdu... Ne güzel olurdu
Yüz bin yıl önce rastlasaydım sana!

Gökten çalardım ateşi... Çalardım ateşi
Prometeden önce, çok önce ondan,
Mağaramıza getirirdim, sana getirirdim onu
Yaz meyveleri gibi avuçlarımda.

Ceylanları vururdum oklarımla
Yaban sığırını ucu yakılmış kargımla
Göllerde cennet kuşunu yakalardım.
Cennetin ormanlarında verirdim sana.

Senin için altın balıklar avlardım
Şu masmavi denizde.
Olgun elmasını ayın koyardım önüne
Çoban yıldızının kırmızı kirazını.

Ah! Ne iyi olurdu, ne iyi olurdu
Dünya yaratılırken rastlasaydım sana.
Şimdi yapayalnız, kıyıda, yapayalnız,
Köpüklü dalgalar arasında görüyorum seni.
Kumda ayaklarının izini
Rüzgâr silmiş, silmiş sular...

Deniz burası, burası kum.
Denizdim ben, kumdum ben.
Kumdum ben, görmedin beni.
Denizdim... Deniz olacağım yeniden
Kumdum, kum olacağım yine.
Kum olacağım, kum, muhakkak.

Türkçesi: Yaşar Nabi

HÖYÜKLÜ ALAN

Yüklemiş yıldızları arabasına gece
Kasıp kavuruyor ortalığı bir rüzgâr.
Bir İskit kralı uyuyor şu höyüğün altında
Öbüründe Got kralı var.

Yatıyor kılıçları yanlarında sessiz
Ki ne gövdeler doğramışlardı hayatta.
Duruyor olduğu gibi kemik sapları ya,
Pas yemiş şimdi keskin yüzlerini.

Bir savaş yeriydi daha dün
Şimdi ekinlerin dalgalandığı şu alan.'
Çiziktirmeye kalk bir sopayla toprağı
Ya bir kırık kargı çıkar ya kalkan.

Bir ot yığınına uzanıyorum yorgun.
Uğultusu geliyor derinlerden savaşların.
Askerler, sakallı askerler, başlarında tolga
Ve eyerlerinde atlarının düşman kelleleri asılı.

Başıboş kafilelerde uzun arabalar dizisi
Salkım saçak kadınlar ve çocuklar uğultusunda.
Bilmiyorum bir rüyada mıyım, uykuda.
O günlerinde miyim tarihin yoksa?

Yok hükmü kralların, kalmamış kudreti
Bağırıp çağırmaya bize, vurmaya başımızı.
Yanmış sönmüş solukları
Bir ak alev gibi her biri.

Kelebekleriz biz de kanatları süslü
Şafakta doğarız yok oluruz akşamla.
Üstünden toz olmuş sevgilerimizin
Samanyolu akar, o köpük ırmağı.

Türkçesi Yahya Benekay

Mihai Beniuc (1907-1988)

KANIMDA

Hayır, hiçbir şey yok söyleyecek.
Herkes gelebilir oraya avlanmaya
İsteyen gelebilir bulanık sulara-
Sırt çevirdim güneşe bile.

Başı kesilmiş şakrak kuşuyum.
Seyrediyorum dev ağaçları:
Her dalda asılmış biri var.
Beni de öldürsünler istiyorum.

Siz, savaşlara doymayanlar,
Şu meyveleri tadın bir kez de!
Sonra bir şeyim kalmayacak söylenecek.
Çirkef kokuşup kaynaşıyor.

Her adımda, dört bir yanda.
Direniyorum üzerinde bu taşın.
Ah! bugünkü tarih
Ağlıyor, dostlarım, kanımda.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Eugen Jebeleanu (1911-1991)

ÖLÜLER

Sevmediğim ölüler,
Beni unutan ay gibi soğuk
Çıkıveriyorlar karşıma.
Sıkılmış dişleri ile görünüyorlar.
Görünmez bir kılıca benzer
Soğukluklar ile izliyorlar beni.
Gözleri kapalı.
Görmek istemiyorlar beni.
Dudakları kalkık
Ve hor görücü,
Yırtamaz bir kâğıt gibi.
Bu dudaklar der ki: -Bundan böyle,
Bizsiz yapın işlerinizi,
Bazıları der ki; -Hayır!
Belki de hiçbir şey demezler,
Bir şey söylemek istemezler.
Kayalar gibi çıplak
Ölüler çıkıyor karşıma
Ve yabanıl soğukluklar ile görünüyorlar
Ve hep
Emrediyorlar
-Kaç!
Sevmediğim ölüler.
Nasıl korunacağımı bilmediğim ölüler.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

KÜLÜN SESİ

Bilmem ki ben kimim;
her şey ben oldu çıktı.
kimim bilmem, ama ağırım, gene de ben benim
Hafifim, ama ağırım, uğursuzluk gibi.
Ben taş,
ben sonuna ermemiş yaşam.

Katiller, benimle oynamayın,
ben canlıyım, parmaklarınızda
atın isterseniz denizlere beni,
ben külüm, dururum sizin kabınızda.

Haydi kaçın, külüm ben, girebilirim
bir gölge gibi kapınızın altından,
çarpabilirim uyuyan yüzünüze,
külden dudaklarımla sizi öpebilirim.

Türkçesi: A. Kadir-Afşar Timuçin

Maria Banus (1914-1999)

MEKTUPLAR

Sis. Bir tekenin alnı gibi parlak bir gecede yazıyorum sana.
Ve yeşil ceviz kabukları gibi acı ağzımın içi,
Birbirimizi unuttuğumuz için yazıyorum ~~sana~~.
Gözkapaklarımızın kırpışmasıyla unutacağız diye
düşünüyorum.
Dinle, yürüyoruz. Birden düşüyor yüzüme dağınık saçlarım.
Rüzgâr esiyor.
Dallar, tozla ağırlaşmış, hafif bir uğultuyla arıyor
birbirini,
Bir söğüt ağacı, bir de deniz. Durduk: kum dolmuş
sandallarımı silkelemek istedim.
Hepsi bu. Ayak bileklerin daha sevimli benim için
göklerden ve topraktan.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

SAVAŞ ÇOCUKLARI İÇİN TÜRKÜ

Sürü geliyor, sürü gidiyor
Kurt kayıyor buzda
Sürü geliyor sürü gidiyor
Bir kara adam geliyor uzaktan,
Babam kuvvetli, öldürecek onu,
Karlar içine yatıracak onu...
Bir kara adam geliyor uzaktan.
Bir ninni söylüyor annem:
"Bir atlı ve onun mendili
Kapkara devi korkuttu..."
Bir ninni söylüyor annem.

Uyusun, küçük bebelerim, ninni,
Yarın, küller uçup gidecek
Yarın, çiftçiler ekin ekecek
Uyusun, küçük bebelerim, ninni

Uğuldayın, uğuldayın mitralyözler,
Oğlum uyanıp sesleniyor bana.
Kızım uyanıp sesleniyor bana.
Öldürün, öldürün mitralyözler!

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Gellu Naum (1915-2001)

DUVAR

Bir duvarım vardı
Gözlerimin önüne çekerdim, kör ederdi beni
Kulağımı kordum sağır ederdi
Dayandım mı üstüne yıkardı beni

Elimi uzatsam vururdu elime
Geçmek istesem söver sayardı
İri mor ve dörtgen bir duvar
Dörtgen tek penceresiyle

Ve her zerresiyle çağırırdı
Sözlerin ezdiği dişlerin yankısını

Türkçesi: Yaşar Nabi

HARAÇ

Burun içindir göz diş içindir çiçek
kan içindir at meyve içindir insan
ve sonra bu ölümsüz ev
ve ıslak keçe içinde bıçak
sis dolu çekmeceler
erdemden söz eden sandalye
mektup kutuları dolu kâğıtla
ve ayaklar ve kunduralara ve hüzünle
ve ağaç bir tüpte kelimeler
bilmemek nerede ve niçin olduğunu
her şey dengeli her şey dengeli

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

SUÇLU MUYUZ?

Her an yatakta ya da sokakta.
Tarlada, kilisede ya da ormanda
Gündüz, gece, şafakta öldürür biri.
Orda mıydık biz? Şaşkın bakışlarımız
Yadsır ve bulanır. Kızar, elimiz
Kabul etmez suç ortaklığını. Nerdeydik ya biz?
Bir kan lekesi, yaygın.
Geçer babadan oğula, bütün cephelerde.
Vuranın elini gördüm, düşeni gördüm.
Bağırdıklarını duydum... Gözlerim
Vuruşmanın kanıyla köreldi.
Ama sıcak silah aramızda hâlâ.
Nedir adı, bilemem. Bunca çocuğun
Ellerinde kullanılacak yanı yok artık.
Oyunlarında, gülüşlerinde, boş düşlerinde
Eski yüreklerini öldürmesini bilen çocukların.
Âşıklar bir delinin damarında dolaşır oldular
Sonra kireç söndürür onları.
Her ceset örtülü karanlıklarla

Bir karga sürüsü gibi. Her şey boş.
Nereye gidiyorduk? Çevre hep uçurum.
Hangi bayrağı açmalı şehrin üstüne?
Bütün öldürenlerin suç ortağıyız.
Bir alın yazısı bu, yok kurtuluş.
Suç ortağıyız ama kimin?
Kocaman bir tıkaç hazırlayın
Susturmak için çığlığı!

Henüz doğmamış çocuklar
Uyusunlar huzur içinde, suçlu değil onlar.

Türkçesi: Yaşar Nabi

Magda Isanos (1917-1944)

ŞARKILAR

Kör bir bülbül gibi şakıyorum.
Şarkı mı oluyorum, şarkı mı ben oluyor?
Öyle yükseliyoruz ki bazen
Tutuşuyor ruhum.
Yanıyor ruhum
Tanrının sesinin duyulduğu
Ölülerin yakıldığı odun yığınında gibi.
Perilere, meleklere, mucizelere inanıyorum.
Dostlarım, taçlar koymayın başıma.

İçimizdeki sessizlik kadar şarkılar var içimde.
Bazen, bilmeden duyuyorum gücünü
Ve diz çöküyorum önünde onların.
Melek görünüyor çevremde.

Dudaklarım donuk ve yakıcı, mırıldanıyorum:
Oh! İnsanları ve acılarını söylemeliyim.
Fakirleri, çocukları ve açları...
Ortasında ilahi korkunun.

Ateşin sözlerini duymaktayım
Nasıl yakmalıyım dünyayı
Ve nasıl kurmalıyım yeniden.
Sonra yapayalnızım, hiçbir şey bilmeden
Bana seslenen Tanrı'nın
Ateşli çalılığında.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Nina Cassian (d. 1924)

GÜZELSİN SEVGİLİM BENİM

Yağmurun perdesini ellerin geçer,
Okşar gülüm damlaları ellerin,
Ellerin incedir Anka'nın sekişinden.
Güzelsin, sevgilim benim.
Arıyor ellerin gecenin saçlarında
Yanıp sönen ve altın hışırtısıyla
Göğün sessizliğini dağıtan
Minik yıldızları...
Güzelsin, sevgilim benim.
Kar üstünde dolaşan ellerin,
iki mavi iz bırakıyor, bir kızak gibi...
Güzelsin, sevgilim benim.
Yazla gidiyor ellerin,
Gagaları açık iki turna sanki
Akıyor, artık görünmüyor...

Türkçesi: Melike Roman-Sennur Sezer

NE GÜZEL ŞEHİRDE YAŞAMAK

Havaalanı eve giden yol. Bükreş'te
Sonra o alışılmış soru:
Nerde çalışıyorsun? Nerde oturuyorsun...

Günlük hayat sana şükürler olsun!

Her tramvayın numarası ayrı güzel
beş, yirmi, yirmi altı ya da on iki
Dilersen yürü
Telefon et istersen.

Tramvaylar, telefonlar size şükürler olsun!
Haftanın yedi günü
çalışıp, harcadığı yedi çeşit gün.
bazen güceniktir günler
bazen da duygulu.

Heyecanlı, zengin haftalar size şükürler olsun!

Her gün bir bayrama dönüşebilir.
Ama bazen pazar günleri kasvetlidir.
Eşyalar soğuk. Kulakları sağır eder sessizlik
Bakardık
birden
kefeni çalıverir biri

Türkçesi: Melike Roman-Sennur Sezer

Alexandru Andritoiu (1929-1996)

MADRİGAL

İnce bir mendille
sallanan eliniz
ışığa doğru, aniden,
fışkıran bir kaynak gibi.

Söyleyebilir misiniz, hangi usta demircidir,
altın bir makasla kesilmiş
maviye tutkun,
eşarbınızın göğündeki?

Altına gidin ağaçların,
bir piyano gibi uğulduyor yaprakları,
ve parlayan suyun üzerindeki
şaşırtıcı tahta köprülerden geçin.

Biz de, seninle ben,
gizlerle dolu yola çıktık:
kristaller arasındaki gün gibi.
dizeler doluyor içime.

Karşı karşıya kalınca
seherle, pencerede,
selam yolluyor bana gök
eşarbınızdan

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Tiberiu Utan (1930-1994)

GÜZELLİK

Güzellik, ey garip kuş,
Bahçemde uçup duran
Ve sonra bazen konan
Dallardan birine
Ve ürperten onları.
Bu kadar yakından görmek.
Açılıp kapanan kanatlarını.
Mırıldanmak ve yalvarmak
Dursun diye bahçemdeki uçuşu.
Ve dursun diye ötüşü,
Dinlensin diye biraz.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

AYRILIŞ

Bırakıp gidiyorsun artık, ey gençlik;
Şölen bitti, boş bütün kadehler,
Karlar yağdı şakaklarıma.
Atıldı bütün köprüler arkamda.
Irmak ayırdı ikimizi,
Büyük yangınların üzerindeki
Duman gibi yitip gittin sen.
Geçip gitti gençlik sen yoldasın,
Çevir bana gözlerini...

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

YÜRÜYEN AĞAÇ

Nereden fışkırdım, nerdeyim şimdi,
Uzaklardayım benliğimden bile.
Yürüyen bir ağaç gibiyim
Hiçbir kökü olmayan.
Büyüyor sessizliği dünyanın
Beni dinlemek için susuyor ıssız orman.
Ey ağaç kardeşlerim, durun.
Beni fışkırtan gücü anlatacağım.
Yürüyen bir ağaç gibiyim
Hiçbir kökü olmayan.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Aurel Rau (d. 1930)

BOŞUN VE DOLUNUN GİZLERİ

Dilini ısıtıyordu güneşte
Çiçeklensin diye fırlatıyordu toprağa sırça parmağını
Hep üşüyor ve ovuşturuyordu ellerini
Ölüp ölüp gidiyor kunduralarını giyiyordu
Tarayıp duruyordu saçlarını kapatıyordu kilitli kapıları

Koşup koşup duruyor bakıyordu içinden buzların
Suya bakıp da daireler çiziyordu
Ve çözünce askılarını bacakları düşüyordu

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

AL ELMA

Al bir elma
üzerinde masamın.
Rengiyle efsunlamış
kâğıtlarımı, kitaplarımı, odamı.
Ala kesmiş her şey
Alevden bir dünya sanki.
Bir lekecik var
küçük,
ak,
yuvarlak
-gözyaşı gibi-
tam ortasında.
Bir yaprağın
marifetidir o.
Dikip gözlerimi
sılamdan gelen elmaya,
düşünüyorum,
anımsatıyor bir lekecik
büyüdüğüm bahçede
bana bakıp duran
tanıdık bir gözü.
arıların vızladığı çiçekli ağaçları,
yoncaları ve kaval seslerini,
ötüşen ardıç kuşlarını,
bütün çocukluğumu.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Nichita Stanescu (1933-1983)

DUYGUSAL ÖYKÜ

İşte daha az görüşebiliyoruz zamanla
Seni bekliyordum bir yanda
Sen öte yandaydın,
Bir testinin iki kulpu gibi.
Yalnız sözcükler uçuşuyordu aramızda,
Gidip geliyorlardı.
Kımıltıları görülüyordu yalnızca
Ve birden
Çöküyordum üstüne dizlerimin
Bir sözcükle düşen
Koşan bir aslanın ayağı altında
Ezilen otları görmek için.
Sözcükler dolaşıp duruyordu aramızda.
Gidip geliyorlardı.
Seni çok seviyordum,
Bir kasırgaya tutulmuş gibiydiler
Maddenin özüne benziyorlardı
Her şeyin köküydü onlar.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

İKİNCİ AĞIT

Her boşluğa bir tanrı.

Bir taş yarılsa, o saat
içine bir tanrı.

Bir köprü ikiye ayrılsın yeter,
o saat boşluğa bir tanrı.

Asfalt yollarda bir gedik mi açıldı,
hop içine bir tanrı.

Bir yerinizi kesmeyin sakın
bilerek ya da kazara,
o saat bir tanrı korlar yaranın içine,
her yerde, her zaman olduğu gibi
korlar bir tanrı.

önünde eğilelim diye,
her şeyi korur çünkü o tanrı,
her şeyi, kendinden kopup ayrılan.
Gözünü seveyim, savaşçı,
yitirme gözünü, aman,
o saat getirir korlar
göz çukuruna bir tanrı,
taşlaşır kalır orada.
Ve biz
yücelterek onu
oluştururuz içimizi...
Sen bile
yücelterek onu,
yücelttiğin gibi bilinmeyenleri tüm,
kalırsın ruhunun içinde kapalı.

Türkçesi: A. Kadir-Gülen Fındıklı

Nikolea Labis (1935-1956)

MEZAR YAZITI

Kesmek niyetinde değilim canlı güneşleri
Sönmüş yıldızlardan kıvılcım toplamak istemem

Fakat koyu sisi tutuşturmak istiyorum
Ve çağımın insanlarındaki düşselin üzümünü.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

SONUNCU TÜRKÜ

Yakut gagalı kuş
Öcünü aldı, öcünü aldı,
Artık okşayamam onu
Paramparça etti beni
Yakut gagalı kuş.

Ama yarın
Yakut gagalı minik kuşlar
Gagalarken yolları
Ozan Nikolea Labis'in
Parçalarını bulurlar belki.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

ÖLÜM MARŞI

Ey ortak çukurların ölüleri
Adsızlar ya da adı bilinenler
Mermiyle ya da yanarak ölenler
Toprağa karışıp gidenler
Niçin çıkıyorsunuz ay ışığına da
Bu akşam mırıldanıp duruyorsunuz
İçli şarkısını acının?

Duyuyor musunuz nasıl da
Uğulduyor bir orkestra gibi çalan
Kasırgalardan geliyor sesleriniz
Yok olunca yaşantımız
Bıraktığım boş hülyalarımı
çağırmaktasınız
Ey ortak çukurlardaki ölüler

Rahat yatın sıcaklığında toprağın
Ve iyi uykuların derinliğinde
artık engel olacağız
Ateşine ve vebasına savaşların
Çektiğimiz acılar
Büyük de olsa müthiş de olsa
Girişmeyeceğiz yeniden savaşa
Mermiyle ölmüş ve yanmış ölüler
Toprağa karışmış ölüler.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Marin Sorescu (1936-1996)

SHAKESPEARE

Shakespeare, yedi günde yarattı dünyayı,
İlk günü, gökleri, dağları yuğurdu,
Derin uçurumları,
Ruhları; ikinci gün, toprağı,
Denizleri, ırmakları, okyanusu
Ve bütün duyguları
Hepsini sundu Othello'ya, Jules Cesar'a
Hamlet'e, Antoine'a, Kleopatra'ya, Viola'ya
Ve saire ve saire.
Bunları alsınlar ve sonsuzluğun
Aracılığıyla taşısınlar diye
Gelecek kuşaklara.

Sonra her yandan çağırdı insanları
Öğretmek için onlara zevkleri;
Mutluluk zevkini, sevmek zevkini, acı çekmeyi,
Kıskançlık ve büyüklük zevkini.
Bütün zevkler dağıldıktan sonra
Gecikmiş kişiler çıka geldi.
Başlarını okşadı onların yaratan,
Elde bir şey kalmadığı için
Eleştirmen olun dedi onlara
Shakespeare'in eserinden kötü
Bir şey olamayacağını tanıtlamak için.
Dördüncü beşinci günleri Shakespeare
Gülmeye ve mizaha ayırdı
Yaratıp bir yığın hokkabaz,
Cambaz, perendebaz, madrabaz.
Altıncı gün ayrıldı
Yönetim işlerine.
Bir fırtına koparttı
Kral Lear'e öğretmek için
Hasırdan tacı taşımasını
Şahane kellesinde,
Görüp eski yaradılıştan hâlâ
Bozuk yanlar kaldığını
Yarattı Üçüncü Richard'ı.
Sonunda, yedinci gün, göz atıp çevresine
Başka yapacak şey var mı diye
Dolup taştığını gördü dünyanın
Baştan başa afişlerle. Vay canına!
Dedi yaratan, bunca emekten sonra
Güzel bir oyun seyretmeyi hak ettim ben de.
Artık çökmüş, bitmiş, sönmüş olduğundan
Azıcık ölmeye gitti kendi de.

Türkçesi: Yaşar Nabi

ALFABE

Farkına bile varmamıştı
İlk harfi yitirince

Devam etti konuşmaya
Bu harfi taşıyan
Sözcükleri
Kullanmadan hiç

Sonra bir harf daha yitirdi
Y'ydi sanırım bu
Ay'la yıldızlar
Kaldılar dışarda

Bir harf daha gitti M
Sevmek mutluluk
Gitti birlikte

Son harf
Bir hecenin ucunda
Sallanan bir diş gibi kaldı
Şimdi duyuyor, görüyor o,
Ama yaşadıkça konuşmayacak artık
Yitirdiği harflerden kurulu çünkü
Bu sözcük

Türkçesi: Yaşar Nabi

HASTALIK

Doktor, ölümcül bir hastalığım var
Şurda, canevimde,
bütün organlarım ağrıyor:
Gündüz, güneştir şu,
Gece, ay ve yıldızlardır bunlar.

Gökteki şu bulutta ağrım var,
Ama gösteremiyorum yerini,
Erkenden uyanıyorum sabahları
Bir kış hazzıyla.

Boşuna şu ilaçları alışım:
Tiksindim, sevdim, okumayı öğrendim,
Kişilere, düşünceler ilişkin
Bazı kitaplar okudum,
İyiydi, güzeldi.

Hepsi etkisiz kaldı, doktor,
Ve boş yere harcadım yılları,
Sanıyorum ki
Doğduğum gün
Yakalandım bu ölümcül hastalığa.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

KUTSAL ATEŞ

Biraz daha çalı çırpı atın
Güneşe,
Deniyor ki sönecek
Milyonlarca
Yıl içinde,
Ağaçtan eser kalmazsa,
Atın güneşe
Orman halini alacak
Ovaları,
Bir gün
Orman halini alacak
Dağları, ayı, göğü.

Her zaman
Bir şeyler atın,
Birkaç çalı çırpı,
Birkaç hayat,
Çünkü güneş çıtırdıyor hâlâ
Yüzlerimizde,
Güzeldir, çirkindir hesap verenler
Gece ve gündüz,
Birbirini izliyor mevsimler.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Nicolae Dragoş (d. 1938)

BU GÜN SENİN GÜNÜN GÜZELİM

Seni çiçeklerle karşılamalıyım
Dünyanın öte ucunda bile olsa

Güz gizlendi
güneşin ardına ve titreşen yapraklara

Güneş bile seni çağırıyor
yoksun görünürde

dünyanın öte ucunda çiçekler güler ağlar
bugüne düne...

Türkçesi: Melike Roman-Sennur Sezer

ROMANS

Kök olsam
gövdem ol isterim seni

Bir göl olsam gümüşten
Yüce bir çam ol koru beni

Usul uçan kartal olsam
Sen, özlemli şarkım ol derim

bir yolcuyum yeryüzünde
hep gezerim izinde.

Türkçesi: Melike Roman-Sennur Sezer

Cesar Baltag (d. 1939)

SEVGİLİNİN BALKONUNDAN

Al beni kollarına gece.
ak karların eğdiği kalçaların
Hafif hafif esen yelle
Irgalanıp duruyor öyle.

Ama görüyorsun ki iniyor güneş,
Al bir renge bürünüyor ağaçlar,
Bütün kış boyunca, her gece,
Salınacaksın genç bir gelin gibi.

El ele geçeceğiz seninle
Büyük Ayı'nın yüreğinden;
Bèrènice'in saçlarının arasında
Yatıp uyuyacağız seher vakti.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Ana Blandaina (d. 1942)

GEREKLİ OLAN

Yaşlı doğmalı
Usla koyulmak için işe,
Sonra karar vermek
İlk dört yoldan birine gitmek için
Sorumsuzca yürümek isteği içinde.

Daha sonra gençleşmeli, delikanlı olmalı,
Olgun ve güçlü, varmalı yaradanın huzuruna.
Sonra bir genç gibi aşka düşmeli,
Çocuklarımız doğarken çocuk olmalı.
Bizden yaşlı olunca onlar
Konuşmayı öğretmeliler bize, beşiğimizi sallamalılar
Ve küçülmeliyiz yavaş yavaş.
Üzüm gibi, bezelye ve buğday gibi...

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

SINIR

Ararım kötülüğün başladığı yeri
aradığım gibi yağmurun sınırını çocukluğumda.
koşardım var gücümle,
yağmur bir yanımda, kuraklık bir yanımda.
bir yer bulabilirsem, derdim,
oturup düşünceye bir dalabilsem orda.
Ama yağmur hep dururdu
ben onun sınırını bulamadan,
ve yeniden başlardı yağmur
bilemeden nereye dek uzandığını gökyüzünün.
Büyüdüm umutsuzluk içinde.
Var gücümle koşarım bugün de
bulmak için o yeri,
iyilikle kötülüğü ayıran çizginin
oturup üstünde
düşünebileceğim o yeri.
Ama kötülük her daim erer sona
bulamadan ben onun sınırını,
ve başlar yeniden
nereye dek uzandığını öğrenmeden iyiliğin.
Ararım kötülüğün başladığı yeri
bir bulutlu, bir güneşli olan
bu dünyada.

Türkçesi: A. Kadir-Gülen Fındıklı

Gabriela Melinescu (d. 1942)

TÜRKÜ

Zaman zaman dalıyorum çocukluğuma,
başım yastıkta, dalıp gitmişim...
Zaman zaman şöyle bırakıyorum kolumu,
parmaklar oynaşıyor bir peri masalında.
Zaman zaman saatlerle konuşuyorum,
ağaçtan bir güvercin sesleniyor oradan
yeni bir boş inancı anlatıyor bana
cambaz gibi binmiş de atın üstüne...
Zaman zaman,
tembelliğin ağında
bir yaşamı düşünerek
donmuş kirpikler dalgalanıyor...
Ağır ağır iniyor
yüzünden, kuyruklu bir uçurtma gibi
ve bir an öyle asılı kalıyor
elektrik tellerinin ortasında...

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

İon Alexandru (d. 1942)

TAY

Bu küçük, ıslak yüzlü tay,
minik kuyruğu ve ince burnuyla,
fırlayınca ışık içinden, ürperdim:
şaşkın bir bakış yerleşti yüzüme.

Önce bir dizinin üzerinde doğruldu tay,
sonra öbürünün, sonra da ayaklarından birinin;
dünya da böyle doğmuştu kaostan ansızın,
ilk anlarda böyle görünmüştü yeryüzü de.

Her yer kapkaranlıktı yeni doğan tay için
ama duyuyordu varlığını bir ışığın,
ve ağaçları, uzak bir ormandaki,
binlerce yıldırımın gürültüler yaptığı.

Yıldızların gürültüsünde uğulduyor ırmaklar,
canlı otların kokuları ile dopdolu rüzgâr
ve onların arasında her şeyden önce Yeryüzü
bir şeyler fısıldayıp duruyor güzel taya.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Adrian Paunescu (d. 1944)

SANA AİT BİRKAÇ ŞEY

Bir daha anlıyorsun ki bir insan ölüyor,
Belki dostun olacaktı senin
Ve herkesten daha iyi sen koruyacaktın onu
Yalnızlığa karşı.

Başka bir yıldız altında doğmuştu,
Sen çekip çıkaracaktın onu belki de
Yatağından taşmış
Ölümün insafsız sularından.

Bir daha kabul ediyorsun işte
uzak bir trajedinin belirsiz kokusunu.
Deli kanına giriyor ve herkes
Duyuyor seni suçlayan düşüşü.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

RUSYA

Rus dilinin sözlü yaratıcılık ürünlerinin yazıya geçirilmesine ancak XVIII. yüzyılın ikinci yarısında başlanmış, bu gecikme nedeniyle Slav oymaklarının Hıristiyanlık öncesi sözlü yaratıcılık ürünlerinden hemen hemen hiçbir şey günümüze ulaşamamıştır.

Yazılı Rus edebiyatının başlangıcı ise XI. yüzyıla uzanmaktadır. XII. yüzyıl ürünü "İgor Alayı Destanı" önemli bir şiirsel belgedir. Rus şairleri XVIII. yüzyıla kadar hece ölçüsüyle yazmışlar, XVIII. yüzyılda V. K. Trediakovski (1703-1768) ve M. V. Lomonosov (1711-1765) Rus diline özgü koşuku örnekleyerek bu şiirin yönünü belirlemişlerdir. Klasik şiirin önemli ustası Gavrila Derjavin (1743-1816), toplumsal içerikli şiirleriyle Aleksandr Radişçev (1749-1802), fabl ustası İvan Krilov (1769-1844), romantizmin ilk temsilcisi Vasili Jukovski (1783-1852) Puşkin öncesi Rus şiirinin belli başlı temsilcileridir. Aleksandr Puşkin (1799-1837) yalın ve sağlam şiir dili ve konu zenginliğiyle modern Rus şiirinin büyük kurucusudur. Mihail Lermontov (1814-1841) devrimci romantik şiirleriyle, Fyodor Tyutçev (1803-1873) yapıtının felsefi derinliğiyle, Afanasi Fet (1820-1892) lirizm ustalığı ve Nikolay Nekrasov toplumcu, halkçı şiiriyle (1821-1878) XIX. yüzyılın en önemli şairleridirler. XX. yüzyıl Rus şiiri simgecilik akımıyla önemli bir atılım yapmış, Valeri Bryusov, Aleksandr Blok vb. modern şairler bu akım içinde yer almışlardır. Akmeist akım içinde Nikolay Gumilyov, Anna Ahmatova seçkin ürünler vermiş, fütürist akım içinde de Velimir Hlebnikov, Vladimir Mayakovski gibi büyük çağdaş şairler yetişmiştir. 1920'li ve 30'lu yılların başkaca önemli şairleri arasında Sergey Yesenin, Boris Pasternak, Marina Tsvetayeva, Osip Mandelştam biçim arayışları, içerik derinliği, dilsel başarıları ve tema çeşitliliğinde çağdaş Rus şiirinin ulaştığı yüksek düzeyin seçkin temsilcileridir. 30'lu ve 40'lı yıllarda savaş, devrim temaları, felsefi konular, halk şiiri ve yaratıcılığına ilgi gözlemlenmiş, Mihail İsakovski, Aleksandr Tvardovski, Nikolay Zabolotski, Leonid Martinov gibi önemli çağdaş ustalar bu yıllarda belli başlı ürünlerini vermişlerdir. 50'li ve 60'lı yıllarda Rus şiiri Boris Slutski, Yevgeni Vinokurov, Yevgeni Yevtuşenko, Anndrey Voznesenski, Bella Ahmadulina ile modern arayışları, insanın güncel ve felsefi sorunlarını bağdaştıran ürünler vermiştir. Günümüz Rus şiirinde klasiğe, ulusal ve halksal geleneğe dönüş de etkili bir akım olarak kendini duyurmakta, bu eğilimler Slavcı, dar anlamda ulusalcı özellikler de taşımaktadır.

Aleksandr Puşkin (1799-1837)

SİBİRYA MADENLERİNİN DERİNLİKLERİNDE

Sibirya madenlerinin derinliklerinde
Bekleyin, yitirmeden gururlu sabrınızı.
Boşa gitmeyecek acılı çabanız
Ve düşüncelerinizin yüce amacı.

Bahtsızlığın sadık kız kardeşi
Umut, karanlık zindanınızda
Diri tutacak dinçliği ve neşeyi
Ve gelecek beklenen o zaman da:

Kırarak kilitleri aşk ve dostluk
Ulaşacak yanınıza.
Sürgün hücrelerinize nasıl
Benim özgür sesim ulaştıysa.

Düşecek ağır prangalar
Ve yıkılan zindanların kapısını
Aşarak sevinçle girecek içeri özgürlük
Ve kardeşleriniz uzatacak kılıçlarınızı.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

SEVİYORDUM SİZİ

Seviyordum sizi ve bu aşk belki
İçimde sönmedi bütünüyle.
Fakat üzmesin sizi artık bu sevgi
İstemem üzülmenizi hiçbir şeyle.

Sessizce, umutsuzca seviyordum sizi
Bazen çekingenlik, bazen kıskançlıkla üzgün.
Bu öyle içten, öyle candan bir sevgiydi ki
Dilerim bir başkasınca da böyle sevilin.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

ÖĞÜT

Keneler ve sivrisinekler
Çevrende uçuştuğu zaman gazete kalabalığıyla
Boş yere kafa yorma, harcama ince sözler
Karşı koyma bu küstah gürültüye ve çığırtkanlığa.

Çünkü mantık da üslup da sevgili dost
O inatçı sürüye boyun eğdiremez
Kızmak da boş; fakat kaldır elini ansızın
Ve şimşek gibi bir yergiyle onları ez.

Türkçesi: Ataol Behranıoğlu

TUTSAK

Zindandayım, nemli bir karanlıkta.
Beslediğim genç kartal, avluda,
Altında parmaklıkların çırpıyor kanatlarını
Gagalarken kanlı bir yiyecek parçasını,

Gagalıyor ve fırlatıyor, gözleri pencerede,
Sanki aynı arzuyu taşıyor benimle.
Bakışı ve çığlığıyla diyor ki tutsaklık yoldaşım:
"Vakit geldi artık, uçalım dostum, uçalım!

Bizler özgür kuşlarız, hadi davran!
O beyaz dağa doğru, daha öteye bulutlardan,
Denizin gökyüzüyle buluştuğu maviliklere,
Sadece rüzgârın ve benim gidebildiğimiz o yerlere..."

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

O'NA

Anımsıyorum o büyülü anı
Karşımda beliriverdiğin,
Uçup gidici bir hayal gibi,
Dehası gibi saf güzelliğin.

Bunluklarında ümitsiz hüznün,
Telaşın yorucu tasalarında,
Çınlardı o tatlı ses uzun uzun,
O güzelim çizgiler görünürdü bana.

Yıllar geçti. İsyancı dalgalarında fırtınaların
Dağılıp söndü eski hayaller,
Unuttum tatlı sesini senin
Ve silindi Tanrısal çizgiler.

Issızlıkta, karanlığında tutsaklığın
Sessizce uzayıp gidiyordu günlerim
Tanrısız, esinsiz, gözyaşsız,
Yaşamsız ve sevgisizdim.

Ve bir an geldi, uyandı ruhum:
Ve işte sen yeniden belirdin,
Bir hayal gibi, uçup giden,
Dehası gibi saf güzelliğin.

Ve yürek çarpıyor bir esrimeyle
Ve yeniden canlanıyorlar onda
Tanrısallıkda da, esin de,
Yaşam da, gözyaşı da, aşk da.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

BEN İNSANÜSTÜ BİR ANIT DİKTİM KENDİME

Ben insanüstü bir anıt diktim kendime,
Halkın yolu geçecek ordan,
Boyun eğmez başıyla daha da yükseklere
Çıkacak o Aleksandr Sütunu'ndan.

Hayır, büsbütün ölmem ben-ruhum kutsal lirdedir
Yaşayacak bedenim ve kaçacak çürüme-
Şu yeryüzünde yaşadıkça tek bir şair
Duyulacak ünüm her yerde.

Adım dilden dile dolaşacak tüm Rusya'da,
Ona özgü her dilde herkes bilecek onu,
Gururlu torunu Slav'ın, Finli, şimdilik yabanıl Tunguz,
Ve Kalmuk, bozkırların dostu.

Ve halk gönlünde taşıyacak beni uzun zaman,
İyi duygular uyandırdığım için lirimle,
Özgürlüğü övdüğüm için şu acımasız çağda
Ve merhamet uyandırdığım için düşenlere.

Ey esin, boyun eğ buyruğuna Tanrı'nın,
Övgüyü de iftirayı da umursama,
Ne hakaretten kork ne çelenk iste
Ve tartışma aptalla.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Mihail Lermontov (1814-1841)

ŞAİR

Parlıyor altın işlemesi hançerimin.
Gövdesi kusursuz ve sağlamdır.
Gizemli direnci çeliğinin
Doğunun savaşçılığındandır.

Dağlarda bir dağlıya çalıştı yıllarca
Hizmetine karşı ücret beklemedi.
Açtı birçok göğüste birçok korkunç yara
Deldi birçok çelik giysiyi.

Eğlenirken bir köleden de uysaldı, ama
Çınlardı bir söz kırdı mı onurunu.
O günler, oymalı, zengin bir süs ona
Yabancı, utanç verici bir giysi olurdu.

Onu, yiğit bir Kazak, Terek nehri ötesinde
Soğumuş ölüsünden almıştı sahibinin.
Sonra fırlatılmış, yatıp durdu uzun süre
Gezici dükkânında Ermeni'nin.

Şimdi öz kınlardan, savaşta hırpalanmış,
Yoksundur zavallı yoldaşı kahramanın.
Altın bir oyuncak halinde, şerefsiz ve zararsız
Parlayıp duruyor üstünde duvarın.

Artık özenli, alışkın bir elle
Onu silen, okşayan kalmadı.
Ve dua ederek şafaktan önce
Okumuyor kimse üstündeki yazıtı.

Şair! İşte bu gevşek çağda sen de
Böylesin! Yitirdin önemini!
O altınla değiştirdiğin kudrete
Dünya saygıyla kulak verirdi.

Güçlü sözcüklerin ölçülü sesiyle
Savaşçı ateşlenirdi savaşa.
Tütsü dua saatine nasıl gerekliyse
Kadeh şölene nasıl, gerekliydin halka.

Şiirin tanrısal bir ruh gibi kalabalığın üzerinde-
Uçup dururdu ve soylu düşünceler, yankılanan-
Çınlardı o çan gibi halkın bayram ve yıkım günlerinde
Kurultay kulesi üstünde çalan...

Yalın ve onurlu bir dil sıkıyor bizi şimdi, yalnız;
Eğleniyoruz parlak pullar ve aldatılarla.
Yıpranmış bir güzellik gibi ki yıpranmış dünyamız
Alışkındır kırışıklıklarını gizlemeye allıklar altında.

Ey alay edilmiş peygamber, yeniden uyanacak mısın?
Ya da intikam çağrısına hiçbir zaman-
Altın kınlardan çıkarmayacak mısın
Kılıcını, hakaret pasıyla kaplanan?..

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

HANÇER

Seviyorum seni çelik hançerim,
Parlak ve soğuk arkadaşım.
Bir Gürcü, öç gününe dövdü seni örste,
Özgür Çerkez, kanlı bir savaşta biledi.

Zambak bir el taşıdı seni bana
Ayrılık anında, anmalık olarak
Ve ilk kez kan değildi üstünden akan
Acının inciden gözyaşlarıydı, parlak.

O kara gözler, dikilen üstüme,
Gizemli bir tasayla doluydular:
Çeliğin gibi senin, titrek bir alevde,
Ansızın bulanıyor, parlıyordular.

Aşkın dilsiz güvencesi ve yol arkadaşımsın sen,
Seni hep örnek olarak göreceğim:
Değişmeyeceğim ben de ve ruhum hep
Senin gibi sert kalacak, demirden dostum benim.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

YALNIZIM GECENİN ISSIZLIĞINDA

Yalnızım gecenin ıssızlığında,
Taşlı bir yol ışıldar durur siste;
Çevre suskun, kulak vermiş Tanrı'ya,
Yıldızlar konuşur birbiriyle.

Gökyüzünde görkemli bir şölen var!
Toprak, mavi bir ışıkta dinlenir...
Kimi bekliyorum, aradığım ne?
Yüreğimi böyle daraltan nedir?

Beklediğim hiçbir şey yok yaşamdan,
Geçmişten de pişmanlık duymuyorum;
Özgürlük ve huzurdur aradığım!
Unutmak ve uyumak istiyorum!

Ama benim uyumak istediğim
O soğuk uykusu değil ölümün...
Yaşam da uykuya dalsın içimde,
Usul usul inip kalkarken göğsüm;

Gündüz gece, tatlı ezgileriyle
Bir ses türküsünü söylesin aşkın...
Yeşil dallarıyla ulu bir meşe
Eğilsin üstüme ve hışırdasın...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Nikolay Nekrasov (1821-1878)

DÜN, SAAT ALTI SULARINDA

Dün, saat altı sularında
Yolum Senna'ya uğradı.
Bir kadın kırbaçlanıyordu orda
Genç bir köylü kadını

Bir ses bile çıkmıyor göğsünden, sadece
Şaklıyordu kırbaç, kıvrılarak...
Dedim ki esin perime: "Bir bak!
Bu kırbaçlanan öz bacındır işte..."

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

SUSTU NAMUSLULAR

Sustu namuslular, kahramanca çarpışanlar
Duyulmaz oldu yiğit çağrıları
Onlar ki halk için haykırmışlardı
Oysa bugün dizginsiz, gaddar
Bir alçaklık seli kapladı her yanı.
Yurdum benim, zavallı, dilsiz yurdum
Dalıyor, seni kötü, kudurmuş bir kasırga
Tırpanlıyor diri, güzel olan ne varsa
Ve ben düşmanın zafer çığırışılarını-

İşitiyorum, şafaksız bir gecenin sisleri içinden
Sürüngenlerin, yırtıcı kuşların
Çığlıklarını, ölü bir devin cesedine üşüşen...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

EKİCİLERE

Ey bilim ekenler halk tarlasına
Eğer güveniniz yoksa o toprağa
Cılızsa ektiğiniz tohum
İnancınız az, gücünüz eksikse
Yüzünüz gülmeyecektir hasat gününde
Tanelerin boş çıkmasına hazır olun!

Nerdesiniz ey yiğit kişiler, dinç yüzlüler?
Gözüpek, kararlı ve bilinçliler?..
İleri!..
Bilge, iyi ve sonsuz olanı ekin
Ekin ve gözleyin
Halkın neler yaratabileceğini...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

KARGA

Zaman olur ki insan
Tek satır yazamaz doğrusu
Bir türlü çıkmaz akıldan
Zülfüyâra dokunmak korkusu

Bir sabah şafakla birlikte
Köyüme vardım: doğduğum, büyüdüğüm.
Yüreğim bildik bir üzgüyle-
Dolu, kafamda bir düğüm:

Yeni bir dönem, özgürlük, devinim
Belediyeler, demiryolları..
Ama zavallı yurdumda benim
Neden her şey hâlâ aynı?..

Yine o tasalı ezgiler
Duyageldiğimiz yıllardır
Aynı papaz efendiler
Ve aynı vaazlar: Ya sabır..

Evet, köylü zincirini kopardı
Ama hâlâ aç, cahil, esenlikten ırak
Nerdesin ey halkın sonsuz bolluk sırrı?..
Bir karga yanıt makamında gakladı: "Nifak!"

Baktım kurulmuş seninki
Üstüne telgraf telinin
"Ulan" dedim "yoksa beni
Başkente jurnal mi edeceksin?"...

Ne yalan söyleyim, korkmuştum bir kere
Bir güzel nişan alıp çektim tetiği
Karga cansız düştü yere
Titredi telgraf teli...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Fyodor Sologub (1863-1927)

UÇSUZ BUCAKSIZ, YABANIL STEPLER

Uçsuz bucaksız, yabanıl stepler
Soğuk, karanlık yurdum benim
Orada yedi bitirdi beni keder
Orada boğulup kaldı sesim!

Dünyaya Madagaskar'da gelseydim
Bir dil konuşurdum "a" sesiyle dolu
Aşkın ateşini ünlerdi şiirim
Çıplak dilberleri, Samoa'lı.

Evde çırılçıplak dolaşırdım
Al bir bez parçası dolayıp kalçalarıma.
Esrirdim, dönerdi sevinçten başım
Tropikal otları soludukça.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Vyaçeslav İvanov (1866-1949)

AŞK

İki ağaç gövdesiyiz biz, aynı yıldırımın yaktığı
İki aleviz, gece yarısı ormanında.
İki göktaşıyız, kayan, karanlıkta;
İki çatallı bir okuz, aynı yazgının fırlattığı.

Tek bir elin dizginlediği iki atız
Mahmuzunu tek bir elin vurduğu:
Bir çift gözüz biz, aynı bakışla dolu,
Aynı düşün, titreyen iki kanadıyız.

Bir çift acılı gölgeyiz;
O eski güzelliğin uyuduğu
Tanrısal mezarın mermeri üstünde.

İkimiz tek bir Sfenkiz kendimize
Aynı gizin, iki sesli ağzıyız biz,
Aynı çarmıhın iki kolu.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Konstantin Balmont (1867-1942)

YAKALADIM DÜŞÜMLE, UZAKLAŞAN GÖLGELERİNİ

Yakaladım düşümle, uzaklaşan gölgelerini
Uzaklaşan gölgelerini, sönen gün ışığının;
Bir kuleye tırmanıyordum ve titremekteydi-
Basamaklar, altında adımlarımın

Ne kadar yükseldiysem, daha bir açıklıkla belirlendi
Daha bir açıklıkla belirlendi, uzak ufuklardaki çizgiler
Ve kulağıma birtakım sesler gelmekteydi
Göklerden ve topraktan birtakım sesler

Çıktıkça yükseğe ben, parıldadı daha bir aydınlıkla
Daha bir aydınlıkla parıldadı, uyuklayan dağların dorukları
Onlar sanki bir veda ışığıyla, usulca
Dumanlı bakışlarımı okşuyorlardı.

Ve aşağılarda gece gelmekteydi artık
Gece gelmekteydi artık, uyuyan dünyaya
Benim içinse, güpegündüzdü ortalık
Yanıyordu güneş, solgunlaşan bir kızıllıkta

Öğrendim, nasıl yakalanır, uzaklaşan gölgeleri
Uzaklaşan gölgeleri, sönen gün ışığının
Çıktıkça yükseğe ben, basamaklar titremekteydi
Basamaklar titremekteydi, altında adımlarımın

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

İvan Bunin (1870-1953)

SENİN BİR CEYLAN GİBİ O MAHZUN BAKIŞINI

Senin bir ceylan gibi o mahzun bakışını
Ve ne varsa, öylesine yürekten sevdiğim o bakışta
Unutmadım, üst üste yığılan hüzünlü yıllarda
Fakat görüntün, zihnimde gitgide dumanlandı

Gün gelir, yürekte hüzün de söner artık;
Ne mutluluğun, ne acıların olduğu bir yerde
Düşler de anımsayışlar da silinir gitgide
Kalır sadece, her şeyi bağışlatan bir uzaklık...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Valeri Bryusov (1873-1924)

DUVARCI

- Duvarcı usta, duvarcı usta!
Kime ev çatılacak bu duvarlardan?
- İş üstü bizi lafa tutma
Bir zindan olacak bu, bir zindan.

- Duvarcı usta, duvarcı usta!
Orada kim gözyaşı akıtacak?
- Sen ya da seninkiler değil nasıl olsa,
Zenginsin, bir zorun yok ki çalacak.

- Duvarcı usta, duvarcı usta!
Orada kim eriyecek mum gibi?
- Bencileyin işçi oğlum belki,
- Bir yazıdır bu alnımızda, eski...

- Duvarcı usta, duvarcı usta!
Oğlun anımsar belki duvarı örenleri...
- Hey, git işine be, boşa çene yorma
Biliyoruz sen söylemeden de her şeyi...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Mihail Kuzmin (1875-1936)

İSKENDERİYE ŞARKILARI'NDAN

Eğer bir eski zaman başbuğu olsaydım ben
Boyun eğdirirdim Etiopya'ya ve Perslere
Devirirdim Firavun'u
Bir piramit yaptırırdım kendime
Keops'tan daha yüce
Ve
En şanlı kişisi olurdum Mısır'ın

Eğer usta bir hırsız olsaydım ben
Soyardım Menkaur'un mezarını
Satardım mücevherleri İskenderiyeli Yahudilere
Toprak alırdım kendime ve değirmenler
Ve
En zengin kişisi olurdum Mısır'ın

Eğer ikinci bir Antinos olsaydım ben
Kutsal Nil'de boğulan;
Güzelliğimle aklını başından alırdım herkesin
Adıma tapınaklar dikerlerdi yaşarken daha
Ve
En güçlü kişisi olurdum Mısır'ın

Eğer senin en değersiz bir kölen olsaydım ben
Yaşardım yerin altında,
Ve sen, geçerken zindanın önünden bir rastlantıyla
Yılda ya da iki yılda bir,
Görürdüm altın işlemelerini sandaletlerinin
Ve
En mutlu kişisi olurdum Mısır'ın

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Aleksandr Blok (1880-1921)

RUSYA

İşte, o altın yıllarda olduğu gibi
Aşınmış üç eyer kayışı sallanıyor yine
Ve renk renk üç tekerlek dingili
Dalıp çıkıyor eğri büğrü izlere...

Rusya, yoksul Rusya!
Külrengi köy evlerin senin
Ve rüzgârın taşıyıp getirdiği türküler
Gözyaşları gibidir ilk sevgimin.

Acımak elimden gelmez sana
Ben kendi boğuntumu taşımaktayım şimdi...
Git, istediğin büyücüye
Teslim et haydut güzelliğini!

Varsın büyülesin seni ve aldatsın
Yok olmazsın, yitip gitmezsin nasıl olsa
O güzel çizgilerin belki
Dumanlanır biraz, kaygıyla...

Ne çıkar bir kaygı daha eklenmişse
Çağıltılı nehre, bir gözyaşı daha damlamış ne çıkar
Sen o'sun yine, ormanlar, tarlalar...
Ve kaşlarına kadar nakışlı bir boyun atkısı...

Ve katlanılmayacak hiçbir şey yoktur artık
Sezilmez, nasıl akıp gittiği uzun yolların
Parlayıverdiğinde, uzakta bir yerde
Atkının altından bir anlık bakışın
Ve sakıngan bir tasayla çınladığında
Boğuk türküsü arabacının...

1908

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

GECE, SOKAK, FENER, ECZANE

Gece, sokak, fener, eczane
Anlamsız, donuk bir aydınlık.
Yaşa, bir çeyrek yüzyıl daha istersen;
Çıkış yok. Değişen hiçbir şey olmayacak artık.

Öleceksin-başlayacaksın yeniden
Tekrar edecek, eskiden olduğu gibi aynı şeyler
Gece, buzdan dalgalar kanalda
Eczane, sokak, fener.

1912

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

DURGUN YILLARDA GELMİŞ OLANLAR DÜNYAYA

Durgun yıllarda gelmiş olanlar dünyaya
Anımsamazlar geçtikleri yolları;
Biz, Rusya'nın korkunç yıllarının çocukları
Gücümüz yok hiçbir şeyi unutmaya.

Yakıp kavuran, kül eden yıllar!
Çılgınlığın mı, umudun mu kökü gizli sizde?
Savaş günlerinden, özgürlük günlerinden
Kanlı bir parıltı kaldı yüzlerde.

Uğultusu tehlike çanlarının
Dilsiz olmaya zorladı bizi.
Uğursuz bir boşluk kapladı
Bir zaman coşkuyla dolu yüreklerimizi.

Varsın, üstünde ölüm döşeğimizin
Uçuşsun bir karga sürüsü, bağırışlarla,-
Tanrım, seyretsinler âlemini senin
Kimler daha layıksa!

1914

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Andre Beliy (1880-1934)

KIRLARDA

Güneşin altın yuvarlağı
Portakal ve şarap renginde.
Alev alev parlıyor
Altından ırmağın üstünde.

Dili tutulmuş toprağın
Hava esrimesinden..
Kırlar altın renginde
Ve ufuk, uzakta görünen.

Işıklarla sarmaş dolaş
İniyorum bir hendeğe.
Kara, toprak kesekler
Engel oluyor yürümeme.

Kaçıp bu altın sağanağından
Irmağa vuruyorum kendimi.
Taze soluğunu, yeşil çayırdan
Geçiriyor gece yeli.

Güneşin altın yuvarlağı
Portakal ve şarap renginde
Uyumaya gidiyor
Ufkun gerisine.

Suyu çekilmiş bir kaynak gibi
Uçuyor yaşam, zorlu zamanlara.
Yorucu bir düş sanki
Dünyaya ilişkin ne varsa.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Velimir Hlebnikov (1885-1922)

HAYVANAT BAHÇESİ

Hey Bahçe. Bahçe!
Orada demir parmaklık, kardeşlere kardeş olduklarını anımsatan ve kan dökücü çatışmayı durduran bir babaya benziyor.
Almanlar bira içmeye gidiyorlar orada.
Yosmalar vücutlarını satmaya.
Kartallar, henüz akşamı olmayan bugünle sonuçlanan bir sonsuzluk gibi oturuyorlar.
Deve Budizm'in gizlerini biliyor orada, ve Çin'in nazlı kırıtmaları gizli onda.
.....
İnsanların giysileri göz alıcı.
Almanlardan sağlık fışkırmada.
Kara bakışı tümüyle kışa, gagası ise bir sonbahar korucuğuna benzeyen kuğu, kendisi için bir parça sakıngan
orada.
.....
Gergedan kırmızı-ak gözlerinde devrik bir çarın sönmez öfkesini taşıyor ve tüm hayvanlar arasında sadece o gizlemiyor insanlara duyduğu hor görüyü, tutsakların isyanına duyduğu hor görü gibi. Ve-Korkunç İvan gizli onda.
Martılar uzun gagaları ve gözlükle çevrelenmiş gibi soğuk, mavi gözleriyle, uluslararası işadamlarına benziyorlar
.....ve kapıyorlar foklara atılan yiyecekleri
Orada, Rus'ların usta başbuğlarını "şahin" diye adlandırarak yücelttiklerini, ve bir Kazak'ın gözüyle bu kuşun gözünün aynı şey olduğunu anımsayarak, Ruslara savaş işinde kimlerin öğretmenlik yaptığını anlamaya başlıyoruz.
Orada filler boru gibi bağırışlarını unutmuşlar, bir zavallılık yakınışı gibi bağırmaktalar. Belki de pek fazla değersiz görüp bizi, değersiz sesler çıkarmayı iyi bir zevkin göstergesi saymaya başlamışlardır? Kim bilir.
Orada birtakım çok güzel olanaklar ölüyor hayvanlarda...

1909

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Nikolay Gumilyov (1886-1921)

ÇAD GÖLÜ ŞİİRLERİ'nden

Bugün her zamankinden daha çok hüzünle dolu bakışların
Dizlerini kavrarken ellerin nasıl da ince;
Dinle, uzakta, çok uzakta, kıyılarında Çad nehrinin
Narin vücuduyla bir zürafa gezinmekte.

Bilsen nasıl düzgün ve yumuşak bir uyum var bu vücutta
Ve derisini büyülü bir nakış süslemekte
Bu nakışla, ay yarışabilir ancak
Kırılıp salınırken görüntüsü geniş nehirlerde...

Renkli bir gemi yelkenine benziyor uzaktan
Koşusu, akan bir su gibi ya da bir kuşun sevinçli uçuşu gibidir
Biliyorum, gizlenirken o gün batımından mermerden mağarasına
Dünya inanılmaz güzellikte şeyler görmektedir.

Gizemli ülkeler bilirim ben, sevinçli masallar
Kara bir kızdan, sevdalı prensten söz eden;
Ama öyle uzun bir zaman ağır bir duman çektin ki içine
Yağmurdan başka bir şeye inanmak istemezsin sen...

Tropikal ormanı nasıl anlatabilirim sana
Palmiyeleri, kokusunu akla gelmez bitkilerin...
Ağlıyor musun?.. Dinle... Uzakta, kıyılarında Çad nehrinin
Gezinmekte narin vücuduyla bir zürafa...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Nikolay Klyuyev (1887-1937)

SEVERİM ÇİNGENE OBALARINI

Severim Çingene obalarını
Islığını ateşin, kişnemesini tayların
Ayışığında hayaletler gibi duran ağaçlan
Gecede, madeni bir hışırtıyla dökülüşünü yaprakların

Severim mezarlıklardaki bekçi kulübelerinin
Kapanık ve ürkütücü kuytuluğunu
Uzak çan sesini, tahtadan oyulmuş kaşıkları
Üstlerine dualaların işlenmiş olduğu

Severim diri sessizliği ve akordeon sesini gecede
Ot ambarından yükselen buğuyu, üstüne çiy damlamış keneviri
Benim bu uçsuz bucaksız sevgilerime
Şaşıracaktır gelecek kuşaklar belki

Varsın şaşırsınlar; gülen gözlerimle ben
Yakalarım karanlığın ve ışığın masallarını.
Severim tahıl yığınlarını, boğuk bağırışını saksağanın
Yakındaki ve uzaktaki koruları ve ırmakları...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Anna Ahmatova (1888-1966)

ŞİİR
İnsanların yakınlığında gizli bir sınır var
Ne tutku aşabilir onu, ne delice sevmek;
Varsın, tüyler ürpertici sessizlikte birleşsin dudaklar
Varsın, aşktan parça parça olsun yürek...

Dostluk da güçsüz kalır burada
Yüce ve ateşli mutluluk yılları da
Kayıtsızken ruh ve yabancıyken
Şehvetin ağırkanlı yorgunluğuna

Çılgındır o sınıra varmak isteyenler
Ve ona ulaşanları paramparça eder tasa...
Neden çarpmıyor anladın mı şimdi
Yüreğim, okşayışlarının altında...

1915
Türkçesi: Ataol Behramoğlu

SON KARŞILAŞMANIN ŞARKISI

Buzdan bir el kalbimi sıkıştırıyordu sanki
Ama rüyada yürüyor gibiydim;
Sağ elimin eldivenini
Çıkarıp sol elime giydim

Bitmez tükenmez gibi geldiler bana
Oysa topu topu üç taneydi basamaklar
"Benimle öl..." diye fısıldadı
Akçaağaçların arasından sonbahar

"Aldatıldım ben... Üzgünüm...
Uçarı, kötü yazgım aldattı beni..."
Dedim ki "Ben de ben de öyleyim...
Ölürüm... ölürüm seninle sevgili..."

Son karşılaşmanın sarkısıydı bu
Dönüp bir kez daha baktım karanlık eve:
Yatak odasının penceresinde
Mumlar, kayıtsız, sarı bir ışıkla parlıyordu...

1911

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

ESİN PERİSİ

Geceleyin beklerken gelişini onun
Yaşamım pamuk ipliğine bağlı sanki
Gençlik, şan, özgürlük nedir ki
Karşısında o güzeller güzeli konuğun·

Geliyor kavalıyla, kaldırıp peçesini
Ve takılıp kalıyor gözlerine gözlerim
"Sen miydin?" diyorum "Cehennem'in sayfalarını
Yazdıran Dante'ye?" Yanıtlıyor: "Bendim." .

1924

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Boris Pasternak (1890-1960)

MART

Kan ter içinde bırakıyor güneş,
Dere coşup çağıldıyor, sevinçten delirmişçesine;
Hamarat bir sığırtmaç kadın gibi
Yapacak yığınla iş var baharın elinde.

Kar öksürmede, kansızlıktan dertli,
Filizlerin mavi damarları güçsüz daha.
Fakat, yaşam tütmede inek ahırından
Yabaların dişlerinden sağlık fışkırmada.

Ah, bu geceler, bu günler ve geceler!
Gün ortasında çıtırtıyla çözülen karlar
İğne ipliğe dönmüş çatı buzları
Uykusuz, geveze ırmaklar!

Tüm kapılar ardına kadar açık, at tavlası, inek ahırı,
Güvercinler yulaf topluyor karın üstünde,
Doldurmada taptaze kokusuyla havayı
Bütün bu canlılığın nedeni olan gübre...

1946
Türkçesi: Ataol Behramoğlu

KIŞ ŞİİRİ

Kapı açıldı, buharla doldu mutfak,
Soğuk, yuvarlana yuvarlana daldı içeri,
Her şey eskisi gibi oluverdi bir anda
Çocukluk yıllarındaki o akşamlar gibi

Hava kupkuru ve tertemiz
Ve dışarda, beş adım ötede
Süklüm püklüm duruyor kış
Yüzü tutmuyor içeri girmeye

Kış. Ve işte her şey ilk kez başlıyor sanki.
Ağarmış uzaklıklarına doğru kasımın
Uzaklaşıyor aksöğütler
Değneksiz ve rehbersiz körler gibi.

Nehir buz tutmuş, donmuş sepetçi söğüdü.
Ve konsol üstünde bir ayna gibi
Bir buz tabakasına, enlemesine
Yerleşmiş kara gök kubbesi.

Ve karşısında onun, yol kavşağında,
-yarı yarıya kara gömülmüş kavşakta-
Seyrediyor bu aynada kendini
Kayın ağacı, saçında bir yıldızla.

Ve gizlice sezmektedir ki o
Kış, harikalarla doldurmuştur her yeri;
Kır evini, uzakta görülen,
Ve kendi tepelerini...

1944
Türkçesi: Ataol Behramoğlu

TÜRK KADINI([14])

Her şey yüklenmiştir senin ufacık omuzlarına:
Vicdanın yan bakışları, çıplak hoyrat benliğimiz
Ortalıkta paldır küldür ve tehlikelerle dolu-
Boğulmuş bir kadın gibi, sözlerim sağır ve dilsiz.

Kanatları parıltılı, al solungaçları kıvrak,
Şaşkın ağızları sessiz özlemlerle değirmidir,
Balıklar telaş içinde debelenir, kanat çırpar.
Yarı canlı etin ekmek olsun, al, onlara yedir.

Biz başkayız, mercanlardır dünyayı dolaşan, sonra
Buluşunca kabarcıklar çıkaran yosunlu yerde.
Bizimki kanı sımsıcak gövdedir ve lâdos gibi
Kaburgacıklarla ıslak parıltı bomboş gözlerde.

14 Şiirin adını Anna Ahmatova koymuştur.

Gelincikler topluyorum kaşlarının ürkütücü
Tarlalarında. Aşıkım bir dışarı bir içeri
Solungaç gibi çırpınan küçük al dudaklarına
Sancaktaki aya nasıl vurgunsa bir yeniçeri.

Hınca kapılma, sevgili Türk kadını, ikimizi
Kıskıvrak çuvala tıkıp Karadeniz'in o derin
Sularına atarlarsa. Kendim de yaparım bunu
Kara suyunu içerken ağzından çıkan sözlerin.

Sen avut alınyazısı ölüm olanları, Meryem?
Korkutup kaçırmalıyız, uyutmalıyız eceli.
Duruyorum kıyılarda sarp kayaların üstünde.
Gitmeli başımdan ecel, bir an daha beklemeli.

Şubat, 1934
Türkçesi: T. S. Halman

Vera İnber (1890-1972)

BAHAR, PIRIL PIRIL BİR PAZAR GÜNÜ LİMANDA

Bahar. Pırıl pırıl bir pazar günü limanda.
Dinmiş kulak tırmalayan uğultusu vinçlerin
Sıcak bir taşın üstüne tünemiş sinek gibi
Güneşleniyor, sessizlikten sağırlaşmış bir işçi.

İçim sevinçle doluyor yalnız olduğumu düşündükçe
Âşık olmadığımı ve kimsenin âşık olmadığını bana
Yanabilirim şimdi doyasıya altında güneşin
Bir kahve çekirdeğinden daha kapkara olasıya...

Dilediğim gibi oturabilirim üstüne bir balyanın
Çayın o ele gelmez kokusunu çekerek içime:
Ne güzel, hiçbir soruyu yanıtlamamak özgürlüğü
Elini sıkmamak kimsenin, incelikle...

Ne güzel, usulca türküler söyleyebilmek uyku öncesinde.
Soluğumu daraltmaması gördüğüm düşlerin...
Ve sıradan giysiler giyebilmek sabahleyin
Gönlümün dilediğince...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

İlya Ehrenburg (1891 1967)

NAGAZAKİ'DE YAĞMUR

Yağmur volta vuruyor Nagazaki'de, sinirli, öfkeli
Küçük kız korku içinde tutuyor elinde kör bir oyuncak bebeği
İstenmeyen bir yağmur bu, ağaçlar hoşlanmıyor ondan
Vişneler çiçekte, başlamış bile çiçek dökümü.
Külle karışık bir yağmur bu, sessiz ölümle dolu bir yağmur
Kör olmuş oyuncak bebek, küçük kız da kör olacak yarın
Zehir yapılacak bir çocuk tabutunun tahtasından
Tasa ve uzun süren kötülükten baharat yapılacak
Kötülük yağmur gibidir, kaçıp gizlenmek olanaksız ondan
Balıklar çıldırıyor, gökten yere düşüyor kuşlar
Güvercinler karga sesi çıkarmaya başlayacak birazdan
Suskun sazan balıkları birbirlerini ısırmaya ve ulumaya başlayacaklar
Kır çiçekleri dişlerini geçirecek etine insanların
Hava inleyecek göğüste, yüreği emecek, kemirecek
Bu yağmur gibi kötülüğe de dayanmaya gücü yok artık Nagazaki'nin
Senin ölmene göz yummayacağız Nagazaki!
Ey uzak, yeşil ve sakin kentlerin parklarındaki çocuklar
Bir şeye inanmak ya da inanmamak değil artık burada söz konusu olan
En yalın anlamıyla insan yaşamıdır söz konusu olan burada
Dinsin bu yağmur, vişnelere yağmasın bir daha...

1957

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Osip Mandelştam (1891-1938)

ALTIN RENKLİ BAL, ŞİŞEDEN...

Altın renkli bal, şişeden-
Öyle yoğun ve uzun süre aktı ki konuşmak gereğini duydu
ev sahibesi;
"Burada, bu hüzünlü Taurid'de, alın yazımızın bizi
getirdiği bu yerde
Hiç de sıkılmıyor canımız" - ve geriye baktı omuzunun
üzerinden

Baküse hizmet edilmekteydi her yerde ve dünyada
sanki-
Bekçiler ve köpekler kalmıştı sadece-git git kimseye
raslamıyordun
Ağır ve dingin fıçılar gibi yuvarlanıyordu günler
Uzak bir kulübeden sesler geliyordu, ama anlamıyor
ve yanıtlamıyordun

Büyük, kahverengi bahçeye çıktık çaydan sonra
Koyu renk perdeler kirpikler gibi inmişti pencerelere
Beyaz sütunların yanından asmalara bakmaya gittik
Uykulu dağların erimiş camlar gibi aktığı yere

Dedim ki eski bir savaş alanını anımsatıyor bu asmalar
Kıvırcık saçlı atlıların karışık düzende dövüştüğü;
Taşlıklı Taurid'de Hellen ülkesinin bilimi ve işte—
Soylu ve pas renkli dizileriyle altın hektarlar

Bembeyaz odada bir çıkrık gibi duruyordu sessizlik
Bodrumdan, sirke, boya ve taze şarap kokusu gelmekteydi
Anımsıyor musun, o Yunan evinde, herkesin tutkun
olduğu zevce
- Helena değil, öteki - ne kadar uzun süre dokumuştu
bezini

Altın yapağı, neredesin altın yapağı?
Tüm yolculuk boyunca ağır dalgaları denizin nasıl da
uğulduyordu..
Ve yelkenleri yorgun düşmüş gemisini bırakıp
Dönüyordu Odysseus, uzayla ve zamanla dolu...

1917

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

AĞIRLIK VE TATLILIK KIZ KARDEŞTİR

Ağırlık ve tatlılık kız kardeştir, aynıdır belirtileri
Ciğerotları ve yabanarıları ağır gülleri emerler;
İnsan ölür, soğur ısınmış kum,
Kara bir sedyede taşırlar bir gün önceki güneşi.

Ah, ağır petekler ve o tatlı ağlar,
Ağır bir taşı kaldırmak daha kolaydır tekrarlamaktan
senin tatlı adını!

Tek bir kaygım var benim, altın bir kaygım:
Zamanın ağırlığını kaldırmak kaygısı...

Kara bir su gibi çekerim içime bulanık havayı,
Zaman pullukla sürülür ve gül çürüyüp toprağa döner;
Örülür iki sıralı bir çelenkte ağırlıkları ve tatlılıkları
Karışırken yavaş bir burgaçta ağır ve tatlı güller...

1920

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

LENİNGRAD

Gözyaşlarım kadar tanıdığım şehrime döndüm
Çocukluğumun şişmiş bezeleri kadar tanıdığım

Döndüm buraya işte-durma, iç artık
Irmak boylarındaki fenerlerin balık yağını.

Katranla karıştığı güne yumurta sarısının,
Bu Aralık gününe alışmaya bak.

Petersburg! Hayır ölmek istemiyorum daha!
Defterinden silinmedi telefonumun numarası.

Petersburg! Saklıyorum yazdığım adresleri,
Onlar duyuracak bana ölülerin sesini.

Karanlık bir eşikte oturuyorum; zil,
Etinden sıyrılmış zil şakaklarıma vuruyor.

Kapı zincirlerinin paslı demirlerine dokunarak
Sevgili konukları bekliyorum bütün gece.

1930

Türkçesi: Ülkü Tamer

Marina Tsvetayeva (1892-1941)

MAYAKOVSKİ'YE

Haçlardan ve bacalardan yüksek,
Vaftiz edilmiş, ateşte ve dumanda;
Ağır adımlı melek
Selam Vladimir, selam yüzyıllara!

Hem arabacısın hem beygir
Hem delice heves, hem hak.
Bir soluk alır, tükürürsün avuçlarına
"Şan yükçüsü, sıkı dur!" diye bağırarak

Selam pasaklı, kibirli türkücü
Yığınsal mucizelerin ozanı;
Elmasın çekiciliğine
Üstün tutan, taşın ağırlığını.

Selam, sokak gümbürtüsü!
Esnersin böbürlenirsin ve yeniden-
Kaldırırsın bir araba oku gibi kanadını
Ağır yük meleği sen...

1921

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

ŞİİR

Aklımda başka, bambaşka şeyler,
Peşinde gibi bulunmaz hazinenin
Adım adım, birer birer
Yoldum tüm gelinciklerini bahçenin

Tıpkı öyle, bir gün, bir kurak
Yaz günü, kıyısında bir tarlanın
Koparıp alacak başımı ölüm
Kayıtsız ve dalgın

1936
Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Vladimir Mayakovski (1893-1930)

ŞAİR İŞÇİDİR

Bağırırlar şaire:
"Bir de torna tezgâhı başında göreydik seni.
Şiir de ne?
Boş iş.
Çalışmak, harcınız değil demek ki..."
Doğrusu
bizler için de
en yüce değerdir çalışmak.
Ve kendimi
bir fabrika saymaktayım ben de.
Ve eğer
bacam yoksa
işim daha da zor demektir bu.

Bilirim
hoşlanmazsınız boş laftan
kütük yontarsınız kan ter içinde.
Fakat
bizim işimiz farklı mı sanırsınız bundan:
Kütükten kafaları yontarız biz de.
Ve hiç kuşkusuz

saygıdeğer bir iştir balık avlamak
çekip çıkarmak ağı.
Ve doyum olmaz tadına
balıkla doluysa hele.
Fakat
daha da saygıdeğerdir şairin işi
balık değil, canlı insan yakalamadayız çünkü.
Ve doğrusu
işlerin en zorlusu
yanıp kavrularak demir ocağının ağzında
su vermektir kızgın demire.
Fakat kim
aylak olduğumuzu söyleyerek
sitem edebilir bize;
Beyinleri perdahlıyorsak eğer
dilimizin eğesiyle...
Kim daha üstün, şair mi,
yoksa insanlara
Pratik yarar sağlayan teknisyen mi?
İkisi de.
Yürek de bir motordur çünkü
ve ruh, onun çalıştırıcısı.
Eşitiz bizler
şairler ve teknisyenler.
Vücut ve ruh emekçileriyiz
aynı kavganın içinde
Ve ancak ortak emeğimizle
bezeriz evreni
marşlarımızı gümbürdeterek
Haydi!
laf fırtınalarından
ayıralım kendimizi bir dalgakıranla.
İş başına!
Canlı ve yepyeni bir çalışmadır bu.
Ve ağzı kalabalık söylevci takımı
değirmene yollansın dosdoğru!
Unculuğa!
Değirmen taşı döndürmeye laf suyuyla!

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

MARŞIMIZ

İsyanın ayak sesi, alanları döv!
Yukarı, gururlu başlar dizisi!
Biz, ikinci Nuh tufanıyla
Yeniden yıkayacağız dünyanın tüm kentlerini.

Günlerin öküzü hantal,
Yılların kağnısı ağır,
Tanrımız koşudur bizim
Yüreğimizse davul.

Altınımızdan daha yücesi var mı?
Kurşun vızıltısı mı bizi sindirir?
Çınlayan seslerimizdir o altın;
Silahımızsa, türkülerimizdir.

Yeşilliklerle örtülsün kırlar
Serilsinler günlerin altına;
Gökkuşağı koşum olsun
Yılların Küheylanına-

Gök pek sıkkın görünmede nedense,
Onsuz dalgalandıralım türkülerimizi,
Hey, Büyük Ayı! söyle de
Oraya yaşarken alsınlar bizi

Mutluluğu iç! Türkünü söyle!
Bahardır akan damarlarımızda.
Vursun savaş temposunu yürek
Bakır bir trampet olan bağrımızda

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

PANTOLONLU BULUT'tan (Giriş)

Pelteleşmiş beyninizde
kirden parlayan bir kanepede yan gelip yatan semiz bir uşak gibi
hayal kuran düşüncenizi,
kanlı bir yürek parçasıyla tedirgin edeceğim,
dalga geçeceğim, geberesiye küstah ve zehir dilli.

Tek bir ak saç yok ruhumda,
yaşlılığın çıtkırıldımlığı yok onda!
Dünyayı bozguna uğratarak sesimin gücüyle
yürüyorum-yakışıklı,
yirmi iki yaşında.

Çıtkırıldımlar!
Kemana yatırırsınız aşkı siz.
Kabalar, onu trampete yükler.
Fakat, tersyüz edebilir misiniz kendinizi benim gibi
Öyle ki dudaklar kalsın bir tek, salt dudaklar!

Çık da gel konuk odasından
gel de bir adam tanı;
kibirli, patiskadan ve melek soylu memur karısı.

Sen ki dudaklar çevirirsin aynı kayıtsızlıkla,
bir aşçı kadın nasıl çevirirse yemek kitabının sayfalarını...

İster misiniz
ten kudurtsun beni,
ve gök gibi renk değiştirerek ansızın-
ister misiniz
öylesine yumuşayım, sevecen olayım ki öylesine
hani, erkek değil de pantolonlu bir bulut desinler bu!

İnanmıyorum çiçekli Nice diye bir yerin var olduğuna!
Benimle göklere çıkarılacaktır yeniden
hastane gibi bayatlamış erkekler,
ve atasözleri gibi yıpranmış kadınlar da...

1915

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

LİLİ'CİĞİM
(Mektup Yerine)

Tütün dumanı kemiriyor havayı.
Oda
Kruçyonih'in [15] Cehennem'inden bir bölüm gibi.
Anımsıyor musun
İlk kez
ardında bu pencerenin
tutkudan
çıldırmışçasına
okşamıştım ellerini.
Şimdi
oturuyorsun aynı yerde,
yüreğin
demirden bir kılıf içinde.
Ve yarın
paralayan sözlerle
kovacaksın belki beni.
Ve loş antrede
uzun süre
titreyişlerle sarsılan bir kol
bulamayacak
ceketteki yerini.
Çıkacağım, ezilmiş.
Fırlatacağım vücudumu sokağa.
Yabanıl
çılgın
umutsuzlukla paramparça.
Hayır
gerek yok buna,
sevgilim,
biriciğim,
gel
vedalaşalım şimdiden.
Ağır bir gülle gibi

15 Aleksey Kruçyonih - dönemin ünlü bir şairi.

aşkım
nereye kaçarsan kaç
asılıdır sana
nasıl olsa.
Bırak
son bir haykırışla uluyayım
horlanmışlığın acı yakınışı.
Çalışmaktan
anası ağladığında öküzün
gider
salar kendini soğuk sulara.
Aşkından başka
deniz yok bana,
ve gözyaşları da
bir erinç
koparamıyor ondan.
Yorgun fil
sessizliği aradığında
yatar
kızgın kumlara saltanatla.
Aşkından başka
güneş yok bana.
Ve bilmiyorum bile
neredesin şimdi ve kiminle.
Eğer
bir başka şair olsaydı
böylesine üzdüğün,
onarırdı acısını
parayla ve ünle.
Fakat
sevinç vermiyor bana hiçbir çınıltı
senin sevgili adının
çınıltısından başka.
Atmayacağım
bir boşluğa kendimi,
zehir içmeyeceğim.
Ve dayayıp
şakağıma namluyu

çekmeyeceğim tetiği.
Ağzı hiçbir bıçağın
bakışların kadar senin
yaralayamaz beni.
Yarın unutacaksın
seni taçlandırdığımı
ve yakıp tükettiğimi
çiçeklenmiş bir ruhu
aşkla.
Ve uçarı günlerin fırtınalı karnavalı
dağıtacak sayfalarını kitaplarımın.
Sözlerimin kurumuş yaprakları mı
durduracak seni
çırpınan soluğuyla.
Bırak hiç değilse
son bir sevgi dalgası sereyim
beni bırakıp giden adımlarının altına.

1916

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Sergey Yesenin (1895-1925)

GEZİNİYORUM İLK KARDA

Geziniyorum ilk karda
Tutuşan güçlerin inci çiçekleri yüreğimde.
Yolumun üstündeki yıldızı
Akşam, yaktı mavi kandiliyle.

Bilmiyorum, ışık mı bu, karanlık mı?
Rüzgâr mı, horoz mu korulukta öten?
Yoksa kış değil de çayırlığa inmiş
Bir kuğu sürüsü mü tarlaları örten?

Oh, ak düzlük, sen ne güzelsin!
Hafif ayazda kızışıyor kanım!
Nasıl istiyorum yaslamak bağrımı
Üryan göğüslerine kayınların.

Oh, ormanların koyu bulanıklığı!
Karla kaplı tarlaların sevinç salması yüreğe!..
Nasıl istiyorum kenetlemek kollarımı
Söğütlerin ağaç kalçaları üstünde...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

YORULDUM YAŞAMAKTAN YURDUMDA

Yoruldum yaşamaktan yurdumda,
İçimde engin kırlara açılma özlemi,
Bırakıp gideceğim kulübemi,
Çekip gideceğim hırsız ve hayta.

Kendime bir barınak arayarak
Gideceğim günün ak pürçeklerinde.
Ve en iyi dostum beni vurmak için
Bileyecek bıçağını çizmesinde.

Çayırlık boyunca kıvrılan sarı yol
İlkbahara ve güneşe bürünmüşken,
Adını kalbimde taşıdığım
Kovacak beni eşikten.

Yeniden döneceğim baba ocağına,
Yadırgı bir sevinçle avunacağım
Ve yeşil bir akşam, altında pencerenin
Koluyla mintanımın kendimi asacağım.

Çit kıyısındaki akça söğütler
Başlarını daha bir sevecen eğecekler
Ve öylece, yıkamadan beni
Köpek uluması altında gömecekler

Ve ay yüzecek durmamacasına
Göllere küreklerini indirerek
Ve sürdürecek yaşamasını Rusya
Avlularda ağlayarak ve hora teperek

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

ESRİDİ DÖNMEKTEN ALTIN YAPRAKLAR

Esridi dönmekten altın yapraklar
Pembemsi suyunda havuzun
Ve hafif bir kelebek sürüsü gibi
Uçtular yönünde bir yıldızın.

Bugün sevdalıyım bu akşama,
Sararan ova yüreğe yakın.
Ergen rüzgâr omuzlarına dek
Sıyırdı eteğini kayın ağacının.

İçimde ve ovada bir ürperti,
Örtülecek her yer lacivert karanlıkla,
Geçince koyunlar ve son çıngırak
Çalıp sustuğunda, sessizleşen bahçenin kapısı ardında.

Hiçbir zaman böylesine bir özenle
Dinlememiştim akıllı evreni
Ne güzel olurdu, suların pembeliğine
Devrilmek, şu söğüdün dalları gibi.

Ne güzel olurdu, şu ot yığınına
Gülümseyerek, şu ay gibi saman çiğnemek...
Nerdesin, nerdesin ey sessiz sevincim
Her şeyi sevmek ve hiçbir şey istememek.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

KANDIRMAK İSTEMEM KENDİ KENDİMİ

Kandırmak istemem kendi kendimi,
Ama sisli yüreğimde hep bir kaygı var:
Bilmiyorum niçin bana: O Yesenin rezili...
Bilmiyorum niçin bana: O şarlatan... diyorlar?

Ne bir cani ne de bir haydudum ben,
Masumları kurşuna da dizmedim dizdirmedim.
Yoldan geçenlere durmadan gülümseyen
Bir sokak serserisiyim o kadar.

Sabahtan akşama değin gezinmekteyim
Moskova yollarında muzip ve mağrur,
İnsan sevmeyen başıboş köpekler
Ayak sesimi işitir işitmez durur.

Kardeşçe başını eğip selamlar beni
Karşılaştığım her uyuz beygir.
Gönül yoldaşıyım tüm hayvanların.
Hastadır: Bir şiir yazarım iyileşir.

İstemiyorum hoşuna gitmek kadınların,
Ahmakça kaygılarla çarpmamalı bu yürek.
Hüznümü boğmak için bana katırların
Önüne serpilmeye bir avuç arpa gerek.

Bambaşka bir âleme gönül vermişim ben
İnsanlara da dostluk duymam asiyim.
Hazırım en güzel kravatımı hemen
Boynuna takmaya şu sersefil köpeğin.

Ancak böyle düzelir, bulurum keyfimi,
Dağılır içimde sis, bir güneş doğar.
Ve işte bundan bana: O Yesenin rezili...
Ve işte bundan bana: O şarlatan... diyorlar.

1922

Türkçesi: Attilâ Tokatlı

OZAN

Düşmanlarını yıkandır ozan
Ozanın öz gerçeğidir ana
Sever, kardeşidir insan
Ve yanar tüter insan uğruna

Kimsenin harcı olmayanı
O becerir, özgürlüğe vurgun.
Ozandır o, halkın ozanı,
Ozanı anayurdunun!

Türkçesi: Azer Yaran

HOŞÇAKAL

Hoşçakal dostum benim, hoşçakal artık,
Can dostum, seninle dolu göğsüm.
Çok önceden belirlenen bu ayrılık
Buluşmayı vaat ediyor ilerde bir gün.

Hoşçakal, dostum, el sıkışmadan, konuşmadan,
Hüzünlenme ve eğme kaşlarını, mutsuz;
Yeni bir şey değil ölüp gitmek bu yaşamdan,
Ama yaşamak da daha yeni değil kuşkusuz.

Türkçesi: Azer Yaran

Nikolay Tihonov (1896-1979)

ÇİVİLERİN BALADI

Çubuğunu sonuna kadar içti sessizce
Sessizce son verdi yüzündeki gülümseyişe

"Mürettebat bordaya! Subaylar öne çıksın!"
Çınladı sesi komutanın.

Ve sözcükler şimşek gibi yerini buldu:
"Sekizde demir al. Rota gündoğusu.

Çoluk çocuğu, yakını olanlar
Geri dönmeyeceğimizi yazsınlar

Buna karşı, şenlikli olacak döğüş."
"Başüstüne kaptan!" diye bağırdı başçavuş

İçlerinde en genç ve pervasız olanı
Kaldırıp başını güneşe baktı

"Ne fark eder" dedi "Hepsi bir değil mi?
Kalıbı suda dinlendirmek daha da iyi..."

Haber, amirale şafakla ulaştı:
"Harekât tamam. Kurtulan olmadı."

Eğer çivi yapılmış olsaydı bu adamlardan
Daha sağlamı bulunmazdı onlardan

1919-1922

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Aleksey Surkov (1899-1983)

KÜÇÜCÜK SOBADA ÇIRPINIYOR ATEŞ

Küçücük sobada çırpınıyor ateş
Gözyaşları gibi akıyor reçine.
Toprak damda akordeon
Senin gözlerinden söz etmede.

Moskova önünde, karlı tarlalarda
Seni fısıldardı bana fundalıklar
İsterdim ki işitesin
Sesimde nasıl acı bir özlem var.

Uzaktasın şimdi uzaktasın sen
Aramızda aşılmaz enginler.
Kolay değil sana ulaşmam
Ölümse dört adım ötede bekler.

Çal akordeon, tipinin inadına,
Yolunu şaşıran mutluluğa seslen.
Üşümem ben bu soğuk damda
Sönmeyen aşkımın ateşinden.

1941
Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Mihail İsakovski (1900-1973)

VEDA

Buyruk verildi-oğlan Batı'ya
Kız bir başka yöne gidiyordular..
Anayurt savaşı saflarına
Katılıyordu komsomollar.

Buluştular yolculuk öncesinde,
Ayrılık öncesinde kasabalarından.
- Benim için bir şeyler dile,
Dedi kıza oğlan.

Kız onu şöyle yanıtladı:
- Dilerim ki gönülden, candan
Acısız öl, ölürsen eğer,
Yaran hafif olsun yaralanırsan.

Daha da yürekten dilerim ki
Arkadaşım, yoldaşım benim,
Çabuk gelsin zafer günü,
Evine dönesin.

Oğlan elini sıktı kızın
Gencecik yüzüne bakıp dostça.
- Bir dileğim daha var, dedi:
Arada bir mektup yaz bana.

- Fakat nereye yazayım ki?..
Gidiyorsun, kimbilir nereye,
- Fark etmez, diye mırıldandı oğlan,
Yaz işte... Bir yerlere...

1935
Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Nikolay Zabolotski (1903-1958)

ÇİRKİN KÜÇÜK KIZ

Oynarken arasında öteki çocukların
Bir kurbağacıktan farkı yok onun.
Gömlekçiğini külotunun-
İçine sokuşturmuş ve sarımtırak kıvrımları saçlarının-
Dağılmış yüzüne, uzun bir ağız, dişler eğri,
Keskin ve çirkin yüzünün çizgileri.
Babalarının yeni aldığı bisikletlere
Biniyor onunla aynı yaşta iki oğlan.
Uzaklar bugün yemeğe yetişmek telaşından
Ve unutmuşlar kızı, sürerken bisikletlerini bahçede.
Ve o, koşarken onların arkasından

Farkında değil hiçbir şeyin; başkalarının mutluluğu-
Tıpkı kendi mutluluğu gibi sarmış onu ve ruhundan taşmada.
Gülüyor kız, yüzü pırıl pırıl aydınlanmada
Yüreği yaşama sevinciyle dolu.

Ne bir kıskançlık gölgesi, ne kötücül düşünceler
Tanımıyor henüz benliği.
Dünyada her şey öyle sınırsızca yeni ki
Ve öylesine canlı ki başkaları için ölü olan şeyler!
Bakarken ona istemiyorum düşünmek bile:
Gün gelecek, gözyaşları içinde
Ve dehşetle görecek ki arasında öteki kızların-
O hepsinin en çirkinidir.
Ve inanmak istiyorum ki yürek oyuncak değildir
Ve kırılmaz ansızın...
Ve inanmak istiyorum ki, gücü bu tertemiz ateşin
Daha da alevlenerek derinliklerinde ruhunun
Katlansın tek başına acılarına onun
Ve en ağır taşı da eritebilsin.
Varsın çirkin olsun yüzünün çizgileri
Varsın yürek titretecek bir şey olmasın onlarda.
İçinin taptaze sevimliliği
Her hareketinde şimdiden belli daha-
Peki, nedir güzellik dediğimiz şey öyleyse
Ve neden insanlar onun önünde eğilir
Bir kap mıdır o, boşluktan başka bir şey taşımayan içinde
Yoksa o kapta yanan ateş midir?

1955

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Mihail Svetlov (1903-1964)

GRANADA

Tırısla gidiyorduk.
Savaşta doludizgin
"Elma" türküsünü hiç
Dilden düşürmeksizin.
Ah o türkünün
Sürer anısı hâlâ
Otlarında bozkırın-
Ve bakır taşlarında.

Fakat savaş yoldaşım
Yanımda at koşturan
Bambaşka bir türküyü
Söylüyordu durmadan.
Ve uzak bir diyardı
Konusu bu ezginin:
"Granada, Granada,
Granada'm benim!"

Dalarak ülkesinin
Sınırsız kırlarına
Ezbere söylediği
Bu hüzünlü türküyü
Nereden öğrenmişti
Bu Ukraynalı köylü?
De bana Aleksandrovsk,
Harkov kenti yanıt ver:
Çoktan mı dilinizde
İspanya'dan türküler?

Söyle bana Ukrayna
Ozanınız Taras'ın
Papağı düşmedi mi
Bir zaman bu tarlaya?
Öyleyse bu türküyü
Nerden duydun kardeşim:
"Granada, Granada,
Granada'm benim"?

Bir süre, düşlerinde
Kalıyor Ukraynalı:
"Kardeşçik, bir kitapta
Gördümdü ben bu adı.
Güzel çınıltısı var
Yüce bir ünü hem de-
Granada bir ildir
İspanyol ülkesinde!

Bıraktım kulübemi
Savaşçı oldum ben de
Granada'da toprak
Köylünün olsun diye.
Elveda çoluk çocuk!
Elveda sevdiklerim!
"Granada, Granada,
Granada'm benim!"

Dörtnala gidiyorduk
Hepimizin düşünde
Savaş dilbilgisini
Ve topların dilini
Öğrenmek bir an önce.
Doğuyordu güneş ve
Batıyordu yeniden,
Bitkin düşmüştü atlar
Doludizgin gitmekten.

Ve bölük çalmadaydı
Acıların yayıyla
"Elma" türküsünü hep
Zamanın kemanında...
Fakat ya senin türkün
Niye sustu kardeşim:
"Granada, Granada,
Granada'm benim"?

Delik deşik vücudu
Eyerden kayıyordu,
Savaş yoldaşım ilk kez
Atından iniyordu.

Ve gördüm: cesedine
Eğildi ay usulca,
Solgun dudaklar son kez
Fısıldadı: "Grana..."

Evet. O uzak ile
Bulutlar ötesine
Gitmişti arkadaşım
Alıp türküsünü de.
Ve duymadı bir daha
Kırları bu ülkenin:
"Granada, Granada,
Granada'm benim!"

Bölük ayrımsamadı
Askerin yittiğini
Ve "Elma" türküsünü
Sonuna dek söyledi.
Sadece batan günün
Kadife atlasından
Gözyaşımsı bir yağmur
Süzülüp düştü bir an...

Fakat gebeydi yaşam
Yepyeni türkülere...
Gerekmez be çocuklar
Üzülmek bir türküye.
Yapmayın, yapmayın.
Gerek yok kardeşlerim...
Granada, Granada,
Granada'm benim!

1926

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Leonid Martinov (1905-1980)

YEDİNCİ DUYU

Gökdelenler kurmada çeşit çeşit
Mimarların şanlı emeği.
Fakat insan başka bir şey istiyor artık;
Var olandan daha iyisini.

Kitaplar daha iyi daha iyi yazılmakta
Öyle ki olanaksız okumak hepsini.
Fakat insan daha başka bir şey istiyor artık;
Var olandan daha iyisini.

Duyular incelmede incelmede gitgide
Sayıları beş değil altıdır şimdi.
Fakat insan başka bir şey istiyor artık;
Var olandan daha iyisini.

Gizli nedensellikleri çözmek için
Açmak için bilinmez yolları
Altıncı duyunun yerini
Yedinci duyu almalı.

Kendine göre hakkı var herkesin
Tanımlamaya yedinci duyuyu.
Belki de geleceği
Apaçık görme yetisidir bu...

1952

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Arseni Tarkovski (1907-1989)

OTLAR KİTABI

Ah, hayır, ben ırmağın yamacındaki kent değilim,
Sadece armasıyım o kentin.

Kentin arması değil, bir yıldızım
Üstünde kent armasının

Karanlık suda bir konuk değilim gökten,
Sadece adıyım bir yıldızın ben.

Ne ses, ne giysiyim karşı kıyıda,
Işık saçabiliyorum yalnızca.

Hayır, senden gizli bir yıldız değilim,
Ben, savaşta yıkılmış bir evim.

Ev değil, toprak bir tabyayım kalede,
Senin evinin anısıyım belki de.

Sana yazgının yolladığı bir dost değilim,
Ben uzak bir atışın sesiyim.

Seni deniz ötesi bozkıra götüreceğim,
Orada nemli toprağa düşeceğim.

Ve dönüşeceğim bir bebek otlar kitabına,
Başım anne yurdun bağrında.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Aleksandr Tvardovski (1910-1971)

SAVAŞ BİTTİĞİ GÜN

Savaş bittiği gün, o şölen gününde
Tüm namlular ilan ederken zaferi;
Bir an, özel bir duyguyla
Sarsıldı hepimizin yüreği:

Yolun sonunda, vardığımız o uzak ülkede
İlk kez vedalaştık, ateş gümbürtüsü altında;
Savaşta yaşamını yitiren herkesle,
Canlılar ölülerle nasıl vedalaşırsa.

Ruhlarımızın derinliğinde, o zamana kadar,
Vedalaşmamıştık öylesine dönülmezce;
Bir eşitlik vardı aramızda sanki,
Bir sayım listesiydi ayıran bizleri sadece.

Aynı savaş yolunda yürümekteydik yan yana,
Ve paylaşmaktaydık aynı savaşçı yoldaşlığını.
Onların zorlu yazgısıydı parlayan bizim de alnımızda,
Bize de uzak değildi bu yazgı.

Fakat şimdi, bu özel dakikada
Yücelik ve hüzünle dolu bu an,
Ayrılıyorduk artık sonsuzca,
Bu salvo ateşleri ayırıyordu bizi onlardan...

Uğuldayan çeliği namluların
Anlattı bize, artık yitikler arasında sayılmayacağımızı;
Ve yiterek bir duman içinde, uzaklaşmadaydı gitgide,
Şehit arkadaşlarla dolu kıyı.

Yoğun tabakası arasından günlerin ve yılların
Bu ateş dalgaları çekip götürüyordu onlardan bizi.
Ve onlar bir şey söyleyemezlerdi. Dilsizdiler.
Ve sallayamazlardı arkamızdan ellerini.

İşte böylece, ezikliği içinde yazgımızın,
Vedalaştık bu bayram gününde dostlarla.
Onlar ki son gününe dek savaşın
Bizimle aynı saftaydılar daha...
Onlar ki yarısına kadar ancak
Geçebilmişlerdi büyük yolunu o kanlı yılların:

Onlar ki kimisine daha
Mezar olmuştu balçıklı suları Volga'nın.

Onlar ki henüz Moskova önlerinde,
Derin karlara gömülüp kalmışlardı;
Varoşlarında şehrin, öncü birliklerde,
1941 kışı.

Ve öldüler, ümit bile edemeden,
Son bir saygı görevi yapılacağını;
Arkadaş eliyle serpilmiş
Bir toprak tümseği altında uyumayı.

Hepsiyle bir bir vedalaştık, hepsiyle,
Yazgıları eşit olmasa da
General olanlarla da ölüm öncesinde,
Çavuş olacak kadar az yaşayanlarla da...

Yarıya indirilmiş sancakların
Aynı büyük örtüsü altında
Vedalaştık içimizden, bir bir
Tüm şehit arkadaşlarla.

Vedalaştık. Ve dindi uğultusu ateşlerin.
Ve zaman akıp geçti.
Bir avuç toprak olan o kardeşlerin
Üstünde ağaçlar kaç kez yaprak değiştirdi.

Ve yeniden yeniden yapraklar yeşerecek,
Büyüyecek çocuklarımız ve torunlarımız.
Fakat her zafer gününde, her salvo ateşinde
Biz o büyük ayrılığı anımsayacağız.

Hayır, bir saygı görevi değil bu sadece,
Sürüp giden bu anı, ruhumuzda.
Ve savaş dalgaları-
Sürüp gittiğinden de değil hâlâ.

Onlar, karışıp toprağa ve ölümsüzlükleriyle
Bize yiğitlik örneği olanlar
Dünyada en son savaşın
Kurbanı da sayılsalar;

Nasıl unutabiliriz onları, nasıl?..
Nasıl yaşarız, ayırıp kendimizi onlardan?
Nasıl görmeyiz onların gözleriyle dünyayı,
Ve nasıl işitmeyiz onların kulaklarıyla bazen...

Ve sonuna vardığımızda yaşam kavgasının,
Gelip çattığımızda ölümün eşiğine,
Kayıtsız kalabilir miyiz o arkadaşların
Dostluğuna ya da sitemine...

Çünkü ot değiliz biz ve ot değil onlar...
Aramızdaki bağ koparılamaz.
Öyle bir yakınlıktır ki bizi birleştiren,
Ona ölüm bile ulaşamaz...

Sizler! Dünya savaşının şehitleri!
Bizim mutluluğumuz için toprağa karışanlar!
Yaşayanlar kadar sizin için de
Söylüyorum türkülerimi...

Sizinim ben dostlar, sorumluyum size
Canlılara karşı nasıl sorumluysam.
Ve bir gün, alçalırsam yalan söyleyecek kadar,
Sapmamam gereken bir yola saparsam;

Ve eğer inanmadığım sözler söylersem bir gün,
Onları gereğince yayamadan daha
Ve henüz tepki gelmeden yaşayanlardan
Sizin sessiz siteminiz ulaşacak bana...

Ve ölenlerin vereceği yargı
Sarsar, en az canlılarınki kadar ruhu.
Yaşasın içimde son nefesime dek,
Zaferin ve o büyük vedalaşmanın salvosu...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Aleksandr Yaşin (1913-1968)

TEZ TUTUN ELİNİZİ İYİ İŞLER YAPMADA

Pek de iyi günler geçirmedim üvey babamla,
Ama odur beni yetiştiren yine de.
Ve bundan ötürü
Üzülürüm bazen
Onu bir şeylerle sevindiremediğime.

Ölüm döşeğinde, sessizce can çekişirken,
-Anamın anlattığı-
Gün günden
Daha çok adımı anıyor, yolumu gözlüyormuş
"Şurka olaydı, beni kurtarırdı..."

Köyümüzde yoksul bir kocakarıya
Derdim ki:
Öyle seviyorum ki seni
Büyüyünce bir ev çatacağım sana
Odununu ben yaracağım
Ben satın alacağım ekmeğini.

Çok şey düşledim
Çok şey vaat ettim.
Leningrad kuşatmasında ihtiyar
Kurtulurdu ölümden belki;
Bir gün geciktim, fakat geri vermez o günü yüzyıllar...

Binlerce yol geçmişliğim var şimdi.
Yetişir gücüm, ekmek almaya da ev çatmaya da
Ne ki üvey babam yok artık
Yaşamıyor o kocakarı da

Tez tutun elinizi iyi işler yapmada.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Konstantin Simonov (1915-1979)

BEKLE BENİ

Bekle beni, döneceğim
Bütün gücünle bekle.
Bekle, sarı yağmurlar
Hüzün getirdiğinde.
Bekle karda, tipide
Bekle, bunaltırken sıcak
Bekle, kimseler beklemezken
Geçmişi unutarak.
Bekle, uzak yerlerden
Mektup gelmez olduğunda.
Bekle, birlikte bekleyenler
Beklemekten usandığında.

Döneceğim, bekle beni
Ve iyilik dileme
Artık unutmak gerektiğini
Söyleyenlere.
Varsın oğlum ve anam
Yok olduğuma inansınlar,
Varsın, yorulup beklemekten
Otursun ateşin başına dostlar
İçsinler o acı şaraptan
Rahmet dileyerek yitene
Bekle. O şaraptan
İçmekte acele etme.

Bekle beni, döneceğim
Tüm ölümlerin inadına.
Varsın, beklemeyenler
Yorsunlar bunu şansa.
Anlayamayacak onlar

Nasıl ortasında ateşin
Kurtardı beni
Senin bekleyişin.
Nasıl sağ kaldığımı
İkimiz bileceğiz sadece:
Başardın beklemeyi sen
Kimsenin bekleyemediğince.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Boris Slutski (1919-1986)

İNSAN YAŞAMINI...

İnsan yaşamını (ayrıntılarıyla)
Anlatabiliriz (ortalama) iki saat içinde.
Döküp saçarak ne kadar sır varsa,
Değiştirerek ses tonunu inandırıcı biçimde.

(Beş aşağı beş yukarı) yüz yirmi dakikada
Konabilir ortaya, anlatılabilir.
Dökük, kırık, doğru, eğri ne varsa;
Beşik mezara bağlanabilir.

Fakat onur kırıcı bir şey yine de: Yenildi, içildi,
Konuldu, göçüldü -hepsi iki saat içinde-
Boyun eğdirildi krallara, camlar kırıldı
Göklere hücum edildi.
Dağlar yerinden oynatıldı, ormanlar yakıldı
İki saat içinde olup bitti hepsi!

1971

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

YILKOVAN..

İlk ücretimle, kazandığım ilk parayla
Bir saat aldım ve o günden beri
bakışlarımı ayıramıyorum ondan.
O aceleci
akrepten ve yelkovandan.

Biliyorum, nedir acelesi onların:
kendi sonları değil, benim sonumdur koştukları.

Çalıyor çıngırak
acımasızca anımsatarak
Zamanın dönülmezce aktığını.

Akrebi daha çok seviyorum
Yelkovandan ve saniye göstergesinden daha çok

Ölçülü bir tutkuyla ilerliyor çünkü
Fazla acelesi yok.

Zengin olursam
Öyle bir saat
satın alacağım ki yılkovanı olsun...
Yılkovan-yani öyle bir ibre ki

İlerlesin yavaş yavaş

Güneş ya da bir gemi gibi...

1971

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Yevgeni Vinokurov (d. 1925)

MAĞARA ADAMI RESİM ÇİZMEYİ ÖĞRENİYORDU

Mağara adamı resim çizmeyi öğreniyordu.
Ve hiç gerek duymadan zarif olmaya
Başladı yontmaya kaba bir bizonu
Ağır bir taşla mağarasının duvarına.
Raslansal bir adım! Belalı bir çaba!
Resim tamamlandı -ve ilk kez yaratılıştan beri
Buğulandı gözyaşlarıyla
Yabanıl bakışlı gözleri.
Gönlü yaratıcılığın korkunç sırrıyla dolu
Anladı, bu yoldan geriye dönüş olmadığını;
İçinde hem mutluluk, hem suçluluk duygusu
Silerken ilkel yumruğuyla gözyaşlarını.
Yabanıl, kıllı, sırtında bir hayvan postu;
Ruhunun çarpıntısı okunuyordu yüzünden;
Hiç tatmadığı bir hazla doluydu
Baldan daha tatlı ve daha doyurucu etten..

1957

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Yevgeni Yevtuşenko (d. 1933)

BABİ YAR

Hiç anıt yok Babi Yar'da.
Tek mezar taşı o dik yamaç.
Korkuyorum.
Yahudiler kadar yaşlıyım şimdi.
Şimdi bir Yahudi gibi görüyorum kendimi.
Şimdi eski Mısır'da dolaşıyorum.
Çarmıha geriliyorum şimdi, ölüyorum,
çivilerin bile izi var üstümde şimdi.
Dreyfus geliyor aklıma. Ben oyum.
Kof adamlar suçluyor, yargılıyor beni.
Parmaklıklar ardındayım ansızın,
kıstırılmışım, tutulmuşum, sövmüşler bana;
Brüksel dantelinden elbiseler giymiş hanımlar
bağırarak, şemsiyelerini çarpıyor suratıma.
Belostok'ta bir çocuğum şimdi,
yere yayılıyor damlayan kan,
öfkeyle saldırıyor meyhanenin
soğan ve votka kokan fedaileri.
Tekmelenmişim, elimden bir şey gelmiyor,
yalvarıyorum, dinlemiyorlar bile,
"Gebertin çıfıtları, Rusya'yı kurtarın" diye
haykırarak bir aktar dövüyor annemi.
Anna Frank olarak görüyorum kendimi,
nisan dalları kadar inceyim,
sevgiyle dolu içim;
boş sözler söylemeyin bana,
birbirimize bakalım istiyorum.
Gülecek, koklayacak ne var ki
yapraklardan, gökyüzünden başka.
Ama çok şey yaparız sen istersen,
usulca sarılırız birbirimize

karanlık bir odada.
Bir gelen mi var? Korkma.
Bu gelen, baharın sesi.
Gel bana, dudaklarını uzat bana.
Biri kapıyı zorluyor.
Yok yok, kırılan buzların sesi.
Yaban otları hışırdıyor Babi Yar'da.
Ağaçlar sert sert bakıyor, yargıçlar gibi.
Her şey sessizce çığlık atıyor.
Şapkamı çıkarıyorum,
anlıyorum, gittikçe yaşlanmışım.
Burada gömülü bu binlerce insanın,
bu binlerce insanın ardından koparılmış
sessiz bir çığlıktan başka neyim ki şimdi;
burada vurulmuş her ihtiyarım ben,
burada vurulmuş her çocuğum ben.
Ey Ruslar, vatandaşlarım, bilirim hepinizi.
Kötü eller kirletiyor temiz adınızı sizin.
Ülkem nasıl güzeldir, hep bilirim,
nasıl korkunçtur kendilerine, hiç titremeden,
"Rus Birliği" adını takan Yahudi düşmanları.
Hiçbir yerim unutamaz bütün bunları.
Çınlasın "Enternasyonal"
yeryüzündeki
son Yahudi düşmanı gömüldüğü zaman.
kanımda Yahudi kanı yok,
ama öyleymişim gibi beni
hor görüyor, aşağılıyor Yahudi düşmanları.
Gerçek bir Rus'um bu yüzden.

Türkçesi: Ülkü Tamer

ÜÇ DAKİKALIK GERÇEK

Bu şiir, Küba'nın bir ulusal kahramanı olan Jose-Antonio Echevarria'nın anısına adandı. Arkadaşları ona, İspanyolca "elma" anlamına gelen MANİANA adını takmışlardı.

Bir delikanlı vardı Manzana adında.
Bir saydam kaynaktı gözleri
uğultuluydu
  yüreği
    bir tavan arası gibi tıpkı
güvercinlerin,
  gitarların,
    tabloların
      tıka basa doldurduğu.
Severdi mısır yemesini çıtırdatarak,
bayılırdı beyzbol oynamaya,
                çocuklara, kuşlara,
ve, çılgın kasırgasında
                bir paçanganın
biterdi
  kaşları altındaki
    iki tansığın
      bakışına.
Ama bir delikanlı vardı Manzana adında,
bir çocuğa benzerdi,
ama yalımlanırdı yüreği iğrenme ve horlamayla
ne zaman karşılaşsa
sözde sofularla
 ve aldatmayla.
Oysa, o zamanlar Küba'da
binlerce maskeyle bezenmişti yalan
salonlarda kol gezerdi
ve
  bir kral gibi
    kurulurdu

Başkan'ın
arabasında.
sütun sütun dolardı gazetelere
utanmadan,
ve günün ışımasıyla birlikte
rock'n roll'
la karışık
fışkırırdı
radyo
istasyonlarından.
Ve işte o zaman Manzana adlı delikanlı,
ün için, şan için değil,
sadece herkes,
sadece gerçeği görsün diye Küba'da,
ele geçirmeye karar verdi radyo vericisini,
Ve
arkadaşlarıyla birlikte
elde tabanca
daldı oraya,
aldı elinden mikrofonu
bir güzel şarkıcının,
ve onun sesi-
cesaret ve inanç-
yani sesi Küba'nın anlattı
gerçeği halka.
Üç dakika, fazla değil!
Sadece üç dakika!
Ve sonra bir silah sesi,
sesssizlik sonra.
Son noktasını koydu
bu tamamlanmayan söyleve
Batista'nın kurşunu.
Ve tekrar
bir rock'n roll başladı şen şakrak,
ve o,
o anda ölümsüz, vermiş hayatını
üç dakikalık gerçek için
yatıyor, genç ve mutlu.

Sözüm sanadır Dünya gençliği:
ülkende egemen olursa yalan,
gazetelerde boy gösterirse yalan hiç durmadan
Gençlik!
Manzana'yı hatırla!
İşte insan dediğin böyle yaşamalı
ve eğlenmemeli gerek
dalga geçerek.
Ölüme yürümek,
unutup
huzuru
rahatı,
Ama söylemek
üç dakika bile olsa
gerçeği söylemek
gerek!
Üç dakika olsun, yeter!
Sonra,
ölüm hoş gelir
safa gelir.

Türkçesi: Özdemir İnce

NÂZIM'IN KALBİ

Usandığım zaman gerçeklerin yalanından
kaygının küstah baskısından
tunç Nâzım'ı anımsarım
ve sesini
biraz hançeri:
"Merhaba kardeşim...
Ne o neden suratın asık öyle?
Boş ver!
Yoksa şiir takıldı mı bir yerde?
Gel beraber bitirelim.
Para mı yok?
Çaresine bakarız dert değil
Sevgili mi yok?

Aldırma buluruz..."
Oysa asıl kendisinde bir şey var
içini yaralayan
yüzünün buruşuklarından dehşetle akan:
"Hepsi iyi ya
şu kalp ağrısı...
Adam sen de
ağrıyadursun yaşıyoruz ya..."
Bazıları için şiir
bir roldür,
bir dükkâncıktır bazıları için
kârdır.
Onun gibileri içinse
ağrıdır şiir
rol değil.
Nâzım'ın kalbi de işte
ağrıdı durdu böyle.
Üzerine titreyen doktoru bir defasında
hani pek de güvenmeyerek
demişti bana:
"Bakın, demişti,
Keskin konulardan kaçının ki
ağrımasın Nâzım'ın kalbi..."
İlâhi doktor!
Hastanız gitti.
Fayda etmedi çabalarınız.
Ama kalbi
gizli gizli çarparak
devam ediyor ağrımaya
ölümünden sonra da

İçimdeki acı ağrıyor
Ruslar için Türkler için ağrıyor
Nâzım gibi mahpusta hür herkes için
ağrıyor.

Hapishane şefkatiyle yetişen o kalp
(ölümden sonra bile)
dinlemiyor doktorları,
korkak olduğumuz zaman ağrıyor,
neme lazım dediğimiz zaman
ve
kendisi gibi iyilikle
cesaretle
"Merhaba kardeşim..." diyemediğimiz zaman ağrıyor.

Varsın ağrısın kalplerimiz
hepsi için
yeter ki ağrımasın
kalbi Nâzım Hikmet'in.

Türkçesi: Lel Starostov

Andrey Voznesenski (d. 1933)

MARİLYN MONROE'NUN MONOLOGU

Ben Marilyn, Marilyn.
Kahramanı
intiharın ve eroinin.
Kime parıldar yıldız çiçeklerim?
Kiminle konuşur telefonlar?
Kimdir geyik derisiyle kaplı terzihanede yaşamını sürükleyen?
Dayanılmaz şey,
dayanılmaz şey sevgisiz yaşamak
dayanılmaz şey uzakta olmak kavak ağaçlarından
dayanılmaz şey intihar,
fakat yaşamak
daha da dayanılmaz bir şey!
Satışlar. Suratlar. İğdiş bir öküz gibi böğürüyor şef
(Anımsıyorum Marilyn'i.
Otomobiller bakıyordu ona.
Yüz metrelik bir sinema ekranında
İncil'den bir gökyüzünde

yıldız bolluğu arasında
soluyordu Merlin
seviyorlardı onu...
Bitkin düşüyorlar, dönmek istiyorlar arabaya.
Dayanılmaz şey),
dayanılmaz şey
dayamak yüzünü köpek kokulu koltuklara!
Dayanılmaz şey, zorla olduğunda bu iş
daha da dayanılmaz şey, gönül rızasıyla olduğunda!

Dayanılmaz şey, düşünmeden yaşamak
daha da dayanılmaz şey -dalmak derinlere.
Nerede tasarılarımız? Sanki silip süpürdüler bizi,
var olmak- intihar değil de ne ki...
intihar -savaşmaktır çirkefle
intihar -uzlaşmaktır onunla
dayanılmaz şey, yeteneksizsen eğer
yetenekliysen daha da dayanılmaz bir şey.

mesleğimizle öldürürüz kendimizi
parayla, güneşte yanmış kızlarla
çünkü biz oyuncular
yaşamayız gelecek kuşaklarla
rejisörlerse -döküntüden başka bir şey değil;
boğarız sevgililerimizi kucağımızda,
genç yüzlerin, alçıdan kalıplar gibi
izi kalır yastıklarda
dayanılmaz şey;

ah, anneler, anneler, neden doğurursunuz?
Biliyordun anne, ezeceklerini beni;

oh, buz tutmuşluğu sinema yıldızlığının
yasak bize yalnız kalmışlık,
metroda
troleybüste
mağazada
"Ooo!.. kimi görüyoruz bak hele... diker gözlerini
mıymıntılar;

dayanılmaz şey, çıplak olmak
tüm afişlerde, tüm gazetelerde,
unutup,
    ortasında yürek olduğunu bu bedenin
balık paket ederler seninle
gözler buruşuk
    yüz parçalanmış
(korkunç şey anımsamak France Observer'de
fotoğrafını senin
    güvenli yüzünle;
ve öte yanda ölü Marilyn!).

Anırıyor prodüktör, atıştırırken böreği:
"Siz bir meleksiniz ruhum,
    alnınız inciden gibi!"
Ve siz, bilir misiniz kokusunu incinin?!
İntihar koktuğunu!
İntiharcılar-motosikletçilerdir,
intiharcılar acele ederler zom olmakta,
intiharcılar,
    intiharcılar,
evrensel bir Hiroşima'dır bu,
dayanılmaz şey,
dayanılmaz şey bekleyip durmak
            patlamasını;
                ve-
anlatılmaz biçimde dayanılmaz bir şey
ellerin benzin kokması!

dayanılmazca
    yanıyor mavide
veda portakalların...

Güçsüz bir karıyım ben. İnecek değil miydim
tırmandığım yerden?
daha iyi
    olması bu işin birden!

1963

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

İLK BUZ

Telefon kulübesinde titriyor bir kız.
Büyük mantosunun içine gizlemiş
gözyaşlarının dudak boyasına
karıştığı yüzünü.

İncecik avuçlarına hohluyor.
Parmakları buz tutmuş.

Bir başına dönecek evine
buzlu sokaklarda.

İlk buz. Buzun ilk tutuşudur.
Telefon cümlelerinin ilk buzu.

Donmuş yaşlar parlıyor yanaklarında.
Gönül kırıklığının ilk buzları.

Türkçesi: Ülkü Tamer

MİMARLIK ENSTİTÜSÜNDE YANGIN VAR

Mimarlık Enstitüsünde yangın var!
yanıyor bütün odalar, planlar
genel af varmış gibi zindanda...
Yangın var! Yangın var!

Yapının uykulu yüzünün ta yukarlarından
utanmadan, yaramaz
aptal bir maymun gibi tıpkı
bir pencere kayıyor aşağı.

Yazıp bitirmiştik tezlerimizi,
tam sırası şimdi onları savunmanın.
Çatırdıyor içinde bir mühürlü dolabın:
hakkımdaki tüm kötü raporlar!

Yaralanmış tez kâğıdım, o şimdi
yaprakların kızıl bir sonbaharı;
yanıyor resim tahtalarım,

bütün kentler yanıyor.
Beş yaz, beş kış alevler içinde uçtu gitti
bir varil petrol gibi tıpkı.
Karen, sevgili hayvancığım,
Oy! yanıyoruz!

Hoşça kal mimarlık:
yandı bitti kül oldu
bütün o aşk tanrısı yontularla süslü
inek sundurmaları
ve o cafcaflı postaneler uğruna!

Ey genç, anka kuşu, budala,
tezin sıcak bir şey şimdi,
küçük kırmızı eteğini fırlatıp atan,
kırmızı küçük dilini fiyakayla çıkaran.

Hoşça kal tahtalardaki yaşam!
Yangın yerleri dizisidir yaşam.
Kurtulamaz kimse şenlik ateşlerinden:
yaşarsınız-yanarsınız.

Ama yarın, bu küllerden,
bir arıdan da zehirli
ucu pusulanızın ok gibi fırlayacak
sokmak içi parmağınızı.

Her şey gitti dumanlarla,
ve hiç tükenmez iç çeken insanlar.
Sonu mu?
Sadece başlangıç bu.
Haydi sinemaya gidelim!

Türkçesi: Ülker Tamer

Nikolay Rubtsov (1936-1971)

TURNALAR

Bataklık ağaçlarının gövdeleri arasında gündoğusu kızardı...
İşte Ekim başlıyor ve turnalar sökün edecekler;
Uyandıracak, çağıracak beni turna çığırışları!
Tavan aramın, uzakta, unutulmuş bataklığın üstünden geçecekler...
Rusya'da, bir uçtan bir uca, bildirecekler yaprak dökümü vaktini
Destanlar gibi sayfalarında çok eski kitapların.
Sonuna dek dile getiriyor ruhta olan her şeyi
Ağlayışları ve yüksek uçuşları, bu gururlu, ünlü kuşların.
Bir uçtan bir uca, tüm Rusya'da, dost eller sallanıyor onlara.
Ve anlatacak onlar, göksel sesleriyle, bir masal gibi
Uçan ağlayışlarıyla duyuracaklar uzaklara
Unutulmuşluğunu bataklıkların, kavrulmuş tarlaların kederini..
İşte geçiyorlar... geçiyorlar işte... Açın kapıları hemen
Ve çıkın, bakmak için yüceliklerinize!
İşte sustular-ve yeniden öksüzleşiyor ruh ve doğa
Çünkü yok artık onları dile getirecek kimse...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Aleksandr Kuşner (d. 1936)

TUNA

Birtakım kadınlar ve erkekler gibi
Kıvrıntılarında arsızlaşan Tuna,
Delişmen meşelerine, ıhlamurlarına tutkun,
Akıyor, can atarak keyifli suçlara.

Onu Avusturya'ya kadar geçiriyor Bavyera,
Zıpır Viyana'da kaprisler yapacaktır,
Slovakya'ya uğrayacaktır ormanlarda sürtmek için bir süre
Ve yeni izlenimler için Macaristan'a çıkacaktır.

Herkesin şımartığı! Ne savaş umrundadır
Ne iyilik ne akıl karışıklığı gölgeler belleğini,
Ne de Mozart'ı anımsar, kuş sesleri duymak isteyen ölüm
öncesinde
Ve ışığın kısılmasını yandaki odada, şamatanın kesilmesini.

Oynak, şipsevdi, unutkan,
Yukarı bölgelerde gotikle, aşağlarda kamışlarla kaplı,
Eğer gelecek olmasaydı, siz karar verin artık
Avrupa'nın geçmişiyle ne yapardı?

Paylamak, kıvrıntılarını düzeltmeye kalkışmak,
Ciddiyete çağırmak- etkilemez onu hiçbiri!
Kaygısızlık mı? Gönlünün tasasızlığıyla o
Habsbourg'lulardan daha hoppadır ve daha uzun yaşamaya
niyetli.

1978

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Victor Sosnora (d. 1936)

GÜLLER

Güller
doğulu şairlerin baş belası
Arap halılarının ve ahengin
tutsağı.
Güller
karpuzun parıltısı
devingen kumların ışığı
tıpkı türbinlerin çarkı gibi
çevrinerek döner taçyapraklarınız,
Güller
buzdan ve ateşten güller,
ün tutkusu,
korkusuzluğun rengi
tıpkı bir slalom,
Siyah güller
siyah bira,
taş açılı kupayar,
Kırmızı güller
köpük sağrılı
kısrak sırtı,
Güller
her mürekkep damlasında
Puşkin'in, Shelley ve Tagor'un.

Ama köle ticaretine benzerdi
gül ticareti.
Perakende güller! Toptan güller!
Gül yağı!
Sinir hastalıkları için gül hapı!
Yararlı kullanıma boyun eğmiş güller
zorunluluk icabı.
Acıları dindiren haplar
ölü doğa resmi gibi
canlandırmak için duvar kâğıdını.
Unutalım çocuklarımızı ve rahatımızı.
İnsanlara benzer güller,
kederlidirler akşamları
ve gül işletmelerinde
bir plana göre toplayıcılar
cumartesi günü devşirir onları.
İnsanlara benzer güller
ve güneşin altında yazgıları
geçip gider bir ölümlü gülümseme olarak,
fanidirler insanlar kadar.

Türkçesi: Özdemir İnce

Bella Ahmadulina (d. 1937)

ARALIK

Kendi kurallarını getiriyor kış
Dalmışız bir oyuna kahkahalarla:
Yerden avuç avuç kar topluyoruz
Biçim vermek için o aklığa.

Bir kötülük öncesindeymiş gibi
Birikiyor yoldan geçenler çitin önünde:
Anlamak için yaptığımız şeyi
Kaygıdan çatlayacaklar nerdeyse...

Bir kardan adam yapmadayız, hepsi bu.
Oh, nasıl bir zafer sevinci doluyor insana:
Tüm boyutlarıyla yaptığın şey
Kendi istemine bağlı olduğunda.

Bir çocuk sevinciyle bakıyorsun yüzüme
Bekleyerek ustalığını övmemi.
Sevgilim, ustasın gerçekten de
Ve üstelik, seviyorum seni...

Gitgide biçimleniyor kar
Boyun eğerek buyruğumuza.
Birden, güzelliğini ayrımsıyorum
Yüzünün, eğilirken kara.

Geçiyoruz apak avludan
Tepeden bakarak bizi izleyenlere.
Sevgilim, unutma hiçbir zaman
Oynamayı, böyle özenli ve çocuksu bir yüzle.

Sevgilimin elindeki iş
Baş eğsin özenli çabasına onun!
Ulaşsın o başarısına
Bir ev, bir baca çizen çocuğun...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Yunna Morits (d. 1937)

OYUNCAK SATICISINA SONE

Oyuncaklar satıyordu sakat bir ihtiyar
Çocuklar sevinçten çıldırmış, ustanın da keyfi yerinde.
Cıvıldıyor, miyavlıyor, ötüyor oyuncaklar
Takla atıyor kimi, kimi amuda kalkmış kulağı üstünde.

İhtiyar da coştu, numaralar yapıyor şimdi
Üflüyor kuyruğuna bir kuşun ve öykünüyor ona
Gurulduyor, kuğuruyor, eğlendiriyor izleyenleri,
Çekiyor sümüklü bir serseriyi mıknatısıyla.

Akşamla, yaylıya koşan bir at gibi koşup tezgâhına
Gider o koltuk değneklerinde sekerek bir meyhaneye
Birkaç meze atıştırıp, fıçı birası içmeye.

Ve bu sonede bir delik açarak iki yüz yıl sonra
Uçarak yükselip bir inci çiçeğinin sapında havaya
Bir kuşa ıslık çalacaktır iç sızlatan bir kederle.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

İosif Brodski (1940-1996)

Ocak geçip gitti hapishane penceresinin arkasından
Ve işittim türküsünü tutukluların
Hücrenin kerpiç duvarlarında çınlayan:
"Kardeşlerimizden biri özgür".

Sen işiteceksin daha tutukluların türküsünü
Ve ayak seslerini suskun gardiyanların
Kendin de türkü söyleyeceksin, söyleyeceksin daha:
"Elveda, ocak".
Yüzünü pencereye dönerek,
İçeceksin daha ılık havayı yudum yudum
ve ben yeniden yürüyorum düşünceler içinde koridorda
bir sorgudan bir başka sorguya,
o uzak ülkeye, ayların ve mevsimlerin olmadığı.

1962

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

TATARİSTAN

Tataristan Özerk Cumhuriyeti'nin resmi dilleri Tatarca ve Rusça'dır. Tatarca, Türkçenin kuzey-batı grubunda yer alan lehçeler topluluğuna verilen addır. Rusya'da, Tataristan Özerk Cumhuriyeti'nde, Volga bölgesi ve Batı Sibirya'nın çeşitli yerlerinde konuşulmaktadır. İlk yazılı edebiyat ürünleri arasında "Yusuf ile Züleyha" (XIII. yy.), "Hüsrev ve Şirin" (XIV. yy.), destanları, aşk ve din konularında şiirler ve destanlar vardır. Sonraki yüzyıllarda Mevla Kulı (XVII. yy.'ın 2. yarısı), Utız İmyani (1754-1834), Şamsettin Zaki (1825-1865) vb. şairler dini-didaktik türde, "sufizm" öğeleri taşıyan ürünler verdiler. Abdelcabbar Kandalı (1797-1860) gerçek yaşama yönelik şiirleriyle gerçekçi Tatar şiirinin oluşumuna önemli katkıda bulundu. M. Akmulla (1831-1895), Y. Yemelyanov (1848-1899) vb. aydınlanmacı şairlerin yanı sıra Kurmaşi (ö. 1883) aşk konulu destanlarıyla ün kazandı. XX. yy. başlarında Abdulla Tukay (1886-1913) toplumsal konulu şiirleri ve eylemiyle öncülük yaptı. Sagit Ramiyev (1880-1926) Derdmend (1859-1921), romantik ve felsefi türde şiirleriyle tanındılar. Musa Calil (1906-1944), Hadi Taktaş (1901-1931) yeni ve devrimci bir kuşağın temsilcileri olarak adlarını duyurdular. Günümüz Tatar şiirinin belli başlı temsilcileri arasında İldar Yuzeev (d. 1933), Şaukat Galiyev (d. 1928), Edip Malikov (d. 1921), Sadcida Süleymanova (d. 1926) Ravil Fayzullin (d. 1943), Rihat Harisov (d. 1941) vb. sayılabilir...

Musa Calil (1906-1944)

KİMİ KEZ

Kimi kez öyle sertleşiyor ki gönül,
Zedelenmiyor hiçbir şeyle.
Varsın buzdan soğuk essin ölüm rüzgârı,
İncitemez tek bir yaprağımı bile.

Göz gururlu bir gülüşle parlıyor yeniden,
Ve dünyanın ıvır zıvırından ırak
Yükseliyor içimde o sınırsız arzu:
Yazmak, durmaksızın, yazmak!..

Varsın sayılı olsun dakikalarım,
Mezarım kazılmış ve cellat beklemede!
Her şeye hazırım. Fakat hâlâ
İhtiyacım var ak kâğıda ve kara mürekkebe!

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

TÜRKMENİSTAN

XVIII. yüzyılın önemli Türkmen şairi Mahtum Kulı (1733- 1793) geleneksel İslami edebiyat ürünlerinden de etkilenmiş ol- makla birlikte toplumsal sorunları daha yeni yaklaşımlarla yansıtan şiirler yazdı. Mahtum Kulı, koşma türünde de Türkmen edebiyatında ilk ürünleri veren şairdir. İzleyicileri Seyidi (1775-1836), Zelili (1795-1850) aynı doğrultuda ürünler verdiler. Toplumsal, siyasal eleştiri, yurt sevgisi ve lirizm bu dönem (ve genellikle) Türkmen şiirinin belli başlı özellikleridir. "Tahir ile Zühre" destanının Türkmen versiyonunun yazan Molla Nepes (1810-1862) lirik türde başkaca başarılı örnekler de verdi, Durdı Kılıç (1886- 1950), Kermolla (1872-1934) gibi şairler de aynı doğrultularda ürünler verdiler. Asıl ürünlerini roman ve öykü alanında veren B. Kerbabayev (1894-1974), halk şiiri geleneklerini sürdüren Molla Murat (1879-1930), Durdı Kılıç (1886-1950), Ata Salih vb. XX. yüzyıl Türkmen şiirinin başkaca temsilcilerindendir.

Memet Seyidov (1925-1987)

SENDE YÜREĞİM TÜRKMENİSTAN

Damlar buğusu bir anlatılmaz parıltıda
Yeşilin otlarla belirdiği her mevsim,
Bir gümüşsü güzelliktir yudum yudum içilesi,
Bıkmadan, usanmadan uzanır dudaklarım
Bir adım uzaklaşsam; gözümde tütersin
Tutulmuş yüreğim sana Türkmenistan.

Senin için vuruşurum gerekirse, elde tüfek
Seni yüceltirim gücümce her yönde,
Kim düşmansa sana beni bulur karşısında
Beni bulur karşısında, her kara sevgisizlik
Her parçası yüreğimin sende Türkmenistan.
Bütün mısralarım sana adanmıştır

Yansıtır gerçeğimi, duygu duygu örülü,
Bir aşk sunuyorum sana benzersiz
Bir bağlılık sunuyorum hiç kopmaz;
Bilirim geri çeviremezsin verdiklerimi
Tutulmuş yüreğim sana Türkmenistan.

Türkçesi: Coşkun Zengin

Kurbannazar Azizov (d. 1941)

DÜŞLERDEKİ

Kaç düş görür bir gecede, şu canım insancıklar?
Hiç düşündünüz mü ardını uyuyan gözlerin
Sonsuz mutluluklara düşlerle açılır kapılar
Düşlerle çözülür gizliliği yüreklerin.

Civcivler cıvıldarmış düşlerinde bir darı tanesini
Bütün uykularında o mavi gökyüzü, yeryüzünün
Düşlerde yüzü güler o yalnız sevgilinin
Çağrılır adı yeniden unutulmuş bir aşka.
Şu gürültülü şehir; şu taş giysili görüntü var ya,
Kırların ışıltılı rengini düşler
Şu yorgun dünyamız var ya, aralıksız dönüp duran,
Onun düşlerinde barışlar, kıvançlar, özgürlükler.

Ama düşler acılardan sonra belirir
Umut tek beslendiği bir güçsüz kaynak
Ama o yıldönümündeki geceler var ya;
Öyle acımasızdır ki dayanılmaz
Geçmişten getirince anısını o büyük savaşın,
Düşlere döner ölüler o uzak cephelerden.

Türkçesi: Coşkun Zengin

UKRAYNA

Rusçaya ve Belorusça'ya diline çok yakın olan Ukrayna dili Doğu Slav dil öbeğindendir. Genellikle dinsel nitelikli ilk edebiyat ürünleri Rusya ve Ukrayna'nın ortak kültür değerleri niteliğindedir. Şair Kotliyaravski (1769-1838) vb. şair ve yazarlarca başlatılan yeni edebiyat hareketinin ürünlerinde Ukrayna toplumsal yaşamının ilk gerçek görünümleri yer alır. Fakat bu yönde en yetkin ürünleri büyük şair Taraş Şevçenko (1814-1861) vermiştir. Şevçenko adıyla özdeşleşen demokratik romantizmin başkaca önemli şairleri L. İ. Glebov (1827-1893) ve İ. İ. Şçogolev (1823-1898)'dir. Rus Ukrayna'sında ulusçu edebiyat örneklerinin sansüre uğraması sonucunda kültürel hareketin merkezi Avusturya Galiçya'sına taşınmıştır. Bu bölgede Ukrayna'lı şairler arasında köken olarak da buralı olan İvan Franko'yu (1856-1916) anmak gerekir. 1920'li yıllarda kurulup gelişen edebiyat grupları içinden G. Tıyçina (1891-1967), V. N. Sosyura (1898-1965), M. F. Rılski (1895-1964), N. P. Bajan (d. 1904), A. S. Malışko (1912-1970) gibi Ukrayna'yı yücelten büyük lirik şairler çıkmıştır. 60'h yıllardan bu yana Ukrayna şiirini yenileyen genç kuşak şairleri arasında ise V. A. Korotiç, İ. F. Draç, vb. sayılabilir.

Pavlo Tıyçina (1891-1967)

GÜNÜN GETİRDİKLERİ

Bilime, tekniğe ve de edebiyata,
Patlar günün gerektirdikleri -siler süpürür bir fırtına,
Allayıp pullamaya kalkma -onlar parlaktır zaten-
Fakat onlarda yoğunlaştır ışığını en içten gelen.
Günün yalın bitişi değil bu hissettiğin, fırtınadır,
Ayak sesleri çınlayan yalnızca çağımızdır.
Yeni yüksekliklere eriş en yüksek tepeden,
Yaşamın boyunca emeğin sevgiler üretsin en iyisinden.

1964

Türkçesi: Yusuf Eradam

Vasil Mısik (d. 1907)

SU DAMLASI

Kararmış oda kitap dolu raflardan,
Kimsenin duyamayacağı şarkılardan,
Yıldan yıla daha sıradan,
Görünmeyen yüzler bakar aradan.
Anlaşılabilir, kusursuzluğa duyulan istek,
Sevgiyle bile kucaklanamayacak bir şeyi elde tutmayı özlemek.

Pencerenin dışında, tasadan uzak,
Bir telden kayıp aceleyle düşerken üstüne toprağın
Bütün yaşamı uçup giden bir damla, küçücük, yuvarlak,
Ve bu an geçip giderken, içine alır yuvarlağının
Tümünü evrenin, göğün, dünyanın.

1965
Türkçesi: Yusuf Eradam

Platon Voronko (d. 1913)

UÇUŞAN KUĞULAR

Kuğular bir şarkı tuttururlar mı ölürken,
Belli değil - ama
Yine de bilirim, şarkı söyler onlar...
Dinleyin bazen, göklerden inip gelen
Müziği, üstünüzde uçuşurken kuğular.
Çığlık çığlık üstüne -haykıran öten tüyler-
Havayı okşar kanatlar, mavi-beyaz çizgili,
Ve avcı, tepedeki çalıya doğrultmuş silahı, tetikte bekler,
Ateş edemez, hayretten faltaşı gibi açılır gözleri.
Çığlık çığlık üstüne...
Ansızın başka bir ses gelir:
Yaylılar gibi tarar sazları nehrin üstündeki,
Meltem kemanlarının sesi
Aynı duyguyu getirir,

Çaykovski sarıyor bütün ruhumuzu sanki.
Sonra dört kuğu yavrusu yükselir
Mavilerde, ağırlıksız melekler gibi
Senin gençliğine benzer, güzeldir
Sabahleyin, parıldar hareli çiğ gibi.
Gençlik-tedirgin ve yumuşak ilk buse,
Bunu hiçbir kalp unutamaz kolayca öyle,
Arzular doludur parıldayan görkemle-
Zamanın yeşil küfeyle perdahlanmıştır, yanar yine de.
Çığlık çığlık üstüne...
Bir tatlı güzellik söyleyen, sızılı ve kederli,
İlkyazın görkeminde doğan şarkı:
Ve uçuşan bayraklara bak, kaldır gözlerini,
Kanat üstünde dilin saflığı,
Boşluğun güçlü olmak için koyduğu engeller-
Yankılanır uçuşunun çok gerisinde,
Sanki insanın
Yüreği bir kuğu şarkısı olmuş söyler,
Bir zamansız saatte süzülerek kanatlanır gider.

Türkçesi: Yusuf Eradam

Vitali Korotiç (d. 1936)

Genellemeler?.. Pöh! Kırpalım kanatlarını.
"Genelde insanlar" olmaz, gölgeler kalabalığı değil,
"Genelde yerküre" olmaz çünkü bir santim toprağa olan
kenetlenmeler ve ilişkiler toplamıdır. Her şeyin özü budur.
"Genelde şiir" olmaz ama sen, o, ben...
Aradaki farktır önemli olan, bunu bir an önce anlamak gerek.
Batsın genellemeler!
"Genelde uzay" olmaz, uzay adamları onlar, birer kişi,
"Genelde dünya" değil ama Seslerdir ve özelliklerdir.
Kesin olan şey gözden uzak durur,
Etna gibi kabarır, ama gizler gerçek yüzünü.
Yaşam somuttur.

Ölüm de öyle. Anlaşıldı mı?
Özelliksiz olan soyut olandır, inan.
Selam sana somutluk,
Bütün kavramların
Katı çekirdeği:
Kardan indik şiire
Kutsal şeyler yerine geçen
Sözcüklerden yapılmış,
Ülküler yerine geçen
Ve güçlü inançlar yerine geçen.

Türkçesi: Yusuf Eradam

VİETNAM

Uzun yüzyıllar boyu Çin, Japonya, Fransa ve ABD'nin sömürgecilik ve saldırısına sahne olan Vietnam'ın şiiri bir özgürlük ve bağımsızlık şiiridir. Çinhindi yarımadasında yer alan bu ülkenin halkı kendisini yönetmek isteyenlerin kavgalarına da boyun eğmek zorunda kaldı. Yönetimi eline geçirmek isteyen sülaleler İ.Ö. VII. yüzyıldan başlayarak birbirleriyle didişip durmuşlardır.

Vietnam edebiyatı üç döneme ayrılır; 1. Çin dili, 2. Çin-Vietnam dili, 3. Vietnam dili dönemleri.

Birinci dönem Konfüçyus'çuluk, Tao'culuk ve Buda'cılık etkisindedir, şiir Çin şiirinin özelliklerini taşır. İkinci dönemde dil Vietnam Çincesine dönüşmüş ve yazı diline konuşma dili egemen olmaya başlamıştır. Üçüncü dönemde Fransız dilinin ve edebiyatının etkisi görülür.

Günümüz Vietnam edebiyatı 1932'de yayımlanmaya başlayan "Gelenek ve Görenekler" adlı dergide filizlenmeye ve geniş boyutlu bir ulusal edebiyat oluşmaya başladı.

Vietnam şiiri, dilden gelen bazı özellikler nedeniyle ezgisel bir şiirdir. Asya ülkelerinde görülen ve daha çok Çin edebiyatından kaynaklanan "özlü söz" niteliğindeki şiir Vietnam şiirinin de özelliğidir.

Hem geleneksel aydın örneğini, hem de çağdaş siyaset adamını temsil eden Başkan Ho Şi Minh'in Vietnam şiirinde özel bir yeri vardır.

Ho-Chi Minh (1880-1969)

"ZİNDAN GÜNCESİ"nden

SABAH

Güneş her sabah yükselip üstünde duvarların
Parlar kapıda. Fakat kapı açılmamıştır daha.
İçerde, zindanda, uzar kasvetli karanlık
Fakat biliriz güneşin doğduğunu dışarda.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

SATRANÇ ÖĞRENMEK

İki yanın da gücü eşit ve dengede
Fakat zafer tek bir oyuncunun olacak sonunda.
İleri geri güvenle uygula stratejini
Ancak o zaman büyük bir komutan denebilir sana.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

BİR MAHKÛMUN KAVALI

Özlemle ağlar zindanda bir kaval
Keder güçlendirir, arttırır acılığını ezginin.
Uzakta, geçitler ve ırmaklar ötesinde, yalnız bir kadın
Çıkar bir kuleye, sonsuz bir hüzünle, çevreye bakmak için.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

PRANGALAR

Tuhaf, çok tuhaf şeyler olur bazen şu dünyada
İtişir insanlar, bir an önce prangalansın diye ayakları.
Bir kez kilitlendin mi, rahat bir uyku umabilirsin artık
Yoksa bu cehennem kargaşasında altüst nasıl yatılırdı.

Ataol Behramoğlu

AYIŞIĞI

Zindanda ne çiçek var ne de şarap
Ne yapar insan böyle nefisken gece?
Pencereye gider, ayışığına bakarım
Bakar ay parmaklıklar arasından şaire.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

SU TAYINI

Her birimize yarım leğen su verilir
Yıkanmak ya da çay yapmak için
Eğer yüzünüzü yıkamak isterseniz
Çay demlemekten vazgeçeceksiniz
Ama çay içmeyi daha üstün tutarsanız
Yüzünüzü yıkamaktan vazgeçersiniz

Türkçesi: Osman Türkay

AKŞAM ÜZERİ

Yorgun kuşlar uçar ormana
Dinlenecek bir yer bulmak için
Gökyüzünde bir bulut tek başına sürünüp gider
Uzak bir dağ köyünde genç bir kız
Mısır buğdayı öğütmede
Mısırlar bir kez öğütüldü mü
Fırında kızıl bir ateş yanmaya başlar
Görürsünüz

Türkçesi: Osman Türkay

KUMARDAN TUTUKLANAN BİR ADAMIN ÖLÜMÜ

Deri ve kemikten başka bir şey değildi
Bakımsızlık, açlık, ayaz bitirdi onu
Daha dün gece uyurdu yanıbaşımda
Bu sabah boyladı tahtalıköyü

Türkçesi: Osman Türkay

UYUZ

Cildimiz kırmızıya ve maviye büründü
Oyalı, renkli kumaşlar giyindik sanırsınız
Kaşıntımız giderek hızlandığına göre
Bir gitarın tellerine
Aşk ile vurup inletiriz sanırsınız
Oyalı, renkli kumaşlara gelince
Biz burada onurlu konuklarız
Klaptanla işlenmiş giysiler içindeyiz
Dost müzikçilerle paylaşarak aynı dili

Türkçesi: Osman Türkay

TSİNGMİNG BAYRAMI

Tsingming bayramı kutlandığı gün
Tekdüze bir yağmur serpelendi
Zindandakiler acının balyozunu yüreklerinde duydular
"Özgürlük nerdesin?" diye haykırdık hep birden
Bekçi bize hükümet konağını gösterdi

Türkçesi: Osman Türkay

Tu Mo (d. 1900)

ŞAİR BÜYÜRKEN

Çiçektir o,
Evimizin bahçesinde.
Miniciktir,
Yine de gölge verir bize ağaçları,

İlkbahar ışıl ışıl.
Gökyüzü mavi mi mavi.
Temiz ve sıcak aydınlığını yayar güneş.
Nguyet de küçük erkek kardeşiyle bahçede oynar.

Çiçeklerle örtülü toprakta
Gezdirir küçüğü.
Kendi kendine uydurduğu
Bir de türkü tutturmuştur kızcağız.

"Çıkar deliğinden yaşlı kurbağa.
Sırtında eviyle sümüklüböcek
Salınıp gezinir toprağın altında,
Cırcır böceği sazını çalar,
Çalıkuşu şarkı söyler ağaç dalında."

Koca dede bakar durur
İki torununa.
"Bizim Nguyet de yaman türkücü!"
der kendi kendine gülümseyerek.
Nguyet övünçle sürdürür türküsünü daha da güzel:

"Bahçemiz yeşillenir, çiçek üstüne çiçek.
Bir kelebek gelir, gezer ve çıkıp gider gülerek."
Kelebek güler-amma da garip şey!
Taptaze dizeler. Yepyeni dizeler. Hey gidi mutlu çocukluk!

Türkçesi: Eray Canberk

ARTTIRMALI MEMURCUKLARIN[16] AYLIĞINI!

Sanırlar ki memurcukların
para dolu elleri avuçları,
sonu yok çıkarların, arpalıkların.
Oysa dilenci gibidir kazandıkları!

Ağlayıp sızlar fırsat düştükçe,
yüzler mum gibi, sarı mı sarı,
derler ki para kalmıyor cebimizde,
doyurmak için kızı kızanı,
sırtlarını giydirmek var bir de!

Nasıl yeltenirsiniz paranız yoksa
Ata, arabaya binmeye,
nasıl yaklaşırsınız iyi şaraba,
nasıl gidersiniz gülüp eğlenmeye
bir yığın çoluk çocukla?

Nasıl yeltenirsiniz, paranız yoksa
almak için ipekliyi, iyi kumaşı,
ya takılar, incik boncuk, lavanta,
küçük memurcukların küçük hanımlarına?

Para gerekir para, her şey için,
Ev bark edinmenin tek yolu bu,
Para gerekli sulanması için pirincin,
Aç kaldığının resmidir yıl boyu
Yoksa bütün evdekilerin!

---

16 Memurcuklar; Asya'da ve özellikle de Çin'de Avrupalıların, devlet memurlarına verdikleri ad olan "mandarin" yerine kullanılmıştır.)

Memurcuklar evsiz barksız
Memurcuklar per perişan!
Bu yüzden artırmalı aylıklarını,
zam almalılar devlet babadan.
Ancak böyle kurtulur durumları!

Memurcukların sevincine diyecek yok,
herkesin yüreği parçalanıyordu oncağızlara.
Öte yandan adaletin dengesini bozmamalı
ve gereken zam yüklenmeli halkın sırtına.

Yoksulluğa zam söz gelişi,
vergiye, fiyatlara, öteye beriye...
Halk doyursun kendini şimdi
açık havayla, kuru ekmekle.

Akıllı uslu oturun yine de siz,
memurcuk hanımları ve memurcuklar,
şimdilik bolluk, rahat içindesiniz,
yoksa adamın kafasını da kırarlar!

Türkçesi: Eray Canberk

Van Dai (1903-1964)

KIRDA İLKBAHAR

Köye dönüyorum yüklenip pirinci.
Gelin gibi kayısı ağaçlarının kokusuyla dolu yol
yeşeren mısır tarlalarının arasından geçiyor.
İskelenin yanında mor patlıcanlar.
Hafif siste sapsarı anızlar.
Akşamın bulutları, bayrakların kırmızısı tepelerde.
Köyün uğultusu, toplantı için herkes birbirine sesleniyor.
Beni bekliyor kocam evin kapısında.

Türkçesi: Eray Canberk

Le Duk Tho (d. 1911)

BUT TEPESİNDE BİR AKŞAM

Thua Thien *101. bölüm irtibat görevlisi Fan Say arkadaşa.*

Kulübe eğer dar damını.
Bir odun ateşi,
ışıltılı bir sıcaklık
karşılar akşam konuklarını.
Yarın yeniden başlayacak yorucu yürüyüş
ormanlar ve seller boyunca.

Her yandan gelmiş,
rüzgâr ve sis,
kamıştan duvarın aralığından
ıslaklık ve soğukla
doldurur küçük kulübeyi.
Ama yabancı konuğun çevresinde
birbirine sokulur canlar.

Kardeş, seni ilk kez görüyorum
ama sana olan sevgim büyüktür.
Pirinç çanağınla, kuru balığınla,
aynı ateşin karşısında, ısınıyoruz.

- Kaç kez geçtin
Ban Ren'i ve Dok But'u?
Zayıflamış yüzünde,
ormanın bütün sıtmalarının solgunluğu ve sarılığı,
derin bir sevincin gülümseyişi okunuyor.

- Karın nerde? Çocukların nerde?
- Ne zamandır onları görmedim ki.
Bunca düşman saldırısından sonra
hayattalar mı acaba?

Düşünceli düşünceli dalarsın
kütüğün üzerinde
çıtırdayan ateşe.
Sonra babacan bir gülümseyişle
sorarsın bana:
"Ya seninkiler?"

- Anacığım yaşlandı artık iyice,
köye sığındı.
Tek bir kelime bile yok
sevgisinden, anısından.

Sonsuzdur Güney'e doğrulan yol.
Aşılacak nice sel, nice orman!
Ama yüreğim sevinçle dolu
ve bütün tehlikelere karşı korkusuz.

Ey aceleci kaynak, nereye?
Bırak yabancı yolcuyu
köyünün özlemini anlatsın,
döksün içini.
İşte sardı ağaçların tepesini sis.
Susuyor orman kuşları bir bir
ve gece atıyor donuk örtüsünü
akşamın son gölgeleri üzerine.

Ateşte pişen pirinç,
az sonra giderecek açlığımızı, ısıtacak yüreklerimizi.
Yarın herkes kendi yoluna gidecek.
Anacak mısın bu kulübeyi, bu geceyi anacak mısın?

Bu Dok But akşamını,
bu yeni arkadaşlığı bir de
bir de bu ortak düşmana duyulan bu kini,
aynı sevgiyle dolu bu yüreği bir de?

Dok But, 15 Ocak 1949
Türkçesi: Eray Canberk

Luu Tiong Lu (d. 1912)

SEN GENÇ KIZSIN...

Sen genç kızsın, dayanmışsın pencerene,
Bense dünyayı dolaşıp duran bir bulut.
Götürür rüzgâr kanatlarında beni alabildiğine,
Sen oturur durursun ipekten ve kadifeden yuvanda.

Sen benim kızkardeşimsin olsa olsa,
Kederden ve düşten can yoldaşı, ölümsüz...
Sevdan benzer dağların karına,
Tepelerde şavkı vuran nice güz.

Kim dedi sana böylesine güzel ol diye,
Yaşamım acıyla dolsun diye mi?
Kim dedi sana git dayan pencereye,
Tutsak etmek için seven yüreğimi?

Böylesine çekici olmanı kim dedi sana,
Gözyaşlarınla büyülensin diye bahar gölgeleri,
Sayısız düşlerle dolsun diye uykularım,
Sevgiyle hoşnut olsun diye kimsesiz bahçem.

Türkçesi: Eray Canberk

Ksuan Dieu (d. 1917)

KAMAU BURNU

Kamau Burnu, taze toprağın o dev gibi tomurcuğu,
denize doğru ilerlersin yüzyıllardan bu yana.
Binlerce fersah uzayan bereketli toprakların
Uzanır insanların ayakları altında.

Bir gemiye benzer ülkem.
Pruvamız Kamau Burnu...

Irmaklar, ırmaklar, geniş ırmaklar,
kıyıları sakız ağaçlı ırmaklar,
kökleri toprağın derinlerinde,
tepeleri maviliğe yükselen,
yeşil duvarları andıran ağaçlar.

Bir gemiye benzer ülkem.
Pruvamız Kamau Burnu...

Ey vatan denen toprağın o en güzel sevgisi,
Ey hiç görmediğim Kamau Burnu,
Yine de severim seni, düşlerim,
gönlüm her gece seninle,
gönlüm uçar sana doğru.

Başım ateş içinde, bağrım kan revan,
yüreğim Kamau Burnu'nun yanı başında.

Yakın oldu bana uzaklar,
Ey Kamau dili, sen her zaman varsın...
Ben Hai Irmağı'nın iki yanında,
Sularıyla, dağlarıyla vatanım var.

Güneş ve yağmur bin kere değiştirecek renkleri,
değişmeyecek yüreğimdeki sevgi.

O benim ülkemin pruvasıdır, kafa tutar dalgalara,
Li tu Trong kadar yüce, Li tu Trong kadar sağlam.
Bizim Bakır Sur'umuzdur o,
dalgaların ve fırtınaların önüne dikilen,
bizim sözümüz, namusumuzdur o.

Bir gemiye benzer ülkem.
Sevdamdır benim Kamau Burnu...

Ta parmaklarımın ucuna gelen kan gibi
özsu gibi dalların ucuna ulaşan,
yaydan fırlamaya hazır bir ok gibi
kelimeler gibi kalemin ucundan damlayan.

Bir gemiye benzer ülkem de
pruvamız Kamau Burnu,
dalgaların önünde.

Türkçesi: Eray C

Nguyen Binh (1919-1965)

YILDIZLI GECE

Daha da bir derinleşir gökyüzü,
alabildiğine yüksekteki yıldızlarla.
Kargaların yaptığı Köprü[a]
Soğuk kıyıların olduğu Gümüş Irmak'ta[b].

Boşuna ararken Hasatlar Perisi'nin[c] başlığını,
bir Ördek görürüm uzayda yüzüp duran.
Anımsatır bana güzel gözlerini Akşam yıldızı,
ayrılık anında yaşlarla ıslanan.

Parıldar durur göğün bir köşesinde,
Kutup yıldızı en canlı ışığıyla.
Sen, güneyde, on yedinci enlemde,
yıllar geçirdin ona baka baka!

Yıldızlar pırıl pırıl ve sonsuzdur,
ayırt etmeksizin ısıtırlar yurdumuzu.
Yıldızlarla bezenmeyi bazı bazı gökyüzü unutur;
ama benim seni unuttuğum tek gece yoktur.

1959

Türkçesi: Eray Canberk

[i] Samanyolu üzerindeki efsane köprü. Umutsuz âşıkların bulaşma yeri.

[ii] Samanyolu.

[iii] Bir takımyıldızın adı.

Huy Kan (d. 1919)

HALKLARA SELAM

III.

Halklar, bu öylesine yaşlı ve öylesine genç Dünya'nın en iyi çiçekleri
en iyi meyveleridir Walt Whitman,
Halklar, gelecekteki bol hasatlar için iyi tohumlar gibi boy atarlar.
Sen de Whitman, sen de iyi tohum gibi bu toprağın altında yatıyorsun,
Ekvatordan kutuplara, kutuplardan ekvatora, dünyanın sırtında
yürüyüşlerini halkların işitiyor musun?
Büyük Okyanus'un, Hint Okyanusu'nun ve Atlantik'in yeni kitabının
hışırtıyla dönen sayfalarını işitiyor musun?
Dünyamız böylesine çalışkan, böylesine neşeli olmamıştı dönüp
durduğundan beri
Eskiden halklar mutfakta efendileri için yemek hazırlardı -
Anımsıyor musun Langson Hughes'ı?
Şimdi halklar dünya denen koca evin efendisi.
Eskinin berbat yaşamını değiştiriyorlar -tepeden tırnağa-.
Walt Whitman, halklar değil savaşı ortaya çıkaran,
Ama onlar sona erdirecek savaşarak son savaşları.
Halklar insanoğlunun yarattığı tüm ateşi ellerine alacaklar
Dünyanın renklerini yeniden yaratmak için yaşamın renklerini yeniden.
-Senin halkın da benimki de bilir bu işi-
Yitip gitmiş güzel renkleri yeniden yaratabilirler ve yeni renkler
yaratabilirler.
Tanrıların ve şeytanların yarattığı alacakaranlığa son verecekler.
Dünya dönecek insanların elleri arasında koca bir çömlekçi çarkı gibi
Ve Dünya güzel bir vazo gibi biçimlenecek, bütün Yunan vazolarından
daha güzel bir vazo gibi.
İnsanoğlunun elleri evrenin çamurundan güzelliğin vazolarını yaratacak.
Halklar savaşı yaratmadı, ama savaş onların işi oldu Wait Whitman.
Halklar dostluğu yarattı ve dostluk insanoğlunun yüreğinde kalacak.
Dostluk verimli bir tohum gibi kalacak halkların yüreğinde.
Tanrıları yaratan insanoğludur, halklar bütün tanrılardan daha güzel
insanı yeniden yaratacaklar.

Türkçesi: Eray Canberk

Nguyen Ksu An Sanh (d. 1919)

SABAH VE ŞİİR

Bizim sokağın alev ağaçları
Çiçektir ve yeşilliktir yalnızca.
Altından bir ışık sabahtan başlar
Damları tutuşturmaya.
Bir yaban kazı uçarken yavaşlar
Sana haber vermek ister ama boşuna:
Senin olmadığını görünce hemen
Yeniden başlar kanat çırpmaya.
    Bir güz akşamı. Yağmurdan sonra
    Oturdum penceremin önüne,
    İçime işleyen toprak kokusunu
    Çektim ciğerlerime.
    Radyo anlata dursun
    Yeryüzünde olup bitenleri,
    Kuzey rüzgârı soğuk getirir
    Ve bana anlatır seni.
Günlerin geçtiği uzak ülkeler,
Tansık ve şiir!
Gün doğar doğmaz, sevgilim,
Aklıma hemen yüzün gelir.
Sizde akşam olmuştur çoktan.
Burda güneş aydınlık ve yakıcı.
Senin seyrettiğin geniş ovalar,
Benim bir alev ağacı.
    Kuzey bozkırları, göknarlardan ufuklar.
    Serviler, kum ve söğütler.
    Koyun sürüleri. At sürüleri.
    Dalgalanıp duran çimen.
    Ama bilirim senin gönlün
    Doğduğun yere çağırır seni.
    Doğduğumuz yer savaştığımız yerdir.

Kuş da gelip konar oraya.
Bu sabah, senin haberinle birlikte,
Kanatlarının üzerinde bana,
Kuzey otlarının kokusunu da getiriyor,
Ve ardına kadar açık pencereden
Bakıyor bana senin mektubunu okurken.

Türkçesi: Eray Canberk

To Hu (1920-2002)

KÜÇÜK LUOM

Hue'de savaş vardı
Ben dönerken Hanoy'a
Yeğenle karşılaştım
Bir sokağın başında

Küçücük bir yumurcak
Elinde de çantası
Afacan bastı bacak
Akıllı mı akıllı

Kasketini ters giymiş
Hiç durmuyor çenesi
Çalımını atıyor
Küçük bir kral gibi

-İşlerim pek yolunda!
Görevliyim ben şimdi
Mang Ca denen kışlada
Yerim evden de iyi!

Bizim yeğen gülüyor
Yanakları da al al
-Eh eyvallah arkadaş!
Şimdilik sağlıcakla kal

Yeğen bir yana gitti
Amca başka bir yana
Memleketten bir haber
Haziran ayında:

Bu... Luom
Bizim Luom

Başka sabahlar gibi
Bir sabah karanlıkta
Bizimki çıka geldi
Cebinde bir mektupla

Geçmiş gelmiş cepheyi
Güm... Bom'lar... arasından
Bu önemli haberi
Getirmiş hiç korkmadan

Ipıssız tarlalarda
Büyüyordu başaklar
Çeltiklerin üstünde
Küçücük bir kasket var

Bir ışık parıldadı
Küçük arkadaş düştü
Al kanı taze kanı
Topraklara döküldü!

Kaba korlar pirinci
Ak akçım tane tane
Nasıl kokar mis gibi
Can gezinir her yerde
Luom nerdesin, nerde?

Küçücük bir yumurcak
Elinde de çantası
Afacan bastı bacak
Akıllı mı akıllı

Kasketini ters giymiş
Hiç durmuyor çenesi
Çalımını atıyor
Küçük bir kral gibi

Türkçesi: Eray Canberk

ZİNDANLIKLARIN YOL TÜRKÜSÜ

Sürgüne doğru, geçiyoruz Kui Nhon sokaklarından
İnsan hiç bu kadar yakın bulmamıştır evleri kendine
Sizler, kıyı kenar gidenler, ayakları birbirine dolananlar
Kimbilir, dost olur muydum sizinle zamanla?
Yavaş ol kamyon! Birazcık dur işte!
Bir zaman hasret kalacağım evlere!

Ama evler seyrekleşiyor gitgide
Pirinç tarlalarının yeşili akıyor anılardan
Tepede bir tarlada bir türkü akşam güneşi altında
Dağların uzaktaki çizgileri siliniyor

Yol bu garipsi ülkeye doğru yükseliyor
Kangtum, geçitleri ve sonsuz dağlarıyla
Çamlar türkü söylüyor, mırıldanıyor ırmaklar
Akşamın çığrışan kuşları, seslenen kim size?

İnsan nasıl da bağırmak ister öfkesini dindirmek için!
Rüzgârın iç çekişlerinde nice hüzün boğulur

Dak Sut'a doğru, Dak Pao'ya doğru yükseliyor yol
Yarlara eğilerek
İp köprüler sarsılıyor ırmakların üzerinde
Yukarda bir iki nöbetçi tünemiş
Gönlüm sizi düşünüyor, arkadaşlar...

Ey kardeşlerim, işte buraya gömdüler sizi
Kemiklerinizi attılar karanlık ormanlara
Nöbetçinin kolu yorulmuştu kamçı sallamaktan
Kanınız coşturup neşelendiriyordu komutanı
Bu taşların her biri bir kan damlasıdır

Köprünün her ayağı ölü bir insan bedenidir
Siz ey ilk gidenler, yolu açanlar
Biliyor musunuz, zindan yolunda sizi izliyoruz?
Yol Dak Lay dağına doğru yükseliyor.

Yabanıl bir horozun türküsüyle kırılıyor sessizlik
Kuş falan yok buz gibi bir rüzgârın estiği siste
Bir iki köycük boğuluyor bulutların arasında
Karakolun önünde rengi atmış bir bayrak
Kabartma bir akşam görünümü gibi yüreğime vuruyor damgasını

Kim çözebilecek bu korkunç tiksintiyi
Zindanlıkların sisleri delip giden bakışlarındaki?
Dağlar söyleyin bana burdan ovaya kadar
Kaç fersah çeker, kaç gece yürünür?

1942
Türkçesi: Eray Canberk

Şe Lan Vien (d. 1920)

KAKTÜS

Onların tanrısı şeytan suratlı.
Barıştan söz ederek yalvarıp yakardıkları bu tanrıdır işte.
Gördükleri gökyüzü çiviler ve dikenlerle dolu.
Güzelim insanoğlunun yüzünü de nişan tahtası yerine kor onlar.
Kargadır onların bildiği kuş, avcı uçakları, bombardıman uçakları,
bulutları dersen, yanıp yıkılmış evceğizlerin tüten dumanı.
Göklerinde zırnık göremezsin güzelim mavi renkten.
İstedikleri de çiftçisi olmayan bir dünya.
Dokumacısı olmayan bir dünya,
Nişanlıları olmayan bir dünya, doğumların olmadığı bir dünya,
Kanlı katillerin dünyası, cana kıyıcıların dünyası.
Çöl kaktüsüdür onların kutsal çiçeği de.

Türkçesi: Eray Canberk

BİZİM ORDA UTKULAR NASIL BAŞLAR

Niçin
Meleklerin kanat açtığı
Bu kilisenin önünde
Bacakları kesik.
Bir çocukcağız var?

Anası öldürüldü.
Belki bin kez seslendi anasına.
Bu yitip gitmiş bacakları
Yerine koymak için
Kimseler gelmeyecek.

Bugün için ve her zaman için
Kamıştan bir değnek
Ana yerine geçecek ona
Bütün yaşamında destek olacak.

İşte bizim orda, böyle başlar bütün savaşlar
İşte bizim orda, böyle başlar bütün utkular.

Çatal yürek bir şairin
Çağrısıyla değil,
Savaş canlısı bir generalin
Emriyle hiç değil.

Ama bu yaranın suskunluğuyla,
İzi derinde olan bu yaranın
Ve sonra yeniden kanayan bu yaranın.

Bu değneklerin gürültüsüyle,
Yeryüzüne vuran bu değneklerin,
Buraya vuran ve ses veren
Uzaktaki insanın yüreğinde.
Yere yere vuran ve utkuların utkusunu
Yaratan.

Vietnam'ın bir köşesinde yere vuran
Ve bu sabah sesi
Ta Paris'te, ta New York'ta duyulan.

Türkçesi: Eray Canberk

Anh Tho (d. 1920)

VU LANG'IN TÜRKÜSÜ

Bu mavi giysili kadın,
Her akşam sandalını bağlayan,
Eğilmiş Nuong'una...

Yitip gitmiştir kütüklerin üzerindeki evciği,
Kuytu ormanda bir başına.
Her gece, ocak tek bir çıkrığı aydınlatır.
Kadın anlatır hikâyesini...

Çok eskiden, toprağı sürmek için dikmek için fideleri,
Pirinç tarlasında iki kişiydik.
Güçlü kuvvetliydi kocam.
Mısır yerdik
Ve bellerdik tepeleri bütün yıl.

Yoksulduk.
Vu Lang'da herkes ortak vermek zorundadır pirinç tarlalarını

Vergileri ödeyebilmek için.
Akşamlardan bir akşam
Kocam gitti öteki erkeklerle birlikte.
Yanlarına bıçaklarım almışlardı
Ve yok oldular günlerce.
Döndüler
Ve bayrakları erguvana döndürdü ormanı,
İşgalciyi sürüp attıklarını söylüyorlardı.
Pirinç tarlaları için para ödemeyecektik artık.
Tarlalarda çalış çalışabildiğin kadar.

Gel gelelim bir gece
Coşkun suları ve yarları aşıp
Nereden geldiyse geldi bu askerler?
Vu Lang'ın bütün aileleri
Yollara döküldü genç yaşlı, kız kızan.
Kocamı, kan içinde kolları,
Sıkıca bağlayıp götürdüler.
Hıçkırıklar karıştırıyor iplikleri.
Durduruyor kadıncağız çıkrığı iç çekerek.
Uzaklara dalıyor.

Sekiz yıl geçmiş o günden bu yana...
Çocuklarımı büyüttüm,
Sabahları bir başıma çapa yaparak
Ve akşamları fideleyerek toprağı.
Geceleri, aç çocuklarımın beşiklerini sallayarak,
İplik eğiriyordum.

Köyde erkek namına kimse kalmamıştı.
Kadınlar bir başlarına yaşıyorlardı ormanın kuytuluğunda.
Bir sıkıntı, bir işkence ki sorma gitsin!
Ev bark yapamazsın.
Yoksa yakalar seni Fransızlar.

Başkaldırma günü gelip çattı burada da.
Sarı yıldızlı kırmızı bayraklarla
Orman alevlendi yeniden.
İki büyük oğlum birlikte gidip
Katıldılar vatanseverlere.

Düşmanın yeniden saldırdığı gün
Gidip katılmak istediler ve gittiler.
Gecenin rüzgârı titretiyor ocağın ateşini,
Çıkrığın üzerinde oynaşıyor yalımlar,
Ben çok yaşlıyım şimdi.
İki pirinç tarlacığım var, bana yeter de artar bile.

Yeniden yapıldı köyümüz,
İnsan avcılarından kaçmak zorunda değiliz artık...
Vu Lang'da her aile,
Babayı sürgünde yitirmiştir, oğulları cepheye yollamıştır.
İşte gördüğünüz gibi kadınlar yine yalnız,
Mısır muoglarıyla ve çıkrıklarıyla baş başa.

Yavaşça söndürdü ateşi rüzgâr,
dağlar uyuyor, ormanlar uyuyor,
Şimdi her şey suskun.
Hikâye bitti. Kadın yine de uyanık,
Kömürün kızıl aydınlığında
Dönüp mırıldanıyor çıkrık.

1947
Türkçesi: Eray Canberk

Te Hanh (d. 1921)

ESKİ BAHÇE

Günden güne yeşerdi yeniden eski bahçe.
Günden güne saçları ağardı anamın.
Her birimiz uzaktayız, herkes kendi işinde.
Eski bahçeye ne zaman döneceğiz bakalım?

Yağmurdan sonra gelen aydınlık gün gibiyiz,
Güneş gibi ay gibi
Birbirini görmeyen sabah ve akşam yıldızları gibiyiz.
Eski bahçeye ne zaman döneceğiz bakalım?

Yaz lotusu gibiyiz, güz kasımpatısı gibi
Onuncu ayın hurması gibi elma gibiyiz beşinci ayda eren,
Sen sekizinci ayın göçmen kuşlarının peşinde
Üçüncü ayda göçen kuşların peşindeyim ben.
Bir bahar günü eve döndüğünde
Armutları toplamaya geldiğimi söyledi anam sana.
Baktın rüzgârların estiği ağaçların tepesine
Kıpırdayan dudaklar gibi yapraklar bana sesleniyordu.

Ben bir yaz günü eve geldiğimde
Çeşmede çamaşır yıkamaya gittiğini söyledi anam
Çeşmenin yalağındaki durgun suya baktımda şöyle
Yüzümün sulardaki yansısını gördüm o kadar.

Günden güne yeşerdi yeniden eski bahçe.
Günden güne saçları ağardı anamın.
İkimiz uzaktayız, herkes kendi işinde.
Eski bahçeye ne zaman döneceğiz bakalım?

1957

Türkçesi: Eray Canberk

Nguyen Dinh Thi (d. 1924)

NASIL?

Peki şu Vietnamlılar
Nasıl dövüştüler böyle uzun uzun
Amerikalılara karşı?
Doğdukları toprağı sever Vietnamlılar,
Çocuğunu nasıl severse bir ana.
Ama istilacı Amerikalı
Güçlüdür, kuvvetlidir!
Olsun, kaplan da öyle.
Dişleri korkunç.
Tırnakları yırtıcıdır.
Ama bir avuç arı,
Haklamaya yeter kaplanı.

Türkçesi: Eray Canberk

UZAKTA OLAN KADINA

M...'ye

Bulutların indiği dağ geçidinin üzerinde
Askerin yolunu aydınlatarak
Işıyan yıldız, kimi düşünüyorsun?
Binlerce ağacın yaprakları altında

Askerin yüreğini ısıtarak
Soğuk gecenin içinde yanan ateş, kimi düşünüyorsun?

Acı çeken, durmadan ışıyan topraklarımızı ve sularımızı
Sevdiğim kadar seviyorum seni de.
Her adımda seni düşünüyorum,
Uyuduğum her akşam, yediğim her lokmada.
Gecenin içindeki yıldızın sönmez hiç ışığı.
Yaşamımız boyunca sevişip dövüşüyoruz.
Ormanda ateşin yüreği çarpıyor, kıpkızıl.
Birbirimizi seviyoruz, onur duyuyoruz insan olmaktan.

1953

Türkçesi: Eray Canberk

Hoang Trung Thong (d. 1926)

KÖYÜMÜN ATEŞLERİ

Yol uzundur, gecenin içinde
Arabamız gidiyor ve ben fark ediyorum birden
Köyümün ışıklarını
Yolların tozu gözlerime girse de
Yüreğim aydınlıklarla dolu!
Araba gidiyor, ateşler de onunla birlikte
Ağaç dizileri eğiliyor
Ve çeltiklerin rüzgârı sürükleyip getiriyor kokuları bana
Bugün işim başımdan aşkın
Ancak arabadan el sallayabiliyorum
Ama yıllardır içimde taşıdım
Yıldız şavkını andıran bu ateşleri
Bütün denizleri bilirim, bütün gökleri
Nice böyle ateşler gördüm, nice insan sevdim!
Ey benim köyüm! Senin akşam ateşlerin
Nice anı uyandırır içimde, sızlayarak!
Kış gecesinde, lamba
Aydınlatır tezgâh başındaki anaların gözlerini

Çocukların yanaklarını al al eder ateş.
Ağır adımlarla yola koyulunca manda
Lamba yakılır
Mis gibi pirinç durur tencerede
Okuma-yazma sınıfının mumları ışığında
Kitabın her sayfası geniş bir dünya gibi
Tekrarlanır durur heceler...
Kirişe asılı lamba sallanır
Ders daha bitmeden
Horozlar haber verir sabahı
Köyün girişinde gölgesi düşen
Kamış çite imrenirim
Yıllardan beri
Kendinde taşır bu lambaların ateşini!

Araba gider ve bakışlarım orda kalır
Göz kırpan ateşlerin üzerinde, gölgeli ağaçların
Araba gider ve ateşler yoldaşlık eder ona
Bizim çeltiklerin mis gibi kokusuyla birlikte

1957

Türkçesi: Eray Canberk

FİDELEME

İşte geldi fideleme zamanı.
Rüzgâr oynaşıyor yaprakların arasında,
okşuyor rüzgâr her bitkiyi.
Geceler boyu sürgü geçirmek gerek toprağın üzerinden.

Her bir pirinç bitkisini çıkarıp,
tuttuğumuz gibi daldırıyoruz toprağa
sevecenliklerimizi ve sevdalarımızı,
toprağa derinlemesine.

Bomba çukurlarının yanına, daldırıyoruz.
tüfek menziline, aşağıda
dümdüz, dizi dizi
uzanır sıralar, uzanır gider.

İşte bize seslenen ev,
kış rüzgârı dondurur çeltikleri,
toprağın içinde buz keser el,
gece, gündüz dikeriz fideleri.

Yeter olsun ölüm tohumunu ekmeye,
Bombalarınız patlasın şeytanın tepesinde!
Ortaklaşa ekiyoruz çeltiği,
Titremesin kimsenin eli.

1967
Türkçesi: Eray Canberk

Tran Huu Thung (d. 1926)

ÇELTİĞİ YOKLAMA

Güneş yükselir ve daha da aydınlanır
Çimenlerin üzerinde biriken
Çiğ tanesinden daha da parlak
Daha da ışıltılı olur çeltik başağı.
"Şien şien"[171] kuşu keskin türküsünü söyler
Tespih taneleri gibi dökülür kuşun uyumlu türküsü
Uzaklardan duyulur kırlardan.

Kazmama dayanır bakarım
Ve işitirim yüreğimin çarptığını.
Anarım çünkü
Bu sabaha benzeyen bir başka sabahı
Yine ötüyordu "şien şien" kuşu
Başlamıştı çeltik başakları dolmaya
Sana veda için yanındaydım
Sen örme bir çuval taşıyordun
Benim kolumun altında çeltik vardı
Ağaç kabuğuna sarılıp sarmalanmıştı
Ayağındaki sandal çeltiklere takılıp çıktı
Eğildin ve çabucak giydin yine sandalını.

[171] "Şien şien" kuşu: Tarla kuşuna benzer bir kuş.Sen bana dönüşten söz ediyordun...

Boydan boya geçerken bizim tarlayı
Burda bana diyordun ki
"Unuttuk ikinci çapalamayı
Pirincimiz ermiyor hep birlikte
Unutma da karıcığım gelecek yıl
Daha iyi işle tarlayı."
Türküler işitiliyordu uzaktan

Yüreğin göğsünden fırlayacak gibiydi
Toplanma yerine varıyorduk
Sen bana dönüşten söz ediyordun...
Üç kez çiçeklendi portakal ağaçları
Üç kez çiçek verdi turunçlar
Daha ilk günlerinde vatan savunmasının
Sen gittin
Düşmana haddini bildirmeye başladığımız günlerde
Bir iki satırlık mektubun geldi.
Uzun uzun tuttum mektubunu parmaklarımın arasında.
Yüreğim bir bayrak gibi dalgalanıyordu.

Saldırıya geçme günü gelip çattı
Ve pirincim olgunlaştı işte,
Pirinç iyi yetişiyor, ağacım,
Yarışmaya da katılırım ben bu pirinçle,
Parmaklarımı açıp sayıyorum,
Dört yıl geçmiş aradan.
Bekleme artık diyorlar bana.

"Boşuna bekliyorsun" diyorlar.
Benim gönlüm sende, yüreğimde sen varsın.
Bahçenin girişindeki muz meyve verdi.
Sarardı kapının önündeki portakallar.
Tarlamıza bakıp, bahçemize bakıp
Elde mi seni gönlüme düşürmemek?

Mevsim mevsimi izler.
Kazma omzumda çeltiği yoklamaya giderim.
Başaklarımız iyice dolgun sevgilim.
Göğüs kafesinde çırpınıyor yüreğim.
Utkuya ulaştığımızı görüyorum açıkça.

1950

Türkçesi: Eray Canberk

Thich Nhat Hanh (d. 1926)

BARIŞ

Bu sabah uyandırdılar beni,
Dediler ki kardeşim savaşırken ölmüş.
Bahçede nemli yaprakları büklüm büklüm
Fidanda bir gül açıyor.
Yaşıyorum, gülün gübrenin kokusu ciğerlerime doluyor
Yemek, dua, uyku...
Ne zaman bitecek nicedir süren sessizliğim?
Ne zaman fışkıracak içimden beni boğan sesler?

Türkçesi: T. S. Halman

LANET

Dinleyin: Dün altı Vietkong gelip geçti diye
Köyüm bombalandı, taş taş üstünde kalmadı.
Kurban gitti herkes.
Bugün köye döndüm yıkımdan sonra:
Dumandan ve akan ırmaktan başka şey görünmüyor.
Tapınağın ne çatısı kalmış ne mihrabı
Evlerin hepsi yerle bir.
Bambu çalılıkları yanıp kül olmuş.

Alan talan olmayan yıldızların altında,
Dünyanın dört bucağında yaşayanlara haykırıyorum:
Kardeşe kardeşini vurdurtan
Bu savaşa lanet olsun.
Sorarım size kim düşürdü bizi birbirimize?

Şahidim olsun diyenler:
Boyun eğemem bu savaşa.
Eğmedim, eğmeyeceğim.
Ölmeden, bin kere haykıracağım bunu.
Kırık gagası kana bulanmış,
Eşi uğrunda can verirken çığlık atan kuş gibiyim:
İşte, bakın asıl düşmanlarımız
İhtiras, vahşet, kin, açgözlülük.
Düşmanımız olamaz insanoğlu-Vietkong deseler de adına.
Cana kıyarsak kardeşimiz kalır mı ki?
Kimlerle yaşarız sonra?

Türkçesi: T. S. Halman

Ksuan Hoang (d. 1927)

DONG HOİ

Küçük sokakta yürüyorsun
Bir hindistancevizi dalı elinde.
Gecenin yıkadığı denizin üzerinde
Estiriyor soğuk nefesini rüzgâr.
Eski sokak yitip gitti bombaların altında,
Ama gölgen geri geliyor, onu da getirmek istiyor yeniden.
Seni seviyorum, seni seviyorum
Küçük sokakta doğmuş bir aşkla.
Yüreğim orda. Geçmiş günlerin mutluluğuyla dolu
Yıkıntılarının arasında yaşıyor.
Nasıl da uyandırıyor anıları küçük sokak!
Sümbül çiçeği dolduruyor kokusuyla geceyi.
Sana şiirimi ulaştıran denize
Karışıyor gölgen.
Ey benim küçük sokağımın şiiri!
Bir başka yerde bir başka çift vedalaşıyor.
Yüreğimdir çarpan bu şiirde.
Dong Hoi, Dong Hoi, billurlaşmışsın
Günlerin ve yılların akışı içinde.

Dong Hoi kurban edilmeyi göze aldı
Yarın daha güzel yeniden doğmak için.
Kentim, yeniden yükseleceksin
Mavi yansılı denizin
Dalgalarından.
Yeni bir Dong Hoi yapmak için geleceğim
Yollar boyunca gül fidanları dikmek için.
Her mevsim yeniden çiçeklenecek şakayık.
Her evi süsleyecek altını madalyaların.
Kayısı ağacının tomurcukları yeni başlangıçları haber verecek.
Genç kuşaklar. Yeni hasatlar.
Ksoa, Hong.. ve nice genç kızlar başka başka
Küçük kızkardeşleri olacak onların da okullu
Sevgilim, bahçenin narin hünnap ağacı
Kutsanmış ilkbahar boyunca meyveyle dolacak.
Çocuklarımızı bırakacaksın toplayıp
Nice zaman sonra anımsasınlar memleketlerini diye.
Hindistancevizi ağaçlarının gürültüsüyle dolu
Mavi gecelerde yazın, gidip oturacağız taş sıraya
Batan güneşin altında yelkenleri seyretmek
Ve eski sokağımızı anımsamak için.
Nhat Le ırmağının üzerinde
Amma da çok yelken inip kalkıyor!
Birini seçeceğiz aradan
Kurdelelerle süslemek için
Renk renk bulutlarla dolu denize kadar açılacak yelkenli
Ve daha da güzelleşecek onunla bizim Dong Hoi kenti.

Türkçesi: Eray Canberk

Thu Bon (d. 1935)

CHO RAO KUŞU

Uzak yamaçlarında sampan'ların, dağıtıyor alevleri rüzgâr
Yırtıyor gökyüzünü şimşekler, fırtınanın yüreğinde batan
kayıkları fırlatıyor
Fırlatıyor kendi gövdesini köpekbalığı çılgın tekneler arasına
Sonsuz köpüklü suların beyaz kumsalında kazıyor çakılları
İnliyor hindistancevizi ağaçları eğiyor binlerce yaprağın kılıcını
Dönüyor kasırga toz ve kum kaldırarak ve balıkçı ağlarını
Teknelerin direkleri kırılıyor birden ve yelkenler paramparça
Simsiyah çevrintide dönüp duruyor tahta parçaları
Çan sesleri parçalıyor sarhoş gökyüzünü
Her kampanada yükselen kıvılcımlar
Çağrışan insan sesleri ve uluyan kampanalar
Sivri kayalara tırmanıyor sislerin arasında günışığı
Kaplan kükrüyor sarsarak dağların duvarını
İlerliyor fil sürüleri ak köpüklerle donatarak suları
Yaban öküzü yuvarlanıyor hendeğin yamaçlarından
İki anka kuşu gelip konuyor ortak evin çatısına

İşte
Onları bağlayan ip de kül ve toz olup gitti
Ama kara dumanların ortasında hâlâ çarpıyor yürekleri yiğitlerin
Göz kırpan iki alev yaklaşıyor durmadan birbirine
Ölüm bile boyun eğdiremiyor onlara...

Türkçesi: Onat Kutlar

YENİ ZELANDA

Güney Büyük Okyanus'taki bir takımadadan oluşan Yeni Zelanda'nın ilk insan topluluğu Polinezya kökenli Maoriler'dir. (bugünkü sayıları da yaklaşık 300.000 kişi olan) Yaklaşık 3.5 milyon nüfuslu adanın resmi dili İngilizcedir. Nüfusun çoğunluğunu takımadaların İngiltere'ye katılışından sonra Ada'ya gelen İngiliz kökenlilerin soyundan gelenler oturmaktadır. Yeni Zelanda edebiyatının ilk örnekleri XIX. yüzyılda yayımlanan öykü, anı türünde kimi yapıtlardır. Bu yüzyılda, İngiliz Victoria dönemine öykünen A. Domett (1811-1887) bazı şairler çıkmıştır. Yeni Zelanda edebiyatının gerçek başlangıcı ise 1930'lu yıllardır. R.A.K. Mason (1905-1971), Charles Brasch (1909-1973), Ailen Curnow (d. 1911) gibi şairler ulusal edebiyatın kurulmasında öncü olmuşlardır. İngiliz şiirine karşı kendi ulusal kimliğini savunan Yeni Zelanda şiiri daha sonra Robin Hyde (1906-1939) James K. Baxter (1926-1972), Louis Johnson (d. 1924), Fleur Adcock (d. 1934) vb. şairlerle yetkinlik düzeyine ulaşmıştır. Yeni Zelanda'da Maori dilinde de ürün verilmektedir.

Charles Brasch (1909-1973)

GECE ÇIĞLIKLARI, WAKARİ HASTANESİ

Pürüzsüz güzel olanlar girebilir
Senin yanına yalnızca:
Örtülü gözlerini senin gözlerine dikmek için
Belki de senin sesini duymak
Hatta sana yaklaşmak ve belki de
Senin giysinin eteğini öpmek için.
Bana göre değil bunların hiçbiri
Biliyorum da sormuyorum.
Düşünü bile kurmuyorum bunların.
Gece gündüz masallardaki doğumdan ölüme
Dört dönüp duruşum elverir
Rüzgâra çevirmişim kulağımı
Şaşakalmış rüzgâr mırıldanıyor kendine

Hem de kaç kez durup dinlenmeden
Senin gizli adını söylerken bocalayarak.

Ortaya koy her şeyi, ortaya koy.
Hiçbir şeyi vermemezlik etme.

Artık o kadar az bir şey kaldı ki
Göze görünen benliğin
Görünür benliğinden.
Eskiden kendisi hakkında düşündüğü ile
Şimdiki benlik arasında
Pamuk ipliği varla yok arası
Varlık diye bir şey kaldı mı
Rüzgârda çırpınan adsız cılız iplikten başka.

Kendime ihanet ediyorum,
Kanım yok
Sırf korkum var.

Türkçesi: T. S. Halman

AŞK ŞİİRİ

Neler neler olacak. Arkadaşın
Paris'e gidecek, amcam sonunda vazgeçecek
çocukluğundaki çiftliğin dorukları üzerinde
yaban atları uçuran düşlerinden:
o sarsıntılı evlilik artık kopacak.

Kendimizden söz etmiyoruz, ama biz
merdivenden inerken kar yağıyor
ve yağdıkça yumuşacık yıldızlar kayıyor
yüreklerimizin kara sayağına. Bir yana itiyoruz
birbirimiz için ecelin kısacık haberlerini.

İki genç adam var sokakta, kavga ediyorlar
coşkuyla; biz yanlarından geçiyoruz usulcacık,
birbirimize sürtünerek, uygun adım.
Sanki öyle bir şeyimiz var ki
hafif, kırıldı kırılacak, taşıması zor.

Türkçesi: T. S. Halman

Lauris Edmond (1924-2000)

ÜÇ KADIN

Örtük perdeler yeşil, duvarlar,
o hava yeşil, keşfettiğimiz sözcüklerin
taze sarmaşık kollarını çözdüğü yerde.
Sürgün? Başka başka şeyleri kastederek
evet kuşkusuz söz ederiz ondan da.

Seninki, tanıdık, duruyor önünde
evinin, baştan ayağa yapraklı; arasından
görürsün baca künklerini, sivri direkleri.
Yeniden değerlendirişim ürkek, çaba harcar
köklenip büyümek için zaman gereksinerek.

Lamba ışığının berrak havuzu, asık suratlı
yansıtıyor farkımızı, benzerliğimizi.
Sen Flaman cini boşaltırsın toprak
sürahiden; evden konuşuruz çocuklar
çocuklar nasıl söz ederlerse İngiltere'den.

Sabah ışığı daha acımasız; en erken
trende bir kadın kıpırtısız oturur, bütün
gövdesi kenetli ama umarsız tutmak için
yüzünü kaplayan gözyaşlarını...
Siyah, arasında İngiliz gazetelerinin.

Türkçesi: Ali Cengizkan

James K. Baxter (1926-1972)

YAYLA HAVASI

Yapayalnız doğduk
ve yalnız öleceğiz;
Henüz gördük kızaran bulutlan
parlayan karlı dağın üstünde.

Yayla yolu üzerinde
yürü dur, garipçik:
Teslim et göktekine
kızgın yüreğini.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Rachel Macalpine (d. 1940)

TRENDE

bir kadın konuşabilir bir kadınla
ve bir adam konuşabilir bir adamla

kadın kocasının- nasıl öldüğünü anlatır
ve nasıl bu sürekli baş ağrısına

sahip olduğunu fakat ilaçların
şişmanlattığını onu, sersemlettiğini

yetmiştir ona bir kafa
içi dolu sosis etiyle
ölümü düşünür mü
ya da ölümden sonrasını?

bazen düşünür ve geçen hafta
bir içki dolabı satın almıştır

uyuşturucunun gizini bilir
nasıl bir karanlığa çektiğini

Tanrının olmadığı, gerçeğin şiddetle estiği
(ah insan nasıl da yalanlara sarılır!)

hemşireler elini tutarlar
seyrederek ağlayışını

seyrederek şaşkınlık duymadan
ruhunun geri tırmanışını

insanlar ona karşı iyidir

Türkçesi: Ali Cengizkan

GÖZLERİN İÇİN ÜÇ ŞİİR

1

gözlerin haki
savaşta mısın
av partisinde mi?

Ev kedisi olmak istemem ama
ölmekten öyle korkuyorum ki

2

seninkiler kedi gözü gibi ışıl ışıl
gündüz yanıp sönüyorlar
gide gide yine de gide gide

sen bana gelirsen eritirim
camları söndürürüm ışıkları
yatarım püsküllü salkım söğüdün üstüne

3

nasıl külrengi yeşilimsi su
çukurlara yan gelip yatar da
dört dönerse burgaçlarında

nasıl yeşiller küçülüp giderse
külrengi kalınlaşınca ürkerse
rüzgâr tıka basa doldururken bulutları
koyun bir ucundan bir ucuna

senin gözlerin de öyle zonkluyor
sonra illetten kurtuluyor çabucak
liman kararınca benim üstümde

Türkçesi: T. S. Halman

Michael Jackson (d. 1940)

KIRMIZI BAYRAK

Çelik tekerleklerle yağmur gecesi,
vagonların sarsıntısı, kükremesi
her vadiyi demiryoluna bağlıyor
ve trenin genzinden gelen çığlık
bölerek yankılanıyor evden hiçbir yere
kadar yarı yolda. Ağız mızıkanla
çaldığın Kırmızı Bayrak'ı dinliyorum,
ansızın biten çocukluğun son gününde
trenler alıp götürmüş yangın yerine.

1931. Baban yeni dönmüş üç ay süren
mahpusluktan; sen dikilmiş duruyorsun
onun arkadaşlarıyla birlikte duman dolu
bekleme odasında istasyonun; tren
lambaları karartıyor; alıp götürüyorlar
onu. Küçücük bir çocuktun o zamanlar,
dört yaşında, aklının kesmediği olayların
suç ortağı, olup bitenleri annen
ya anlatmıyor ya da anlatamıyor ki.

Belalı bir çağda kahramanlara gerek duyulunca
yetim kalanlar uyanırlar gece trenlerinin
dağda bayırda öten düdüğüyle,
noel ezgileri çalınır, sonra çamlar, rüzgâr,
bir çelik damda kozalaklarla dallar. Sokakta
bekleyip duruyorsun sevdiğin kızı. Sen beklerken
ötede eski bir toprak setin ordaki el arabası
üstü zehir zıkkım baklalarla kaplı
örtüyor babanın açtığı yolları, bıraktığı izleri.

Türkçesi: T. S. Halman

Elisabeth Smither (d. 1941)

BABAM ÜSTÜNE ŞARKI

Kükürt tekneleri döndüğünde, kükürt
Kaplı olurdu babamın gözkapakları
Galapagos ispinozunda olduğu gibi
Annem alaca basmayı masaya yayar
Dolapları temizler, ekmek yapar her salı
Çocukların saçlarını taralı tutardı

Bir tür arıydı babam.
Parlayan göğsü çift - vuruş James'in
Parçalardı asfaltın üstündeki havayı

Anımsarım asma dallar gibi kaşlarım
Bir gece kuşunun gözlerini gizleyen
Ve alışkın denizin serpintisine

Her zaman ay nöbeti devraldıktan
Sonra dönerdi eve, arkasında
Limanda uyuyan iskeleyi bırakarak.

Türkçesi: Ali Cengizkan

OKUL DEĞİŞİMİ

Hemşire Veronica'nın sınıfı. Uzun boylu rahibe, solgun bir
Greer Garson yüzüyle onu kapı arasında kucaklar
Ona keten öpücüğünü verir ve sarar kollarıyla
(Yarasa kanatları) bir kapı gibi. Pençesinde güvenli
Kilisenin çocuk ışır ve ben, mutlu, çıkarım.
Öğleye, nasıl hay huy edip sıçradıklarım canlandırır
Sıralarının üzerinde, hemşire sınıftan çıktığında,
Ve pıstıklarını, o sessizce içeri süzülünce.
Manastır duvarlarından girmiştir gizli geçitlerine
Süzülür orada, onun ilk bahçesinde, bir parça
Temizlenmiş toprak, çay tabağı büyüklüğünde
Üstünde aşkının tek sardunyasını büyüttüğü.

Çocuk üç gün sonra bir başka sınıfa aktarılır.

Türkçesi: Ali Cengizkan

BM Manhire (d. 1946,

SONA KALANLAR

Çocuklar büyümeye can atıyor
telefonda konuşmaya ve her şeye.
Dereye taş attıklarında
bol bol su sıçrasın istiyorlar
suyu ele geçirmek ve egemen
olmak için. Her zamanki gibi
övgü sözleriyle bitecekti
okumaya başladığımız öykü
ama sonunda atlayıverdik:
ailenin köpeği güçlüydü, güvenliydi
yan gelip oturmuştu, hiç kimse
yalnız değildi. Taş gibi taş
suyun dibine indi, gerek kalmadı taşa.

Türkçesi: T. S. Halman

Tony Beyer (d. 1948)

KESİLMİŞ LEYLAK

kesilmiş leylak demetlerine
yağmurun verdiği ölü koku
cumbalı oturma odalarında

bir sevgilinin ya da bir çocuğun
açık alnını öptüğünde ağzına değen
kafatasının bir başka türüdür

ama bunlar hırçın ve hızlı bir mavilik
vazonun ağzını sıkboğaz edip
dört bir yana sarkan saplar üzerinde

yarı esir yarı özgür
ışıktan asalar gibi taze bir güneş
ıslak bakışlarla ortaya çıktığında

içine serpiştirilmiş yollar var
bizimkiler gibi sezgi yolları
zaman içinde dağılıp ağır aksak toplanan

bu yollar varacaktır aramızdaki en iyi
insanların seve seve üstleneceği
gömütün körelme tümseğine

Türkçesi: T. S. Halman

Olla McQueen (d. 1949)

BEN'E, GÖLDE

Görüyorsun Ben, suyun
sağlam ve yumuşak bir derisi var
ve bütün böcekler dans eder
ve zıplayıp durur üzerinde-
onlar için sanki güvenli bir
yaylı çimenliktir. Görüyorsun,
bu bir kendini inandırma sorunu
daha hafif olduğuna
üzerinde yürüdüğün
ortamdan: bir başka deyişle
önce kendi eklemlerini denetle

-ve ayrıca, cehenneme kadar yolu var
alabalığın - nasılsa yüreğin kaldırmaz
önüne bakmayı.
Senin ve benim
ayağımızdaki zamk çizmelerinde
pek çok yapışkan kil var
altın renginde - dünya
tutmakta bizi yukarda bugün
pek güzel.

Türkçesi: Ali Cengizkan

YUGOSLAVYA

Birinci Dünya Savaşı sonrasında krallık olarak kurulup İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra federal bir yapıya dönüşen Yugoslavya, çok sayıda etnik ve ulusal topluluğun iki özerk bölge ve altı federe cumhuriyetten (Sırbistan, Hırvatistan, Slovenya, Bosna-Hersek, Makedonya, Karadağ) oluşturduğu çokuluslu bir çağdaş devletken 1990'da başlayan iç savaşlar ve parçalanma sürecinde bugün hâlâ kanlı bir belirsizlik döneminde yaşamaktadır. Günümüzde Yugoslavya adı verilen federal devlet ise Sırbistan ve Karadağ cumhuriyetlerinden oluşmaktadır. Günümüzdeki belirsizlik ortamında

yeni bir bölümleme yapmanın güçlüğü bakımından antolojimizin bu bölümünü (şairlerin adlarının yanında ülkelerinin adlarını belirterek) aynı başlıkları muhafaza etmeyi uygun gördük. Eski Yugoslavya'yı oluşturan ulusal, etnik topluluk ve cumhuriyetlerin şairleri ürünlerini Sırpça, Hırvatça, Makedonca, Slovence, Sırp-Hırvatça, Arnavutça, Macarca, Türkçe, Romence, Slovakça, Bulgarca, İtalyanca ve Çekçe vermektedirler. Yugoslavya'daki bazı ulus ve azınlıkların şiirleri, tarihsel nedenlerden ötürü eski ve köklü bir geçmişe dayanmaktadır. Şiir geleneği kimi dillerde çok eski, kimilerinde ise çok yenidir. Birçoğu da folklordan kaynaklanır; halk türkülerinden, destanlardan, en çok da Halk Kurtuluş Devrimi'nde (1941-1945) geçerek günümüze ulaşır. Eski Yugoslavya'yı oluşturan etnik topluluklardan Bosna-Hersek, Makedonya ve Sırbistan'ın bir bölümü 1918 yılına kadar Osmanlı İmparatorluğu'nun; Hırvatlar ve Slovenler ise Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun egemenliği altında yaşamıştır. 1918 yılında Sırp-Hırvat-Slovenligi kurulmuş ve bu krallık 1929 yılında Yugoslavya adını almıştır. Her biri kendi etnik, toplumsal ve ulusal renklerine sahip olmakla birlikte, bu zengin ve hareketli bölgeyi oluşturan şiir hareketlerinin ortak çizgileri olduğu da kuşkusuzdur. Yugoslav şiiri çağdaş dünya şiirine İvo Andriç (1892-1975, Sırp), Vasko Popa (d. 1922, Sırp), İvan Laliç (d. 1931, Sırp), İzzet Sarayliç (d. 1930, Bosna-Hersek), Miroslav Krleja (1893-1981, Hırvat) önemli ustalar kazandırdı. Antolojimizin bu basımında, Makedonyalı Türk şairlerinin ürünlerine de yer verilmiştir.

Aleksa Santiç (1868-1924)

(Karadağ)

YURDUM

Ağlıyorum senin için yoksul toprak!
Ve kendi yüreğimin kanıyla değil sadece.
Çilekeş halkımın tüm kederiyle-
Acılıyım ben de. Onun yazgısını paylaşarak.

O ne zaman horlandıysa, aşağılandıysa-
Horlandım ben de. Ve her yürek çarpışını kanla ödedim ben.
Kanım damla damla akıyor düşmanın ellerinden
Ve duruyor damga gibi acılı toprakta...

Gözyaşlarımda kutsal tuzu vardır başka gözyaşlarının
Birleşir canımda acısı yüzlerce canın
Ve onların üzüntüsüdür çınlayan benim yakınılarımda.

Sırp ruhunun bulunduğu her yerde
Bulurum bir sığınak kendime
Yurdumun kutsal havasını soluyarak coşkuyla.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Vladimir Nazor (1876-1948)
(Hırvatistan)

KÜREK MAHKÛMUNUN TÜRKÜSÜ

Prangaladılar beni bu lanet olası tahtalara
Evimi görmedim bir daha, anamı görmedim
Ak badanalı evimiz durur m'ola; ana, ağardı mı
saçların acıdan

Deniz oy, mavi deniz!

Gömdüler beni tahta bir tabuta
Dağlarda çamları göremem, gökte güneşi göremem
Çamlar kürek mi oldu hep, güneş söndü mü yoksa
Deniz oy, mavi deniz!

Kırdılar ayaklarımı, yıkıldı gençliğim yok oldu
Canlı canlı mezardayım! Martılar oy, engindeki martılar
Uçun güneye, iletin anama oğlunun haberini
Deniz oy, mavi deniz!

Bir avuç toprak, bir küçük çiçek getirin yurdumdan bana
O gün kürekler bile filizlenir, ruhum unutur acısını
Dinlerim bana neler fısıldadığını
Deniz oy, mavi deniz!

Türkünle avutursun mahkûmu: "Batıracağım bu lanet gemiyi
lanet gemiyi
Uçsuz bucaksız enginlikte özgür kılacağım seni
Çocuk gibi sallanacaksın mavi bir çırpıntıda
Uyu uyu ninni!.."

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Oton Jupançiç (1878-1949)
(Slovenya)

AKŞAM ÇIRPIŞTIRMASI

Görünmeyen kanatlar hışırdıyor siste
gün batımı alevinin eritemediği.
Hava da kanatlı ve tedirgin;
korkunun kovaladığı bir bulut sürüsü gibi
uçuyor, rastgele korunmaya çalışarak fırtınadan.
Fakat az sonra bitecek koşusu gölgelerin
gece kar gibi dökülecek alacakaranlıklardan.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

DUYARLIK

İçlerinde yabansı pembe güllerin
göründü birdenbire yeşil gözlerin.

Tuhaflıklarla tanıyorduk birbirimizi
her zaman bir şey bölerdi düşlerimizi.

Bizden uzayan bir köprüydü tıpkı gökkuşağı
yollarımız uzak şimdi görünmez ucu bucağı.

Şimdi artık geçebilir herkes bu yoldan
acı mı kalır bilinmez yüce sevdadan.
Acı şarabı bir kez elinden içtim
yüreğimde sen, bir ömrü geçtim.

Seni anımsadım oysa yıllar geçti aradan
şimdi gömütünü sorarım hırçın rüzgârdan.

Türkçesi: Necati Zekeriya

Miroslav Krleja (1893-1981)
(Hırvatistan)

ANILARIMIZ

Kalın gövdesinde gibi bir ağacın, anılarımız
çember çember genişler vücudun boğazlarında.
Duman içinde uyuyan bu görüntüleri
su çeker gibi kuyudan, alırız yukarıya.

Fakat yürek, derinliğini kuyunun ta içinde duyar
geçmiştir duran orada, hep aynı düzeyde.
Anılar, bengisu gibi anılar
iyileştirirler bizi batık bir görüntüyle.

Unutulmuş odaların kuytuluğu gizlidir bizde
kentler uyur, yaşar yağmurlu bir karanlık
ve ölmüşlerimizin sevgili yüzleri.

Işıldar karanlıkta kuyunun parlak çevresi.
Anılar, buyuran bir kederin çağrısına uyarak
yükselirler hızla, tedirgin bir kuş gibi.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

ŞİİR

Acıdır tohumu şiirin doğarken
damarlarında sızı
görülmeyen.

Alevlendirirken şiir
acıtır yaraları
derinden.

Şeytan girer içine şiirin
bağlar tinini kişinin
kendiliğinden.

Işırken şiir
yalımlar saçar her yana
ağrıdan.
Olgunlaşırken şiir
tutuşturur kişiyi baştan başa
ansızın.

Türkçesi: Necati Zekeriya

Desenka Maksimoviç (1898-1986)
(Sırbistan)

BİR ÇAĞDAŞA YANIT

Aşktan daha az söz eder oldum gitgide
Şiirlerimde daha az duyulmada genç sesler
Evet, şimdi başka konular var onlarda
Ve şimdi onlar, ilk bakışta
Şiire pek de yaraşmıyor gibi duran
Şeyler içermektedir...

Fakat şaşıracak ne var bunda
Güz türkülerinin, ilk bahar türkülerinin
Ezgileri ayrı ayrı ve güzeldirler
Bülbül gibi türkü söylemez ki karatavuk
Ve yaşlı karatavuk gencinden farklı söyler.

Köy üstüne türkü yaktığımda ben
Köylülerdir yaşayan her dizede.
Herhangi bir şafaktır betimlediğim benim
Köy kokan, kuru ot ve yufka...
Köylüler arasında geçti çocukluğum
Şaşacak bir şey yok onlar için türkü söylememde.

Şiirlerimi onlar için yazıyorsam eğer
Onlarla sevinip onlarla acı çektiğimdendir
Siyasetin buyruğuyla değil yoksa
Ya da köy papazının yönergesiyle...
Uçsuz bucaksız, eski, kadınsal
O ölçüsüz sevgimdendir benim bu
Acı çeken, onuru incitilen herkese...

Ekip biçmek, toprak kazmak gelir elinden
Kendimde hak görürüm bu nedenle
Türkü yakmaya köylüler üstüne.
Küçük bir kızdım eğittiklerinde beni
Çayırları, tarlaları, botaniği öğrettiler
Tüm yurdumu öğrettiler bana.

Utanç duymuyorum, şiirlerimi
Yaşlı nineler, ırgatlar okuduğunda
Ve köy okulunda dinlediğinde onları çocuklar.
Varsın, seçkinler için yazsın başkaları
Benim okurlarım yakın bana...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

NE ÇIKAR

Ne çıkar, yaşasam bin yıl daha
Benzeyeceğim öldükten sonra
Hiç doğmamışlara

Ne çıkar mutlu yaşasam ömrümce
Benzeyeceğim öldükten sonra
Ömrünce gözyaşı dökenlere

Ne çıkar lekelenmiş olsam iftirayla
Benzeyeceğim öldükten sonra
Hep övgü duymuşlara

Ruhlarda bıraksam da anılarımı
Bilmeyeceğim öldükten sonra
Beni anımsadıklarını

Ne çıkar dünya bilgeliğini içmiş olsam
Daha az bilge olacağım öldükten sonra
Yoldaki bir toprak parçasından

Ne çıkar yüreğim pırıl pırıl olsa
Taştan daha umursamaz
Olacağım öldükten sonra

İçimi sevindirse de şu güneş, pırıldayan,
Çıkamayacağım öldükten sonra
Karanlıktan

Ve şimdi, yaşamın bilinciyle dopdolu
Bilemeyeceğim öldükten sonra
Bir zaman yaşamış olduğumu...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Radovan Zogoviç (1907-1989)
(Karadağ)

SINIRSIZ

Yitiyorlar birbiri ardı sıra, gidiyorlar birbiri ardı sıra
Kimisi bir hücum anında, elinde tüfeği,
Kimisi, henüz sıktığım elinin sıcaklığıyla.
Yüzlerce arkadaşım, sevgili arkadaşlarım
Kimisi bitirmeden sözünü, kimisi fırsat kalmadan soluk almaya.

Yitiyorlar birbiri ardı sıra, gidiyor yaşıtlarım
Uzanıyorlar toprağa ve ot oluyorlar tümden,
Ben de kaynaşıyorum toprakla. Soğuk, muazzam, türküsel toprakla.
Toprak bir oda gibidir yanıbaşımda. Altımda bir oda gibi.
Aynı evde, aynı merdiven başında hatta...

Yaşamın sınırı mı? Hani, nerede? Bakıyorum kendime-
Ölenler canlanıyor bende, çınlıyor sesleri.
Anımsıyorum her birini. Kalkın diyorum onlara.
Çalıyorlar evimin duvarlarını uykusuz gecelerde
Ve bir sokak öteyle konuşur gibi konuşuyorum sınırın ötesiyle...

Eriyor sınırlar, eriyor. Toprak yanıbaşımda ve acı.
Toprak canlı. Çünkü dostlarım var bu toprakta.
Yaşamın sınırı mı? Boş söz! Birlikteyiz onlarla hiç kuşkusuz
Bir ırmak gibi tıpkı. Sisler içinde yitip giden bazen
Ve bazen, yırtıp toprağı, saldıran kıyılara...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Koço Ratsin (1909-1943)
(Makedonya)

GÜNLER

Boynumda gerdanlık gibi
bir süs, taştan yapılma
abanıyor omzuma günler
eziyor omzumu ağırlıklarıyla.

günlerim benim, zavallı günlerim
acıdır yazgısı gündelikçinin.

Uyanırsın sabahın köründe
gece dönersin zifir karanlıkta
sevinçle gidersin işine
dönersin acıyla.

Eh, köpek hayatı bu bizimkisi
lanet olası, lanet olası!

Köle olarak doğmuşuz bir kere
sor ki hayvandan farkımız var mı?
ömrünce didin dur boş yere
doldurmak için elin ambarını.

başkasına beyaz ev kur
Kaz kendine kara çukur!

Öküz gibi çalış tarlada
titreye titreye acıdan
günlerin gerdanlığı boynunda
dövülmüş çelik halkalardan.

gün günden ağır daha
demir bir zincir boynunda.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Oscar Daviço (d. 1909)
(Sırbistan)

DEDEMİZ ÖLDÜ

Dedemiz öldü
sessizce, olağanca,
hiçbir şey olmamışçasına.
Sanki bir düş gibi.
Sanki kalkacak
tan ışığında
sabah sabah
gidecekti yine
pazara.

Ansızın, hiç beklenmedik bir anda öldü dedemiz
Sadece sessizce kayboldu konuklar
Sadece annemiz
alınca haberi
çığlığı bastı
ve yere yıkıldı ansızın.
O zaman bir şeyler oldu bize de
Batmaya başladı boğazımıza
birtakım tuhaf kemikler
ki hiç de
kemik değildiler.

Hızla geçmeye başladı
alev alev mumlar
başsız sinekler
hızla geçmeye başladılar,
hızla geçmeye
başladılar evde.
Yukarı
tavan arasına
aşağı.

Sanki bir şey arıyorlardı
Boşuna çöküyorlar diz üstü
bulmak için o şeyi.
Küçücük bir şeydi bu
bir küçük tanecikti yitirilen...

Fakat hiçbiri yanan mumların
insanların hiçbiri
sözcüklerle anlatamadı bize
yiten bu şeyin ne olduğunu
gerçek adını onun.
İşte o zaman ulumaya başladılar
gardroplar
hırıltılı haykırışıyla
sonsuz karın boşluklarının.
Ve bizim demirden yanaklarımızda
ayna tozları belirdi.

Çatlayıp dökülen aynanın
tozlarıydı bu
aynasal bir korkuyla.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Duşan Kostiç (d. 1917)
(Karadağ)

AÇIK YÜREKLİLİKLE

Dağıtmakta gecikmeyelim ruhumuzun kırıntılarını
uzak ülkelere, uzak göklere.
Bu kırıntıları armağan ettiğimiz
kavak ağacından, bir yalnız buluttan
ayrı düşmemek için ayrılık gününde de.

Ürküntüyle dolaşmayalım yeryüzünü
varsın ortak olsunlar gizlerimize
deniz kıyıları, ırmak kıvrımları
rastlansal bir gözyaşı, rastlansal bir gülüşle.
O zaman kazanacağız bilinmez bir kıyının dostluğunu çünkü

Ve o zaman başka bir şeyler göreceğiz asık yüzlü havada.
Başka bir şeyler duyacağız ezgisinde kızgın uğultunun.
Ve yeniden bu yürüyüşte
Ruhun derinliklerinde uyumakta olan her şeyi.
Ve her küçük koya, her karış toprağa
bağlanacağız tüm yüreğimizle
Susuzlukla dolu
pelteklikle
ve saygıyla.

Yeryüzü bin bir çeşit görüntüsüyle
allak bullak edecek bizi.
Ve unutulmuş olan her şey
uyanacak yeniden yüreğimizde.
O zaman donatacağız her kenti
kendi kentimizin güzellikleriyle.
Kavak ağacıyla
bir yalnız bulutla

tanıdık bir pencereyle
ve fırınlardan tüten dumanla...

Gelin
tüm uzak göklere
gözlerimizi
dağıtalım
cimrilik etmeden
gönül erinciyle...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Blaje Koneski (1921-1993)
(Makedonya)

TRENDEN SEYREDERKEN

Yemyeşil bir ülke, yollar arada
Benim çocukluğum geçti burada.
Şimdi o dağlar, ardımdan ağlar.

Bunlar ötesinde bir köy uzayan
Bir dost yok mu mendil sallayan?
Şimdi o dağlar, ardımdan ağlar.

Tren çiğner ne varsa yolun üstünde
Vaktiyle bir çocuk vardı bu köyde.
Şimdi o dağlar, ardımdan ağlar.

Anılar geriye çağırır çok kez
Yaşamca iter başka yerlere.
Şimdi o dağlar, ardımdan ağlar.

Türkçesi: Necati Zekeriya

İLİNDEN EZGİLERİNDEN

3.

Dün akşam karanlıkta
hışırdarken karaağaç
yattım, uyur uyumaz
bir düş göründü bana
tuhaf mı tuhaf bir düş.
Gece karanlık, sisli
ve siste iki şahin
kanatlarında bir inci gerdanlık.

- Anne ne demek bunlar
Nedir gizlenen sisin ardında?

- Bir düştür bu oğlum
inilti gibi ağır bir düş.
Yargıdır, zindandır o karanlık
iki kardeştir o iki şahin
prangadır o inci gerdanlık.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Vesna Parun (d. 1922)
(Hırvatistan)

KUTLU SAY O GÜNÜ

Kutlu say o günü, ağaç ve hayvan
sevgiyi öğrenmek için insana başvurduklarında.
Kutlu say o günü, her sevgiden
toprağa türküler, denize kuşlar doğduğunda.
Kutlu say o günü, çiçekler ve kadınlar
yemişlerini en bilge bahçıvana sunduklarında.
Kutlu say o günü, "kötülük" sözcüğünün yerini "sevgi"
"acı" sözcüğünün yerini "güneş" sözcüğü aldığında.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

YORGUN DÜŞTÜ ŞİİRLER

Yorgun düştü şiirler sözcüklerden
kendi dalgalarından
yorgun düşen denizler gibi

Yorgun düştü şiirler
üzerlerine düşen yapraklardan
ve bu her güz böyledir işte

Dilerim bir kez olsun açınca gözlerimi
önümde uçsuz bucaksız bir gök uzansın
kendiliğinden akıversin mavi mavi
hiç lekesiz

Yorgun düştü şiirler sözcüklerden
kendi dalgalarından
yorgun düşen denizler gibi

Türkçesi: Necati Zekeriya

Vasko Popa (1922-1911)
(Sırbistan)

SENİN GÖZLERİN OLMASA

Senin gözlerin olmasa
gökyüzü
inmez ıssız evimize hiç

senin gülüşün olmasa
duvarlar
yaşamaz gözlerinde hiç

Senin kuşun olmasa
salkımsöğüt
geçmez eşiğimizden hiç

Senin ellerin olmasa
güneş
gecelemez düşlerimizde hiç

Türkçesi: Necati Zekeriya

OYUNDAN SONRA

En sonunda o eller sarılır karına
ki gülmekten çatlamasın
oysa karnı yok

Bir el güçlükle kalkar
ki alnından soğuk terleri silsin
oysa alnı yok

Öteki el yüreğe uzanır
ki yürek çıkamasın göğsünden
oysa yüreği yok

Her iki el düşer
düşer işsiz güçsüz bağrına
oysa bağrı yok

Bir avuca yağmur yağar şimdi
ötekinden otlar biter
başka diyeceğim yok

Türkçesi: Necati Zekeriya

OYUNDAN ÖNCE

Kırpar bir gözünü ilkin
süzer her yanını iyice
bakar çivi olmasın, olmasın hırsız mırsız
bakar olmasın kukukuşu yumurtaları

Kırpar öteki gözünü sonra
bir oturur kalkar bir
sıçrar yükseğe yükseğe
sıçrar tepeüstü

Ağırlığınca düşer ordan
düşer derin derin günlerce
batar dipsizliğine kendisinin

Hangisi paramparça olmamışsa
sapasağlam kalmışsa
durabilmişse ayakta
oyunu sürdürür o

Türkçesi: Necati Zekeriya

AYRILIŞ

Burda değilim artık
yerimden kımıldamadım bile
ama burda değilim artık

Girsinler
arasınlar hele beni

Değirmen, kaburgaların gölgesinde
öğütür olgunlaşmış boşlukları
dumanları ucuz düşlerin
sigara tabağında tüter de
burda değilim artık

Al dalgalarda
sallanır bağlı sandal
olgunlaşmış bir çift söz
asılı kalır bulutun boğazında
burda değilim artık

Yerimden kımıldamadım bile
ama öyle uzaklardayım ki
varamazlar bana hiç.

Türkçesi: Necati Zekeriya

İvan Minyati (d. 1924)
(Slovenya)

ONU BİLDİM BİLELİ

Onu bildim bileli
mavidir gözleri günlerin
suların rengi onun giysileri.
Onu bildim bileli
yel eser onun sesiyle
güller konuşur onun dilini.

Yaz bulutlarına bayılırım
günbatımlarında gelince bana
otlar yürür onun adımlarıyla.

Bayılırım salkım söğütlere
türkü söylerken ona
derede yıkarlar saçlarını.
Yalnız ben anlarım
onların dilinden
ve gülümserim.

Onu bildim bileli
bir ağustos gecesi gibiyimdir
yıldızlarla, uzaklıklarla dopdolu.

Türkçesi: Necati Zekeriya

Mira Aleçkoviç (1924-2008)
(Sırbistan)

RUH KARGAŞASI

Savaşta öldürülmedin, şeytan gibi şanslısın dediler bana.
Oysa babamı ve bir erkek kardeşimi öldürdüler bu savaşta.
Ve sürükleyip götürürlerken beni, boğazıma bir paçavra tıkamışlardı
Sesim çıkmasın, haykırmayayım diye avazım çıktığınca.

Tahta kurusu muhbirlerdi bakan, sindikleri köşelerden sadece
Ve gündüzleri ve uykusuz gecelerin karanlığında
Örümcekler, tek düze söz ağlarını örüyorlardı çökerek üstüne göğsümün
Kadın haykırışları duyuluyordu betondan koridor cehenneminde
Ve ölü bir kadın canlı bir çocuk doğurdu orada.

Annem, tüm olup bitenlerden sonra otuz gece
Gözleri kapıda, kımıldamadan, oturmuş bekleyerek beni
Otuz birinci sabah, salmışlar onu iyileşenler arasında
Çünkü bu kargaşadaki öteki kadınlar gibi sövüp saymamış muhafıza
Annem bir akıl hastanesine kapatılmıştı.

İnsanlar, sadece insanlar kurtarabildiler ölmekten onu
Bulup çıkardılar, henüz canlıyken.
Ve ölüm kokusu sonsuzca kaldı etinde
Öylesine istiyordu genç bir erik ağacına asmayı kendini
Kimbilir ne zaman çiçek açacak olan.

Ve ben şimdi de -konuşan yine namluysa eğer
Ve bıçak camı şangırdattığında, sönsün diye kitabın üstündeki ışık
Ben şimdi de o tutsaklık karanlığını ilençliyorum, kanatasıya
ısırıp dudaklarımı
Ve duyuyorum yeniden öldürücü ayak seslerini karanlıkta ve
haykırışım

Ve kendi fısıltımı: "Götürecekler anneciğim"

Kınamayın beni, sevinçten çok sık söz ediyorum diye
Evim bir kül yığınına döndü ve hüzün çok sık konuğumdur hâlâ
Bu yaşam titreşimleri, acıdan kurtuluş çabası
Ben de sizler de üstümüzdeki ağırlığın altında daha kolay
yaşayabilelim diyedir.

Düşler bırakmadı beni, tüm İspanyalardan sonra...
Belki kederlidir bakışlarım ve az çok karardılar acılardan
Fakat güzele eğilim, eksilmiyor yaşamdan...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Branko V. Radiçeviç (1925-2001)
Sırbistan

KISKANÇLIK

O sıra kavak dallarında türkü söylüyordu gün.
Seni hatırlayınca, efkârlandım ansızın.
Sabah bir ırmaktı, sen delice anadan doğma çıplak.
Irmak geçmiş gibiydi erkek sularından
bu yüzden bir çığlık kopardım ağrılardan.

Kıyabilirdim balıklara ben de
inanmıyordum sazlara, yosunlara.
Sen en çirkin balığın altında da yatabilirdin çünkü
beyaz boynuzlar bitişiyordu alnında.

O sıra kavak dallarında türkü söylüyordu gün.
Seni görmek için sazlar da büyüdü iki karış.
İki cinsten vahşiler geliyordu sana doğru
handiyse akacaktı senin göğsünden iki ak ırmak.

Ne yapabilirdim ki
önünde diz çökmekten başka ne yapabilirdim?
Güçlü bir boğaydım belki, ama sen körpe bir anne
bakıyordum senin iki gözün dumanlı.
Bunlara karşı kaynıyordu kan içimde
ve dönüyordu başım sersemce.

O sıra kavak dallarında türkü söylüyordu gün.
Bacakların güçlüydü atların kaslarından
seziyordum alnımda
iki boğa boynuzunun büyüklüğünü.
Ama doludizgin böyle bir koşucuya nasıl varabilirdim?

Delice bir koşuydu bu sabahtan akşama dek.
Otları yumak yapmış, biçmiştik ekinleri.
Sonra bakıyorduk aydınlığa sonsuzluğu görürüz diye.
Ben tıknaz, kalın enseliydim,
sen süt beyaz, ince, uzun, narin.
Ve gün birdenbire kesti türkü söylemeyi kavak dallarında.
Ve tuhaf şey: Büyüdü ormanlar kökleriyle göklere doğru
kurtun gözlerinde dolu kurt ağrısı vardı
suda balıklar konuşuyorlardı gizlice.

Ve unutma iki gök vardı
deredeydi biri.
Ve her kavak dalının elinde sıcaklık vardı.
Tuhaf, kara, kapkara aylar yüzüyordu göklerde
dudaklarında ateş, ellerinde sıcaklık vardı.

Ve gün kesti türkü söylemeyi kavak dallarında
Gece oldu. Sen yatıyordun çimenler üstünde, çırılçıplak,
ben zayıf, cılız bir delikanlıydım
o iki ak boğa boynuzundan yoksun.

Biliyorum: Sen gençtin
kurtun bile altına yatabilirdin
kamçılayarak sözleri kükreyebilirdin
gene de bıçağa değmezdi ellerin.

Kaçmaktan başka ne yapabilirdim, kaçtım
benimle kalın ağaç gövdeleri de sendeledi
beni izliyordu o korkunç iki göz
senin ya da senin o vahşi kurtunun gözleri.

Türkçesi: Necati Zekeriya

Mikal Babinka (1927-1974)

UMUT

Uyumunuzla rahatsız etmeyin beni
ben ağacım yığın yığın yapraklarımla uzanabilirim ta ötelere
coşabilirim yazın ansızın gelen yağmurlarla
damarlarımdaki kaygıyı çapkınlıklarınızla yumuşatmayın
yaşarım boşlukta iyiliklerle, kötülüklerle ,
toprağın tedirginliğini yaşarım hep

Ben ağacım yaşama tek bir tümceyle özlem duyarım
düşünürüm topraklaşmış insanları hep
yeller boşuna okşar saçlarımı eskidenberi
kasırgalar içindeki mutluluğuma boşuna bakar çocuklar
mutluluk çok uzaklardadır şimdi

Kütük aktır utangaç uzak iyiliklerde
gelecekteki insanlara açar hep
yaralarım tertemiz
bir inançtır bende yaralarım derinliğine

Uyumunuzla rahatsız etmeyin beni
ben ağacım yığın yığın yapraklarımla yetişebilirim ta ötelere

Türkçesi: Necati Zekeriya

Miograd Pavloviç (d. 1928)
(Sırbistan)

KAVGALAR

Kayalar arasında tek başıma
Boşuna gezdiğimi sormayın neden
Her gün bir sözü unutuyorum
Yitiriyorum her gece bir yıldızı
Başka başka kapılardan kaçıyorum ben
Her sabah kopup kökümden, evimden

Kışla karanlığın çarpışması
Korunak arıyorum mağaralarda
Aslanlarla canavarlar yanında
Karın boğazıma kadar gelmesi
Atım da batıyor yeraltı deresine
Ben bir topun altında fitil örneği
İki meydan arasında, donuklukta yanıyorum
Ve tatlı anaya sunulan övgüyü duymak istiyorum.

Oysa yolda kimseler yok türkü söyleyen
Göl dibinde kışlıyor kiliseler
Gece olunca tepesinde Velebit'lerin
Kızgın bir ateşi görüyor gözlerim
Ve parmaklarına üfleyen iki celladı.
Beni tohumuma kadar
Ateşte kızartmak istiyorlar.

Ateşlerin nasıl yandığına bakınız
Tepesinde yeller esen bayırın
Ve sormayın neden böyle yapayalnız
At sırtında uçuyorum köyden uzaklara
İlaçlı bitkileri arayarak
Kendime ve birçok yaralı kardeşlere.
Ben de attan ineceğim
Ak saraylardan işitilince borazan sesi
Dargınlığını yitirince ateşler
Pişman olunca yılanlar
Birbiriyle içten kucaklaşınca kardeşler.

Türkçesi: İskender Muzbay

Stevan Raiçkoviç (d. 1928)
(Sırbistan)

İNSANLAR SİLAHSIZ UYANIRLAR

İnsanlar döner evlerine. Açarlar küçük kutusunu belleğin.
Ve kaparlar pencereleri.
Sonra bir süre
gizlice
bakarlar perde aralığından sokağa,
fenerden dökülen ışığın
asfalttan oluşturduğu çembere.

Irmağın ötesinde
kerpiç kulübelerine
girer insanlar, eğilerek hafifçe,
ve dinlerler
başkalarının üzerinde
hışırdadığını rüzgârın kamışlar arasından

Kentle ilçe arasında
çiğnenmiş çayırlıkta
askerler çatarlar tüfeklerini
ve girerler çadırlara
eğerek başlarını
birine selam verircesine.
Ve tam bu sırada
kuşlar yaprak kılığına girmişlerdir
yılanlar ağaç kabuklarında nakış süsü verir kendilerine
sular ve balıklar
her şey uykuya varır
ve rüzgâr, çizgileri artık seçilemeyen
dağ yamaçlarına uzanır.

Fakat şafakla birlikte
canlanır herkeste

kopmuş anılar
kaldıkları yerden.
Ve yıldızlar herkese ilan eder ki
Başlamaktadır yeniden değişimler.
Ve sessizce değiştirilir kulis arkasında roller.
Kuşlar kuş olur yeniden
her bir yılan kendi çiçeğine döner
ve her çiçek kendi güneşine.
Ve malum olur ki hemen
bu-havadır
bu-dağ
ve rüzgâr henüz ayrılmıştır ondan
ve atmıştır ilk adımını...
Ve o anda
her yerde
demirden damlar altında da
saydam cam pencereler ardında da
kerpiç duvarlar ardında da
açılır yeniden
gözleri tüm yaşayanların
kötülükten arınmış
küçük yuvarlacıklar...

Kısadır bu an
onu yakalamak gerek.
İnsanlar almadan ellerine silahlarını.
İnsanlar, çünkü
silahsız uyanırlar.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Mateya Matevski (d. 1929)
(Makedonya)

DENİZ

Güzelliğinle büyülenmişim işte
Yaldızlı kıyısında duruyorum damlaların
İçime doluyor sabah. Gözlerin öylesine yakında
Soluğun öylesine yakında. Ama bakıyorum
Ellerim bomboş şimdi.

Deniz! Ah, deniz!
Durgun. Üstünde güneş gerdanlığı.
Aynalar korosu. Gülümseyen sessizlik.
Kimseler bilmez derinliklerinde
O erişilmez uçurumlarda gizlenenleri.

Ne gelir elimden, söyle bana kadınım,
Kıpırtısız denizine karşı senin
Uzaklardan kopup gelen bir rüzgârım sadece.
Alevli tenini ıslatırım
Yağmur ellerimle, fırtına bedenimle.

O güzel yokluğun büyük oyununda
Bir ülkesin sen altında gök ayaklarımın
Bulamam seni, ulaşamam sana
Ayak izlerime bakıp oyalanırım.

Yalnız kıyılarda kırışırsın sen
Açmazsın karanlığının gizlerini
Sisler içindeki oyunumuz ansızın biter
Ya yorgunluğumdan benim, ya senin sıkıntıdan

Güzellik yanıltır beni, bu oyun yorar
Kırık kanatlarla havalanırım
Dönüşü olmayan sonsuzluk ülkesine.

Ama kalırsın sen. Kadın. Deniz.
Kendini güneşin öpüşlerine açan.
Rüzgârız, oyunumuz kurutur bizi
Kuşlarız, yitirir bizi türkülerimiz.

Türkçesi: Necati Zekeriya

Necati Zekeriya (1929-1988)
(Makedonya / Türk)

BU GECE

Bu gece bir ot sevecek
doğacak ardından yeşil
gölgelerle

Bu gece bir yaprak sevecek
yağacak ardından yağmur
gümüşlerle

Bu gece bir ağaç sevecek
düşecek ardından gök
mavilerle

Bu gece bir ozan sevecek
kalacak ardından şiir
ağrılarla

İzzet Sarayliç (1930-2002)
(Bosna-Hersek)

BU CUMA PARİS'TE ÖLMÜŞ OLSAYDIM

Bu cuma Paris'te ölmüş olsaydım
yokluğumu bildiren teli kim çekecekti
oysa en azından üç gün gerekirdi polise
bir zamanlar yaşamış olduğumu ispat için.

Bu cumartesi Varşova'da ölmüş olsaydım
güzel bir kadın randevusuna geç kalırdı,
resepsiyonda çalışan güzel bir kadın.

Bu pazar Leningrad'da ölmüş olsaydım
en korkuncu olurdu bu, beyaz gece
kolunda bir kara pazubentle çıka gelir de
söyler misiniz, neye benzerdi kara pazubendiyle
bu beyaz gece.

Bu salı Berlin'de ölmüş olsaydım
bir Yugoslav yazarı birden ölüvermiş Berlin'de
diye bir haber yayılırdı ortalığa
ama ben, laf olsun diye değil, mecburum
memleketimde ölmeye.

Görüyorsunuz ya ne kadar iyi olmuş ölmeyişim
ve gene aranızda bulunuşum.
Beni alkışlayabilirsiniz. Beni ıslıklayabilirsiniz.
Görüyorsunuz ya ne kadar iyi olmuş ölmeyişim
ve gene aranızda bulunuşum.

Türkçesi: Yaşar Nabi

LENİNGRAD'IN YAZLIK PARKI

Güzel sözler sunmayacağım Yazlık Parkı'na Leningrad'ın
onu boyuna güzelleştirmiştir şiirlerinde Ahmatova çünkü
benim tek bir diyeceğim var ancak
dilerim hiçbir zaman
onu ziyarete gelenler
bir daha gitmesinler savaşlara

Türkçesi: Necati Zekeriya

BİR GECENİN SESLENİŞİ

Otello'nun kıskançlığı gibi karanlık bir gece
içinde menekşeler, çamlar, denizler.
Böyle bir gecede düştü Troya.
Böyle bir gecede alıp götürdüler Lorca'yı.

Böyle bir gecede yandı Paris
Böyle bir gece, elinde olmaksızın
düşünüp durursun
sevişmek için daha kaç gecen kaldığını.

Türkçesi: Necati Zekeriya

BİR GECE DAHA

Seni yitirdiğim bir gece daha,
Rostov, Berlin, Rotterdam taburları gibi
Çavuşlar gibi sancakları altında sevgililerinin
bırakılmış uzakta.

Bir tren gürültüsü bir yerlerde,
dinle, bir yerlerde bir tren gürültüsü.
Bir tren bizi alıp götürebilirdi oysa.
Bir yerlerde tenha bir istasyonda biri iniyor.

Seni yitirdiğim bir gece daha.
Bir gece daha.
Bir
gece
daha.

Türkçesi: Yaşar Nabi

İvan Laliç (d. 1931)
(Sırbistan)

YUGOSLAVYA

Sen güzelim ağacı duyum bahçelerinin
Fısıldarsın masalını yasaksız yemişlerin
Dilin dilim, ağlaman ağlamamdır benim.

Çıkar güzel düşler sabahında
Sudan çıkışı gibi güneşe yüzenin
Sabahın sabahımdır, günün günümdür benim.

Zamanın savaş alanlarında sen nöbet kulesisin
Öldürümsüz bir bağın bayrağını seyrettiğim
Aydınlığın aydınlığım, kemiğinse kemiğim.

Dünya denizlerinde sen mıknatıslı iğnesin
Birleşirken titreşen uzak aşk yıldızıyla
Kuzeyin kuzeyimdir, güneyinse güneyim.

Türkçesi: Sennur Sezer-Stanlislava Özen

Dara Sekuliç (d. 1931)
(Bosna-Hersek)

TUNA DELTASI

Yoruldu sona doğru.
Yavaşladı koşusu
ölüm öncesinden boyun eğercesine.

Ve verip kendini nehir ağzına
akıp
  dağıldı kanallara.
Erkek adına gereksinimi yok şimdi.

Uzaklardan, boğuk bir böğürtüyle, yatağını
yarıp gelmiş
çıkmıştı buraya.
Ve burada, sakinleşip
daldı uykuya
kendisinin taşıyıp getirdiği millerde.

Toprağın karanlık damarlarından kopan bu
kristal akıntı
yüzyılların yaşıtı
ve sonsuzca genç,
burada
rahat bir soluk aldı
dinçleşti
ve yeniden
bıraktı kendini ölüme.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

SERZENİŞ

Çağır çocukları eve
Dar gelir sokaklar çocuklara kimi zaman

Duydun mu hiç nasıl ağlar yapraklar
Nasıl gözyaşı döker çocuklar gördün mü

Hadi çağır çocukları eve ateşi yak
Bak akşam iniyor dağlardan

Al koy duvara çocuk bakışlarının gölgesini
Aynasından seyret kendini.

Türkçesi: Necati Zekeriya

İlhami Emin (d. 1931)
(Makedonya/Türk)

KILIÇLI GÖZ

göz gözü görmez
akın akın doğan
dolunay
sevecenlik dolu
tanımlanması güç
yığın yığın

cenk cenk
gül
kılıç kanlım
çiçek sözlüm
gülkılıç

Vlado Uroseviç (d. 1934)
(Makedonya)

GÖZETLEYENLER

İnsanlar
büyür camlar ardından
bakarlar günbatımlarına

Ovalara
ev eşyaları sığmaz
her yan buz

Ah ne güzel
ne güzel şu gün batışları

betikler yorgun
sözler anlamsız

Ah ne güzel ne güzel şu gün batışları
ırmaklar ardında

Her yan buz

Türkçesi: Necati Zekeriya

AYIŞIĞI

Çocuk başlarıyla
kırkayaklar

Parkta
kımıldamadan duran
anıtları Roma'nın

Kesilmiş harflerle
günceler

Akan bir su
kaynağı değişmeyen

Gelişigüzel
toplanmış yemişler

Ellerimiz var
ikircimmli

Ayışığı altında
kocaman toprak testilere
nasıl sığmalı.

Türkçesi: Necati Zekeriya

Rade Zlatanoviç (d. 1936)

GÖRMEDİĞİM İNSANLAR

görmediğim insanları yaşlı düşünemem
kapılarından geçtiğim zaman bile
bir tek yanlışım bu, düzeltemem
bir an karşı karşıya durabilirdik
bildiğimiz dille birkaç söz söyleyebilirdik birbirimize
henüz çok gençtim ve ekmeğe doymamıştım daha
büyük gözlü Lastova köyü kızları sever güneyce
kiliselerde birleştirirler baliği zeytini

çabuk yağlanır kara şarap içen askerler
uyudukları yataklardaki çarşaflar
düzenli soluyan sağlıklı çocuklar kokar hâlâ

yazdıkları mektuplar
su dolanmış topraklardan sıcaktır
büyüktür daha da

beni güneye götüren yollar kocamaz
bir büyük konuk olarak yılan da bekler beni oralarda
Çingene çocukları da bekler güneş çevresinde dönmüşlerdir
kazalardan
bize kalan bir tek ateş yakmaktır
pişirmektir kızıl kıpkızıl bir çorba

Türkçesi: Necati Zekeriya

Radovan Pavlovski (d. 1937)
(Makedonya)

TOPRAK OLMAYACAĞIM

Toprak olmayacağım Su olacağım ben
Suların bir ucu şimşeklere dayanır
Nehirleri ağlatan ey Kara bulut
toprak olmayacağım ben
zemzem suyu olacağım
ilaç yerine arayacaklar beni
yollarda evlerde eczanelerde
Toprak olmayacağım ben
su benim içimdedir dışımdadır su benim
her şey şimşeklerle gelir içimden
Nedense Çar Samuil'in yüzüyle
şimşekler gözlerim önünde yumuşar
Ben öldükten sonra doğururken şaşıp kalma
Ben suyla gelip geçtim
suyla içtim köklerini kötülüklerin

Türkçesi: Necati Zekeriya

ÖZLEM

Sakin bir yerde
tutkular parçalar beni
Yitirilen davul sesi kulaklarıma gelir
yeniden

Gökyüzü özlem çeker düşe
toprak uykusuzdur
Dokumacılar dokuyun güneşi
yüreğim tezgâh olsun size
belki kuşandığım ruh mutluluk verecek bana
dayanaksız gökyüzünden her şeyi görmek
mümkündür

kuş haça kondu ansızın
beni özlem dolu gözler götürür ta ötelere
uğradım deniz kıyısına bu sabah
sessiz bir yer bulamadım nedense
Sıcak bir söz mü? Ağrılarla dolu bir
yoldur o

yüreğimize nakış dokur
Bir sürü kuş içinde
sevgimi mi yitirdim
yoksa süre içinde belirsiz mi kalıyorum

Türkçesi: Necati Zekeriya

ÇİNGENELER

Karanlık yağmurlar gibi dağılmışlar
sıcaklarda
ne dua edecek kiliseleri var
ne savaş duyuracak devletleri
başkaları için kılıç yaptılar
kendilerine salt yalnızlık türküsü söylediler
içlerinde en iyi türkü söyleyeni
seçtiler padişah kendilerine.

Türkçesi: Necati Zekeriya

Velimir Miloşeviç (d. 1937)

GÜNEŞ-TACI

Doğan güneşle uyanıyorum
halkım ayağa kalkmış türkü söylüyor

Işıklarda kaçışan gölgeler
güneşle ağrıyla giriyor şiire

Ağrıdan mutluluktan türkü söylüyoruz
çiçek derlenirken türkü söylenir bizde

Bir gül ayalınca sürüp giden yaşam
türküleri biz biliriz, savaşı da

Kucaklaşırız, sevişiriz savaş sırasında
dünyaya çocuk getiririz askere gideriz

Düşenlere anıt dikeriz savaşta
bıraktığımız yerden başlarız türküye

Evlerimize benzer anıtlar atalarımıza
ak kuleler yükselir alaca karanlıkta

Gökten güneş gibi eksilmez türkü bizde
ekmeğimiz olmadığında da türkü söyleriz ekmeğe

Türkünün en güzel yerinde türküye veririz yüreğimizi
güneş türkü söylediği zaman bakarız gökyüzüne

Çıkar yükseklere koparmak ister güneşi ozan
takmak için bağrına ısısın diye yurdumuz

Ama neylersin savaş gelir türkü yarıda kalır

Sonra yeniden ölürüz durmadan ölürüz ölürüz
indirmek için güneşi tekrar çıkarız gökyüzüne

Bu böyle ne kadar sürer ey ozan
artık yeni şeyler söyle, uyunabilir mi şiirinde

Söyle sessizliği güzelleştirebilir mi şiirin senin
mutluluk verebilir mi yurdumuza söyle

Korkunç bir yerde ev bark kurabilir misin şiirine
ölebilir misin sen de ta-güneş uğruna söyle

Altın yüreğinden bir el silah atabilir misin
herkesin kolay anlayabileceği bir şiir yazabilir misin

Yaz ki biz de ardından şiirler yazalım, türküler söyleyelim

Türkçesi: Necati Zekeriya

Pero Zubaç (d. 1945)

HAZRETİ İSA OĞLUMLA OYNAR

Tanrım ne kadar da benziyor Tanrıya.
Oğlum bize gelen insanlardan
farklı mı dersiniz?

Dikenli çelengi çıkardı
astı holdeki askılığa,
tam şapkaların yanında
incinmesin diye.

Hazreti İsa'nın kadınları yanında
oğlumu görürüm kanat açarken.

Kış gelir pencerelerden.

Soğuktan üşümüş hazret Yeruvim
girmek istemez odamıza.
Belirsiz sözleri çağırır bizi.

O kalkıp yalınayak gider
geçer karlardan
masada içmeden şarabını bırakarak.

Dikenli çelengi bana mı bırakır
yoksa unutkan mı çok?

Türkçesi: Necati Zekeriya

YUNANİSTAN

Şiir geleneği Homeros ve Sofokles'e, Pindaros'a dayanan Yunan şiirinin bugünkü kimliğine kavuşması 1821'de bağımsızlığına kavuşmasıyla başlamıştır. Bağımsızlıkla birlikte dil birliğine doğru da önemli bir adım atılmıştır.

Solomos (1798-1857), Andreas Kalvos (1792-1867) Kostis Palamas (1859-1943) halk dilinin zenginliklerinden yararlanarak şiir yazmışlardır.

Günümüz Yunan şairlerinin en önemli özellikleri, eski Yunan yazını ve mitolojiden oluşan geleneksel kültür ile günümüz arasında etkin bir bireşim yaratmalarından ve köklü tarih bilinçlerinden kaynaklanır.

Yunanistan sınırları dışında, İskenderiye'de doğmuş ve yaşamış olan Kostantinos Kavafis'in tarihsel şiirleri ve eski dönemlere bağlı Helenistik duyarlığıyla günümüz Yunan şiirinde önemli bir yeri ve geniş bir etkisi vardır.

Lenin Ödülü sahibi Yannis Ritsos'la birlikte, Nobel Ödülü almış olan iki şair, Yorgo Seferis ve Odiseas Elytis çağımızın en büyük şairleri arasında yer almaktadırlar.

Dionisios Solomos (1798-1857)

TUTKU VE NİSAN AYI

Tutku ve Nisan ayı oynayıp gülüyorlar
çiçek ve bitkiler nasıl bitiyorsa öyle sarıyor
şimdi beni silahlar.
Melemekte ak dağda oynaşan koyun
derin denize atılarak yeniden
ve bembeyaz kavuşarak gökyüzünün güzelliğine.
Mavi kelebek gölün sularında
koşup oynaştı gölgesiyle
hoş kokulara kavuşturarak uykusunu yaban zambak
içinde;

küçük solucan bile en tatlı saatlerini yaşıyor.
Büyü gibi bugün doğa: düş içinde sevimli ve güzel
pırıl pırıl kaya ve kuru otlar
binbir pınarla akar durur binbir dille gürül gürül;
bugün ölenler bin kez ölür.

Türkçesi: Herkül Millas

PSARA ADASININ YIKIMI

Psara'nın kapkara sırtında
Yürüyor Zafer şimdi tek başına
Süzüyor tek tek üstün yiğitleri
Saçlarına bırakarak çelengi-
Issız toprakta kalmış olan
Seyrek o birkaç çalıdan oluşan.

Türkçesi: Herkül Millas

SESSİZLİK

Duyulmuyor bir tek dalga bile
Issız deniz kıyısında
Uyumuş sanki deniz
Yeryüzünün kucağında.

Türkçesi: Herkül Millas

SEVMİYORSUN SEN BENİ

Mayıs ayında solan
Çiçeklere soruyorum
Yanıtlarından anlaşılan
Sevmiyorsun sen beni

Türkçesi: Herkül Millas

Kostis Palamas (1859-1943)

BİR ACI

Unutamadığım gençlik yıllarım
deniz kıyısında geçti,
sığ ve kımıltısız denize yakın
geniş ve büyük denize yakın.

Ve çiçek açan yaşam
önümde belirince
deniz kıyısındaki gençlik yıllarımın
düşlerini görünce, fısıltısını duyunca
yüreğim iç geçirir hep aynı seslenişle:

Yeniden yaşayabilseydim
sığ ve kımıltısız denize yakın
geniş ve büyük denize yakın.

Ana gibi alınyazım ana gibi sevincim
bir tek onu tanıdım:
İçimde tatlı serili göl gibi bir deniz
ve okyanus gibi açık ve büyük.

Ve işte! düş onu yeniden taşıdı
yanıbaşıma uykumun içinde
sığ ve kımıltısız denizi
geniş ve büyük denizi.

Ama beni ne yazık bir acı
büyük bir acı sarıyor,
yüreğimin ilk çarpışı sevgili deniz kızım
sen bile dindiremedin bunu.

Neydi içimdeki fırtına
neydi o çarpıcı rüzgâr
senin bile uyutamadığın dindiremediğin
büyülü görüntü, deniz kıyısında?

Söylenmeyen anlatılamayan acı
büyük acıdır bu
sönmeyen, gençlik yıllarımın
cennetinde bile deniz kıyısında.

Türkçesi: Herkül Millas

GÜLÜN HOŞ KOKUSU

Yıldırım bu yıl karakışta
gençliğimden uzak ateşten yoksun
her an yıkılacağımı sandım
karla kaplı yollarda.

Ama dün Mart'ın gülüşüyle yüreklendim
eski patikalarla buluşmaya gittim,
ve uzak bir gülden gelen hoş kokuyla
yaşardı gözlerim.

Türkçesi: Herkül Millas

Konstantinos Kavafis (1863-1933)

KENT

"Bir başka ülkeye, bir başka denize gideceğim, dedin,
Bundan daha uygun bir kent bulacağım sonunda,
ne yapsam boş, önceden yazılmış sanki yazgım
ve kalbim bir ceset, gövdeme gömülmüş burada.
Bu çöküntüyü daha ne kadar çekecek ruhum?
Gözlerimi nereye çevirsem, nereye baksam burada
gördüğüm kara yıkıntıları hayatımın yalnızca
yıllar boyu heder ettiğim, o yıktığım hayatım."

Yeni ülkeler bulamayacaksın, bulamayacaksın yeni denizler.
Hep peşinden gelecek şehir. Sürteceksin hep aynı sokaklarda,
hep aynı mahallelerde geçecek ömrün ve kocayacaksın.
Hep aynı kente varacaksın nereye gitsen,
ne yol var, ne gemi var, yok kaçmak umudu bir başka yere.
Madem ki heder ettin bütün hayatını bu kentte
yıktın onu demektir yok ettin bütün evrende.

Türkçesi: Özdemir İnce

KALELER

Düşünmeden, acımadan, utanmadan
yüksek kaleler kurmuşlar dört yanıma.

Umutsuzluk içinde böyle hep
bir şey düşünmez oldum alınyazımdan başka.

Dışarıda görülecek bir sürü işim vardı
ben nasıl sezmedim kaleler kuruldu da.

Ses seda işitmedim çalışan işçilerden
habersiz kapadılar beni dünyanın dışına.

Türkçesi: İoanna Kuçuradi-A. Turan Oflazoğlu

TANRININ ANTONİUS'U BIRAKMASIDIR

Birdenbire duyarsan geceyarısı
görünmeyen bir alayın geçtiğini
eşsiz ezgilerle, seslerle-
artık boyun eğen yazgına, başarısız
yapıtlarına, tasarladığın işlere
hepsi aldanışlarla biten-
ağlamayasın boş yere.
Çoktan hazırmış gibi bir yiğit gibi
hoşçakal de ona, giden İskenderiye'ye.
Hele kendini aldatmayasın demeyesin:
bu bir düştü, kulaklarım iyi duymadı;
böyle boş umutlara eğilmeyesin.
Çoktan hazırmış gibi bir yiğit gibi
böyle bir kente erişmiş sana yaraşırcasına,
kesin adımlarla yaklaş pencereye,
dinle duygulanarak, ama
yanıp yakılmalarıyla değil korkakların-
son bir kez, dinle doya doya ezgileri,
o gizli alayın eşsiz çalgılarını,
hoşçakal de ona, yitirdiğin İskenderiye'ye.

Türkçesi: İonna Kuçuradi-A. T. Oflazoğlu

TANRILARDAN BİRİ

Onlardan biri Selenukia'nın pazar yerinden
geçti mi, akşamın geldiği saate doğru
uzun boylu, güzel mi güzel bir genç gibi,
gözlerinde bozulmazlığın sevinci,
kara, burcu kokulu saçlarıyla;
yoldan geçenler ona bakarlar,
kim bu, tanıyor musun, Suriyeli bir Yunan mı
bir yabancı mı diye birbirlerine sorarlardı. Yalnız,
daha büyük bir dikkatle bakan birkaç kişi
onlar, bir yana çekilirdi,
o, sıra kemerler altında gözden yiterken
gölgelerle gecenin ışıkları arasında,
yalnız geceleyin cümbüşler, ayyaşlıklarla
her türlü esriklik, kösnüyle
canlanan semte doğru giderek-
acaba hangisiydi bu Onların, derlerdi düş içinde
nasıl bir kuşkulu çapkınlık uğruna
Selenukia'nın sokaklarına indi
o Görkemli, o pek Kutlu konaklardan.

Türkçesi: İonna Kuçuradi-A. T. *Oflazoğlu*

BARBARLARI BEKLERKEN

- Pazar yerine toplanmış ne bekleşiyoruz böyle?

Barbarlar geliyormuş bugün.

- Bu ne durgunluk Senatoda,
neden yasamaz olmuş senatörler?

Barbarlar geliyormuş bugün.
Yasamanın gereği var mı?
Barbarlar yasa koyarlar gelince.

- Neden İmparatorumuz böyle erken kalkmış;
başında tacı, duruşunda bu törensizlik,
ne yapıyor kentin en büyük kapısında?

Barbarlar geliyormuş bugün.
Başbuğlarını İmparator
karşılamaya çıkmış.
Buyrultu bile çıkarmış diyorlar,
ona nicelikler, ayrıcalıklar bağışlayan.

- Neden iki konsülümüzle yargıçlarımız
kırmızı, süslü kaftanlar içinde çıkmışlar?
Neden yakut bilezikler, parlak
zümrüt yüzüklerle bezenmişler?
Altın, gümüş kakmalı asalarıyla
ne yapacaklar böyle?

Barbarlar geliyormuş bugün,
Barbarların böyle şeyler pek hoşuna gidermiş.

- Nerde ünlü söylevcilerimiz,
neden konuşmuyorlar?

Barbarlar geliyormuş bugün,
Barbarlar güzel sözlere kulak asmaz ki.

- Nedir bu birdenbire doğan tedirginlik.
bu kargaşa? (Nasıl da asılıverdi suratı herkesin!)
Sokaklar, alanlar neden böyle çabuk boşalıyor,
neden dalgın dönüyor evine herkes?

Gece oldu, Barbarlar gelmedi de ondan.
Sınırdan dönen birtakım kimselerse
Barbarlar yok artık, diyorlar.

Peki, şimdi Barbarlarsız ne yaparız biz?
Ne de olsa çıkar bir yol demekti onlar.

Türkçesi: İoanna Kuçuradi-A. Turan Oflazoğlu

Angeleos Sikelianos (1884-1951)

İLK YAĞMUR

Açık pencereye yaslanmış bakıyorduk.
Her şey uyum içindeydi duygularımızla.
Tarlalarla bağları karartıyordu
kükürt rengi bulutlar
ve gizli bir çalkantıyla
ağaçlara inerken rüzgâr
göğsü otları okşayarak
uçup gitti hızlı kırlangıç.
Sonra birden, büyük bir gürültüyle
yırtıldı gökler ve raks ederek
boşandı yağmur.
Tozlar uçuştu havada.
Bereketli toprağın kokusuyla
titrerken burun deliklerimiz,
dudaklarımızı araladık
içimize işlesin diye sular.
Sonra yan yana, yüzlerimiz
sütleğen ve zeytinler gibi
yağmurdan sırılsıklam,
"Nedir bu koku," diye sorduk,
"bu oğul arılar gibi havaya yayılan?"
Belsem mi çam mı kenger mi
yoksa kekik mi?"
Öyle yoğun ki kokular,
soluk aldıkça içime doldu hepsi
ve sonsuz meltemin okşadığı
bir saz gibi titredim
gözlerim gözlerini bulup
damarlarımdaki kadın
çığlığını işitinceye değin.
Asmanın üzerine eğilip

ürperen yapraklardan bir bir
o tatları tatmak çiçekleri solumak istedim;
oysa aklım üzüm salkımları gibi yoğun,
soluğum böğürtlenlere takılı
tatlarla kokuları tek tek seçemedim
ve insan nasıl aynı anda tadarsa
kaderin kadehinden acı ile sevinci,
ben de öyle tattım aynı anda hepsini;
ve kolumu beline doladığım anda,
bülbül gibi şakıdı, ırmaklar gibi aktı
damarlarımda kanım.

Türkçesi: Cevat Çapan

AKHİLLEUS'UN ATLARI

Ey çirişotu tarlası, kişneyen
iki at geçti yanından
dörtnala...
Sırtları bir dalga gibi pırıl pırıl,
denizden çıkıp gelmişler
yırtıp geçiyorlardı ıssız kumsalı,
boyunları ileri uzanmış, iki aygır,
şahlanarak, köpükten bembeyaz...
İçin için şimşek çakıyordu
gözlerinde ve dalgalar-
sonra yeniden dalgalara gömüldüler,
denizin köpüğüyle karışan köpükler,
ve yitip gittiler. Ve ben tanıyordum
bu atları, biri insan sesiyle konuştuydu
gelecekten haber verircesine.
Yiğit binici eline aldı dizginleri,
atına vurdu ve atıldı ileri
tanrısal gençliğiyle...

Ey kutsal atlar, silinmez
bir yazgı korumuş sizi
kem gözlere karşı,
kapkara alınlarınıza bir muska gibi
iri ve apak birer benek yerleştirerek.

Türkçesi: Cevat Çapan

Kostas Varnalis (1884-1974)

MERYEM ANANIN ACISI

Nerede saklasam sakınsam seni kötü insanlardan
Okyanusun ortasında bir adada yoksa bir dağ tepesinde mi?
Konuşmayı, haksızlığı haykırmayı öğreteceğim sana oğlum.
Tatlı ve yumuşak yüreğini görüyorum biliyorsun
dayanamayacak sonra öfke duyacak acı çekeceksin.

Mavi gözlerin olacak körpe bir bedenin
koruyacağım seni nazardan ve kötü havalara karşı
uyanan gençliğin ilk şaşkınlığından.
Yaraşmıyor sana ne savaş ne de haç.
Uzak durmalısın kölelikten, ihanetten, ocağını kurmalısın.

Geceleri kalkıp sessizce sokulacağım yanına
eğilip soluğunu dinleyeceğim, yavrum benim
sıcak ıhlamur ya da sütünü hazırlayacağım ocakta,
ve sonra yürek sıkıntıları içinde
pencereden kollayacağım seni
elinde defter kalem düşerken okulun yoluna.

Ve eğer bir gün gelir de göklerin Tanrısı
gerçekle, yıldırımın ışığıyla çarparsa aklını
sakın açma ağzını.
Yabanıl hayvandır insanlar, dayanamazlar ışığa.
En yüce gerçek susmanın gerçeğidir.
Bin kez de gelsen bu dünyaya bin kez gerecekler seni haça.

Türkçesi: Herkül Millas

ÜÇ ÖLÜM

Yürekliydin kıskanıyordum seni Karyotakis
o yüce yüreği parçaladın attın,
kıskanıyordum kara yazgını Olimpus'lu Takis
derinliklerinde kayboldun dalgaların.

Azrail gülerek yüz yaşıma taşıyor beni
tiksindim tatsız kendimden.
Acı bana Allahın belası Azrail
ya beni al ya da belleğimi.

Bakıyorum geçmişe
yok iyi denecek bir şey.
bölüştü acılarla hastalık beni,
ama sonum tiksintiden olacak yalnız.

29.7.1973
Türkçesi: Herkül Millas

SON SÖZ

Yaşamımda iki büyük yanlış oldu
yetmiş yıl boyunca ödedim bedelini;
birincisi, gerçeği aradım bildiğim her şeyde,
ikincisi, kitlelere söyledim öğrendiklerimi.

Kapatacağım şimdi bütün hesapları. Eleni
sevgili kızım, Sofia, Nana kardeşlerim benim
benimle gömün derinlere bütün yanlışlarımı.
Ağlama sakın ayrıldığıma, Dora;

şimdi ağlayabilirsin böylesine geciktiğime.

Türkçesi: Herkül Millas

MEZAR YAZITI

Çocukluğum tatsız geçti, gençliğim yokluk içinde,
her lokma acı, her yerde yabancı, düşman yabancı yerlerde.

Çıkıp gidemedim bütün yaşam boyu,
yayıldım tüm dünyaya ama sığdım üç karışlık yere.

Türkçesi: Herkül Millas

Yorgo Seferis (1900-1971)

ÜZGÜN KADIN

Sabrın taşına oturdun
akşama doğru,
gözünün karasıyla
acını açığa vurarak;

ve dudaklarında bir çizgi
çıplak ve titrek
ruh savrulup
hıçkırık yakarırken;

ve aklında gözyaşlarını başlatan
o hedef vardı
ve sonunda yemişe
dönüşen gövdeydin;

ama yüreğinin yırtınışı
inlemedi ve yıldızlı göğün
dünyaya verdiği
anlam oldu.

Türkçesi: Herkül Millas

Y.S. YÖNTEMİ İLE

Nereyi gezsem Yunanistan yaralar beni.

Pilyo'da kestane ağaçları arasına Sentavrin gömleği
vücuduma sarılmak için yapraklar içinde kayardı,
yokuşu tırmanırken deniz izlerdi beni:
o da tırmanırdı termometrenin cıvası gibi
dağ sularına ulaşıncaya kadar.
Batık adalara elimi değdirirken Sandorini'de
sünger taşlarında çalınan kavalı dinlerken,
elimi küpeşteye çiviledi
yitik bir gençliğin uzak sınırlarından
ansızın atılan bir ok.
Büyük taşları, Atpidonlarin hazinesini kaldırdım Mikine'de
ve yanyana yattım "Menelaos'un Güzel Helen'i" otelinde onlarla;
Ancak sabah olup da kara boynuna asılı bir horozla
ötünce Kassandra kayboldular.
Bıktım midem bulandı gemici türkülerinden
Speçes'te, Pros'ta, Mikonos'ta.
Ne isterler acaba Atina ya da Pire'de
bulunduklarını söyleyen bütün bu insanlar?
Biri Salamina'dan gelip "Omoniya'dan mı geliyorsun" diye sorar
ötekine,
"Hayır, Sintagma Alanı'ndan geliyorum" diye yanıtlar öteki,
memnun
"Yani'yi gördüm, dondurma ikram etti bana."
Yunanistan geziyor bu arada
hiçbir şey bilmiyoruz, nasıl dışında kaldık sefere çıkan gemilerin,
bilemiyoruz,
bütün gemiler seferdeyken denizlerde limanın çektiği acıyı
bilmiyoruz
ve alay ediyoruz bu acıyı tanıyanlarla.
Atik'te bulunduklarını söyleyen ve hiçbir yerde olmayan garip insanlar;

insanlar;
evlenmek için şekerlemeler alırlar
resim çektirirler ellerinde saç ilaçlarıyla.,

Bugün kumrulu, çiçekli bir perde önünde otururken gördüğüm adam
ses çıkarmıyordu yaşlı fotoğrafçının
gökteki bütün kuşların yüzünde bıraktığı kırışıklıkları düzeltmesine.

Yunanistan geziyor bu arada durmadan geziyor Yunanistan,
ve eğer "cesetlerle çiçek açmış Ege'yi görürsek"
yüzerek yüce gemiyi yakalamak isteyenlerin cesetleridir
kımıldamayan gemileri beklemekten usanmış olanlardır:

ELSİ'yi, SAMOTRAKİ'yi, AVRAKİKOS'u.
Pire'de akşam olurken vapur düdükleri öter,
durmadan öter, öter, ama tek bir baba kımıldamaz yerinden
kaybolan ışıkta hiçbir zincir ıslanıp parıldamaz,
beyaz ve altın renkler içinde mermerleşerek durur kaptan.

Nereyi gezsem Yunanistan yaralar beni,
dağ perdeleri, takımadalar, çıplak granitler...
AG ONİA 937 sefere çıkan geminin adı.

M/S Aulis, demir almasını beklerken,
Yaz, 1936
Türkçesi: Herkül Milas

MATYOS PASKALİS GÜLLER ARASINDA
Durmadan pipo içiyorum sabahtan bu yana
bir dursam güller sarılacak bana
dikenleriyle dökülen taçyapraklarıyla boğacaklar beni
eğri sürüyorlar hepsi aynı gül rengi içinde
bakıyorlar; bekliyorlar birini görmek için; kimse
geçmiyor.
pipomun dumanı ardından izliyorum onları:
kokusuz, bezgin bir sap üzerinde,
öteki yaşamda bir kadın bu elle dokunabilirsin derdi

ve senindir bu gül, senindir alabilirsin
şimdi ya da sonra canın istediği zaman.

Basamakları iniyorum hep pipo içerek
yangılanmış güller de benimle iniyorlar
ve bir şeyler vardı davranışlarında haykırışın kökündeki
sesten:
insanın "anneciğim" ya da "imdat" diye bağırmaya
ya da aşkın küçük ak seslerini çıkarmaya başladığı sesten.

Gül dolu küçük bir bahçe
basamakları inerken benimle birlikte alçalan
birkaç metre kare, gökten yoksun;
ve teyzesi şöyle derdi: "Bugün jimnastiğini unuttun Antigoni
ben senin yaşındayken korse giymezdim, benim zamanımda."
Kabartma damarlı acıklı bir gövdeydi teyzesi
kırışık doluydu kulaklarının çevresi, can çekişen bir burnu vardı
ama erdem doluydu bütün sözleri.
Antigoni'nin memelerine dokunurken gördüm
bir gün onu, elma çalan küçük bir çocuk gibi.

Böyle inerken yaşlı kadına rastlayacak mıyım acaba?
Ben giderken "Kim bilir ne zaman görüşeceğiz tekrar" demişti
daha sonra ölümünü okudum eski gazetelerde
sonra Antigoni'nin düğününü, Antigoni'nin kızının düğününü
ve ne basamaklar bitti ne de pipomun dumanı
dudaklarımda bir hortlak gemi tadı bırakan duman
ve gençliğinde çarmıha gerilmiş denizkızı dümenin üzerinde.

Koriça, Yaz 1937
Türkçesi: Herkül Millas

Zoe Karelli (1901-1998)

ARMAĞAN GÖTÜREN KRALLARIN YOLCULUĞU

Üç kişi olmamız gerekirdi.
Böylesine karanlık olmasaydı,
neden böyle yalnız kaldığımı
anlardım belki.

Öylesine unutmuştum ki her şeyi...
Baştan
başlamalı yolculuk.
Ne zaman çıkmıştık yola, o zaman, üçümüz?
Bir yerlerde rastlamış mıydık yoksa...
Yürüdük bir ara birlikte,
yol gösterdiği sürece bize parlak bir yıldız.
O mu değiştirdi yolunu, yoksa ben
mi göremiyorum artık hiçbir şey?
Nerdeyim şimdi, bu böylesi
katı, amansız, çetin çağda,
ben, tedirgin, vakti dar.
Yoksa yaklaştı mı saat?
Nasıl bilebilirim!

Armağanlar nerede?
Armağanlar hazırlamıştık biz o zaman,
öğür, dingin
armağanlar, biz kibirsizlerin, altın,
günnük ve mür götürdük
ona bir zamanlar, hayran hayran, saygı dolu.
Şimdi bu zamanda
demir, yıldırım ve yangın.

Üç kişiydik.
Şimdi göremiyorum başka kimseyi,
kimi zaman boş, ağır kimi zaman
duyarım ellerimi.

Dünyanın kralı karşısında biz
krallardık o zamanlar, şimdi
kimse emin değil hükümdarlığından.
Yoğun karanlık, kim yol gösteriyor bana?
Yoldaşsız yürüyorum,
yıldızsız.
Tek sunu, bildiğim büyük
yıkımı yoksunluğunun Onun.
Ne sunayım ben, saygı,
bağlılık belirtisi olarak. Biz,
bu kızgın, bu taşkın çağın insanları,
ne verebiliriz ona, mutlu,
bizim olan? Bulmak zorundayız
sunumuzu.
Bir şey sunmuyor bunca
didişmesi ruhumuzun.
Altın, günlük ve mür
bir zamanların gösterişsiz armağanları.
Yiyip bitiriyor bizi bu eksik bırakılmış sunu.
Şimdi karanlıkta yürürken,
sevincinden yoksun armağanların, yalnız,
verecek bir şeyim yok, kendimden başka.

Yıkık-bitik yürüyen.

Türkçesi: İonna Kuçuradi

Yannis Ritsos (1909-1990)

KASTANİA

Yukarda tıpkı yarın gibi kurşuna dizdiler kırkını.
Yirmi yıl geçti. Kimse ağzına almıyor adlarını.
Anlıyorsun hayatımızı. Her yıl,
böyle bir gün, titrek kavakların altında buluşuruz
kırık bir kiremit, iki sönmüş kömür, bir parça günnük,
bir sepet üzüm, bir bal mumu,
siyah fitilli. Biraz yanmış, rüzgâr söndürmüş hemen.
İşte bu yüzden, akşam vakti, eski dinsel resimler gibi
oturur kapı eşiklerinde yaşlı kadınlar,
İşte bu yüzden çabucak irileşti çocuklarımızın gözleri,
bu yüzden başka yere bakarmış gibi yapıyor köpeklerimiz
geçerken candarmalar.

Türkçesi: Özdemir İnce

DEĞİŞTOKUŞLAR

Arabayı tarlada bıraktılar;
tarlayı eve getirdiler,-
sonsuz değiştokuşlar biçimlendiriyordu
önemini nesnelerin.

Yerini kırlangıçla değiştirdi kadın
çatıdaki yuvaya oturdu ve cıvıldadı.
Yıldızlar, kuşlar, balıklar, çiçekler, yelkenliler
dokudu onun dokuma tezgâhına geçip kırlangıç.

Ağzının nice güzel olduğunu bilseydin eğer
gözlerimden öperdin seni görmeyeyim diye.

Türkçesi: Özdemir İnce

TENSÖZ

Bedenini betimlemek istiyorum. Uçsuz bucaksızdır Bedenin.
İnce bir gül tacı bir bardak tertemiz suda. Bedenin
bir yaban orman kırk kara oduncuyla. Bedenin
derin buğu basmış ovalar güneş doğmadan önce. Bedenin
çan kuleli, kuyrukluyıldızlı iki gece trenleri raydan çıkmış. Bedenin,
loş bir meyhane, sarhoş gemiciler ve tecimenleriyle; kadeh tokuşturuyor,
kırıyor bardakları, tükürüyor, küfürler savuruyorlar. Bedenin
koca bir donanma-denizaltılar, zırhlılar, kruvazörler;
demir alıyor gürültüyle; sular akıyor güvertede; direkten
denize atlıyor bir miço. Bedenin ışıl ışıl suskunluk,
5 bıçakla, 3 süngü ve 1 kılıçla parçalanmış. Bedenin
saydam bir göl - o batık beyaz kent görünüyor dibinde. Bedenin
kocaman kıpır kıpır bir ahtapot ay Xilivarı içinde, kanlı kollarla
ışıklandırılmış caddelerin tepesinde, ikindi vakti
son imparatorun cenazesi geçmişti oradan alaylarla. Bir sürü
ezilmiş çiçek asfalt üzerinde benzinle ıslanmış. Bedenin
eski bir genelev Proastion sokağında yaşlı orospularla, ucuz
yağlı kalemlerle boyanmış; uzun takma kirpikleri var,
bir de genç torlak biri var - bütün müşterilerle yatıyor,
paraları komodinin üzerinde bırakır, unutur saymayı. Bedenin
gülpembe bir küçük kız; elma ağacının altına oturmuş, elinde
bir dilim taze ekmek ve tuza banıp kırmızı domates yiyor; bir de
bir elma çiçeği var durmadan sıkıştırıp duruyor göğsüne. Bedenin
kulağında bir cırcırböceği bağ bozanın - menekşe bir gölge
  düşüyor koyu esmer boynuna
ve tüm üzümlerin söylemediklerinin türküsünü söylüyor tek başına.
  Bedenin
tepe doruklarında kayran büyük bir harmanyeri-
on bir bembeyaz at harmanlıyor başaklarını Kutsal Kitabın; altın
başaklar küçük aynalar çakıyor saçına ve parıldıyor üç ırmak
elmas taçlı kocaman kara ineklerin eğilip
su içtiği ve ağladığı. Uçsuz bucaksızdır bedenin.

Betimlenmez bedenin senin. Ben de kalkmış onu betimlemeye bedenime sımsıkı bastırmaya, onu kendime sığdırmaya ve ona sığmaya çalışıyorum.

Atina. 18.2.1981
Türkçesi: Özdemir İnce

BARIŞ

Çocuğun gördüğü düştür barış.
Ananın gördüğü düştür barış.
Ağaçlar altında söylenen sevda sözleridir barış.

Akşam alacasında, gözlerinde ferah bir gülümseyişle
döner ya baba

elinde yemiş dolu bir sepet;
ve serinlesin diye su, pencere önüne konmuş toprak
testi gibi

ter damlalarıyla alnında...
barış budur işte.

Evrenin yüzündeki yara izleri kapandığı zaman
ağaçlar dikildiğinde top mermilerinin açtığı çukurlara,
yangının eritip tükettiği yüreklerde
ilk tomurcuklan belirdiği zaman umudun,
ölüler rahatça uyuyabildiklerinde, kaygı duymaksızın artık,
boşa akmadığını bilerek, kanlarının,
barış budur işte.

Barış sıcak yemeklerden tüten kokudur akşamda
yüreği korkuyla ürpertmediğinde sokaktaki ani fren sesi
ve çalınan kapı, arkadaşlar demek olduğunda sadece.
Barış, açılan bir pencereden, ne zaman olursa olsun

gökyüzünün dolmasıdır içeriye;
gökyüzünün, renklerinden uzaklaşmış çanlarıyla
bayram günlerini çalan gözlerimizde.
Barış budur işte.

Bir tas sıcak süttür barış ve uyanan bir çocuğun
gözlerinin önüne tutulan kitaptır.
Başaklar uzanıp, ışık! ışık! -diye fısıldarlarken birbirlerine!
Işık taşarken ufkun yalağından.
Barış budur işte.
Kitaplık yapıldığı zaman hapishaneler
Geceleyin kapı kapı dolaştığı zaman bir türkü
ve dolunay, taptaze yüzünü gösterdiği zaman bir bulutun
arkasından
cumartesi akşamı berberden pırıl pırıl çıkan bir işçi gibi;
barış budur işte.

Geçen her gün yitirilmiş bir gün değil de
bir kök olduğu zaman
gecede sevincin yapraklarını canlandırmaya.
Geçen her gün kazanılmış bir gün olduğu zaman
dürüst bir insanın deliksiz uykusunun ardı sıra.
Ve sonunda, hissettiğimiz zaman yeniden
zamanın tüm köşe bucağında acıları kovmak için
ışıktan çizmelerini çektiğini güneşin.
Barış budur işte.

Barış, ışın demetleridir yaz tarlalarında,
iyilik alfabesidir o, dizlerinde şafağın.
Herkesin kardeşim demesidir birbirine, yarın yeni bir dünya
kuracağız demesidir;
ve kurmamızdır bu dünyayı türkülerle.
Barış budur işte.

Ölüm çok az yer tuttuğu gün yüreklerde
mutluluğu gösterdiğinde güven dolu parmağı yolların
şair ve proleter eşitlikle çekebildiği gün içlerine
büyük karanfilini alacakaranlığın.,
barış budur işte.

Barış sımsıkı kenetlenmiş elleridir insanların
sıcacık bir ekmektir o, masası üstünde dünyanın.
Barış, bir annenin gülümseyişinden başka bir şey değildir.

Ve toprakta derin izler açan sabanların
tek bir sözcüktür yazdıkları:
Barış
Ve bir tren ilerler geleceğe doğru
kayarak benim dizelerimin rayları üzerinden
buğdayla ve güllerle yüklü bir tren.
Bu tren, barıştır işte.

Kardeşler, barış içinde ancak
derin derin soluk alır evren,
tüm evren, taşıyarak tüm düşlerini.
Kardeşler, uzatın ellerinizi.
Barış budur işte.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

IŞIK YAKIN

Tümü yollarda arıyor, dış ya da iç
merdivenlerde,
parmaklıklar çevresinde, telörgü içinde,
kelepçelerini arıyorlar,
tümü arıyor donmuş parmaklarla gece duvarlarının ulu yönlerini,
dur deyici bulmak için. Işık yakın.

İnsanlarda umut uyandırın. Tümü bekliyor.

Biz biliyoruz tümünün beklediğini.

Hiçbir zaman yalnız değiliz. Onlar bunu bilmiyorlar.
İlk adımı at, ikincisini de. Buluşacaksınız. Barış.

Barış. Barış. Borazanlar çalsın
genel savaş çağrısını başakların, güllerin.
Kimse yalnız olamaz. Tut elimi kardeşim.

Türkçesi: Ahmet Yorulmaz

BİR SÖZCÜK O

Bir şey bilmiyorum - dedi - bir şeyim yok, bir şey değilim
buradaysam, dünyanın içinde, çakılmış bir büyük kanatla
göğsüme,
o'dur öğrendiğim tek sözcük, söyler ağlarım-
onu tanıyorum, onunla varım, onu haykırırım rüzgâra-
uykusuz ıssız gecelerde öldürenlerin öğrettikleri
onca taşın taşlanmanın altında - yalnız bir sözcük:
Özgürlük, Özgürlük, Özgürlük.

Türkçesi: Ahmet Yorulmaz

Odisseus Elitis (1911-1996)

ÇILGIN NAR AĞACI

Lodosun estiği bu bembeyaz avlularda,
Islık çalarak kubbeli kemerlerin altında,
Söyleyin, çılgın nar ağacı mıdır
Işıkta sıçrayarak verimli gülüşünü saçan,
İnatlaşmalarıyla, fısıldaşmalarıyla yelin,
Söyleyin, çılgın nar ağacı mıdır,
Tan ağartısını çırpınan yeni doğmuş yapraklarla,
Bir utku ürperişiyle açarak bütün renkleri yükseklere?

Çırılçıplak kızların uyandığı çayırlarda
Sarışın elleriyle biçerken yoncaları
Düşlerin uzanışlarını döndürerek,
Söyleyin, çılgın nar ağacı mıdır
Bilmeden kuru sepetlerine ışık koyan
Adlarıyla şakıyıp taşarak, söyleyin,
Çılgın nar ağacı mıdır dünyanın bulutlarıyla savaşan?

Kıskançlığı yüzünden yedi tür tüyle süslendiği gün
Kuşanarak kamaştırıcı bin bir biçimli sonsuz güneşi
Söyleyin, çılgın nar ağacı mıdır
Koşusunda yüz kamçı darbesiyle bir yeleyi kapan
Bazen üzgün bazen de söylenerek, söyleyin,
Çılgın nar ağacı mıdır doğan yeni umudu bağıran?

Söyleyin, çılgın nar ağacı mıdır uzakları esenleyen
Serin ateşten yaprakların mendilini sallayarak
Doğmaya hazır bin bir gemili denizi
Dalgaları bin bir kez açılıp kokusu duyulmamış kıyılara
Giden denizi esenleyen, söyleyin, çılgın nar ağacı mıdır
Gemilerin donatımını yükseklere, duru havaya gıcırdatan?

Yükseklerde, tutuşan gururla eğlenen mavi salkımla,
Tehlikelerde dolu, söyleyin, çılgın nar ağacı mıdır
Dünyanın ortasında ışıkla kırıveren fırtınalarını şeytanın:
Bir uçtan bir uca günün safran rengi ve serpilmiş türkülerle dokunmuş
Gerdanlığını yayan, söyleyin, çılgın nar ağacı mıdır
Günün ipek giysilerinin iliklerini aceleyle açan?
Bir Nisan'ın kısa etekleri ve Onbeş Ağustos'un cırcır böcekleri için
Söyleyin, oynayan, köpüren, baştan çıkaran
İnsanı esrik eder kuşları dökerek güneşin bağrına
Gözdağından kötü kara karanlıkları fırlatıp atan
Nesnelerin bağrında derin düşlerimizin bağrında
Söyleyin, çılgın nar ağacı mıdır kanatlar açan?

Türkçesi: Herkül Millas

HAVVA

Bir dalgayla koyveriyorsun kendini
Sessizliğe, yaşanılan umudumu ıssız bırakan

Ateşin yanında bir küçük orman
Gece rüzgârının bahse tutuşması
Bir gölge yürüyüşü Himera kıyısında
Bir oda
Sıradan insanların odası
Bir giz
Çekici bakışta yıkanmış ve serilmiş
Bakışında, güneşin yüksekliğinde ya da
Bir sözcük oluyor tüm yaşamım
Tüm dünya toprak ve su
Ve parmaklarımın tüm yalımları
Günün parmaklarını zorlar
Keser günün dudaklarında
Başını

Düşün yalnızlığı karşı karşıya.

Türkçesi: Herkül Millas

YOKLUĞUN İKLİMİ

I

Dünyanın bütün bulutları günah çıkardı
Yerlerini tasam doldurdu

Ve saçlarımın içinde üzgün düşüverince
Pişmanlık duymayan elim

Bir acının düğümüne bağlandım.

II

Saat unuttu kendini akşam olurken
Anıdan yoksun
Ağacı sessiz
Denize doğru
Unuttu kendini akşam olurken
Kanat çırpmalardan yoksun
Yüzü kımıltısız
Denize doğru
Akşam olurken
Sevgiden yoksun
Ağzı kararlı
Denize doğru

Ve ben içinde, kendime çektiğim durgunluğun.

III

Öğle sonrası
Ve onun imparator yalnızlığı
Ve rüzgârların sevecenliği
Ve atılgan çekiciliği
Hiçbir şey gelmiyor. Hiçbir şey
gitmiyor.

Bütün alınlar çıplak

Ve duygu yerine bir duru cam.

Türkçesi: Herkül Millas

Nikiforos Vrettakos (1911-1991)

ATOM DEVRİNDE BİR GÜN

Bir bir gezdik evleri,
çiçek yoktu balkonlarda.
Yolda kulağımıza çocuk sesleri geldi,
ıslak, pürüzlü, çatlak;
Fabrikalarda makineler,
dostlarımıza gözdağı verir gibi.
Bir de bunca el,
ekilecek topraktan yoksun,
yaratan güçten yoksun bunca el,
dünyadan, ışıktan uzak.
Bir de kobalt tehlikesi başlar üzerinde.
Bir uçurum gibi kara ağzı
- almış karşısına tüm dünyayı.

(Bilginler var,
kirli ellerle güneşi kazarlar.
Güvenme.
Yalnız sevgidir bilgin olan).

Türkçesi: A. Kadir-Panayot Abacı

İNSAN VE AT

Bir atı vardı. Savaşa gitti.
Geri geldi iki ay sonra
bir ayağı kesikti.
Onu görünce kişnedi at.
Atı götürdüler çok geçmeden.

Geri dönmedi.

O gündenberi
anımsamak istese ne zaman

unutulmaz bir anını yaşamın,
güzel bir şeyi
- Meryem Ana'yı, İsa'yı, güneşi falan-,
anımsar
o kişnemeyi.

Türkçesi: A. Kadir-Panayot Abacı

MAVİ MENDİL

Dağ değil. Aydan gelen ışınlar değil.
Derinlerden bize doğru gelen -çok iyi bak ama!
Barıştır. Selam çakıyor dünyaya.
Benden armağan
elindeki mendil.

Türkçesi: A. Kadir-Panayot Abacı

BİR KÜÇÜCÜK IŞIK

Evine giderken, evinden çıkarken,
yürürken kentte ya da ıssız bir yerde,
küçücük de olsa, bir ışık bıraksın ister geride.
Bilir çünkü:
Boşa gitmez bir tek yağmur damlası bile.
Yere akan kanı da saklar toprak
(bir gün bunun hesabı sorulacak).
Geleceğe ışık tutan
inlemeleridir ölenlerin
bir inanç uğruna.

Türkçesi: A. Kadir-Panayot Abacı

ŞUNU YAZ

Elin taşa deymiş,
dinler suyu.
Getirir göz önüne beni yüzün.
Dünyanın yazgısını düşünürüm.
Doğmuşum ışıklar içinde,
dökerim gözyaşı ülkem için.
Sürdürürsen yaşamını benden sonra
mezar taşıma şunu yaz
suyu dinleyen elinle:
Saygı gösterdi yaşamına
gençliğinde yoksulluk,
dağlarda yıldırımlar,
savaşta kurşunlar.
Yurt sevgisi öldürdü onu.

Türkçesi: A. Kadir-Panayot Abacı

YALNIZLIK

Yalnızlık diye bir şey olamaz
bir insanın toprağı kazdığı,
ıslık çaldığı,
ellerini yıkadığı yerde.
Yapraklarını hışırdattığı yerde bir ağacın,
çiçeğe konduğu yerde isimsiz bir böceğin,
bir derenin bir yıldızı yansıttığı yerde,
mutlu dudakları açık,
anasının memesi elinde
uyuyan bir bebeğin olduğu yerde
olamaz yalnızlık.

Türkçesi: A. Kadir-Panayot Abacı

Stelios Yeranis (d. 1920)

KURŞUN SESİ

Güzel şeylerden söz ediyorduk ve sevgi
vardı bütün seslerde. Hayır, şaraptan değildi-
önceden esriktik
aslında. Üstelik, bizi gizlice dinleyen yabancıyı da
sarmaya başlamıştı içten sıcaklığımız.

Bunu da saflarımıza alırsak - diye düşündüm
ayin hemen başlamalı. Az daha olsa
yaşamımızı dolduracaktı uyum.
Gözlerine bakıyordum doğrulamayı
onaylamaya hazırdılar.

O zaman

sokakta ilk kurşun sesi duyuldu
hepimizi
Kırık aynanın içine fırlatarak

Türkçesi: Herkül Millas-Özdemir İnce

ÇOCUKLARIN ZAMANI

Görkemli çocukların bu zamanı.

Dikey
düşüyordu
yağmurun ünlemleri
kapışılıyorlardı.
Kuraklığı kırıverdi bir sel
alıp götürdü hepsinin kapısını.

Sevgi yeşil çimenle doldu
ve kadınlar çarşaflarını yıkıyordu
ve yatmaya hazırlanıyorlardı
yeni döl için.

Bir genç asker
iki öğrenci
ve küçük işçi kız
ellerinin üstünde taşıyorlardı sevgiyi
ama birden
boğuk haykırışı ateşin
yaktı parmaklarını çocukların
alıp götürdü sevgiyi yalımların içine.

Türkçesi: Herkül Millas-Özdemir İnce

DÖNÜŞ

"Gene geldiler", diye bağırdı arabacı Lefkipos
korku içinde; kalkanını
kuru kuyuya atmıştı az önce.
"Bak!" dedi bahçıvana
"Geri dönüyor Kserkes'in askerleri
kuyunun başında kılıçtan geçirecekler beni.
Yalvarırım, ne olur koca yoldaşım
sert şarapla yıkayıp
o ulu kozalak ağacının altına
ek beni; Attik'in gökyüzünü görebileyim
bulutlar eridikçe.

Ah! yurdumun tanrıları, neden us bağışlamadınız da
savaşın bitimine inandım
ve demokrasimizin barbarları yendiğine."

Türkçesi: Herkül Millas-Özdemir İnce

ÇIPLAK ADAMIN GİYSİSİ

Çıplağım. Saydam ellerinde
topla, gene-giydir beni.
Soygunlarla azalıyorum.

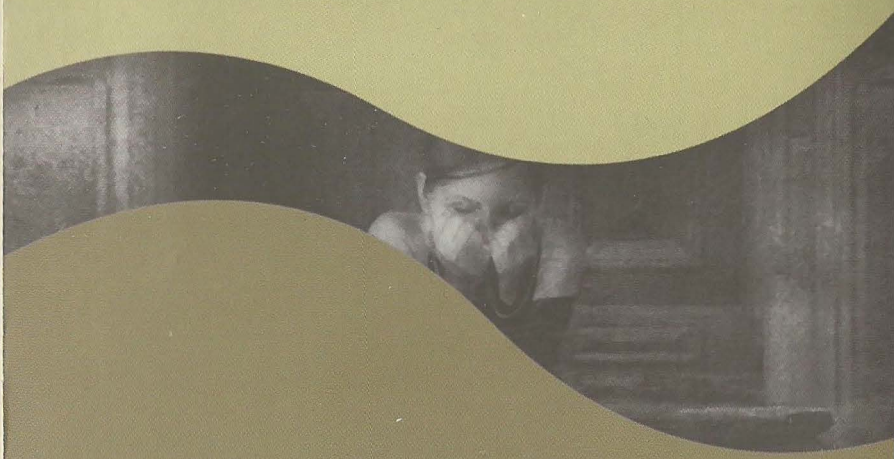
Ama sen hiç soymadın beni.
Hep giydirmeye çalıştın,
gene giydirmeye çalışıyorsun.
Tuhaf yemişler var
kilerinde
donmayı alçaltıp
susuzluğu yükseltiyorlar.

Ah! korkunç azalacaktım, sensiz,
koruyamazdım
dudaklarımda
tek bir
serin sözü, sen olmasan.

Türkçesi: Herkül Millas-Özdemir İnce

ATAOL BEHRAMOĞLU / ÖZDEMİR İNCE

DÜNYA ŞİİR ANTOLOJİSİ

Usta şairlerimiz **Ataol BEHRAMOĞLU** ve **Özdemir İNCE**'nin 103 ülkeden 847 şairin 1653 şiirini özenle seçerek hazırladıkları **Dünya Şiir Antolojisi**, bu konuda ülkemizde yapılmış en kapsamlı şiir antolojisi olması açısından çok önemli bir yer tutmaktadır.

Ataol BEHRAMOĞLU ve Özdemir İNCE'nin yaptıkları titiz ve uzun soluklu bu çalışma binlerce seçkin şiiri kapsamasının yanı sıra ülkelerin şiiri üzerine temel bilgileri de sunmaktadır.

ISBN 978-975-6461-72-3

9 789756 461723

pozi+if